

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI**

**HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLARA GÖRE ANKARA İL
MERKEZİNDEKİ DİNİ MİMARİ YAPILAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adem ÇETİN

Ankara-2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI**

**HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLARA GÖRE ANKARA İL
MERKEZİNDEKİ DİNİ MİMARİ YAPILAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adem ÇETİN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR

Ankara-2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM SANATLARI TARİHİ BİLİM DALI**

Adem ÇETİN

**HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLARA GÖRE ANKARA İL
MERKEZİNDEKİ DİNİ MİMARİ YAPILAR**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi: / /

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(...../...../2.....)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin Adı Soyadı

Adem ÇETİN

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	II
KISALTMALAR.....	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ.....	1
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI	1
2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLARI.....	1
3. ANKARA’NIN COĞRAFYASI.....	3
4. ANKARA’NIN TARİHİ.....	4
5. HURUFAT DEFTERLERİ.....	14
6. ANKARA HURUFAT DEFTERLERİ.....	18
I.BÖLÜM	21
1.CAMİLER.....	21
1.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN CAMİLER.....	21
1.1.1. AĞAÇ AYAKZADE MEHMED CAMİİ	21
1.1.2.AHİ ELVAN CAMİİ	28
1.1.3.ARSLANHANE (AHİ ŞERAFEDDİN) CAMİİ-TEKKESİ-TÜRBESİ.....	40
1.1.4.CENABİ AHMET PAŞA CAMİİ.....	51
1.1.5.ESKİCİZADE CAMİİ.....	57
1.1.6.HACETTEPESİ MAHALLESİ CAMİİ.....	65
1.1.7.HACI BAYRAM-I VELİ CAMİİ	74
1.1.8.HACI İLYAS CAMİİ.....	95
1.1.9.HACI MUSA CAMİİ.....	103
1.1.10.HOCA İBADULLAH CAMİİ.....	119
1.1.11.KADI AHMED NECMEDDİN (TABAKHANE) CAMİİ	133
1.1.12.KARACA PAŞA CAMİİ	145
1.1.13.KARAPÜRÇEK KARYESİ CAMİİ.....	152
1.1.14.KURŞUNLU CAMİİ	154
1.1.15.LEBLEBİCİ CAMİİ.....	159
1.1.16.MİMARZADE ES-SEYYİD MEHMED ŞAKİR EFENDİ CAMİİ	168
1.1.17.PİRİZADE SEYYİD MUSTAFA CAMİİ (YENİCE MAHALLESİ CAMİİ)	172
1.1.18.RESUL EFENDİ (İKİ ŞEREFELİ) CAMİİ.....	178
1.1.19.SULTAN ALAEDDİN CAMİİ.....	186
1.1.20.SUSUZ KARYESİ CAMİİ	200

1.1.21.ŞEYH TACEDDİN ZADE MUSTAFA EFENDİ (TACEDDİN) CAMİİ	203
1.1.22.ŞEYH ZEYNELABİDİN (ZEYNEDDİN) EFENDİ CAMİİ	210
1.1.23.ŞEYHÜL İSLAMİ SÂBIK ANKARAVÎ MEHMED EFENDİ CAMİİ.....	214
1.1.24.YAKUP HARRAT MAHALLESİ MESCİDİ-CAMİİ	224
1.1.25.YEŞİL AHİ CAMİİ.....	229
1.2. GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN CAMİLER	231
1.2.1.AHİ MESUD KARYESİ CAMİİ.....	231
1.2.2.ALACAATLI KARYESİ CAMİİ	232
1.2.3.BALIKUYUMCU KARYESİ CAMİİ.....	233
1.2.4.BAVLUM KARYESİ CAMİİ.....	235
1.2.5.CAMİİ CEDİD (MUKADDEM CAMİİ).....	237
1.2.6.DODURGA KARYESİ CAMİİ.....	243
1.2.7.ELVAN KARYESİ CAMİİ	245
1.2.8.HACI YUSUF MESCİDİ-CAMİİ.....	247
1.2.9.HAMAMCI AHMET ÇELEBİ CAMİİ	249
1.2.10.HASEKİ SULTAN CAMİİ.....	254
1.2.11.HATUNİYE CAMİİ	262
1.2.12.İĞNECİ MAHALLESİ CAMİİ.....	270
1.2.13.İPLİK PAZARI CAMİİ	277
1.2.14.İPLİKÇİ CAMİİ.....	279
1.2.15.KARATAŞ KARYESİ CAMİİ	284
1.2.16. KEDERZADE (EFENDİ) CAMİİ	286
1.2.17.KETHÜDA MEHMET AĞA CAMİİ.....	292
1.2.18.KIZIL (ALİ) BEY CAMİİ	297
1.2.19.KOCABEYZADE ES-SEYYİD MEHMED ABDULHADİ EFENDİ CAMİİ	307
1.2.20.KUTLUDÜĞÜN KARYESİ CAMİİ.....	317
1.2.21.MUSLU PAŞAZADE SALİH BEY CAMİİ.....	322
1.2.22.PUSAK(LAR) KARYESİ MESCİDİ-CAMİİ	324
1.2.23.SERBÖLÜK ALİ AĞA CAMİİ.....	325
1.2.24.SİNCAN KARYESİ CAMİİ	331
1.2.25.SOLFASOL (SOLFASIL) KARYESİ MESCİDİ-CAMİİ.....	333
1.2.26.ŞEMSEDDİN MAHALLESİ MESCİDİ-CAMİİ	335
1.2.27.YAKACIK KARYESİ CAMİİ	342
1.2.28.YAKUPABDAL KARYESİ CAMİİ	344
1.2.29.YEĞEN BEY CAMİİ.....	346
2.MESCİTLER	364
2.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN MESCİTLER	364

2.1.1.AHİ TURA (MAHALLESİ) MESCİDİ.....	364
2.1.2.AHİ YAKUP (MAHALLESİ) MESCİDİ	367
2.1.3.ARABA PAZARI (KAĞNI PAZARI) MESCİDİ	376
2.1.4.BORYACI (MAHALLESİ) MESCİDİ.....	378
2.1.5.BOYACI ALİ MAHALLESİ MESCİDİ (KOCABEYZADE MESCİDİ).....	381
2.1.6.DEBBAĞHANE (ABDULKADİR İSFEHANİ) MESCİDİ.....	383
2.1.7.DEVİRAN (DEVDIRAN) MESCİDİ	385
2.1.8.DİREKLİ MAHALLESİ MESCİDİ	390
2.1.9.EYÜP MESCİDİ.....	394
2.1.10.GECİKLİ HATUN MESCİDİ.....	399
2.1.11.GENEGİ MAHALLESİ MESCİDİ.....	404
2.1.12.HACI ARAB MESCİDİ.....	407
2.1.13.HACI SEYYİDİ MAHALLESİ MESCİDİ.....	410
2.1.14.HELVAÎ MAHALLESİ (HACI İVAZ) MESCİDİ.....	413
2.1.15.HEMHİM (HEMHÜM) MESCİDİ.....	417
2.1.16.KAYABAŞI (MAHALLESİ) MESCİDİ	427
2.1.17.KUBBELİ (HALLAC-I MAHMUD) MESCİD	430
2.1.18.MİSAFİR FAKİH MESCİDİ	435
2.1.19.MOLLABÜYÜK MAHALLESİ MESCİDİ	441
2.1.20.NERDİBANLI (HOCA HUNDİ) MESCİDİ	445
2.1.21.OSMAN ÇAVUŞ MESCİDİ.....	451
2.1.22.RÜSTEM BAKKAL (NAAL) MAHALLESİ MESCİDİ.....	453
2.1.23.SABUNİ MAHALLESİ MESCİDİ.....	458
2.1.24.SARAÇ SİNAN MAHALLESİ MESCİDİ.....	461
2.1.25.SULUHAN MESCİDİ	463
2.1.26.ŞEMSEDDİN RAMAZAN MESCİDİ	467
2.1.27.ŞEYH İZZEDDİN MAHALLESİ MESCİDİ	471
2.1.28.ŞEYHİ MEHMET ÇELEBİ MESCİDİ	475
2.1.29.TELLİ HACI HALİL MESCİDİ.....	479
2.2.GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN MESCİTLER.....	482
2.2.1.ABDULHALİM EFENDİ MESCİDİ	482
2.2.2.AĞAZADE HANI MESCİDİ	482
2.2.3.AHİ MAHALLESİ MESCİDİ	483
2.2.4.AKMAZ MESCİDİ.....	485
2.2.5.ALİ BEY (MAHALLESİ) MESCİDİ	487
2.2.6.ARİF MESCİDİ	495
2.2.7.ARSLAN AĞA HANI MESCİDİ.....	497

2.2.8.AŞAĞI MESCİD.....	498
2.2.9.ATTARLAR SUKU (ŞAPÇI) MESCİDİ	500
2.2.10.AYŞE HATUN MESCİDİ	503
2.2.11.BADEMLİ MAHALLESİ MESCİDİ	505
2.2.12.BAKLACI MAHALLESİ MESCİDİ.....	507
2.2.13.BÖREKÇİLER MAHALLESİ MESCİDİ	509
2.2.14.CELAL KADI MESCİDİ.....	512
2.2.15.CELAL KATTANİ MAHALLESİ MESCİDİ	514
2.2.16.ÇANAKÇILAR MESCİDİ	519
2.2.17.ÇENGEL HANI MESCİDİ.....	520
2.2.18.ÇEŞME MAHALLESİ MESCİDİ	522
2.2.19.DELLAL KARACA MAHALLESİ MESCİDİ	524
2.2.20.DİBEK (KEBİR-İ DİBEK) MAHALLESİ MESCİDİ.....	528
2.2.21.DİKMEN KARYESİ MESCİDİ	530
2.2.22.ENGÜRÜ MESCİDİ.....	531
2.2.23.HACETTEPESİ MAHALLESİ MESCİDİ.....	532
2.2.24.HACI ABDULKERİM MESCİDİ	535
2.2.25.HACI ALİ MESCİDİ	536
2.2.26.HACI ASHAB MAHALLESİ (ŞENGÜL) MESCİDİ.....	537
2.2.27.HACI CUMA MESCİDİ.....	539
2.2.28.HACI ÇAVUŞ MESCİDİ	543
2.2.29.HACI İŞHAK MESCİDİ	544
2.2.30.HACI İVAZ MAHALLESİ MESCİDİ	545
2.2.31.HACI MANSUR MAHALLESİ MESCİDİ.....	548
2.2.32.HACI SATILMIŞ MESCİDİ	550
2.2.33.HACI ŞABAN MESCİDİ	551
2.2.34.HAFFAFLAR SUKU (MEŞİHAT) MESCİDİ	554
2.2.35.HALİFE BAYEZİD MAHALLESİ MESCİDİ.....	556
2.2.36.HANGÂH MAHALLESİ MESCİDİ	558
2.2.37.HIDIRLIK MESCİDİ.....	560
2.2.38.HOCA PAŞA (MAHALLESİ) MESCİDİ	561
2.2.39.İBNİ GÖKÇE (MAHALLESİ) MESCİDİ.....	567
2.2.40.İMAM YUSUF MAHALLESİ MESCİDİ	570
2.2.41.KAFİRKÖY MAHALLESİ MESCİDİ.....	572
2.2.42.KARAMANLILAR HANI MESCİDİ	574
2.2.43.KARAOĞLAN MESCİDİ	576
2.2.44.KASABOĞLU MESCİDİ.....	578

2.2.45.KAYAŞ MESCİDİ.....	580
2.2.46.KAZGANCILAR SUKU MESCİDİ.....	581
2.2.47.KAZUR ALİ MAHALLESİ MESCİDİ	582
2.2.48.KEYYALİN MAHALLESİ MESCİDİ.....	584
2.2.49.KIZIL BEY MAHALLESİ MESCİDİ	585
2.2.50.KOÇHİSAR (MAHALLESİ) MESCİDİ	588
2.2.51.KONURCA MAHALLESİ (KÜÇÜK MESCİT) MESCİDİ	592
2.2.52.KOYUN BABA MESCİDİ.....	595
2.2.53.KULDERVİŞ MAHALLESİ MESCİDİ.....	598
2.2.54.KUREYŞ MAHALLESİ (YUKARI MESCİD) MESCİDİ	604
2.2.55.KUYUMCİYAN SUKU MESCİDİ.....	608
2.2.56.KÜÇÜK MESCİD.....	610
2.2.57.MESCİD-İ KEBİR	613
2.2.58.MURURİ (MAHALLESİ) MESCİDİ.....	616
2.2.59.MÜJDECİ HACI HÜSEYİN MESCİDİ.....	621
2.2.60.ORTA MESCİD.....	623
2.2.61.ORTA MESCİD.....	624
2.2.62.PAPANİ MAHALLESİ MESCİDİ.....	626
2.2.63.PENBE HANI MESCİDİ.....	629
2.2.64.PİRİNÇ HANI MESCİDİ	632
2.2.65.ŞAHABEDDİN MESCİDİ.....	634
II. BÖLÜM.....	635
TÜRBELER, ZAVİYELER VE TEKKELER	635
1.TÜRBELER	635
1.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN TÜRBELER.....	635
1.1.1.HACI BAYRAM-I VELİ TÜRBESİ	635
1.1.2.KARACA PAŞA TÜRBESİ	655
1.1.3.MELİKE HATUN TÜRBESİ	657
1.2.GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN TÜRBELER.....	658
1.2.1.AYNIŞAH HATUN TÜRBESİ	658
1.2.2.NAKŞİBENDİ TÜRBESİ.....	660
1.2.3.SEYYİD ABDULLAH EFENDİ TÜRBESİ	660
2.TEKKE VE ZAVİYELER.....	662
2.1.AHİ ELVAN ZAVİYESİ.....	662
2.2.AHİ MESUD ZAVİYESİ	664
2.3.DOĞAN BEY ZAVİYESİ.....	669
2.4.EBU İSHAK ZAVİYESİ	671

2.5.GÜLPÜRHON TEKKESİ.....	672
2.6.MEVLEVİHANE TEKKESİ VE MESCİDİ	673
2.7.ŞEYH ALİ VE HATİP AHMET İSFEHANİ ZAVİYESİ	675
2.8.ŞEYH PAŞA ZAVİYESİ.....	687
SONUÇ	691
KAYNAKÇA.....	696
EKLER	720
ÖZET	722
ABSTRACT	723

KISALTMALAR

Ayr.	: Ayrıca
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
TDVİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
H.D.	: Hurufat Defter/ler/i
m.ö.	: Milattan önce
m.s.	: Milattan sonra
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayıları
S.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: Ve benzer/ler/i
vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl
VGM	: Vakıflar Genel Müdürlüğü
VGMA	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi
Vol.	: Volume

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ankara il merkezi ile ilgili kayıtların bulunduğu Hurufat Defterleri ve tarih aralıkları..... 20

Tablo 2: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Ankara İl Merkezindeki Mahalleler, Karyeler ve Buralardaki Dini Mimari Eserler. 704

Tablo 3: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Camilerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler 711

Tablo 4: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Mescitlerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler 712

Tablo 5 : Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Türbelerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler 712

Tablo 6 : Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Tekke ve Zaviyelerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler 713

Tablo 7: Hurufat Defterlerinde Geçen Bazı Kavramlarla Alakalı Sözlük 714

Tablo 8: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Ankara İl Merkezindeki Vakıflar ve Faaliyetleri 717

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu yüzyıllar boyunca çok geniş bir coğrafyada hüküm sürmüştür. Hüküm sürdüğü bölgelerde farklı din, dil ve ırktan birçok kişiyi aynı çatı altında buluşturmaya başarmıştır. Bu başarı sadece devletin askeri gücü veya devlet mekanizmasının kuvveti sayesinde olmamış, aynı zamanda hem devlet eliyle yapılan hem de kişiler vasıtasıyla ortaya konulan imar ve ıslah faaliyetleri, çok farklı kesimden insanı bir arada tutmaya yardımcı olmuştur. Bu imar ve ıslah faaliyetleri kapsamında en küçük köylere varana dek imparatorluğun her yerinde cami, mescit, medrese, zaviye gibi birçok sosyal kurumun inşa edildiği görülmektedir. İnşa faaliyetlerinin yanı sıra il ve ilçe merkezlerinde esnaf teşkilatları, loncalar kurularak sanat ve zanaat erbabı kişilerin imar ve ıslah faaliyetleri içindeki rollerinin devamlılığı sağlanmıştır. Hurufat Defterleri bu sosyal kurumlara yapılan görevli atamalarını, kurulan esnaf teşkilatı ve loncaların şeyhlik görevlerine yapılan atamalarını içeren arşiv belgeleridir. Bu belgelerden yola çıkarak hazırlanan çalışmada Ankara il merkezinde bulunan dini mimari yapılar incelenmeye çalışılacaktır.

Tez giriş kısmından sonra iki bölüm ve sonuçtan meydana gelmektedir. Giriş kısmında araştırmanın amacı, önemi ve kaynakları açıklanmış; Ankara'nın tarihi ve coğrafyası ile devam edilmiştir. Birinci bölümde Hurufat Defterlerindeki kayıtlarda Ankara'da var olan camiler ve mescitler, ikinci bölümde isetekke, zaviye ve türbeler incelenmiştir. İncelenen eserler kendi içinde alfabetik sıraya göre tasnif edilmiş, günümüzdeki durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma sırasında emeğini, rehberliğini ve zamanını esirgemeyen saygıdeğer hocam, tez danışmanım Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR'a, teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen anne ve babama, en zor zamanlarımda beni yalnız bırakmayan kıymetli eşim Zeynep Sultan ÇETİN'e ve tezimin yazım aşamasında çoğu zaman ihmal ettiğim oğullarım Yavuz Kağan ve Gökalp'e şükranlarımı sunuyorum.

Adem ÇETİN

Ankara 2019

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI

Araştırmanın konusu Osmanlı Devleti'nde bir eyalet merkezi olan Ankara Kazası'nda var olan dini mimari yapıların Hurufat Defterleri temel alınarak tespitinin yapılmasıdır. Hurufat Defterleri'nde vakıf olan her türlü eserle alakalı atama kaydını bulmak mümkündür. Aynı zamanda kazada bulunan esnaf teşkilatında görev alanlar ve mahkeme görevlilerine yönelik atama kayıtları da tutulduğu için dini mimari yapılara yapılan atama kayıtları incelenerek bir sınırlamaya gidilmiştir. Vakıf olan cami, mescit, tekke ve zaviye gibi dini mimari eserlerin mezkûr tarihler içindeki varlığının Hurufat Defterleri'ndeki kayıtlara göre ortaya konması, yerlerinin tespiti, günümüze ulaşp, ulaşmamaları araştırmanın ana amacıdır. Ayrıca yapıların tarih içerisindeki durumlarının daha iyi anlaşılması amacıyla haklarında özet bilgiler de verilmesi araştırmanın bir diğer gayesidir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE SINIRLARI

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde yaptığımız araştırmada Ankara Kazası ile ilgili yirmi beş adet Hurufat Defterinde konumuzla ilgili kayıtlar tespit edilmiştir. Bu kayıtların pdfleri alınarak tek tek okunmuştur. Defterlerdeki kayıtlar Osmanlı Türkçesi'nden latinize edilerek doğrudan aktarılmıştır. Çünkü Hurufat Defterleri sadece mimari eserlerin tespiti için değil aynı zamanda vakıf araştırmaları, sosyolojik ve ekonomik konulara kaynak teşkil etmektedir. Hurufat Defterleri'ndeki Ankara il merkezinde bulunan dini mimariye ait camiler, mescitler, türbeler, tekkeler ve zaviyelerle alakalı kayıtlar bu üç gruba ayrılarak çalışmamızın ana konusunu teşkil etmiştir. Tespit edilen yapılar günümüze ulaşanlar ve ulaşmayanlar şeklinde iki bölümde ele alınmıştır. Günümüze ulaşan eserler “Tarihçesi ve Günümüzdeki Durumu”, “Hurufat Defterlerindeki Kayıtlar” ve “Değerlendirme” başlıkları altında incelenmiştir.

Günümüze ulaşamayan eserlerle ilgili olarak ise Hurufat Defterleri'ndeki kayıtlar verilmiş ardından değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca bu eserler vakıf eserleri olduğu için Hurufat Defterleri'ndeki kayıtların çoğunluğu da buralara yapılan görevli atamalarıyla ilgilidir. Bu görevlilerle alakalı bir tablo ile kayıtlardan birkaç örnek de araştırmamızın ekler bölümüne ilave edilmiştir. Hurufat Defterlerindeki kayıtlarda mescit olarak geçen bazı eserler günümüzde camidir. Fakat biz Hurufat Defterlerindeki kayıtları esas aldığımızdan bunları mescitler bölümünde inceledik. Karapürçek, Susuz, Ahi Mesud (Etimesgut), Alacaatlı, Balıkuyumcu, Bağlum, Dodurga, Elvan, Karataş, Kutludüğün, Pursaklar, Sincan, Solfasol, Yakacık, Yakupabdal gibi yerleşim yerleri günümüzde merkeze bağlı birer ilçe veya semttir. Ama Hurufat Defterlerinde Ankara Kazası'nın farklı nahiyelerine bağlı birer karye/köy olarak kayıt altına alınmıştır. Bu yerler günümüzde merkez sınırları içinde kaldığından çalışmamıza dahil edilmiştir. Buralarda bulunan camii ve mescitlerde tezimizin içinde incelenmiştir.

Günümüze ulaşan ve ulaşmayan eserler kendi içinde alfabetik sırayla, her eserle alakalı kayıtlarsa kronolojik olarak verilmiştir. Kronolojik olarak verirken Hurufat Defterlerinde kullanılan hicri takvim baz alınmıştır. Bununla beraber her kayıt için hicri takvimin yanı sıra miladi takvimde karşılık gelen tarihlerde yazılmıştır. Hicri-Miladi takvim dönüşümünde Türk Tarih Kurumu'nun internet sitesinde var olan dönüştürücü kullanılmış olup, bazı kayıtlarda tam olarak gün belirtilmediği için iki farklı ay çıkması durumunda erken olan tarih yazılmıştır. Hurufat Defterlerinde sayfa numaraları açısından karışıklık vardır. Bazı defterlerde sayfa numaraları ya hiç yoktur ya da tahrip olduğu için okunamamıştır. Birde daha önce VGM'deki görevliler tarafından günümüzdeki sayılar kullanılarak verilen sayfa numaraları vardır. Çalışmamızda daha kolay bulunabilmesi ve anlaşılması adına görevliler tarafından verilen bu sayfa numaraları kullanılmıştır. Hurufat Defterleri'ndeki kayıtlara göre günümüze ulaştığını tespit ettiğimiz Ankara il merkezindeki dini mimariye ait yapıları yerinde inceledik,

fotoğraflarını çektik. Çalışmamız hacim bakımından yüksek lisans tez sınırlarını aştığı için bu yapılar hakkında bilgi verirken gerek planları gerekse çekmiş olduğumuz fotoğraflardan örnekler koyamadık.

Ankara ile ilgili Mübarek Galib, Avram Galanti, İbrahim Hakkı Konyalı, Gönül Öney başta olmak üzere birçok yazar farklı çalışmalar yapmıştır. Ama bu çalışmalarda Hurufat Defterlerindeki kayıtlardan yararlanılmamış olup, araştırmamız farklı bir bakış açısıyla Hurufat Defterleri temel alınarak hazırlanmıştır. Tezimiz yirmi beş Hurufat Defteri'nde Ankara il merkezinde tespit edilen dini mimariye ait kayıtlarla sınırlıdır.

3. ANKARA'NIN COĞRAFYASI

Cumhuriyet Türkiye'sinin devlet merkezi olan Ankara doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan tabii yollarının kavşağında ve orta Anadolu istepi ile kuzeydeki dağlık ve ormanlık bölge arasındaki geçiş şeridi üzerinde kurulmuş önemli ve tarihi bir şehirdir.¹ 38 derece 43 dakika ve 40 derece 41 dakika kuzey enlemleri ile 30 derece 51 dakika ve 34 derece 05 dakika doğu boylamları arasında yer almaktadır.²

Ankara ili doğuda Kırıkkale ve Kırşehir, batıda Eskişehir, güneyde Konya ve Aksaray, kuzeyde Bolu ve Çankırı illeriyle komşudur. Doğudaki sınırı Kızılırmak batıdaki sınırı Sakarya Nehri ile belirlenmiştir. Kuzeyde Köroğlu Dağları'nın çevirdiği Ankara güneyde Tuz Gölü ile sınırdır.

Ankara genel olarak dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir. Deniz seviyesinden yüksekliği 900-1000 metre civarındadır. Dağları çok yüksek olmayıp en yüksek dağı 2034 metre ile Yıldırım dağıdır. İdris Dağı, Elmadağ, Aydos Dağı ilin diğer dağları arasında sayılabilir.

¹ Nurettin Can Gülekli, **Ankara Tarih-Arkeoloji**, 1948, Ankara, s. 5

² Komisyon, **Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ankara**, 1973, Ankara, s. 25

İlin en geniş ve tarıma elverişli ovası 300 km uzunluğu ile Ankara Ovası'dır. Bunun haricinde yine Çubuk Ovası, Haymana Ovası ve Mürted Ovası ilin tarıma elverişli diğer arazileridir.

Tuz Gölü Ankara'nın güney sınırını belirleyen Türkiye'nin ikinci Ankara'nın birinci en büyük gölüdür. Mogan Gölü, Eymir Gölü ilin diğer gölleridir. Baraj bakımından da zengin olan Ankara'da toplamda altı adet baraj bulunmaktadır. Kızılırmak üzerine kurulan Hirfanlı ve Kesikköprü Barajları, Sakarya nehri üzerine kurulan Sarıyar Barajı, Çubuk Çayı üzerine kurulan Çubuk I ve Çubuk II Barajları, Bayındır Deresi üzerine kurulan Bayındır Barajı ve Kurtboğazı Deresi üzerine kurulan Kurtboğazı Barajı ile ilin hem içme suyu ihtiyacı karşılanmakta hem de tarım arazileri sulanmaktadır.

24. 521 km² yüzölçümüne sahip olan Ankara Türkiye'nin en geniş coğrafyasına sahip beşinci ilidir. 5.346. 518 kişilik nüfusuyla İstanbul'dan sonra en kalabalık ikinci ildir. Akyurt, Ayaş, Bala, Beypazarı, Çamlıdere, Çubuk, Elmadağ, Evren, Gündül, Haymana, Kahramankazan, Kalecik, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı ve Şereflikoçhisar Ankara'nın taşra ilçeleridir. Merkez ilçeleri ise Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan ve Yenimahalle olmak üzere toplamda 25 ilçeye sahiptir.

4. ANKARA'NIN TARİHİ

Ankara tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir şehirdir. Gerek Ankara kentinin içinde gerekse çok yakın çevresinde, paleolitik dönemlerine ait ele geçen buluntular, insanların daha yerleşik düzene geçmeden yörede yaşadığının kanıtıdır.³ Eski taş çağına ait Uzağıl'da Campbell-Thomson, Ludumlu'da Leuchs,

³ Sevim Buluç, "İlkçağda Ankara", **Ankara Ankara**, Y.K.Y., 1994, İstanbul, s. 21

Maltepe’de K. Bittel ve Etiyokuşu kumluklarında Ş.A. Kansu tarafından birçok aletler bulunmuştur.⁴ R.O. Arık, Ankara Kalesi eteklerinde neolitik biçimde bir el baltası ortaya çıkarmıştır.⁵ Bütün bu buluşlar Ankara çevresinin tarih öncesi çağlarda yerleşme gördüğünü anlatmakta ise de şehrin bu çağlarda kurulmuş olduğunu kabul etmek mümkün değildir.⁶ Ankara’nın bir şehir yerleşimi olarak kuruluşuna ilişkin en erken somut arkeolojik kanıtlar Frig dönemine aittir.⁷ Bu arkeolojik kazılar esnasında Frig dönemine ait seramik parçaları ve yerleşim yerlerine ait bazı izler bulunmuştur. Bulunan bu eşyaların yanı sıra Romalı gezginlerin kitaplarından da Ankara’nın bir Frig kenti olduğuna dair söylenceler vardır. İkinci yüzyılın ortalarında yaşamış olan gezgin Pausanias, Galat’ların Anadolu’ya yerleşmeleri hakkında bilgi verirken Ankara’dan da söz eder ve Ankyra kentini Gordios’un oğlu Midas’ın kurduğunu ve Friglerin bir kenti olduğunu anlatır.⁸ Hititlerin çöküşünden sonra Anadolu’ya göçen kavimlerden biri olan Frigler başta Gordion (Polatlı) olmak üzere Eskişehir, Kütahya, Samsun, Tokat ve Çorum illerini de kapsayacak şekilde İç Anadolu’da bir devlet kurmuşlardır. M.Ö. 850 yıllarına dayanan bu devletin kuruluşuyla, Hititlerin çöküşünden sonra başlayan istikrarsızlık son bulmuş ve Frigler İç ve Batı Anadolu’da yeniden siyasi birliği sağlamışlardır.

Ankara’daki Frig varlığının temel kanıtları yapılan kazılar ve bu kazılarda açığa çıkarılan arkeolojik buluntulardır. Makridi tarafından 1926 yılında Çankırıkapı yöresinde Demir Kapı yakınında yapılan kazılarda Frig’lere ait nakışlı ve cilalı çanak

⁴ Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ankara, s. 3

⁵ Gülekli, Ankara, s.31

⁶ Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ankara, s.3

⁷ Sevgi Gülalp, “Frigler Zamanında Ankara”, **Cumhuriyetin Ütopyası Ankara**, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara 2012, s.17

⁸ Buluç, İlkçağda Ankara, s.22

çömleklere rastlanmıştır.⁹Daha sonraki yıllarda Ankara'nın farklı bölgelerinde R.O. Arık, Necati Dolunay, M. Akok tarafından yapılan kazılarda bulunan çeşitli Frig seramikleri, yerleşim yerlerine ait izler bölgedeki Frig varlığına işarettir.¹⁰

Günümüzde Ankara ismini verdiğimiz başkentimiz tarih içinde Ankyra, Ankras, Angora, Engürü, Engüriye gibi isimlerle anılmıştır. Bu isimlerin kimler tarafından konulduğu ve hangi anlamlarda kullanıldığı tam olarak bilinmemektedir. Daha öncede isminden bahsettiğimiz gezgin ve tarihçi Pausanias şehri Frig kralı Midasın kurduğunu ve bulduğu bir gemi çapasından yola çıkarak Ankyra (Grekçe gemi çapası) ismini verdiğini yazar.¹¹Bizans dönemi yazarlarından Stephanus ise Pausanias'tan daha önce yaşamış olan AfrodisyalıApollonios'u kaynak göstererek şehrin kuruluşunu Galatlara bağlar.¹²Ankara'nın ismi konusunda da yine Stephanus'ta ilginç bir hikâyeden söz eder: *“ Galatlar Anadolu'ya gelir gelmez Pontus Kralı Mitradatese paralı asker olarak hizmet ederek Mısır kralı Ptolemaus Philadelphos'un askerleri ile Paphlagonia'da (Kastamonu yöresi) savaştılar ve onları Karadeniz'e kadar sürerek gemilerinin çapasını savaş armağanı olarak alıp getirdiler. Başarılarından dolayı yerleşmeleri için kendilerine verilen arazide üç kent kurdular. Bunlardan ikisine komutanlarının adını vermelerine (Pessinus ve Tavium) karşın üçüncüsüne gemi çapası ismini verdiler.”* diyerek Ankyraadının kökeninin bir öyküye bağlamaya çalıştı.¹³ Ankara'nın ismi konusunda verdiğimiz bilgilerden ilki tarihçiler arasında daha çok kabul görmektedir.

Ankara, Frig devletini yıkan akıncı Kimmerler'in geri çekilmesinden sonra Lidyalılar'ın ve milattan önce 547 yılından itibaren de Persler'in yönetimi altına girdi;

⁹ Hamit Zübeyir Koşay, **Ankara Budun Bilgisi**, Ankara, 1935, s. 7

¹⁰ Afif Erzen, **İlkçağda Ankara**, T.T.K. Yayınları Ankara, 1946, Gülekli, a.g.e., Gülalp, a.g.m.

¹¹ Sargon Erdem, “Ankara”, **TDVİA**, İstanbul, 1991, C. 3, s.202

¹² Erzen, İlkçağda Ankara, s.16

¹³ Buluç, İlkçağda Ankara, s. 22-23

ancak şehrin bu dönemlerdeki durumu hakkında yeterli bilgi mevcut değildir.¹⁴ Her ne kadar kent Lidyalılar ve Perslerin hâkimiyeti altına girmiş olsa da Frigler bu devirlerde de varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ayrıca kent içinde rastlantı sonucu bulunan milattan önce 7. ve milattan önce 6. Yüzyıla tarihlenen Frig kabartmaları ile yine milattan önce. 7. Yüzyıl sonu ve milattan önce 6. Yüzyıla tarihlenen iki tümülüs mezar buluntuları, Friglerin kültürlerinden fazla bir şey kaybetmeden kentte yaşamaya devam ettiklerini göstermektedir.¹⁵

Lidya ve Pers egemenliğinden sonra büyük İskender'in fethiyle beraber Makedon hâkimiyeti altına giren Ankara, milattan önce 323 tarihinde İskender'in ölümünün ardından İskender'in halefleri arasında el değiştirmiştir. Bu süre zarfında Anadolu'nun yerli halkı birlik kuramamışlardır.

İskender ve Selevkoslar devrinde eski önemini nispeten kaybettiği anlaşılan Ankara, milattan önce 278-189 yılları arasında Trakya'dan gelen Galatların Tektosages kolunun başşehri oldu; en parlak çağını ise Romalılar döneminde (m.ö. 189- m.s. 395) yaşadı.¹⁶

Milattan önce 278 yılında Trakya'dan Anadolu'ya geçen Galatlar Orta Avrupa'dan göç eden barbar insanlardı.¹⁷ Tüm aileleriyle göçmen bir hayat yaşayan Galatları Anadolu'ya çağırın o dönemin Bitinya kralı Nikomed'dir. Kral kendi kardeşiyle yaptığı savaşta Galatları kullanmış ve başarılıda olmuştur. Savaş bittikten sonra Galatlar Orta Anadolu'ya yayıldılar. Tektosaglar, Tolistoboglar ve Trokmeler adlarıyla üç büyük boydan oluşan Galatların Tektosag olarak bilinen kolu Ankara'ya

¹⁴ Sargon, Ankara, s. 202

¹⁵ Buluç, İlkçağda Ankara, s. 24

¹⁶ Sargon, Ankara, s. 202

¹⁷ Gülekli, Ankara, s. 41

yerleşmiştir. Şehirde yaşayan Frigler zaten siyasal güçten uzun zamandır mahrum oldukları için tamamen Galatların egemenliği altına girmişlerdir. Galatlar, Pontus kralı MitrdatesVI'nın m.ö. 85 yılında Romalılara kesin yenilgisine kadar geçen zamanda bazen Bergama kralının, bazen Pontus Krallığı'nın yönetimini kabul etmek zorunda kalmışlardır.¹⁸ Romalıların egemenliği altına giren Galatlar bu devirde Roma'ya bağlı bir otonom krallık oldu. m.ö. 25-21 yıllarında doğrudan Roma'ya bağlanan Ankara artık Roma imparatorluğunun bir şehri haline geldi.

Romalılar Ankara'nın coğrafi, askeri ve ekonomik önemini dikkate alarak burayı taşra örgütünün başkenti yaptılar. Başşehir seçilmek ve yeni bir düzene kavuşmakla, şehir tekrar canlanmış ve yavaş yavaş gelişip büyümeye başlamıştır.¹⁹ Hem ticaret yollarının kesişmesi hem de doğuya ve kuzeye düzenlenecek olan seferlerde ordunun konaklama güzergâhında olan Ankara, en ihtişamlı dönemini yaşamaya başladı. Roma imparatoru Augustus şehri Sebaste (İmparatorluk Yandaşı) ünvanı ile onurlandırdı.²⁰ Bu ünvanın verilmesi ve kentin başşehir olarak seçilmesi ile birlikte kentin içerisinde askeri, dini ve sivil mimari yapılar hızla yükselmeye başladı. Kent merkezinde bulunan hamam kalıntıları Romalıların burayı sadece askeri bir üs olarak kullanmak niyetinde olmayıp yerleşik hayata geçerek burada bir medeniyet teşekkül ettirdiklerinin de kanıtı olarak sayılabilir. 580 yıl süren Roma döneminde Augustus'ten itibaren taşra örgütünün başkenti olan ve abidevi mimarlık eserleriyle süslenen Ankara, aynı zamanda dini yönden de bölgenin merkezi haline geldi.²¹ Ankara'da imparator Augustus ve Roma'ya bir mabet yaptırılarak şehrin ehemmiyeti, imparator kültürünün de merkezi olduğu için, bir kat daha arttırıldığı gibi, aslı Roma'da tunç sütunlar üzerine kazılmış bulunan ve

¹⁸ Buluç, İlkçağda Ankara, s. 25

¹⁹ Erzen, İlkçağda Ankara, s.54

²⁰ Buluç, İlkçağda Ankara, s. 25

²¹ Sargon, Ankara, s. 202

Augustus'un icraatını bildiren kitabenin bir sureti de Ankara'daki Augustus ve Roma mabedinin duvarlarına Grekçe ve Latince olarak yazdırılmıştır.²² Şehir milattan sonra 1. ve 2. yüzyıllarda da gelişmesine devam etmiş ancak 3. yüzyıl itibarıyla gelişme durmuş ve gerilemeye başlamıştır. Persler 257'de imparator Valerian'ı bir savaş sonucu esir edince Roma artık eski ihtişamını kaybetmiş ve doğunun bu sürekli baskısı sebebiyle büyük birlik yavaş yavaş erimiştir.²³ Roma imparatorluğunun 395 yılında Doğu ve Batı Roma olarak ikiye ayrılmasıyla Ankara Doğu Roma İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Ankara bu dönemde de önemini kaybetmemiş hatta daha fazla önem kazanarak Bizans imparatorluğunun dini ve askeri merkezi haline gelmiştir. Bizans döneminin ilk iki yüzyılını sulh ve sükûnet içinde geçiren şehir, büyük bir imar faaliyetine sahne olarak surların dışına taşmış ve çoğunluğu dini mahiyette çeşitli binalarla süslenmiştir.²⁴ Hristiyanlığın Bizans İmparatorluğu içerisinde yayılmasıyla beraber Ankara'da eskiden beri var olan Augustus Mabedi bir Hristiyan tapınağına çevrilmiştir. 314, 358 ve 375 yıllarında toplanan rahipler meclisi burada Hristiyanlık adına önemli kararlar almışlardır.

Bizans toprakları içinde yer alan kent birçok kez doğudan gelen akınlarla zapt edilmiştir. 620 yılında şehri zapt eden Sasani Hükümdarı Hüsrev şehri almış ama dönemin kayseri Herakliyustarafından mağlup edilmiştir. İslamiyet'in Arap Yarımadası dışına yayılması diğer ülkeler gibi Anadolu coğrafyasını da etkilemiştir. 654 yılında başlayan Arap akınları farklı zamanlarda, farklı halifeler zamanında defaatle tekrar etmiştir. Bu akınlar bitince kent bu seferde Pavlikanlar'ın saldırısına uğramış ve Pavlikanlar uzun olmasa da belli bir süre dâhilinde Ankara'ya hükmetmişlerdir.

²² Erzen, İlkçağda Ankara, s.53

²³ Gülekli, Ankara, s.44

²⁴ Sargon, Ankara, s.203

Pavlikanları kesin bir yenilgiye uğratan Bizanslılar Türklerin Anadolu'ya girişı ve Ankara'ya varışına kadarki sürede Ankara'ya hükmetmişlerdir.

1071 yılında Anadolu'nun kapılarını Türklere açan Malazgirt savaşıyla beraber Anadolu Türk ve İslam tahakkümüne girmeye başlamıştır. Savaştan çok daha önce Anadolu'ya gelen horasan erenleri, dervişler ve akıncı beyleri zaten Anadolu'nun fethinin altyapısını hazırlamış olduklarından Türkler kısa sürede Ankara'ya kadar ulaşabilmişlerdir. 1073 tarihinde uzun süren bir kuşatmadan sonra Ankara Selçuklular'ın egemenliğı altına girmiştir.²⁵ 1101 tarihinde önce Haçlıların ardından tekrar Bizanslıların eline geçen Ankara yirmi yıl Bizans himayesinde kaldıktan sonra 1127 yılında Danişmend hükümdarı Emir Gazi'nin fethiyle tekrardan Türklerin eline geçmiştir. Emir Gazi'den sonra tahta oğlu Melik Muhammed geçti. Bu dönemde de Ankara Danişmendli hâkimiyetinde kaldı ancak Melik'in ölümünden sonra oğulları arasında başlayan taht kavgalarını fırsat bilen Selçuklu Sultanı Mesud Ankara'yı Danişmentler'den aldı ve oğlu Şehinşah'a bıraktı.²⁶

Selçuklular zamanında diğerk Anadolu şehirleri gibi sakin bir hayat yaşayan Ankara kimi zaman Selçuklu sultanları arasındaki taht kavgalarını da görmüştür. Sultan Mesud'un ölümünden sonra Ankara'nın idaresini bıraktığı oğlu Şehinşah ile II. Kılıçarslan arasında başlayan hâkimiyet mücadelesi daha sonraki yıllarda Muhyiddin Mesud ve II. Süleyman Şah'la devam etti. I. İzzeddin Keykavus Selçuklu Sultanı olunca kardeşı Alâeddin Keykubat O'na isyan etti ve Ankara Kalesi'ne yerleşti. İzzeddin Keykavus uzun süre kaleyi muhasara altında tuttu. Daha sonra halktan ileri gelenlerin araya girmesiyle Alâeddin kaleyi ve şehri canının bağışlanması karşılığında Sultana teslim etti. Sultan İzzeddin kardeşini bağışladı ve ona bir yer tahsis ederek iâşesini temin etti. İzzeddin Keykavus'un ölümünden sonra tahtakardeşı Alâeddin

²⁵ Gülekli, Ankara, s. 46, Sargon, Ankara, s. 203

²⁶ Abdülkerim Özeydin, "Ankara", **TDVİA**, 1991, İstanbul, C. 3, s. 204

Keykubat geçmiştir. Bu devir hem Selçukluların hem de Ankara'nın en parlak ve refah seviyesi en yüksek dönemidir. 1243 yılında Kösedag yenilgisinden sonra Anadolu Moğolların etkisi altına girmiş ve birçok mahalli bey Moğollara bağlanmıştır. Moğolların takibinden kaçan II. Gıyaseddin Keyhüsrev Ankara Kalesi'ne sığınmış daha sonra II. İzzeddin Keykavus 1250 yılında kaleyi onartmıştır.²⁷ 1308 yılında İlhanlıların hâkimiyetine kadar geçen sürede, Ankara'nın yönetim olarak Ahiler tarafından idare edildiği tahmin edilmektedir. İlhanlılar Anadolu'yu geniş yetkili beylerle idare ediyorlardı.²⁸ İlhanlı valisi Hasan Celayir'in İran'a gitmek üzere Anadolu'dan ayrılırken yerine vekil bıraktığı Alâeddin Eretna 1341'de sultan unvanını alarak bağımsızlığını ilan etti ve Ankara Osmanlı hâkimiyetine kadar Eretnaoğulları idaresinde kaldı.²⁹

Alâeddin Eretna daha sonraki yıllarda başta Sivas, Kayseri, Amasya, Tokat, Çorum olmak üzere Orta Anadolu'nun büyük kısmına hükmetmiştir. Eretna, Karamanoğlu Ahmet Bey'in ölümünden sonra 1350'de Konya'yı da ele geçirmiş, 753 Muharreminde (Mart 1352) Kayseri'de vefat etmişve Köşk Medresesi avlusundaki kümbete gömülmüştür.³⁰ Eretnaoğulları devleti Ankara'da başlayan hâkimiyet sürecine daha sonra Sivas merkez olacak şekilde devam etmiştir. Alâeddin Eretna'nın üç oğlundan en büyüğü olan Hasan, Sivas valisi iken 1347 yılında vefat ettiği için Eretna'nın ölümünden sonra sağ olan iki kardeş arasında taht kavgaları başlamıştır. Bu arada Ankara unutulmuş her ne kadar Eretna devletinin bir şehri olsa da yönetim Ahiler tarafından sağlanmıştır.

²⁷ Cumhuriyetin 50. Yılında Ankara, s. 6

²⁸ Gülekli, Ankara, s. 48

²⁹ Özaydın, Ankara, s. 204

³⁰ Kemal Göde, "Eretnaoğulları", TDVİA, İstanbul, 1995, C. 11, s. 295

Ankara 1354 yılında Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa tarafından Osmanlı ülkesine katıldı.³¹ Sakarya ile Kızılırmak arasında engel oluşturan Ankara, 1354 yılında Süleyman Paşa tarafından şehirde hâkim durumda olan Ahilerden alınır ve Osmanlı'yı temsilen bir amil vali tayin edilir.³² Osmanlı valisi merkezi hükümeti temsil etse de yerel yönetimde söz yine Ahilerde olmuştur. Orhan Gazi'nin 1362 yılında vefatından sonra tahta Ahiler ve devlet erkânının desteğiyle Murat Hüdavendigar geçmiştir. Sultan Murat tahta geçtikten sonra Rumeli'de fetih hareketlerine devam eder. Bunu fırsat bilen Karamanoğulları ve o dönemde Sivas ve çevresinde etkin olan Eretna'lılar Ankara'yı tekrar almak için birleşerek harekete geçerler. Ankara'ya gelerek buradaki Osmanlı asker ve memurlarını şehirden kovarlar.³³ Bunun haberini alan Sultan Murat Ankara'ya gelir ve şehri savaşımadan geri alır. Ankara'daki hâkimiyetini pekiştiren Sultan Murat ordusun başına tekrar döner. 1389 yılında Kosova'da bir sırıp tarafından şehit edilir. Sultan Murat'ın ölümünden sonra tahta Kütahya'da bulunan oğlu Yıldırım Bayezid geçer. Sultan Bayezid'in hükümdarlığı zamanında Ankara, Anadolu Beylerbeyliği'nin eyalet merkezi olur. Yıldırım Bayezid kendinden önceki Osmanlı Sultanları gibi fetihte yönünü batıya dönmüştür. Haçlılarla yapılan Niğbolu Savaşı sırasında ordunun savaşta olmasını fırsat bilen Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey Ankara'yı işgal eder ve dönemin beylerbeyi Timurtaş Paşa'yı esir alır. Savaşın galibiyetle sonuçlanmasından sonra sultanın kendi üzerine yürümesinden korkan Alâeddin Ankara'yı terk eder ve esir paşayı serbest bırakır. Ankara'nın tarihindeki en önemli olaylardan biri hiç şüphesiz Ankara Savaşı'dır.

Orta Asya'dan Hindistan'a kadar uzanan büyük bir coğrafyada hüküm süren Timur, Anadolu ve Ortadoğu'yu da hâkimiyeti altına almak için batıya doğru hareket

³¹ Rifat Özdemir, "Ankara", **TDVİA**, İstanbul, 1991, C.3, s. 204

³² Abdulkerim Erdoğan vd., **Tarih içinde Ankara, C.2 Osmanlı'da Ankara**, 2007, Ankara, s. 17

³³ Osmanlı'da Ankara, s. 19

eder. Anadolu’da Osmanlı devletinin tam olarak birliği sağlayamaması, Ortadoğu’da Meml klerin taht kavgaları sebebiyle zayıf durumda oluğu Timur’un işini kolaylaştırmıştır. Sivas’ı kuşatan Timur, halka kan d k lmeyeceğinin sözünü vererek şehri teslim almış ama daha sonra birçok insanı diri diri toprağa gömmüştür. Daha sonra güneye yönelerek Meml k Devleti’ne büyük bir darbe indirmiş ve Tebriz’e geri dönmüştür. Timur ve Bayezid arasında hakaretlere varan mektuplaşmalar devam etmiş, en son Timur’un Bayezid’den yapılması nam mk n şeyler istemesiyle savaşın fitili ateşlenmiştir. 1402 yılının temmuz ayında Ankara’nın çubuk  ayı vadisinde gerçekleşen savaşta Timur Osmanlı ordularını buzguna uğratmıştır. Yıldırım Bayezid esir düşmüş daha sonrada canına kıymıştır.

Bu olay aynı zamanda Anadolu’da sağlanan birliğin bozulduğu fetret devrinin başlangıcıdır. Timur Anadolu topraklarını önce beylikler arasında taksim etti. Geri kalan kısmı da Yıldırım Bayezid’in oğulları arasında paylaştırarak siyasi birliğin sağlanmasını engelledi. şehzadeler ve beyler arasında yaklaşık yarım yüzyıl süren kargaşa Ankara’yı da etkiledi. İki büyük Türk ordusunun savaşına tanık olan kent, savaştan sonra yağma ve talanlardan da nasibini almıştır. Timur’un kenti terk etmesinin ardından yaklaşık sekiz yıl kadar şehzade Süleyman’ın kontrolünde kalan şehir Süleyman’ın ölümünden sonra üç yıl kadar da şehzade Musa  elebi’nin hâkimiyetini görür. 1413 yılında  elebi Mehmet’in tam olarak sultanlığını ilan etmesi ve Anadolu’da kaybolan siyasi birliği tesis etmesiyle Ankara’da rahat bir nefes alır. Bu devirde Ankara içinde Ahilerinde desteğiyle birçok eser yapılır.

On yedinci yüzyıldaki Celali isyanlarına kadar sakin bir hayat süren Ankara, Anadolu’nun diğer şehirleri gibi bu isyanlarda payını almıştır. Bu dönemde şehrin surları harap olmuş, yeni surlar eklenmiş ve şehir içinde var olan eserler hem isyanlar hem de aynı yıllarda yaşanan doğal afetler sebebiyle tahrip olmuştur. Batılılaşma dönemiyle beraber kentte yabancı nüfus artmış özellikle sof kumaşı ticareti yabancılarla

daha fazla yapılmaya başlanmıştır. II. Abdulhamit zamanında şehre birçok okul ve fabrika yapılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun çöküş sürecine girmesiyle Ankara, yeni kurulacak devlet için merkez konumuna gelecektir. Konumu ve halkının desteği sebebiyle ilk meclis Ankara’da kurulmuş, Türkiye Cumhuriyeti’nin temelleri Sivas, Amasya, Erzurum’da yapılan kongrelerin ardından Ankara’da atılmıştır. Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarının Kurtuluş Savaşı’yla Anadolu’yu düşmandan temizlemesinin ardından, 1923 yılında Cumhuriyet’in ilanıyla Ankara “Başkent” unvanını kazanmıştır.

Bu tarihten sonra her geçen gün gelişen ve büyüyen Ankara günümüzde altı milyon nüfusuyla Türkiye’nin en kalabalık ikinci ilidir.

5. HURUFAT DEFTERLERİ

Osmanlı İmparatorluğu Asya, Afrika ve Avrupa’yı da içine alan çok geniş bir coğrafyada hüküm sürmüştür. Farklı milletlerden, farklı kültürlerden birçok insanı aynı çatı altında birleştirmeyi başarmış ve uzun yıllar bu birlikteliği devam ettirmiştir. Bu başarı sadece Osmanlı ordusunun gücüyle açıklanacak bir şey değildir. Osmanlı İmparatorluğu’nun kurduğu devlet teşkilatı, sosyal yapı, ekonomik idare ve kültürel yapı bu başarının en önemli etkenlerindendir.

Güçlü bir devlet teşkilatına sahip olan Osmanlı İmparatorluğu’nda yönetim Rumeli ve Anadolu Kazaskerliği olarak iki temel bölüme ayrılmış, devlet kurumlarına yapılan atamalar bu merkezlerden yapılmıştır. Rumeli ve Anadolu Kazaskerlikleri her ikisi de kendi bölgelerinde bulunan kadı, müderris ve müftülerin atama işlemlerini yürütürler, padişaha arzda bulunduktan sonra da atamaları hareket ya da ruznâmçe adını

verdiğimiz defterlere kaydederlerdi.³⁴Ruznâmçe farsça kökenli bir sözcük olup gün (ruz) ve namçe (yazılmış, defter) kelimelerinin birleşiminden oluşup Şemseddin Sami Kamusu’l-A’lâm adlı eserinde her günkü olay veya masrafı yazmaya mahsus el defteri olarak açıklamıştır.³⁵ Ruznamçe defterleri içinde vakıf görevlilerinin maaş ve atamalarının kayıtlı olduğu cihet (çoğulu cihat) ruznamçeleri adını verdiğimiz defterler vardır. Araştırmamıza konu olan hurufat defterlerinin atası³⁶ olarak kabul edebileceğimiz bu defterlerde kazaskerlerin vakıf yönetimine yaptığı atamaların kayıtları tutulmuştur.

Hurufat defterleri Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi’nde bulunan 206³⁷ adet defterden oluşan özel bir koleksiyondur. Hurufat Arapça harf kelimesinin çoğuludur. Defterlerdeki kayıtların kazaların isimlerine göre alfabetik sırayla kayıt altına alınmasından dolayı böyle bir isim verilmiştir.³⁸ Vakıflara yapılan müteveli, yönetici atamaları gibi vakıf olan cami, mescid vb. kurumlara yapılan imam, müezzin, temcidhan, salahan vb. görevlilerin de tevcihâtı bu defterler içerisinde kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlar genelde atama yapılan eserin adı, nerede olduğu, hangi göreve atama yapıldığı, atamanın hangi sebepten yapıldığı, görevlinin alacağı günlük ücret ve en sonunda da tarihi ile beraber birkaç satırlık bilgidir. Hurufat defterleri iki seri halindedir. Bunlardan ilki Atik kayıtlar olup hicri 1086-1103 (1675-1691)tarihleri

³⁴ Yasemin Beyazıt “ Hurufat Defterlerinin Şehir Tarihi Araştırmalarındaki Yeri”,**HistoryStudies**, Volume 5 Issue 1, Ocak 2013, s. 40

³⁵ Şemseddin Sami, **Kamusu’l-A’lâm**, İstanbul, 1899, s. 674

³⁶ Beyazıt, a.g.m. s.43

³⁷ Mustafa Alkan “ Türk Vakıf Tarihi Araştırmaları Açısından Hurufat Defterleri: Adana Örneği” XV. **Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Eylül 2006), Kongreye Sunulan Bildiriler**, IV: Cilt I. Kısım, Osmanlı Tarihi-A., Ankara 2010, s.826

³⁸ Abdulkadir Dündar, “Beş Hurufat Defterindeki Kayıtlara Göre Mudurnu”,**Uluslararası Mudurnu Araştırmaları Ahilik Ve Halk Kültürü Sempozyumu Bidriler Kitabı**, Ankara, 2018, s. 75

arasında, ikincisi olan Cedid kayıtlar ise hicri 1102-1258 (1690-1840) tarihleri arasında yazılmıştır.³⁹

Hurufat defterlerini ilk defa araştırma konusu haline getirip ilim dünyasına kazandıran isim Tuncer Baykara'dır. Baykara 1990 yılında kaleme aldığı eserinde⁴⁰ Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'ndeki 1142 numaralı hurufat defterini incelemiştir. İncelemeye tabi tutulan defterde ismi elif harfiyle başlayan kazalar haricinde Anadolu kazaları bulunmaktadır. Bu defterde daha sonraki yıllarda çalışmalara konu olan hurufat defterlerinden farklı olarak sadece mahkeme görevlileri ve o dönemdeki esnaf örgütleri atamalarına yer verilmiş olup imam, müezzin, zaviyedar gibi vakıf görevlilerinin atamalarına dair bilgilere yer verilmemiştir. Baykara'nın bu çalışmasından sonra takribi 10 yıllık bir süre zarfında hurufat defterleri kimsenin ilgisini çekmemiştir. 2000'li yılların başından itibaren akademik camianın her alanında çalışma konusu olmaya başlamıştır. Yapılan çalışmalar ya müstakilen bir şehir-kaza üzerine ya da özel olarak bir konu üzerine olmuştur. Halit Çal'ın 2001 yılında yazdığı makale⁴¹ Küre kazasıyla ilgili 4 adet hurufat defteri kaydının transkripsiyonunu ve veri değerlendirmesini içermektedir. Bundan sonraki yıllarda yine Çal hurufat defterlerini Bulgaristan ve Ahlat'taki mimari eserlerin tespitini yapmak için kullanmıştır.⁴² Daha

³⁹ Alkan, a.g.m., s. 826

⁴⁰ Tuncer Baykara, **Osmanlı Taşra Teşkilatında 18. Yüzyılda Görev ve Görevliler (Anadolu)**, V.G.M. Yayınları, Ankara 1990

⁴¹ Halit Çal, "Hurufat Defterlerine Göre 19. Yüzyılda Küre Kazası", **Prof. Dr. Zafer Bayburtlu Armağanı Sanat Yazıları**, Kayseri 2001, s. 125-166

⁴² Halit Çal, "1192 Numaralı 1697-1716 Tarihli Hurufat Defterine Göre Bulgaristan'daki Türk Mimarisi", **Balkanlar'da Kültürel Etkileşim Ve Türk Mimarisi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri** (17-19 Mayıs 2000), Şumnu- Bulgaristan, C.1, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2001, s. 221-228
"Tapu, Tahrir ve Hurufat Defterlerine göre Ahlat'ta Türk Mimarisi", **Prof. Dr. Haluk Karamağaralı'ya Armağan**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, s. 71-86

sonraki yıllarda birçok üniversitede gerek şehir tarihi araştırmaları gerekse farklı konular üzerinde hurufat defterleri birçok teze konu olmuştur.⁴³

Yazıldığı dönemde vakıfların işleyişleri ile ilgili bilgileri edinmemiz adına birincil kaynaklardan kabul edebileceğimiz hurufat defterleri, vakıflarla alakalı birçok araştırmaya da kaynak teşkil etmiştir. 2006 yılında Mustafa Alkan Adana ilindeki vakıf araştırmaları ile ilgili makalesini hurufat defterleri ışığında yazmıştır.⁴⁴ Daha sonraki dönemlerde Halep⁴⁵, Antep⁴⁶, Develi⁴⁷ gibi kazalardaki vakıflar ve işleyişleri ile ilgili

⁴³ Halis Akıncı, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Kır-İli Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007, Özlem Ceyhan, **Hurufat Defterleri Işığında Göci-yi Kebir Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011, Zehra Çınar, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Seferihisar-ı Günyüzü Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009, Mevlüt Eser, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Ermenek**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011, Derya Karakaya, **Hurufat Defterleri Işığında Eski-İl Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011, Ahmet Öge, **Hurufat Defterlerinde Niğde-Bor**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010, Gazi Özdemir, **Hurufat Defterleri Işığında Ilgın**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2005, Muharrem Parlak, **Hurufat Defterleri Işığında Seydişehir**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009, Ahmet Şanlı, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Ayıntab Kazasındaki Vakıfların İşleyişi ve Yönetimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2010, Hadi Taç, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Kosova Vilayeti**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2012, Eşref Temel, **Hurufat Defterlerine Göre Aksaray Kenti Klasik Eğitim Kurumları (XVIII- XIX Yüzyıllar Arası)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008, Pakize Yıldız, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Maraş Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010.

⁴⁴ Alkan, a.g.m., s.826

⁴⁵ Samettin Başol ve Adnan Tüzen, "Hurufat Defterleri Kayıtlarına Göre Halep Vakıfları, Halep Vakıflarına Toplu Bir Bakış", Yayınlanmamış Sempozyum Bildirisi, Halep 2009

⁴⁶ Ahmet Şanlı "**Hurûfât Defterlerine Göre Ayıntab Kazası'ndaki Vakıfların İşleyişi ve Yönetimi**", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale 2010.

makaleler-tezler, yine hurufat defterleri kayıtlarından faydalanılarak yapılmış çalışmalardan bazılarıdır.

Hurufat Defterleri yapıların mimari özellikleri, bezeme gibi özellikleri açısından bize bilgi veren kaynaklar değildir. Ancak sanat tarihi araştırmaları için belli konularda kaynak olarak kullanıldığını Halit Çal şu şekilde açıklamıştır: Kayıtların yazıldığı tarihlerde yapıların mevcut durumunun belirlenmesi, adı daha önce de bilinen yapıların, bu tarihlerde varlıklarını sürdürdüklerinin anlaşılması, “Müceddeden inşa ettirdiği” gibi ifadelerden, yapıların inşa tarihlerine dair bazı bilgilerin yer alması nedeniyle başka belgelerde bulunamayan yapıların tarihlerinin öğrenilmesi, çok az da olsa bazı kayıtlarda yapının harap iken tamir edildiğine dair bilgilerin bulunması, “Minber vaz’ edildi” gibi ifadelerden bazı mescitlerin camiye çevrildiğiyle ilgili bilgilerin yer alması.⁴⁸

6. ANKARA HURUFAT DEFTERLERİ

Vakıflar Genel Müdürlüğü vakıf kayıtları arşivinde bulunan Ankara Hurufat kayıtları Elif Harfî Anadolu Defterleri serisine ait 25 hurufat defterine dağıtılmış durumdadır.⁴⁹ Ankara Hurufat Defterlerinde ilk kayıt 1138 numaralı defterde 1102/1690, son kayıtsa 536 numaralı defterde 1250/1840 tarihlidir. Defterlere verilen numaralar içeriğindeki kayıtların tarihleri esas alınarak yapılmamıştır. 530 numaralı defterdeki kayıtlar 1203 tarihiyle başlarken 1144 numaralı defterdeki kayıtlar 1140 tarihiyle başlamaktadır. Aynı zamanda bazı defterlerde kayıt tarihleri açısından karmaşa vardır.

⁴⁷ Ali Kılıcı, “ Hurûfât Kayıtlarına Göre 18. ve 19. Yüzyıllarda Develi Vakıfları ”, **Bütün Yönleriyle Develi (I. Bilgi Şöleni 26.28 Ekim 2002)** , Develi Belediyesi, Develi 2003, s. 339-346.

⁴⁸ Çal, “1192 Numaralı 1697-1716 Tarihli Hurufat Defterine Göre Bulgaristan’daki Türk Mimarisi”, Dündar, “Beş Hurufat Defterindeki Kayıtlara Göre Mudurnu”

⁴⁹ VGMA, H.D. 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 534, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1063, 1065, 1067, 1068, 1071, 1072, 1137, 1138, 1140, 1142, 1143, 1144

Örneğin 1138 numaralı defterde kayıtlar 1102 tarihiyle başlayıp sırayla giderek 1115 tarihine kadar gelmiş ama bundan sonra tekrardan 1105 tarihine ait kayıtlar yazılmıştır. Ayrıca birçok ilin Hurufat Defterinden farklı olarak Ankara Hurufat Defterlerinde 564 ve 1142 numaralı defterler sadece mahkeme görevlilerinin kayıtlarına ayrılmıştır. Bahse konu olan defterlerde mahkeme görevlilerinin atamaları art arda tarihleri yazılarak sıralanmıştır.

Hurufat defterlerinde kaza merkezi olan Ankara ve Ankara'ya bağlı nahiye ve karyelerdeki cami, mescit, medrese, zaviye, tekke gibi kurumlara yapılan imam, müezzin, zaviyedar, tekkenişin, gibi görevlilerin atamalarının yanı sıra, vakıflara yapılan müteveli atamalarını da bulmak mümkündür. Bunların dışında esnaf teşkilatlarındaki ahi babalığı, esnaf şeyhliği gibi görevlere yapılan atamalar ve mahkemede görev yapan muhızır, kâtip gibi görevlilerin atamaları da yine Ankara Hurufat Defterlerinde var olan diğer tevcihatlardır. Çalışmamız kapsamında Hurufat Defterlerinde Ankara ile ilgili 25 defterdeki tüm tevcihatlar tek tek incelenmiştir. Defterler ve kayıt tarihleri tablo halinde aşağıda verilmiştir.

Hurufat Defteri Numarası	Kayıt Tarihleri	Hurufat Defteri Numarası	Kayıt Tarihleri
530	1203-1209	1071	1189-1198
531	1210-1216	1072	1182-1184
532	1217-1223	1137	1135-1137
533	1223-1227	1138	1102-1057
534	1227-1237	1140	1107-1111
535	1238-1240	1142	1139-1228
536	1245-1250	1143	1139-1140
564	1139-1203	1144	1140-1143
1057	1175-1182	1071	1189-1198
1058	1184-1186	1072	1182-1184
1059	1186-1189	1137	1135-1137
1060	1199-1203	1138	1102-1057
1061	1155-1167	1140	1107-1111
1063	1168-1175	1142	1139-1228
1065	1188-1199	1143	1139-1140
1067	1115-1124	1144	1140-1143
1068	1142-1150		

Tablo 1: Ankara il merkezi ile ilgili kayıtların bulunduğu Hurufat Defterleri ve tarih aralıkları

I.BÖLÜM

1.CAMİLER

1.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN CAMİLER

1.1.1. AĞAÇ AYAKZADE MEHMED CAMİİ

1.1.1.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulucanlar Caddesi üzerinde bulunan eser 1705-1706 tarihlerinde yapılmıştır.⁵⁰ Cami su basmanı seviyesine kadar kesme taştan inşa edilmiştir. Bu seviyeden sonra kuzey cephesinde tuğla, diğer cephelerinde kerpiç kullanılmıştır.⁵¹ Duvarların dayanıklılığını artırmak adına çokça ahşap hatıl kullanılmıştır. Camiye bu sebepten Ağaç Ayak isminin verildiği söylene de mantıklı değildir. Çünkü kayıtlarda inşa ettiren kişinin ismi Ağaçayakzade Mehmet Efendi olarak geçmektedir. Cami de ismini banisinden almaktadır. Cami kareye yakın dikdörtgen plana sahiptir. Ön cephenin ortasında sade bir giriş kapısı, kapının sağ ve solunda sivri kemerli alınlıklı dikdörtgen birer pencere vardır.⁵² Saçağın altında yuvarlak kemerli alınlıklarıyla dört pencere daha dikkati çekmektedir. Ahşap dolgulu minaresi caminin kuzey batı köşesinde. Doğu cephesinde altta dört üstte beş adet dikdörtgen pencere, batı cephesinde ise üstte beş adet pencere bulunmaktadır. Çatısı kiremitle kaplıdır. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı kalıplama tekniğiyle yapılmıştır. Yazı ve bitkisel motiflerden oluşan bordürlerle çevrilidir.⁵³ Ankara camilerinin genelinde gözümüze çarpan kalemşi süslemeler bu camide de karşımıza çıkar. Ahşap tavan, kapı ve

⁵⁰ Komisyon, **Ankara Vakıf Eserleri**, Ankara Kalkınma Ajansı Yayınları, Ankara, 2015, s. 12.

⁵¹ İbrahim Hakkı Konyalı, **Ankara Camileri**, VGM Yayınları, Kültür Matbaacılık, Ankara 1978, s. 4.

⁵² Gönül Öney, **Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapıları**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Sayı: 209, Ankara, 1971, s. 60-62.

⁵³ Bekir Eskici, **Ankara Mihrabları**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001, s.132-136.

pencerelerin pervazları kalem işi süslemelerle bezenmiştir.⁵⁴ Eser sağlam olup ibadete açıktır.

1.1.1.2 HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaayakzade el-Hac Mehmed müceddeden bina eylediği caminin müezzini ve devirhanı olmayub lazım olmağla Ali Halife'ye hasbi Naibi Ahmed arzıyla inayet.⁵⁵ (Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaayakzade el-Hac Mehmed müceddeden bina eylediği caminin hatibi olmayub lazım olmağla merkur el-Hac Mehmed'in sulbi oğlu Mehmed Halife''ye hasbi Naibi Ahmed arzıyla inayet.⁵⁶ (Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahalle'de Ağaayakzade el-Hac Mehmed bina eylediği camiide vakt-i zuhur ve asrda imamı olmayub lazım olmağla es-Seyyid İsa Halife' ibni Seyyid Osman'a merkur vakfindan almak üzere iki akçe ile Naibi Abdulkerim arzıyla merkuma buyruldu.⁵⁷ (Şehri Şevval 1147/Şubat 1735)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde vaki Ağaayakzade el-Hac Mehmed bina eylediği camiin yevmi iki akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Seyyid İsa bin Seyyid Nebi fevt sulbi oğlu Seyyid Hüseyin Halife'ye Naibi Yunus arzıyla ehil ise deyu tevcih buyruldu.⁵⁸ (Şehri Receb 1161/Haziran 1748)

⁵⁴ Komisyon, **Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler**, C. 1, İlaveli İkinci Baskı, VGM Yayınları, Ankara, 1983, s. 419-421

⁵⁵ H.D. 1068, s. 138

⁵⁶ H.D. 1068, s. 138

⁵⁷ H.D. 1068, s. 141

⁵⁸ H.D. 1061, s. 123

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde vaki Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nin vakt-i zuhur ve asr müezzinliği bani-i mezburun oğlu diğer Hacı Mehmed'e bir akçe ile inayet buyurulan müceddeden buyruldu.⁵⁹(Şehri Cemaziye'l-Ahir Sene 1164/Nisan 1751)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade Hacı Mehmed Camii'nde bir akçe ile müezzin Mehmed bin el-mezbur Mehmed kasr-ı yedinden Abdurrahman bin Mehmed'e ba-berat buyruldu.⁶⁰ (Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade Hacı Mehmed Camii'nde iki akçe ile kayyım Mehmed bin el-mezbur Mehmed kasr-ı yedinden Mahmud bin Mehmed'e ba-berat buyruldu.⁶¹(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi Mescidi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde vakt-i zuhur ve asrda bir akçe ile müezzin Abdurrahman'a tecdid.⁶² (Şehri Cemaziye'l-Evvel 1168/Şubat 1755)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde hatib Mehmed'e tecdid.⁶³(Şehri Cemaziye'l-Evvel 1168/ Şubat 1755)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde iki akçe ile kayyım Mahmud bin Mehmed'e tecdid.⁶⁴(Şehri Cemaziye'l-Evvel 1168/Şubat 1755)

⁵⁹ H.D. 1061, s. 128

⁶⁰ H.D. 1061, s. 132

⁶¹ H.D. 1061, s. 132

⁶² H.D. 1063, s. 79

⁶³ H.D. 1063, s. 79

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde camiide Ağaçayakzade Hacı Mehmed'in va'z eylediği vakt-i asr ve zuhurda iki akçe ile imamet eden Seyyid Hüseyin bin İsa fevt Abdullah bin Osman'a ba-arzuhal buyruldu.⁶⁵ (Şehri Cemaziye'l-Ahir 1168/Şubat 1755)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde hatib Mehmed'e tecdid.⁶⁶ (Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara mahallatından Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde iki akçe ile kayyım Mahmud bin Mehmed atik beratı tecdid.⁶⁷ (Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi Mescidi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde vakt-i zuhur ve asrda Hacı Mehmed kasr-ı yedinden bir akçe ile müezzin Abdurrahman Halife'ye tecdid.⁶⁸ (Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed bina eylediği camiide hasbi hatib Mehmed Halife''ye tecdid.⁶⁹ (Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Ağa Camii'nde vakt-i zuhur ve asrda yevmi iki akçe ile imam olan Abdullah bin Hacı Osman Halife''ye berat mucibince tecdid buyruldu.⁷⁰ (Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

⁶⁴ H.D. 1063, s. 79

⁶⁵ H.D. 1063, s. 80

⁶⁶ H.D. 1063, s. 83

⁶⁷ H.D. 1063, s. 83

⁶⁸ H.D. 1063, s. 83

⁶⁹ H.D. 1063, s. 98

⁷⁰ H.D. 1063, s. 98

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade el-Hac Mehmed nam kimesnenin camiinde cuma müezzin ve devirhan ber-vechi hasbi mutasarrıf olan Molla Ali fevt olub mahlûlünden Seyyid Halil bin Hacı Mehmed Halife'ye müteveffanın beratı atik mucibince tevcih.⁷¹ (Şehri Gurre-i Rebiu'l-Evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi demekle arif mahallede Ağaçayakzade Hacı Mehmed bina eylediği camii şerifde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Abdullah bin Hacı Osman bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Ahmed'e arzuhal mucibince tevcih.⁷² (Şehri Saferü'l-Hayr 1174/Eylül 1760)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed nam kimesnenin bina eylediği camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Ahmed bin Ahmed Halife' kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid Halil bin Mehmed'e ba-berat-ı fariğ tevcih.⁷³ (Şehri Rebiu'l-evvel 1174/Ekim 1760)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade Hacı Mehmed Camii'nde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan Abdurrahman'a tecdid.⁷⁴ (Şehri Zilhicce 1181/Nisan 1768)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed binası Camii'nde ber-vechi hasbi hatib olan Mehmed'e tecdid.⁷⁵ (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Hacı Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed Camii'nde ber-vechi hasbi yevmi cumada müezzin olan Seyyid Halil bin Hacı Mehmed'e tecdid.⁷⁶ (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

⁷¹ H.D. 1063, s. 107

⁷² H.D. 1063, s. 108

⁷³ H.D. 1063, s. 109

⁷⁴ H.D. 1057, s. 49

⁷⁵ H.D. 1065, s. 14

Ankara'da mahallatından Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaçayakzade Hacı Mehmed binası camiinde iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Halil bin Mehmed'e tecdid.⁷⁷(Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Ağaç Ayak demekle arif el-Hac Mehmed Ağa ibni müteveffa el-Hac İbrahim'in veraseti sulbi kebir oğlu el-Hac Mehmed ile sulbiye kebir kızları Esmahan ve Atika ve Ebe nam hatunlara inhisarı ba'det-tahkik müteveffayı mezburun vasayayı muayyene ve gayri muayyenesini tenfize vasiyyi muhtarı olan Seyyid Bostan Mustafa Ağa bin Hacı Ahmed nam kimesne meclis-i şer'i hatiri lazımlu't-tevkirde mahalle-i mezkure ahalisinden olup zeyli kitabda muharrerü'l-esami-i müslimin hazır oldukları halde müteveffayı mezburun sulbi oğlu ve zikri ati vakfı nukuda mütevellî olmağla bi't-tevliye vaz-ı yedi mütehakkık olan merhum el-Hac Mehmed Ağa mahzarında üzerine dava ve takrir-i kelâm edüb müteveffayı mezbur Ağaç Ayakzade el-Hac Mehmed Ağa ibni müteveffa el-Hac İbrahim tarih-i kitabdan on beş sene mukaddem vefatından sekiz ay akdem hali hayat izzü kemal sıhhatdayım yedi bin beş yüz kuruş nakid ile üzerimde labis olduğum libasımdan gayri enfa mal itlak olunur bir şeyim olmamağla bi emrillahi teâlâ vefat eylediğimde nakdi mezkurun sülûsey ifraz olunub sülûs-i mezkurdan yüz kuruş ile techiz ve tekfin ve iskat-ı salat-ı fâtiyem ve keffarat-ı savm deynim görülüb mutiklerimden üç yüz kuruş küçük Neslihan'a ve iki yüz kuruş Osman'a ve yüz kuruş büyük Neslihan'a ve elli yüz kuruş Hasan.....ve elli kuruş Abdullah bin Hacı Osman'a ve elli kuruş Hacı Osman'ın kerimleri Rukiye ve Fatıma Hatunlara ve iki yüz kuruş Sadık'a ve elli kuruş Ali'ye ve dört yüz kuruş dahi oğlum merhum el-Hac Mehmed Ağa'nın sulbiye kızları Ayşe ve dört yüz kuruş mihir baliğa hatunlara verilüb ve elli kuruş dahi sakine olduğum mahalle-i mezbure avarızına zım olunub mütevellisine

⁷⁶ H.D. 1065, s. 14

⁷⁷ H.D. 1065, s. 16

teslim olunub ve sülüs-i mezburdan baki beş yüz kuruş mukaddema tamir ve tevsi edüb vaz-ı minber eylediğim kadimden mahalle-i mezbure mescidi demekle maruf el-yevm bana nisbetle meşhur ve menkul olan camii şerif hademe ve levazımına vakıf olub oğlu mezbur el-Hac Mehmed Ağa yediyle ilel an bir buçuk hesabı üzere devri şer'i ile i'mal olunub hâsıl olan nemasından yevmi beş akçe hatibe ve yevmi iki akçe vakteyn imamına ve yevmi bir akçe vakteyn müezzine ve yevmi iki akçe kayyım ve yevmi iki akçe cuma müezzine ve yevmi birer akçeden iki akçe cüzhana ecza okuyana ve nema-i mezkurdan beş kuruşluk şem-i asel olunub camii mezkurde ikad oluna murur-ı eyyam ile camii mezkurun iktiza eden mahalleri ba'de't-tamir nema-i mezkürden fazla sarf kalursa mütevellilerin olan ve vakfi mezkuruna oğlum merkum Mehmed Ağa ve evlad-ı evladının aslah ve erşedi batnen ba'de batnin müteveli ola deyu vakıf ve şart etmeğin ber mucib-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezbûr merkum Mehmed'e hüccet-i şer'iyye sureti mucibince tevcih buyruldu.⁷⁸ (Şehri Rebiu'l-Ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara mahallatından Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade Mehmed binası camiinde yevmi iki akçe vakti zuhur ve asrda imam olan Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Seyyid Ahmed inayet.⁷⁹(Şehri Cemaziye'l-Evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade binası camiinde hasbi hatib olan Mehmed fevt mahlûlünden hafidi Seyyid Ahmed'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.⁸⁰(Şehri Cemaziye'l-Ahir 1199/Nisan 1785)

Ankara'da Yusuf Habbaz Mahallesi'nde Ağaç Ayakzade binası camiinde ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Ahmed'in yedinde olan beratı zayi' olmağla kaydı

⁷⁸ H.D. 1071, s. 46

⁷⁹ H.D. 1071, s. 66

⁸⁰ H.D. 1060, s. 160

mucibince zayı'den merkuma inayet buyruldu.⁸¹ (Şehri Cemaziye'l-Ahir 1230/Mayıs 1815)

1.1.1.3.DEĞERLENDİRME

Günümüze ulaşabilen cami Aktaş Mahallesi'nde Ulucanlar Caddesi üzerindedir. Hurufat Defterleri'nde camii ile alakalı toplam 27 kayıt mevcuttur. İlk kayıt Muharrem 1146/Haziran 1733 son kayıtsa Cemaziyelahir 1230/Haziran 1815 tarihlidir. Kayıtlardan sekizi imam, altısı müezzin, üçü kayyım, yedisi hatip, ikişer tanesi devirhan ve cuma müezzini, son bir tanesi de müteveli ataması ile ilgilidir. Rebiu'l-Ahir 1190/Mayıs 1776 tarihli kayıta camiın banisinin vefat ettiği, vasiyeti gereği kime ne kadar para verileceği ve vakıf olan eserin mütevellisi olma şartları yazılıdır.

1.1.2.AHİ ELVAN CAMİİ

1.1.2.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Eser günümüzde Samanpazarı semtinde Ahi Mahallesi Koyun Baba Sokağı'ndadır. Caminin yapımı on dördüncü yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir.⁸² Meyilli bir arazi üzerine inşa edilen caminin duvarlarının altı moloz taş, üst tarafı kerpiçtir. Yapılan onarımlar sırasında tuğlayla duvarlar sağlamlaştırılmıştır. Boyuna dikdörtgen plana sahip cami kibleye dik dört sahından teşekkül etmektedir. Harimin üzerini örten ahşap tavanı, üç sıra halinde dizilen dörder adet ahşap direk taşımaktadır. Direklerin mermer başlıklarının hepsi birbirinden farklıdır. Roma dönemi devşirme malzemedir. Alçı mihrabın en dış bordüründe tekrarlar halinde nesih yazıyla Kelime-i Tevhit kuşağı vardır. İkinci bordür bir nevi mukarnas dizisi şeklinde, üçüncü bordür ise içiçe geçmiş geometrik şekillerle bezelidir. Mihrabın en üstünde bir sıra palmet dizisi vardır. Mukarnas kavsaralı olan mihrap nişi altıgendir. Caminin en kayda değer unsurlarından biri de minberidir. Ceviz ağacından

⁸¹ H.D. 534, s. 129

⁸² Ankara Vakıf Eserleri, s. 14

yapılan minberin yan aynalıklarında birçok parça eksiktir. Yalancı künde-kari tekniğiyle yapılmıştır.⁸³

1.1.2.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde muayyene ile yevmi cumada vaiz Mehmed fevt yerine Cafer mahaldır deyu inayet.⁸⁴ (Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile devirhan Ali fevt yerine Habib inayet üzere arzıyla buyruldu.⁸⁵ (Şevval 1113/Mart 1702)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile muarraf Ali bin Şuca’ fevt yeri Habib bin Hacı dailerine kadı Ahmed....arzıyla.⁸⁶ (1115/1703)

Ankara’da Ahi Elvan CamiiŞerifi’nde bir akçe ile müezzin Musa’ya tecdid.⁸⁷ (1115/1703)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde.....olan Musa Halife’ye tecdid.⁸⁸ (1115/1703)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile devirhan Halil’e tecdid.⁸⁹ (Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

⁸³ Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 25-29, Konyalı, Ankara Camileri s. 5-8, Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 371-375, Eskici, Ankara Mihrablari, s. 30-33

⁸⁴ H.D. 1138, s. 6

⁸⁵ H.D. 1138, s. 7

⁸⁶ H.D. 1138, s. 8

⁸⁷ H.D. 1138, s. 10

⁸⁸ H.D. 1138, s. 10

⁸⁹ H.D. 1067, s. 167

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile muarraf Ali bin Süleyman mahlûlünden Halil bin Hacı'ya Kadısı Ahmed arzıyla inayet.⁹⁰ (Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde beş akçe ile hatib Cafer ferağından karındaşı oğlu İbrahim'e inayet.⁹¹ (Fi Gurre-i Cemaziye'l-ahir 1116/Ekim 1704)

Ankara'da Ahi Elvan Vakfı'ndan ve Hamza Paşa Vakfı'ndan bir akçe ile Ahi Elvan Camii'nde müezzin Himmet fevtinden oğlu Musa'ya inayet.⁹² (Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1117/Nisan 1705)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde beş akçe ile hatib İbrahim ferağından karındaşı Mehmed Emin'e inayet.⁹³ (Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde iki vakte hasbi imam Abdullah fevtinden İsmail Halife'ye Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.⁹⁴ (Rebiu'l-ahir 1139/Kasım 1726)

Ankara'da vaki Ahi Elvan Camii'nde ferraş olmayub ber-vech-i hasbi Ömer bin İshak'a Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla.⁹⁵ (Şaban 1139/Mart 1727)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile hatib Mehmed Emin fevt ulemadan camii merkum vaizi Seyyid Bünyamin bin Ahmed'e Naibi Mehmed arzıyla sadaka buyruldu.⁹⁶ (Safer 1140/Eylül 1727)

⁹⁰ H.D. 1067, s. 167

⁹¹ H.D. 1067, s. 168

⁹² H.D. 1067, s. 169

⁹³ H.D. 1067, s. 171

⁹⁴ H.D. 1143, s. 81

⁹⁵ H.D. 1143, s. 82

⁹⁶ H.D. 1143, s. 83

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde vakt-i zuhur ve asrda bir akçe ile imam İsmail fevtinden Şeyh Mehmed'e inayet.⁹⁷ (Şehri Ramazan 1140/Nisan 1728)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerifi'nin sala müezzini olmayub Naibi İbrahim arzıyla Nebi bin Fahri'ye inayet.⁹⁸ (Şehri Muharrem 1141/Ağustos 1728)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile imam Ahmed ferağından Hasan Halife bin Elvan'a beratı mucibince tecdid.⁹⁹ (Şehri Receb 1142/Ocak 1730)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile devirhan Hasib Halife'ye tecdid buyruldu.¹⁰⁰ (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile Ali bin Şuca mahlûlünden muarraf olan Hasan Halife'ye tecdid.¹⁰¹ (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Musa fevt sulbi oğlu Mustafa Halife'ye Kadısı Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁰² (Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile cuma müezzini olan Musa fevt sulbi oğlu Molla Mustafa'ya Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁰³ (Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

⁹⁷ H.D. 1144, s. 16

⁹⁸ H.D. 1144, s. 16

⁹⁹ H.D. 1068, s. 132

¹⁰⁰ H.D. 1068, s. 132

¹⁰¹ H.D. 1068, s. 132

¹⁰² H.D. 1068, s. 134

¹⁰³ H.D. 1068, s. 134

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nin evkafına bir akçe ile mütevellî Musa fevt sulbî oğlu Mustafa Halife’ye Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁰⁴ (Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde vakt-i zuhur ve asrda nim akçe ile imam olan Mehmed Ali nam kimesne on sene mukaddem diyar-ı ahire gidüb hayat ve mematı malum olmayub ref’inden Mustafa Halife ibni Halil’e Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.¹⁰⁵(Şehri Zilhicce 1149/Nisan 1737)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile hatib Mehmed Emin fevtinden es-Seyyid Bünyamin Halife ibni Ahmed mutasarrıf olub üzerinde olmağla kasr-ı yedinden oğlu Seyyid Ahmed’e ba-berat-ı fariğ buyruldu.¹⁰⁶ (Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile devirhan olan Hasib bin Hacı tecdid-i berat edüb üzerinde olmağla ferağından Hüseyin bin Hasan’a ba-berat-ı fariğ buyruldu.¹⁰⁷ (Şehri Cemaziye’l-ahir 1151/Eylül 1738)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile muarraf Hasib bin Hacı mutasarrıf olub tecdid-i berat edüb ferağından Hüseyin bin Hasan’a ba-berat-ı fariğ buyruldu.¹⁰⁸(Şehri Cemaziye’l-ahir 1151/Eylül 1738)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde ferraşı olmayub lazım olmağla Mehmed bin Hasan’a nim akçe ile müceddeden Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁰⁹ (Şehri Şevval 1151/Ocak 1739)

¹⁰⁴ H.D. 1068, s. 135

¹⁰⁵ H.D. 1068, s. 153

¹⁰⁶ H.D. 1068, s. 154

¹⁰⁷ H.D. 1068, s. 146

¹⁰⁸ H.D. 1068, s. 146

¹⁰⁹ H.D. 1068, s. 146

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile üç vakit imam Hasan fevt oğlu Mehmed'e Naibi Abdulfettah arzıyla.¹¹⁰ (1156/1743)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile cuma müezzini Mustafa rızasıyla işbu Hüseyin'e fariğ olmağın Naibi es-Seyyid Halil arzıyla.¹¹¹ (Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da vaki Ahi Elvan Camii'nde nim akçe ile vakti zuhur ve asr imamı Mustafa bin Halil kasr-ı yedinden Hacı Ahmed ibni Seyyid Ali'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹¹² (Şehri Safer Sene 1160/Şubat 1747)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde Seyyid Mustafa ferağından bir akçe ile yevmi cumada müsebbih olan Seyyid Bünyamin kasr-ı yedinden Salih Halife''ye ba-berat buyruldu.¹¹³(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1163/Mayıs 1750)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nin vakt-i zuhur ve asr müezzini olmayub nim akçe ile müceddeden Osman bin Mehmed'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹¹⁴ (Şehri Zilkade Sene 1164/Eylül 1751)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imamı Mehmed'e tecdid.¹¹⁵ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Vakfı'nın babası Musa mahlûlünden mütevellisi Mustafa'ya tecdid.¹¹⁶ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

¹¹⁰ H.D. 1061, s. 111

¹¹¹ H.D. 1061, s. 113

¹¹² H.D. 1061, s. 119

¹¹³ H.D. 1061, s. 126

¹¹⁴ H.D. 1061, s. 129

¹¹⁵ H.D. 1063, s. 80

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde evkat-ı selasede babası Musa mahlûlünden müezzin Mustafa’ya inayet.¹¹⁷ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde babası Süleyman ferağından hatib Seyyid Ahmed’e tecdid.¹¹⁸ (Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da Ahi Elvan CamiiŞerifi’nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed Halife’’nin beratı tecdid.¹¹⁹ (Şehri Şevval 1171/Haziran 1758)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ile hatib olan Seyyid Ahmed’e tecdid.¹²⁰ (Şehri Gurre-i Rebiu’l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara’da Ahi Elvan Camii’nde bir akçe ileevkat-ı selasedeimam olan Mehmed Halife fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Salih Halife’’ye babası beratı mucibince tecdid.¹²¹(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara’da Ahi Elvan Camii Şerifi’nde ba-muayyene eyyam-ı cumada vaiz ve nâsîh olan Salih bin Receb fevt olub mahlûlünden ulemadan Mustafa bin İbrahim Şeyhu’l-İslam Mevlana Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri işaret-i aliyyeleri mucibince mezbure Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹²² (Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara’da vaki Ahi Elvan Camii Şerif’i Evkafı’nın yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Mustafa bin Musa mahlûlünden camii mezkûrun hatibi Seyyid Ahmed

¹¹⁶ H.D. 1063, s. 81

¹¹⁷ H.D. 1063, s. 81

¹¹⁸ H.D. 1063, s. 82

¹¹⁹ H.D. 1063, s. 99

¹²⁰ H.D. 1063, s. 102

¹²¹ H.D. 1063, s. 105

¹²² H.D. 1057, s. 43

bin Seyyid Bünyamin'e Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹²³
(Şehri Muharrem 1179/Haziran 1765)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Salih ferağından karındaşı Seyyid Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁴ (Şehri Muharrem 1180/Haziran 1766)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde evkat-ı selasede yevmi iki akçe ile müezzın olan Mustafa bin Musa fevt mahlûlünden oğlu Musa'ya ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁵
(Şehri Muharrem 1181/Haziran 1767)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Bünyamin'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁶ (Şehri Zilkade 1184/Şubat 1771)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile evkafın mütevellisi olan Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷ (Şehri Zilkade 1184/Şubat 1771)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile devirhan olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁸ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

¹²³ H.D. 1057, s. 45

¹²⁴ H.D. 1057, s. 47

¹²⁵ H.D. 1057, s. 48

¹²⁶ H.D. 1058, s. 9

¹²⁷ H.D. 1058, s. 9

¹²⁸ H.D. 1059, s. 20

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile muarriif olan Hüseynin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Musa fevt mahlûlünden Süleyman'a ba-berat tevcih buyruldu.¹³⁰ (Safer 1191/Mart 1777)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan es-Seyyid Bünyamin Halife''ye tecdid.¹³¹ (Şehri Muharrem 1192/Ocak 1778)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Ahi Elvan Camii'nde vakti zuhur ve asrda imam Ahmed fevt ve yine camii mezburda evkat-ı selasede imam olan Seyyid Halil on seneden beru gaib olmağla gaib-i mezbur ref'inden ve Ahmed Bey fevtinden Mustafa bin Ahmede Naibi Seyyid Ahmed arzetmeğin inayet vaki ise.¹³² (Şehri Muharrem Sene 1194/Ocak 1780)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde bir akçe ile cumada müezzin olan Hasan fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed'e ba berat tevcih buyruldu.¹³³ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerifi'nde ba-muayyene yevmi cumada vaiz olan Mustafa bin İbrahim fevt mahlûlünden Keşşaf Osman'a Naibi İsmail Zühdü ba'de'l-arz ve Şeyhü'l-İslam Mevlana Dürriade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretlerin işaret-i aliyyeleriyle.¹³⁴ (Şehri Zilhicce 1198/Ekim 1784)

¹²⁹ H.D. 1059, s. 21

¹³⁰ H.D. 1071, s. 47

¹³¹ H.D. 1065, s. 20

¹³² H.D. 1071, s. 54

¹³³ H.D. 1071, s. 66

¹³⁴ H.D. 1071, s. 70

Ankara'da Ahi Elvan Camii Evkafı'nın bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Feyzullah bin Seyyid Ahmed'e karındaşı atik beratı mucibince Naibi Yahya arzıyla tevcih.¹³⁵ (Şehri Safer 1202/Kasım 1787)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e ba-berat tevcih.¹³⁶ (Şehri Cemaziye'l-Evvel 1202/Şubat 1788)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Süleyman ferağından Ali bin Hafız Mustafa'ya Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁷ (Şehri Zilhicce 1207/Temmuz 1793)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerfinde ba-muayyene yevm-i cum'ada vaiz olan Keşşaf Osman fevt mahlûlünden es-Seyyid İbrahim bin es-Seyyid Abdullah Naibi Ahmed Yümni bade'l-arz Şeyhu'l-islâm Mevlana es-Seyyid Mehmed Arif Dürriade Efendi Hazretleri'nin işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹³⁸ (Şehri Şevval 1212/Mart 1798)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerif'i Evkafı'nın yevmi bir akçe vazife ile mütevellisi olan es-Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid İsmail bin Abdurrahman istid'ayı inayet etmeğin sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara nazar olundukda Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerif Evkafı'nın yevmi bir akçe vazife ile mütevellisi olan es-Seyyid Feyzullah bila veled fevt olmağla sâhib-i arzuhal es-Seyyid İsmail kendüğe tevcih buyrulamak babında inayet rica ve fi'l-hakika mezbur es-Seyyid Feyzullah bila veled fevt olub tevliyet hizmeti hali ve

¹³⁵ H.D. 1060, s. 165

¹³⁶ H.D. 1060, s. 166

¹³⁷ H.D. 530, s. 188

¹³⁸ H.D. 531, s. 111

muattal kaldığı ve sâhib-i arzuhal İsmail vücuha ehak ve elyak olduğunu kaza-i mezbur ahalisinden bi-garaz-ı müsliminden Mehmed bin İbrahim ve İsmail bin İbrahim ala tariki’ş-şahade haber vermeleriyle tevliyet-i mezkure müteveffayı merkur es-Seyyid Feyzi bin es-Seyyid Ahmed’in mahlûlünden sâhib-i arzuhal es-Seyyid İsmail ibni Abdurrahman’a tevcih ve berat-ı âlişan ita buyrulmak babında izzetlu faziletlu bi’l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Mehmed Emin Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamı mucibince tevcih olunmak deyu 15 Ramazan sene 1225 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkurun mahlûlünden es-Seyyid İsmail bin Abdurrahman’a tevcih buyruldu.¹³⁹(Ekim 1810)

Ankara’da Ahi Elvan CamiiŞerif’i Vakfı’nın yevmi bir akçe vazife ile mütevellisi olan es-Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Ahmed bundan akdem bila veled fevt oldukda tevliyet-i mezkurleyi rüyet ve idareye kâdir ve istikamet ve istihkakı zahir olan bi’l-cümle erbab-ı vazaiifin muhtarı İbrahim bin Yunus üzerine tevcih buyrulmak ricasına bundan akdem ilam olunmuşuyken Ankara sükkanından umur-ı tevliyeti idareye istihkakı olmayan ehli mürtezikanın dahi menfuri ve mal-ı vakfı telef ve izaat edeceği bi-garaz-ı müslimin ihbarlarıyla lede’ş-şer’i numayan olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman ber-takrib tevliyet-i mezkureyi üzerine tevcih ve berat etdirdüğü haberi mahalline vasıl oldukda ehli mürtezika ve bi-garaz-ı müslimin merkur İsmail’in umur-ı vakfı mezburu ru’yet ve idarede kusuru edeceği inha ve ihbar etmeleriyle tevliyet-i mezkure mezbur İsmail’in ref’inden ve mezburun mahlûlünden tevcih ve yedine berat-ı âlişan verilmek babında Naibi Hamdullah Rafet arz etmeğın sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arz ve derkenara nazar olundukda medine-i Ankara’da Ahi Elvan CamiiŞerif’i Evkafı’nın mütevellisi olan es-Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Ahmed bundan akdem vefat eden tevliyet-i mezkureyi ruyet ve idareye kâdir ve istikameti ve istihkakı zahir olduğundan maada vakf-ı mezburun bi’l-cümle erbab-ı

¹³⁹ H.D. 533, s. 63

vazaifin re'yi talebiyle İbrahim bin Yunus üzerine tevcih buyrulmak ricasına bundan akdem ilam olunmuşuyken Ankara sükkanından umur-ı tevliyeti idareye istihkakı olmayub ehli mürtezikanın menfuri ve mal-ı vakfı telef ve izaat edeceği bi-garaz-ı müslimin ihbarlarıyla lede'ş-şer'i numayan olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman ber-takrib tevliyet-i mezkureyi üzerine berat etdirdiği haberi vasıl oldukda merkum İsmail üzerine tevcih buyurduğu suretde ref'inden ve bila tevcih ise mütevellî-i mezburun mahlûlünden mezbur İbrahim üzerine tevcih buyrulması niyazında kaza-i mezbur Naibi Hamdullah Rafet mührü mutabık arz eden fi'l-hakika tevliyet-i mezbure müteveffayı mezburun mahlûlünden ref'i iltimas olunan merkum es-Seyyid İsmail ba-arzuhal tevcih olunduğu derkenar olunmağla bu suretde ber-mucebi arz tevliyet-i mezkureyi idareye istihkakı olmayan ve ehli mürtezikanın menfuru olan merkum es-Seyyid İsmail'in ref'inden istikamet ile maruf olan mezbur İbrahim bin Yunus üzerine tevcih buyrulması.¹⁴⁰ (Şehri Ramazan 1225/Eylül 1810)

Ankara'da Ahi Elvan Camii'nde yevmi bir akçe vazife ile hatib olan es-Seyyid Bünyamin ferağından Mehmed bin Osman'a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁴¹ (Şehri Receb 1226/Temmuz 1811)

Ankara'da Ahi Elvan Camii Şerifi Vakfı'nın bir akçe ile mütevellisi olan İbrahim bin Yunus fevt mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed Nezir'e Naibi Seyyid Ahmed Ataullah arz etmeğin sadır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arz ve derkenara nazar olundukda tevliyet-i mezkûr el-yevm İbrahim bin Yunus üzerinde olduğu derkenarından müsteban olmağla müteveffat-ı mezbur İbrahim'in mahlûlünden ba'isu'l-arz sulbi oğlu Mehmed'e tevcih ve yedine berat-ı âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak iktiza eylediğini faziletlu semahatlu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Mehmed Salih Efendizade Mehmed Salih Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları mucibince tevcih olunmak

¹⁴⁰ H.D. 533, s. 64

¹⁴¹ H.D. 533, s. 66

deyu.....tarihiyle muverrah ve musahhah ferman-ı âli sadır olmağla sadır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.¹⁴² (Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

Ankara’da merhum Ahi Elvan Cami’inde yevmi bir akçe ile muarraf olan Seyyid Ali bin Hüseyin fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mahmud bin Seyyid Ali’ye inayet buyruldu.¹⁴³ (Şehri Rebiu’l-evvel 1232/Ocak 1817)

Ankara’da merhum Ahi Elvan Camii’nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Seyyid Ali bin Hüseyin fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mahmud bin Seyyid Ali’ye inayet buyruldu.¹⁴⁴(Şehri Rebiu’l-evvel 1232/Ocak 1817)

1.1.2.3.DEĞERLENDİRME

Camiyle alakalı ilk kayıt Ramazan 1104/Haziran 1693 tarihli, son kayıtsa Rebiu’l-evvel 1232/Şubat 1817 tarihlidir. Toplam 60 kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan sekiz tanesi camii vakfının mütevellî atamaları ile alakalı, geri kalanlardan on biri imam, dokuzu hatip, dokuzu müezzin, altısı muarraf, altısı devirhan, dördü cuma vaizi, üçü cuma müezzini, biri sala müezzini, ikisi ferraş ve biri de cuma gününde görevli müsebbih atamaları ile ilgilidir.

1.1.3.ARSLANHANE (AHİ ŞERAFEDDİN) CAMİİ-TEKKESİ-TÜRBESİ

1.1.3.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Altındağ ilçesi Samanpazarı semtinde bulunan cami Can Sokak ve Kurnaz Sokak’ların kesişme noktasındadır. Meyilli bir arazi üzerine inşa edilen cami on üçüncü yüzyıla tarihlendirilmektedir. Caminin taştan yapılmış duvarlarında ahşap hatıllar mevcuttur. Çatısı kurşun kaplanmıştır. Caminin tek minaresi vardır. Kuzey cephedeki kapının yanında bulunan minare kare kaidelidir. Kaidesinde taş ve yer yer devşirme

¹⁴² H.D. 534, s. 127

¹⁴³ H.D. 534, s. 131

¹⁴⁴ H.D. 534, s. 131

malzeme kullanılmış olup silindirik gövdesi tuğladandır. Tek şerefesi olan minarenin silindirik gövdesinde ve pabuçluk kısmında çini mozaikler dikkat çekmektedir. Caminin üç giriş kapısı mevcuttur. Kuzeyde bulunan mermer kapı Selçuklu tarzında yapılmıştır. Mukarnas kavsaralı kapının iki yanında nişler bulunmaktadır. Batı kapısı sivri kemerli bir nişle çevrilmiştir. Basık bir kemerle harime giriş yapılır. Kapının alınlığında üç gen bir pano vardır. Pano kendi içinde üçgenlere ayrılmış ve içleri çinilerle bezenmiştir. Maalesef günümüzde bu çinilerin birçoğu dökülmüştür. Üçgen panonun üst köşesinin iki yanında altıgen çini levhalar mevcuttur. Doğu kapısı diğer kapılara göre daha sade bir kapıdır. Tamamen tuğladan yapılmış olan kapı dikdörtgen nişin içinde yer alır. Kapı yine basık kemerlidir. Yer yer patlıcan moru ve firuze renkli çiniler görülür. Harim kibleye dikey dört sıra ahşap dizisi ile beş nefe ayrılmaktadır ki, her nefte altışar tane olmak üzere yirmi dört adet yekpare direk üst örtüyü taşır, bütün direklerin üzerindeki mermer başlıklar, eski binalardan getirilerek kullanılmıştır.¹⁴⁵ Mihrabında bulunduğu orta nef yan neflerden daha geniş ve yüksektir. Sütun başlıklarının üzerinde uçları kavisli yastıklar, onların üzerinde de mihraba dik uzanan dört köşeli ahşap kirişler vardır. Bunların üzerinde mihraba paralel şekilde tavan kirişleri vardır. Tavan kirişlerini taşıyan ahşap konsollar orta sahında üç sıra, yan sahınlarda iki sıra ve en dış sahınlarda tek sıra halindedir. Harimin kuzey cephesinde ikinci sıra sütuna kadar kadınlar mahfili yer almaktadır. Kuzey kapısı doğrudan bu mahfile açılmaktadır. Mihrabında bulunduğu orta nef yan neflerden daha geniş ve yüksektir. Sütun başlıklarının üzerinde uçları kavisli yastıklar, onların üzerinde de mihraba dik uzanan dört köşeli ahşap kirişler vardır. Bunların üzerinde mihraba paralel şekilde tavan kirişleri vardır. Tavan kirişlerini taşıyan ahşap konsollar orta sahında üç sıra, yan sahınlarda iki sıra ve en dış sahınlarda tek sıra halindedir. Harimin kuzey cephesinde ikinci sıra sütuna kadar kadınlar mahfili yer almaktadır. Kuzey kapısı doğrudan bu mahfile açılmaktadır. Caminin mihrabı alçı

¹⁴⁵ Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C. I, s. 349

ve çini kullanılarak yapılan nadir ve en güzel örneklerden biridir. Mihrap kible duvarının tam ortasında değil biraz daha doğuya yakındır. Tavan hizasına kadar uzanan mihrabın tepelik kısmı alçıdan yapılmıştır. Ajur tekniğiyle yapılmış rûmi bezemelerin arasında soyut ejder figürleri işlenmiştir. Mihrap nişini çevreleyen bordürlerden dıştan içe birinci ve üçüncü sırada alçı işçiliği görülmekte olup; birinci bordürde palmetlerden oluşan bir dizi, üçüncü bordürde ise Kurandan ayetlerin yer aldığı nesih yazı çerçevesi görülür. İkinci ve dördüncü sıra bordürlerde ise çini mozaik süslemeler vardır. Patlıcan moru ve firuze renkli çinilerin kullanıldığı bordürlerde geometrik geçmelerin oluşturduğu desenler göze çarpmaktadır. Dikdörtgen mihrap nişinin içi, alınlığı ve köşe dolgularında çini mozaikle kaplanmıştır. Altı sıra mukarnaslı mihrap nişinin iki yanında sütunceler bulunmaktadır. Sütuncelerin başlıkları vazo veya çan şeklinde olup ajur tekniğiyle yapılmıştır.¹⁴⁶

1.1.3.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Arslanhane Camii Şerifi'nde bir akçe ile yevmi cumada devirhan Abdullah fevt olub yerine Mehmed mahaldir deyu Naibi Ali arzıyla.¹⁴⁷ (1102/1690)

Ankara'da Arslanhane Camii'nde devirhan Mehmed fevt yerine el-Hac Ali inayet.¹⁴⁸ (1103/1691)

Ankara'da Arslanhane Camii'nde ferraş lazım olmağla Mehmed'e bir akçe ile Naibi Seyyid Abdulgani arzıyla.¹⁴⁹(Zilkade 1108/Mayıs 1697)

¹⁴⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 20-24, Konyalı, Ankara Camileri s. 18-25,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 346-354, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 18-22

¹⁴⁷ H.D. 1138, s. 4

¹⁴⁸ H.D. 1138, s. 4

¹⁴⁹ H.D. 1140, s. 57

Ankara'da Arslanhane Camii'nde bir akçe ile Yusuf fevt Ali'ye inayet.¹⁵⁰ (Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

Ankara'da Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde müezzin Mehmed fevt karındaşı Mustafa'ya inayet.¹⁵¹ (Fi Gurre-i Cemaziye'l-ahir 1118/Eylül 1706)

Ankara'da Arslanhane Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile devirhan Mehmed fevt oğlu İbrahim'e inayet.¹⁵² (Fi gurre-i Muharremü'l-haram 1122/Mart 1710)

Ankara'da Ahi Şerafeddin Evkafı'ndan Arslanhane Camii demekle maruf camiide bir akçe ile devirhan el-Hac Ali fevt İbrahim Halife ibni Ahmed'e Naibi İbrahim arzıyla sadaka buyruldu.¹⁵³ (Cemaziye'l-ahir 1135/Mart 1723)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Seyyid Ahi Şerafeddin Merkadı'nda bir akçe ile yevmi cumada aşırhan olan Hafız Ali mahlûlünden oğlu Mehmed'e mütevellisi Abdulhadi arzıyla inayet.¹⁵⁴ (Rebiu'l-ahir 1142/Ekim 1729)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde eyyam-ı cumada sala müezzin olan Ahmed bin Abdullah'a Şeyhzade Mehmed fevtinden mutasarrıf olmağla beratı tecdid.¹⁵⁵ (Şehri Muharrem 1149/Mayıs 1736)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde bir akçe ile Şeyhzade Mehmed fevtinden devirhan Ahmed'e tecdid.¹⁵⁶ (Şehri Muharrem 1149/Mayıs 1736)

¹⁵⁰ H.D. 1067, s. 170

¹⁵¹ H.D. 1067, s. 170

¹⁵² H.D. 1067, s. 172

¹⁵³ H.D. 1137, s. 80

¹⁵⁴ H.D. 1144, s. 18

¹⁵⁵ H.D. 1068, s. 144

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii demekle arif camiide bir akçe ile eyyam-ı cumada sala müezzin olan Ahmed bin Abdulvahhab ferağından Mustafa Halife' bin el-Hac Mevlüd'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁵⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1149/Ağustos 1736)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii demekle arif camiide bir akçe ile eyyam-ı cumada devirhan olan Ahmed Halife' bin Abdulvahhab ferağından Osman Halife bin el-Hac Mevlüd'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁵⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1149/Ağustos 1736)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde iki akçe ile sermahfel ve cüzhan Hafız Ali fevt Mehmed bin Ömer'e buyruldu.¹⁵⁹ (Şehri Şaban 1150/Kasım 1737)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Seyyid Şerafeddin Türbesi'nde bir akçe ile aşırhan Mehmed bin Hafız Ali fevt Mehmed bin Ömer'e buyruldu.¹⁶⁰(Şehri Şaban 1150/Kasım 1737)

Ankara'da Ahi Şerafeddin Evkafı'ndan almak üzere bir akçe ile Arslanhane Camii Şerifi'nde yevmi cumada devirhan olan Molla İbrahim bin Ahmed rızasıyla Molla İsmail bin Mustafa'ya fariğ olub Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁶¹ (Şehri Zilkade 1151/Şubat 1739)

¹⁵⁶ H.D. 1068, s. 144

¹⁵⁷ H.D. 1068, s. 144

¹⁵⁸ H.D. 1068, s. 144

¹⁵⁹ H.D. 1068, s. 154

¹⁶⁰ H.D. 1068, s. 154

¹⁶¹ H.D. 1068, s. 146

Ankara'da Hacı Arslan Camii Şerif'in hatibi Ali fevt mahlûlünden işbu İsmail Halife''ye arzuhalı mucibince buyruldu.¹⁶² (1156/1743)

Ankara'da vaki Arslanhane Camii'nde iki akçe ile devirhan İsmail beratı olmayub müceddeden inayet.¹⁶³(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde vaki Arslanhane Camii'nde iki akçe ile sermahfel ve devirhan Mehmed bin Ömer fevt oğlu diğer Mehmed'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹⁶⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1164/Ocak 1751)

Ankara'da Arslanhane Camii'nde iki akçe ile muarraf ve sala müezzini olan Derviş Mehmed bin Ali fevt İbrahim bin Halife'ye ba-arzuhal.¹⁶⁵ (Şehri Zilkade Sene 1164/Eylül 1751)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde iki akçe ile sermahfel ve cüzhan Mehmed fevt karındaşı Mustafa'ya ba-berat buyruldu.¹⁶⁶(Şehri Muharrem Sene 1167/Ekim 1753)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Seyyid Şerafeddin Türbesi'nde bir akçe ile aşırhan Mehmed bin Ömer fevt olmağla Mustafa'ya be-berat buyruldu.¹⁶⁷ (Şehri Muharrem Sene 1167/Ekim 1753)

Ankara'da Arslanhane Camii Şerifi'nde iki akçe ile devirhan İsmail Halife'ye tecdid.¹⁶⁸(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

¹⁶² H.D. 1061, s. 111

¹⁶³ H.D. 1061, s. 125

¹⁶⁴ H.D. 1061, s. 127

¹⁶⁵ H.D. 1061, s. 129

¹⁶⁶ H.D. 1061, s. 132

¹⁶⁷ H.D. 1061, s. 132

Ankara’da Ahi Şerafeddin nam vâkıfın medine-i mezburede kâin tekyesinde tekyenişin olan hafız Mehmed Halife’nin yedinde beratı olmamağla bi berat olub ber-vechi hasbi merkum hafız Mehmed Halife’ye müceddeden Naibi Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁹ (Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara Ahi Şerafeddin nam vâkıfın türbe-i şerifinde türbedârı ve camii şerifinde kıraat ve tekyesinde tekyenişinlik hizmeti kadimü’l-eyyamdan beru ecanibden kimesne olub evladdan mütevellî olanlar tayin ile gelüb işbu evladdan es-Seyyid Ahmed Halife on beş seneden mütecaviz tayin-i mütevellî ile mutasarrıf olub lakin hilaf-ı kadim ecanibden Mehmed nam kimesne ber-takrib üzerine berat etdirüb gadri külli etmekle sâhib-i evvel evlad-ı vâkıfdan merkum es-Seyyid Ahmed’e mezburun ref’inden mütevellisi es-Seyyid Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁰ (Şehri Muharremü’l-haram 1177/Temmuz 1763)

Ankara’da Arslanhane CamiiŞerifi’nde yevmi iki akçe ile devirhan olan İsmail Halife’nin beratı atik mucibince tecdid.¹⁷¹(Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara’da Arslanhane Camii’nde yevmi iki akçe ile devirhanlık cihetine mutasarrıf olan İsmail’e tecdid.¹⁷²(Şehri Şevval 1191/Kasım 1777)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Arslanhane Camii demekle maruf camii şerifde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Osman bin Hacı Mevlüd fevt mahlûlünden Mehmed bin Mustafa’ya ba berat.¹⁷³ (Cemaziye’l-ahir 1196/Mayıs 1782)

¹⁶⁸ H.D. 1063, s. 83

¹⁶⁹ H.D. 1057, s. 40

¹⁷⁰ H.D. 1057, s. 41

¹⁷¹ H.D. 1057, s. 42

¹⁷² H.D. 1065, s. 19

¹⁷³ H.D. 1071, s. 65

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii demekle maruf camiide bir akçe ile sala müezzini olan Mustafa bin Mevlüd fevt mahlûlünden Mehmed bin Mustafa'ya ba berat tevcih.¹⁷⁴(Cemaziye'l-ahir 1196/Mayıs 1782)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin binası camiinde on akçe ile imam olan Hafız Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye Naibi Ahmed Hulusi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁵ (Şehri Şaban 1206/Mart 1792)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin binası camiinde on akçe ile imam olan Ali bin Mustafa ferağından Mehmed bin Süleyman'a Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁶ (Şehri Zilhicce 1207/Temmuz 1793)

Ankara'da At Pazarı'nda Arslanhane Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin Evkafı Tekyesi ve Camii'nde evladiyet ve meşrutiyet üzere ber-muceb-i şart-ı vâkıf zaviyedar ve ferraş ve tekyenişin olan evlad-ı vâkıfdan Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya ber-vechi meşruta mütevellisi Seyyid Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁷ (Şehri Rebiu'l-ahir 1208/Kasım 1793)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde iki akçe ile sermahfel ve cüzhan olan Mustafa fevt mahlûlünden karındaşı Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁸ (Şehri Muharrem 1210/Temmuz 1795)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii'nde yevmi iki akçe ile sermahfel ve cüzhan olan Abdullah'a fevt mahlûlünden sulbi oğlu Ahmed bin Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

¹⁷⁴ H.D. 1071, s. 65

¹⁷⁵ H.D. 530, s. 186

¹⁷⁶ H.D. 530, s. 188

¹⁷⁷ H.D. 530, s. 189

¹⁷⁸ H.D. 531, s. 108

Ankara'da Atpazarı'nda Arslanhane Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin Evkafı Tekyesi ve Camii'nde evladiyet ve meşrutiyet üzere ber-muceb-i şart-ı vâkıf türbedar ve ferraş ve tekyenişin olan Seyyid Mustafa bin Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed Emin bin Seyyid Mustafa'ya bi'l-fiil vakf-ı mezburun mütevellisi Seyyid Hâfız Mehmed Emin arz etmeğın bila veled mahlûlünden ber-muceb-i arz tevcih olunmak deyu fi 8 Rebi'ul-evvel 1231 tarihinde sadır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁰ (Şubat 1816)

Ankara Kazası'nda Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhan Camii demekle maruf camiinde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhanlık cihetine Osman bin Mevlüd mahlûlünden ba-berat-ı askeri mutasarrıf olan Mehmed bin Mustafa fevt olub kebir oğlu Seyyid Ahmed'e terk etmiş ise de cihet-i mezkureye rağbet etmeyüb ol vecihle yeri hali ve hizmet-i lazimesi muattal kalmağla yerine Seyyid Halil bin Seyyid Mustafa'ya cihet-i mezkure müteveffayı mezburun mahlûlünden merkuma tevcih buyrulmak babında Naibi Seyyid Hasan Tahir arzetmeğın fevti ve oğlunun ademi rağbeti vaki ise ve edayı hizmet eylemek şartıyla ber-muceb-i arz tevcih olunmak beratı hıfz olunmak deyu fi 3 Rebiu'l-ahir sene 1248 günü tarihinde sâdır olan berât-ı âlide ahar cihete olunduğundan ruus-ı hümayun tarafından hıfz olunmağın.....üzere cihet-i mezkure müteveffayı mezburun mahlûlünden atik beratı hıfz olunmak merkuma tevcihi askeri ruznamçesine ilmühaber kaimesi verilmekle verilen ilmühaber kaimesi mucibince merkum sey yid Halil bin Seyyid Mustafa'ya tevcih buyruldu.¹⁸¹(Ağustos 1832)

Ankara Kazası'nda Atpazarında Arslanhane Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin Evkafı Tekye ve Camii'nde ber-muceb-i şart-ı vâkıf türbedar ve ferraş ve tekyenişin olan es-Seyyid Mehmed Emin bin es-Seyyid Mustafa bila veled fevt mahlûlünden es-

¹⁷⁹ H.D. 532, s. 161

¹⁸⁰ H.D. 534, s. 129

¹⁸¹ H.D. 536, s. 77

Seyyid Ahmed ibni İbrahim'e bi'l-fiil vakf-ı mezkûrun mütevellisi es-Seyyid Ahmed arziyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸² (Şehri Zilkade 1249/Mart 1834)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin binası camiinde yevmi on akçe vazife ile imamet cihetine mutasarrıf olan Mehmed bin Süleyman müddet-i vâfireden beru na mevcud olub ol vecihle cihet-i lazimesi hali ve muattal kalmağla medine-i mezbur sakinlerinden Reisü'l-kurra Seyyid Hafız İsmail Halife bila berat on seneden mütecaviz camii şerif-i mezkurede edayı hizmet edüb merkum dahi her vecihle layık ve mahal ve müstehak olmağın imamet-i mezkure na mevcud merkumun ref'inden Seyyid Hafız İsmail Halife'ye tevcih olunmasını vakf-ı mezburun mütevellisi Seyyid Ahmed arzetmeğın sâdır olan fermân-ı âlişanı imtisalen arz ve derkenara ba'de'n-nazar Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Ahi Şerafeddin binası camiinde yevmi on akçe vazife ile imamet cihetine ba-berat-ı âli mutasarrıf olan Mehmed müddet-i vâfireden beru na mevcud olub yeri hali ve hizmet-i lazimesi muattal kaldığından bahisle yine Medine-i mezbur sükkanından Reisü'l-kurra Seyyid Hafız İsmail Halife bila berat on seneden mütecaviz camiimezkurda edayı hizmet olunduğundan her vecihle erbab-ı istihkakdan olduğuna binaen merkum Mehmed'in ref'inden mezbur Seyyid Hafız İsmail'e tevcih olunmasını vakf-ı mezbur mütevellisi Seyyid Ahmed'in mührü mutabık arzla inha eder fi'l-hakika imamet-i mezkure vazife-i mersumesiyle mezbur Mehmed bin Süleyman'ın üzerinde olduğu derkenardan müsteban ve husus-ı mezkûr vukuf-ı tâmmı olan kaza-i mezbur ahalisinden der aliyyede misafiren sakinler Seyyid Ahmed bin İbrahim ve Seyyid Ali ve Abdullah ve Mehmed bin Ahmed nam kimesneler huzur-ı şer'a celb ile keyfiyeti etrafiyla sual olundukda merkum Mehmed'in yirmi dört seneden beru na mevcud olub hayat ve mematı malum olmamağla yerine erbab-ı istihkakdan Seyyid İsmail her vecihle muhtar-ı cemaat olub el-yevm on dört seneden beru bila berat imamet-i mezkureyi edayı hizmetinden olduğu merkumandan her birleri ala tariki'ş-

¹⁸² H.D. 536, s. 79

şahade haber vermeleriyle imamet-i mezkure vazife-i ma'lumesiyle na mevcud olan merkum Mehmed'in ref'inden edayı hizmet eden erbab-ı istihkakdan mezbur reisü'l-kurra Seyyid Hafız İsmail'e tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak hususu re'yi âlişana menut idüğü izzetlu faziletlu Anadolu Kazaskeri Melek Paşazade Mevlana Abdulkadir Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları mucibince imamet ciheti tarik olan Mehmed'in ref'inden sahib-i arzuhala tevcih olunmak deyu fi 28 Zilkade sene 1249 tarihiyle müverraha ve musahhah fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁸³(Nisan 1834)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe vazife ile sermahfel ve cüzhan olan Ahmed bin Abdullah bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız İbrahim bin Seyyid Mehmed'e vakf-ı mezburun mütevellisi Seyyid Ahmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁴(Rebiu'l-evvel Sene 1249/Temmuz 1833)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Arslanhane Camii Şerif'i demekle maruf camiide yevmi bir akçe vazife ile sala müezzini Mehmed bin Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız İbrahim bin Seyyid Mehmed'e vakf-ı mezburun mütevellisi Seyyid Ahmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁵(Rebiu'l-evvel Sene 1249/Temmuz 1833)

Ankara'da merhum Ahi Şerafeddin Vakfı'nın yevmi altı akçe vazife ile nezaret cihetine ba-berat-ı askeri mutasarrıf olan evlad-ı vâkıfdan Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden yine evlad-ı vâkıfdan aslah ve ekber ve erşedi diğer Seyyid Ahmed bin

¹⁸³ H.D. 536, s. 79

¹⁸⁴ H.D. 536, s. 79

¹⁸⁵ H.D. 536, s. 79

İbrahim vakf-ı mezburun mütevellisi Seyyid Ahmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁶ (Rebiu'l-evvel Sene 1249/Temmuz 1833)

Ankara Kazası'nda Hacı Arab Mahallesi'nde Seyyid Şerafeddin Türbe-i Şerifi'nde yevmi bir akçe ile aşırhan olan Mustafa bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Ahmed'e vakfı mezburun mütevellisi Seyyid Ahmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁷ (Şehri Muharremü'l-haram 1250/Mayıs 1834)

1.1.3.3.DEĞERLENDİRME

Cami hurufat kayıtlarında bazen Arslanhane Camii olarak bazen de Ahi Şerafeddin Camii olarak kayıt altına alınmıştır. Toplamda kırk bir kayıttan bazılarında camii, tekke ve türbe beraber zikredilmiştir. Kayıtlardan ilki 1102/1690tarihli, sonuncusu Muharrem 1250/Mayıs 1834 tarihlidir. Kayıtlardan on ikisi devirhan, altı tanesi sermahfel, beş tanesi cüzhan, beş tanesi cuma-sala müezzini, dörder tanesi tekkenişin ve ferraş, üç tanesi türbedar, ikişer tanesi imam ve aşırhan, birer tanesi ise müezzin, muarriif, zaviyedar ve nazır atamaları ile ilgilidir.

1.1.4.CENABİ AHMET PAŞA CAMİİ

1.1.4.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulucanlar Caddesi üzerinde bulunan eser klasik Osmanlı mimarisinin Ankara'daki yegâne örneğidir. Tezkiret-ül Ebniyede, Sinan tarafından yaptırılan eserler arasında ismi geçen cami, Ankara Beylerbeyi Cenabi Ahmet Paşa tarafından 937 H./1565 M. yılında yaptırılmıştır.¹⁸⁸ Eserin inşa kitabesi haricinde iki tanede tamir kitabesi mevcuttur. Kitabelere göre eser 1803 ve 1888 yıllarında olmak üzere iki kere tamir geçirmiştir. Meyilli bir arazi üzerine inşa edilen caminin kible cephesi portal

¹⁸⁶ H.D. 536, s. 79

¹⁸⁷ H.D. 536, s. 80

¹⁸⁸ Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 399

cephesine göre daha yüksektir. Kubbesi klasik Osmanlı camilerinde olduğu gibi kurşun kaplıdır. Tamamı kesme taştan yapılan kare kaideli ve silindirik gövdeli minare kuzeybatı köşededir. İki basamakla çıkılan son cemaat mahalli dört mermer sütunun taşıdığı üç kubbeyle kapatılmıştır. Kırmızı beyaz taş almasıyla ile oluşturulan sivri kemerler cepheye hareket kazandırmıştır. Kubbelere geçişler pandantiflerle geniş ve yüksektir. Sütun başlıkları klasik formdadır. Kubbelere geçişler pandantiflerle sağlanmıştır. Orta kubbe biraz daha yüksek olduğundan alt kısımları baklavalarla zenginleştirilmiştir. Dikdörtgen formda mukarnas kavsaralı taç kapı, geometrik şekillerin birbirine geçmesiyle oluşturulan bordürle çevrelenmiştir. Köşelikleri boş olan taç kapı bir sıra palmet dizisiyle sonlanmaktadır. İki yanda mukarnaslı nişler yer alır. Kapı basık kemerlidir ve iki renk taş kullanılmıştır. Kemerin hemen üstünde üç pano içine iki sıra sülüs yazıyla yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Taç kapının sağında ve solunda ikişer tane olmak üzere son cemaat mahalline dört pencere açılmaktadır. Sağda ve solda birer tane mihrabiye pencereler arasına yerleştirilmiştir. Mihrabiyeler de taç kapı gibi mukarnas kavsaralıdır. Harime sade ahşap bir kapıdan girilir. Girişte hemen sağ tarafta, harimin kuzeybatı köşesinde müezzin mahfili bulunur. Müezzin mahfili iki kat halinde yapılmış olup mermer sütunlar üzerinde yükselmektedir. İkinci katın korkulukları geometrik şekillerden müteşekkil ajurludur. Yapının kasnaklı kubbesi 14.40 m. çapındadır.¹⁸⁹ Kubbe merkezindeki şemse şeklinde kalemişi kubbe kasnağına kadar uzanır. Kubbe kasnağı sekizgen olup içinde onaltı adet pencere bulunmaktadır. Kasnağın kemen altında çember şeklinde bir silme bulunur. Kasnak altında sekiz küçük pandantif meydana gelmekte ve bu pandantiflerin üzerini çember şeklinde bir silme çevirmektedir.¹⁹⁰ Kubbeye geçişler istiridye formunda tromplarla sağlanmıştır. Tromplar kırmızı beyaz taş almasıyla ile oluşturulan sivri kemerlerle çevrilmiştir. Bu

¹⁸⁹ Ali Uzun Peker, “Ankara Cenabi Ahmet Paşa Külliyesi”, **Tasarım Merkezi Dergisi**, Nisan 2007, s.22

¹⁹⁰ Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 401

taş sırası trompların arasındaki pencere sistemini de kuşatır.¹⁹¹ Kuzey cephede altta dört, diğerlerinde altta ve üstte dörder tane olmak üzere yirmi dört, kubbeye geçişte ise kuzey duvarı hariç ikişer taneden altı tane, toplamda kırk sekiz tane pencere vardır.

Kible duvarından hafif çıkıntılı şekilde yerleştirilen mihrap beyaz mermerdendir. Mukarnas kavsaralı mihrabın köşeliklerinde iki tane küçük rozet bulunmaktadır. İki sıra sade bordürle çevrelene mihrap nişi en üstte bir sıra palmet dizisiyle sonlanmaktadır.¹⁹² Mihrabın sağında beyaz mermerden minber bulunur. Sade bir yapıya sahip olan minbere yan aynalıklara konulan silmelerle ve merdiven altında oluşturulan dört küçük pencere ile hareket kazandırılmıştır.

1.1.4.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde yevmi cumada muayyene ile vaiz Şeyh Hasan fevt İsmail bin Mustafa'ya inayet.¹⁹³(Fi Gurre-i Ramazan 1122/Ekim 1710)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde iki akçe ile hatib es-Seyyid Mehmed fevtinden oğlu Hafız es-Seyyid Abdurrahim'e inayet buyruldu.¹⁹⁴(Rebiu'l-evvel Sene 1139/Ekim 1726)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde sekiz akçe ile imam Ramazan mahlûlünden oğlu Süleyman mutasarrıf olub beratı tecdid.¹⁹⁵(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

¹⁹¹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 56

¹⁹² Eskici, Ankara Mihrabları, s. 119-120, Seyfi Başkan, **Ankara Cenabi Ahmet Paşa Camii**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 1407 Tanıtma Eserleri Dizisi: 49, Ankara, 1992.

¹⁹³ H.D. 1067, s. 172

¹⁹⁴ H.D. 1143, s. 81

¹⁹⁵ H.D. 1068, s. 133

Ankara’da Cenabi Ahmed Paşa Camii’nde iki akçe ile muarraf ve bir akçe ile kayyım Abdulkerim ve oğlu Osman mahlûlünden Süleyman mutasarrıf olub beratı tecdid.¹⁹⁶(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara’da Cenabi Ahmed Paşa Camii’nde beş akçe ile mütevellî olan imam Ramazan mahlûlünden oğlu Süleyman mutasarrıf olub beratı tecdid.¹⁹⁷(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara’da Cenabi Ahmed Paşa Camii’nde bir akçe ile müezzin olan Mustafa fevt sulbi oğlu Mehmed’e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁹⁸ (Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Cenabi Ahmed Paşa bina eylediği camiide ba-muayyene hatib Hafız es-Seyyid Abdurrahim fevt sulbi oğlu es-Seyyid Abdullah’a Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁹⁹(Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara’da vaki Cenabi Ahmed Paşa Camii Şerifi’nde yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan Mehmed Halife ibni Mustafa hüsnü rızasıyla İbrahim Halife ibni el-Hac Mustafa’ya kasr-ı yed ve ferağat etmekle Naibi Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²⁰⁰(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara’da Cenabi Ahmed Paşa Camii’nde beş akçe ile mütevellî olan Süleyman fevt kebir oğlu Hafız Mehmed’e Naibi Yunus arzıyla istikameti var ise deyu.²⁰¹(Şehri Receb 1161/Haziran 1748)

¹⁹⁶ H.D. 1068, s. 133

¹⁹⁷ H.D. 1068, s. 133

¹⁹⁸ H.D. 1068, s. 135

¹⁹⁹ H.D. 1068, s. 154

²⁰⁰ H.D. 1061, s. 115

²⁰¹ H.D. 1061, s. 123

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde yevmi sekiz akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Süleyman bin Ramazan fevt mahlûlünden kebir oğlu ve muhtar-ı cemaat Hafız Mehmed Halife'ye ehil ise deyu Naibi Yunus.²⁰²(Şehri Receb 1161/Haziran 1748)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nin sela müezzini olmayub mahaldır deyu Hacı Mustafa'ya hasbi Naibi Ahmed arzıyla buyruldu.²⁰³(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1163/Nisan 1750)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa bina eylediği camii şerifde yevmi beş akçe ile kayyım olan Mehmed Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden el-Hac Hüseyin Halife'ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²⁰⁴(Şehri gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa CamiiŞerifi'nde bir akçe ile müezzin olan İbrahim hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Hacı Hüseyin bin Süleyman ba-berat fariğ tevcih buyruldu.²⁰⁵(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde ba-muayyene hatib olan Seyyid Abdullah bila veled fevt mahlûlünden Seyyid İsmail'e bila veled fevti vaki ise inayet buyruldu.²⁰⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir 1178/Kasım 1764)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa CamiiŞerifi'nde yevmi beş akçe ile kayyım olan Hüseyin fevt olmağla mahlûlünden oğlu Süleyman Halife'ye Naibi Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁷(Şehri Ramazan 1178/Şubat 1765)

²⁰² H.D. 1061, s. 123

²⁰³ H.D. 1061, s. 126

²⁰⁴ H.D. 1063, s. 110

²⁰⁵ H.D. 1057, s. 39

²⁰⁶ H.D. 1057, s. 44

²⁰⁷ H.D. 1057, s. 44

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde bir akçe ile müezzin olan el-Hac Hüseyin bin Süleyman fevt olmağla mahlûlünden oğlu Hasan Halife'ye Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁸(Şehri Ramazan 1178/Şubat 1765)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde evkat-ı hamsede yevmi sekiz akçe ile imam olan Hafız Mehmed'e tecdid.²⁰⁹(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camii'nde yevmi beş akçe ile mütevellî olan Hafız Mehmed ferağından oğlu Ahmed'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²¹⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1191/Temmuz 1777)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa Camiide yevmi beş akçe ile kayyım Süleyman'a tecdid.²¹¹(Şehri Ramazan 1197/Temmuz 1783)

Ankara'da merhum Cenabi Ahmed Paşa Camii Şerifi'nde yevmi sekiz akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Hafız Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Hafız Ahmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.²¹² (Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa binası camiide beş akçe ile kayyım olan Süleyman bin Hüseyin ferağından karındaşı Mahmud bin el-Hac Hüseyin'e Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih buyruldu.²¹³(Şehri Rebiu'l-evvel 1209/Eylül 1794)

Ankara'da Merhum Cenabi Ahmed Paşa binası caminin yevmi beş akçe ile mütevellisi olan Ahmed bin Hafız Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed bin Hamza

²⁰⁸ H.D. 1057, s. 44

²⁰⁹ H.D. 1065, s. 14

²¹⁰ H.D. 1071, s. 48

²¹¹ H.D. 1065, s. 20

²¹² H.D. 1071, s. 70

²¹³ H.D. 530, s. 190

Naibi es-Seyyid Ebubekir arzıyla tevcih buyruldu.²¹⁴(Şehri Saferü'l-hayr 1224/Mart 1809)

Ankara'da Cenabi Ahmed Paşa binası camii şerifinde yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan Hasan bin Süleyman bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Ahmed Halife ibni el-Hac Mehmed'e tevcih olunmak babında Naibi Seyyid Hasan Tahir arzetmeğin mucibince merkum Ahmed Halife ibni el-Hac Mehmed'e tevcih buyruldu.²¹⁵(Şehri Cemaziye'l-ula 1250/Eylül 1834)

1.1.4.3.DEĞERLENDİRME

Cenabi Ahmet Paşa Camii ile ilgili hurufat defterlerinde toplamda yirmi dört kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlarda ilki Ramazan 1122/Ekim 1710, sonuncusu Cemaziye'l-ula 1250/Eylül 1834 tarihlidir. Bu kayıtlardan beşer tanesi camiye yapılan müezzin ve kayyım atamaları, dörder tanesi imam ve müteveli atamaları, üç tanesi hatip ataması, birer tanesi ise vaiz, sela müezzini ve muarraf atamaları ile ilgilidir.

1.1.5.ESKİCİZADE CAMİİ

1.1.5.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

İstiklal Mahallesi Eskicioğlu Sokak'ta yer alan eser yapım özelliklerine göre on sekizinci yüzyıla tarihlendirilmektedir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı camii, taş kaide üzerine kerpiç örgülüdür. Kerpiç örgüler arasında ahşap hatıllar vardır. Kiremit kaplı çatısı beden duvarlarının üstüne oturmaktadır. Kible duvarında altta iki üstte biri mihrabın içinde olmak üzere üç, doğu ve batı cephelerde altta ve üstte dörder pencere bulunmaktadır. Kuzey cephesinde dışarıya çıkıntı yapacak şekilde oluşturulan kadınlar mahfilini son cemaat mahallinin üç ahşap direği taşımaktadır. Sade ahşap bir kapıdan girilen harimi ahşap bir tavan örtmektedir. Ahşap minberinin sanatsal kıymeti yoktur.

²¹⁴ H.D. 533, s. 61

²¹⁵ H.D. 536, s. 80

Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı kalıplama tekniği ile yapılmıştır.²¹⁶Mihrabın en dış ve üçüncü bordüründe Kelime-i Tevhidin tekrarlandığı nesih yazı kuşağı bulunur. İkinci bordürde çokgenlerin iç içe geçmesiyle oluşturulan geometrik motif yer alır. Aynı motifi mihrap nişinin köşeliklerinde ve içinde de görürüz. Alınlıkta kurandan ayetlerin yer aldığı pano, hemen üstünde bir sıra palmet dizisi ve pencere gelir.²¹⁷

1.1.5.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Öksüzce Mahallesi Camii'nde üç vakitte üç akçe ile imam Seyyid Abdullah'a tecdid buyruldu.²¹⁸ (1103/1691)

Ankara'da Eskici Camii'nde bir akçe ile cüzhan ve bir akçe ile mütevellî İbrahim Efendi'den Mustafa ibka ricasına Naibi Ömer arzıyla.²¹⁹(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi Camii'nde evkat-ı selasede üç akçe ile imam olan SeyyidNimetullah Halife'nin beratı tecdid.²²⁰(Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara'da Öksüzce Camii Vakfı'na mütevellisi Seyyid Nimetullah'ın beratı tecdid.²²¹ (Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

²¹⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 65

²¹⁷ Konyalı, Ankara Camileri s. 35-36, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 440-441, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 197-200.

²¹⁸ H.D. 1138, s. 5

²¹⁹ H.D. 1138, s. 5

²²⁰ H.D. 1067, s. 168

²²¹ H.D. 1067, s. 168

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Eskicizade Camii’nde ramazan-ı şerifde bade’l-asr vaaz etmek üzere el-Hac Hamza’nın vakıf eylediği bir akçe vaaziye Ali’ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²²²(Şehri Ramazan 1140/Nisan 1728)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde camide evkat-ı hamsede üç akçe ile müezzini Ali Halife ibni Satılmış fevt sulbi kebir oğlu Mehmed Halife’ye Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.²²³(Şehri Zilhicce 1144/Mayıs 1732)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Eskicizade Camii demekle maruf camiide şehri ramazanda bade’l-asr vaaz etmek üzere el-Hac Hamza vakıf eylediği bir akçe ile vaizi olan Ali Halife ferağından Abdulaziz Halife ibni Zeynelabidin’e Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.²²⁴(Şehri Şaban 1147/Aralık 1734)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde camiide Hacı Hamza Vakfı’ndan almak üzere ba-muayyene eyyam-ı Ramazan-ı şerifde bade salâtı’l-asr vaiz olan Abdulaziz Ali kasr-ı yedinden mutasarrıfıyken fevt mahlûlünden Mustafa inayet talebetmeğınbinnefs hizmet-i vaziyesi eda ve mahalline gitmez ise ahire verilmek şartıyla Şeyhu’l-islam olan es-Seyyid Mustafa edamallahuTeâla fazailehu işaret etmeleriyle işaretleri mucibince buyruldu.²²⁵(Şehri Receb 1150/Ekim 1737)

Ankara Hısnı sükkanından ashab-ı hayrat ve eşraf-ı kuzatdan es-Seyyid el-Hac Mehmed Emin Efendi’nin Öksüzce Mahallesi’nde Eskicizade Camii demekle arif mürur-ı eyyam ile dar olub halen müceddeden bina ve tamir eylediği caminin cuma ve sala müezzini olmamağla vâkıf-ı muma ileyh medine-i mezburede sâbıkan bina eylediği İplikçi Camii Evkafı’ndan almak üzere iki akçe ile Hafız Mustafa Halife ibni

²²² H.D. 1144, s. 16

²²³ H.D. 1068, s. 136

²²⁴ H.D. 1068, s. 141

²²⁵ H.D. 1068, s. 154

Mehmed'i müezzin nasb ve tayin etmeğin merhum Hafız Mustafa Halife'ye müceddeden berat-ı şerif ricasına Naibi el-Hac Abdulkерim arzıyla berat buyruldu.²²⁶(Şehri Şaban 1154/Ekim 1741)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Eskiçizade Camii'nde yevmi cumada sala müezzinliği müceddeden Halil'e hasbi inayet.²²⁷(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki camiide Hacı Ramazan nam merhumun evkafından almak üzere vazife-i muayyene ile beher ramazan küllü yevmba'de'l-asr bir cüz tilavet eden Hafız Mehmed bin Ali bila berat olmağlamüceddeden Naibi Mehmed arzıyla buyruldu.²²⁸(Şehri Receb 1164/Mayıs 1751)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde caminin üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin Mehmed'e tecdid.²²⁹(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara mahallatından Öksüzce Mahallesi'nde Eskiçizade Cami demekle maruf es-Seyyid Mehmed Efendi müceddeden tamir ve termim eylediği camii şerifde yevmi cumada müezzin ve sala müezzini olan Hafız Mustafa fevt olmağla mahlûlünden Mehmed Halife ibni İsmail'e müteveffanın atik beratı mucibince tevcih buyruldu.²³⁰(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

²²⁶ H.D. 1068, s. 151

²²⁷ H.D. 1061, s. 113

²²⁸ H.D. 1061, s. 128

²²⁹ H.D. 1063, s. 81

²³⁰ H.D. 1063, s. 89

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde vaki camii şerifde üç akçe vazife ile evkat-ı hamsede müezzini olan Mehmed Halife’ye beratı mucibince tecdid buyruldu.²³¹(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Eskiçizade Camii Şerifi’nde kayyım olmayub nasb ve tayin olmak lazım ve mühim olmağla müceddeden es-Seyyid Mustafa bin Ali’ye ber-vechi hasbi tevcih berat Naibi Hacı Emrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²³²(Şehri Gurre-i Zilhicce Sene 1171/Ağustos 1758)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Eskiçizade Camii’nde yevmi cumada sala müezzini Halil bin Ahmed hasbi mutasarrıf olub beratı tecdid.²³³ (Şehri Gurre Cemaziye’l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde vaki camii şerifde yevmi üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzini olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden oğulları Abdulaziz ve Ömer nam karındaşlara Naibi SeyyidMehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1178/Ekim 1764)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde vaki camii şerifde el-Hac Hamza Vakfı’ndan almak üzere vazife-i muayyene ile ramazan-ı şerifde bade salatı’l-asr vaiz ve nâsıh olan Mustafa bin Mustafa fevt mahlûlünden ulemadan diğer Mustafa bin Mehmed’e tevcih ricasına Naibi SeyyidMehmed Emin arz ve Şeyhu’l-İslam Dürriçade Mustafa işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.²³⁵(Şehri Şaban 1178/Ocak 1765)

²³¹ H.D. 1063, s. 98

²³² H.D. 1063, s. 101

²³³ H.D. 1063, s. 104

²³⁴ H.D. 1057, s. 43

²³⁵ H.D. 1057, s. 44

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki Eskicizade Camii Şerifi'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde ba-muayyene bade'l-asr bir cüz-i şerif kıraat eden Hafız Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden Hafız Yahya bin İbrahim'e Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁶(Şehri Saferü'l-hayr 1179/Temmuz 1765)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camide Hacı Hamza Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene ramazan-ı şerifdeba'desalatı'z-zuhur vaiz olan Mustafa bin Mehmed ferağından SeyyidMehmed bin Osman'a Naibi Abdullah arz ve Şeyhu'l-İslam Veliyüddin Efendi işaretleriyle tevcih buyruldu.²³⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1181/Ağustos 1767)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile hatib olan Hafız Hacı İbrahim bin Hacı Halil fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Halil'e Naibi Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²³⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Tmmuz 1772)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile hatib olan Seyyid Halil bin Hacı Hafız İbrahim ferağından Hacı Mehmed bin Hacı Süleyman'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²³⁹(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiinde Hacı Hamza Vakfı'ndan almak ba-muayyene ramazan bade salatı'z-zuhur vaiz olan SeyyidMehmed bin Osman'a tecdid.²⁴⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

²³⁶ H.D. 1057, s. 45

²³⁷ H.D. 1057, s. 49

²³⁸ H.D. 1059, s. 20

²³⁹ H.D. 1059, s. 22

²⁴⁰ H.D. 1065, s. 16

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Eskiçi Camii'nde ber-vech-i hasbi kayyım olan Seyyid Mustafa bin Ali bila veled fevt mahlûlünden İbrahim bin Abdullah'a fevti sahih ise inayet.²⁴¹(Şehri Safer 1190/Mart 1776)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Eskiçizade Camii'nin kayyımı olmayub kadimi eyyamdan beru kayyımlık hizmeti camii merkumda müezzin olanlar eda eder iken ecanibden Seyyid Mustafa müceddeden ber-vech-i hasbi kayyımlık merkumu üzerine berat etdirüb ba'dehu anın fevtinden dahi İbrahim nam Abdi Memluk üzerine berat etdirüb lakin hizmet-i mezbureyi ilel an müezzin olanlar eda edemeyüb mezburanın terk-i hizmet eylediklerini ve kadimu'l-eyyamdan beru hizmet-i mezkureyi müezzin olanlar eda eylediklerini mahallesi ahalileri ihtibar etmeleriyle İbrahim'in ref'inden camii merkumda halen iştirak müezzin olan Abdulaziz ve Ömer ibney Mehmed'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²⁴² (Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiinin yevmi üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Abdulaziz ve Ömer'e iştirakentecdid.²⁴³(Şehri Zilkade Sene 1190/Aralık 1776)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Eskiçizade Camii'nde hasbi yevmi cumada sela müezzini olan Halil bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya berat tevcih.²⁴⁴(Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

²⁴¹ H.D. 1071, s. 45

²⁴² H.D. 1071, s. 46

²⁴³ H.D. 1065, s. 19

²⁴⁴ H.D. 1071, s. 51

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde camiinde bir akçe ile hatib olan Hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Ahmed’e Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.²⁴⁵(Şehri Ramazan 1203/Mayıs 1789)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde camiinde bir akçe ile hatib olan Ahmed ferağından Hafız Musa bin Mustafa’ya Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁶(Şehri Zilkade 1208/Mayıs 1794)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde camiide üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Abdulaziz ve Ömer mutasarrıflar iken mezburAbdulazizbilaveled fevt mahlûlünden karındaşı ve müşteriki Ömer’e Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih.²⁴⁷(Şehri Zilhicce 1208/Haziran 1794)

Ankara’da vaki Öksüzce Camii Şerif’i Vakfı’nın mütevellisi olan Seyyid Nimetullah fevt mahlûlünden Seyyid İsmail bin SeyyidMehmed’eber-muceb-i defter-i hakani ba-arzuhal tevcih buyruldu.²⁴⁸(Şehri Şevval 1217/Ocak 1803)

Ankara’da Öksüzce Camii Şerif’i Evkafı’nın ber- muceb-i şart-ı vâkıf mütevellisi olan Seyyid İsmail bin SeyyidMehmed ferağından Seyyid el-Hac Sadeddin bin İbrahim’e Naibi Şefikzade Şerif Mehmed Sadullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁹(Şehri Muharrem 1219/Nisan 1804)

Ankara Mahallatından Öksüzce Mahallesi’nde Eskiçizade Camii demekle maruf el-Hac Emin Efendi müceddeden tamir eylediği camiide yevmi iki akçe ile yevmi cuma müezzini ve sala müezzini olan Mehmed bin İsmail bila veled fevt mahlûlünden Seyyid

²⁴⁵ H.D. 530, s. 181

²⁴⁶ H.D. 530, s. 190

²⁴⁷ H.D. 530, s. 190

²⁴⁸ H.D. 532, s. 151

²⁴⁹ H.D. 532, s. 159

Mehmed bin Seyyid Mustafa'ya Naibi Şefikzade Şerif Mehmed Sadullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁰(Şehri Saferü'l-hayr 1219/Mayıs 1804)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiide yevmi üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ömer fevt mahlûlünden oğlu İsmail bin Ömer'e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁵¹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile hatib olan Musa bin Mustafa fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı zahir ve nümayan olan Mehmed Nureddin bin Mustafa'ya Naibi Feraizade Yusuf arzıyla tevcih buyruldu.²⁵²(Şehri Recep 1231/Mayıs 1816)

1.1.5.3.DEĞERLENDİRME

Eskicizade Camii ile ilgili ilk kayıt 1103/1692, son kayıt Recep 1231/Mayıs 1816 tarihlidir. Toplam otuz yedi kayıttan yedisi ramazan vaizi, yedisi müezzin, altısı cuma-sela müezzini, beşi hatip, dörder tanesi kayyım ve müteveli, ikişer tanesinde imam ve cüzhan atamasıyla ilgilidir.

1.1.6.HACETTEPESİ MAHALLESİ CAMİİ

1.1.6.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacettepe Üniversitesi Kurtuluş girişinde yer alan cami meyilli bir arazi üzerine inşa edilmiştir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı eserin doğu tarafında önceden açık olan ama günümüzde kapatılmış son cemaat mahalli bulunmaktadır. Çatısı kiremit kaplıdır. Ahşap minaresi kuzeydoğu köşesindedir. Giriş kapısının üzerinde bulunan kitabeye göre 1595-96 yıllarında onarılmış, en son 2008 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü

²⁵⁰ H.D. 532, s. 159

²⁵¹ H.D. 532, s. 161

²⁵² H.D. 534, s. 130

tarafından restore edilmiştir.²⁵³ Cami geçirdiği bu onarımlar sebebiyle büyük ölçüde orijinal halini kaybetmiştir. Harime giriş doğu tarafından sade bir kapıyla sağlanmaktadır. Tavan ve kadınlar mahfili ahşap olup orijinal değildir. Alçı mihrap mukarnas kavsaralıdır. Yapılış stiline göre ondördüncü veya onbeşinci yüzyıla tarihlendirilebilir. Buda caminin yapım tarihi açısından bize bilgi vermektedir. Mihrabın en dış bordüründe Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı nesih yazı kuşağı, ikinci bordürde altıgenlerle meydana getirilen geometrik ağ ve üçüncü bordürde iç içe geçen çokgenlerin oluşturduğu geometrik bezeme mevcuttur. Mihrap nişinin köşelikleri yıldız motifleri ile süslenmiştir. Nişin sütunceleri yivli olup başlıkları zar tipidir. Alınlıkta Kuran'dan ayetlerin yazılı olduğu pano yer alır. Ahşap minberi yenidir.²⁵⁴

1.1.6.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde sakinelerinden iken müteveffiye olan Şerife Havva nam hatunun medine-i mezburede Hacettepesi Mahallesi'nde vaki mescide minber vaz'ına vakıf eylediği nakid iki yüz kuruş ile bir bab dükkânın nemasından camii mezburun hatib ve cuma müezzinine vazifelerin eda ve umur-ı vakfi ru'yete vâkıfe-i mezbure hayatında yevmi bir akçe vazife ile müteveli tayin eylediği el-Hac Ali Halife ibni Mehmed'e Naibi el-Hac Abdullah Efendi arzıyla müceddeden.²⁵⁵(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da Boryacı Mahallesi sakinelerinden müteveffiye Şerife Havva nam hatunun Hacettepesi Mahallesi Mescidi'ne minber vaz'ı için eylediği vakıfdan camii mezkurede cuma müezzinine yevmi iki akçe vazife şart ve tayin etmekle cihet-i

²⁵³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 66.

²⁵⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 46-47, Konyalı, Ankara Camileri s. 38, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 432-433, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 58-61.

²⁵⁵ H.D. 1061, s. 115

mezkûra vazife-i merkum ile İbrahim bin el-Hac Ali'ye müceddeden Naibi Abdullah Efendi arzlarıyla.²⁵⁶(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin cemaati kesir ve kurbunda camii dahi olmamağla Boryacı Mahallesi'nde sakinelerinden müteveffıye olan Şerife Havva nam Hatun hal-ı hayatında mescid-i mezbure vaz-ı minber olunmak için eylediğü camii eden minber binasına izin ve hitabeti kendü vakfindan yevmi dört akçe ile vâkıfe-i merhumenin şart ve tayin eylediğı Hasan Halife ibni Mustafa'ya Naibi Abdullah Efendi arzıyla inayet.²⁵⁷(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki merhume Şerife Havva nam hatunun minber bina eylediğı camii şerife kayyım nasbı elzem olmağla Ali bin Ahmed'e ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Abdullah Efendi arzıyla.²⁵⁸(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1159/Mart 1746)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camiinde mevzu kürsiye vaiz olanlar için Hacı Mehmed bin el-Hac Hamza nam sahibü'l-hayrın malumü'l-mikdar vakıf eylediğı nukudun nemasından yevmi iki akçe vazife ile vâkıfın nasb eylediğı Hasan Halife ibni Mustafa vaiz ve nâsıh olub bî berat olmağla Naibi Mustafa Efendi arzıyla müceddeden tevcih.²⁵⁹(Şehri Safer Sene 1160/Şubat 1747)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camii şerifde ba-muayyene hatib olan Hasan bin Mustafa fevt mahlûlünden Abdullah Halife ibni Abdurrahman mahaldır deyu Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²⁶⁰(Şehri Safer Sene 1161/Şubat 1748)

²⁵⁶ H.D. 1061, s. 115

²⁵⁷ H.D. 1061, s. 115

²⁵⁸ H.D. 1061, s. 115

²⁵⁹ H.D. 1061, s. 119

²⁶⁰ H.D. 1061, s. 122

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camii şerifde ba-muayyene cuma vaizi olan Hasan bin Mustafa fevt mahlûlünden Mehmed Halife ibni Süleyman an-Ali'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²⁶¹(Şehri Safer Sene 1161/Şubat 1748)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camiide yevmi iki akçe ile cuma müezzini olan İbrahim bin Hacı Ali fevt Abdullah bin Hüseyin'e Naibi Ahmed Efendi arzıyla buyruldu.²⁶²(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camiin iki akçe ile cuma müezzini Abdullah bin Hüseyin kasr-ı yedinden Mehmed bin Ali'ye Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²⁶³(Şehri Ramazan Sene 1165/Temmuz 1752)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camiin ba-muayyene hatibi Abdullah bin Abdurrahman fevtinden Seyyid Mehmed bin Şaban'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁶⁴(Şehri Zilkade Sene 1165/Eylül 1752)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiinin hatip ve cuma müezzinine Havva nam Hatun vakıf eylediği nukuddan bir akçe ile müteveli Hacı Ali bin Mehmed kasr-ı yedinden Seyyid Mehmed bin Şaban'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁶⁵(Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi camiinde iki akçe ile cuma müezzini Mehmed'e tecdid.²⁶⁶ (Receb 1168/Nisan 1755)

²⁶¹ H.D. 1061, s. 122

²⁶² H.D. 1061, s. 127

²⁶³ H.D. 1061, s. 131

²⁶⁴ H.D. 1061, s. 131

²⁶⁵ H.D. 1061, s. 132

²⁶⁶ H.D. 1063, s. 81

Ankara mahallatından Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camii şerifde ber-vechi hasbi kayyım olan Ali Bey'in atik beratı tecdid.²⁶⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1169/Ocak 1756)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camii şerifde vazife-i muayyenesiyle yevmi cumada vaiz olan eş-şeyh Mehmed zîde ilmuhunun yedinde olan atik beratı tecdid buyruldu.²⁶⁸(Şaban 1169/Mayıs 1756)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde kâin camii şerifde yevmi iki akçe ile cuma müezzini olan Mehmed Halife ibni Ali berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.²⁶⁹(Cemaziyel ahir 1171/Şubat 1758)

Ankara'da vaki Hacettepesi Mahallesi'nde vaki camii şerifin şeyhi olan Mehmed Efendi fevt olub vazife-i muayyenesiyle cuma vaizi ba-işaret-i veliyyünniami Osman zîde ilmuhuya ba-arzuhal tevcih buyruldu.²⁷⁰(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde müteveffîye Şerife Havva müceddeden minber va'z eylediği camii şerifde ber-vechi hasbi kayyım olan Ali fevt olub mahlûlünden Mehmed bin Ahmed Halife'ye Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1176/Ekim 1762)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi Camii Şerifi'nde ba-muayyene hatib olan es-Seyyid Mehmed bin Şaban kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden karındaşı es-Seyyid Abdullah Halife'ye Naibi Mevlâna Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁷²(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

²⁶⁷ H.D. 1063, s. 86

²⁶⁸ H.D. 1063, s. 88

²⁶⁹ H.D. 1063, s. 97

²⁷⁰ H.D. 1063, s. 98

²⁷¹ H.D. 1057, s. 40

²⁷² H.D. 1057, s. 42

Ankara'da Hacettepesi Camii'nde yevmi cumada ba-muayyene vaiz olan Osman fevt mahlûlünden Ali bin Ahmed'e Naibi Ali İspiri ba'de'l-arz Şeyhu'l-İslam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.²⁷³ (Şehri Receb 1186/Eylül 1772)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde kâin camiide yevmi iki akçe ile cuma müezzini olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden Mustafa bin Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁷⁴ (Şehri Muharrem 1187/Mart 1773)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiinde yevmi cumada ba-muayyene vaiz ve nâsîh olan Ali bin Ahmed rızasıyla Seyyid Hafız Osman ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratını teslim edüb tevcih ricasına inayet taleb etmeğin ferağatı Mahmud Paşa Naibi Ömer zîde ilmuhu ilam etmeğin mucibince bi'l-fiil Şeyhu'l-İslam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.²⁷⁵ (Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiinde yevmi cumada ba-muayyene vaiz olan Seyyid Hafız Osman ba-işaret-i aliyye mutasarrıf olunub tecdid.²⁷⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde Havva Hatun minber vaz eylediği camiide hasbi kayyım olan Mehmed bin Ahmed'e tecdid.²⁷⁷ (Şehri Ramazan 1188/Kasım 1774)

²⁷³ H.D. 1059, s. 22

²⁷⁴ H.D. 1059, s. 22

²⁷⁵ H.D. 1059, s. 23

²⁷⁶ H.D. 1065, s. 14

²⁷⁷ H.D. 1065, s. 15

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde Havva Hatun minber vaz eylediği camiide ber-vech-i hasbi kayyım olan Mehmed bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu İsmail'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiide yevmi iki akçe ile cuma müezzini olan Mustafa bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Hasan'a Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁹(Safer 1191/Mart 1777)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiide yevmi cumada ba-muayyene vaiz Seyyid Hafız Osman ferağından Hafız Mahmud bin Osman'a Naibi İsmail Zühdü ba'de'l-arz Şeyhü'l-İslam Dürriyade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretlerin işaretleriyle tevcih buyruldu.²⁸⁰(Şehri Ramazan 1198/Temmuz 1784)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi Camii'nde vazife-i muayyene ile hatib olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih.²⁸¹(Şehri Receb 1199/Mayıs 1785)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiinde hatib ve cuma müezzinine müteveffıye Havva nam vâkıfanın vakıf ve tayin eylediği nukudun bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed bin Şaban fevt mahlûlünden Ali bin Ali'ye ba-berat tevcih.²⁸²(Şehri Zilkade 1204/Temmuz 1790)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde müteveffıye Havva Hatun binası camiide hasbi kayyım olan İsmail'e zayı'den inayet.²⁸³(Şehri Safer 1207/Eylül 1792)

²⁷⁸ H.D. 1071, s. 46

²⁷⁹ H.D. 1071, s. 47

²⁸⁰ H.D. 1071, s. 69

²⁸¹ H.D. 1060, s. 161

²⁸² H.D. 530, s. 183

²⁸³ H.D. 530, s. 186

Ankara’da Hacettepesi Mahallesi’nde vaki camiide hatib ve cuma müezzine müteveffiy Havva nam hatun vâkıfın vakıf ve tayin eylediği nukud-ı mevkufenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Ali bin Ali ferağından Seyyid Abdullah bin Seyyid Mehmed Şakir’e Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁸⁴(Şehri Rebiu’l-ahir 1218/Temmuz 1803)

Ankara’da Hacettepesi Mahallesi’ndecamiinde hatib ve cuma müezzine müteveffiy Havva Hatun vakıf ve tayin eylediği nukud-ı mevkufenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan es-Seyyid Abdullah bin es-Seyyid Mehmed Şakir bila veled fevt mahlûlünden müteveffanın babası es-Seyyid Mehmed Şakir bin es-Seyyid Ali’ye Naibi İbrahim Edhem arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁵(Şehri Receb Sene 1221Eylül 1806)

Ankara’da Hacettepesi Mahallesi’nde camii’nde ba-muayyene hatib olan es-Seyyid İsmail bin es-Seyyid Abdullah ferağından Âdem bin İbrahim’e Naibi İbrahim Edhemi arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁶(Şehri Zilhicce 1221/Şubat 1807)

Ankara’da Hacettepesi Mahallesi’nde camiide yevmi cumada ba-muayyene vaiz ve nâsıh olan Hâfız Mahmud bin Osman fevt mahlûlünden hafidi Hüseyin bin Osman Naibi Kadızade Mehmed Arif bade’l-arz mucibince tevcih buyrulamak ricasına faziletli semahatlu bi’l-fiil Şeyhu’l-islâm Mevlana Dürriyade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.²⁸⁷(Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

Ankara’da Hacettepesi Mahallesi’nde camiide ba-muayyene hatib olan İmam bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Hâfız Veliyyüddin bin Ali’ye Naibi

²⁸⁴ H.D. 532, s. 158

²⁸⁵ H.D. 532, s. 163

²⁸⁶ H.D. 532, s. 164

²⁸⁷ H.D. 534, s. 127

Feraizade Yusuf arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁸(Şehri Muharremü'l-haram 1232/Kasım 1816)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde camiide hatib ve cuma müezzine müteveffiye Havva Hatun nam vâkıfenin vakf ve tayin eylediği nukud-ı mevkufenin bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed Şakir bin Seyyid Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Bahaeddin bin Seyyid Mehmed Şakir'e Naibi Hüseyin Hıfzı arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁹(Şehri Şaban 1234/Mayıs 1819)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'ndecamiişerifde hatib ve cuma müezzine ve müteveffiye Havva Hatun nam vâkıfenin vakf ve tayin eylediği nukud-ı mevkufesinin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed Bahaeddin ibni Mehmed Şakir bila veled fevt mahlûlünden müteveffanın li-üm er karındaşı Mehmed İzzet ibni Seyyid Mehmed Said'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁹⁰(Şehri Zilkade 1239/Haziran 1824)

1.1.6.3.DEĞERLENDİRME

Hacettepe Mahallesi Camii ile ilgil olarak toplam otuz üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Safer 1159/Şubat 1746, souncusu Zilkade 1239/Haziran 1824 tarihlidir. Kayıtların sekiz tanesi caminin hatip ve cuma müezzini için vakfedilen nukudun mütevellisi, sekiz tanesi cuma müezzini, altışar tanesi kayyım ve hatip, beş tanesi cuma vaizi, üç tanesi nâsıh, iki tanesi vaiz ve bir taneside caminin şeyhi için yapılan atamaları içermektedir.

²⁸⁸ H.D. 534, s. 130

²⁸⁹ H.D. 534, s. 133

²⁹⁰ H.D. 535, s. 98

1.1.7.HACI BAYRAM-I VELİ CAMİİ

1.1.7.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulus'ta Bayram Sokak'ta yer alan caminin banisi Hacı Bayram-ı Veli'dir. İlk yapılışını on beşinci yüzyıla tarihlendirmek mümkündür. Ama geçirdiği onarımlar sebebiyle on sekizinci yüzyıl özellikleri sergilemektedir.²⁹¹ Doğuda Ogüst Mabedi, güneyde Hacı Bayram-ı Veli Türbesine dayanan caminin kuzey ve batı taraflarında son cemaat mahalli bulunmaktadır.²⁹²

Uzunlamasına dikdörtgen planlı camiitaş kaideli, tuğla duvarlı bir yapıdır. Türbeye bitişik olarak inşa edilen minaresi iki şerefelidir.

Harimin ahşap tavanı çitalarla dörtgenlere bölünmüş vaziyettedir. Tavanın ortasındaki altıgen pano kalemişi süslemelerle çevrilidir. Ortası çokgenlerle doldurulmuştur. Ayrıca caminin pencere pervazlarında, kadınlar mahfili ve müezzin mahfilindeki kalemişleri de dikkat çekicidir.

Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı tavana kadar uzanmaktadır. Tepesi palmet sırasıyla nihayetlenmektedir. Dört sıra bordürle çevrelenen mihrabın en dışında mukarnas sırası, ikinci bordüründe nesih yazıyla Kelime-i Tevhidin tekrarlandığı yazı sırası bulunur. Üçüncü bordürdeçokgenlerin oluşturduğu geometrik kompozisyonlar mevcuttur. Dördüncü bordürde nesih yazıyla “Lâ ilâhe illellâhül melikül hakkul mübîn Muhammedün rasûlüllâhi sâdikul va'dül emîn” lafzının tekrarlandığı yazı kuşağı bulunur. Mihrap nişinin içi geometrik şekillerle bezenmiş olup bu bezemenin üstünde Kelime-i Tevhidin yazılı olduğuyazı kuşağı bulunur. Niş köşelikleri üçüncü bordürdeki aynı

²⁹¹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 44, Konyalı, Ankara Camileri, s. 39-43.

²⁹² Seyfi Başkan, **Ankara Hacı Bayram-ı Veli Camii ve Türbesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları 2026, Tanıtma Eserleri Dizisi/74, Ankara, 1998.

şekillerle bezenmiştir. Mihrabın alınlığında beş sıra pano halinde Kuran'dan ayetler yazılıdır. Her sıranın arasında bir sıra palmet dizisi bulunur.²⁹³

Taklit künde-kari tekniği ile yapılmış, ahşap üzerine boyalı minberi kaliteli işçiliğe sahiptir.²⁹⁴ Yan aynalıkları üzeri aşı boyalı yıldızlar ve çokgenlerden müteşekkil kompozisyonlarla bezenmiştir. Merdiven korkulukları ajur tekniği ile işlenmiş olup çokgenler meydana getirmektedir. Minberin külahı, kapısı ve diğer ahşap parçalarının neredeyse tamamı kalemişi bitkisel motiflerle bezelidir.

Hem sanat tarihi açısından hem de kültür tarihimiz açısından önemli bir eser olan Hacı Bayram-ı Veli Camii günümüze gelene kadar birçok kez tamirat ve tadilat geçirmiştir. III. Ahmet zamanında (1703-1730) Hacı Bayram-ı Veli'nin torunlarından Mehmet Baba, III. Mustafa zamanında (1757-1774) ve 1940 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce üç defa büyük tamirat görmüştür.²⁹⁵ Son olarak Ankara Büyük Şehir Belediyesi tarafından 2011 yılında kapsamlı bir tadilattan geçen caminin harap durumdaki yerleri yıkılarak yeniden yapılmış ve kapasitesi artırılmıştır.

1.1.7.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde iki akçe ile imam Ali fevt olub yerine oğlu Mustafa mahaldir deyu Naibi Ali arzıyla.²⁹⁶(1102/1690)

Ankara'da Muarrifzade Vakfı'ndan Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde iki akçe ile Şeyhu'l-kurra vaiz Mehmed fevt yerine oğlu Naibi Hacı Yusuf arzıyla buyruldu.²⁹⁷ (1103/1691)

²⁹³ Eskici, Ankara Mihrabları, s. 124-127

²⁹⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 67

²⁹⁵ Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 365

²⁹⁶ H.D. 1138, s. 4

²⁹⁷ H.D. 1138, s. 5

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Muarrifzade Vakfı’ndan cüz-i şerif tilavet eden Mehmed fevt yerine Eyüb Halife’ye inayet buyruldu.²⁹⁸ (1103/1691)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Muarrifzade vakıf eylediği kürsüde yevmi cumada vaiz olan Şeyh fevt karındaşı Şeyh Ali’ye inayet.²⁹⁹ (1103/1691)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli CamiiŞerifi’nde tilavet olunmak üzere Ayşe Hatun Vakfı’ndan iki akçe ile cüzhan ve bir akçe ile yasinhan Şaban rızasıyla oğlu Ali’ye fariğ olub inayet ve ibka.³⁰⁰ (1104/1692)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Hıdırlık Vakfı’ndan muarrif Hüseyin’e tecdid.³⁰¹ (1104/1692)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Hıdırlık Vakfı’ndan iki akçe ile müezzin Hüseyin fevt oğlu Hasan’a babası beratı mucibince³⁰²(Rebiu’l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde nim akçe ile ferraş Ebubekir fevt Ahmed ibni Ebubekir’e inayet.³⁰³(Şevval 1109/Nisan 1698)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde bir akçe ile Rıdvan fevt Abdullah’a Naibi Mehmed arzıyla inayet.³⁰⁴(Şaban 1110/Şubat 1699)

Ankara’da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan Hazreti Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde evkat-ı hamsede ve bade’l-cem üç ihlas tilavet Mehmed fevt olub yerine

²⁹⁸ H.D. 1138, s. 5

²⁹⁹ H.D. 1138, s. 5

³⁰⁰ H.D. 1138, s. 6

³⁰¹ H.D. 1138, s. 10

³⁰² H.D. 1140, s. 56

³⁰³ H.D. 1140, s. 59

³⁰⁴ H.D. 1140, s. 60

Mustafa bin Receb mahaldır deyu bir akçe ile Naibi Şeyh Mehmed arzıyla.³⁰⁵(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

Ankara'da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı'ndan Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-aziz camiinde mukayyide iki gün Şeyhu'l-kurra Ali fevt serhafız Mehmed'e inayet.³⁰⁶ (1115/1703)

Ankara'da Hacı Bayram Mahallesi Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile muarrif Mehmed fevt Mustafa'ya inayet.³⁰⁷(Fi gurre-i Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde bir akçe ile muarrif Hasan üzerinden Mustafa almağla ibka inayet.³⁰⁸(Fi gurre-i Rebiu'l-ahir 1116/Ağustos 1704)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde bir akçe ile müezzın Hüseyin fevtinden oğlu Hasan'a inayet.³⁰⁹(Fi gurre-i Rebiu'l-ahir 1116/Ağustos 1704)

Ankara'da Muarrifzade Evkafı'ndan bir akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde ihlashan Mustafa'nın beratı tecdid.³¹⁰(Fi gurre-i Cemaziye'l-ula 1116/Eylül 1704)

Ankara'da Hangâh Mahallesi'nde Hacı Bayram-ı Veli nam azizin camiinde Hasan fevt Hüseyin'e inayet.³¹¹(Fi Gurre-i Saferu'l-hayr 1118/Mayıs 1706)

Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin hayatlarında bina buyurdıkları camiide Mahmud Paşa Evkafı'ndan olub medine-i mezburede vaki

³⁰⁵ H.D. 1138, s. 7

³⁰⁶ H.D. 1138, s. 8

³⁰⁷ H.D. 1067, s. 167

³⁰⁸ H.D. 1067, s. 168

³⁰⁹ H.D. 1067, s. 168

³¹⁰ H.D. 1067, s. 168

³¹¹ H.D. 1067, s. 170

vakfından alınmak üzere iki akçe ile imam-ı sâni Mehmed fevt Hasan Halife ibni Hüseyin'e Naibi Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.³¹²(Cemaziye'l-ahir 1135/Mart 1723)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-aziz hazretlerinin camii Şerifi'nde vazife-i muayyene ile hatib ve eyyam-ı sayfda ideynde musalla hatibi es-Seyyid Salih fevtinden sulbi oğlu es-Seyyid Ahmed'e Naibi Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.³¹³(Şehri Rebiu'l-ahir 1136/Aralık 1723)

Ankara'da gunude-i mehdi rahat olan kutbü'l-arifin gavsü'l-vasidin Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-hafiy ve'l-celiy hazretlerinin camii şeriflerinde cuma müezzini olmayub lazım olmağla Hasan Halife bin Abdullah'a yevmi bir akçe vazife ile Naibi Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.³¹⁴(Gurre-i Ramazan 1136/Mayıs 1724)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde ber-vechi hasbi ferraş Âşur fevt Ramazan bin Hüseyin'e inayet.³¹⁵(Şehri Ramazan 1137/Mayıs 1725)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli nam aziz camii şerifinde nim akçe ile kayyım Mustafa ferağından sulbi kebir oğlu Mehmed'e Naibi İbrahim arzıyla inayet.³¹⁶(Şehri Zilhicce 1140/Temmuz 1728)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde Muarrifzade Vakfı'ndan altı akçe ile Şeyhü'l-kurra olan Hafız Ali mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Hacı Ahmed arzıyla inayet.³¹⁷(Rebiu'l-evvel 1142/Eylül 1729)

³¹² H.D. 1137, s. 80

³¹³ H.D. 1137, s. 80

³¹⁴ H.D. 1137, s. 81

³¹⁵ H.D. 1137, s. 82

³¹⁶ H.D. 1144, s. 16

³¹⁷ H.D. 1144, s. 18

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde hatib ve medine-i mezbure haricinde dahi musallanın hatibi olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Salih ba-muayyene babası mahlûlünden mutasarrıf olub ba-berat-ı atik tevcih.³¹⁸(Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara’da Hacı Bayram Camii’nde hasbi ferraş Hüseyin fevt sulbi oğlu Ali Halife’ye Naibi Mehmed arzıyla berat inayet.³¹⁹(Şehri Rebiu’l-sani 1144/Ekim 1731)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi’nde bir akçe ile cuma müezzini nasb olunan Hasan bin Abdullah’a tecdid.³²⁰(Şehri Şevval 1145/Mart 1733)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde ba-muayyene imam-ı sâni Mehmed fevt es-Seyyid İbrahim’e inayet.³²¹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1447/Eylül 1734)

Ankara’da Muarrifzade Evkafı’ndan almak üzere iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Şeyhu’l-kurra olan Mehmed ibni Hafız Ali bila veled fevt Hafız es-Seyyid Ali Halife ibni el-Hac Mehmed’e Naibi Abdulkerim arzıyla.³²² (Şehri Cemaziye’l-evvel 1447/Eylül 1734)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Hıdırlık Vakfı’ndan almak üzere iki akçe ile muarrif Hasan ibni Hüseyin fevt sulbi oğlu Abdullah Halife’ye Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.³²³(Şehri Şaban 1150/Kasım 1737)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi cumada üçer ihlas-ı şerif tilavet eden Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan almak üzere bir akçe ile ihlashan

³¹⁸ H.D. 1068, s. 132

³¹⁹ H.D. 1068, s. 134

³²⁰ H.D. 1068, s. 138

³²¹ H.D. 1068, s. 141

³²² H.D. 1068, s. 141

³²³ H.D. 1068, s. 154

Mustafa fevt fevti vaki ise Hasan bin Abdullah'a buyruldu.³²⁴ (Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde Hıdırlık Zaviyesi Vakfı'ndan almak üzere iki akçe ile muarriif olan Abdullah bila veled fevt karındaşı Abdurrahman Halifeibni Hasan'a Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.³²⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1151/Temmuz 1738)

Ankara'da Merhum Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-aziz camii Şerifi'nde vazife-i muayenesiyle hatib ve eyyam-ı sayfda musallanın hatibi es-Seyyid Ahmed sulbi kebir oğlu es-Seyyid Mehmed'e Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.³²⁶ (Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara'da Merhum Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin camii şeriflerinde yevmi bir akçe ile cuma müezzini Hasan fevt Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Abdulfettah arzıyla berat.³²⁷ (Ramazan 1156/Ekim 1743)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde Muarriifzade Vakfı'ndan almak üzere yevmi altı akçe ile Şeyhü'l-kurra olan es-Seyyid Hafız Ali fevt Mehmed bin Ali'ye Naibi Abdulfettah arzıyla.³²⁸ (Ramazan 1156/Ekim 1743)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde ferraş lazım mühim olmağla Hüseyin Halife'ye Naibi Mustafa arzıyla.³²⁹ (Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

³²⁴ H.D. 1068, s. 154

³²⁵ H.D. 1068, s. 145

³²⁶ H.D. 1061, s. 108

³²⁷ H.D. 1061, s. 110

³²⁸ H.D. 1061, s. 110

³²⁹ H.D. 1061, s. 113

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde ferraş olmayub Osman'a Naibi Mustafa arzıyla berat.³³⁰(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da vaki Hacı Bayram-ı Veli Camii'nin bir ferraşı olub inha vefa etmeyüb bir dahi elzem olmağla yevmi nim akçe vazife ile müceddeden Ali bin İbrahim'e Naibi Abdullah Efendi arzıyla buyruldu.³³¹(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da vaki Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde yevmi isneyn vaizi lazım olmağla Hacı Hüseyin Vakfı'ndan yevmi üç akçe ile Seyyid Halil Halife bin Şeyh Kasım'a müceddeden Naibi Mustafa Efendi arzıyla.³³²(Şehri Safer Sene 1160/Şubat 1747)

Ankara'da vaki Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerif'ine hasbi ferraş olan Hüseyin bin Bayram fevt mahlûlünden Ali bin Mehmed'e Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.³³³(Şehri Şaban 1160/Ağustos 1747)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde ba-muayyene hatib ve eyyam-ı sayfda dahi medine-i merkumede vaki musallada hatib olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed fevt sulbi oğlu Seyyid Salih Halife'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.³³⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1161/Mart 1748)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde müddet-i vafireden beri ferraş olan Ebubekir bin Ali bî berat olmağla müceddeden Naibi Abdalbaki Efendi arzıyla.³³⁵(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

³³⁰ H.D. 1061, s. 113

³³¹ H.D. 1061, s. 114

³³² H.D. 1061, s. 119

³³³ H.D. 1061, s. 121

³³⁴ H.D. 1061, s. 122

³³⁵ H.D. 1061, s. 124

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde nim akçe ile evkat-ı hamse müezzini Abdurrahman bin Mustafa fevt oğlu diğer Abdurrahman'a Naibi Ahmed Münib arzıyla müceddeden deyu buyruldu.³³⁶(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde yevmi cumada sala müezzini olmayub Hasan bin Kasım'a ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.³³⁷(Şehri Zilkade Sene 1164/Eylül 1751)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde isneyn günü üç akçe ile vaiz nasb olunan Seyyid Halil bin Kasım kasr-ı yedinden karındaşı Abdurrahman'a ba-berat buyruldu.³³⁸(Şehri Zilkade Sene 1165/Eylül 1752)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde ferraş olmayub hasbi Yakub bin Abdullah'a Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.³³⁹(Şehri Safer 1167/Kasım 1753)

Ankara'da Hacı Bayram Camii'nde müezzini olanlar vefa etmeyüb bir dahi lazım olmağla müceddeden Hasan bin İvaz'a ber-vech-i hasbi Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.³⁴⁰(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1167/Aralık 1753)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nin ferraşı olmayub Yahya bin Hüseyin'e ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.³⁴¹ (Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1167/Mart 1754)

Ankara'da Hacı Bayram Camii'nde ve musallada ba-muayyene hatib Salih'e tecdid.³⁴²(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

³³⁶ H.D. 1061, s. 127

³³⁷ H.D. 1061, s. 129

³³⁸ H.D. 1061, s. 131

³³⁹ H.D. 1061, s. 132

³⁴⁰ H.D. 1061, s. 132

³⁴¹ H.D. 1061, s. 133

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde evkat-ı selase müezzini Abdurrahim’e tecdid.³⁴³(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde ferraş Osman bin Mehmed’e tecdid.³⁴⁴(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Mahallesi’nde caminin eyyam-ı cumada sala müezzini olmayub ber-vechi hasbi Osman bin Abdurrahman’a Naibi Ömer arzıyla buyruldu.³⁴⁵(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da medfun kutbu’l-arifin Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-azizin bina eylediği camii şerifin ferraşı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Mehmed Halife ibni Mustafa’yaNaibi Mevlâna Seyyid Süleyman Efendi arzıyla müceddeden tevcih buyruldu.³⁴⁶(Şehri Cemaziye’l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara’da medfun Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-azizin camii şerifinde yevmi iki akçe vazife ile Muslupaşazade Mehmed Bey Vakfı’ndan almak üzere eyyam-ı cumada devirhan olan İbrahim fevt olmağla mahlûlünden erbab-ı istihkakdan sulbi oğlu Salih Halife’ye Naibi Mevlâna Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.³⁴⁷(Şehri Cemaziye’l-ahir 1169/Mart 1756)

³⁴² H.D. 1063, s. 80

³⁴³ H.D. 1063, s. 81

³⁴⁴ H.D. 1063, s. 82

³⁴⁵ H.D. 1063, s. 82

³⁴⁶ H.D. 1063, s. 87

³⁴⁷ H.D. 1063, s. 87

Ankara’da vaki Hacı Bayram-ı Veli bina eylediği camii şerifde medine-i mezburda Hıdırlık Vakıf Zaviyesi mahsulünden almak üzere yevmi iki akçe ile muarraf olan Abdurrahman Mollanın beratı tecdid.³⁴⁸(Şehri Şaban 1170/Nisan 1757)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde nim akçe ile evkat-ı hamsede müezzini Abdurrahim Halife beratı tecdid.³⁴⁹(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-azizin camii şerifinde vazife-i muayyenesiyle hatib eyyam-ı sayfda dahi musallada hatib olan Salih Halife’ye beratı tecdid buyruldu.³⁵⁰(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli CamiiŞerifi’nde yevmi nim akçe ile kayyım olan Mehmed fevt mahlûlünden sulbi kebir oğlu Ali Halife’ye Naibi el-hac Emrullah arzıyla tevcih.³⁵¹(Şehri Muharremü’l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-aziz merkadı ittisalinde camii şerifin salat-ı cuma eder müezzini kesirü’l-iştigal olmağla müceddeden lazım ve mühim olmağla vakıf olan nukud-ı mevkufesinden almak üzere yevmi bir akçe ile Ali bin Abdullah Halife’ye Naibi Hacı Emrullah arzıyla tevcih.³⁵²(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi’nde medine-i mezburda Hıdırlık Zaviyesi Vakfı’ndan almak üzere iki akçe ile muarraf olan Abdurrahman Halife’ye atik beratı mucibince tecdid buyruldu.³⁵³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

³⁴⁸ H.D. 1063, s. 92

³⁴⁹ H.D. 1063, s. 97

³⁵⁰ H.D. 1063, s. 100

³⁵¹ H.D. 1063, s. 102

³⁵² H.D. 1063, s. 106

³⁵³ H.D. 1057, s. 39

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde nim akçe ile kayyım olan Ali bila veled fevt olmağla mahlûlünden Zeynelabidin Halife'ye kendi arzuhali mucibince tevcih buyruldu.³⁵⁴ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde ber-vechi hasbi ferraş olan Ebubekir bin Ali fevt olub mahlûlünden hizmet-i mezbureye sulbi oğlu Ebubekir rağbet etmeyüb muattal olmağla cümle mürtezikalarının muhtarı Veli bin İsmail'e Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.³⁵⁵ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1175/Aralık 1761)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde yevmi isneyde yevmi üç akçe ile vaiz olan Avnullah Halife fevt olub mahlûlünden karındaşı Tayyib Baba nam halifeye Şeyhu'l-İslam Mevlana Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih.³⁵⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1176/Ekim 1762)

Ankara'da kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-aziz medine-i mezburede vaki camii şerifinde ferraş olmayub nasb olunmak lazım ve mühim olmağın müceddeden ber-vechi hasbi Musa bin Musa Halife'ye Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed arzıyla tevcih.³⁵⁷ (Şehri Şabanı'l-muazzam 1177/Şubat 1764)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin medine-i mezbure kâtibi camii şerifde bir nefer ferraş olub bir nefer ferraş dahi nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağın Mustafa bin Mevlüd ber-vechi hasbi Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refi' arzıyla tevcih.³⁵⁸ (Şehri Zilhicce 1177/Haziran 1764)

³⁵⁴ H.D. 1057, s. 40

³⁵⁵ H.D. 1057, s. 39

³⁵⁶ H.D. 1057, s. 40

³⁵⁷ H.D. 1057, s. 42

³⁵⁸ H.D. 1057, s. 43

Ankara’da vaki Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi’nde yevmi nim akçe ile kayyım olub Zeynelabidin ferağından Seyyid Osman’a Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refi’ arzıyla tevcih buyruldu.³⁵⁹(Şehri Rebiu’l-evvel 1178/Ağustos 1764)

Ankara’da vaki Hacı Bayram-ı Veli Camii’nin ferraşı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Yunus bin Osman’a Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁰(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde eyyam-ı cumada cuma müezzini olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Ahmed bin Mahmud’a Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.³⁶¹(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nin ferraşı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Ali bin İbrahim’e Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.³⁶²(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nin ferraşı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Veli bin Yusuf’a Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.³⁶³(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde fazla-i vakıfdan yevmi nim akçe ile ferraş-ı sani lazım olmağla müceddeden Mehmed bin Ali’ye Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁴(Şehri Muharrem 1181/Mayıs 1767)

³⁵⁹ H.D. 1057, s. 43

³⁶⁰ H.D. 1057, s. 46

³⁶¹ H.D. 1057, s. 46

³⁶² H.D. 1057, s. 46

³⁶³ H.D. 1057, s. 46

³⁶⁴ H.D. 1057, s. 48

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Abdurrahman bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hasan bin Seyyid Osman’a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih.³⁶⁵(Zilkade 1183/Şubat 1770)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi cumada müezzin lazım olmağla ber-vechi hasbi İsmail bin Hacı Mehmed’e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁶(Zilkade 1183/Şubat 1770)

Ankara’da kutbu’l-arifin gavsı’l-vasilin Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde ferraş olmayub lazım olmağla ber-vechi hasbi İbrahim bin Hasan’a Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁷(Şehri Receb 1185/Ekim 1771)

Ankara’da kutbu’l-arifin gavsı’l-vasilin Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde ferraş olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Abdullah bin Abdullah’a Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁸(Şehri Receb 1185/Ekim 1771)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde Muarrifzade Evkafı’ndan almak üzere yevmi altı akçe ile Şeyhü’l-kurra olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden Hafız Ebubekir bin Yusuf’a Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.³⁶⁹(Şehri Ramazan 1185/Aralık 1771)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi iki akçe ile imam-ı sâni olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden evkat-ı selase imamı Abdurrahman bin Hasan’a

³⁶⁵ H.D. 1058, s. 9

³⁶⁶ H.D. 1058, s. 9

³⁶⁷ H.D. 1058, s. 11

³⁶⁸ H.D. 1058, s. 11

³⁶⁹ H.D. 1058, s. 11

Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.³⁷⁰(Şehri Ramazan 1185/Aralık 1771)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi iki akçe ile Muslu Paşazade Mehmed Bey Vakfı’ndan almak üzere eyyam-ı cumada devirhan olan Salih bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin İbrahim’e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.³⁷¹(Şehri Receb 1186/Eylül 1772)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde ba-muayyene ile sayfda musallada dahi hatib olan Salih Halife’nin beratı tecdid.³⁷² (Şehri Cemaziye’l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli binası camiinde yevmi nim akçe ile kayyım olan Seyyid Osman fevt mahlûlünden Derviş Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.³⁷³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1190/Haziran 1776)

Ankara'da kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi bir akçe ile cumada müezzın olan Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Derviş Mehmed Said’e Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.³⁷⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1192/Haziran 1778)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde tilavet olunmak üzere medine-i mezburede Hıdırlık Zaviyesi Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile muarraf olan Abdurrahman’a tecdid.³⁷⁵(Şehri Rebiu’l-evvel 1193/Mart 1779)

³⁷⁰H.D. 1058, s. 12

³⁷¹H.D. 1059, s. 21

³⁷²H.D. 1065, s. 18

³⁷³ H.D. 1071, s. 46

³⁷⁴ H.D. 1071, s. 50

³⁷⁵ H.D. 1065, s. 20

Ankara'da kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin camiinde yevmi iki akçe ile Muslu Paşa nam Mehmed Bey Vakfı'ndan almak üzere eyyam-ı cumada devirhan Mustafa fevt mahlûlünden Feyzullah oğlu Feyzullah'a Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.³⁷⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde yevmi isneynde yevmi üçer akçe vazife ile vaiz olan eş-Şeyh Tayyib baba an evlad-ı Hacı Bayram-ı Veli mutasarrıfı olduğu cihet-i mezkure ferağat karındaşı Zahid Baba'ya ferağat ve kasr-ı yed ve beratını verüb Tayyib Baba kasr-ı yedinden Zahid Baba'ya kendi arzuhalı Şeyhü'l-İslam faziletlu Mehmed Şerif Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleriyle tevcih buyruldu.³⁷⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1193/Mayıs 1779)

Ankara'da medfun kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde yevmi cuma yevmi bir akçe ile imam olan Hasan fevt mahlûlünden oğlu Ahmed bin Hasan'a inayet.³⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1193/Mayıs 1779)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin binası camii şerifinde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Abdüşşekur Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.³⁷⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1195/Mayıs 1781)

Ankara'da medfun kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin Camii ve Türbe-i Şerifi'nin hatibi ve imamı ve ehli mürtezikası meclis-i şer'a gelüb şöyle istirham ederler ki aziz-i müşarun ileyhın Türbe-i Şerifi'nde dört adet ecza tilavetine mezburda Bayındır nam karye ve gayride vakıf olunan rey' mahsul vazife ile ber-

³⁷⁶ H.D. 1071, s. 52

³⁷⁷ H.D. 1071, s. 52

³⁷⁸ H.D. 1071, s. 52

³⁷⁹ H.D. 1071, s. 56

muceb-i defter-i hakani iki adet hazine-i Haydar Baba bin Salih Baba mutasarrıf olub lakin hizmet-i lazimesini ve eda edemeyüb iki cüz tilavet mümkün olmayub hilaf-ı vâkıf ve muğayir-i şart-ı vâkıf mania mücmiadır bir cüz'ine tefrik edüb müşarun ileyhın evlad-ı kiramlarından Seyyid Ahmed Baba bin Seyyid Halil Baba'ya Haydar Baba bin Salih Baba ref'inden vakfı mezbur mütevellisi Zahid Baba arzıyla tevcih buyruldu.³⁸⁰(Şehri Şaban 1195/Temmuz 1781)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin camii şerifinde ber-vechi hasbi ferraş olan Süleyman ve Hasan mutasarrıflar olub lakin yedlerinde olan beratı olmayub bî-berat olmağla ber-vechi iştirak inayet buyruldu.³⁸¹(Şehri Şevval 1197/Ağustos 1783)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde Muarrifzade Evkafı'ndan almak üzere yevmi altı akçe ile Şeyhü'l-kurra olan Hafız Ebubekir bin Yusuf bila veled fevt mahlûlünden Hafız Mustafa bin Süleyman'a Naibi İsmail Zühdü arzıyla ve Şeyhü'l-İslam Dürriyade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.³⁸²(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da medfun Hazreti Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Hafız Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.³⁸³(Şehri Şaban 1198/Haziran 1784)

Ankara'da Muarrif Efendizade Mehmed Efendi Vakfı'ndan almak üzere Hacı Bayram-ı Veli CamiiŞerif'lerinde yevmi iki akçe ile cüzhan olan Seyyid Abdurrahman

³⁸⁰ H.D. 1071, s. 63

³⁸¹ H.D. 1071, s. 67

³⁸² H.D. 1071, s. 68

³⁸³ H.D. 1071, s. 69

bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed bin Seyyid Mustafa'ya Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.³⁸⁴(Şehri Safer 1199/Aralık 1784)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin camiinde vazife-i muayyene ile hatib ve eyyam-ı sayfda dahi musallada hatib olan Salih bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Mehmed'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.³⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785)

Ankara'da Şeyh Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin camii şerifinde cuma hatibi ba-muayyene ve eyyam-ı sayfda musallada dahi hatib olan Seyyid Hafız Mehmed hitabet-i mezkurenin nısfını rızasıyla evlad-ı şeyhi müşarun ileyhden Zahid Baba'ya ferağat etmekle başka başka Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.³⁸⁶(Şehri Receb 1199/Mayıs 1785)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada müezzin olan Hafız Ali fevt mahlûlünden Mustafa babası Haydar'a bila veled fevti vaki ise inayet.³⁸⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1202/Ocak 1788)

Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Camii Şerifi'nde yevmi isneynde üç akçe ile vaiz olan Zahid Baba fevt mahlûlünden Abdullah bin Osman'a Naibi Hacı Mehmed Hamdi bade'l-arz Şeyhu'l-İslamfaziletlu semahatlu Mehmed Şerif Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 4 Muharrem sene 1204 tarihiyle müverrah ve musahhahferman-ı âlisâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih.³⁸⁸ (Eylül 1789)

³⁸⁴ H.D. 1060, s. 160

³⁸⁵ H.D. 1060, s. 160

³⁸⁶ H.D. 1060, s. 161

³⁸⁷ H.D. 1060, s. 166

³⁸⁸ H.D. 530, s. 182

Ankara’da Şeyh Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-azizin binası camiinde nısıf muayyene ile hatib ve eyyam-ı sayfda dahi musallada hatib olan Zahid Baba bila veled fevt mahlûlünden nısıf aherine mutasarıf Seyyid Mehmed’e Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla.³⁸⁹ (Şehri Muharrem 1204/Eylül 1789)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri’nin camii şerifinde Hıdırlık Vakfı’ndan almak üzere iki akçe ile muarraf olan Abdurrahman bin Hasan fevt mahlûlünden Seyyid Hasan bin Seyyid Osman’a Naibi Yahya arzıyla tevcih.³⁹⁰ (Şehri Muharrem 1205/Eylül 1790)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde iki akçe ile imam-ı sâni olan Abdurrahman bin Hasan fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hasan’a ba-berat tevcih.³⁹¹ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1205/Ocak 1791)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde iki akçe ile imam-ı sâni olan Seyyid Hasan fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdurrahman’a ba-berat tevcih.³⁹² (Şehri Ramazan 1205/Mayıs 1791)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde yevmi isneynde üç akçe ile vaiz olan Abdullah bin Osman ferağından oğlu Seyyid Osman’a Naibi Yahya ba’de’l-arz Şeyhu’l-islam faziletlu semahatlu Mehmed Mekki Efendi Hazretleri işaretleriyle tevcih buyruldu.³⁹³ (Şehri Zilkade 1205/Temmuz 1791)

³⁸⁹ H.D. 530, s. 182

³⁹⁰ H.D. 530, s. 184

³⁹¹ H.D. 530, s. 184

³⁹² H.D. 530, s. 185

³⁹³ H.D. 530, s. 185

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde bir akçe ile cuma müezzini olan Derviş Mehmed Said bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Derviş Ali’ye Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.³⁹⁴(Şehri Zilkade 1210/Mayıs 1796)

Ankara’da medfun kutbu’l-arifin hazreti Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-aziz hazretlerinin camiinde yevmi iki akçe ile imam-ı sâni olan Seyyid Hasan bin Seyyid Osman bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Numan bin Seyyid Süleyman’a inayet buyruldu.³⁹⁵(Şehri Şevval 1220/Aralık 1805)

Ankara’da medfun Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-aziz hazretlerinin binası camiinde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan es-Seyyid Hasan bila veled fevt mahlûlünden Ali bin Mehmed Said’e Naibi İbrahim Edhem arzıyla tevcih buyruldu.³⁹⁶(Şehri Şevval 1221/Aralık 1806)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-aziz hazretlerinin binası Camii’nde Hıdırlık Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile muarrif olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Osman bila veled fevt mahlûlünden Hüseyin bin Mustafa’ya Naibi İbrahim Edhem arzıyla tevcih buyruldu.³⁹⁷ (Şehri Şevval 1221/Aralık 1806)

Ankara’da medfun kutbü’l-arifin Hacı Bayram kuddise sırrıhu’l-aziz hazretlerinin camiinde yevmi iki akçe ile imam-ı sâni olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Osman bila veled fevt oldukda yerine evlad-ı müşarun ileyhın cümleinin muhtarı es-Seyyid Mustafa Baba bin Haydar Baba her vecihle mahal ve müstehak iken bundan akdem üzerine tevcih buyrulmak ricasına der-aliyyeye ilam olunmuşken belde-i mezbur ahalisinden es-Seyyid Numan bin Süleyman nam kimesne müteveffayı mezburun

³⁹⁴ H.D. 531, s. 109

³⁹⁵ H.D. 532, s. 161

³⁹⁶ H.D. 532, s. 163

³⁹⁷ H.D. 532, s. 164

fevtinden bir sene mukaddem hileye mebni fevtinden ba-arzuhal üzerine berat etdirüb mezbure gadri külli etmekle hile ile berat etdiren mezbur es-Seyyid Numan'ın ref'inden merkum es-Seyyid Mustafa Baba'ya Naibi İbrahim Edhem arzıyla tevcih buyruldu.³⁹⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1222/Mayıs 1807)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde Muarriffzade Evkafı'ndan almak üzere yevmi altı akçe vazife ile Şeyhu'l-islâm Hâfız Mustafa bin Süleyman fevt mahlûlünden sulbi oğlu Hâfız Mehmed Nureddin bin Hâfız Mustafa'ya Naibi el-Hac Hüseyin Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.³⁹⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1228/Haziran 1813)

Ankara'da Şeyh Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırruhu'l-azizin binası camiinde ba-muayyene hatib olan ve eyyam-ı sayfda dahi musallada hatib olan Seyyid Hâfız Mehmed fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Mehmed ibney Seyyid Hâfız Mehmed'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu iştiraken.⁴⁰⁰(Cemaziye'l-ahir 1229/Mayıs 1814)

Ankara'da merhum Hacı Bayram-ı Veli binası camide yevmi bir akçe ile yevm-i cumada müezzın olan Mustafa Baba bin Haydar fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Salih Baba ve Seyyid İbrahim Baba ve Seyyid Ahmed Baba ebna-i Mustafa Baba nam karındaşlara babaları beratı mucibince vaki ise merkumuna ber-vechi iştirak tevcih buyruldu.⁴⁰¹(Şehri Recebü'l-mürecceb 1239/Mart 1824)

³⁹⁸ H.D. 532, s. 164

³⁹⁹ H.D. 534, s. 126

⁴⁰⁰ H.D. 534, s. 127

⁴⁰¹ H.D. 535, s. 98

1.1.7.3.DEĞERLENDİRME

Hacı Bayram-ı Veli Camii hurufat defterlerinde hakkında en fazla kayıt tutulan eserlerden biridir. Camii ile ilgili toplam yüz altı kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt 1102/1690 tarihinde, son kayıt ise Recep 1239/Mart 1824 tarihinde tutulmuştur. Kayıtların yirmi iki tanesi ferraş, on üç tanesi cuma müezzini, on bir tanesi musalla hatibi, on tanesi muarraf, dokuzar tanesi hatip ve müezzin, yedişer tanesi şeyhü'l-kurra, imam-ı sani ve vaiz, beş tanesi kayyım, dört tanesi cüzhan, üçer tanesi devirhan ve ihlashan, iki tanesi imam ve birer tanesi de cuma vaizi ve yasinhan atamaları ile ilgilidir.

1.1.8.HACI İLYAS CAMİİ

1.1.8.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacettepe Üniversitesi sınırları içinde bulunan cami, yanındaki 1704 tarihli çeşmeye ve mimari üslubuna göre on yedinci yüzyıl sonu, on sekizinci yüzyıl başlarına tarihlendirilmektedir.⁴⁰² Uzunlamasına dikdörtgen planlı caminin temeli taştan, duvarları kerpiçten yapılmış olupüzeri kiremit örtülüdür. Ahşap sade minaresi kuzeydoğu köşesindedir. Harimi kapatan düz ahşap tavan doğrudan duvarlara oturur. Tavan çıtalarla karelere bölünmüş, karelerin köşelerine denk gelen yerlere küçük dörtgen levhalar çakılmıştır. Tavanın ortasında bulunan altıgen göbeğin içi geometrik motiflerle süslüdür. Tavanı dolaşan pervazda günümüzde renkleri solmuş kalemişi süslemeler dikkat çekmektedir. Mukarnas kavasaraı alçı mihrabı tavana kadar yükselir. Mihrabı üç bordür çevreler. En dıştaki ince bordürde ve dıştan üçüncü bordürde nesih yazıyla Kuran ayetleri yazılıdır. İkinci bordürde ise yapraklar ve ince dalların oluşturduğu bitkisel motifler yer alır. Alınlıkta üç sıra halinde kuran surelerinin yazıldığı panolar vardır. Panolardan ikincisi iki parça halindedir. Niş köşeliklerinde ve

⁴⁰² Ankara Vakıf eserleri, s. 76

içinde geometrik kompozisyonlar mevcuttur. Mihrap tepede bir sıra palmetle sonlanmaktadır.⁴⁰³

1.1.8.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Boryacı Mahallesi Camii'nde hatib Seyyid Yahya nim akçe ile tecdid ricasına inayet deyu.⁴⁰⁴ (1102/1690)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde el-Hac İlyas Camii'nde yevmi nim akçe ile kayyım Hüseyin zayı'den berat inayet.⁴⁰⁵(Zilhicce 1115/Nisan 1704)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camiide bir akçe ile müezzın Hüseyin ferağından diğér Hüseyin'e inayet.⁴⁰⁶(Fi gurre-i Rebiu'l-evvel Sene 1121/Mayıs 1709)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde Cuma müezzini Hüseyin ferağından Mahmud'a inayet.⁴⁰⁷ (Fi gurre-i Rebiu'l-evvel Sene 1121/Mayıs 1709)

Ankara'da Boryacı Mahallesi Camii'nde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam Abdurrahman'a kasr-ı yedinden oğlu Abdullah Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁴⁰⁸(Şaban 1140/Mart 1728)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde Hüseyin ferağından evkat-ı hamsede bir akçe ile müezzın diğér Hüseyin'e beratı mucibince tecdid inayet.⁴⁰⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

⁴⁰³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 69-70, Konyalı, Ankara Camileri s. 44-46, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 431, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 128-131.

⁴⁰⁴ H.D. 1138, s. 4

⁴⁰⁵ H.D. 1138, s. 8

⁴⁰⁶ H.D. 1067, s. 121

⁴⁰⁷ H.D. 1067, s. 121

⁴⁰⁸ H.D. 1144, s. 16

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii demekle maruf camiide nim akçe ile cuma müezzin Hüseyin ibni İsmail ferağından Mahmud Halife ibni Receb mutasarrıf olub ba-berat-ı atik tecdid.⁴¹⁰(Şehri Zilkade 1143/Mayıs 1731)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'ndecamiinde nim akçe ile müezzin el-Hac Hüseyin fevt sulbi kebir oğlu Molla Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.⁴¹¹(Şehri Rebiu'l-sani 1144/Ekim 1731)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde nim akçe ile kayyım olan el-Hac Hüseyin fevt sulbi oğlu molla Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla inayet.⁴¹²(Şehri Şevval 1144/Mart 1732)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camii şerifde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Abdullah Halife babası Abdurrahman ferağından mutasarrıf olub tecdid.⁴¹³(Şehri Şevval 1145/Mart 1733)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde vaki caminin nim akçe ile kayyımı olan Mehmed bin el-Hac Hüseyin fevt Abdullah bin Hasan'a Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.⁴¹⁴(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde vaki camiinin nim akçe ile evkat-ı hamse müezzini olan Mehmed bin el-Hac Hüseyin fevt mahlûlünden Abdullah bin Hasan'a Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.⁴¹⁵(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

⁴⁰⁹ H.D. 1068, s. 131

⁴¹⁰ H.D. 1068, s. 133

⁴¹¹ H.D. 1068, s. 134

⁴¹² H.D. 1068, s. 136

⁴¹³ H.D. 1068, s. 138

⁴¹⁴ H.D. 1061, s. 126

⁴¹⁵ H.D. 1061, s. 126

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde eyyam-ı cumada ba-muayyene vaiz olan Abdullah bin el-Hac İbrahim fevt Seyyid Hafız Mehmed bin el-Hac Şaban Efendi'ye Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.⁴¹⁶(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde vaki Hacı İlyas Camii'nin ba-muayyene imamı olan Abdullah fevt mahlûlünden İbrahim bin Receb Halife'ye inayet buyruldu.⁴¹⁷(Şehri Zilkade Sene 1165/Eylül 1752)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde vaki camiin yevmi nim akçe ile müezzin ve kayyımı Abdullah bin Hasan fevt Seyyid Mehmed'e arzuhal buyruldu.⁴¹⁸(Şehri Zilkade Sene 1165/Eylül 1752)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde eyyam-ı cumada ba-muayyene vaiz Seyyid Hafız Mehmed bin Hacı Şaban kasr-ı yedinden karındaşı Seyyid Mustafa'ya Naibi Mehmed Hamdi arzıyla.⁴¹⁹(Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde bir akçe ile hatib Seyyid Yahya fevt Ahmed bin Ahmed'e inayet buyruldu.⁴²⁰(Şehri Zilhicce Sene 1166/Eylül 1753)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde imam İbrahim'e tecdid.⁴²¹(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

⁴¹⁶ H.D. 1061, s. 126

⁴¹⁷ H.D. 1061, s. 131

⁴¹⁸ H.D. 1061, s. 131

⁴¹⁹ H.D. 1061, s. 132

⁴²⁰ H.D. 1061, s. 132

⁴²¹ H.D. 1063, s. 81

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde vaki Hacı İyas Camii Şerifi’nde yevmi nim akçe vazife ile müezzin ve kayyım olan Seyyid Mehmed fevt olmağla mahlûlünden Abdullah bin Ahmed’e inayet buyruldu.⁴²²(Şehri Şevval 1168/Haziran 1756)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde camiinde nim akçe ile kayyım olan Abdullah bin Hasan babası Hasan mahlûlünden mutasarrıfken hizmetine kusuru yoğ iken aherden Seyyid Mehmed hilaf-ı inha bir tarikile üzerine berat etdirüb badehu ânın dahi mahlûlünden diğêr Abdullah bin Ahmed üzerine berat etdirüb gadr etmekle ref’inden merkum Abdullah bin Hasan’a ba-berat tevcih buyruldu.⁴²³ (Şaban 1169/Haziran 1756)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde vaki camii şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Abdullah Halife ibni Hasan ba-berat-ı şerif edayı hizmet üzere mutasarrıfıyken aherden diğêr Abdullah ve Feyzullah nam karındaşlar hilaf-ı inha bir tarikile fevt oldu deyu cihet-i mezburu kendi üzerlerine berat etdirüb külli gadr etmekle ref’inden sahib-i evvel-i merkum Abdullah Halife ibney Hasan’a Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla ibka tevcih buyruldu.⁴²⁴ (Şehri Recebü’l-ferd 1169/Nisan 1756)

Ankara mahallatından Boryacı Mahallesi’nde vaki el-Hac İlyas nam sahibü’l-hayrın bina eylediğı camii şerifde vazife-i muayyenesiyle imam olan İbrahim fevt olmağla mahlûlünden Osman müteveffanın atik beratı mucibince tevcih buyruldu.⁴²⁵(Şehri Ramazan 1169/Mayıs 1756)

Ankara’da vaki Boryacı Mahallesi’nde vaki el-Hac İlyas bina eylediğı camii şerifde vazife-i muayyene ile imam olan Osman Halife kendi hüsnü rızasıyla Ali Halife

⁴²² H.D. 1063, s. 86

⁴²³ H.D. 1063, s. 87

⁴²⁴ H.D. 1063, s. 88

⁴²⁵ H.D. 1063, s. 89

ferağat ve kasr-ı yed ve tesellüm-i berat etmekle bin yüz yetmiş senesi Cemaziye'l-ahirinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle merkum Ali Halife'ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.⁴²⁶ (Şubat 1757)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas nam kimesne bina eylediği camii şerifde muayyene ile imam Ali Halife'ye ba-berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.⁴²⁷(Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii demekle arif camii şerifde nim akçe ile cuma müezzini olan Mahmud bila veled fevt olmağla mahlûlünden Ömer bin Hasan Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁴²⁸(Şehri Şabanı'l-muazzam 1175/Şubat 1762)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi bir buçuk akçe ile hatib olan Mehmed bin Hacı Hüseyin fevt mahlûlünden Süleyman bin İbrahim'e Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁴²⁹(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camiinde yevmi bir buçuk akçe ile hatib olan Süleyman fevt mahlûlünden oğlu İbrahim'e Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁴³⁰(Şehri Safer 1183/Haziran 1769)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde eyyam-ı cumada ber-vechi hasbi vaiz olan Seyyid Mustafa bin Hacı Şaban ferağından Mehmed bin Hasan'a

⁴²⁶ H.D. 1063, s. 92

⁴²⁷ H.D. 1063, s. 102

⁴²⁸ H.D. 1057, s. 40

⁴²⁹ H.D. 1057, s. 46

⁴³⁰ H.D. 1072, s. 93

Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁴³¹(Şehri Rebiu'l-evvel 1186/Haziran 1772)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas binası camiide ba-muayyene imam olan Ali bin Habib fevt mahlûlünden oğlu Osman'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.⁴³²(Şehri Rebiu'l-ahir 1187/Haziran 1773)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas Camii'nde ba-muayyene hasbi imam olan Osman'a tecdid.⁴³³(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camiinde yevmi bir buçuk akçe ile hatib olan İbrahim Halife tarafından vekil olduğu Hacı Mustafa bin Hasan ve Seyyid Mehmed bin Ahmed beratlarıyla mutasarrıf olan İbrahim ferağından dahi Ali bin Mahmud'a teslim-i berat etmekle kasr-ı yedinden Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁴³⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1192/Mayıs 1778)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camiide yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Abdullah bin Hasan fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁴³⁵(Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde camiide yevmi nim akçe ile kayyım olan Abdullah bin Hasan fevt mahlûlünden oğlu Hasan bin Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.⁴³⁶(Şehri Receb 1213/Aralık 1798)

⁴³¹ H.D. 1058, s. 12

⁴³² H.D. 1059, s. 23

⁴³³ H.D. 1065, s. 14

⁴³⁴ H.D. 1071, s. 50

⁴³⁵ H.D. 531, s. 110

⁴³⁶ H.D. 531, s. 112

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde vaki camii şerifde yevmi bir buçuk akçe ile hatib olan Ali bin Mahmud fevt mahlûlünden oğlu Abdullah tarik-i kazada ahur cem olmağla sâdır olan fermân-ı şerife imtisalen alem-i belde ve me’zûn bi’l-ifta hazır oldukları halde lede’l-imtihan istihkakı zâhir ve numayân olan Mehmed bin Mehmed’e Naibi Moravizade Hamid arzıyla tevcih buyruldu.⁴³⁷(Şehri Zilkade 1216/Mart 1802)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde Hacı İlyas binası camiinde ba-muayyene imam olan Hacı Osman fevt mahlûlünden ve oğulları Ali ve Hidayetullah ibney Hacı Osman’a Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.⁴³⁸ (Şehri Zilhicce-i şerife 1217/Mart 1803)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde el-Hac İlyas binası camiide ba-muayyene imamet cihetine mutasarrıflar olan Ali ve Hidayetullah ibney el-Hac Osman nam karındaşlar mutasarrıflar iken merhum Ali bila veled fevt mahlûlünden nısıf hissesi cümlelerin muhtarı Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed’e Naibi Seyyid Derviş Ali arz etmeğın Ali’nin hissesi merkuma tevcih buyruldu.⁴³⁹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1231/Mart 1816)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde Hacı İlyas binası camiinde nısıf muayyene ile nısıf hisse imamet cihetine mutasarrıf olan Hidayetullah bin Hacı Osman ferağından nısıf aherine mutasarrıf Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed’e ba-berat tevcih ve inayet buyruldu.⁴⁴⁰(Şehri Cemaziye’l-evvel 1231/Mart 1816)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde Hacı İlyas binası Camii’nde nısıf muayyene ile nısıf imamet cihetine mutasarrıf olan Seyyid Mehmed ibni Seyyid Ahmed fevt

⁴³⁷ H.D. 531, s. 118

⁴³⁸ H.D. 532, s. 158

⁴³⁹ H.D. 534, s. 130

⁴⁴⁰ H.D. 534, s. 130

mahlûlünden Hüseyin oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid el-Hac Ahmed Necib arzıyla merkume tevcih buyruldu.⁴⁴¹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1245/Ağustos 1829)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde Hacı İlyas binası camiinde nısıf muayyene ile nısıf imamet cihetine mutasarrıf olan Seyyid Mehmed ibni Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden sulbi Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid el-Hac Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁴²(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1245/Ağustos 1829)

1.1.8.3.DEĞERLENDİRME

Banisinin ismiyle bilinen cami ile ilgili ilk kayıt 1102/1690, son kayıtsa Rebiu'l-evvel 1245/Ağustos 1829 tarihlidir. Toplamda kırk kayıttan on dört tanesi camiye yapılan imam, sekiz kayıt müezzin, yedi kayıt kayyım, altı kayıt hatip, üç kayıt cuma vaizi ve iki kayıta cuma müezzini atamasıyla ilgilidir.

1.1.9.HACI MUSA CAMİİ

1.1.9.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Altındağ Belediye Sarayı'nın güneydoğusunda yer alan cami, kitabesine göre 1432 M. (835 H.) tarihinde yaptırılmıştır.⁴⁴³Uzunlamasına dikdörtgen planlı camii kiremit kaplı çatı ile örtülüdür. Yapının temel duvarları taştan, üstü kerpiçten inşa edilmiştir. Kuzey cephesinde iki devşirme sütun üzerine oturan üç sivri kemerli son cemaat mahalli günümüzde kapatılmıştır. Son cemaat mallinin üstü kapatılmış ve kadınlar mahfili ile birleştirilmiştir. Kuzey batı köşesinde ise kaidesi taştan gövdesi tuğladan yapılmış tek şerefeli minaresi bulunur. Harime son cemaat mahalline açılan kapıdan girilir. Kapının üstünde iki sıra halinde kitabe panosu yer alır. Kapının ahşap kanatları oyma tekniği ile yapılan rumi motifleri ile bezenmiştir. Harimi kapatan ahşap

⁴⁴¹ H.D. 536, s. 76

⁴⁴² H.D. 536, s. 76

⁴⁴³ Ankara Vakıf eserleri, s. 80

tavan doğrudan duvarlara oturur. Ahşap tavan çıtalarla karelere bölünmüş ve karelerin köşelerine dörtgen küçük levhalar çakılmıştır. Bu levhaların üstü çiçek desenli kalemişi süslüdür. Tavanın ortasında bulunan altıgen göbeğin etrafı üç sıra kalemişi bezemeli, içi geometrik motiflerle doludur. Tavanı çevreleyen iki sıra pervaz, pencere çerçeveleri de yine kalemişi süslemelidir. Kadınlar mahfilinin köşk çıkıntısının altı tavan gibi çıtalarla karelere bölünmüş vaziyettedir. Her bir karenin içi çiçek motifli kalemişi süslüdür. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. Tavana kadar yükselen mihrap üç sıra bordürle çevrelenir. En dışta ve üçüncü sıradaki bordür Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı sülüs yazıyla, ikinci bordürse geometrik motiflerle doldurulmuştur. Niş köşelikleride yine aynı şekilde girift geometrik bezemelidir. Mihrabın alınlığında iki sıra pano halinde Kuran'dan ayetler bunların arasında da ızgara şeklinde palmet dizileri bulunur. Mihrap en üstte dendan şeklinde bir sıra palmetle nihayetlenir. Ahşap minberi devrinin nadir örneklerindendir. Çizgili geometrik desenler meydana getiren rölyefli yan aynalıkları,⁴⁴⁴ girift geometrik şekillerden, rumilerden müteşekkil korkulukları dikkat çekicidir. Kapısı sivri kemerli olup kapı kanatları yoktur. Kapının üstünde Kelime-i Tevhidin yazılı olduğu pano ve en üstte de bir sıra palmet vardır. Köşk kısmında yine sivri kemerli olup üstü palmet sırasıyla çevrelenir.⁴⁴⁵

1.1.9.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde yevmi cumada sala müezzini Resul fevt yerine Ali nim akçe ile inayet.⁴⁴⁶(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

⁴⁴⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 71

⁴⁴⁵ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 70-72, Konyalı, Ankara Camileri s. 47-48, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 380-382, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 140-143

⁴⁴⁶ H.D. 1138, s. 5

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’ndecamii şerif minaresinin salahanı olmayub Musa bin Hüseyin mahaldır deyu Naibi Ömer arzıyla.⁴⁴⁷ (1105/1693)

Ankara’da el-Hac Musa Camii’nde bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzin Mehmed bin Yusuf rızasıyla Mehmed bin Ömer’e fariğ olub Naibi Abdullah arzıyla buyruldu.⁴⁴⁸ (1105/1693)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde vaiz Seyyid Mesud fevt Şeyh Hacı Ali’ye inayet.⁴⁴⁹(Şehri Rebiu’l-evvel 1105/Ekim 1693)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde bir akçe ile hatib Abdullah tecdid.⁴⁵⁰(Fi gurre-i Cemaziye’l-ula 1116/Eylül 1704)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde hatib Abdullah ferağından Mahmud’a inayet.⁴⁵¹(Fi gurre-i Rebiu’l-evvel Sene 1117/Haziran 1705)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde çerağdar Hacı Ali’ye tecdid.⁴⁵²(Fi gurre-i Receb 1117/Ekim 1705)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde bir akçe ile Mehmed bin Ömer’e inayet.⁴⁵³(Fi Gurre-i Şevval 1117/Ocak 1706)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde babası Bayram mahlûlünden hatib olan Abdullah üzerinden Mehmed alub gadr etmekle ba-ferman-ı âli merkum Abdullah’a ibka inayet.⁴⁵⁴(Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

⁴⁴⁷ H.D. 1138, s. 6

⁴⁴⁸ H.D. 1138, s. 6

⁴⁴⁹ H.D. 1138, s. 11

⁴⁵⁰ H.D. 1067, s. 168

⁴⁵¹ H.D. 1067, s. 169

⁴⁵² H.D. 1067, s. 169

⁴⁵³ H.D. 1067, s. 170

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde bir akçe ile Abdullah ferağından hatib olan Mehmed Halife mutasarrıf iken mezbur Abdullah yine bir tarik ile alub külli gadr eylediği ilam ve mucibince ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olmağla merkurum Mehmed Halife'ye kemakân ibka.⁴⁵⁵(Fi Gurre-i Rebiu'l-evvel Sene 1122/Nisan 1710)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde bir akçe ile hatib Mehmed fesakâdan olmağla ref'inden Abdullah'a ba-arzı naib inayet.⁴⁵⁶(Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1123/Şubat 1711)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi Camii'nde bir akçe ile vaiz Ali fevtinden eyyam-ı ramazan-ı şerifde ba'de'l-asr vaaz etmek üzere es-Seyyid Bünyamin bin Ahmed'e Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.⁴⁵⁷(Receb 1139/Şubat 1727)

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde bir akçe ile Bayram mahlûlünden Mehmed ref'inden hatib Abdullah'a beratı mucibince tecdid inayet.⁴⁵⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide bir akçe ile eyyam-ı cumaat ve ayadda hatib Abdullah fevt sulbi kebir oğlu Salih Halife'ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.⁴⁵⁹(Şehri Ramazan 1145/Şubat 1733)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide eyyam-ı cumada hasbi sala müezzini Molla Musa fevt Molla Mehmed bin İsa'ya Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.⁴⁶⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1151/Temmuz 1738)

⁴⁵⁴ H.D. 1067, s. 171

⁴⁵⁵ H.D. 1067, s. 172

⁴⁵⁶ H.D. 1067, s. 172

⁴⁵⁷ H.D. 1143, s. 81

⁴⁵⁸ H.D. 1068, s. 131

⁴⁵⁹ H.D. 1068, s. 138

Ankara mahallatından Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii demekle arif caminin eyyam-ı cuma sala müezzini olmayub Musa Halife ibni İsa'ya hasbi Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.⁴⁶¹(Şehri Zilkade 1151/Şubat 1739)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde caminin imametine mevkufe nukudun mütevellisi olmayub lazım olmağla halen camii mezkurde bi'l-fiil imam olan İsmail Halife ibni el-Hac Ali Halife'ye hasbi müteveli olmak üzere müceddeden Naibi Seyyid Osman arzıyla berat buyruldu.⁴⁶²(Şehri Ramazan 1152/Aralık 1739)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde bir akçe ile müezzini Mehmed fevt oğlu Hüseyin Halife'ye ba-arzuhal buyruldu.⁴⁶³(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1165/Mart 1752)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Mescidi'nde bir akçe ile müezzini Hüseyin bin Mehmed fevt Mehmed bin Mehmed'e inayet buyruldu.⁴⁶⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1165/Nisan 1752)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde yine Hacı Musa Mescidi'nin bir akçe müezzini Mehmed bin Mehmed fevt Şakir Mehmed bin Ahmed'e inayet buyruldu.⁴⁶⁵(Şehri Muharrem Sene 1167/Ekim 1753)

Ankara'da Hacı Musa Camii'nin evkat-ı hamse müezzini olan Mehmed fevt oldukda oğlu İsmail sağır bulunmak hasebiyle talebine iktidarı olmadığından Mehmed bin Tayyib'i berat etdirdiğinden sonra ol-dahi fevt oldukda Şakir bin Ahmed berat

⁴⁶⁰ H.D. 1068, s. 145

⁴⁶¹ H.D. 1068, s. 146

⁴⁶² H.D. 1068, s. 147

⁴⁶³ H.D. 1061, s. 130

⁴⁶⁴ H.D. 1061, s. 131

⁴⁶⁵ H.D. 1061, s. 132

etdirmeyin babam etmeğidir deyu ref'inden kendüğe arz-ı iltimas eyledükde Naibi Mehmed Sadık Efendi dahi ba'de'l-arz cihet-i mezbur bir akçe ile babası Mehmed fevtinden Hüseyin'e Hüseyin'in fevtinden Mehmed bin Mehmed'e anın dahi mahlûlünden Şakir Mehmed bin Ahmed'e üzerinde olduğu derkenarında musarrıh olmağla arz mucibince ref'inden İsmail bin Mehmed'e inayet buyruldu.⁴⁶⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1167/Ocak 1754)

Ankara'da Hacı Musa Camii'nin mahallesi yine Hacı Musa Mahallesi olub camii mezburun kayyımı olmayub bir akçe ile İsmail bin Mehmed'e inayet buyruldu.⁴⁶⁷ (Şehri Rebiu'l-ahir 1167/Ocak 1754)

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde چراغدار olan Hacı Ali bir akçe ile mutasarrıf iken fevtinden Ömer'e inayet buyruldu.⁴⁶⁸ (Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde vaki camiide ba-muayyene evkat-ı hamse imamı olan İsmail bin Ali fevt kebir oğlu Ali Halife'ye Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁴⁶⁹ (Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1167/Mart 1754)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde bir akçe ile müezzin Şakir Mehmed bin Ahmed'e Mehmed bin Mehmed mahlûlünden tevcih ve ibka olunub üzerinde iken İsmail bin Mehmed almağla ref'inden ba-arzuhal ba-berat-ı atik Mehmed Şakir'e ibka buyruldu.⁴⁷⁰ (Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1167/Mart 1754)

⁴⁶⁶ H.D. 1061, s. 132

⁴⁶⁷ H.D. 1061, s. 132

⁴⁶⁸ H.D. 1061, s. 133

⁴⁶⁹ H.D. 1061, s. 133

⁴⁷⁰ H.D. 1061, s. 133

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde ba-muayyene imam Ali bin İsmail’e tecdid.⁴⁷¹(Şehri Rebiu’l-evvel 1168/Aralık 1754)

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’nde Hacı Musa Camii’nde bir akçe ile çerağdar Ömer’e tecdid.⁴⁷²(Şehri Rebiu’l-evvel 1168/Aralık 1754)

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’nde Hacı Musa Camii’nde bir akçe ile müezzin Mehmed Şakir bin Ahmed kasr-ı yedinden İsmail bin Mehmed’e ba-berat buyruldu.⁴⁷³(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi Camii’nde hatib Salih’e tecdid.⁴⁷⁴(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara mahallatından Hacı Musa Mahallesi’nde vaki Hacı Musa CamiiŞerifi’nde yevmi bir akçe ile vazife ile kayyım olan İsmail Halife’nin yedinde olan atik beratı tecdid buyruldu.⁴⁷⁵(Şehri Muharremü’l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara Kasabasında vaki Hacı Musa Mahallesi’nde vaki camii şerifde yevmi bir akçe ile çerağdar olan Ömer Halife kendi hüsnü rızasıyla Abdullah nam kimesne kasr-ı yed etmeğin vaki ise deyu bin yüz yetmiş senesi Recebü’ş-şerifin sekizinci günü fariğin atik beratı mucibince merkum Abdullah’a kasr-ı yed buyruldu.⁴⁷⁶ (Mart 1757)

Ankara’da vaki Hacı Musa CamiiŞerif’de yevmi bir akçe ile hatib olan Salih fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağın yerine sulbi Abdurrahman Halife’ye kendi

⁴⁷¹ H.D. 1063, s. 79

⁴⁷² H.D. 1063, s. 79

⁴⁷³ H.D. 1063, s. 80

⁴⁷⁴ H.D. 1063, s. 81

⁴⁷⁵ H.D. 1063, s. 85

⁴⁷⁶ H.D. 1063, s. 92

arzuhalı mucibince bin yüz yetmiş bir senesi Muharreminin on dördüncü günü tarihli inayet buyruldu.⁴⁷⁷(Eylül 1757)

Ankara'da vaki Hacı Musa Mahallesi'nde camii şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı hamsede eş-Şeyh Ali Halife berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.⁴⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir 1171/Şubat 1758)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde vaki camii şerifde bir akçe ile ramazan-ı şerifde bade'l-asr vaiz es-Seyyid Bünyamin bin Ahmed fevt olub mahlûlünden zide ilmuhuya Şeyhu'l-islam Mevlana Mehmed Salih Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince ba-arzuhal tevcih buyruldu.⁴⁷⁹(Şehri Gurre-i Zilhicce Sene 1171/Ağustos 1758)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde nim akçe ile kayyım olan İsmail Halife'ye tecdid.⁴⁸⁰(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa CamiiŞerifi'nde bir akçe ile müezzın olan İsmail bin Mehmed'e atik beratı mucibince tecdid buyruldu.⁴⁸¹ (Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii demekle maruf camiide bir akçe ile camii şerifde bade'l-asr vaiz olan es-Seyyid Bünyamin bin Ahmed fevt olub mahlûlünden Ebubekir bin Veli Halife'ye Şeyhu'l-islam Mehmed Salih Efendi

⁴⁷⁷ H.D. 1063, s. 94

⁴⁷⁸ H.D. 1063, s. 97

⁴⁷⁹ H.D. 1063, s. 101

⁴⁸⁰ H.D. 1063, s. 102

⁴⁸¹ H.D. 1063, s. 102

Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince ba-arzuhal tevcih.⁴⁸² (Şehri Cemaziye'l-ahir 1172/Ocak 1759)

Ankara'da Hacı Musa CamiiŞerifi'nde bir akçe ile hatib olan Abdurrahman Halife'nin beratı tecdid.⁴⁸³ (Ramazan 1174/Nisan 1761)

Ankara'da Fatma binti Mehmed Vakıf ve nemasından medine-i mezburede Hacı Musa CamiiŞerifi'nde yevmi beş akçe ile yevmi isneyn ve hamsde bade'l-asr kâri-i hadis-i şerif tayin eylediği es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Şerafeddin bi-berat olmağla müceddeden mezbure Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih.⁴⁸⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel 1176/Kasım 1762)

Ankara'da Hacı Musa CamiiŞerifi'nde üç nefer devirhan ashab-ı hayratdan el-Hac es-Seyyid Abdullah nam sahibü'l-hayrın medine-i mezbure sükûnda müceddeden muvaffak eylediği dükkâna ber-vechi hasbi mütevellî ve camii mezkure bir akçe ile devirhan fevt ve tayin olunan İbrahim Halife'ye Kadısı Mevlana Hayreddin Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁸⁵(Şehri Ramazan 1176/Mart 1763)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa CamiiŞerifi'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde bade'l-asr ba-muayyene vaiz ve nâsîh olan Ebubekir bin Veliyüddin fevt mahlûlünden ulemadan İbrahim bin Murad Halife'ye Şeyhu'l-İslam Mevlana Dürrizade Mustafa Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refî' arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁸⁶(Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

⁴⁸² H.D. 1063, s. 104

⁴⁸³ H.D. 1063, s. 111

⁴⁸⁴ H.D. 1057, s. 41

⁴⁸⁵ H.D. 1057, s. 41

⁴⁸⁶ H.D. 1057, s. 43

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’nde Hacı Musa Camii’nde yevmi bir akçe ile çerağdar olan Abdullah’a tecdid.⁴⁸⁷(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara’da Fatma Hatun Vakfı nemasından almak üzere Hacı Musa Camii’nde beş akçe ile isneyn ve hamış günlerinde kâri-i hadis-i şerif olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Şerafeddin’in beratı tecdid.⁴⁸⁸(Şehri Cemaziye’l-evvel 1188/temmuz 1774)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde üç nefer devirhan içün ashab-ı hayratdan Ağazade Seyyid Abdullah Çelebi medine-i mezbure Sükû’nda vakıf eylediği dükkâna ber-vechi hasbi müteveli ve camii mezkurede bir akçe ile devirhan olan İbrahim’e.⁴⁸⁹(Şehri Rebiu’l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’nde Hacı Musa Camii’nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde bade’l-asr ba-muayyene ile ve ba-işaret-i aliyye vaiz olan İbrahim’e tecdid.⁴⁹⁰(Şehri Rebiu’l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde yevmi bir akçe vazife ile hatib olan Abdurrahman’a tecdid buyruldu.⁴⁹¹(Şehri Cemaziye’l-ahir 1190/temmuz 1776)

Ankara’da Fatma binti Mehmed Vakfı nemasından medine-i mezburda Hacı Musa Camii’nde beş akçe ile yevmi isneynde ve hamisde ba’de’l-asr kari-i hadis-i şerif kıraat eden es-Seyyid Ahmed bin Şerafeddin fevt mahlûlünden karındaşı oğlu es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Şehabeddin’e Naibi Seyyid Ahmed arzıyla tevcih.⁴⁹²(Şehri Zilkade 1193/Kasım 1779)

⁴⁸⁷ H.D. 1065, s. 14

⁴⁸⁸ H.D. 1065, s. 15

⁴⁸⁹ H.D. 1065, s. 16

⁴⁹⁰ H.D. 1065, s. 16

⁴⁹¹ H.D. 1065, s. 19

⁴⁹² H.D. 1071, s. 53

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan Abdurrahman fevt mahlûlünden oğlu Salih'e Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁹³ (Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde ba'de'l-asr vazife-i muayyene ile vaiz olan İbrahim bin Muslu fevt mahlûlünden Abdullah bin Ali'ye Naibi Mehmed Hasib ba'de'l-arz Şeyhü'l-İslam faziletli Mehmed Şerif Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleriyle tevcih buyruldu.⁴⁹⁴ (Şehri Receb 1195/Haziran 1781)

Ankara'da Hacı Musa Camii'nde üç nefer devirhan ashab-ı hayratdan Ağazade Seyyid Abdullah Çelebi nam sahibü'l-hayrın medine-i mezburede sükûnda vakıf eylediği dükkân ber-vech-i hasbi mütevellî ve camii mezkurde yevmi bir akçe ile devirhan olan İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Osman Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁹⁵ (Şehri Receb 1195/Haziran 1781)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camii şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Şeyh Ali'nin beratı tecdid.⁴⁹⁶ (Şehri Şaban 1195/Temmuz 1781)

Ankara'da Hacı Musa Camii Şerifi'nde dersiam için Fatma Hatun Vakfı'na mütevellî ve yine Seyyid Ahmed Efendi zevcesi diğer Fatma vâkıfdan medine-i mezburda İbadullah Camii Şerif kurbunda bir bab malumu'l-hudud tekneci dükkânı dersiyeye için vakıf edüb mütevellî nasb olunmak lazım olmağla yevmi bir akçe

⁴⁹³ H.D. 1071, s. 55

⁴⁹⁴ H.D. 1071, s. 56

⁴⁹⁵ H.D. 1071, s. 56

⁴⁹⁶ H.D. 1065, s. 20

ile tevliyet-i mezkure Seyyid Mehmed bin Seyyid Şehabeddin'e inayet buyruldu.⁴⁹⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1197/Mart 1783)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde Hacı Musa Camii'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde ba-muayyene bade'l-arz vaiz olan Abdullah bin Ali ricasıyla Mustafa bin Ahmed'e ferağat ve yedinde olan beratını verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Samakovizade Ahmed Necib bade'l-arz e Şeyhu'l-islam faziletlu semahatlu Dürriyade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleriyle tevcih buyruldu.⁴⁹⁸ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide evkat-ı hamsede bir akçe ile müezzin olan İsmail bin Mehmed'e zayi'den Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.⁴⁹⁹(Şehri Şaban 1207/Mart 1793)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide bir akçe ile kayyım olan İsmail bin Mehmed'e Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla zayi'den tevcih buyruldu.⁵⁰⁰ (Şehri Şaban 1207/Mart 1793)

Ankara Hacı Musa Mahallesi'ndecamiinde ba-muayyene imam olan Şeyh Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdullah bin Şeyh Ali'ye tevcih inayet taleb etmeğin derkenarda mezkûr el-isim Şeyh Ali bin İsmail mutasarrıf iken fevt ve sahib-i arzuhal Seyyid Abdullah müteveffayı mezburun sahih sulbi kebir oğlu olduğunu medine-i mezbur ahalisinden Osman Odabaşı bin Ahmed ve Derviş Ahmed bin Ahmed'den her biri Mahmudpaşa Mahkemesi'nde ala tariki'ş-şahade haber vermeleriyle imamet-i mezkure evlada verile ve berat zayi'inden olmağla mezbur Şeyh Ali'nin fevtinden oğlu

⁴⁹⁷ H.D. 1071, s. 67

⁴⁹⁸ H.D. 1060, s. 160

⁴⁹⁹ H.D. 530, s. 188

⁵⁰⁰ H.D. 530, s. 188

merkum Seyyid Abdullah'a Mahmud Paşa Naibi Seyyid Mehmed Şemseddin ilamıyla tevcih.⁵⁰¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1208/Kasım 1793)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide ba-muayyene imam olan Seyyid Abdullah bin Şeyh Ali ferağından Seyyid Ahmed bin Seyyid Hacı Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.⁵⁰²(Şehri Şevval 1208/Mayıs 1794)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide ba-muayyene imam olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Hacı Halil ferağından Mehmed Salih bin Şeyh Ali'ye Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih.⁵⁰³(Şehri Zilhicce 1208/Haziran 1794)

Ankara'da Fatıma binti Mehmed Vakfı nemasından almak üzere medine-i mezburede Hacı Musa Camii'nde yevmi beş akçe ile yevm-i isneyn ve hamisde bade'l-asr hadis-i şerif kıraatına şart ve tayin edüb ber-muceb-i şart-ı vâkıf kâri-i hadis-i şerif cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Şehabeddin ferağından karındaşı oğlu es-Seyyid Şehabeddin bin es-Seyyid Halil'e kendi arzuhali ve Şeyhu'l-islâm ve Molla es-Seyyid Mehmed Arif Dürrizade Efendi Hazretleri'nin işaretleri mucibince tevcih buyruldu.⁵⁰⁴(Şehri Şaban 1210/Şubat 1796)

Ankara'da Hacı Musa Mahallesi'nde camiide bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan İsmail fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ömer'e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁰⁵(Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

⁵⁰¹ H.D. 530, s. 189

⁵⁰² H.D. 530, s. 190

⁵⁰³ H.D. 530, s. 190

⁵⁰⁴ H.D. 531, s. 109

⁵⁰⁵ H.D. 531, s. 109

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi’nde camiide bir akçe ile kayyım olan İsmail bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ömer’e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁰⁶ (Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde bir akçe ile hatib olan Salih bin Abdurrahman ferağından diğer Salih bin Ali’ye Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁰⁷ (Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

Ankara’da Hacı Musa Camii’nde üç nefer devirhan için Ağazade es-Seyyid Abdullah Çelebi medine-i mezbure sûkunda vakf eylediği dükkânın hasbi mütevellisi ve camiimezkûrda yevmi bir akçe ile devirhan olan Mehmed bin Osman ferağından oğlu es-Seyyid Mehmed bin Mehmed’e ba-berat-ı atik.⁵⁰⁸ (Rebi’ul-ahir 1211/Ekim 1796)

Ankara’da el-Hac Musa Mahallesi’nde el-Hac Musa binası camii şerifde eyyam-ı ramazan-ı şerif’de bade’l-asr ba-muayyene vaiz olan Şeyh Mustafa bin Ahmed fevt mahlûlünden ve ulemadan es-Seyyid Abdulhay bin SüleymanAnkaravî bade’l-arzuhal lede’l-imtihan istihkakı numayan olmağla istid’ası üzere Şeyhu’l-islam Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁵⁰⁹ (Şehri Recebû’l-ferd 1215/Kasım 1800)

Ankara’da el-Hac Musa Mahallesi’nde vaki ashab-ı hayrâtdan el-Hac Musa binası câmiinde eyyâm-ı ramazan’da bade’l-asr ba-muayyene vaiz ve nâsih olan es-Seyyid Abdulhay bin Süleyman ferağından lede’l-imtihan istihkakı numayan olan es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ali’ye Naibi Moravizade Hamid arz etmeğın edâyı hizmet eylemek üzere mucibince tevcih buyrulmak ricasına bi’l-fi’il Şeyhu’l-islâm

⁵⁰⁶ H.D. 531, s. 109

⁵⁰⁷ H.D. 531, s. 109

⁵⁰⁸ H.D. 531, s. 110

⁵⁰⁹ H.D. 531, s. 110

Mevlana Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.⁵¹⁰ (Şehri Şevval 1216/Şubat 1802)

Ankara’da Fatma Hatun binti Mehmed Vakfı nemasından almak üzere medine-i mezburede Hacı Musa Camii’nde yevmi beş akçe ile yevm-i isneyn ve hamsede bade’l-asr hadis-i şerif kıraatine mutasarrıf olan Seyyid Şehabeddin bin Seyyid Halil ve yine medine-i mezburede camiimezkûrda dershân için Fatma Hatun Vakfı’na mütevellî ve Seyyid Ahmed Efendi zevcesi diğer Fatma Hatun medine-i mezburda İbadullah Camii kurbunda bir bab malumu’l-hudud tekneçi dükkânı dersiyeye için vakf edüb yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Şehabeddin müteakiben bila veled vefat edüb mahlûlünden Ankaravî Mehmed bin Ömer’e tevcih olunmak babında istid’ayî inayet etmeğin sadır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara nazar olundukda hadis-i şerif kıraatı ciheti mutasarrıfı merkum Seyyid Şehabeddin ile tevliyeteyn-i mezkureteyn mutasarrıf olan merkum Seyyid Mehmed’in bila veled vefatları medine-i mezbure ahalisinden âsitâne-i aliyyede müsafireten sakın müteveffa-yı merkum Seyyid Mehmed’in karındaşı ve müteveffa-yı merkum Seyyid Şehabeddin’in pederi Seyyid Halil Baba ibni Şehabeddin ve merkum Seyyid Halil Baba’nın oğlu Seyyid Süleyman ala tariki’ş-şehade ihbar edüb sahib-i arzuhal merkum Mehmed Efendi’nin kendülerden elhak ve elyak ve evla olduğunu tav’an itiraf etmeleriyle ber-muceb-i ihbar tevliyeteyn-i mezkureteyn müteveffa-yı merkum Seyyid Mehmed bin Seyyid Şehabeddin’in bila veled mahlûlünden sahib-i arzuhal merkum Ankaravî Mehmed bin Ömer’e tevcih buyurulub ber-mantuk-i derkenar ancak hadis-i şerif kıraatını ciheti merkum Seyyid Şehabeddin bin Seyyid Halil’in mahlûlünden ba-ışaret-i aliyye tevcih olunur umurdan olmağla ba-ışaret-i aliyye kendüye tevcih buyrulamak babında sahib-i arzuhal merkum istid’ayî inayet eylediğini faziletlu Anadolu Kazaskeri Mevlana Seyyid Mustafa Edib Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle mucibince

⁵¹⁰ H.D. 531, s. 118

yalnız hadis-i şerif kıraatı ciheti tevcih buyrulmak ricasına faziletli semahatlu Şeyhu'l-islâm Mevlana Seyyid Mehmed Zeynelabidin Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu bin iki yüz otuz bir senesi Receb-i şerifin dördüncü günü tarihiyle muverrah ve musahhah sâdır olan ferman-ı âli mucibince ancak Hadis-i Şeîrf kıraatı ciheti berat-ı aliyye ve ferman-ı âli tevcih ve tevliyeteyn-i mezkureteyn bila işaret-i merkuma Ankaravî Mehmed bin Ömer'e tevcih olundu.⁵¹¹(Mayıs 1816)

Ankara Kazası'nda Hacı Musa Mahallesi'nde vaki camii şerifde vazife-i muayyene ile imam olan Mehmed Salih bin eş-Şeyh Ali mutasarrıf olduğu imamet-i mezkureyi ferağından sulbi oğlu İsmail bin Mehmed Salih'e yedinde olan atik beratı mahallinde huzur-ı şer'de teslim birle merkuma ferağat ve kasr-ı yed etmekle Naibi Celalzade İsmail arzıyla tevcih buyruldu.⁵¹²(Rebiu'l-ahir 1242/Kasım 1826)

1.1.9.3.DEĞERLENDİRME

Hacı Musa Camii ile ilgili toplam altmış sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Ramazan 1104/Mayıs 1693, sonuncusu Rebiu'l-ahir 1242/Kasım 1826 tarihli. On bir tanesi hatip, onar tanesi müezzin ve vaiz, sekiz tanesi imam, beşer tanesi kayyım, çerağdar ve hadis-i şerif karisi, dört tanesi devirhan, üç tanesi cuma müezzini, bir tanesi salahan ve yedi tanesi de müteveli atamalarıyla ilgili kayıtlardır. Müteveli atamalarından dört tanesi devirhanlık için vakfedilen dükkân için, bir tanesi imamet için vakfedilen nukud için, birtanesi dersiam için vakfedilen dükkân ve bir tanesi de hadis-i şerif karisi için vakfedilen dükkân için yapılan atamalardır.

⁵¹¹ H.D. 534, s. 130

⁵¹² H.D. 535, s. 95

1.1.10.HOCA İBADULLAH CAMİİ

1.1.10.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Suluhan'ın batısında yer alan cami, vakıf kayıtlarına göre 15-16. yüzyıllarda inşa edilmiştir.⁵¹³ Uzunlamasına dikdörtgen planlı camiin kaidesi taş, ön cephesi tuğla, yan duvarları kerpiçtendir. Kiremit çatılı eserin tuğla gövdeli, tek şerefeli minaresi kuzeydoğu köşesindedir. İki ayak üzerine oturan üç sivri kemerden müteşkil son cemaat yeri bugün kapatılmıştır. Harim ahşap tavanlı olup, tavan doğrudan duvarlarla taşınır. Yenilenmiş olan tavan çıtalarla karelere bölünmüştür. Ortada altıgen bir göbek mevcuttur. Ahşap kadınlar mahfili yenilenmiş olup kuzey cephededir. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı tavana kadar yükselmektedir. Mihrabı çevreleyen üç bordürden ilkinde nesih yazıyla Kelime-i Tevhit tekrarlanmış, ikincisinde geometrik motifler ve üçüncüsünde Kurandan ayetler vardır. Niş köşelikleri geometrik motiflerle bezeli olup mihrabın alınlığında üç sıra pano halinde sülüs yazıyla Kuran ayetleri yazılıdır.⁵¹⁴

1.1.10.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nin nim akçe ile müezzini Seyyid Salih fevt Mahmud'a Naibi Hasan arzıyla.⁵¹⁵(Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde vazife-i muayyene ile imam Veli bin Hacı Ali'ye tecdid.⁵¹⁶ (Şaban 1115/Aralık 1703)

⁵¹³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 92

⁵¹⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 65-66, Konyalı, Ankara Camileri s. 55-57, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 41-412, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 150-153

⁵¹⁵ H.D. 1140, s. 56

⁵¹⁶ H.D. 1138, s. 10

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hoca İbadullah bina eylediği mescidde bir akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Ali Halife ferağından el-Hac Mustafa Halife ibni Ahmed’e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.⁵¹⁷(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Hoca İbadullah Camii’nde ba-muayyene evkat-ı hamsede imam olan Veli bin el-Hac Bali ferağından es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Hasan’a Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.⁵¹⁸(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hoca İbadullah bina eylediği mescidde el-Hac Yusuf eyyam-ı cumada salat-ı cuma eda olunmak için minber vaz’ına Naibi Sunullah arzıyla emir inayet.⁵¹⁹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hoca İbadullah Camii’nde hasbi hatib Abdullah ferağından Ali Halife ibni Müstecabe Naibi Muvakkizade Sunullah arzıyla inayet.⁵²⁰(Şehri Zilkade Sene 1144/Nisan 1732)

Ankara’da el-Hac Yusuf müceddeden bina eylediği Hoca İbadullah Camii’nin cuma müezzini olmayub lazım olmağla İsmail Halife’ye bir akçe ile Naibi Sunullah arzıyla inayet.⁵²¹(Şehri Zilhicce 1144/Mayıs 1732)

Ankara’da İbadullah Hoca Mescidi’nin evkafından almak üzere ba-muayyene Şeyhu’l-kurra olan Mehmed bila veled fevt Hafız es-Seyyid Abdurrahim Halife ibni es-Seyyid Mehmed’e Naibi Abdulkerim arzıyla inayet.⁵²² (Şehri Cemaziye’l-evvel 1147/Eylül 1734)

⁵¹⁷ H.D. 1068, s. 135

⁵¹⁸ H.D. 1068, s. 135

⁵¹⁹ H.D. 1068, s. 135

⁵²⁰ H.D. 1068, s. 136

⁵²¹ H.D. 1068, s. 136

⁵²² H.D. 1068, s. 141

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde muayyene ile Şeyhu'l-kurra olan Hafız Seyyid Abdurrahim ibni Seyyid Mehmed fevt olmağla mahlûlünden Hafız İsmail bin el-Hac Süleyman'a Naibi Sunullah arzıyla inayet.⁵²³(Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii demekle maruf camiide bir akçe ile kayyım olan Hüseyin bin Halil kasr-ı yedinden sulbi oğlu Mustafa'ya Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.⁵²⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1151/Temmuz 1738)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Halil Halife ibni el-Hac Mustafa'nın ferağından Mustafa Halife ibni Zeynelabidin'e Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.⁵²⁵(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'ne ashab-ı hayratdan Hacı Yusuf minber etmekle tarıfhan ve devirhan lazım mühim olmağla iki akçe ile devirhanlık ve bir akçe ile tarıfhanlık Numan Halife bin Mehmed'e Naibi Seyyid Abdullah arzıyla.⁵²⁶(Şevval 1154/Aralık 1741)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile müezzin ve yevmi bir akçe ile temcidhan ve yevmi bir akçe ile müezzin-i sala ve yevmi bir akçe ile ferraş ve yevmi bir akçe ile bevvab ve bir akçe ile sermahfel olan Hüseyin bila berat mutasarrıfı iken fevt sulbi oğlu Mustafa'ya Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.⁵²⁷(Zilkadeti'ş-şerife Sene 1155/Aralık 1742)

⁵²³ H.D. 1068, s. 154

⁵²⁴ H.D. 1068, s. 145

⁵²⁵ H.D. 1068, s. 149

⁵²⁶ H.D. 1068, s. 152

⁵²⁷ H.D. 1061, s. 109

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hoca İbadullah Mescidi’nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selase müezzini Hüseyin fevt oğlu İbrahim’e Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.⁵²⁸(Zilkadeti’ş-şerife Sene 1155/Aralık 1742)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hoca İbadullah Mescidi camii şerif olduğundan yevmi iki akçe ile Numan Halife muarrif ve yevmi bir akçe ile devirhan olmak üzere Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.⁵²⁹(Zilkadeti’ş-şerife Sene 1155/Aralık 1742)

Ankara’da Emrekli Mahallesi’nde sakin olub yine medine-i mezburede Hacı Doğan Mahallesi’nde vaki Yusufiye Medresesi ve Zilhicce ile mescid-i şerifden mübeddel Hoca İbadullah Camii Şerifi’nde banisi ve vâkıfı Hacı Yusuf nam kimesne vakfı mezburun tevliyeti kendüğe ba’de vefatihi ekber evladına şart ve tayin edüb merkum Hacı Yusuf fevt oğlu ekber evladından Fatma Hatuna Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.⁵³⁰(Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde an-ehli Hoca İbadullah Mescidi demekle maruf Hacı Yusuf müceddeden tevsi ve minber vaz’eylediği camii şerifin devirhanlığı ve tarifhanlığı Seyyid Nasuh Halife’nin üzerinde iken Numan nam kimesne Hoca İbadullah Camii deyu üzerine berat etmekle ref’inden Seyyid Nasuh ibka berat.⁵³¹(Rebiul-evvel 1158/Nisan 1745)

⁵²⁸H.D. 1061, s. 109

⁵²⁹H.D. 1061, s. 109

⁵³⁰H.D. 1061, s. 109

⁵³¹ H.D. 1061, s. 111

Ankara'da vaki Hoca İbadullah Camii'nin ferahı olmadığından el-Hac Mehmed bin el-Hac Ali'ye ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Abdullah arzıyla tevcih.⁵³²(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1159/Nisan 1746)

Ankara'da vaki Hoca İbadullah Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe vazife ile eyyam-ı cumada şeyh olan Seyyid Nasuh fevt olmağla mahlûlünden Abdullah Halifeibni el-Hac Mehmed'e Naibi Abdulah Efendi arzıyla tevcih.⁵³³(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1159/Mayıs 1746)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde vaki an-aslı Hoca İbadullah Mescidi'ni Hacı Yusuf tamir ve tevsi etmekle bundan akdem yevmi üç akçe ile devirhan ve muarraf olan Seyyid Nasuh fevt olmağla mahlûlünden sahib-i evvel Numan'a inayet.⁵³⁴(Şehri Şevval Sene 1159/Ekim 1746)

Ankara'da vaki merhum Mehmed Hoca İbadullah nam vâkıfın camiinde yevmi bir akçe ile ba'de's-salatı'l-asr tilavet olunmak üzere vaz eylediği eczadan camii mezburenden imam olanlara bir cüz şart etmekle vakfiyesinde musarraha olub onbeş seneden beru imam Seyyid Süleyman Halife bî berat tilavet etmekle müceddeden Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.⁵³⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir 1160/Haziran 1747)

Ankara'da vaki Hoca İbadullah Camii'nde merhum Hacı Yusuf Vakfı'ndan yevmi iki akçe ile haftada iki gün tefsir-i şerif tedris bila berat mutasarrıf Üryani Efendi fevt Mahmud Efendiye Naibi Hacı Mustafa arzıyla müceddeden buyruldu.⁵³⁶(Şehri Muharrem Sene 1165/Kasım 1751)

⁵³² H.D. 1061, s. 116

⁵³³ H.D. 1061, s. 116

⁵³⁴ H.D. 1061, s. 118

⁵³⁵ H.D. 1061, s. 120

⁵³⁶ H.D. 1061, s. 130

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde hasbi hatib Ali bin Müstecab fevt Seyyid Halil bin Seyyid Hamza'ya Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.⁵³⁷(Şehri Zilkade Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda bir akçe ile imam Mustafa'ya tecdid.⁵³⁸(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescidi Vakfı'ndan ba-muayyene ferraş olan Hafız Hacı İsmail'e tecdid.⁵³⁹(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde hasbi hatib Seyyid Halil'e tecdid.⁵⁴⁰(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Emregölü Mahallesi'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan iki akçe ile Hoca İbadullah Camii'nde haftada iki gün tefsir-i şerif tedris eden Şeyh Mahmud'a tecdid.⁵⁴¹(Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde evkat-ı hamse imamı Seyyid Süleyman bin Seyyid Hasan'a tecdid.⁵⁴²(Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde bade'l-asr devirhan Seyyid Süleyman'a tecdid.⁵⁴³(Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara Kasabası'nda Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mustafa fevt olup yeri hali olmağla

⁵³⁷ H.D. 1061, s. 132

⁵³⁸ H.D. 1063, s. 80

⁵³⁹ H.D. 1063, s. 80

⁵⁴⁰ H.D. 1063, s. 80

⁵⁴¹ H.D. 1063, s. 81

⁵⁴² H.D. 1063, s. 81

⁵⁴³ H.D. 1063, s. 81

mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail babası beratı mucibince tevcih buyruldu.⁵⁴⁴(Şehri Recebû'l-ferd 1169/Nisan 1756)

Ankara'da vaki Hoca İbadullah bina eylediği camii şerifde yevmi bir akçe ile bade salâtı'l-asr tilavet olunan ecza-i şeriflerinden bir cüz-i şerife mutasarrıf olan Seyyid Süleyman fevt olmağın yeri sulbi oğlu Seyyid Mustafa Halife'ye tevcih ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzı mucibince bin yüz yetmiş senesi Şevval'ının on sekizinci günü tarihiyle inayet.⁵⁴⁵(Haziran 1757)

Ankara'da vaki Hoca İbadullah CamiiŞerifi'nde vazife-i muayyenesiyle evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Süleyman fevt mahlûlünden ve yine sulbi oğulları es-Seyyid Hüseyin Halife evkat-ı selase imameti ve vakt-i zuhur ve asr imameti dahi es-Seyyid Hasan Halife'ye başka başka tevcih buyrulamak ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzı mucibince ber-vechi iştirak tevcih ve sadaka buyruldu.⁵⁴⁶(Şehri Şevval 1170/Haziran 1757)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescidi Evkafı'nın vazife-i muayyene ile Şeyhu'l-kurra olan Hafız el-Hac İsmail Halife'ye beratı tecdid buyruldu.⁵⁴⁷(Şehri Şaban 1171/Haziran 1758)

Ankara'da Hoca İbadullah CamiiŞerif'de haftada iki gün tefsir-i şerif tedris eden Mahmud bin Bektaş fevt olmağla mahlûlünden işbu Ali Halife istid'ayı inayet etmeğin semahatlu faziletlu Şeyhu'l-islam Mevlan Mehmed Salih Efendi Hazretleri'ninişaretleri

⁵⁴⁴ H.D. 1063, s. 88

⁵⁴⁵ H.D. 1063, s. 93

⁵⁴⁶ H.D. 1063, s. 93

⁵⁴⁷ H.D. 1063, s. 98

mucibince bin yüz yetmiş bir senesinin Şevval'inde Ali Halife'ye tevcih ve sadaka buyruldu.⁵⁴⁸ (Haziran 1758)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Seyyid İsmail'e tecdid.⁵⁴⁹ (Şehri Recebü'l-ferd 1173/Şubat 1760)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Seyyid İsmail fevt olmağla mahlûlünden karındaşı Seyyid Osman'a ba-berat-ı müteveffa tevcih buyruldu.⁵⁵⁰ (Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescid-i Şerif'de bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Osman Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Halil bin Hacı Mustafa Halife'ye ba-berat fariğ tevcih.⁵⁵¹ (Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii Şerifi'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile haftada iki gün tefsir-i şerif ve tedris eden Ali Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Zeynelabidin Halife'ye Şeyhu'l-İslam Mevlana Ahmed Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince ba-arzuhal tevcih buyruldu.⁵⁵² (Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara'da Ürgüb Mahallesi'nde ahalisinden Hafız İbrahim bin Hafız Ali Halife meclis-i şer' de takrir-i kelam eder babası hafız Ali medine-i mezburede Hoca İbadullah

⁵⁴⁸ H.D. 1063, s. 99

⁵⁴⁹ H.D. 1063, s. 107

⁵⁵⁰ H.D. 1063, s. 110

⁵⁵¹ H.D. 1057, s. 39

⁵⁵² H.D. 1057, s. 39

CamiiŞerif'in ba-muayyene hatib olub mezbur edayı hizmet üzere iken babam mezbur fevt olub bu daileri mevcut iken ecanibden Seyyid Halil bin Hacı Hamza nam kimesne ber-takrib kendi üzerine berat etdirüb gadri külli etmekle babası nan parasını mahlûlünden mezbur Seyyid Halil'in ref'inden merkum Hafız İbrahim Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁵³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescid-i Şerifi'nde üç vakitte imam olan Seyyid Hüseyin bin Seyyid Süleyman bila veled fevt mahlûlünden hafız İbrahim ibni Halil'e kendi arzuhal mucibince tevcih buyruldu.⁵⁵⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara'da Hoca İbadullah CamiiŞerifi'nde ba-muayyene imam es-Seyyid Süleyman fevt oldukda mahlûlünden zuhur ve asr imameti kebir oğlu es-Seyyid Hasan Halife'ye ve evkat-ı selase ve bekir oğlu es-Seyyid Hüseyin Halife'ye iştiraken tevcih olunub başka başka berat olunduktan sonra mezbur Seyyid Hüseyin fevt oldukda müteveffayı mezburun karındaşları Seyyid Mustafa ve Seyyid Ebubekir Halife'ler tevcih iktiza eder iken ecanibden İbrahim bin Halil kendi üzerine berat edüb mezburan gadr eyledikden maada babaları nan parası olmağla evkat-ı selase imameti merkum İbrahim bin Halil ref'inden iştiraken tevcih inayet buyruldu. Ba arzuhal.⁵⁵⁵(Şehri Muharrem 1178/Temmuz 1764)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe ile cuma müezzini ve yevmi iki akçe ile tarifhan ve yevmi bir akçe ile devirhan olan Numan bin Mehmed fevt mahlûlünden kebir oğlu

⁵⁵³ H.D. 1057, s. 40

⁵⁵⁴ H.D. 1057, s. 42

⁵⁵⁵ H.D. 1057, s. 43

Mehmed'e Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁵⁶ (Şehri Muharrem 1180/Haziran 1766)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde İbadullah Mescidi'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Molla İbrahim bin Hoca Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hüseyin'e Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁵⁷ (Şehri Şaban 1180/Ocak 1767)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Mescidi'nde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Halil ferağından İbrahim bin Abdulkadir'e beraberat tevcih buyruldu.⁵⁵⁸ (Şehri Muharrem Sene 1183/Mayıs 1769)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde sülüs imam olan Seyyid Bekir bila veled fevt mahlûlünden sülüsânı hisseye mutasarrıf olan karındaşları Seyyid Mustafa ve Seyyid Hasan'a fevti vâki ise inayet buyruldu.⁵⁵⁹ (Şehri Şaban 1184/Kasım 1770)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile tarifhan ve yevmi bir akçe ile devirhan olan Mehmed bin Numan fevt mahlûlünden Seyyid Hüseyin bin Ahmed'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁶⁰ (Şehri Ramazan 1185/Aralık 1771)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe ile yevmi cumada müezzin olan Mehmed bin

⁵⁵⁶ H.D. 1057, s. 47

⁵⁵⁷ H.D. 1057, s. 48

⁵⁵⁸ H.D. 1072, s. 93

⁵⁵⁹ H.D. 1058, s. 9

⁵⁶⁰ H.D. 1058, s. 11

Numan bila veled fevt mahlûlünden Osman bin İsmail'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁶¹(Şehri Ramazan 1185/Aralık 1771)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde yevmi bir akçe ile kayyım olub Mustafa fevt mahlûlünden Hacı Hasan bin Abdullah'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁶²(Şehri Şevval 1186/Aralık 1772)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile haftada iki gün tefsir-i şerif tedris eden Zeynelabidin bila veled fevt mahlûlünden İbrahim'e kendi arzuhali ve Şeyhu'l-islam Dürrizade Mustafa Efendi işaretiyle tevcih buyruldu.⁵⁶³(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Ürgüb ahalisinden medine-i mezburede Hoca İbadullah Camii'nde ba-muayyene ile hatib olan İbrahim'e tecdid.⁵⁶⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescidi'nde evkafından almak üzere ba-muayyene Şeyhü'l-kurra olan Hafız İsmail'e tecdid.⁵⁶⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescidi Evkafı'ndan almak üzere vazife-i muayyene ile Şeyhü'l-kurra Hafız İsmail ferağından karındaşı Hafız Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁶⁶(Şehri Muharrem 1192/Ocak 1778)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi cumada bir akçe vazife ile müezzin Osman bin İsmail'e tecdid.⁵⁶⁷(Şehri Saferü'l-hayr 1194/Şubat 1780)

⁵⁶¹ H.D. 1058, s. 12

⁵⁶² H.D. 1059, s. 22

⁵⁶³ H.D. 1059, s. 26

⁵⁶⁴ H.D. 1065, s. 16

⁵⁶⁵ H.D. 1065, s. 17

⁵⁶⁶ H.D. 1071, s. 49

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah binası mescidinde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Hüseyin ferağından İbrahim bin Mehmed'e ba-berat tevcih.⁵⁶⁸(Şehri Ramazan 1197/Temmuz 1783)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii Şerifi'nde vazife-i muayyene ile vakti zuhur ve asrda imam olan Seyyid Hasan bila veled fevt mahlûlünden karındaşı ve camii mezkûrda evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mustafa'ya Naibi İsmail arzıyla.⁵⁶⁹(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii Şerifi'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan yevmi iki akçe ile haftada iki gün tefsir-i şerif tedris eden Seyyid Abdulkadir bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Abdurrahim bin Seyyid Halil Naibi İsmail arzıyla ve Şeyhü'l-İslam Dürrizade Seyyid Mehmed Ataulah Efendi Hazretleri'nin işaret etmeleriyle tevcih buyruldu.⁵⁷⁰(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere tarifhan ve bir akçe ile devirhan olan Seyyid Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Feyzullah ba-berat tevcih.⁵⁷¹(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1203/Ocak 1789)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca İbadullah Camii'nde Hacı Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile tarifhan ve yevmi bir akçe ile devirhan olan es-Seyyid Feyzullah bin Seyyid Hüseyin ferağından Seyyid Mustafa bin Seyyid

⁵⁶⁷ H.D. 1065, s. 20

⁵⁶⁸ H.D. 1071, s. 67

⁵⁶⁹ H.D. 1071, s. 68

⁵⁷⁰ H.D. 1071, s. 68

⁵⁷¹ H.D. 1060, s. 167

Abdurrahman'a ferağı vaki ise ba-berat tevcih buyruldu.⁵⁷² (Şehri Saferü'l-hayr 1219/Mayıs 1804)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescidi Evkafı'ndan almak üzere ba-muayyene Şeyhu'l-Kurra olan Hafız Ali bin Hacı Süleyman bila veled fevt mahlûlünden ammisî Seyyid Hafız Şeyh Mehmed bin Osman Ankaravî zide ilmuhuya tevcih olunmak babında istid'ayı inayet etmeğin ber-vechi istid'a tevcih buyrulmak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu'l-İslam Mevlana Ahmed Esad Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkum Seyyid Hafız Şeyh Mehmed'e tevcih buyruldu.⁵⁷³ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

Ankara'da vaki Hoca İbadullah Mescid-i Şerifi Evkafı'ndan almak üzere vazife-i muayyene ile mescid-i mezkûrda Şeyhu'l-kurra olan Seyyid eş-Şeyh Hâfız Mehmed bin Osman fevt mahlûlünden el-Hac Hasan bin Ali'ye Naibi Kadızade Mehmed Arif bade'l-arz Şeyhu'l-islam faziletlu semahatlu Dürriyade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.⁵⁷⁴ (Sene 1229/1813)

Ankara'da Hoca İbadullah Mescid-i Şerifi Evkafı'ndan almak üzere mescid-i mezburda Şeyhu'l-kurra olan Seyyid eş-Şeyh Hâfız Mehmed fevt oldukda sulbi oğlu Seyyid Şeyh Hüsameddin'e mahlûlünden tevcih olunmak babında istid'ayı inayet etmeğin kuralık-ı mezkure Seyyid Şeyh Hâfız Mehmed'in mahlûlünden bin iki yüz yirmi dokuz senesi Şevval'inde el-Hac Hasan bin Ali'ye tevcih olunduğu kuyudatından müsteban olmağla.....Şeyhu'l-islâm Mevlana faziletlu semahatlu Dürriyade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince mezburun ref'inden

⁵⁷²H.D. 532, s. 159

⁵⁷³ H.D. 532, s. 161

⁵⁷⁴H.D. 534, s. 127

babası müteveffanın mahlûlünden.....oğlu merhum Hüsameddin zîde ilmu huya tevcih buyruldu.⁵⁷⁵(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da Hoca İbadullah Camiide ba-mu'ayyene vakt-i zahur ve asırda ve evkât-ı selasede imam olan Hâfız Ahmed bin Mehmed yedinde olan beratın verüb fariğ olmağla ferağından Seyyid Hasan bin Seyyid Hüseyin'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁷⁶(Şehri Muharremü'l-haram 1230/Aralık 1814)

Ankara Kazası'nda merhum Mehmed Hoca İbadullah Camii'nde yevmi bir akçe ile ba'de salati'l-asr tilavet olunmak üzere vâkıf-ı mezbur tayin eylediği ecza-i şeriflerinden bir cüz-i şerif talisi olan Seyyid İbrahim bin Hacı Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye babası beratı mucibince istid'ayı inayet etmeğin merkuma tevcih buyruldu.⁵⁷⁷(Şehri Zilhicce 1230/Kasım 1815)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde ba-muayyene vakt-i zuhur ve asrda ve evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hasan bin Seyyid Hüseyin bila veled fevt, mahlûlünden Seyyid Mehmed bin Seyyid Mahmud'a Naibi Feraizade Yusuf arzıyla tevcih buyruldu.⁵⁷⁸(Şehri Recep 1231/Mayıs 1816)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii Şerifi'nde el-Hac Yusuf Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile haftada iki gün tefsir-i şerif tedris eden Seyyid Abdurrahim ibni Seyyid Halil ferağından Hâfız Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Hüseyin Hıfzı ba'de'l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islâm Mevlana Mekkizade Mustafa Asım Efendi

⁵⁷⁵ H.D. 534, s. 128

⁵⁷⁶ H.D. 534, s. 129

⁵⁷⁷ H.D. 534, s. 129

⁵⁷⁸ H.D. 534, s. 130

Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁵⁷⁹(Şehri Şaban 1234/Mayıs 1819)

Ankara'da Hoca İbadullah Camii'nde ba-muayyene ile vakt-ı zuhr ve asırda ve evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed ibni Seyyid Mahmud fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁵⁸⁰(Şehri Şabanı'l-muazzam 1239/Nisan 1824)

1.1.10.3.DEĞERLENDİRME

Hoca İbadullah Camii ile ilgili on dokuz tanesi imam, dokuzar tanesi şeyhül kurra ve devirhan, yedi tanesi tefsir müderrisi, altı tanesi tarîfhan, beşer tanesi müezzin, cuma müezzini ve hatip, üçer tanesi ferraş ve cüzhan, iki tanesi kayyım ve birer tanesi de mütevellî, muarriif, temcidhan, bevvab ve sermahfel atamasıyla ilgili olmak üzere toplam altmış altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtların ilki Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696, sonuncusu Şaban 1239/Nisan 1824 tarihlidir. Eser ilk başlarda mescit olarak kayda geçerken daha sonra hayır sahibi Hacı Yusuf'un minber va'z etmesiyle cami olarak kayıt altına alınmıştır.

1.1.11.KADI AHMED NECMEDDİN (TABAKHANE) CAMİİ

1.1.11.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Bentderesi Caddesi'nde bulunan camii 2013 yılında geçirdiği yangından sonra tamamen yenilenmiştir.⁵⁸¹ Uzunlamasına dikdörtgen planlı, orijinal halinde ahşap tavanlı ve alçı mihraplı bir camidir. Eser ibadete açıktır.⁵⁸²

⁵⁷⁹ H.D. 534, s. 133

⁵⁸⁰ H.D. 535, s. 98

⁵⁸¹ <https://www.haberler.com/tarihi-tabakhane-camii-nde-cikan-yanigin-korkuttu-4195827-haberi/>

⁵⁸² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 87-88, Konyalı, Ankara Camileri s. 87-88

1.1.11.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Ahmed Necmeddin Camii’nde iki akçe ile devirhan Seyyid Abdurrahim’e müceddeden berat.⁵⁸³(Şevval 1107/Mayıs 1696)

Ankara’da Debbağhane Mahallesi’nde Kadı Ahmed Necmeddin Camii’nde iki akçe ile müezzın Bayram fevt Ahmed’e inayet.⁵⁸⁴(Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

Ankara’da Debbağhane Mahallesi’nde Kadı Ahmed Necmeddin Camii’nde devirhan ve müteveli Abdullah’a müceddeden inayet.⁵⁸⁵ (Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

Ankara’da Debbağhane’de vaki merhum Ahmed Necmeddin Camii Şerifi’nde yevmi iki akçe ile müezzın ve yevmi iki akçe ile cüzhan olan Mehmed bin Mustafa hüsnü ihtiyarıyla Mustafa Halife’ye fariğ olmağla arzuhalı mucibince inayet buyruldu.⁵⁸⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1136/Aralık 1723)

Ankara’da Debbağın Mahallesi’nde vaki Kadı Ahmed Necmeddin bina ettiğı camii şerifde yemi bir akçe vazife ile hatib es-Seyyid Şeyh Ahmed fevt olub Süleyman Halife’ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁵⁸⁷(Zilhicce 1139/Temmuz 1727)

Ankara’da Debbağın Mahallesi’nde Kadı Ahmed Necmeddin bina eylediğı camii şerif ve devirhanına mevkufe arazinin mütevellisi olmayub lazım olmağla camiın hatibi Süleyman’a hasbi Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁵⁸⁸(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

⁵⁸³ H.D. 1140, s. 56

⁵⁸⁴ H.D. 1067, s. 170

⁵⁸⁵ H.D. 1067, s. 170

⁵⁸⁶ H.D. 1137, s. 80

⁵⁸⁷ H.D. 1143, s. 82

⁵⁸⁸ H.D. 1143, s. 86

Ankara'da Debbaghane Mahallesi'nde merhum Ahmed Necmeddin Camii'nde iki akçe ile müezzin ve iki akçe ile devirhan Veli ibni Muslu fevt sulbi oğlu Mehmed'e arzıyla inayet.⁵⁸⁹(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

Ankara'da Debbagin Mahallesi'nde vaki Kadı Necmeddin bina eylediği camii şerifde yevmi bir akçe vazife ile hatib olan Süleyman fevt olup yeri hali ve mahlûl olmağla mezburun mahlûlünden hafız Seyyid İlyas Halife'ye inayet.⁵⁹⁰(Şehri Şevval Sene 1140/Mayıs 1728)

Ankara'da Debbagin Mahallesi'nde Kadı Necmeddin Camii'nde bir akçe ile hatib Süleyman üzerinden Seyyid İlyas nam kimesne alub gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel Süleyman'a Naibi İbrahim arzıyla ibka.⁵⁹¹(Şehri Zilhicce 1140/Temmuz 1728)

Ankara'da Debbagin Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde bir akçe ile hatib Süleyman'a beratı mucibince tecdid.⁵⁹²(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Debbaghane Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde iki akçe ile müezzin ve iki akçe ile devirhan Veli ibni mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed Halife mutasarrıf olup ba-berat-ı atik tecdid.⁵⁹³ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Ahmed Necmeddin bina eylediği camiide yevmi cumada iki akçe ile devirhan olan Seyyid Hacı Abdullah mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed Halifemutasarrıf olup üzerinde olmağla ferağından Seyyid İsmail bin Ali'ye ba-berat-ı fariğ inayet.⁵⁹⁴(Şehri Receb 1146/Aralık 1733)

⁵⁸⁹ H.D. 1143, s. 86

⁵⁹⁰ H.D. 1144, s. 16

⁵⁹¹ H.D. 1144, s. 16

⁵⁹² H.D. 1068, s. 131

⁵⁹³ H.D. 1068, s. 132

⁵⁹⁴ H.D. 1068, s. 139

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde bir akçe ile hatib Süleyman bila veled fevt Mustafa'ya inayet.⁵⁹⁵(Şehri Şevval 1146/Mart 1734)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene Süleyman Halife'nin mahlûlünden Mustafa Halife hatib olub camii mezburun evkaf-ı mülhakatından almağla iki kıt'a tarla hatib-i mezbur haftada meşruta olmağla tevliyet dahi hatibe meşruta olduğuna binaen ber-muceb-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezburu müteveffayı mezbur Süleyman mahlûlünden Mustafa'ya inayet.⁵⁹⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1147/Ağustos 1734)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin bina eylediği camiide iki akçe ile eyyam-ı cumada devirhan olan es-Seyyid İsmail Halife ibni es-Seyyid Abdullah nam kimesne ferağından Süleyman Halife ibni İbrahim'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.⁵⁹⁷(Şehri Saferü'l-hayr 1149/Haziran 1736)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde ba-muayyene hatib olanlara yine camii şerifin mülhakatından iki kıta tarla meşrutasıyla hatib ve müteveli ve bila veled fevt Hacı Ali'ye inayet. (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1157/Mayıs 1744)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene hatib es-Seyyid Mustafa'nın kasr-ı yedi kusuru yoğiken Hacı Ali Halife üzerinden ref'inden merkuma ibka Naibi Abdulfettah arzıyla.⁵⁹⁸ (Receb 1157/Ağstos 1744)

⁵⁹⁵ H.D. 1068, s. 139

⁵⁹⁶ H.D. 1068, s. 140

⁵⁹⁷ H.D. 1068, s. 144

⁵⁹⁸ H.D. 531, s. 114

Ankara'da Debbağhane Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde yevmi üç akçe ile kayyım olan İbrahim bila veled fevt olmağla mahlûlünden kendi arzuhali mucibince Seyyid Ahmed'e tevcih buyruldu.⁵⁹⁹(Şehri Zilhicce 1159/Aralık 1746)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii'nin ba-muayyene hatibi el-Hac Ali Halife'nin ba-berat üzerinde iken ecanibden Seyyid Mustafa bir tarik alıb gadr etmekle ref'inden ba-berat mezbure ibka.⁶⁰⁰(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde hatib ve mütevellî ve devirhan olanlara iki kıta tarla meşruta olmağın mutasarrıfı Hacı Ali'ye arzıyla.⁶⁰¹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene hatib olan Şeyh Mustafa Halife'nin mucib-i azli yoğ iken ecanibden Hacı Ali kendüğe berat ve hilaf-ı inha gadr eylediğinden ref'inden sahib-i evvel Mustafa Halife'ye Naibi Seyyid Halil arzıyla buyruldu.⁶⁰²(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

Ankara'da Debbağhane Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii'nde hatib ve devirhan olanlara iki kıta tarla maa't-tevliye meşruta olmağla hala camii mezburun hitabeti Mustafa Halife'nin sahib-i evvel olduğuna binaen ibka ve üzerine alub inha lakin bundan akdem tevliyet-i mezbure ref olunan Ali nam hatib üzerinde kalmağla

⁵⁹⁹ H.D. 531, s. 118

⁶⁰⁰ H.D. 531, s. 124

⁶⁰¹ H.D. 531, s. 124

⁶⁰² H.D. 531, s. 124

meşruta olan tevliyet dahi ref'inden hatib Mustafa Halife'ye ibka inayet.⁶⁰³(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1162/Şubat 1749)

Ankara'da Debbağhane Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde müezzin devirhan Mehmed'e tecdid.⁶⁰⁴ (Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da vaki Debbağın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde vazife-i muayyenesiyle hatib olan Mustafa Halife'nin beratı tecdid.⁶⁰⁵(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile müezzin ve yevmi iki akçe ile devirhan olan es-Seyyid Mehmed bin Veli bila veled fevt olmağla mahlûlünden es-Seyyid Mustafa Halife ibni Hüseyin nam kimesne bin yüz yetmiş senesi Safer'inin üçüncü günü tarihiyle Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arz etmeğin muchince vaki ise deyu merkum Seyyid Mustafa'ya tevcih buyruldu.⁶⁰⁶ (Ekim 1756)

Ankara'da vaki Debbağın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde evkat-ı hamsede ba-muayyene imam olan İbrahim Halife'ye tecdid.⁶⁰⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1170/Şubat 1757)

Ankara Debbağhane Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde iki akçe ile müezzin ve yevmi iki akçe ile devirhan olan es-Seyyid Mustafa Halife ibni Hüseyin'in atik beratı tecdid.⁶⁰⁸ (1171/1757)

⁶⁰³ H.D. 531, s. 124

⁶⁰⁴ H.D. 1063, s. 81

⁶⁰⁵ H.D. 1063, s. 85

⁶⁰⁶ H.D. 1063, s. 90

⁶⁰⁷ H.D. 1063, s. 92

⁶⁰⁸ H.D. 1063, s. 95

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene hatib Mustafa Halife'ye tecdid.⁶⁰⁹(Şehri Gurre-i Şevval 1173/Mayıs 1760)

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin bina eylediği camii şerifde ba-muayyene evkat-ı hamse imam olan Hafız İbrahim bin Ahmed fevt olub imamet-i mezkure mahlûlünden sulbi kebir oğlu Hafız Abdullah Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.⁶¹⁰(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde vaki Ahmed Necmeddin Camii'nde hatib olanlara iki kıt'a tarla maa't-tevliye meşruta olub ber-muceb-i şart-ı vâkıf tevliyet-i mezkure mutasarrıf hatib Mustafa fevt mahlûlünden Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramlarından camii mezkûrun hatibi Seyyid Halil Baba bin Kasım Baba'ya vaki ise ba-arzuhal tevcih buyruldu.⁶¹¹ (Şaban 1178/Ocak 1765)

Ankara'da Ahmed Necmeddin binası muallimhane ile Debbâğhane Camii Şerifi'nde vâkıfın evkafı mahsulünden almak üzere yevmi üç akçe ile muallim-i sıbyan İsmail ve camii mezkûrda ba-muayyene kayyım olan Veli müteakiben bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ahmed'e Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.⁶¹²(Şehri Safer 1182/Haziran 1768)

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene evkat-ı hamsede imam olan Hafız Abdullah bin Hafız İbrahim fevt mahlûlünden Halil bin Mehmed'e Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.⁶¹³(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

⁶⁰⁹ H.D. 1063, s. 107

⁶¹⁰ H.D. 1063, s. 109

⁶¹¹ H.D. 1057, s. 44

⁶¹² H.D. 1057, s. 49

⁶¹³ H.D. 1072, s. 92

Ankara'da Debbagın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde evkat-ı hamsede ba muayyene imam olan Hafız Abdullah fevt oldukda sulbi sağır oğlu İsmail mevcud iken ecanibden Halil nam kimesne bir tarikle berat etdirüb merkume gadr etmekle ref'inden ve babası mahlûlünden merkum İsmail'e Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁶¹⁴ (Şehri Zilhicce 1182/Nisan 1769)

Ankara'da Debbagın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde yevmi iki akçe ile eyyam-ı cumada devirhan olan Molla Süleyman bin İbrahim fevt mahlûlünden kebir oğlu Molla Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁶¹⁵ (Şehri Rebiu'l-evvel 1185/Haziran 1771)

Ankara'da Debbaghane Mahallesi'nde Gazi Ahmed Necmeddin Camii'nde yevmi üç akçe ile kayyım olan Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Ali bin Abdullah'a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁶¹⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1185/Temmuz 1771)

Ankara'da Debbaghane Mahallesi'nde Hacı Necmeddin Camii'nde yevmi iki akçe ile müezzin olan ve yevmi iki akçe ile devirhan olan Seyyid Mustafa bin Hasan'a tecdid.⁶¹⁷ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Debbaghane Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde yevmi iki akçe ile müezzin ve yevmi iki akçe ile devirhan Seyyid Mustafa bin Hüseyin ferağından Hüseyin bin İbrahim'e ba berat tevcih buyruldu.⁶¹⁸ (Şehri Zilhicce 1189/Ocak 1776)

⁶¹⁴ H.D. 1072, s. 93

⁶¹⁵ H.D. 1058, s. 10

⁶¹⁶ H.D. 1058, s. 10

⁶¹⁷ H.D. 1065, s. 15

⁶¹⁸ H.D. 1071, s. 45

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde ba-muayyene hatib olan Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramından Seyyid Halil Baba ibni Kasım fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Ahmed ve Seyyid Kasım Baba'ya berat.⁶¹⁹ (Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde hatib olanlara iki kıta tarla maa't-tevliye meşruta olmak üzere ber-muceb-i şart-ı vâkıf tevliyetine mutasarrıf Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramlarından Seyyid Halil Baba ibni Kasım Baba fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih.⁶²⁰ (Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara'da Debbâğhanede Ahmed Necmeddin Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile devirhan Hüseyin bin İbrahim fevt mahlûlünden Seyyid Osman bin Seyyid Mehmed'e vaki ise inayet buyruldu.⁶²¹ (Şehri Ramazan 1198/Temmuz 1784)

Ankara'da Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiinde ba-muayyene evkat-ı hamsede imam olan İsmail bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.⁶²² (Şehri Receb 1204/Mart 1790)

Ankara'da Debbâğhane Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiinde iki akçe ile müezzın olan Hüseyin bin İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Mehmed bin Hüseyin'e Naibi Hafız Ahmed arzıyla tevcih.⁶²³ (Şehri Şaban 1209/Şubat 1795)

Ankara'da vaki Debbâğın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde vakfı şerifden almak üzere yevmi iki akçe ile yevmi cumada devirhan olan Mehmed bila

⁶¹⁹ H.D. 1071, s. 51

⁶²⁰ H.D. 1071, s. 51

⁶²¹ H.D. 1071, s. 70

⁶²² H.D. 530, s. 183

⁶²³ H.D. 530, s. 191

veled fevt mahlûlünden hafız Ali bin Seyyid Hüseyn'e ba-arzuhal bila veled fevti vaki ise şartla tevcih olunmak deyu 6 Cemaziye'l-ahir 1218 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sadır olmağla sadır olan ferman-ı âli mucibince merkum Hafız Seyyid Ali'ye tevcih buyruldu.⁶²⁴ (Eylül 1803)

Ankara'da Debbağhane Mahallesi'nde Kadı Necmeddin Camii'nde yevmi üç akçe ile kayyım olan Ali bin Abdullah bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Abdurrahman'a tevcih buyrulmak babında istid'ayı inayet etmeğin bila veled fevti vaki ise şartıyla olunmak deyu 14 Safer 1221 günü tarihiyle müverrah ve musahhah sâdır olan ferman-ı âli mucibince kayyımlık-ı mezkûr merkum Seyyid Mustafa'ya tevcih buyruldu.⁶²⁵ (Mayıs 1806)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Ali'nin yedinde olan beratı zayi olmağla kaydı mucibince zayi'den inayet buyruldu.⁶²⁶ (Şehri Receb 1223/Ağustos 1808)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiinde ba-muayyene imam olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı numayan olan sulbi oğlu Mehmed bin Mehmed'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁶²⁷ (Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da Debbağhane'de Ahmed Necmeddin Camii'nde iki akçe ile devirhan olan es-Seyyid Osman bin Seyyid Mehmed ferağından karındaşı es-Seyyid Mehmed'e ba-berat-ı istid'a inayet buyruldu.⁶²⁸ (Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

⁶²⁴ H.D. 532, s. 159

⁶²⁵ H.D. 532, s. 162

⁶²⁶ H.D. 533, s. 60

⁶²⁷ H.D. 534, s. 128

⁶²⁸ H.D. 534, s. 128

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiide bamuayyene imam olan Mehmed bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Hâfız İbrahim istid'ayı inayet etmeğin bila veled fevti vaki' ise şartıyla mahlûlünden sahib-i arzuhale tevcihi irade-i seniyyeleri idüğünü muktezası ruus-i hümayundan derkenar olmağla mukteza derkenarı mucibince tevcih olunmak deyu fi 17 Muharrem 1231 tarihinde sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁶²⁹(Aralık 1815)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin Camii'nde bamuayyene hatib olan Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri evladlarından Seyyid Ahmed Baba ve Seyyid Kasım Baba ibney Halil Baba iştiraken mutasarrıflar iken mezbur Seyyid Kasım Baba fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa Baba'ya Naibi Mehmed Haşım arzıyla tevcih buyruldu.⁶³⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1232/Ocak 1817)

Ankara'da Debbağın Mahallesi'nde Ahmed Necmeddin binası camiinde bamuayyene imam olan Mehmed fevt oğulları diğer Mehmed ile Mehmed Emin'e iştiraken tevcih olunmak iktiza eder iken büyük oğlu Mehmed imamet-i mezkureyi müstakillen kendi üzerine tevcih ve berat etdirüb üzerinde iken merkum dahi bila veled fevt oldukda yerine lede'l-imtihan istihkakı zahir ve nümayan olan karındaşı mezbur Mehmed Emin bin Mehmed mevcut ve her vecihle mahal ve müstehak olub imamet-i mezkure müteveffa babası ve karındaşı mahlûlünden tevcih olunmak iktiza eder iken ecanibden Hâfız İbrahim nam kimesne hilaf-ı inha ber-takrib kendüye tevcih ve berat etdürüb merkum gadri külli ve babası nan parasından mahrum etmeğle imamet-i mezkure müteveffa babası ve karındaşı mahlûlünden ve hilaf-ı inha ber-takrib berat etdiren mezbur Hâfız İbrahim'in ref'inden tevcih olunmak babında Naibi Mustafa Şeyhzade arz etmeğin sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen medine-i Ankara Naibi Şeyhzade Mustafa Efendi dailerinin mührü mutabık işbu bir kıt'a ilamına ve hamışinde

⁶²⁹ H.D. 534, s. 129

⁶³⁰ H.D. 534, s. 131

mestur derkenara nazar olundukda Naib-i muma ileyhın işbu ilamı natık olduğundan maada Ankara mutasarrıfı düstur-ı mükerrer Galib Paşa Hazretleri'nin derdest bulunan vesikaları dahi işbu husus-i mezkûru mutasarrıf olmağla bu suretde cihet-i mezkure mezbur Hâfız İbrahim'in ref'inden müteveffayı mezbur Mehmed'in mahlûlünden oğlu mezbur Mehmed Emin'e tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulamak hususu irade-i seniyyelerine menut idüğünü faziletlu semahatlu bin iki yüz otuz üç senesi Şevval-i Şerifi'nin yirmi üçüncü günü tarihinde Anadolu Kazaskeri Numan Halil Paşazade Mehmed Arif Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamı mucibince cihet-i mezkure mezbur Hâfız İbrahim'in ref'inden ve pederi müteveffa merkumun mahlûlünden oğlu merkuma tevcih olunmak deyu sene-i mezburede mah-ı zilkadesinin üçüncü günü muverrah ve musahhah sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁶³¹ (Eylül 1818)

Ankara mahallatından Debbağhane Mahallesi'nde merhum Ahmed Necmeddin binası camide yevmi iki akçe ile müezzin olan Mehmed bin Hüseyin fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed bin Mehmed'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁶³²(Şehri Zilkade 1238/Temmuz 1823)

1.1.11.3.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Tabakhane Camii olarak bilinen eser hurufat defterlerinde Kadı Ahmet Necmeddin Camii olarak kayıt altına alınmıştır. Eserle alakalı toplam ellibir kaydın on beş tanesi devirhan, on bir tanesi müezzin, on bir tanesi hatip, dokuz tanesi imam, sekiz tanesi müteveli, dört tanesi kayyım ve bir tanesi de cüzhan atamasıyla ilgilidir. Müteveli atamalarından bir tanesi cami vakfı için, beş tanesi hitabet için vakfedilen iki kıt'a tarla için, iki tanesi de devirhanlık görevi için vakfedilen arazi

⁶³¹ H.D. 534, s. 132

⁶³² H.D. 533, s. 93

içindir. İlk kayıt Şevval 1107/Mayıs 1696, son kayıt Zilkade 1238/Temmuz 1823 tarihlidir.

1.1.12.KARACA PAŞA CAMİİ

1.1.12.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ankara'daki güzide eserlerden biri olan Karaca Paşa Camii, cami, türbe, hamam, çeşme, ahır ve ambarlardan oluşan bir külliye'nin parçası olarak inşa edilmiştir.⁶³³ Ters T planlı veya zaviyeli dediğimiz cami kategorisinde olan eser Hacettepe Üniversitesi sınırları içinde bulunmaktadır. Bolca devşirme malzeme kullanılarak inşa edilen caminin duvarları taş ve tuğladır. Mekânların üzeri kubbe örtülüdür. Kubeler kurşun kaplıdır. Kuzey cephede bulunan son cemaat mahalli, dört tuğla ayak ve iki devşirme sütunun taşıdığı beş sivri kemerle kapatılmıştır. Kuzeydoğu köşede bulunan minaresi caminin duvarına bitişik olarak inşa edilmiştir. Minare kaidesi yarıya kadar taş üstü tuğladır. Tuğla kısımda her yüzeyde içiçe nişler bulunur. Nişlerin içi tuğlalarla kareler meydana getirecek şekilde bölünmüş ve her bölüm çinilerle süslenmiştir. Türk üçgenleriyle hareketlendirilen pabuçluk kısmına bir sıra tuğla konsol sırasından sonra geçilir. Minarenin gövdesi altta burmalı üst kısımda sekizgendir. Burmaların üstü çini süsülüdür. Minareye son cemaat yerindeki bir merdivenle çıkılır. Ankara camilerinde görmeye pek alışık olmadığımız mukarnas kavsaralı taç kapısı mihrap eksenindedir. Mukarnas dizisinin hemen altında yazı kuşağı bulunur. Basık kemerli giriş kapısının iki yanında birer mihrabiye bulunur. Taç kapıyı iki yanda çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşturulmuş ve profilli çerçeve içinde geometrik bir süsleme sınırlar. Ahşap giriş kapısı muhteşem işçiliği ile dikkat çeker. Panolar halinde bölümlenmiş kapıda en üstte ki pano yazıyla, oyma tekniğiyle yapılmış girift bitkisel kompozisyonlarla doldurulmuştur. Harim çok sadedir. Şimdiye kadar yapılan onarımlarla özgün halini kaybetmiştir. Giriş kapısından sonra sağ ve solda kare planlı, kubbeye kapatılmış tabhane odaları bulunur.

⁶³³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 52

Odalarda kubbeye geçişler türk üçgenleriyle sağlanmıştır. Odaların kapıları avlu olarak niteleyebileceğimiz iç mekâna açılır. Avlunun üstü sekizgen kasnağa oturan büyükçe bir kubbeye kapalıdır. Ortasında en son restorasyonunda eklenen aydınlık feneri bulunur. Avluyla ibadet mekânını geniş bir sivri kemer ayırır. İbadet mekânı dilimli yarım kubbeye kapalıdır. Hem avluda hemde ibadet mekânında kubbeye geçişler türk üçgenleriyle yapılmıştır. Mihrabı orijinal değildir. Kible duvarına açılan bir niş mihrap olarak kullanılmaktadır. Minberi ahşaptır ve yenidir.⁶³⁴

1.1.12.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Karaca Paşa İmareti Camii’nde bir akçe ile erağdar Mustafa Ali’ye fariğ olub inayet.⁶³⁵(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara’da Karaca Paşa İmareti Camii Şerifi’nin bir akçe ile kayyımı olan Receb fevt yerine müderresin Lütfullah arzıyla.⁶³⁶ (1105/1693)

Ankara’da medfun Karaca Paşa Camii Şerifi’nde yevmi bir akçe ile ferraş fevt yeri Cafer’e mütevellî Latif arzıyla.⁶³⁷ (1115/1703)

Ankara’da Karaca Paşa Camii’nde nim akçe beratla ferraş olan Mehmed fevtinden Cafer’e ber-vechi meşruta mütevellî Lütfullah arzıyla inayet.⁶³⁸ (Şaban 1115/Aralık 1703)

⁶³⁴ Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 52-54, Konyalı, Ankara Camileri s. 59-63, Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 385-389, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 46-48

⁶³⁵ H.D. 1138, s. 5

⁶³⁶ H.D. 1138, s. 6

⁶³⁷ H.D. 1138, s. 8

⁶³⁸ H.D. 1067, s. 167

Ankara'da vaki Karaca Paşa bina eylediği camiide yevmi nim akçe ile kayyım olan fevtinden Ahmed Halife'ye vazife-i mersumesiyle inayet. ⁶³⁹ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde sermahfil ve imaretinde duacı Ömer fevtinden nim akçe ile oğlu Ahmed'e inayet. ⁶⁴⁰ (Şehri Saferü'l-hayr 1141/Eylül 1728)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde bir akçe ile ferraş olan Cafer mahlûlünden oğlu Abdurrahman'a müteveli olmak üzere inayet. ⁶⁴¹ (Safer 1142/Ağustos 1729)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde ba-muayyene hatib Ahmed Halife'ye babası Ömer mahlûlünden mutasarrıf olub ba-berat-ı atik tecdid. ⁶⁴² (Şehri Ramazan 1143/Mart 1731)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde nim akçe ile sermahfel ve imaretinde duacı Ahmed Halife babası Ömer mahlûlünden mutasarrıf olub tecdid buyruldu. ⁶⁴³ (Şehri Ramazan 1143/Mart 1731)

Ankara'da Karaca Paşa bina eylediği camiide ba-muayyene Şeyh Ömer mahlûlünden vaiz Feyzullah ibni Receb'e Naibi Abdülkerim arzıyla zayi'den berat buyruldu. ⁶⁴⁴ (Şehri Ramazan 1147/Ocak 1735)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nin babası Mustafa mahlûlünden üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin Mehmed'e tecdid. ⁶⁴⁵ (Şehri Şevval 1147/Şubat 1735)

⁶³⁹ H.D. 1137, s. 82

⁶⁴⁰ H.D. 1144, s. 16

⁶⁴¹ H.D. 1144, s. 18

⁶⁴² H.D. 1068, s. 132

⁶⁴³ H.D. 1068, s. 132

⁶⁴⁴ H.D. 1068, s. 141

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde cuma ve sala müezzini olmamağla Abdullah ibni İsmail'e Naibi Sunullah arzıyla inayet.⁶⁴⁶(Şehri Zilhicce 1150/Mart 1738)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde ba-muayyene ile Ahmed fevt İbrahim'e inayet.⁶⁴⁷ (Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde vaki camiin çerağına vakıf nukudun mütevellisi olmayub kayyım İbrahim'e dört akçe ile Naibi es-Seyyid Halil arzıyla berat.⁶⁴⁸(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde yevmi iki akçe ile çerağdarı Ali fevt Hüseyin HalifeNaibi Abdulfettah arzıyla.⁶⁴⁹(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nde çerağına vakıf olan nukudun yevmi dört akçe ile mütevellisi İbrahim rızasıyla çerağdarı olan Hüseyin Halife bin Nasuh'a kasr-ı yedi Naibi es-Seyyid Halil arzıyla.⁶⁵⁰(Safer 1158/Mart 1745)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde nim akçe ile ferraş Abdurrahman bin Cafer on beş seneden mütecaviz gaib ve mefkud olmağla hayat ve mematı na ma'lum ve hizmeti muattal kalmağın ref'inden Molla Mehmed'e Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁶⁵¹(Şehri Safer 1167/Kasım 1753)

⁶⁴⁵ H.D. 1068, s. 143

⁶⁴⁶ H.D. 1068, s. 154

⁶⁴⁷ H.D. 1061, s. 111

⁶⁴⁸ H.D. 1061, s. 112

⁶⁴⁹ H.D. 1061, s. 112

⁶⁵⁰ H.D. 1061, s. 112

⁶⁵¹ H.D. 1061, s. 132

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde nim akçe ile ferraş Mehmed nam Abdurrahman bin Cafer ref'inden mutasarrıf iken zayiden Naibi Mehmed Sadık Efendi arzıyla buyruldu.⁶⁵²(Şehri Rebiu'l-ahir 1167/Ocak 1754)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde ba-muayyene çerağdar Ali fevt oldukda Hüseyin bin Nasuh berat etdirüb lakin camii mezburun dört adet masahifi ve kilimleri hufyeten serika ve ahere bey' ve ol-vecihle def'a gadr ve hiyaneti zahir olmağla ref'inden İbrahim bin Ali'ye Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁶⁵³ (Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1167/Mart 1754)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nin çerağına bazı sahib-i hayr vakıf eylediği nukuda dört akçe ile mütevellî Hüseyin bin Nasuh ferağından İbrahim bin Ali'ye Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁶⁵⁴(Şehri Şevval 1167/Temmuz 1754)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde nim akçe ferraş Mehmed'e tecdid.⁶⁵⁵ (Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde ba-muayyene çerağdar İbrahim bin Ali'ye tecdid.⁶⁵⁶(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Bey Camii Şerifi'nde yevmi üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzîn olan Mustafa Halife gadri külli etmekle ref'inden sahib-i evvel olan Halil Halife'ye Kadısı Mevlana Şeyh Mehmed arzıyla bin yüz yetmiş Zilkadesi tarihiyle Mustafa ref'inden sahib-i evvel Halil'e tevcih.⁶⁵⁷(Temmuz 1757)

⁶⁵² H.D. 1061, s. 132

⁶⁵³ H.D. 1061, s. 133

⁶⁵⁴ H.D. 1061, s. 134

⁶⁵⁵ H.D. 1063, s. 81

⁶⁵⁶ H.D. 1063, s. 82

⁶⁵⁷ H.D. 1063, s. 97

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii'nde muayyene ile çerağdar İbrahim'e tecdid.⁶⁵⁸(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde Karaca Paşa Camii Şerifi'nde yevmi üç akçe ile müezzin olan Mehmed fevt oldukda karındaşı oğlu Mustafa mevcud iken aherden Halil alub gadri külli eyledikde ref'inden kendüğe ibka olunub berat-ı şerifle mutasarrıf iken ref'olunan mezbur Mustafa yine ber-takrib ile berat ve gadri külli etmekle cihet-i mezkure mezbur Mustafa Halife kemakân ibka ve mukarrer buyrulmak ricasına istid'ayı inayet etmeğin sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen a'lem-i ulemai'l-mütebahhirin bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana es-Seyyid Mehmed Mirzazade edamallahuTeala fazailehu ilam etmeğin mevlanayı müşarun ileyhın ilamı mucibince bin yüz yetmiş bir senesi Zilkadesi'nin on yedinci günü tarihiyle sâdır olan ferman-ı âli mucibince mezbure vechi meşruh üzere sadaka edüb Mustafa Halife'ye ibka buyruldu.⁶⁵⁹(Temmuz 1758)

Ankara'da Karaca Paşa Camii Şerifi'nde sermahfel imaret-i amiresinde duacı olan Ahmed Halife'ye yevmi nim akçe ile ba-berat-ı atik tecdid buyruldu.⁶⁶⁰(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nde yevmi üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Mustafa bin Abdurrahim fevt mahlûlünden Ahmed bin Mehmed'e Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁶¹(Şehri Zilhicce Sene 1185/Mart 1772)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde vaki İmaret CamiiŞerifi'nde yevmi üç akçe vazife ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed Halife ibni Mehmed kendi hüsnü

⁶⁵⁸ H.D. 1063, s. 98

⁶⁵⁹ H.D. 1063, s. 100

⁶⁶⁰ H.D. 1063, s. 103

⁶⁶¹ H.D. 1058, s. 9

rızasıyla erbab-ı istihkakdan İsmail Halife'ye ferağından ve kasr-ı yed etmekle tevcih buyrulmak ricasına Naibi es-Seyyid Hasan Behçet arz etmeğın mucibince bin yüz seksen yedi senesinin Receb-i Şerifi'nin on altıncı günü tevcih buyruldu.⁶⁶² (Ekim 1773)

Ankara'da Karaca Paşa binası camiide yevmi iki akçe ile çerağdar olan Hüseyin bin Nasuh İbrahim bin Ali'ye ferağat edüb badehu İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Halil'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁶³ (Şehri Zilhicce 1187/Şubat 1774)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nde üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan İsmail Halife'nin beratı tecdid.⁶⁶⁴ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde yevmi nim akçe ile sermahfil ve imaret-i amiresinde duacı olan Ahmed Halife'ye tecdid.⁶⁶⁵ (Şehri Şaban 1191/Eylül 1777)

Ankara'da Karaca Paşa Camii'nde nim akçe ile sermahfel ve imaret-i amiresinde duacı olan Seyyid Hüseyin ferağından Seyyid Ahmed bin Seyyid Halil'e Naibi Yahya arzıyla.⁶⁶⁶ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara'da Karaca Paşa binası camii evkafından almak üzere iki akçe ile çerağdar olan Halil fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Ebubekir ve Seyyid Ahmed ibney Halil vaki ise deyu inayet.⁶⁶⁷ (Şehri Safer 1203/Kasım 1788)

⁶⁶² H.D. 1059, s. 25

⁶⁶³ H.D. 1059, s. 26

⁶⁶⁴ H.D. 1065, s. 15

⁶⁶⁵ H.D. 1065, s. 19

⁶⁶⁶ H.D. 1060, s. 163

⁶⁶⁷ H.D. 1060, s. 167

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nde üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan İsmail fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁶⁸(Şehri Ramazan 1207/Nisan 1793)

Ankara'da İmaret Mahallesi'nde İmaret Camii'nden üç akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed bin İsmail fevt mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed bin Mehmed'e Naibi Hacı Hüseyin arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁶⁹(Şehri Rebiu'l-sani 1228/Nisan 1813)

Ankara'da Karaca Paşa bina eylediği camii şerifde yevmi iki akçe vazife ile çerağdarlık cihetine es-Seyyid Ebubekir ve es-Seyyid Ahmed ibney Halil nam karındaşlar iştiraki mutasarrıflar iken merkumandan mezbur es-Seyyid Ahmed fevt nısıf hissesi mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Halil bin Ahmed'e Naibi es-Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁶⁷⁰(Şehri Ramazan 1244/Mart 1829)

1.1.12.3.DEĞERLENDİRME

Karaca Paşa Camii ile ilgili ilki Ramazan 1104/Mayıs 1693, sonuncusu Ramazan 1244/Mart 1829 tarihli olmak üzere toplam otuz altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan sekizi çerağdar, sekizi müezzin, altısı ferraş, dörder tanesi sermahfel ve imarete duacı, ikisi kayyım ve birer tanesi hatip, vaiz ve cuma müezzini atamalarıyla ilgilidir. Geri kalan dört kayıtsa camiin çerağına vakfedilen nukudun mütevellî ataması ile ilgilidir.

1.1.13.KARAPÜRÇEK KARYESİ CAMİİ

1.1.13.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kitabesine göre 1906 yılında karye ahalisi tarafında inşa ettirilmiştir. Caminin harap duruma düşmesi sonucu eski caminin yerine yenisinin inşa edilmiş olması

⁶⁶⁸ H.D. 530, s. 188

⁶⁶⁹ H.D. 534, s. 125

⁶⁷⁰ H.D. 535, s. 97

muhtemeldir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı caminin son cemaat mahalli yoktur. Kuzey cephesinde bulunan basık kemerli sade bir kapıyla camiye girilir. Yamaçlı bir araziye inşa edildiği için giriş kapısına dört basamakla ulaşılır. Ahşap tavan doğrudan duvarlarla taşınır. Tavanın ortasında etrafı çıtalarla çevrelenerek sekizgen bir alan elde edilen kare göbek vardır. Alçı mihrabı kible duvarından dışa taşkındır. Mihrabın etrafını iki sıra silme ve bir sıra yazı bordürü kuşatır. Mihrap bir sıra bitkisel motifle nihayetlenir.⁶⁷¹

1.1.13.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Bala'ya tabi Karapürçek Karyesi'nde ahali-i karyeden ashab-ı hayrın müceddeden bina eyledikleri camii şerife hatib nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla Mehmed bin Mehmed'e Naibi Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁷²(Cemaziye'l-evvel 1223/Haziran 1808)

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Bala'ya tabi Karapürçek Karyesi'nde ahali-i karye müceddeden bina eyledikleri camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Mehmed bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya ba-berat-ı âtik fevti ve evladı olduğu vaki ise merkume tevcih berat.⁶⁷³(Şehri Şaban Muazzam Sene 1245)

1.1.13.3.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Mamak ilçesine bağlı olan Karapürçek semtinde bulunan camii ile ilgili iki kayıttan ilki Cemaziye'l-evvel 1223/Haziran 1808, ikincisi Şaban 1245 Ocak 1830 tarihlidir. İki kayıtta camiye yapılan hatip atamasıyla ilgilidir. Kayıtlardan anlaşıldığı kadarıyla karye ahalisi harap olan camiyi tekrardan inşa ettirmiştir.

⁶⁷¹ Osmanlı'da Ankara, s. 211-212

⁶⁷² H.D. 532, s. 166

⁶⁷³ H.D. 536, s. 76

1.1.14.KURŞUNLU CAMİİ

1.1.14.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Samanpazarı'nda Anafartalar Caddesi üzerinde Altındağ Belediye binasının yanında yer alan caminin kitabesi olmadığı için ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Mimari stiline göre onaltıncı yüzyıla tarihlendirilmektedir.⁶⁷⁴ Kare planlı, merkezi tek kubbeli Osmanlı Camileri tarzında inşa edilmiştir. Son cemaat mahalli sonradan kapatılan caminin kubbesi kurşun kaplıdır. İsmi de burdan almaktadır. Duvarların altı kesme taş üstü moloz taşıdır. Aralarda tuğla hatıllar bulunmaktadır. Taş kaideli tuğla minaresi kuzeydoğu köşesindedir. Son cemaat mahallinden geçilerek basık kemerli bir kapıdan harime girilir. İçte, kare mekândan sekizgen kubbe kasnağına mukarnaslı tromplarla geçilmekte ve kubbe teğinde bütün kasnağı birbirleri ile üst kenarlarında birleşen baklavalardan bir kuşak çevirmektedir.⁶⁷⁵ Kible duvarında mukarnas kavsaralı alçı mihrap yer alır. Mihrabı üç bordür çevreler. En dıştaki bordürde nesih yazıyla Kelime-i tevhit sırası, ikinci bordürde küçük rozetlerle zenginleştirilmiş geometrik motifler, üçüncü bordürde bitkisel motifler mevcuttur. Nişin içi ve köşelikleri yıldızlar meydan getiren geometrik bir ağla doldurulmuştur. Nişin iki yanındaki sütunceler zar başlıklı olup, başlıkların altı mukarnaslıdır. Ahşap minberi yenidir.⁶⁷⁶

1.1.14.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde imam Derviş Osman fevt yerine Seyyid Halil mahaldir deyu inayet buyruldu.⁶⁷⁷ (1105/1693)

⁶⁷⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 59

⁶⁷⁵ Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 419

⁶⁷⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 59-60, Konyalı, Ankara Camileri s. 67, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 417-419, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 116-118

⁶⁷⁷ H.D. 1138, s. 6

Ankara'da Kurşunlu Camii'nde hatib Mustafa'ya tecdid.⁶⁷⁸(Zilkade 1108/Mayıs 1697)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde hasbi ferraş Bektaş fevt Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁶⁷⁹(Ramazan 1109/Mart 1698)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde ferraş lazım olmağla Bekir Halife'ye inayet.⁶⁸⁰(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde bir akçe ile hatib Mustafa fevtinden oğlu Ali'ye inayet.⁶⁸¹(Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde bir akçe ile hatib Ali ferağından diğer Ali bin Hacı Mehmed'e inayet.⁶⁸²(Fi Gurre-i Rebiu'l-evvel Sene 1122/Nisan 1710)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde vaki Kurşunlu Camii demekle arif camii şerifde evkat-ı selasede yevmi iki akçe vazife ile imam es-Seyyid Halil fevtinden sulbi oğlu es-Seyyid Ahmed Tahir'e rağbet olmayub terk-i vatan etmekle es-Seyyid Mehmed Halife bin Osman'a Naibi Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.⁶⁸³ (Gurre-i Cemaziye'l-ahir 1136/Şubat 1724)

Medine-i Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii Şerifi'nde evkat-ı selasenin yevmi iki akçe vazife ile imamı es-Seyyid Mehmed Halife bin

⁶⁷⁸ H.D. 1140, s. 57

⁶⁷⁹ H.D. 1140, s. 59

⁶⁸⁰ H.D. 1067, s. 167

⁶⁸¹ H.D. 1067, s. 168

⁶⁸² H.D. 1067, s. 172

⁶⁸³ H.D. 1137, s. 81

Osman'ın es-Seyyid Halil mahlûlünden üzerinde olduğu derkenar ve beratı tecdid.⁶⁸⁴
(Safer 1155/Nisan 1742)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde evkat-ı selasede imam Seyyid Mehmed bin Osman'a tecdid.⁶⁸⁵(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde vaki Kurşunlu Camii demekle maruf camii şerifde yevmi iki akçe ile hatib olan Mehmed bin Ali fevt olmağın mahlûlünden sulbi oğlu işbu Osman Halife erbab-ı istihkakdan ve mahal ve müstehak şevkat merhamet olmağla babası mahlûlünden tevcih ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzetmeğın bin yüz yetmiş senesi Recebüş-şerifin on dördüncü günü arzı mucibince merhum Osman Halife'ye sadaka buyruldu.⁶⁸⁶ (Nisan 1757)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde iki akçe ile hatib Osman Halife'ye tecdid.⁶⁸⁷(Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii demekle maruf camii şerifin vakt-i zuhur ve asrda müezzini olmayub vakteyni mezkureteyne bir müezzin lazım ve mühim olmağla Hacı Ömer Vakfı'ndan almak üzere yevmi nim akçe ile Hacı Ömer bin Mehmed'e inayet.⁶⁸⁸(Şehri Zilhicce 1180/Nisan 1767)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi derununda Kurşunlu Camii'nde yevmi iki akçe ile hatib olan Süleyman bin Mehmed ferağından Hacı Halil bin Abdurrahman'a

⁶⁸⁴ H.D. 1061, s. 108

⁶⁸⁵ H.D. 1063, s. 82

⁶⁸⁶ H.D. 1063, s. 92

⁶⁸⁷ H.D. 1063, s. 101

⁶⁸⁸ H.D. 1057, s. 48

Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁸⁹ (Şehri Zilhicce Sene 1185/Mart 1772)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde yevmi iki akçe ile imam olan Mehmed ferağından kebir oğlu Seyyid Nuh'a Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.⁶⁹⁰ (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde yevmi iki akçe ile hatib olan Hacı Halil bin Abdurrahman Bey beratı tecdid buyruldu.⁶⁹¹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii demekle maruf camiinde evkat-ı hamsede yevmi iki akçe ile imam olan Seyyid Nuh ricasıyla karındaşı oğlu Seyyid Hafız Ahmed Seyyid Hafız Ali'ye ferağat ve yedinde beratları verüb Naibi Mehmed Hasib arzıyla merkum Seyyid Hafız Ahmed'e tevcih buyruldu.⁶⁹² (Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii demekle maruf camii şerifde vakti zuhur ve asrda müezzin olan Hacı Ömer fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.⁶⁹³ (Şehri Ramazan 1196/Ağustos 1782)

Ankar'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii'nde yevmi iki akçe ile hatib olan Hacı Münib fevt mahlûlünden kebir oğlu Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.⁶⁹⁴ (Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

⁶⁸⁹ H.D. 1058, s. 9

⁶⁹⁰ H.D. 1059, s. 26

⁶⁹¹ H.D. 1065, s. 15

⁶⁹² H.D. 1071, s. 55

⁶⁹³ H.D. 1071, s. 65

⁶⁹⁴ H.D. 1071, s. 68

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii demekle marûf camiide evkat-ı hamsede yevmi iki akçe ile imam olan Seyyid Hafız Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali bin Seyyid Hafız Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.⁶⁹⁵(Şehri Muharrem 1213/Haziran 1798)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii demekle maruf camiide yevmi iki akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Ali bin Seyyid Hafız Ahmed ferağından Seyyid Mehmed ve Seyyid Mustafa ibney Hidayetullah nam karındaşlara ba-berat iştiraken tevcih buyruldu.⁶⁹⁶(Şehri Zilhicce 1219/Mart 1805)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde kâin Kurşunlu Camii Şerifi'nin rakabesine meşruta nukud-ı mevkufenin mütevellisi olmayub nasb ve tayin olunmak lazım olmağla tevliyet-i mezkure ahalinin muhtarı Mehmed bin Dede'ye ber-vechi hasbi Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla merkur Mehmed bin Dede'ye tevcih buyruldu.⁶⁹⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1220/Haziran 1805)

Ankara Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Kurşunlu Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe vazife ile hatib olan Mehmed bin el-Hac Halil bila veled fevt mahlûlünden lede'l- imtihan istihkakları zahir ve numayan es-Seyyid Hafız Mehmed ve es-Seyyid Hafız Mustafa ibney Mehmed 'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla nam karındaşlara iştiraken tevcih buyruldu.⁶⁹⁸(Recebü'l-Mürecebbe 1238/Mart 1823)

1.1.14.3.DEĞERLENDİRME

Kurşunlu Camii ile ilgili ilki 1105/1693, sonuncusu Recep 1238/Mart 1823 tarihli olmak üzere toplam yirmi iki kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan dokuzu hatip,

⁶⁹⁵ H.D. 531, s. 112

⁶⁹⁶ H.D. 532, s. 160

⁶⁹⁷ H.D. 532, s. 160

⁶⁹⁸ H.D. 535, s. 93

sekizi imam, ikişer tanesi müezzin ve ferraş ve biri de müteveli atamasıyla ilgilidir. Müteveli ataması caminin rakabesine meşruta nukud içindir.

1.1.15.LEBLEBİCİ CAMİİ

1.1.15.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Cami Denizciler Caddesinde Kargı Sokak'tadır. Kitabesine göre 1713 tarihinde Mustafa Kantarzade ve oğulları tarafından inşa edilmiştir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı caminin temel duvarları taş üstü kerpiçtir. Kuzey cephesinde iki sütun üzerine üç kemerli son cemaat mahalli bugün kapalıdır. Kuzeybatı köşesinde şerefesiz küçük ahşap minaresi bulunur.

Harimi kapatan ahşap tavan doğrudan duvarlara oturur. Diğer Ankara camilerinde görmeye alışık olduğumuz şekilde tavan çıtalarla karelere bölünmüştür. Ortasında altıgen bir göbek bulunur.

Tavana kadar uzanan alçı mihrabı üç sıra bordür çevreler. En dış bordürde sülüs yazıyla Kelime-i Tevhit tekrarı, ikinci bordürde arabesk motifler ve üçüncü bordürde de Ayet-el Kürsi yazılıdır. Kelime-i Tevhit yazıları ince bir çerçeve içine alınmıştır. Mihrap nişinin üstünde yedi sıra pano halinde Kuran'dan ayetler vardır. Niş köşelikleri de yazıyla doldurulmuştur. Ahşap minberi yenidir.⁶⁹⁹

1.1.15.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Leblebici Camii'nde kayyım olmayub Hasan mahaldır deyu Naibi Osman arzıyla.⁷⁰⁰(Sene 1103/1691)

⁶⁹⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 75-76, Konyalı, Ankara Camileri s. 69-72,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 422-424, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 124-127

⁷⁰⁰ H.D. 1138, s. 4

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki camiide nim akçe ile yevmi cumada sala müezzini olan Abdunnebi rızasıyla Receb'e fariğ olub Naibi Yusuf.⁷⁰¹(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camiide sala müezzini Receb'e tecdid.⁷⁰²(Fi Gurre-i Şevval 1115/Şubat 1704)

Ankara'da Leblebici Camii'nde nim akçe ile ferraş İbrahim fevtinden Ahmed'e inayet.⁷⁰³(Fi gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara'da Leblebici Camii'nde bir akçe ile cuma müezzini Receb fevtinden Süleyman bin Şaban'a ba-arzı Naib inayet.⁷⁰⁴(Fi Gurre-i Zilhicce 1116/Mart 1705)

Ankara'da Leblebici Camii Şerifi'nde tilavet olunmak üzere Derviş Ağa vakıf eylediği ecza-i şerifeden yevmi bir akçe vazife ile bir cüz-i şerif tilavet eden Şeyh İbrahimfevtinden Musa Halife'ye Naibi Halil arzıyla inayet.⁷⁰⁵(Şehri Gurre-i Şaban Sene 1136/Nisan 1724)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde Derviş Ağa Vakfı'ndan bir akçe ile cüzhan Musa fevtinden kebir oğlu Mehmed'e Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.⁷⁰⁶(Muharremü'l-haram 1139/Ağustos 1726)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camiinde bir akçe ile eyyam-ı cumada müezzin Süleyman ferağından Hüseyin ibni Osmana'a Naibi Mehmed arzıyla.⁷⁰⁷(Safer 1140/Eylül 1727)

⁷⁰¹ H.D. 1138, s. 7

⁷⁰² H.D. 1067, s. 168

⁷⁰³ H.D. 1067, s. 168

⁷⁰⁴ H.D. 1067, s. 169

⁷⁰⁵ H.D. 1137, s. 81

⁷⁰⁶ H.D. 1143, s. 81

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camiinde bir akçe ile müezzin Ebubekir fevt Süleyman ibni Şaban'a Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁷⁰⁸(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde bir akçe ile müezzin Süleyman bin Şaban fevtinden Ali bin Abdullah'a inayet.⁷⁰⁹(Şehri Şevval Sene 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki camiide bir akçe ile müezzin Süleyman üzerinden Ali bin Abdullah almağla ref'inden Naibi İbrahim arzıyla ibka inayet.⁷¹⁰(Şehri Zilhicce 1140/Temmuz 1728)

Ankara'da Leblebici Camii'nde bir akçe ile cüzhan ve bir akçe ile müteveli İbrahim fevtinden oğlu Mustafa'ya babası beratı mucibince inayet.⁷¹¹(Şehri Muharrem 1141/Ağustos 1728)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde nim akçe ile hatib olan Vecihi mahlülünden oğlu Hüseyin'e Naibi Ahmed arzıyla inayet.⁷¹²(Şevval 1141/Nisan 1729)

Ankara'da Mahkeme kurbunda Hafizzade tamir eylediği Leblebici Camii demekle maruf camiide bir akçe ile imam olan Hüseyin Halife Seyyid Hafız İsmail ferağından mutasarrıf olub beratı mucibince tecdid inayet.⁷¹³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

⁷⁰⁷ H.D. 1143, s. 83

⁷⁰⁸ H.D. 1143, s. 83

⁷⁰⁹ H.D. 1144, s. 16

⁷¹⁰ H.D. 1144, s. 16

⁷¹¹ H.D. 1144, s. 16

⁷¹² H.D. 1144, s. 17

⁷¹³ H.D. 1068, s. 131

Ankara'da Mahkeme kurbunda Hafızzade tamir eylediği Leblebici Camii demekle maruf camiide bir akçe ile imam Hüseyin fevt Mehmed Halife'ye inayet.⁷¹⁴(Şehri Zilhicce 1147/Nisan 1735)

Ankara'da Mahkeme kurbunda Hafızzade tamir eylediği Leblebici demekle maruf camiide bir akçe ile imam Hafız Mehmed Halife ferağından diğeri Mehmed Halife ibni Ahmed'e Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.⁷¹⁵(Şehri Safer 1148/Haziran 1735)

Medine-i Ankara'da Leblebici Camii Şerifi'nde Şeyh Ahmed Vakfı'ndan yevmi bir akçe vazife ile devirhan ve yevmi bir akçe vazife ile merhum Şeyh Ahmed Vakfı'na mütevellî olan Mustafa Halife bin İbrahim on dört senede acem diyarına gidüb hayatı na malum olmağla ref'inden mefkud-ı mezburun taraf-ı şerden Kadısı es-Seyyid Abdulkerim Halife'ye Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzı mucibince buyruldu.⁷¹⁶(Muharrem 1155/Mart 1742)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki camii şerifin bir akçe ile cuma müezzini Hüseyin fevt oğlu Osman'a Naibi Abdulfettah arzıyla.⁷¹⁷(Safer 1157/Mart 1744)

Ankara'da Leblebici Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile cuma müezzini Osman fevt Ahmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Halil Efendi arzıyla berat.⁷¹⁸(Şaban 1157/Eylül 1744)

⁷¹⁴ H.D. 1068, s. 142

⁷¹⁵ H.D. 1068, s. 142

⁷¹⁶ H.D. 1061, s. 107

⁷¹⁷ H.D. 1061, s. 111

⁷¹⁸ H.D. 1061, s. 112

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde nim akçe evkat-ı hamse müezzini Mustafa bin Şaban fevt Mehmed bin Mehmed'e Naibi Mustafa Efendi arzıyla.⁷¹⁹(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1159/Nisan 1746)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki Leblebici Camii'nde yevmi iki akçe ile müezzini olan Ahmed bin Abdulvahhab kasr-ı yedinden Mustafa bin İsa'ya Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.⁷²⁰(Şehri Şaban 1160/Ağustos 1747)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki Leblebici Camii'nde Serbölük Ali Ağa nam sahibü'l-hayrın müceddeden vaz eylediği kürsüye yevmi üç akçe vazife ile eyyam-ı cuma ve eyyam-ı ramazan vaizi nasb olunan Hüseyin Halife ibni Receb vâkıf-ı mezburun muhtarı olup bi berat olmağla müceddeden Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.⁷²¹(Şehri Ramazan 1160/Eylül 1747)

Ankara Mahkemesi kurbunda Hafızzade tamir eylediği Leblebici Camii'nde bir akçe ile imam olan Mehmed bin Ahmed kasr-ı yedinden muhtar-ı cemaat olan Seyyid Halil bin Hacı Hafız İbrahim Halife'ye Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.⁷²²(Şehri Receb 1164/Mayıs 1751)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde nim akçe ile hatib Hasan'a tecdid.⁷²³(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camii şerifde evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed Halife ibni Mehmed'in atik beratı tecdid.⁷²⁴ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1171/Ocak 1758)

⁷¹⁹ H.D. 1061, s. 116

⁷²⁰ H.D. 1061, s. 121

⁷²¹ H.D. 1061, s. 121

⁷²² H.D. 1061, s. 129

⁷²³ H.D. 1063, s. 80

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camii şerifde yevmi nim akçe ile yevmi cumada ve ideynde hatib Hasan'a tecdid.⁷²⁵(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii Şerifi'nde ba-muayyene müezzin olan Mehmed bin Mehmed bila veled fevt olub mahlûlünden Mehmed bin Musa Halife'ye kendi arzuhali mucibince tevcih buyruldu.⁷²⁶(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde Leblebici Camii Şerifi'nde iki akçe ile cuma müezzin olan Mustafa Halife'ye tecdid.⁷²⁷(Şehri Gurre-i Receb 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki Hafızzade bina ve tamir eylediği camii şerifde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Halil bin Hacı Hafız İbrahim ferağından Halil bin Osman'a Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁷²⁸(Şehri Ramazan 1178/Şubat 1765)

Ankara'da Derviş Ağa nam merhumun medine-i mezburede Leblebici Camii Şerifi'nde mevzu' vakıf eylediği ecza-i şerife kârilerine vakıf eylediği sakıf ve nukud-ı mevkufenin mütevellisi olmayub nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla müceddeden yevmi bir akçe ile Musa bin Mehmed'e Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁷²⁹(Şehri gurre-i Cemaziye'l-ahir 1179/Kasım 1765)

⁷²⁴ H.D. 1063, s. 96

⁷²⁵ H.D. 1063, s. 103

⁷²⁶ H.D. 1063, s. 110

⁷²⁷ H.D. 1063, s. 110

⁷²⁸ H.D. 1057, s. 45

⁷²⁹ H.D. 1057, s. 45

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed bin Musa bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Mehmed'e Naibi İsmail arzıyla tevcih buyruldu.⁷³⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1181/Ağustos 1767)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde Hafızade bina ve tamir eylediği Leblebici Camii'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Halil bin Osman fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁷³¹(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camiinde yevmi nim akçe ile hatib olan Hasan bin Receb ferağından Hacı Ahmed bin Mustafa'ya Mehmed Emin arzıyla tevcih.⁷³²(Şehri Muharrem Sene 1183/Mayıs 1769)

Ankara'da Leblebici Mahallesi Camii'nde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed bin Mehmed fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁷³³(Şehri Muharrem Sene 1184/Nisan 1770)

Ankara'da ashab-ı hayratdan Derviş Ağa medine-i mezburede Leblebici Camii'nde Yusuf vakıf eylediği ecza-i şerif kârilerine vakıf eylediği ve mevkufenin bir akçe ile mütevellî olan Musa'ya.⁷³⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'ndeCamii'nde nim akçe ile hatib olan Hacı Ahmed bin Mustafa'ya tecdid.⁷³⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir 1189/Temmuz 1775)

⁷³⁰ H.D. 1057, s. 49

⁷³¹ H.D. 1072, s. 92

⁷³² H.D. 1072, s. 93

⁷³³ H.D. 1072, s. 95

⁷³⁴ H.D. 1065, s. 17

⁷³⁵ H.D. 1065, s. 18

Ankara’da Derviş Ağa medine-i mezburede Leblebici Camii’nde mevzi vakıf eylediği ecza-i şerif karîlerine vakıf eylediği nukud-ı mevkufenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Musa fevt mahlûlünden oğlu İsmail’e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁷³⁶(Şehri Şaban 1189/Eylül 1775)

Ankara'da Leblebici Mahallesi’nde kâin camiide yevmi nim akçe ile yevmi cumada müezzin olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Ali’ye Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.⁷³⁷(Şehri Zilkade 1190/Aralık 1776)

Ankara'da Leblebici Mahallesi’nde camii şerifde yevmi nim akçe ile hatib olan Hacı Ahmed ferağından Mehmed bin Hacı Halil’e ba-berat tevcih buyruldu.⁷³⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir 1197/Mayıs 1783)

Ankara'da Leblebici Mahallesi’nde camii şerifde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Süleyman’a Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.⁷³⁹(Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

Ankara’da Leblebici Mahallesi’nde camii şerifde yevmi nim akçe ile hatib olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden bin Süleyman’a Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih inayet.⁷⁴⁰(Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

Ankara’da Leblebici Mahallesi’ndecamiinde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Mustafa bin Süleyman ferağından İsmail bin Süleyman’a Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.⁷⁴¹(Şehri Şaban 1203/Nisan 1789)

⁷³⁶ H.D. 1071, s. 45

⁷³⁷ H.D. 1071, s. 47

⁷³⁸ H.D. 1071, s. 66

⁷³⁹ H.D. 1071, s. 67

⁷⁴⁰ H.D. 1071, s. 67

⁷⁴¹ H.D. 530, s. 181

Ankara'da müteveffa Derviş Ağa medine-i mezburede Leblebici Mahallesi'nde binası camide bade'l-asr kıraat olunmak üzere vakf eylediği eczadan vakf-ı mezburun vakfı olan Saraclar Sûku'nda bir bab sarac dükkânı icaresinden almak üzere iki akçe ile bir cüz-i şerif talisi olan es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Hafız İbrahim fev mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Said bin Seyyid Halil'e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁴²(Şehri Cemaziye'l-evvel 1210/Kasım 1795)

Ankara'da merhum Derviş Ağa medine-i mezburede Leblebici Camii'nde v'az-ı vakf eylediği ecza-i şerife kârilerine vakf eylediği nukûd-i mevkûfenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan İsmail bin Musa fevt mahlûlünden Hacı Abdullah bin Hacı Hafız İbrahim'e Naibi Hafızade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁴³ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1211/Kasım 1796)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde vaki Hafızade bina ve tamir eylediği Leblebici Câmii'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Halil'le ba-berat tevcih buyruldu.⁷⁴⁴ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara'da Merhum Derviş Ağa medine-i mezburede Leblebici Camii Şerifi'nde vaz vakıf eylediği ecza-i şerif kârilerine vakıf eylediği nukud-ı mevkufenin bir akçe vazife ile mütevellisi olan el-Hac Abdullah ve el-Hac Hafız İbrahim fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız Ahmed bin Hafız Mustafa'ya Naibi es-Seyyid Ebubekir arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁴⁵(Şehri Şaban 1223/Eylül 1808)

⁷⁴² H.D. 531, s. 108

⁷⁴³ H.D. 531, s. 110

⁷⁴⁴ H.D. 531, s. 114

⁷⁴⁵ H.D. 533, s. 60

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde camiide yevmi nim akçe ile hatib olan Mustafa bin Süleyman fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Hâfız Ahmed bin Mustafa'ya Naibi Hacı Hüseyin arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁴⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir 1228/Haziran 1813)

Ankara'da Leblebici Mahallesi'nde Hâfızade bina ve tamir eylediği Leblebici Camii'nde yevmi bir akçe ile evkât-ı hamsede imam olan Seyyid Halil bin Mustafa ferağından Seyyid Hâfız Ahmed bin Mustafa'ya mahallinde meclis-i şer' de teslim etmeğle atik beratın dahi Hafid Keçecizade Abdulhalim arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁷⁴⁷(Şehri Saferü'l-hayr 1237/Ekim 1821)

1.1.15.3.DEĞERLENDİRME

Camiyle ilgili ilki 1103/1691, sonuncusu Safer 1237/Ekim 1821 tarihli olmaküzere toplam elli kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on biri müezzin, sekizer tanesi hatip ve imam, yedisi müteveli, altısı cuma müezzini, dördü cüzhan, ikisi sela müezzini ve birer tanesi de cuma ve ramazan vaizi, kayyım, ferraş ve devirhan atamalarıyla alakalıdır. Müteveli atamalarından ikisi Şeyh Ahmed Vakfı'na, dördü de ecza-i şerif karilerine mevkuşe nükuda yapılmıştır.

1.1.16.MİMARZADE ES-SEYYİD MEHMED ŞAKİR EFENDİ CAMİİ

1.1.16.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacettepe Mahallesi'nde Tacettin Dergâhı'nın yakınlarında bulunan cami on sekizinci yüzyıl eseridir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı, son cemaat mahalli olan bir camidir. Duvarların altı taş üstü kerpiçtir. Minaresi yoktur. Kuzey cephesindeki son cemaat mahallinden geçilerek harime girilir. Tavan ve kadınlar mahfili ahşaptır. Çitalarla karelere bölünen tavanın ortasında altıgen bir göbek bulunur. Kadınlar

⁷⁴⁶ H.D. 534, s. 126

⁷⁴⁷ H.D. 534, s. 134

mahfilinin korkulukları ve kafesleri ahşap olup dikkat çekicidir. Mahfilin altında tavan da olduğu gibi karelere bölünmüş olup, balkon çıkıntısının altında bir göbek vardır. Mahfilin korkuluklarının altında sülüs tarzda yazı frizi bulunur. Ahşap pencere doğramalarının üstlerinde Kelime-i Tevhit yazılıdır. Üç bordürle çevrelenen alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. Bordürlerden en dıştaki ve üçüncü sıradaki bitkisel motiflerle, ikinci sıradaki Kelime-i Tevhit yazısıyla doldurulmuştur. Nişin içi ve köşelikleri yıldızlardan müteşekkil geometrik bir ağla bezenmiştir. Nişin iki yanındaki sütunceler zar başlıklı olup altları mukarnaslıdır. Alınlıkta bir pano içinde Kyan'dan ayetler vardır. Mihrap bir sıra palmet dizisiyle nihayetlenir. Ahşap minberinin yan aynalıklarında panolar halinde geometrik şekiller, bitkisel motifler mevcuttur.⁷⁴⁸

1.1.16.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Arasta başında Seyyid Mehmed Şakir Efendi bina eylediği camii şerifde yevmi cumada müezzin lazım olmağla yevmi bir akçe ile Abdullah'a inayet.⁷⁴⁹(Şehri Receb 1188/Eylül 1774)

Ankara'da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzatdan Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi medine-i mezburda İmaret Mahallesi'nde ba-izni hümayun müceddeden bina eylediği camii şerife hatib nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla vâkıf-ı mezburun evkafından almak üzere yevmi beş akçe ile hitabeti Hafız Mahmud ibni Osman'a Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.⁷⁵⁰(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

⁷⁴⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 79-80, Konyalı, Ankara Camileri s. 72-75,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 434-435, Eskici, Ankara Mihrablari, s. 194-196

⁷⁴⁹ H.D. 1059, s. 28

⁷⁵⁰ H.D. 1071, s. 69

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzatdan Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi medine-i mezburda İmaret Mahallesi’nde müceddeden bina eylediği camii şerife evkat-ı hamsede imam olmayub nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla vâkıf-ı mezbur evkafdan yevmi on beş akçe ile imamet ciheti Hafız Mahmud ibni Osman’a Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.⁷⁵¹(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzatdan Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi İmaret Mahallesi’nde müceddeden bina eylediği camii şerife müezzin ve ferraş ve devirhan olmayub nasb ve tayin olunması lazım olmağla vâkıf-ı mezbur evkafdan almak üzere yevmi yedi akçe vazife ile müezzinlik ve yevmi iki akçe ile devirhanlık ve dört akçe ile ferraşlık cihetleri müceddeden kayıd ile Mehmed bin Hüseyin’e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.⁷⁵²(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzat-ı kiramdan Mimarzade es-Seyyid Şakir Efendi müceddeden medine-i mezburda İmaret Mahallesi’nde bina eylediği camii şerifin yevmi cuma ve ramazan ve îdeynde vaiz olmayub nasb ve tayin olunmak lazım olmağla vâkıf-ı mezburun evkafından almak üzere yevmi beş akçe ile Seyyid Halil bin Seyyid Şerafeddin’e Naibi İsmail Zühdü ba’de’l-arz ve Şeyhü’l-islam Dürrizade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretlerin işaretleri aliyyeleriyle tevcih buyruldu.⁷⁵³(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzat-ı kiramdan Mimarzade Seyyid Mehmed Şakir Efendi binası medine-i mezburede İmaret Mahallesi’nde camide

⁷⁵¹ H.D. 1071, s. 69

⁷⁵² H.D. 1071, s. 69

⁷⁵³ H.D. 1071, s. 69

eyyam-ı cuma ve ramazan-ı mübarek ve ideynde beş akçe ile vaiz olan Seyyid Halil bin Seyyid Şerafeddin fevt mahlûlünden Hafız Mahmud bin Osman’a Naibi Mehmed Salih bade’l-arz Şeyhü’l-islam faziletlu semahatlu Seyyid Mehmed Arif Efendi Hazretleri işaretleriyle tevcih buyruldu.⁷⁵⁴(Şehri Rebiu’l-evvel 1208/Ekim 1793)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzat-ı kiram zevi’l-ihitiramdan Mimarzade Seyyid Mehmed Şakir Efendi medine-i mezburede İmaret Mahalesi’nde binası camiinde vâkıf-ı muma ileyhın evkâfından almak üzere yevmi beş akçe ile hatib olan Hâfız Mahmud bin Osman bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali’ye Naibi Kadızade Mehmed Arif Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁵⁵(Şehri Muharremü’l-haram 1230/Aralık 1814)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzat-ı kiram zil-ihitiramdan Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi medine-i mezburede İmaret Mahallesi’nde vaki camiinde vâkıf-ı muma ileyhın evkâfından almak üzere yevmi beş akçe ile hatib olan Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali ferağından Hâfız Mehmed bin Osman’a ba-berat tevcih ve inayet buyruldu.⁷⁵⁶(Şehri Cemaziye’l-ahir 1234/Mart 1819)

Ankara’da Erzurum Mahallesi sakinlerinden eşraf-ı kuzat-ı kiram Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi medine-i mezburede İmaret Mahallesi’ndecamiinde vâkıf-ı muma ileyhın evkâfından almak üzere yevmi beş akçe ile eyyam-ı cuma ve ramazan-ı mübareke ve ideynde vaiz ve nâsîh ve yine vakf-ı mezburdan almak üzere yevmi on beş akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Hafız Mahmud bin Osman bila veled fevt mahlûlünden Hâfız Mehmed bin Osman’a Naibi Şeyhu’l-islam Mevlana Mekkizade Mustafa Asım Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak

⁷⁵⁴ H.D. 530, s. 188

⁷⁵⁵ H.D. 534, s. 129

⁷⁵⁶ H.D. 534, s. 132

deyu 17 Cemaziye'l-ahir 1234 tarihinde sadır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁷⁵⁷ (Nisan 1819)

1.1.16.3.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilki Receb 1188/Eylül 1774, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1234/Nisan 1819 tarihli olmak üzere toplam on iki kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan üçü hatip, üçü cuma, ramazan ve ideynde vaiz ve nâsıh, birer tanesi de imam, müezzin, ferraş, devirhan ve cuma müezzini görevleri ile ilgili atamalardır.

1.1.17.PİRİZADE SEYYİD MUSTAFA CAMİİ (YENİCE MAHALLESİ CAMİİ)

1.1.17.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Yapımı on on sekizinci veya on dokuzuncu yüzyıla tarihlendirilen⁷⁵⁸ camii uzunlamasına dikdörtgen planlı basit bir mahalle camiidir. Ahşap tavanı doğrudan duvarlara oturur. Minberi ve mihrabı yenidir. Tek şerefeli, silindirik gövdeli minaresinin kaidesi su basmanı seviyesine kadar taş, üstü tuğladır.

1.1.17.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde Pirizade Camii'nde müezzin lazım ve mühim olmağla nim akçe ile İbrahim'e Naibi Yusuf'un arzıyla buyruldu.⁷⁵⁹(Şehri Zilhicce 1114/Nisan 1703)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde vaki Pirizade Camii'nde hatib olmayub lazım olmağla bir akçe ile Ali'ye Naibi Yusuf'un arzı ile buyruldu.⁷⁶⁰ (Şehri Zilhicce 1114/Nisan 1703)

⁷⁵⁷ H.D. 534, s. 132

⁷⁵⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 89-90, Ankara Vakıf Eserleri, s.174-175

⁷⁵⁹ H.D. 1138, s. 9

⁷⁶⁰ H.D. 1138, s. 9

Ankara'da Yenice Mahallede Pirizade Seyyid Mustafa Camii'nde bir akçe ile hatib Hacı Ali'ye tecdid.⁷⁶¹(Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde camiide bir akçe ile imam ve bir akçe ile hatib Adem fevt sulbi oğlu Ali Halife'ye Naibi Abdulkerim arzıyla berat inayet.⁷⁶²(Şehri Şevval 1146/Mart 1734)

Ankara'da Yenice Mahallesi'ndecamii şerifde yevmi birer akçe ile imam ve hatib olan Ali bin Adem kendi hüsnü rızasıyla muhtar-ı cemaatı olan Hasan Halife bin Mustafa'ya inayet ricasına Naibi Şeyh Ahmed arzıyla.⁷⁶³(Şehri Ramazan 1153/Kasım 1740)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde vaki camii şerifin kayyımı Mustafa fevt İbrahim'e inayet buyruldu.⁷⁶⁴(Saferü'l-hayr Sene 1156/Mart 1743)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi bir akçe ile hatib ve yevmi bir akçe vazife ile imam olan Hasan bila veled fevt mahlûlünden Yunus Halife ibni Salih'e ba-arzuhal tevcih.⁷⁶⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1159/Mayıs 1746)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi birer akçe vazife ile imam ve hatib olan Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda mahlûlünden muhtarı cemaati Halil Halife ibni Osman'a tevcih olunmak üzere Naibi Mustafa Efendi arzedüb berat olunmak üzere iken yine Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin hatibi olan Yunus Halife zikir olunan imamet ve hitabeti dahi müteveffayı merkumun mahlûlünden üzerinde berat eylediğinden gayri iki hitabeti bir kimesnede

⁷⁶¹ H.D. 1067, s. 168

⁷⁶² H.D. 1068, s. 139

⁷⁶³ H.D. 1068, s. 149

⁷⁶⁴ H.D. 1061, s. 109

⁷⁶⁵ H.D. 1061, s. 116

olmak maniatü'l-cem olmağla zikir olunan Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti merkum Yunus'un ref'inden kendüğe tevcih olunmak babında inayet taleb dahi derkenarına nazar olundukda Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti yevmi birer akçe vazife ile Cemaziye'l-evvel sene 1159 evailinde Hasan mahlûlünden ba-arzuhal Yunus Halife'ye tevcih olunduğu ve Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi bir akçe ile hitabeti Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla Ramazan sene 1155 müceddeden Yunus Halife'ye tevcih olunduğu mukayyed olmağla mezbur Halil Halife muhtarı cemaati olduğunu ahali-i kazadan mazbutu'l-esami dört nefer kimesne haber vermeleriyle zikir olunan Yenice Mahallesinin Camii imamet ve hitabeti mezbur Yunus'un ref'inden merkum Halil Halife'ye vechi meşruh üzere tevcih olundu Naibi mezbur Mustafa efendinin arzıyla.⁷⁶⁶(Mayıs 1746)

Ankara'da Yenice Mahallede vaki camiin yevmi birer akçe ile imam ve hatibi Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda kendi arzuhalı mucibince Yunus bin Salih'e Cemaziye'l-evvel sene 1159 ba'de't-tevcih camii mezburede birer akçe ile imam ve hatib olan Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda mahlûlünden Halil bin Osman'a tevcih olunmak ricasına Naibi Mustafa Efendi arz ve tevcih buyrulmak imamet eylemek Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin hatibi Yunus zikir olunan imamet ve hitabeti dahi müteveffayı mezburun mahlûlünden kendüğe berat etdirüb iki hitabet bir kimesnede olmağla maniatü'l-cem olmağla Yenice Mahallesi'nin imamet ve hitabeti merkum Yunus ref'inden tevcih olunmak babında inayet taleb etmeğın zikir olunan Yenice Mahallesi'nin yevmi birer akçe ile imamet ve hitabeti Hasan mahlûlünden Cemaziye'l-evvel sene 1159 ba-arzuhal Yunus'a tevcih olunduğu ve yine Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi yevmi bir akçe ile hitabeti Naibi Seyyid Abdullah arzıyla Ramazan sene 1155 müceddeden Yunus Halife'ye tevcih olunduğu ba'de'd-derkenar zikir olunan Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti

⁷⁶⁶ H.D. 1061, s. 116

merkum Yunus'un ref'inden mezbur Halil'e Naibi mezbur Mustafa Efendi arzıyla tevcih olundukdan sonra sadır olan fermân-ı âliye imtisalen arzuhal ve derkenara nazar olundukda Ankara Yenice Mahallesi'nde camii şerifin yevmi birer akçe ile imam ve hatibi olan Hasan Halife fevt oldukda sahib-i arzuhal Yunus'a tevcih olundukdan sonra mezbur Yunus medine-i mezburede Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi hatibi olub iki hitabeti maniatü'l-cem' dir deyu ciheteyndi mezbure Yunus ref'inden halen mutasarrıf olan Halil Halife'ye tevcih talebi mezbur Yunus mukaddema üzerinde olan Serbölük Camii'nin hitabeti İbrahim nam kimesneye ferağat etmekle maniatü'l-cem olan iki hitabet olub imamet maniatü'l-cem olmadığından merkum Yunus sıfru'l-yed ve sahib-i evvel olmağın hitabete müdahale eylemeyüb ancak imamet-i mezkure Yunus'a tevcih ve ibka buyrulmak ricasına istirham eyledüğünü Anadolu Kazaskeri Mevlana Mustafa Efendi Hazretleri ilam etmekle ilamları ve bin yüz altmış senesi Muharrem'inin yirmi birinci günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince ibka olundu.⁷⁶⁷ (Şubat 1747)

Ankara'da Yenice Mahallede camiide bir akçe ile imam Yunus bin Salih ferağından Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.⁷⁶⁸(Şehri Receb Sene 1166/Mayıs 1753)

Ankara Yenice Mahallesi Camii'nde bir akçe ile imam Mehmed bin Mustafa'ya tecdid.⁷⁶⁹(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Yenice Mahallesi'ndecamiide bir akçe ile imam Mehmed bin Mustafa'ya tecdid.⁷⁷⁰ (Şehri Şabanıl-muazzam 1172/Mart 1759)

⁷⁶⁷ H.D. 1061, s. 119

⁷⁶⁸ H.D. 1061, s. 131

⁷⁶⁹ H.D. 1063, s. 80

⁷⁷⁰ H.D. 1063, s. 104

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde kâin camiide ba-muayyene hatib olan Halil bin Osman fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih.⁷⁷¹ (Şehri Ramazan 1182/Ocak 1769)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde camiide ba-muayyene imam olan Mehmed bin Ali bila veled fevt mahlûlünden Bayramzade Mehmed bin Ali'ye inayet.⁷⁷² (Şehri Cemaziye'l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde camiinde ba-muayyene imam olan Bayramzade Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye ba berat tevcih buyruldu.⁷⁷³ (Şehri Zilhicce 1191/Aralık 1777)

Ankara'da vaki Yenice Mahallesi'nde kâin camii şerifde ba-muayyene ile hatib olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.⁷⁷⁴ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde camii şerifde ba-muayyene ile imam olan es-Seyyid Ali bin Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Ali'ye Naibi es-Seyyid Ebubekir arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁷⁵ (Şehri Saferü'l-hayr 1224/Mart 1809)

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde kâin camiide ba-muayyene hatib olan Seyyid Halil bin Mustafa ferağından İbrahim bin Mahmud'a Naibi Seyyid Hasan Hilmi arz etmeğin kasr-ı yed rızasıyla idüğü işbu ilâm ve Ankara sancağı mutasarrıfı saadetlu Galib Paşa Hazretleri'nin memhur şukkalarıyla tahririnden nümayan olub ancak beratı

⁷⁷¹ H.D. 1072, s. 92

⁷⁷² H.D. 1059, s. 24

⁷⁷³ H.D. 1071, s. 49

⁷⁷⁴ H.D. 531, s. 114

⁷⁷⁵ H.D. 533, s. 61

irsal olmadığı malum-ı devletleri buyruldukda beratı mutalebe olunmamak üzere iltimasları mucibince kasr-ı yedinden merkuma tevcih ve kaleminden beratı ita irade-i seniyyelerine menut idüğü muktezası ruus-i hümayundan derkenar olmağla ilamı ve mukteza derkenarı mucibince beratı mutalebe olunmamak üzere kasr-ı yedinden merkuma tevcih olunmak deyu fi 27 Rebiu'l-evvel sene 1233 tarihiyle muverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁷⁷⁶ (Şubat 1818)

Ankara Kazası'nda Yenice Mahallesi'nde camiinde vazife-i muayyene ile imamet cihetine mutasarrıf olan Seyyid Ali bin Seyyid Ali on beş seneden berü mefkud olub bir kimesneyi dahi tarafından vekil etmediğinden hizmet-i mezkure ol vecihle hali ve muattal kalmağla imamet-i mezkure merkumun ref'inden Osman ibni Ali'ye tevcih olunmak babında Naibi Abdullah Hilmi zide ilmuhu arz etmeğin sâdır olan fermân-ı âlişana imtisalen işbu arz ve derkenara nazar olundukda Ankara'da Yenice Mahallesi'ndekâin camiide vazife-i muayyene ile imamet cihetine ba berat mutasarrıf olan Seyyid Ali Halife müddet-i vağfireden beru gaib olub hizmet-i lazimesini dahi kimesneye ihale ve tevkil etmemekle hali ve muattal kaldığından bahisle cihet-i mezbure merkum Seyyid Ali'nin ref'inden erbab-ı istihkakdan baisü'l-arz Osman bin Ali'ye tevcihini kaza-i mezbur Naibi Abdullah Hilmi Efendi daileri işbu mührü mutabık arzıyla istid'a etmeğin fi'l-hakika cihet-i merkum mezbur Seyyid Ali'nin üzerinde masturi düğü askeriden mahrec derkenardan müsteban oldukdan sonra kaza-i mezbur ahalisinden Süleyman bin Hasan ve Salih bin İbrahim nam kimesneler dahi mezbur Seyyid Ali'nin müddet-i vafireden beru vikdani ve baisü'l-arz mezbur Osman Halife'nin cihet-i merkumeye ehliyet ve istihkakını ala tariki'ş-şahade ihbar etmeleriyle bu suretde cihet-i merkum vazife-i muayenesiyle mezbur Seyyid Ali Halife'nin ref'inden baisü'l-arz Osman ibni Ali'ye tevcih ve yedine berat-ı âlişan i'ta buyrulmak

⁷⁷⁶ H.D. 534, s. 131

babında fermân-ı âlileri suduru emri sevab idüğü izzetlu faziletlu Anadolu Kazasker ve Meşrebzade Abdurrahman Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ber-muceb-i ilam tevcih olunmak deyu fî 9 Muharrem sene 1246 gün tarihli müverrah ve musahhah sâdır olan fermân-ı âli mucibince Seyyid Ali'nin ref'inden.⁷⁷⁷ (Haziran 1830)

1.1.17.3.DEĞERLENDİRME

Yenice Mahallesi'nde bulunan camii kayıtlara Pirizade Seyyid Mustafa ve Yenice Camii olmak üzere iki farklı isimle yazılmıştır. Camii ile ilgili ilk kaydın tarihi Zilhicce 1114/Nisan 1703, son kaydın tarihi Muharrem 1246/Haziran 1830'dur. On ikisi imam, onu hatip, birer tanesi de müezzin ve kayyım atamalarıyla ilgili toplam on dokuz kayıt bulunmaktadır.

1.1.18.RESUL EFENDİ (İKİ ŞEREFELİ) CAMİİ

1.1.18.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Akbaş Mahallesi'nde bulunan camii meyilli bir arazi üzerine 1674 tarihinde inşa edilmiştir⁷⁷⁸. Uzunlamasına dikdörtgen planlı caminin duvarları taş üzerine kerpiç örülüdür. Günümüzde kapatılmış son cemaat mahalli kuzey cephesindedir. İsmi de aldığı iki şerfeli silindirik gövdeli tuğla minaresi kuzey doğu köşesindedir. Çatısı kiremit kaplıdır. Harimin ve son cemaat mahallinin tavanı ahşaptır. Tavan doğrudan duvarlara oturur. Çıtılarla karelere bölünmüş tavanın ortasında kare bir göbek vardır. Göbeğin içi sekizgen geçmelerden oluşan geometrik süslemelerle doldurulmuştur. Göbeği sınırlayan pervazlar kalemişi süslüdür. Kadınlar mahfilinin balkon çıkıntısında, pencere pervazlarında ve dolap kenarlarında da yine kalemişi süslemeler göze çarpar. Tavana kadar uzanan alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. Kible duvarından bir miktar dışa taşkın olan mihrabı üç bordür çevreler. En dıştaki bordürde nesih hatla Kelime-i Tevhit kuşağı, sonra ince bir mukarnas frizi, en içtede geometrik motiflerle doldurulmuş

⁷⁷⁷ H.D. 536, s. 76

⁷⁷⁸ Ankara Vakıf Eserleri, s. 96.

kalın bir bordür bulunur. Niş köşelikleri ve kadiesi de aynı geometrik kompozisyonla bezenmiştir. Alınlıkta nesih yazıyla iki pano halinde Kuran'dan ayetler yazılıdır. Ahşap minberi yenidir. 2008 yılında V.G.M. tarafından onarılmıştır.⁷⁷⁹

1.1.18.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi Camii'nde eyyam-ı cumada iki akçe ile devirhan ve sala müezzini olan Seyyid Halil'e tecdid.⁷⁸⁰ (1104/1692)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi Camii'nde iki akçe ile temcidhan olan Seyyid Halil'e tecdid.⁷⁸¹ (1104/1692)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi Camii'nde bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzini Murad ferağından Hüseyin'e bir akçe ile inayet.⁷⁸² (Rebiu'l-sani 1109/Ekim 1697)

Ankara'da Resul Efendi Camii'nde beş akçe ile hatib ve sermahfel Seyyid Ahmed'e tecdid.⁷⁸³ (Fi Gurre-i Zilhicce 1116/Mart 1705)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli Camii'nde üç akçe ile imam Hasan fevt oğlu İsmail'e inayet.⁷⁸⁴ (Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde dört akçe ile hatib ve bir akçe ile sermahfel ve devirhan Ahmed bin Mehmed fevtinden sulbi oğulları cahil ve nâehil olmağla mezburun mahlûlünden Mehmed

⁷⁷⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 73-74, Konyalı, Ankara Camileri s. 81-82,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 413-417, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 38-41

⁷⁸⁰ H.D. 1138, s. 10

⁷⁸¹ H.D. 1138, s. 10

⁷⁸² H.D. 1140, s. 58

⁷⁸³ H.D. 1067, s. 169

⁷⁸⁴ H.D. 1067, s. 171

Halifebin Abdullah'a Naibi Seyyid Abdulfettah arzıyla inayet.⁷⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi'nin bina eylediği camiide iki akçe ile Mehmed müezzini es-Seyyid Halil fevt es-Seyyid Mehmed Halife ibni es-Seyyid İbrahim'e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.⁷⁸⁶(Şehri Ramazan 1144/Şubat 1732)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi'nin bina eylediği camiide eyyam-ı cumada iki akçe ile devirhan ve sala müezzini es-seyyid Halil fevt es-Seyyid Mehmed Halife ibni es-Seyyid İbrahim'e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.⁷⁸⁷(Şehri Ramazan 1144/Şubat 1732)

Ankara'da İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde şehri ramazanda Mehmed bin Mustafa mahlûlünden bir akçe ile temcidhan Ahmed bin Mehmed'e tecdid.⁷⁸⁸(Şehri Safer 1145/Temmuz 1732)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli nam-ı diğer Resul Efendi Camii'nin bila berat bir akçe ile devirhanı olan İbrahim fevt mahlûlünden ⁷⁸⁹(Şehri Receb Sene 1167/Nisan 1754)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli nam Resul Efendi Camii'nde dört akçe hatib ve bir akçe sermahfel ve devirhan Mehmed bin Abdullah'a tecdid.⁷⁹⁰(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

⁷⁸⁵ H.D. 1068, s. 131

⁷⁸⁶ H.D. 1068, s. 136

⁷⁸⁷ H.D. 1068, s. 136

⁷⁸⁸ H.D. 1068, s. 137

⁷⁸⁹ H.D. 1061, s. 133

⁷⁹⁰ H.D. 1063, s. 82

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde vaki merhum Resul Efendi bina eylediği camii şerifde yevmi cumalarda yevmi iki akçe ile devirhan ve salahan es-Seyyid Mehmed cihet-i mezkûrları hüsnü ve ihtiyarıyla es-Seyyid Hacı Ömer Halife ibni İsmail Halife ferağat yedine tecdid.⁷⁹¹(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde merhum Resul Efendi bina eylediği camii şerifde yevmi iki akçe ile temcid müezzini es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid İbrahim cihet-i mezkureyi hüsnü rıza ve ihtiyarıyla es-Seyyid el-Hac Ömer bin İsmail'e Kadısı Mevlana Ömer arzıyla tecdid.⁷⁹²(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da vaki İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde şehri ramazan-ı şerifde yevmi iki akçe ile temcidhan olan Ahmed bin Mahmud'un atik berati tecdid buyruldu.⁷⁹³(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara'da Mevcud Mahallesi derununda vaki İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi bina eylediği camii şerifde yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan Mehmed bin Abdullah fevt olmağla sulbi kebir oğlu es-Seyyid Mehmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁹⁴(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde kâin Resul Efendi bina eylediği camii şerif rakabesine ve mürtezikalarına vakf-ı nukudun mütevellisi ve nazırı olmayub lazım ve mühim olmağın nezaret-i merkume zevayid-i vakıfdan yevmi on akçe vazife ile müceddeden es-Seyyid Hacı Ömer Halife'ye Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi

⁷⁹¹ H.D. 1063, s. 82

⁷⁹² H.D. 1063, s. 83

⁷⁹³ H.D. 1063, s. 85

⁷⁹⁴ H.D. 1063, s. 89

arızıyla vakfın müsaade var ise deyu bin yüz yetmiş senesi Zilhiccesinin on altıncı günü tarihiyle tevcih buyruldu.⁷⁹⁵ (Eylül 1757)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde vaki Resul Efendi bina eylediği camii şerifde eyyam-ı cumada devirhan ve salahan ve yine camii mezkurede yevmi iki akçe ile temcid müezzini olan es-Seyyid el-Hac Ömer bin İsmail ba-berat-ı şerif mutasarrıf olub bazı kimesneler bi-vecih müdahale etmeleriyle bi-vecih müdahale edenlerin ref'lerinden müceddeden Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzı mucibince müceddeden tevcih buyruldu.⁷⁹⁶(Şehri Zilhicce 1170/Eylül 1757)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde vaki Resul Efendi bina eylediği camii şerifin nukud-ı mevkufesi olmayub mürtezikalılarının vazifelerini merhum Mahmud Paşa Evkafı mülhakatından medine-i mezburda müsakkafat icaratından beher senesi evkaf-ı mezburun cabisi yedine verile gelüb vakf-ı mezbure nazır ve muhtaç değil iken ve rakabesine mevkufe olan nukudun nazırı yokdur deyu bir tarikle nezaret beratı ihdas etmekle mutasarrıf olduğu nazırlığı kendi hüsnü rızasıyla es-Seyyid el-Hac Ömer Halife es-Seyyid Osman Halife ibni Hacı Halil Halife'ye kasr-ı yed etmekle tevcih ricasına Naibi Mevlana el-Hac Osman Efendi arzıyla tevcih ve kasr-ı yed buyruldu.⁷⁹⁷(Rebiu'l-ahir 1171/Aralık 1757)

Ankara'da Mevcud Mahallesi derununda İki Şerefeli demekle arif Resul Efendi Camii Şerifi'nde dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan es-Seyyid Mehmed Halife'ye tecdid buyruldu.⁷⁹⁸(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

⁷⁹⁵ H.D. 1063, s. 94

⁷⁹⁶ H.D. 1063, s. 94

⁷⁹⁷ H.D. 1063, s. 95

⁷⁹⁸ H.D. 1063, s. 110

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan Mehmed nam kimesne cüheladan olub salat-ı mefruzayı edaya iktidarı olmayub ve iktida dahi kat'an sahih olmadığı ve menfuru'l-cema'a olduğundan gayri kıraat eylediği hutbenin manasını dahi bilmeyüb cemaati aher camiide eda-i salat-ı mefruza edüb camii merkum hali ve muattal kalmakla ref'inden muhtar-ı cemaat ve ecdadı nan parası olan Seyyid Veliyüddin bin Seyyid İbrahim'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁷⁹⁹(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde Resul Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile eyyam-ı cumada salahan ve devirhan ve yevmi iki akçe ile temcidhan olan Seyyid Hacı Ömer bin İsmail fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Abdullah'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁰⁰(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde derununda İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi binası camiide yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan Seyyid Mehmed bin Mehmed babası mahlûlünden mutasarrıf olub azl icab eder hali yoğiken ecanibden Seyyid Veliyüddin ber-takrib berat etdirüb gadri külli ve babası nan parasından mahrum etmekle ref'inden sahib-i evvel merkume Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁰¹(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan Mehmed cüheladan olub salat-ı mefruzayı edaya iktidarı olmayub ve iktida dahi kat'an sahih olmadığını ve menfuru'l-cemaa olduğundan gayri kıraat eylediği hutbenin manası

⁷⁹⁹ H.D. 1059, s. 20

⁸⁰⁰ H.D. 1059, s. 22

⁸⁰¹ H.D. 1059, s. 23

dahi bilmeyüb camii mezkûrun cemaati aher camide eda-i salat salat-ı mefruza edüb camii merkum hâli ve muattal kaldığından maada ecdadı nan parası olduğu cemaati mesclis-i şer’de haber vermeleriyle ref’inden muhtar-ı cemaat sahib-i evvel Seyyid Veliyyüddin bin Seyyid İbrahim’e Naibi arzla tevcih olunub berat-ı şerifimle mutasarrıf iken ref’olunan mezbur bir tarikle kaza-i mezbure naibi itma’ ve babası nan parası olmak üzere hilaf-ı inha kizb-i sarıh ile aldığı ilam mucibince kendi üzerine berat etdirüb sahib-i evvel merkum Seyyid Veliyyüddin’e külli gadr ve ecdadı nan parasından mahrum etmekle mezburun ref’inden sahib-i evvel merkum Seyyid Veliyyüddin’e ba-berat tevcih buyruldu.⁸⁰²(Şehri Cemaziye’l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara’da Mevcud Mahallesi’nde Resul Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile eyyam-ı cumada salahan ve devirhan ve yevmi iki akçe ile temcidhan Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Abdullah nam karındaşlara beratı tecdid buyruldu.⁸⁰³(Şehri Cemaziye’l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara’da Mevcud Mahallesi’nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii’nde dört akçe ile hatib ve bir akçe ile sermahfil ve devirhan olan Seyyid Veliyyüddin bin Seyyid İbrahim’e.⁸⁰⁴(Şehri Receb 1189/Ağustos 1775)

Ankara’da Mevcud Mahallesi’nde Resul Efendi Camii Şerifi’nin mürtezikalarına meşruta nukud-ı mevkufenin tayin olunan vazifeleri merhum Mahmud Paşa bin Veli Evkafı mülhakatından medine-i mezburede vaki musakkafat olan evkafı icaratından beher sene evkaf-ı mezburenin ber-vech-i hasbi nazır olan Seyyid Hacı Osman bin Hacı

⁸⁰² H.D. 1059, s. 23-24

⁸⁰³ H.D. 1065, s. 15

⁸⁰⁴ H.D. 1065, s. 18

Halil ferağından oğlu Seyyid Salih'e babası atik beratı mucibince tevcih buyruldu.⁸⁰⁵(Şehri Zilhicce 1194/Kasım 1780)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde merhum Resul Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile yevm-i cumada salahan ve devirhan ve yevmi iki akçe ile temcidhan olan es-Seyyid Abdurrahman ve es-Seyyid Abdullah nam karındaşlar ferağlarından Süleyman bin Ali'ye ferağı vaki ise deyu inayet buyruldu; ba-berat-ı atik.⁸⁰⁶(Şehri Rebi'ul-ahir 1212/Eylül 1797)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile sermahfel ve devirhan olan Seyyid Veliyyüddin bin Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden sulbi oğulları Seyyid Mehmed ve Seyyid Ali ibney Seyyid Veliyyüddin nam karındaşlara Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla iştiraken tevcih buyruldu.⁸⁰⁷(Şehri Zilhicce 1219/Mart 1805)

Ankara'da Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle ma'ruf Resul Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib ve yevmi bir akçe vazife ile sermahfel ve devirhân olan es-Seyyid Mehmed ve Seyyid Ali ibney Seyyid Veliyyüddin nam karındaşlar iştiraken mutasarrıflar iken merhum Seyyid Mehmed fevt, mahlûlünden hissesi karındaşı ve müşteriki Seyyid Ali bin Seyyid Veliyyüddin'e yedinde olan beratı mucibince istid'a etmeğın bila veled fevti vaki ise tevcih buyruldu.⁸⁰⁸ (Rebiül ahir 1219/Temmuz 1804)

Ankara mahallatından Mevcud Mahallesi'nde İki Şerefeli demekle maruf Resul Efendi Camii Şerifi'nde yevmi dört akçe vazife ile hatib ve yevmi bir akçe vazife ile

⁸⁰⁵ H.D. 1071, s. 55

⁸⁰⁶ H.D. 531, s. 111

⁸⁰⁷ H.D. 532, s. 160

⁸⁰⁸ H.D. 534, s. 127

sermahfel ve devirhanlık cihazlarına iki kıta beratıyla mutasarrıf olan es-Seyyid Ali bin Veliyüddin bila veled fevt mahlûlünden diğes es-Seyyid Ali Halife ibni es-Seyyid Saadeddin'e Naibi Seyyid Hasan Tahir arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁸⁰⁹ (Şehri Zilkade 1249/Mart 1834)

1.1.18.3.DEĞERLENDİRME

Cami ile ilgili ilki 1104/Eylül 1692, sonuncusu Zilkade 1249/Mart 1834 tarihli olmak üzere toplam otuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on dokuzu devirhan, on ikisi sermahfel, on biri hatip, dokuzu temcidhan, yedisi sela müezzini, ikişer tanesi müezzini ve nazır ve biri de imam atamasıyla ilgilidir.

1.1.19.SULTAN ALAEDDİN CAMİİ

1.1.19.1. TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ankara'nın en eski camilerinden biri olan Sultan Alaeddin Camii kaleiçinde Ali Taşı Sokak'ta yer alır. Cami günümüze kadar geçirdiği onarımlar sebebiyle özgün halini yitirmiştir. Sultan Alaeddin zamanında geçirdiği onarım sebebiyle aynı isimle bilinen eser muhtemelen daha önce inşa edilmiştir.⁸¹⁰ Dikdörtgen planlı, son cemaatli caminin temel duvarları taş, üstü kerpiçtir. Birçok devşirme malzemenin kullanıldığı yapının son cemaat mahallinde dor ve iyon başlıklı sütunlar dikkat çeker. Kadınlar mahfiline son cemaat mahallinin batısında kapalı bir bölümden çıkılır. Çatısı kiremit kaplıdır. Minaresi kuzey batı köşesindedir. Minarenin kaidesi taş, gövdesi tuğladır. Tek şerefeli minarede şerfenin altı kirpi saçaklıdır. Kûlahı kurşun kaplıdır.

⁸⁰⁹ H.D. 536, s. 79

⁸¹⁰ Nusret Çam, Ayşe Ersay, Ankara Muhyiddin Mesud (Alâeddin Camii)nin İlk Şekli ve Türk Mimarisindeki Yeri, **Vakıflar Dergisi**, Aralık 2012, Sayı: 38, s. 9-42

Kuzey cephesinde bulunan giriş kapısının orijinal kanatları Etnoğrafya Müzesi'nde sergilenmektedir. Kapının üstünde sivri kemerli nişlerin içinde biri 763/1361 diğeri 837/1433 tarihli iki tane tamir kitabesi vardır.

Harimi kapatan düz ahşap tavan doğrudan duvarlarla taşınır. Tavanın ortasında aşı boyalı altıgen bir göbek vardır. Göbeğin içi yıldızlar, altıgenler ve geometrik şekillerle doldurulmuştur. Etrafını çevreleyen pervazlarda ince dallar halinde kalemişi süslemeler mevcuttur.

Kuzey cephesinde son cemaat mahallinin üstünde yer alan kadınlar mahfili ahşaptır. Balkon şeklinde çıkıntı yapan bölümün korkuluklarında ince ahşap işçiliği göze çarpar.

Mihrabı ilk yapıldığı zamana ait değildir. Son dönem Osmanlı izleri taşıyan mihrap yarım silindirik bir nişe sahiptir. Nişin iki yanında bulunan sütuncelerin üstünde akantüs yaprakları vardır. Alınlıkta pano halinde bir sıra Kura'dan ayet vardır. Mihrap en üstte bir sıra akantüs yaprağı dizisiyle sonlanır. Ayrıca caminin hariminin dışında, doğuda sur duvarında caminin asıl mihrabı kabul edilen başka bir mihrap daha vardır.⁸¹¹

Caminin orijinal haliyle günümüze kadar ulaşan minberi taklit künde-kari tekniğiyle yapılmıştır.⁸¹² Yer yer tamir edildiği görünen minber, ceviz ağacından mamuldür. Minberin külâh, kaide ve taç kısmı orijinal değildir.⁸¹³ Yan aynalıklar, şerefe altı ve kapı kanatlarında künde-kârî tekniği, motif oymalarında ve kitabelerdeki hatta yuvarlak satırlı derin oyma, kapı kitabe motiflerinde düz satırlı derin oyma, korkuluklarda kafes ve kapı kitabelerinde de çift katlı rölyef teknikleriyle çok zengin bir

⁸¹¹ Eskici, Ankara Mihrabları, s. 12-14.

⁸¹² Rüstem Bozer, **Ahşap Sanatı, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı**, c. 2, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2006, s. 535

⁸¹³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 19

görünüm sergileyen minber, içi arabesk, rumi ve bitkisel bezemelerle doldurulmuş altıgen, yıldız ve çokgenlerin sistemli bağlantılarıyla süslenmiştir.⁸¹⁴

1.1.19.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Sultan Alaeddin Camii'nde aşırhan Abdulkadir'e tecdid.⁸¹⁵(Sene 1103/1691)

Ankara Kal'ası dâhilinde merhum Alaeddin Camii'nde imam Mehmed fevt olub yerine Seyyid Abdurrahman mahaldır deyu inayet.⁸¹⁶ (1105/1693)

Ankara'da Merhum Alaeddin Camii'nde bir akçe ile sermahfel olan Mehmed fevt yerine oğlu Seyyid Abdurrahman mahaldır deyu inayet.⁸¹⁷(1105/1693)

Ankara Kal'ası dâhilinde merhum Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile devirhan Mehmed fevt olub yerine oğlu Seyyid Ali mahaldır deyu inayet.⁸¹⁸(1105/1693)

Ankara Kal'ası dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde imam ve müezzin ve çerağa mevkufe tevliyeti hasbi mutasarrıfı Mehmed fevt yerine Seyyid Abdurrahman'a inayet.⁸¹⁹(1105/1693)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Ahmed bin Mehmed rızasıyla el-Hac Hasan üzerinden alub Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.⁸²⁰(1105/1693)

⁸¹⁴ Kafiye Özlem Akgül, **Ankara Arslanhane ve Ankara Alaeddin Camii Minber Süslemeleri**, Ankara 1992, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, s. 50

⁸¹⁵ H.D. 1138, s. 4

⁸¹⁶ H.D. 1138, s. 6

⁸¹⁷ H.D. 1138, s. 6

⁸¹⁸ H.D. 1138, s. 6

⁸¹⁹ H.D. 1138, s. 6

⁸²⁰ H.D. 1138, s. 6

Ankara'da Kal'ada Alaeddin Camii'nde müteveffa Mehmed ferağından Ali'ye Naibi Hacı Yusuf arzıyla.⁸²¹(1104/1692)

Ankara'da Haseki Sultan Alaeddin Camii'nde evkat-ı selasede bir akçe ile müezzin Hasan fevt yerine oğlu Hüseyin'e inayet.⁸²²(Fi Gurre-i Safer 1124/Mart 1712)

Ankara'da merhum Sultan Alaeddin Camii'nde devirhan İbrahim'e müceddeden berat.⁸²³(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da hisar dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Ali fevtinden Seyyid İbrahim'e inayet.⁸²⁴ (1140/1728)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin ve medine-i mezbure hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile devirhan ve Hacı Bayram Türbesi'nde Hemşire Kadın Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi Mehmed fevt sulbi oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.⁸²⁵(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde babası Hacı Hasan mahlûlünden bir akçe ile evkat-ı selase müezzini Hüseyin'e tecdid.⁸²⁶(Şehri Muharrem 1145/Haziran 1732)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin bina eylediği camiide nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hüseyin ibni el-Hac Hasan fevt olmağla sulbi kebir oğlu

⁸²¹ H.D. 1138, s. 10

⁸²² H.D. 1067, s. 172

⁸²³ H.D. 1143, s. 82

⁸²⁴ H.D. 1143, s. 85

⁸²⁵ H.D. 1068, s. 133

⁸²⁶ H.D. 1068, s. 136

Ahmed Halife'ye Naibi Hasan arzıyla buyruldu.⁸²⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1153/Haziran 1740)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde eyyam-ı cumada ba-muayyene devirhan olan İbrahim ibni Mehmed fevt olmağla sulbi oğlu es-Seyyid Salih'e Naibi İffet Mustafa arzıyla buyruldu.⁸²⁸(Şehri Receb 1153/Eylül 1740)

Ankara Kal'ası'nda Sultan Alaeddin Camii'nde sala müezzini olmayub vakfı rakabeden almak üzere bir akçe ile eyyam-ı cumada müezzinlik Ömer Halife'ye Naibi Seyyid Halil arzıyla.⁸²⁹(Ramazan 1157/Ekim 1744)

Ankara'da vaki Sultan Alaeddin camiine müceddeden bina olunan minaresinde eyyam-ı cumada sala müezzini olmayub bir akçe ile işbu İbrahim'e Naibi es-Seyyid Halil arzıyla.⁸³⁰ (Safer 1158/Mart 1745)

Ankara'da Sultan Alaeddin Camii'nde senevi bir müd hınta mahsul ile babası Şaban mahlûlünden bila veled devirhan İbrahim fevt Seyyid İbrahim'e Naibi Abdullah arzıyla berat.⁸³¹ (Şehri Şevval 1158/Ekim 1745)

Ankara'da Kal'a'da Sultan Alaeddin bina eylediği camiinde yevmi beş akçe ile ba-berat-ı maliye evkat-ı selase imametine Seyfîzade Ahmed mutasarrıf olub lakin camii mezburun cemaati kesiresi olduğundan sahibü'l-hayrât Seyyid el-Hac Abdurrahim Efendi iki vakitte imameti için tayin eylediği vakıfdan yevmi bir akçe vazife şart etmekle imamet-i mezbure vazife-i mezbure ile evkat-ı selase imamı olan

⁸²⁷ H.D. 1068, s. 149

⁸²⁸ H.D. 1068, s. 149

⁸²⁹ H.D. 1061, s. 112

⁸³⁰ H.D. 1061, s. 113

⁸³¹ H.D. 1061, s. 114

mezbur Ahmed Halife'ye müceddeden Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.⁸³²(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara'nın Hısnı derununda vaki Sultan Alaeddin camiinin bir akçe ile cüzhan Hacı Mehmed fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Kasım bin Hacı Mehmed'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.⁸³³(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'nın Hısnı derununda vaki Sultan Alaeddin Camii'nin cuma müezzinliği hasbi müceddeden İslamizade Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla buyruldu.⁸³⁴(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Kal'a dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde nim akçe ile evkat-ı selase müezzini Ahmed bin Hüseyin kasr-ı yedinden Seyyid Abdullah bin Seyyid Ali'ye Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁸³⁵(Şehri Receb Sene 1167/Nisan 1754)

Ankara'da Kal'a'da Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile sala müezzini Ömer bin İbrahim'e tecdid.⁸³⁶(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Kal'a dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde ibni Hüseyin ferağından nim akçe evkat-ı selase müezzin Seyyid Abdullah bin Seyyid Ali'ye tecdid.⁸³⁷(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii'nde hasbi cuma müezzini Mehmed bin İslam'a tecdid.⁸³⁸(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

⁸³² H.D. 1061, s. 124

⁸³³ H.D. 1061, s. 128

⁸³⁴ H.D. 1061, s. 128

⁸³⁵ H.D. 1061, s. 133

⁸³⁶ H.D. 1063, s. 80

⁸³⁷ H.D. 1063, s. 80

Ankara Kal'ası'nda vaki merhum ve mağfur Sultan Alaeddin bina eylediği camii şerifde bir müd hinta yevmi cumada devirhan olan es-Seyyid İbrahim Halife'nin atik beratı tecdid.⁸³⁹(Şehri Şevval 1169/Haziran 1756)

Ankara'da vaki Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi cumada vazife-i muayyenesiyle devirhan olan es-Seyyid Salih Halife'nin beratı tecdid.⁸⁴⁰ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara'da vaki Sultan Alaeddin tabe serahu hazretlerinin bina eylediği camii şerifde yevmi bir akçe ile eyyam-ı cumada devirhan olan el-Hac İbrahim bin Hacı Mustafa kendi hüsnü rızasıyla es-Seyyid Ali Halife bin Hacı Hasan Halife'ye kasr-ı yed etmekle Naibi es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁴¹ (Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da vaki merhum Sultan Alaeddin tabe serahu hazretlerinin bina eylediği camii şerifde eyyam-ı cumada devirhan olan el-Hac Mustafa fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu el-Hac İbrahim Halife'ye Naibi es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁴²(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara Kal'ası'nda vaki Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile sala müezzini olan Ömer Halife'ye tecdid.⁸⁴³ (Şehri Rebiul-ahir 1171/Aralık 1757)

⁸³⁸ H.D. 1063, s. 83

⁸³⁹ H.D. 1063, s. 86

⁸⁴⁰ H.D. 1063, s. 87

⁸⁴¹ H.D. 1063, s. 89

⁸⁴² H.D. 1063, s. 89

⁸⁴³ H.D. 1063, s. 96

Ankara Kal'ası'nda kâin Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde senevi bir müd hinta ile yevmi cumada cüzhan Seyyid İbrahim bin Seyyid İsmail'e beratı mucibince tecdid buyruldu.⁸⁴⁴(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara Kal'ası'nda Sultan Alaeddin Camii'nde devirhan Mehmed Said'e tecdid.⁸⁴⁵(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

Ankara Kal'ası'nda vaki Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Mehmed Said Halife'ye berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.⁸⁴⁶(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile cüzhan olan es-Seyyid İbrahim bin Seyyid Ali kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid el-Hac Hasan bin es-Seyyid Şerif Halife'ye Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.⁸⁴⁷(Şehri Gurre-i Zilkade Sene 1172/Haziran 1759)

Ankara'da Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde hasbi cuma müezzini olan Mehmed bin İslam fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu İsmail Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁴⁸(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan es-Seyyid Ali bin Seyyid Hacı Hasan Halil'e kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı

⁸⁴⁴ H.D. 1063, s. 98

⁸⁴⁵ H.D. 1063, s. 98

⁸⁴⁶ H.D. 1063, s. 100

⁸⁴⁷ H.D. 1063, s. 106

⁸⁴⁸ H.D. 1063, s. 110

yedinden es-Seyyid Şerif'e Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁴⁹(Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara'da Kal'a dâhilinde vaki Sultan Alaeddin CamiiŞerifi'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Abdullah bin Seyyid Ömer fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1178/Ağustos 1764)

Ankara'da Kal'a dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Mustafa bin Seyyid Abdullah ferağından Seyyid Hacı Hasan bin Seyyid Hacı Ferik'e Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵¹(Şehri Safer 1183/Haziran1769)

Ankara Kal'ası'nda Sultan Alaeddin Camii'nde yevmi cumada ba-muayyene devirhan olan Seyyid Salih fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1186/Ağustos 1772)

Ankara Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii'nde Zeyneb Hatun Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene yevmi cumada ve eyyam-ı ramazan ve ideynde vaiz olan Hafız Ebubekir bî berat olmağla Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵³(Şehri Cemaziye'l-ahir 1188/Ağustos 1774)

⁸⁴⁹ H.D. 1057, s. 39

⁸⁵⁰ H.D. 1057, s. 43

⁸⁵¹ H.D. 1072, s. 93

⁸⁵² H.D. 1059, s. 21

⁸⁵³ H.D. 1059, s. 27

Ankara Kal'asında kâin merhum Sultan Alaeddin Camii'nde senevi bir müd hinta ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail'e Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵⁴(Şehri Receb 1192/Temmuz 1778)

Ankara Kal'asında merhum Sultan Alaeddin binası camiinde vakti zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile imam olan Seyfizade Ahmed fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Hacı Hasan'a Naibi Seyyid Ahmed arzıyla inayet.⁸⁵⁵(Şehri Zilkade 1193/Kasım 1779)

Ankara Merhum Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Ahmed rızasıyla Ahmed bin Hacı Kasım ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratını verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Hacı Osman arzıyla inayet.⁸⁵⁶(Cemaziye'l-ahir 1196/Mayıs 1782)

Ankara Kal'asında merhum Sultan Alaeddin bina eylediği camii şerifde yevmi bir akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Seyyid Hacı Hasan ferağından Hafız Ali bin Mustafa'ya ferağat ve yedinde olan beratı teslim etmekle Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁵⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1197/Mart 1783)

Ankara Kal'a dâhilinde Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin Seyyid Hacı Hasan fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.⁸⁵⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde yevmi bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Hacı Hasan fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.⁸⁵⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785)

⁸⁵⁴ H.D. 1071, s. 50

⁸⁵⁵ H.D. 1071, s. 53

⁸⁵⁶ H.D. 1071, s. 64

⁸⁵⁷ H.D. 1071, s. 67

⁸⁵⁸ H.D. 1060, s. 160

Ankara’da merhum Sultan Alaeddin Camii’nde bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Şerif fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail’e Naibi Yahya arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁶⁰(Şehri Cemaziye’l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii’nde yevmi bir akçe ile cüzhan olan es-Seyyid Hafız Kasım bin el-Hac Mehmed fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.⁸⁶¹(Şehri Zilkade 1204/Temmuz 1790)

Ankara’da Sultan Alaeddin Cami Evkafı’nın mütevellisi olmayub lazım olmağla hasbi camiinin imam Hafız Ali ibni Mustafa’ya Naibi Yahya arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁶²(Şehri Zilkade 1205/Temmuz 1791)

Ankara’da Sultan Alaeddin Camii’nde Zeyneb Hatun Vakfı’ndan almak üzere ba-muayyene yevmi cumada ve eyyam-ı ramazan ve ideynde vaiz ve nâsıh olan Şeyh Hafız Ebubekir bila veled fevt mahlûlünden İsmail bin Mehmed’e kendi arzıyla Şeyhu’l-islam faziletlu semahatlu Seyyid Mehmed Arif Dürrizade Efendi Hazretleri işaretleriyle tevcih buyruldu.⁸⁶³(Şehri Şevval 1207/Mayıs 1793)

Ankara’da Sultan Alaeddin Hazretleri’nin camiinde senevi bir müd hinta ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid İsmail ferağından Seyyid Salih’e ba-berat tevcih buyruldu.⁸⁶⁴(Şehri Şevval 1208/Mayıs 1794)

⁸⁵⁹ H.D. 1060, s. 160

⁸⁶⁰ H.D. 1060, s. 164

⁸⁶¹ H.D. 530, s. 183

⁸⁶² H.D. 530, s. 185

⁸⁶³ H.D. 530, s. 188

⁸⁶⁴ H.D. 530, s. 190

Ankara'da Sultan Alaeddin Camii Şerif'i Evkafı mahsulünden almak üzere yevmi beş akçe ile imam olan Hafız Ali bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Mehmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁶⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1210/Eylül 1795)

Ankara'da Sultan Alaeddin binası camii şerifine mevzû' sekiz ecza-i şerifeden ber-vech-i hasbi bir cüz-i şerif tâlisi olan Mustafa bin Hafız Mehmed'in yedinde berati olmayub bî-berat olmağla Naibi Hafidzade Mehmed Sadık arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁸⁶⁶(Şehri Rebi'ul-evvel 1212/Ağustos 1797)

Ankara'da Sultan Alaeddin binası camiinde sekiz aded ecza-i şerifeden bir cüz-i şerif ber-vech-i hasbi mutasarrıf olan Hafız Mehmed bin Ebulkasım Halife'nin yedinde berat olmayub, bî-berat olmağla kimesne üzerinde olmadığı aklamdan bade'd-derkenar merkuma ba-arzuhal inayet.⁸⁶⁷(Şehri Rebi'ul-evvel 1212/Ağustos 1797)

Ankara'da merhum Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile yevm-i cumada devirhan olan es-Seyyid İsmail fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ahmed'e Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁸⁶⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde Zeyneb Hatun Vakfı'ndan almak üzere vazife-i muayyene ile yevm-i cuma ve eyyam-ı ramazan ve îdeynde vaiz olan İsmail bin Mehmed fevt mahlûlünden ve ulemadan Hafız Mustafa bin Hüseyin zîde ilmuhuya Naibi Kevakibizade Mustafa bade'l-arz Şeyhu'l-islam Ömer Hulusi Efendi Hazretleri lede'l-imtihân isti'dadı zahir mahallinde vaaz eylemek üzere

⁸⁶⁵ H.D. 531, s. 108

⁸⁶⁶ H.D. 531, s. 111

⁸⁶⁷ H.D. 531, s. 111

⁸⁶⁸ H.D. 531, s. 114

işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkur Hafız Mustafa zîde ilmuhuya tevcih buyruldu.⁸⁶⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1215/Ekim 1800)

Ankara Kal'asında Sultan Alaeddin Camii'nde eyyam-ı cumada yevmi iki akçe ile devirhan olan Mehmed Said bin Halil fevt mahlûlünden Seyyid Murtaza bin Hafız Mehmed'e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷⁰ (Şehri Zilkade 1219/Şubat 1805)

Ankara Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde Zeyneb Hatun Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene ile yevmi cumada ve ramazan-ı şerifde ve îdeynde vaiz ve nâsîh olan Hafız Mustafa bin Hüseyin fevt mahlûlünden ve ulemadan Mehmed bin Cafer istid'ayı inayet etmeğın mucibince tevcih buyrulam ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁸⁷¹(Şehri Saferü'l-hayr 1224/Mart 1809)

Ankara'da Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde sekiz adet ecza-i şerifden ber-vechi hasbi bir cüz-i şerif tâlisi olan Hafız Mehmed bin Ebu'l-Kasım fevt mahlûlünden sulbi oğlu Mustafa'ya Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷²(Şehri Rebiu'l-ahir 1226/Nisan 1811)

Ankara Kal'ası'nda merhum Sultan Alaeddin Camii'ndeenevi bir müd hinta ile yevmi cumada devirhanlık cihetine mutasarrıf olan Seyyid Salih bin Ahmed bila veled

⁸⁶⁹ H.D. 531, s. 115

⁸⁷⁰ H.D. 532, s. 160

⁸⁷¹ H.D. 533, s. 61

⁸⁷² H.D. 533, s. 65

fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed bin Salih'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷³(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da merhum Sultan Alaeddin binası camiide bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan es-Seyyid Ahmed bin Seyyid İsmail fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷⁴(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da Kal'a dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde yevmi nim akçe ile evkât-ı selasede müezzın olan Seyyid Ali bin Hacı Hasan ferağından hafidi Abdulkadir bin Seyyid Abdullah'a Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷⁵(Şehri Muharremü'l-haram 1230/Aralık 1814)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Sultan Alaeddin binası camiinde yevmi bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Ali bin Seyyid Hacı Hasan ferağından hafidi Seyyid Abdulkadir bin Seyyid Abdullah'a Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁷⁶(Şehri Muharremü'l-haram 1230/Aralık 1814)

Ankara Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii'nde yevmi bir akçe vazife ile cüzhanlık cihetine mutasarrıf olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Hafız Kasım bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed ibni Seyyid Mustafa'ya Naibi Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkuma tevcih buyruldu.⁸⁷⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1244/Ekim 1828)

Ankara'da Hısnı derununda Sultan Alaeddin Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail'e

⁸⁷³ H.D. 534, s. 128

⁸⁷⁴ H.D. 534, s. 128

⁸⁷⁵ H.D. 534, s. 129

⁸⁷⁶ H.D. 534, s. 129

⁸⁷⁷ H.D. 535, s. 97

Naibi Abdullah Hilmi arzıyla merkuma tevcih.⁸⁷⁸ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1247/Ağustos 1831)

1.1.19.3.DEĞERLENDİRME

Sultan Alaeddin Camii ile ilgili toplam altmış iki kayıttan ilki 1105/1693, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1247/Ağustos 1831 tarihlidir. Kayıtlardan yirmi biri devirhan, onu müezzin, sekizi cüzhan, dörder tanesi imam, cuma müezzini ve cuma ve ramazan vaizi, üçer tanesi sela müezzini ve cüz-i şerif tâlisi, ikişer tanesi sermahfel ve müteveli ve bir tanesi de aşırhan atmasıyla ilgilidir. Müteveli atamalarından biri caminin vakfı için diğeri mihrap, müezzin ve çerağına mevkufe nukud içindir. Safer 1158/Mart 1745 tarihli kayıttan caminin minaresinin müceddeden inşa edildiği yazılıdır.

1.1.20.SUSUZ KARYESİ CAMİİ

1.1.20.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Yenimahalle İlçesi Susuz Mahallesi sınırları içinde bulunan camii yapılan onarımlar, eklemelerle günümüze kadar ulaşabilmiş ama aynı zamanda orijinal halini de kaybetmiştir. 14. veya 15. yüzyıla tarihlendirilmektedir.⁸⁷⁹ Uzunlamasına dikdörtgen planlı camiinin sonradan eklenen son cemaat mahalli kuzey cephesindedir. Harime buradan girilir. Minaresi kuzay batı köşesinde olup kaidesi kesme taş üstü tuğladır.

Harimi kapatan ahşap tavan iki sıra halinde dört direk taşıyır. Direklerin üstünde profilli yastıklar ve bunların üzerinde ahşap hatıllar kibleye dik uzanır. Hatılların üzerinde kibleye paralel olarak yerleştirilen kirişler mevcuttur. Kirişlerin arasına üçgenler oluşturacak şekilde çıtalar çakılmıştır. Ahşap tavanda kalemişi süslemeler dikkate şayandır. Kirişler, konsol aralarındaki yüzeyler, tavan eteği şeklinde

⁸⁷⁸ H.D. 536, s. 77

⁸⁷⁹ Murat Çerkez, Ankara Susuz Köyü Camii, **Ekev Akademi Dergisi**, Yıl:11, sayı: 32, Yaz 2007, s. 210

adlandırabileceğimiz ahşap silmeler ve ince çıta yüzeylerinde yoğunlaşan süslemenin esasını bitkisel ve geometrik motifler meydana getirir.⁸⁸⁰

Alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. İki sıra bordürle çevrelenen mihrabın en dış bordüründe Kelime-i Tevhit yazısı tekrarlanmış, ikinci bordürde yıldızlardan oluşan geometrik bir ağla doldurulmuştur. Bordürlerin arasında zencerek şeklinde bir silme ve ikinci bordürden sonra niş köşeliklerine geçmeden ince düz bir silme daha vardır. Niş kaidesinde ve köşeliklerinde dairelerin birbirine geçmesinden oluşan bir geometrik kompozisyon vardır. Nişin iki yanında bulunan küçük sütuncelerin başlıkları mukarnaslıdır. Başlıkların içine çarkıfelek benzeri bir figür işlenmiştir. Mihrabın en üstüne bir çini kâse yerleştirilmiştir. Tabanın içinde dört kollu palmet motifi vardır.

Yapılan onarımlar, eklemeler sebebiyle orijinal halini kaybeden Susuz Köyü Camii alçı minberi, kalemişi süslemeli ahşap tavanı ve mihrabın üstüne yerleştirilen çini kâse ile önemlidir.

1.1.20.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara muzafatından Susuz nam karyede camiinde bir akçe ile hatib Ali fevt olub yerine Ahmed Halife' mahaldir deyu Naibi Ali arzıyla.⁸⁸¹ (1102/1691)

Ankara'da Aşağı Kasaba Nahiyesi'nde Susuz nam karye camiinin hatibi Ahmed fevt Mustafa'ya inayet buyruldu.⁸⁸²(Şehri Şevval Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankaraya muzafa Kasaba-i Süfla'ya tabi Susuz nam karyede camiide eyyam-ı cumada ve îdde müezzin lazım olmağla ber-vech-i hasbi Hüseyin bin Halil'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁸³(Şevval 1184/Ocak 1771)

⁸⁸⁰ Çerkez, Ankara Susuz Köyü Camii, s. 212

⁸⁸¹ H.D. 1138, s. 4

⁸⁸² H.D. 1061, s. 132

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Süfla'ya tabi Susuz nam karyede camiide eyyam-ı cumada ve îdeynde ber-vechi hasbi müezzın olan Hüseyin bin Halil'e tecdid.⁸⁸⁴(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'nde Susuz nam karyede müteveffa Şeyh Ahmed Camii'nde yevmi nim akçe ile hatib olan Ali bin Mahmud fevt mahlûlünden oğlu Abdullah Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1195/Nisan 1781)

Ankara'da Aşağı Kasabası'nda Susuz Karyesi'nde camii şerifinde kayyımı olmayub hasbi İbrahim'e inayet.⁸⁸⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Süfla'ya tabi Susuz nam karyede kâin camiinde ber-vechi hasbi imam olmayub lazım olmağla Osman bin Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁸⁸⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'nde Susuz Karyesi'nde müteveffa Şeyh Ahmed binası camiide nim akçe ile hatib olan Abdullah bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali bin Abdullah Naibi Mehmed Emin Efendizade Süleyman arz etmeğın ber-muceb-i arz mahlûlünden oğlu merkuma tevcih ve kaleminden beratı ita buyrulamak babında muktezası ruus-i hümayundan der-kenar olmağın arz ve mukteza derkenarı mucibince tevcih olunmak deyu selhi Cemaziye'l-evvel 1236 tarihinde sadır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁸⁸⁸(Şubat 1821)

⁸⁸³ H.D. 1072, s. 95

⁸⁸⁴ H.D. 1065, s. 14

⁸⁸⁵ H.D. 1071, s. 56

⁸⁸⁶ H.D. 1071, s. 66

⁸⁸⁷ H.D. 532, s. 161

⁸⁸⁸ H.D. 534, s. 134

1.1.20.3.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili toplam sekiz kayıttan dördü hatip, ikisi cuma müezzini ve birer tanesi de imam ve kayyım atamalarıyla ilgilidir. Kayıtlarda ilk tarih 1102/1690, son tarih Cemaziye'l-evvel 1236/Şubat 1821'dir.

1.1.21.ŞEYH TACEDDİNZADE MUSTAFA EFENDİ (TACEDDİN) CAMİİ

1.1.21.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kitabesinde göre II. Abdülhamid tarafından inşa edildiği yazılıdır. Ancak hurufat kayıtlarında camii ile ilgili ilk kaydın 1691 senesinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda caminin inşasını on yedinci yüzyıla tarihlendirebiliriz. Büyük ihtimalle II. Abdulhamid zamanında harap duruma düşen camii, batı cephesindeki türbeyle beraber yıkılıp yeniden inşa edilmiştir. Günümüzdeki haliyle ondokuzuncu yüzyıl mimari üslubunu yansıtan camii uzunlamasına dikdörtgen planlıdır. Batı cephesine bitişik türbe ve kible tarafında da haziresi bulunmaktadır. Camii tamamen kesme taştan inşa edilmiştir. Kuzey doğu köşesinde bulunan minaresi de kesme taştan, kare kaideli silindirik gövdelidir. Son cemaat mahalli bulunmayan caminin önüne dört ahşap direk taşıyan bir sundurma eklenmiştir. Çatısı kiremit kaplıdır.Kuzey cephesinde bulunan basık kemerli bir kapıdan harime girilir. Ahşap tavan duvarlarla taşınır. Tavanın ortasında daier bir göbek ve bunun etrafında daire şeklinde sıralanmış küçük altı göbek daha bulunur. Alçı mihrabı çok sadedir. Sivri çatılı nişin köşeliklerinde birer tane büyük çiçek şeklinde rozet yer alır. Cami 2008 yılında restore edilmiştir.⁸⁸⁹

⁸⁸⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 88-89, Konyalı, Ankara Camileri s.88-90, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 397-398.

1.1.21.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Teke Ahmed Mahallesi’nde Taceddinzade Camii’nde kayyım Mehmed olmağla yerine Osman Dede inayet.⁸⁹⁰(Sene 1103/1691)

Ankara’da Taceddinzade Camii’nde bir akçe ile imam Hüseyin bî-berat olmağla berat inayet.⁸⁹¹(Zilkade 1108/Mayıs 1697)

Ankara'da Taceddinzade bina eylediği camii şerifde nim akçe ile vaiz olan şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi fevt olub Feyzullah Efendi Naibi Mehmed arzıyla inayet buyruldu.⁸⁹²(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi’nde Şeyh Taceddinzade bina eylediği camiide üç akçe ile imam Ebubekir fevt karındaşı Ömer’e Naibi Mehmed arzıyla.⁸⁹³(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara’da Taceddin Camii’nde muayyene ile hatib Seyyid Mustafa fevtinden Abdullah’a inayet.⁸⁹⁴(Şehri Saferü’l-hayr 1141/Eylül 1728)

Ankara’da Taceddin Camii’nde ba-muayyene Seyyid Mustafa mahlûlünden hatib olan Abdullah Halife’ye tecdid.⁸⁹⁵(Şehri Rebiu’l-evvel 1144/Eylül 1731)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi’nde Şeyh Taceddin Camii’nde üç akçe ile imam Ömer fevt Abdullah’a ba-berat.⁸⁹⁶(Rebiul-evvel 1158/Nisan 1745)

⁸⁹⁰ H.D. 1138, s. 4

⁸⁹¹ H.D. 1140, s. 57

⁸⁹² H.D. 1143, s. 84

⁸⁹³ H.D. 1143, s. 84

⁸⁹⁴ H.D. 1144, s. 16

⁸⁹⁵ H.D. 1068, s. 134

⁸⁹⁶ H.D. 1061, s. 111

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade binası camiinde mihrabına mevkufe nukudun bir akçe ile mütevellisi Receb mahlûlünden camiin imamı Abdullah'a Naibi Mustafa arzıyla.⁸⁹⁷(Şehri Şevval 1158/Ekim 1745)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde vaki merhum Taceddinzade bina eylediği camiide ba-muayyene devirhan ve cüzhan ve türbedar olan Abdurrahman fevt sulbi kebir oğlu Piri Dede mahaldır deyu Naibi Mustafa Efendi arzıyla.⁸⁹⁸(Şehri Zilkade Sene 1159/Kasım 1746)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade Mustafa Efendi Camii'nde cuma müezzini olmayub kimesne ber-vech-i hasbi Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.⁸⁹⁹(Şehri Rebiu'l-ahir 1167/Ocak 1754)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddin Camii'nin kayyımı olmayub ber-vechi hasbi İbrahim bin Mehmed'e Naibi Ömer arzıyla buyruldu.⁹⁰⁰(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade Camii'nde devirhan ve cüzhan ve türbedar Piri'ye tecdid.⁹⁰¹(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da vaki Taceddinzade bina eylediği camii şerifde yevmi nim akçe vazife ile vaiz olan Feyzullah Efendi hüsnü rızasıyla yedinde olan beratı tecdid buyruldu.⁹⁰²(Şehri Rebiu'l-evvel 1169/Aralık 1755)

⁸⁹⁷ H.D. 1061, s. 114

⁸⁹⁸ H.D. 1061, s. 118

⁸⁹⁹ H.D. 1061, s. 132

⁹⁰⁰ H.D. 1063, s. 82

⁹⁰¹ H.D. 1063, s. 82

⁹⁰² H.D. 1063, s. 86

Ankara'da Taceddin Camii Şerifi'nde yevmi nim akçe ile vaiz olan Feyzullah bin Receb kendi hüsnü rızasıyla Şeyh Hüseyin bin Nasuh kasrı yed etmekle Naibi Mehmed Abdullah arzı mucibince merkum Şeyh Hüseyin bin Nasuh'a tevcih buyruldu.⁹⁰³(Şehri Rebiu'l-ahir 1169/Ocak 1756)

Ankara'da Taceddin Camii'nde hatib olan Abdullah fevt olmağla mahlûlünden müstehak oğlu yok ise Hafız Hacı Mehmed Halife'ye ba-arzuhal bin yüz yetmiş Zilkade'sinin yirmi sekizinci günü tarihiyle inayet buyruldu.⁹⁰⁴(Ağustos 1757)

Ankara'da Taceddin CamiiŞerifi'nde vazife-i muayyene ile hatib olan Abdullah fevt oldukda yerine sulbi oğlu işbu Abdurrahman Halife'ye tevcih ricasına Ankara Naibi Şeyh Mehmed Efendi arz etmeğın aherden Hafız Hacı Mehmed nam kimesne kendi arzuhalı ile hitabet-i mezkûru bir tarikle kendüğe berat etdirüb müteveffayı mezburun oğlu merkum Abdurrahman Halife'ye külli gadr olduğuna binaen Hafız Hacı Mehmed ref'inden naibi mezburun arzı mucibince bin yüz yetmiş bir senesi Muharremü'l-haramının on dokuzuncu günü tarihli merkum Abdurrahman Halife'ye tecdid.⁹⁰⁵(Ekim 1757)

Ankara'da vaki Taceddin Camii Şerifi'nde vazife-i muayyene ile bundan akdem Abdullah mahlûlünden hatib olan Hafız Hacı Mehmed Halife'nin hizmet-i lazimesinde kusuru ve mucib-i azli yoğiken müteveffayı mezburun sulbi oğlu Abdurrahman nam kimesne hilaf-ı inha bir tarikle hitabet-i mezkûru kendüğe berat etdirüb sahib-i evvel Hafız Hacı Mehmed Halife'ye külli gadr ve hitabetine na müstehak olduğu ahalisinden zümre-i kuzatımdan iki nefer mutemed kimesneler haber vermeleriyle mezbur Abdurrahman'ın ref'inden hitabet-i mezkure ibka ricasına istid'ayı inayet etmeğın bin

⁹⁰³ H.D. 1063, s. 86

⁹⁰⁴ H.D. 1063, s. 93

⁹⁰⁵ H.D. 1063, s. 94

yüz yetmiş bir senesi Saferü'l-hayrının yirmi dördüncü günü ibka buyruldu.⁹⁰⁶(Kasım 1757)

Ankara'da Taceddinzade bina eylediği camii şerifde yevmi nim akçe vazifesiyle vaiz olan Hüseyin bin Nasuh Halife hüsnü rıza ve ihtiyariyle Mehmed Halife'ye ferağından işaret-i aliyye mucibince Kadısı Mevlana el-Hac Osman Efendi arzıyla bin yüz yetmiş bir Cemaziye'l-ula tarihiyle Hüseyin ferağından Mehmed Halife'ye tevcih buyruldu.⁹⁰⁷(Ocak 1758)

Ankara'da Taceddin Camii Şerifi'nde vazife-i muayyenesiyle babası el-Hac Abdullah mahlûlünden ve ecanibden olan Hafız Hacı Mehmed ref'inden hatib olan Abdurrahman Halife mutasarrıf iken ref olunan merkum el-Hac Mehmed Hafız hileye süluk ve bir tarikle kendi üzerine berat etdirüb gadri külli etmekle ref'inden mezbur Abdurrahman Halife'ye cihet-i mezkûr babası nan parası olduğuna binaen yedinde olan atik beratı mucibince tevcih ve ibka buyruldu.⁹⁰⁸(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade Camii'nde nim akçe ile müezzin Hüseyin bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Hüseyin Halife'ye ba-berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.⁹⁰⁹(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Taceddin Camii'nde vazife-i muayyenesiyle hatib olan Abdurrahman Halife bin Hoca Abdullah bila veled fevt mahlûlünden Hasan Halife bin Mustafa Halife'ye Naibi Veliyüddin arzıyla tevcih.⁹¹⁰(Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

⁹⁰⁶ H.D. 1063, s. 95

⁹⁰⁷ H.D. 1063, s. 97

⁹⁰⁸ H.D. 1063, s. 100

⁹⁰⁹ H.D. 1063, s. 104

⁹¹⁰ H.D. 1063, s. 108

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Üsküdari Aziz es-Seyyid Mahmud Efendi hülafasından Taceddinzade Mustafa Efendi bina eylediği camii şerif zaviyenin meşihatına ba-muayyene mutasarrıf olan Pir Mehmed Dede'nin beratı tecdid.⁹¹¹(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade bina eylediği camii şerifde ba-muayyene türbedar ve devirhan ve cüzhan olan Pir Dede kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden sulbi oğlu Osman Halife'ye babası fariğ-i mezburun berat-ı atik mucibince tevcih.⁹¹²(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi Taceddinzade Mustafa Efendi Camii Şerifi'nde ber-vechi hasbi cuma müezzini olan Hüseyin Halife'ye ba-berat tecdid buyruldu.⁹¹³(Şehri Zilhicce 1176/Haziran 1763)

Ankara'da Taceddin Camii'nde ba-muayyene hatib olan Hasan bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali'ye Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁹¹⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Taceddin Camii'nde ba-muayyene hatib olan Seyyid Ali bin Hasan bila veled fevt mahlûlünden li-ebeveyn karındaşı Seyyid Halil'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.⁹¹⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara'da Taceddinzade bina eylediği camii şerifde yevmi nim akçe ile vaiz olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali bin Mehmed'e kendi arzuhali ve

⁹¹¹ H.D. 1063, s. 111

⁹¹² H.D. 1063, s. 111

⁹¹³ H.D. 1057, s. 41

⁹¹⁴ H.D. 1059, s. 20

⁹¹⁵ H.D. 1059, s. 24

Şeyhü'l-islam Mehmed Esad Efendi Hazretleri'nin işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih.⁹¹⁶(Şehri Muharrem 1192/Ocak 1778)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade binası camii şerifinde mihrabına mevkufe nukudun yevmi bir akçe ile mütevellisi ve yevmi üç akçe ile imam olan Abdullah ferağından Mustafa'ya ba-berat-ı atikiyle tevcih buyruldu.⁹¹⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1196/Mart 1782)

Ankara'da Taceddin Camii'nde ba-muayyene hatib olan Seyyid Halil bin Hasan bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin İbrahim'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.⁹¹⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1200/Ocak 1786)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde medfun Şeyh Taceddinzade Camii'nde üç akçe ile evkat-ı hamsede imam ve camii mezkûr mihrabına mevkûfe nukudun dahi bir akçe ile mütevellisi olan Mustafa bin İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Salih'e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.⁹¹⁹(Şehri Şaban 1210/Şubat 1796)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade binası camiinde vazife-i muayyene ile hatib olan Ahmed bin İbrahim ferağından Seyyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim'e Naibi Hasan arzıyla yedinde olan fariğa-i mezburun atik beratı zayi' olmağla arzı mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁹²⁰(Şehri Zilkade 1224/Aralık 1809)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade binası camiinde ba-muayyene hatib olan Seyyid Hâfız Ali bin Seyyid İbrahim yedinde olan beratın verüb

⁹¹⁶ H.D. 1071, s. 49

⁹¹⁷ H.D. 1071, s. 64

⁹¹⁸ H.D. 1060, s. 161

⁹¹⁹ H.D. 531, s. 109

⁹²⁰ H.D. 533, s. 64

ferağından Seyyid Mehmed bin Seyyid el-Hac Ahmed'e Naibi Seyyid Derviş Ali arzıyla tevcih buyruldu.⁹²¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1231/Mart 1816)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Taceddinzade binası camide bamuayyene hatib olan Seyyid Mehmed bin Seyyid el-Hac Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed'e babası beratı mucibince vaki ise merkuma tevcih buyruldu.⁹²²(Şehri Zilkadeti'ş-şerife 1244/Mayıs 1829)

1.1.21.3.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili olarak ilki 1103/1691, souncusu Zilkade1244/Mayıs 1829 tarihli olmak üzere toplam otuz üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on beşi hatip, beşi vaiz, dördü imam, üçer tanesi mütevellî, devirhan, cüzhan ve türbedar, ikişer tanesi kayyım ve cuma müezzini, birer tanesi de müezzîn ve şeyh atamasıyla ilgilidir.

1.1.22.ŞEYH ZEYNELABİDİN (ZEYNEDDİN) EFENDİ CAMİİ

1.1.22.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Zeynel Abidin isimli bir şahıs tarafından yaptırılan cami, mimari üslubuna göre 17-18. Yüzyıla tarihlendirilmektedir.⁹²³Kareye yakın dikdörtgen planlı cami, kiremit çatılı sade bir yapıdır. Duvarların kaidesi taş üstü ahşap hatıllı kerpiçtir. Bitişğinde aynı adla anılan türbesi vardır. Alt katı bodrum olarak kullanılmaktadır. Harim yenilenmiş ahşap tavanla kapatılmıştır. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralı olup tavan kadar uzanmaktadır. Mihrabı çeviren üç sıra bordürden en dıştaki ve üçüncü sıradaki nesih yazıyla Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı şeridiyle, ikinci bordürse bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Niş köşeliklerinde içinde geometrik kompozisyonlar

⁹²¹ H.D. 534, s. 129

⁹²² H.D. 535, s. 98

⁹²³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 178

mevcuttur. Nişin iki yanında sekiz köşeli sütunceler bulunur.⁹²⁴Cami 2005 yılında aslına uygun olarak restore edilmiş fakat 2015 yılında kar ve yağmur sularına dayanamayarak kuzey duvarı çökmüştür.⁹²⁵

1.1.22.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Şeyh Zeyneddin Camii'nde bir akçe ile imam Halil'e müceddeden berat inayet.⁹²⁶(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Şeyh Zeynelabidin Camii'nde müezzin Mehmed Bey bi-berat olmağla ba-arzı kadı inayet.⁹²⁷(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Zeyneddin Efendi Camii'nde iki akçe ile hatib Şaban'a tecdid.⁹²⁸(Fi Gurre-i Şevval 1115/Şubat 1704)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Zeynel Efendi Camii'nde vaiz lazım olmağla Ali'ye inayet.⁹²⁹(Fi Gurre-i Zilhicce 1116/Mart 1705)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Zeynelabidin Efendi Camii'nde üç akçe ile hatib Şaban fevt oğlu Ali'ye inayet.⁹³⁰(Fi Gurre-i Safer 1124/Mart 1712)

Ankara'da vaki Sabuni Mahallesi'nde Zeyneddin Efendi Camii'nde yevmi iki akçe ile hatib Şaban fevtinden sulbi oğlu Ali Halife'ye inayet buyruldu.⁹³¹(Şehri Saferü'l-hayr 1136/Ekim 1723)

⁹²⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 83, Konyalı, Ankara Camileri s. 104, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 444, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 161-163.

⁹²⁵ <https://emlakkulisi.com/ankara-zeynel-abidin-camiinin-duvari-yikildi/412579>

⁹²⁶ H.D. 1067, s. 167

⁹²⁷ H.D. 1067, s. 167

⁹²⁸ H.D. 1067, s.167

⁹²⁹ H.D. 1067, s. 169

⁹³⁰ H.D. 1067, s. 172

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Şeyh es-Seyyid Zeynelabidin Efendi bina eylediği camii şerifde dört akçe ile hatib olan Ali fevt ve es-Seyyid el-Hac Mehmed ibni Seyyid Hacı Abdusselam’a Naibi Sunulah arzıyla berat inayet.⁹³²(Şehri Rebiu’l-sani 1144/Ekim 1731)

Ankara’da Hacı Murad Mahallesi’nde Şeyh Zeynelabidin Efendi Camii’nde yevmi dört akçe ile hatib Seyyid Hacı Mehmed rızasıyla oğlu Seyyid Abdulcelil’e inayet ve kasr-ı yed eyledi.⁹³³(Rebiul-evvel 1158/Nisan 1745)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde Zeynelabidin Camii’nde yevmi iki akçe ile müezzin Mehmed fevt oğlu Osman’a Naibi Abdulfettah arzıyla berat.⁹³⁴(Rebiul-evvel 1158/Nisan 1745)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde vaki Kılıçcı Ali Ağa bin Mustafa Vakfı nukudun nemasından almak üzere yevmi iki akçe ile Zeynelabidin Camii’nde müezzin olan Osman bin Mehmed fevt karındaşı Ahmed Halife’ye Naibi Hacı Mustafa arzıyla buyruldu.⁹³⁵(Şehri Cemaziye’l-ula Sene 1165/Mart 1752)

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Seyyid Zeynelabidin Efendi Camii’nde dört akçe ile hatib Seyyid Abdulcelil’e tecdid.⁹³⁶(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

⁹³¹ H.D. 1137, s. 80

⁹³² H.D. 1068, s. 134

⁹³³ H.D. 1061, s. 111

⁹³⁴ H.D. 1061, s. 111

⁹³⁵ H.D. 1061, s.130

⁹³⁶ H.D. 1063, s. 81

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Şeyh Zeynelabidin Efendi Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile müezzin olan Ahmed Halife'ye tecdid.⁹³⁷(Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Seyyid Şeyh Zeynelabidin Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib olan Seyyid Abdulcelil ferağından Mustafa bin Ebubekir'e ba-berat tevcih buyruldu.⁹³⁸(Şehri Zilhicce 1182/Nisan 1769)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Şeyh Zeynelabidin Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.⁹³⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1184/Haziran 1770)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Şeyh Zeynelabidin Efendi binası camiinde iki akçe ile müezzin olan Mehmed'e.⁹⁴⁰(Şehri Muharrem 1189/Mart 1775)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Seyyid Şeyh Zeynelabidin Efendi Camii'nde yevmi dört akçe ile hatib olan Mustafa'ya tecdid.⁹⁴¹(Şehri Safer 1191/Mart 1777)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde Şeyh Zeynelabidin Efendi binası camiide bir akçe ile imam olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Ali bila veled fevt mahlûlünden Kasım bin Kasım'a Naibi feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁴²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1207/Ocak 1793)

⁹³⁷ H.D. 1063, s. 101

⁹³⁸ H.D. 1072, s. 92

⁹³⁹ H.D. 1058, s. 9

⁹⁴⁰ H.D. 1065, s.16

⁹⁴¹ H.D. 1065, s. 19

⁹⁴² H.D. 530, s. 187

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde Zeynelabidin Efendi Camii’nde yevmi iki akçe ile hatib olan Ali fevt mahlûlünden Kasım bin Kasım’a bila veled fevti vaki ise inayet.⁹⁴³(Şehri Cemaziye’l-ahir 1207/Ocak 1793)

Ankara Kasabası mahallatından Sabuni Mahallesi’nde Zeynelabidin Efendi Camii’nde iki akçe ile hatib olan Kasım bin Selim ferağından Numan bin el-Hac Ali’ye Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu. ⁹⁴⁴ (Şehri Cemaziye’l-ahir 1214/Ekim 1799)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde Şeyh Zeynelabidin Efendi binası camiinde bir akçe ile imam olan Kasım bin Kasım ferağından sâdır olan emr-i şerifime imtisalen alem-i belde ve me’zûnen bi’l-ifta hazır olduğu halde lede’l-imtihan istihkakı numayan olan erbab-ı istihkakdan Mehmed bin Mahmud Naibi eş-Şeyh Mehmed’e tevcih buyruldu.⁹⁴⁵(Şehri Muharremu’l-haram 1216/Mayıs 1801)

1.1.22.3.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilki Recep 1115/Kasım 1703, sonuncusu Muharrem 1216/Mayıs 1801 tarihli olmak üzere toplam yirmi kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan altısı müezzin, onu hatip, üçü imam ve biri de vaiz atamasıyla alakalıdır.

1.1.23.ŞEYHÜL İSLAMİ SÂBIK ANKARAVÎ MEHMED EFENDİ CAMİİ

1.1.23.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulus’ta Anafartalar Caddesi üzerinde bulunan ve günümüzde Zincirli Camii olarak bilinen eser Şeyhülislam Ankaravî Mehmed Efendi tarafından 17. yüzyılın ikinci yarısında ⁹⁴⁶ yaptırılmıştır. Mehmed Efendi yalnızca cami değil aynı zamanda

⁹⁴³ H.D. 530, s. 187

⁹⁴⁴ H.D. 531, s. 113

⁹⁴⁵ H.D. 531, s. 117

⁹⁴⁶ Ankara Vakıf Eserleri, s. 182

birdershane yanında yirmi dört çeşme, bir hamam, bir kervansaray ve bir mektep yaptırmıştır.⁹⁴⁷ Uzunlamasına dikdörtgen planlı camii kiremit kaplı çatı ile örtülüdür. Duvarlar alt pencere seviyesine kadar kesme taş üstü tuğladır. Doğu cephesinde duvardan dışa taşkın minaresinin kaidesi keme taş, silindirik gövdesi tuğladır. Tek şerefenin altı kirpi saçaklıdır. Kuzey cephede bulunan son cemaat mahalli doğuda bir, kuzeyde kesme taş ayaklar üzerine oturan üç sivri kemerle dışa açılır. Günümüzde camekânla kapatılmıştır. Ahşap tavanı çıtalarla bölünerek altıgenler meydana getirilmiş, bu altıgenlerin içine kalemişi çiçek motifleri işlenmiştir. Tavanın ortasına kare pano halinde yerleştirilen göbek bir sıra pervazla sınırlanır. Göbeğin içi çıtalarla üçgenler oluşturacak şekilde bölünmüştür. Üçgenlerin içine ve pervaza bitkisel motifler işlenmiştir. Tavanı çevreleyen pervazda da yine yaprak motifleri göze çarpar. Son cemaat mahallinden çıkılan kadınlar mahfili dört ahşap direk taşıdır. Mahfili kapatan tavan çıtalarla karelere bölünmüştür. Günümüzde beyaz boyalı tavanın ortasında bir göbek vardır. Üç sıra pervazla çevrelenen göbeğin içi geçme geometrik motiflerle doldurulmuştur. Ahşap giriş kapısının çerçevesi kalemişi süslüdür. Üzerinde besmele yazar. Giriş kapısının iki yanında bulunan pencerelerin çerçeveleri de bitkisel kompozisyonlu kalemişi süslüdür ve üzerlerinde Kelime-i Tevhit yazar. Girişte kadınlar mahfilinin altı ahşap tavanlı olup çıtalarla altıgenlere bölünmüştür. Altıgenler ve aralarında kalan üçgenler sarı, mavi, kırmızı renklerle boyanmıştır. Ortasında yer alan kare göbek bir sıra pervazla sınırlanır. Pervazın üstünde bitkisel motifler işlenmiştir. Göbeğin ortası çıtalarla bölünmüş ve her bir bölüm mavi, kırmızı renklerle boyanmıştır. Kadınlar mahfilinin balkon çıkıntısının altı da çıtalarla bölünmüş ve boyanmıştır. Harimi kapatan ahşap tavan doğrudan duvarlarla taşınır. Tavan çıtalarla kareler bölünmüş, her karenin köşesine üzeri çiçek motifli küçük kare levhalar çakılmıştır. Tavanın ortasında altıgen bir göbek vardır. Göbeğin içi altı kollu yıldızlar oluşturacak

⁹⁴⁷ Tahsin Özcan, “Mehmed Emin Efendi, Ankaravî”, **TDVİA**, Ankara 2003, c. 28, s. 461-462

şekilde çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşturulan geometrik motifle doldurulmuştur. Etrafını çevereleyen kalın pervaz bitkisel motifli kalemişi süslüdür. Alçı mihrabı mukarnas kavsarılıdır. Tavan hizasına kadar uzanan mihrap kıble duvarından bir parça dışa taşkındır. Mihrabı çevreleyen üç sıra bordüden en dıştakinde Kelime-i Tevhidin tekrarlandığı yazı şeridi, ikincisinde çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşan geometrik ağ, üçüncüsünde de Lâ ilâhe illallahül-Melikül-Hakkul-Mübin Muhammedür resulullah sadıkul va'dül emin yazısının tekrarlandığı şerit mevcuttur. Niş köşelikleri ve içi de geometrik kompozisyonlarla doldurulmuştur. Alınlıkta pano halinde ikis sıra Kuran'dan ayetler yazılıdır. Panolar mazgal şeklinde bir sıra palmet dizisiyle birbirinden ayrılır. Mihrap en tepede bir sıra palmet dizisiyle sonlanır. Ahşap minber taklit künde kari tekniğiyle yapılmıştır.⁹⁴⁸ Yan aynalıklarında yıldızlar, çokgenler ve geometrik şekillerden müteşekkil bir bezeme vardır. Her bir parçanın üzeri kalemişi süslemelidir. Ajur korkulukların etrafı, taç kısmı, kapısı kısaca minberin her bir elamanı kalemişi süslüdür.⁹⁴⁹

1.1.23.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da vaki Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde bir akçe ile Şeyhu'l-kurra Veliyyüddin fevt yerine Çelebioğlu İsmail deyu mütevellisi vekili Seyyid Abdulhadi arzıyla buyruldu.⁹⁵⁰(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Emrekli Mahallesi'ndeAnkaravî Mehmed Efendi Camii'nde temcidhan ve sala müezzini Mehmed Emin fevt yerine Davud mütevellisi berat-ı âli.⁹⁵¹(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

⁹⁴⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 84

⁹⁴⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 83-85, Konyalı, Ankara Camileri s. 104-108, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 407-410, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 136-139.

⁹⁵⁰ H.D. 1138, s. 7

Ankara’da Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde imam Abdullah fevtinden oğlu Abdulvahhab’a inayet.⁹⁵²(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara’da Müftü Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde bir akçe ile devirhan olan Mehmed bin İvaz kasr-ı yedinden Hüseyin ibni Mehmed’e naibi arzıyla inayet.⁹⁵³(Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara’da Ankaravî Mehmed Efendi Evkafı’ndan almak üzere camii şerifinde bir akçe ile Ali mahlûlünden Şeyhu’l-kurra olan Seyyid Hafız İbrahim’e ba-berat-ı atık tecdid buyruldu.⁹⁵⁴(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara’da asrında Şeyhu’l-islam olan merhum Ankaravî Mehmed Efendi’nin bina eyledikleri camiide ba-muayyene hatib ve sermahfel olan İbrahim ibni Arif ferağından diğer İbrahim ibni el-Hac Abdullah’a Naibi Abdulkерim arzıyla inayet.⁹⁵⁵(Şehri Zilkade 1146/Nisan 1734)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’ndeAnkaravî Mehmed Efendi bina eylediği camiide evkat-ı hamsede ba-muayyene müezzin olan Abdullah fevt sulbi kebir oğlu Ali Halife’ye Naibi Abdulkерim arzıyla buyruldu.⁹⁵⁶(Şehri Cemaziye’l-evvel 1147/Eylül 1734)

Ankara’da merhum Ankaravî Mehmed Efendi Evkafı’ndan almak üzere merhum mezburun bina eylediği camiide beş akçe ile Şeyhu’l-kurra olan es-Seyyid Hafız

⁹⁵¹ H.D. 1138, s. 7

⁹⁵² H.D. 1067, s. 169

⁹⁵³ H.D. 1068, s. 131

⁹⁵⁴ H.D. 1068, s. 132

⁹⁵⁵ H.D. 1068, s. 140

⁹⁵⁶ H.D. 1068, s. 141

İbrahim ibni Ahmed fevt sulbi oğlu es-Seyyid Hüseyin Halife'ye Naibi Abdülkerim arzıyla buyruldu.⁹⁵⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1147/Eylül 1734)

Ankara'da asrında Şeyhu'l-islam olan merhum Ankaravî Mehmed Efendi'nin bina eyledikleri camiide merhumun evkafından almak üzere iki akçe ile muarraf olan Mehmed fevt sulbi oğlu Mustafa Halife'ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.⁹⁵⁸(Şehri Zilkade 1147/Mart 1735)

Ankara'da Emregölü Mahallesi'ndeAnkaravî Mehmed Efendi'nin bina eylediği camiide eyyam-ı cumada iki akçe ile devirhan olan Abdi Halife bin Abbas ferağmdan Mehmed Halife ibni Abdurrahman'a Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.⁹⁵⁹(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara'da Emregölü Mahallesi'nde merhum Şeyhu'l-islam Ankaravî Mehmed Efendi bina eylediği camiide altı akçe ile sala müezzini ve leyali-i mübarekede temcidhan olan Davud fevt sulbi oğlu Molla İbrahim'e Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.⁹⁶⁰(Şehri Zilkade 1149/Mart 1737)

Ankara'da Emrekli Mahallesi'nde vaki Şeyhü'l-İslam sâbıkAnkaravî Mehmed Efendi Camii'nde yevmi beş akçe vazife ile ferraş olan Mustafa fevt oğlu Hasan nam kimesneye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.⁹⁶¹(Şehri Şaban 1160/Ağustos 1747)

Ankara'da Emrekli Mahallesi'nde vaki Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde hasbi sala müezzini olan Mustafa bin Hüseyin fevtinden Halil bin Ahmede inayet buyruldu.⁹⁶²(Şehri Şaban Sene 1164/Haziran 1751)

⁹⁵⁷ H.D. 1068, s. 141

⁹⁵⁸ H.D. 1068, s. 142

⁹⁵⁹ H.D. 1068, s. 150

⁹⁶⁰ H.D. 1068, s. 153

⁹⁶¹ H.D. 1061, s. 121

Ankara’da Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde iki akçe ile muarraf Hafız Mehmed bin Veli’ye tecdid.⁹⁶³(Şehri Rebiu’l-ahir 1168/Ocak 1755)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’nde vaki Ankaravî Mehmed Efendi binası camii şerifde yevmi iki akçe ile sala müezzini ve leyalı-i mübarekede temcidhan olan Molla İbrahim Halife hüsnü ihtiyarıyla ferağından Ahmed Halife’ye ba-berat-ı atik tevcih buyruldu.⁹⁶⁴(Şehri Şevval 1171/Haziran 1758)

Ankara’da Ankaravî Mehmed Efendi Vakfı’ndan almak üzere yevmi beş akçe ile vâkıf-ı merhumun camii şerifinde Şeyhu’l-kurra olan es-Seyyid Hüseyin Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden karındaşı es-Seyyid Hafız Mehmed Halife’ye Şeyhu’l-islam Mehmed Salih Efendi Hazretleri’nin işaretleriyle Naibi el-Hac Emrullah arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁶⁵(Şehri Cemaziye’l-ahir 1172/Ocak 1759)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’nde Şeyhu’l-islam-ı sâbık Ankaravî Mehmed Efendi bina eylediği camii şerifde yevmi beş akçe ile ferraş olan Veli Halife’ye ba-berat-ı atik tecdid.⁹⁶⁶(Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’nde Şeyhu’l-islam-ı sâbık Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde yevmi beş akçe ferraş olan Veli bin Süleyman fevt mahlûlünden Hasan bin Mustafa’ya Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁶⁷(Şehri Zilkade 1180/Mart 1767)

⁹⁶² H.D. 1061, s. 129

⁹⁶³ H.D. 1063, s. 79

⁹⁶⁴ H.D. 1063, s. 99

⁹⁶⁵ H.D. 1063, s. 104

⁹⁶⁶ H.D. 1063, s. 108

⁹⁶⁷ H.D. 1057, s. 48

Ankara’da Şeyhu’l-islam-ı sâbık Ankaravî Mehmed Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile devirhan olan Seyyid Hüseyin bin Mehmed ferağından Mustafa bin Ömer’e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁶⁸(Şehri Rebiu’l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’nde Şeyhu’l-islam Ankaravî Mehmed Efendi binası camiide yevmi iki akçe ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid Zeynelabidin ferağından Ahmed bin Mehmed’e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁶⁹(Şehri Rebiu’l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara’da Emregölü Mahallesi’nde Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde eyyam-ı cumada yevmi iki akçe ile devirhan olan Mehmed bin Abdurrahman ferağından karındaşı Hafız İbrahim’e ba-berat tevcih buyruldu.⁹⁷⁰(Şehri Rebiu’l-evvel 1188/Mayıs 1774)

Ankara’da Emrekli Mahallesi’nde Ankaravî Mehmed Efendi Camii’nde yevmi altı akçe ile sala müezzini ve leyali-i mübarekede temcidhan olan Ahmed bin Hüseyin’e tecdid.⁹⁷¹(Şehri Rebiu’l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara’da Emrekli Mahallesi’nde merhum Ankaravî Mehmed Efendi bina eylediği camiinde vazife-i muayyene ile müezzin olan Ali fevt mahlûlünden oğlu Abdullah’a Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁷²(Şehri Rebiu’l-evvel Sene 1192/Mart 1778)

⁹⁶⁸ H.D. 1059, s. 20

⁹⁶⁹ H.D. 1059, s. 20

⁹⁷⁰ H.D. 1059, s. 27

⁹⁷¹ H.D. 1065, s. 15

⁹⁷² H.D. 1071, s. 49

Ankara'da Emrekli Mahallesi'nde Şeyhü'l-islam esbak Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde ba'de salati cuma yevmi üç akçe ile ihlashan ve yevmi iki akçe ile devirhan olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Ali bin İbrahim'e inayet buyruldu.⁹⁷³(Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara mahallatından Emrekli Mahallesi'nde merhum Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde yevmi altı akçe ile müezzin ve leyle-i mübarekede temcidhan olan Ahmed bin Hüseyin rızasıyla Hacı İsmail bin Yunus'a ferağat ve yedinde beratı verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁷⁴(Şehri Ramazan 1195/Ağustos 1781)

Ankara'da Emrekli Mahallesi'nde merhum Şeyhu'l-islam sâbıkAnkaravî Mehmed Efendi binası Camii'nde iki akçe ile yevmi cumada devirhan olan Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Hacı Halil bin Süleyman'a Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.⁹⁷⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1203/Kasım 1788)

Ankara'da merhum Şeyhu'l-İslam sâbıkAnkaravî Mehmed Efendi binası Camii'nde iki akçe ile devirhan olan Mustafa bin Ömer fevt mahlûlünden Mustafa bin Ahmed'e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.⁹⁷⁶ (Şehri Rebiu'l-evvel 1203/Kasım 1788)

Ankara'da merhum Ankaravî Mehmed Efendi binası camiinde yevmi iki akçe ile yevmi cumada muarriif olan Mehmed ferağından Hacı Osman'a ba-berat tevcih.⁹⁷⁷(Şehri Şaban 1205/Nisan 1791)

⁹⁷³ H.D. 1071, s. 55

⁹⁷⁴ H.D. 1071, s. 63

⁹⁷⁵ H.D. 1060, s. 167

⁹⁷⁶ H.D. 1060, s. 167

⁹⁷⁷ H.D. 530, s. 185

Ankara’da Emrekli Mahallesi’ndeAnkaravî Mehmed Efendi binası camiinde altı akçe ile sala müezzini ve leyalı-i mübarekede temcidhan olan Hacı İsmail bin Yunus ferağından oğlu İbrahim bin Hacı İsmail’e ba-berat tevcih buyruldu.⁹⁷⁸(Şehri Zilhicce 1205/Ağustos 1791)

Ankara’da merhum Ankaravî Mehmed Efendi Camii Şerifi Vakfı’ndan almak üzere beş akçe ile Şeyhü’l-kurra olan Seyyid Hafız Mehmed fevt mahlûlünden oğlu seyyid hafız Ahmed’e Naibi Mehmed Salih bade’l-arz Şeyhu’l-islam faziletlu semahatlu Seyyid Mehmed Arif Dürriade Efendi Hazretleri işaretleriyle tevcih.⁹⁷⁹ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1208/Aralık 1793)

Ankara’da Emrekli Mahallesi’nde vaki Şeyhu’l-islam-ı sâbıkAnkaravî Mehmed Efendi binası camiide beş akçe ile ferraş olan Hasan bin Mustafa fevt mahlûlünden es-Seyyid Ahmed bin Ahmed’e bila veled fevt vaki ise ba-berat tevcih buyruldu.⁹⁸⁰(Şehri Şaban 1214/Aralık 1799)

Nezaret-i Hazreti Şeyhu’l-İslamıde asude evkafdan Ankara’da vaki merhum mağfurunleh Ankaravî Mehmed Efendi Hazretleri’nin bina eylediği camiide iki akçe ile yevmi cumada muarrif olan Osman bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Ahmed bin Ahmed’e Naibi İbrahim Edhem’i bade’l-arz faziletlu Şeyhu’l-islam Mevlana Ahmed Es’ad Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁹⁸¹(Şehri Rebiu’l-ahir 1221/Haziran 1806)

Nezaret-i Hazreti Şeyhu’l-islamıde asude evkafdan Ankara’da Emrekli Mahallesi’nde Şeyhu’l-islam sâbıkAnkaravî Mehmed Efendi binası camiinde yevmi beş

⁹⁷⁸ H.D. 530, s. 185

⁹⁷⁹ H.D. 530, s. 189

⁹⁸⁰ H.D. 531, s. 113

⁹⁸¹ H.D. 532, s. 163

akçe vazife ile ferraş olan es-Seyyid Ahmed bin Ahmed fevt mahlûlünden es-Seyyid Mehmed bin Ali'ye Naibi Hamdullah Rafet bade'l-arz ve Şeyhu'l-islam Mevlana faziletlu semahatlu Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.⁹⁸²(Şehri Cemaziye'l-ula 1225/Haziran 1810)

Nezaret-i Hazreti Şeyhu'l-islamîde asude evkafdan Ankara'da merhum ve mağfurunleh Ankaravî Mehmed Efendi binası camiinde yevmi iki akçe vazife ile yevmi cumada muarriif olan es-Seyyid Ahmed bin Ahmed fevt mahlûlünden es-Seyyid Mehmed bin Ali'ye Naibi Hamdullah Rafet bade'l-arz mucibince tevcih buyrulmak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri tevcih buyruldu.⁹⁸³(Şehri Cemaziye'l-ula 1225/Haziran 1810)

Nezaret-i Hazreti Şeyhu'l-islamîde asude olan evkafdan Medine-i Ankara'da EmregölüMahallesi'nde Şeyhu'l-islam-ı sâbık Mehmed Efendi binası camiinde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Seyyid Abdullah bin Seyyid Hafız Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Ali'ye Naibi Seyyid Ahmed Ataullah bade'l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih.⁹⁸⁴(Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

1.1.23.3.DEĞERLENDİRME

Ankaravî Mehmed Efendi Camii ile ilgili ilk kayıt Şeval 1113/Mart 1702, son kayıt Muharrem 1229/Aralık 1813 tarihlidir. Toplam otuz yedi kayıttan sekizi devirhan,

⁹⁸² H.D. 533, s. 64

⁹⁸³ H.D. 533, s. 64

⁹⁸⁴ H.D. 534, s. 126

altısı temcidhan, beşer tanesi Şeyhü'l-kurra, sela müezzini, muarraf, ferraş ve müezzin, üçü imam ve birer tanesi de hatip, sermahfel ve ihlashan atamalarını içerir.

1.1.24.YAKUP HARRAT MAHALLESİ MESCİDİ-CAMİİ

1.1.24.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Günümüzde Çiçeklioğlu Camii olarak bilinen eser Alpaslan Mahallesi Gebze Sokak'tadır. 15.-16. yüzyıllara tarihlendirilmektedir.⁹⁸⁵ Doğu cephesine bitişik son cemaat mahalliyle beraber enlemesine dikdörtgen plana sahip olan cami kiremit kaplı çatı ile örtülüdür. Duvarlar alt tarafta taş, üstünde ahşap hatıllı kerpiç örülüdür. Harim ahşap tavanlıdır. Tavan doğrudan duvarlarla taşınır. Ahşap tavanın ortasında bulunan altıgen göbeğin içi çıtalarla karelere bölünmüş, her karenin köşesine de küçük dörtgen levhalar çakılmıştır. Ahşap pencerelerin üst çerçevelrinde aşı boyayla Kelime-i Tevhit yazılıdır. Tavana kadar uzanan alçı mihrabı mukarnas kavasarlıdır. Mihrabı çevreleyen üç bodürden en dıştakinde Kelime-i Tevhidin tekrarlandığı nesih yazı kuşağı, ikinci bordürde sarmaşığa benzeyen girift bitkisel kompozisyon, üçüncü bordürde ise “Lâ ilahe illallahü melikül Hakkul Mübin Muhammedür resulullah sadıkul va'dül emin” yazısı nesih hatla tekrarlanmıştır. Niş köşeliklerinde geometrik kompozisyonlar uygulanmıştır. Mukarnas dizisinin üstünde sarmaşık motiflerinin çevrelediği pano içinde ve alınlıkta daha büyük bir pano içinde Kuran'dan ayetler yazılıdır. Ahşap minberi yenidir.⁹⁸⁶

⁹⁸⁵ Ankara Vakıf Eserleri, s. 42

⁹⁸⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 63, Konyalı, Ankara Camileri s. 32,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 445-446, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 158-160.

1.1.24.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi Mescidi'nde üç vakitte müezzin lazım olmağın Ahmed'e hasbi inayet.⁹⁸⁷ (1105/1693)

Ankara'da Yakub Harrad Mescidi'nde imam İvaz fevt Ömer'e inayet.⁹⁸⁸ (Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidinde müezzin olmayub lazım olmağla bir akçe ile Hüseyin'e inayet.⁹⁸⁹ (Rebiu'l-ahir 1139/Kasım 1726)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mebnî mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin Hasan bin Mehmed mahlûlünden Mehmed bin Hüseyin müteveffanın berati mucibince tecdid.⁹⁹⁰ (Şehri Saferü'l-hayr 1153/Nisan 1740)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin yevmi nim akçe ile evkat-ı selase imam Ömer fevt oğlunun oğlu Mehmed bin Mehmed'e Naibi es-Seyyid Ahmed arzıyla berat.⁹⁹¹ (Ramazan 1156/Ekim 1743)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidin evkat-ı selase imamı olan Mehmed bin Mehmed fevt Ahmed bin Ahmed'e inayet.⁹⁹² (Şehri Muharrem Sene 1167/Ekim 1753)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidin vakt-i zuhur ve asrda imamı olmayub deyu muhtar-ı cemaat Derviş bin Mehmed'e nim akçe ile tevcih babında Naibi Ömer Efendi arz etmekle buyruldu.⁹⁹³ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

⁹⁸⁷ H.D. 1138, s. 6

⁹⁸⁸ H.D. 1067, s. 170

⁹⁸⁹ H.D. 1143, s. 81

⁹⁹⁰ H.D. 1068, s. 148

⁹⁹¹ H.D. 1061, s. 110

⁹⁹² H.D. 1061, s. 132

Ankara’da Yakub Harrat Mahallesi’nde mescidde zuhur ve asrda nim akçe ile imam Derviş bin Mehmed fevtinden oğlu Mehmed’e Naibi Hacı Osman arzıyla.⁹⁹⁴(Şehri Cemaziye’l-ahir1171/Şubat 1758)

Ankara’da Yakub Harrat Mahallesi’nde vaki mescidinde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Derviş Halife ibni Mehmed fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu işbu Mehmed Halife mahal ve müstehak olmağla Naibi Hacı Osman Efendi arzıyla tevcih ve berat verildi.⁹⁹⁵(Şehri Şevval 1171/Haziran 1758)

Ankara’da Yakub Harrat Mahallesi’nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede bir akçe ile imam Ahmed bin Ahmed kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid Halil bin Mehmed’e ba-berat-ı fariğ tevcih.⁹⁹⁶(Şehri Rebiu’l-evvel 1174/Ekim 1760)

Ankara’da Yakub Harrat Mahallesi’nde vaki mescid-i şerife müceddeden minber va’z olunub camii şerif olmağla cuma müezzini ve devirhan lazım ve mühim olmağın yevmi bir akçe ile Süleyman’a Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁹⁷(Şehri Muharrem 1179/Haziran 1765)

Ankara’da Yakub Harrat Mahallesi’nde vaki mescid-i şerife el-Hac Mehmed bin Ali müceddeden minber va’z edüb camii şerif olmağla hatib nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağın yevmi nim akçe ile el-Hac Ahmed bin el-Hac Mehmed’e Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁹⁸ (Şehri Muharrem 1179/Haziran 1765)

⁹⁹³ H.D. 1063, s. 80

⁹⁹⁴ H.D. 1063, s. 97

⁹⁹⁵ H.D. 1063, s. 99

⁹⁹⁶ H.D. 1063, s. 109

⁹⁹⁷ H.D. 1057, s. 45

⁹⁹⁸ H.D. 1057, s. 45

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifden mübeddel Hacı Mehmed minber va'z edüb bina eylediği camii şerifde nim akçe ile hatib olan el-Hac Ahmed bin Hacı Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi kebir oğulları Ali ve Osman Halife'lere ale'l-iştirak Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.⁹⁹⁹(Şehri Saferü'l-hayr 1179/Temmuz 1765)

Ankara'da Yakub Harrat Mescidi Şerifi'nde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile müezzin olan Mehmed fevt mahlulünden bin Hüseyin'e vaki ise inayet buyruldu.¹⁰⁰⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1180/Eylül 1766)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidde vakt-i zuhur ve asrda yevmi nim akçe ile imam olan Mehmed'e tecdid.¹⁰⁰¹(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede bir akçe ile imam Seyyid Mehmed'e.¹⁰⁰²(Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidden mübeddel camiinde yevmi bir akçe ile cuma müezzini ve devirhan iken bundan akdem vefat eden Süleyman oğlu İsmail meclis-i şer' de ciheteyni mezkureteyne na ehil olmakdan naşi ademi rağbeti ve ikrar ricasıyla Hacı Mehmed bin Süleyman feragat ve keffiyed etmekle ciheteyni mezkureteyn vazife-i mersumesiyle müteveffayı mezbur mahlûlünden ve oğlu merkum keffiyedinden Hacı Mehmed'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁰³(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1191/Haziran 1777)

⁹⁹⁹ H.D. 1057, s. 45

¹⁰⁰⁰ H.D. 1057, s. 48

¹⁰⁰¹ H.D. 1065, s. 14

¹⁰⁰² H.D. 1065, s. 16

¹⁰⁰³ H.D. 1071, s. 48

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidinde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile imam olan Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Seyyid Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁰⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidden mübeddel camiinde bir akçe ile cuma müezzini ve devirhan olan Hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya ba-berat tevcih buyruldu.¹⁰⁰⁵(Şehri Ramazan 1201/Haziran 1787)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidden mübeddel camiinde bir akçe ile cuma müezzini ve devirhan olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Abdulkerim bin Ahmed'e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁰⁶(Şehri Zilhicce 1202/Eylül 1788)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescidden mübeddel camii şerifde bir akçe ile cuma müezzini ve devirhan olan es-Seyyid Hafız Abdulkerim bin Ahmed ferağından es-Seyyid Hüseyin'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁰⁰⁷ (Şehri Muharrem 1224/Şubat 1809)

Ankara'da Yakub Harrat Mahallesi'nde mescid-i şerifden mübeddel Hacı Mehmed müceddeden minber va'z eylediği camiide yevmi nim akçe ile hatib olan Ali ve Osman nam karındaşlar ferağlarından Mustafa bin Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁰⁰⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1225/Nisan 1810)

¹⁰⁰⁴ H.D. 1071, s. 66

¹⁰⁰⁵ H.D. 1060, s. 165

¹⁰⁰⁶ H.D. 1060, s. 166

¹⁰⁰⁷ H.D. 533, s. 61

¹⁰⁰⁸ H.D. 533, s. 63

1.1.24.3.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili olarak toplam yirimi kayıt bulunmaktadır. Bunlardan onu imam, beşer tanesi cuma müezzini ve devirhan, dördü müezzin ve üçü de hatip atamalarını içerir. Kayıtlardaki ilk tarih 1105/1693, son tarih Rebiu'l-evvel 1225/Nisan 1810'dur.

1.1.25.YEŞİL AHİ CAMİİ

1.1.25.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Akalar Mahallesi, Sarıca Sokak'ta bulunan eserin inşası ondördüncü yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁰⁰⁹ Uzunlamasına dikdörtgen planlı caminin duvarları alt pencere hizasına kadar kesme taş, üstü ahşap hatıllı kerpiç örülüdür. Kuzey cephesinde şimdi kapatılmış olan son cemaat mahalli iki sütunun taşıdığı üç sivri kemerle kapatılmıştır. Son cemaat mahallinin üstünde kadınlar mahfili yer alır. Kaidesi taş, gövdesi tuğla olan minaresi kuzey batı köşededir. Şerefesinin altı mukarnasıdır. Son cemaat mahallinden geçilerek basit bir kapıyla harime girilir. Harimin ahşap tavanı doğrudan duvarlarla taşınmaktadır. Kuzey cephedeki kadınlar mahfilini ayakta tutan ahşap direkler aynı zamanda tavana da dayanak oluşturur. Tavan çıtalarla mihraba dik şeritler halinde bölünmüştür. Ortasında yer alan altıgen göbek ince bir işçiliğin eseridir. Altıgen göbeği üç sıra pervaz çevreler. En dıştaki pervazın çıtalarının birleşim yerinde ve en içteki pervaz çıtalarının tüm yüzeyinde kalemişi bitkisel motifler mevcuttur. İkinci sıradaki pervaz düz beyaz çıtalarla oluşturulmuş ve göbeğe ayrı bir güzellik kazandırmıştır. Göbeğin ortasında geometrik şekillerin birbirine geçmesiyle oluşturulan kompozisyon yer alır. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı diğer Ankara camilerinde görmeye alışık olduğumuz şekilde tavana kadar uzanır. Mihrap nişini çevreleyen üç sıra bordürden en dıştaki ve üçüncü sıradaki Kelime-i Tevhidin tekrarlandığı yazı şeridiyle, ikinci sıradaki bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Niş köşeliklerinde ve içinde çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşan yıldız motifleriye bezelidir. Nişin iki yanında yer alan sütuncelerin

¹⁰⁰⁹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 176

mukarnaslı başlıkları vardır. Mihrabın alınlığında ortadaki iki bölümlü olmak üzere pano halinde üç sıra Kuran ayetleri yazılıdır. Mihrap en tepede bir sıra palmet dizisiyle sonlanır. Minberi yenidir.¹⁰¹⁰

1.1.25.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde kâin Yeşil Ahi demekle arif camii şerifde ba-muayyene hatib olan Mustafa bin Hasan fevt olub mahlûlünden Hafız Mahmud bin Osman Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹⁰¹¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Yeşil Ahi Camii'nde beş akçe ile hatib olan Mahmud'a.¹⁰¹²(Şehri Muharrem 1190/Şubat 1776)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Yeşil Ahi Camii'nin yevmi beş akçe ile hatib olan Mahmud rızasıyla oğlu Osman'a ferağat ve yedinde olan berat verüb kasrı yed etmekle Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰¹³(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara'da Ahi Murad Mahallesi'nde Yeşil Ahi Camii'nde yevmi beş akçe ile hatib olan Osman bin Mahmud fevt mahlûlünden sulbi oğlu Hüseyin bin Osman'a Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰¹⁴(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

¹⁰¹⁰ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 81-82, Konyalı, Ankara Camileri s. 103,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 359-360, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 144-146.

¹⁰¹¹ H.D. 1063, s. 109

¹⁰¹² H.D. 1065, s. 18

¹⁰¹³ H.D. 1071, s. 69

¹⁰¹⁴ H.D. 534, s. 128

1.1.25.3.DEĞERLENDİRME

Yeşil Ahi Camii ile ilgili toplam dört kaydın tamamı hatip atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760 tarihli, son kayıtsa Zilkade 1229/Kasım 1814 tarihlidir.

1.2. GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN CAMİLER

1.2.1.AHİ MESUD KARYESİ CAMİİ

1.2.1.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Ahi Mesud nam karye camiinde nim akçe ile hatib Veli Halife'ye zayi'den berat.¹⁰¹⁵ (1104/1692)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Ahi Mesud nam karyede camiide nim akçe ile hatib Veli fevt İbrahim Halife ibni Abdullah'a Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.¹⁰¹⁶ (Şehri Zilkade 1145/Nisan 1733)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Ahi Mesud nam karyede vaki camii şerifin ba-muayyene hatibi İbrahim fevt sulbi oğlu Hüseyin Halife'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla ehliyet var ise deyu tevcih.¹⁰¹⁷ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1161/Mayıs 1748)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde vaki Ahi Mesud Camii'ndemuayyene ile imam İbrahim mahlûlünden mutasarrıf Hüseyin Halife'ye tecdid.¹⁰¹⁸ (Şehri Recebû'l-ferd 1169/Nisan 1756)

¹⁰¹⁵ H.D. 1138, s. 10

¹⁰¹⁶ H.D. 1068, s. 138

¹⁰¹⁷ H.D. 1061, s. 123

¹⁰¹⁸ H.D. 1063, s. 88

Ankara’da Kasaba Nahiyesi’ne tabi Ahi Mesud Karyesi Camii’nde ba-muayyene hatib Hüseyin’e tecdid buyruldu.¹⁰¹⁹ (Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

1.2.1.2.DEĞERLENDİRME

Hurufat kayıtlarında Ahi Mesud Karyesi olarak yazılan köy günümüzde Ankara’nın en büyük ilçelerinden biri olan Etimesgut ilçesidir. Karye camii olarak kayıt altına alınan eserle alakalı ilk tarih 1104/1692 son tarihsiz Zilkade 1171/Ağustos 1758’dir. Toplam beş kayıt bulunmaktadır. Bunlardan dördü caminin hatip ataması ile alakalı diğeri ise imam ataması ile ilgilidir. Cami günümüze ulaşamamıştır.

1.2.2.ALACAATLI KARYESİ CAMİİ

1.2.2.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Alacaatlı nam karye camiinde imam ve hatib Süleyman fevt oğlu Murtaza’ya inayet.¹⁰²⁰ (Gurre-i Rebiu’l-ahir 1117/Temmuz 1705)

Ankara’da Kasaba Nahiyesi’ne tabi Alacaatlı nam karye camiinde nim akçe ile hatib olan Murtaza mahlûlünden İbrahim bin Ahmed’e Naibi Abdulfettah el-Hüseyini inayet.¹⁰²¹ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara Kazası’na tabi Aşağı Kasaba’da vaki Alacaatlı karyesinde mescid-i şerifin cemaati kesir olub karye ba- izni hümayun mescid-i mezkure müceddeden minber va’z edüb camiide hatib olmayub lazım olmağla hitabet-i mezkure hasbi Salih bin Hüseyin’e ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹⁰²² (Şehri Zilhicce-i şerife 1218/Mart 1804)

Ankara Kazası’na tabi Aşağı Kasaba’da vaki Alacaatlı Karyesi’nde mescid-i şerife ahali-i karye ba-izni hümayun minber va’z eyledikleri camii şerifde hasbi hatib

¹⁰¹⁹ H.D. 1063, s. 100

¹⁰²⁰ H.D. 1067, s. 169

¹⁰²¹ H.D. 1068, s. 131

¹⁰²² H.D. 532, s. 159

olan Salih bin Hüseyin fevt mahlûlünden İbrahim'e fevti vaki ise kaydı derciyle beraberat tevcih buyruldu.¹⁰²³ (Şehri Rebiu'l-evvel 1221/Mayıs 1806)

1.2.2.2.DEĞERLENDİRME

Cami günümüzde de aynı isimle anılan Alacaatlı karyesinde bulunmaktadır. İlk kayıt Rebiu'l-ahir 1117/Temmuz 1705, son kayıtsa Rebiu'l-evvel 1221/Mayıs 1806 tarihlidir. İlk iki kayıta eser cami olarak anılmaktadır. Son iki kayıta ise eser için mescitten camiye çevrildiği notu düşülmüştür. Aradaki tarih farkına baktığımızda geçen zamanda caminin yıkıldığı veya hutbe okutulmadığı sadece namaz kılınmak için kullanıldığı ama daha sonra tekrardan minber va'z edilerek camiye çevrildiği anlaşılmaktadır. Kayıtlardan dört tanesi de hatip atamasıyla, birtanesi ise hatiplik görevinin yanısıra aynı kişiye verilen imamlık görevi ile alakalıdır.

1.2.3.BALIKUYUMCU KARYESİ CAMİİ

1.2.3.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Balıkuyumcu karyesi camiinde Hatib Seyyid Ali'ye tecdid-i inayet.¹⁰²⁴(Fi gurre-i Muharemü'l-Haram 1121/Mart 1709)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karyede camiide Osman mahlûlünden nim akçe ile hatib Seyyid Ali'ye tecdid.¹⁰²⁵ (Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara Kazası'na tabi Balıkuyumcu Camii'nde nim akçe ile hatib es-Seyyid el-Hac Ali fevt sulbi oğlu Devriş es-Seyyid Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁰²⁶(Şehri Şevval 1144/Mart 1732)

¹⁰²³ H.D. 532, s. 162

¹⁰²⁴ H.D. 1067, s. 171

¹⁰²⁵ H.D. 1068, s. 134

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karyede camiide nim akçe müezzın olan Ömer fevt Durmuş Halife' ibni Hüseyin'e Naibi Abdurrahim arzıyla buyruldu.¹⁰²⁷(Şehri Şevval 1148/Şubat 1736)

Ankara muzafatından Aşağı Kasaba Nahiyesi'nde Balıkuyumcu nam karyede kâin camiide nim akçe ile hatib olan Derviş es-Seyyid Mehmed fevt sulbi kebir oğlu es-Seyyid Ali Halife'ye Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.¹⁰²⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1150/Haziran 1737)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karye camiinde nim akçe ile müezzın Durmuş fevt mahlûlünden Halil Halife'ye Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁰²⁹(Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara'da Aşağı Kasaba Nahiyesi'nde Balıkuyumcu nam karye camiinin nim akçe ile hatibi Seyyid Ali bin Seyyid Mehmed kasr-ı yedinden Seyyid Süleyman bin Seyyid Ramazan'a Naibi Abdalbaki arzıyla.¹⁰³⁰ (Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1162/Mayıs 1749)

Ankara'da Aşağı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karye camii hitabeti vakfı zaif olmağla tevliyetine kimesne rağbet olmamağla ber-vech-i hasbi müceddeden Seyyid Mustafa'ya Naibi Abdalbaki arzıyla inayet.¹⁰³¹(Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1162/Mayıs 1749)

¹⁰²⁶ H.D. 1068, s. 136

¹⁰²⁷ H.D. 1068, s. 143

¹⁰²⁸ H.D. 1068, s. 153

¹⁰²⁹ H.D. 1061, s. 109

¹⁰³⁰ H.D. 1061, s. 125

¹⁰³¹ H.D. 1061, s. 125

Ankara muzafatından Aşağı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karye camiinde nim akçe ile hatib Seyyid Süleyman bin Seyyid Ramazan kasr-ı yedinden Seyyid Ebubekir bin Yahya'ya Naibi Abdalbaki arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰³² (Şehri Şaban 1162/Temmuz 1749)

Ankara muzafatından Aşağı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Balıkuyumcu nam karye camii vakfının hasbi mütevellisi olan Seyyid Mustafa kasr-ı yedinden Seyyid Ebubekir bin Seyyid Yahya'ya Naibi Abdalbaki arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰³³ (Şehri Şaban 1162/Temmuz 1749)

1.2.3.2.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Yenimahalle ilçesine bağlı olan Balıkuyumcu Karyesi ile ilgili olarak toplam on kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Muharrem 1121/Mart 1709, sonuncusu Şaban 1162/Temmuz 1749 tarihlidir. On kayıttan altısı camiye yapılan hatip atamasıyla, ikisi müezzin ve son ikiside caminin vakfına yapılan mütevellî atamasıyla ilgilidir. Cami günümüzde ayakta değildir.

1.2.4.BAVLUM KARYESİ CAMİİ

1.2.4.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Bavlum karyesinde mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile imam Osman fevt Oruc'a Naibi Mehmed arzıyla.¹⁰³⁴ (Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara muzafatından Bavlum nam karyede vaki camiide iki akçe ile imam ve hatib Abdulkadir beratı mucibince tecdid.¹⁰³⁵ (Şevval 1113/Mart 1702)

¹⁰³²H.D. 1061, s. 125

¹⁰³³H.D. 1061, s. 125

¹⁰³⁴ H.D. 1140, s. 56

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Bavlum nam karyede vaki camiide eyyam-ı cumada nim akçe ile hatib olan Mustafa nice zamandır diyar-ı ahire gidüb Bursa'da tevattun eylediğini ahali-i karye meclis-i şer'a haber vermeleri ile ref'inden es-Seyyid Mahmud Halife ibni İsmail'e Naibi Mehmed Sadık arzıyla inayet buyruldu.¹⁰³⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1135/Aralık 1722)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Bavlum nam karyede mescidin imamı olmayub lazım olmağla Mustafa Halife ibni Mehmed'e hasbi Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.¹⁰³⁷(Şehri Zilkade 1147/Mart 1735)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Bavlum nam karyede mescidde hasbi imam olan Mustafa mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁰³⁸(Şehri Zilkade 1151/Şubat 1739)

Ankara'da Aşağı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Bavlum nam karyede camii şerifde hasbi hatib Seyyid Mahmud fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Halil Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁰³⁹(Şehri Cemaziye'l-ula 1160/Mayıs 1747)

Ankara'da Aşağı Kasaba'da Bavlum nam karyede camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Halil'e tecdid.¹⁰⁴⁰(Şehri Receb Sene 1183/Ekim 1769)

Ankara'da Kasaba-i Süfla'ya tabi Bavlum nam karyede camiide ber-vechi hasbi hatib olan Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hüseyin'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁴¹(Şehri Zilkade 1187/Ocak 1774)

¹⁰³⁵ H.D. 1138, s. 7

¹⁰³⁶ H.D. 1137, s. 80

¹⁰³⁷ H.D. 1068, s. 142

¹⁰³⁸ H.D. 1068, s. 146

¹⁰³⁹ H.D. 1061, s. 120

¹⁰⁴⁰ H.D. 1072, s. 94

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Bavlum Karyesi'nde camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Hüseyin bin Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hacı Halil'e Naibi Hafid Keçecizade Abdulhalim arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁴²(Şehri Zilhicce 1237/Temmuz 1822)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Bavlum nam karyede camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan es-Seyyid el-Hac Halil bin es-Seyyid Hüseyin fevt mahlûlünden müteveffayı mezburun sulbi oğlu es-Seyyid Ali'ye Naibi Mehmed Besim arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁴³ (Şehri Rebiu'l-evvel 1243/Eylül 1827)

1.2.4.2.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Keçiören ilçesine bağlı olan Bağlum semti hurufat defterlerindeki kayıtlarda 1187 yılına kadar Kasaba Nahiyesi'ne tabiyken bu tarihten sonra Kasaba-i Süfla'ya tabi olmuştur. Kayıtlardaki ilk tarih Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696, son tarihse Rebiu'l-evvel 1243/Eylül 1827'dir. Eserle alakalı on kayıttan yedisi hatip atamasıyla geri kalan dördüye imam atamasıyla ilgilidir. Eser günümüze ulaşamamıştır.

1.2.5.CAMİİ CEDİD (MUKADDEM CAMİİ)

1.2.5.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Mukaddem Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Ramazan tecdid buyruldu.¹⁰⁴⁴(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescid-i şerifde vaiz ve nâsıh olan Mehmed fevt yerine diğer Mehmed mahaldır deyu inayet.¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴¹ H.D. 1059, s. 25

¹⁰⁴² H.D. 534, s. 134

¹⁰⁴³ H.D. 535, s. 96

¹⁰⁴⁴ H.D. 1138, s. 5

¹⁰⁴⁵ H.D. 1138, s. 6

Ankara'da Mukaddem Mahallesi Mescidi'nde müremmim lazım olmağla bir akçe ile Hüseyin'e inayet.¹⁰⁴⁶(Fi Gurre-i Receb 1117/Ekim 1705)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi Mescidi'nde müremmim Receb fevt Ali'ye inayet.¹⁰⁴⁷(Fi Gurre-i Şaban 1117/Kasım 1705)

Ankara'da Mukdem Mahallesi'nde mescidde senede Receb ve Şaban ve şehri Ramazan el-mübarekatda bir akçe ile vaiz Şeyh Ömer ferağından Şeyh Ahmed bin Mehmed'e Naibi İbrahim arzıyla inayet.¹⁰⁴⁸(Şehri Receb 1141/Ocak 1729)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidde üç akçe ile kayyım olan Hüseyin fevtinden Çelebi oğlu Abidin Halife'ye Naibi Seyyid Abdulfettah arzıyla inayet.¹⁰⁴⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidde üç akçe ile imam olan Mehmed ibni Ömer fevt Ali Naibi Hasan arzıyla buyruldu.¹⁰⁵⁰(Şehri Ramazan 1152/Aralık 1739)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde vaki mescid-i şerife müceddeden minber vaz olunmağla hitabeti Salih Halife'ye vazife-i muayenesiyle Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.¹⁰⁵¹(Sene 1155/1742)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifden mübeddel camii şerifin devirhanı olmayub Hüseyin Halife'ye bir akçe ile Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁰⁵²(Saferü'l-hayr Sene 1156/Mart 1743)

¹⁰⁴⁶ H.D. 1067, s. 169

¹⁰⁴⁷ H.D. 1067, s. 169

¹⁰⁴⁸ H.D. 1144, s. 17

¹⁰⁴⁹ H.D. 1068, s. 131

¹⁰⁵⁰ H.D. 1068, s. 147

¹⁰⁵¹ H.D. 1061, s. 108

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde vaki mescidin yevmi üç akçe ile imamı olan Ali bin Mehmed kasr-ı yedinden muhtar-ı cemaat Salih bin Receb Halife'ye Naibi Seyyid Abdulah Efendi arzıyla tevcih.¹⁰⁵³(Şehri Safer Sene 1161/Şubat 1748)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin yevmi üç akçe ile kayyımı olan Abidih fevt mahlûlünden sulbi oğlu Abdulah'a Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.¹⁰⁵⁴(Şehri Safer Sene 1161/Şubat 1748)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidin üç akçe ile kayyımı Abdullah fevt oğlu Yusuf'a ba-berat fevti vaki ise deyu.¹⁰⁵⁵(Şehri Zilhicce Sene 1162/Kasım 1749)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi Mescidi'nde beher sene Receb ve Şaban ve Ramazan'da bir akçe vazifesiyle vaiz olan Ahmed fevt vaki ise deyu Mahmud'a inayet.¹⁰⁵⁶(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde vaki mescidin Abdullah fevtinden üç akçe ile kayyımı Yusuf bin Abdullah Seyyid Mehmed bin Abdurrahman'a kasr-ı yed etmekle ba-berat arz buyruldu.¹⁰⁵⁷(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidden mübeddel camiide üç akçe ile kayyım Seyyid Mehmed bin Seyyid Abdurrahman fevt Hacı Mustafa bin Hacı Muslu'ya Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.¹⁰⁵⁸(Şehri Şevval 1167/Temmuz 1754)

¹⁰⁵² H.D. 1061, s. 109

¹⁰⁵³ H.D. 1061, s. 122

¹⁰⁵⁴ H.D. 1061, s. 122

¹⁰⁵⁵ H.D. 1061, s. 125

¹⁰⁵⁶ H.D. 1061, s. 126

¹⁰⁵⁷ H.D. 1061, s. 131

¹⁰⁵⁸ H.D. 1061, s. 134

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidde üç akçe ile imam olan Salih bin Receb Halife'ye berat tecdid.¹⁰⁵⁹(Şehri Gurre-i Rebiu'l-evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde Camii Cedid'de ba-muayyene hatib olan Abdullah Salih Halife bin Receb Halife'nin beratı tecdid buyruldu.¹⁰⁶⁰(Şehri Şabanı'l-muazzam 1175/Şubat 1762)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi üç akçe ile imam olan Salih bin Receb fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Salih Halife'ye Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁶¹ (Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde Camii Cedid demekle arif camii şerifde ba-muayyene hatib olan Salih bin Receb fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Salih Halife'ye Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁶²(Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidden mübeddel camide yevmi cumada yevmi bir akçe ile devirhan olan Hüseyin bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya ba-berat tevcih buyruldu.¹⁰⁶³(Şehri Safer 1189/Nisan 1775)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescidinde üç akçe ile imam olan Seyyid Salih'e tecdid.¹⁰⁶⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

¹⁰⁵⁹ H.D. 1063, s. 106

¹⁰⁶⁰ H.D. 1057, s. 40

¹⁰⁶¹ H.D. 1057, s. 43

¹⁰⁶² H.D. 1057, s. 43

¹⁰⁶³ H.D. 1059, s. 29

¹⁰⁶⁴ H.D. 1065, s. 16

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde Camii Cedit Camii’nde ba-muayyene hatib olan Seyyid Salih Halife’ye.¹⁰⁶⁵ (Şehri Rebiu’l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde mescid-i şerifden mübeddel camii şerifde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid Mustafa bin Hüseyin fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Mustafa’ya ba-berat tevcih buyruldu.¹⁰⁶⁶(Şehri Cemaziye’l-evvel 1227/Mayıs 1812)

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde mescid-i şerifde üç akçe ile imam olan Seyyid Salih bin Salih fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed Emin’e Naibi Seyyid Hasan Hilmi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁶⁷(Şehri Rebiu’l-ahir 1233/Şubat 1818)

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde Camii Cedit demekle maruf camiide ba-muayyene hatib olan Seyyid Salih bin Salih fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed Emin’e Naibi Seyyid Hasan Hilmi arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁶⁸ (Şehri Rebiu’l-ahir 1233Şubat 1818)

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi üç akçe vazife ile imam olan es-Seyyid Mehmed Emin bin es-Seyyid Salih yedinde olan beratın mahallinde meclis-i şer’ide teslim etmeğe ferağından Salih bin Ahmed’e Naibi Ali Sabit arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁶⁹(Şehri Saferü’l-hayr 1237/Ekim 1821)

Ankara’da Mukaddem Mahallesi’nde Camii Cedit demekle maruf camiinde vazife-i muayyene ile hatib olan es-Seyyid Mehmed Emin bin es-Seyyid Salih yedinde

¹⁰⁶⁵ H.D. 1065, s. 16

¹⁰⁶⁶ H.D. 533, s. 67

¹⁰⁶⁷ H.D. 534, s. 131

¹⁰⁶⁸ H.D. 534, s. 131

¹⁰⁶⁹ H.D. 534, s. 134

olan beratın mahallinde meclis-i şer'ide teslim etmeğle ferağından Salih bin Ahmed'e Naibi Ali Sabit arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁷⁰(Şehri Saferü'l-hayr 1237/Ekim 1821)

Ankara Kazası'nda Mukaddem Mahallesi'nde vaki Camii Cedid'de vazife-i muayyenesi ile hatib olan Salih bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Kasım'a Naibi Seyyid el-Hac Ahmed Necib Efendi arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁷¹(Şehri Zilkadeti'ş-şerife 1244/Mayıs 1829)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi üç akçe vazife ile imam olan Seyyid Kasım bin Salih ferağından mahalle-i mezbur ahalisinden Osman bin Ali'ye ferağat ve kasr-ı-yed ve yedinde olan atik-i beratı huzur-ı şerde teslim etmekle Naibi Seyyid Hasan Tahir arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁷² (Şehri Şabanı'l-Muazzam 1249/Aralık 1833)

Ankara'da Mukaddem Mahallesi'nde Camii Cedid demekle maruf camiide ba-muayyene hatib olan Seyyid Kasım bin Salih ferağından Osman bin Ali'ye ferağat ve kasr-ı-yed ve yedinde olan atik-i beratı huzur-ı şerde teslim etmekle Naibi Seyyid Hasan Tahir arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁷³(Şehri Şabanı'l-Muazzam 1249/Aralık 1833)

1.2.5.2.DEĞERLENDİRME

Yıkılmadan önce bulunduğu mahalleden ismini alarak Mukaddem Camii olarak bilinen eser, hurufat kayıtlarında Camii Cedid olarak geçmektedir. İlki Ramazan 1104/Mayıs 1693, sonuncusu Şaban 1249/Aralık 1833 tarihli olmak üzere toplam otuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan sekizi imam, sekizi hatip, beşi kayyım, üçü devirhan, ikişer tanesi müremmim ve üç aylar vaizi ve birer tanesi de vaiz ve müezzin atamasıyla

¹⁰⁷⁰ H.D. 534, s. 134

¹⁰⁷¹ H.D. 535, s. 97

¹⁰⁷² H.D. 536, s. 79

¹⁰⁷³ H.D. 536, s. 79

ilgilidir. Mukaddem Camii 1981 yılında Hasırcılar Geçidi yapılırken yıkılmıştır.¹⁰⁷⁴ Alçı mihrabı ve kitabesi Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce korunan camii, kitabesine göre 1450 yılında inşa edilmiştir.¹⁰⁷⁵

1.2.6.DODURGA KARYESİ CAMİİ

1.2.6.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Dodurga nam karyede camiide hatib Kasım ref'inden Abdulkerim'e ba-arzı naib inayet.¹⁰⁷⁶ (Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1117/Nisan 1705)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Dodurga nam karyede vaki camii şerifin nim akçe ile hatibi Abdulkerim fevt Yusuf'a Naibi Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁰⁷⁷ (Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Dodurga nam karye camiinde nim akçe ile hatib Yusuf bin Mehmed fevt mahlûlünden Süleyman Halife ibni Mahmud'a Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹⁰⁷⁸ (Şehri Muharrem 1160/Ocak 1747)

Ankara Kazası'na tabi Dodurga nam karyede vaki camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Süleyman fevt olmağla mahlûlünden Musa Halife ibni Murad'a Naibi es-seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁷⁹ (Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

¹⁰⁷⁴ Abdülkerim Erdoğan, **Unutulan Şehir Ankara**, Akçağ Yayınları Ankara, 2004, s.311

¹⁰⁷⁵ Ankara Vakıf Eserleri, s. 303

¹⁰⁷⁶ H.D. 1067, s. 169

¹⁰⁷⁷ H.D. 1061, s. 109

¹⁰⁷⁸ H.D. 1061, s. 119

¹⁰⁷⁹ H.D. 1063, s. 89

Ankara'da Dodurga nam karyede camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Musa Halife'nin beratı tecdid.¹⁰⁸⁰(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Kasaba-i Süfla'ya tabi Dodurga nam karyede camiinde ber-vech-i hasbi hatib olan Musa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid İbrahim bin Süleyman'a Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁸¹(Şehri Zilkade 1190/Aralık 1776)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Dodurga Karyesi'nde mescidin evkat-ı hamsede imam olmayub ber-vech-i hasbi Ali Halife ibni İbrahim'e Naibi Mehmed Hasib Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁸² (Şehri Saferü'l-hayr 1195/Ocak 1781)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Dodurga nam karyede camiide hasbi hatib olan Musa fevt olmağla oğlu Salih bin Musa mevcut iken ecanibden Seyyid İbrahim bin Süleyman nam kimesne bila veled fevt oldu deyu hilaf-ı inha ber-takrib ile kendi üzerine tevcih ve berat etdirüb merkum Salih'e gadri külli ve babası nan parasından mahrum eyledüğün mezbur Seyyid İbrahim bin Süleyman mahallinde meclis-i şer'de merkum Salih müteveffanın sulbi oğlu olduğunu ikrar etmekle hitabet-i mezkure babası mahlûlünden ve mezbur Seyyid İbrahim'in ref'inden merkum Salih'e ba-berat Naibi Ahmed Hulusi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁸³(Şehri Şaban 1206/Mart 1792)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Dodurga Karyesi'nde camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Salih bin Musa bila veled veled fevt mahlûlünden Seyyid Eyüb

¹⁰⁸⁰ H.D. 1063, s. 104

¹⁰⁸¹ H.D. 1071, s. 47

¹⁰⁸² H.D. 1071, s. 55

¹⁰⁸³ H.D. 530, s. 186

bin Ahmed'e Naibi Seyyid Ahmed Ataullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁸⁴ (Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

1.2.6.2.DEĞERLENDİRME

Dodurga Mahallesi günümüzde Çankaya ilçesine bağlıdır. Hurufat kayıtlarında Kasaba-i Süfla ve Kasaba Nahiyesi'ne bağlı olarak yazılmıştır. Toplamda dokuz kayıttan ilki Muharrem 1117/Nisan 1705, sonuncusu Muharrem 1229/Aralık 1813 tarihlidir. İmam atamasıyla ilgili bir kayıt, hatip atamasıyla ilgili sekiz kayıt vardır. Eser günümüzde ayakta değildir.

1.2.7.ELVAN KARYESİ CAMİİ

1.2.7.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Elvan nam karyede camiide Halil ref'inden nim akçe ile hatib Mehmed bin Bâli'ye beratı mucibince tecdid inayet.¹⁰⁸⁵ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Elvan nam karyede camiide nim akçe ile hatib olan Mehmed ibni Bâli fevt diğer Mehmed Halife ibni Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁰⁸⁶ (Şehri Muharrem 1149/Mayıs 1736)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Elvan nam karyede camii şerifde imam olmayub lazım olmağla nim akçe ile müceddeden Hasan bin Mustafa'ya Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁰⁸⁷ (Şehri Şaban 1151/Kasım 1738)

¹⁰⁸⁴ H.D. 534, s. 126

¹⁰⁸⁵ H.D. 1068, s. 131

¹⁰⁸⁶ H.D. 1068, s. 144

¹⁰⁸⁷ H.D. 1068, s. 146

Ankara Kazası'na tabi Elvan nam karyede vaki camii şerifin kayyımı olmayub muhtac olmağla ber-vech-i hasbi müceddeden Ahmed Halife ibni İnayet Ahmed'e Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁰⁸⁸(Şehri Safer Sene 1160/Şubat 1747)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Elvan Karyesi Camii'nde nim akçe ile hatib Mehmed'e tecdid.¹⁰⁸⁹(Şehri Cemaziye'l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara Kazası'na tabi Kasaba Nahiyesi'nde Elvan nam karyede camii şerifde imam olan Hasan Halife'nin beratı tecdid.¹⁰⁹⁰(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara muzafatından Aşağı Kasaba Nahiyesi'nde Elvan nam karyede vaki camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Mehmed bin Mehmed fevt olmağla mahlûlünden diğer Mehmed Halife ibni Ali'ye tevcih ricasına Naibi es-seyyid Süleyman Efendi arz etmeğın bin yüz yetmiş senesi Saferu'l-hayrın üçüncü günü tarihiyle merkum diğer Mehmed bin Ali'ye vaki ise buyruldu.¹⁰⁹¹(Şehri Safer 1170/Ekim 1756)

Ankara Kazasına tabi Aşağı Kasabasında Elvan nam karyede vaki camii şerifde hasbi hatib olan Mehmed Halife ibni Ali'ye tecdid.¹⁰⁹² (Şehri Cemaziye'l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara'da Kasaba-i Süfla'ya tabi Elvan nam karyede camiide yevmi nim akçe ile hatib olan Mehmed bin Abdullah fevt mahlûlünden Ali bin Nasuha Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁹³(Rebiu'l-evvel Sene 1183/Temmuz 1769)

¹⁰⁸⁸ H.D. 1061, s. 120

¹⁰⁸⁹ H.D. 1063, s. 80

¹⁰⁹⁰ H.D. 1063, s. 85

¹⁰⁹¹ H.D. 1063, s. 90

¹⁰⁹² H.D. 1063, s. 96

¹⁰⁹³ H.D. 1072, s. 93

Ankara'da Kasaba-i Süfla'da Elvan Karyesi'nde camiinde nim akçe ile hatib olan Ali bin Nasuh tecdid.¹⁰⁹⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Kasaba-i Süfla'da Elvan nam karyede camiide nim akçe ile hatib olan Ali fevt mahlûlünden Ahmed bin Mahmud'a Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.¹⁰⁹⁵(Şehri Şevval 1210/Nisan 1796)

Ankara Kazası'na tabi Kasaba-i Süfla'da Elvan nam karyede camii şerifde yevmi nim akçe ile hatib olan Ahmed bin Mahmud bila veled fevt mahlûlünden Hüseyin Hüseyin'e Naibi Hamdullah Rafet hafidi Üsküdari arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁰⁹⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1225/Nisan 1810)

1.2.7.2.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Etimesgut sınırları içinde bulunan Elvan Mahallesi hurufat kayıtlarında Elvan Karyesi olarak geçmektedir. Kayıtların bazılarında karye Aşağı Kasaba'ya tabi yazılmışken bazılarında Kasaba-i Süfla'ya tabi yazılmıştır. Karyenin camii ile ilgili ilk kayıt Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730, son kayıtsa Rebiu'l-evvel 1225/Nisan 1810 tarihlidir. Toplam on iki kaydın dokuzu hatip, ikisi imam ve bir tanesinde kayyım atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.8.HACI YUSUF MESCİDİ-CAMİİ

1.2.8.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde kâin Hacı Yusuf bina eylediği mescidin müezzini olmayub evkat-ı selasede müezzini lazım olmağla Molla Hüseyin bin Hasan'a

¹⁰⁹⁴ H.D. 1065, s. 16

¹⁰⁹⁵ H.D. 531, s. 109

¹⁰⁹⁶ H.D. 533, s. 63

hasbi müceddeden Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁰⁹⁷(Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Hacı Yusuf Mescidi'nde müezzin Hüseyin bin Hüseyin'e tecdid.¹⁰⁹⁸(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Hacı Yusuf bina eylediği camii şerifde yevmi cumada ber-vechi hasbi vaiz Şeyh Ömer Halife fevt olub mahlûlünden Ali bin Süleyman'a Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince bin yüz yetmiş altı senesi Cemaziye'l-evvelin dokuzuncu günü tarihiyle sâdır olan ferman-ı âli mucibince Naibi Mevlana Hayrullah zide ilmuhu arzetmeğin mucibince tevcih buyruldu.¹⁰⁹⁹ (Kasım 1762)

Ankara'da Hacı Yusuf Camii'nde eyyam-ı cumada vaiz olan şeyh Ali bin Süleyman fevt mahlûlünden Şeyh İbrahim bin Ahmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla ve Şeyhü'l-islam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹¹⁰⁰(Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

Ankara'da Hacı Yusuf Camii'nde yevmi cumada ber-vechi hasbi vaiz ve nâsıh olan Şeyh İbrahim'e tecdid.¹¹⁰¹(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Hacı Yusuf binası camiinde yevmi cumada ber-vech-i hasbi vaiz olan Şeyh İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdulkadir'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti

¹⁰⁹⁷ H.D. 1068, s. 154

¹⁰⁹⁸ H.D. 1063, s. 82

¹⁰⁹⁹ H.D. 1057, s. 40

¹¹⁰⁰ H.D. 1058, s. 10

¹¹⁰¹ H.D. 1065, s. 14

ba'de'l-arz Şeyhü'l-islam Mehmed Esad Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹¹⁰²(Safer 1191/Mart 1777)

1.2.8.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı ilki Ramazan 1150/Aralık 1737 sonuncusuSafer 1191/Mart 1777 tarihli olmak üzere toplam altı kayıt mevcuttur. Kayıtlardan ikisinde eser mescit olarak kaydedilmişken Cemaziye'l-evvel1176/Kasım 1762tarihinden sonraki dört kayıta cami olarak kayıtlara geçmiştir. 1168 senesinden 1176 senesine kadar geçen sürede mescit minber va'z edilerek camiye çevrilmiş olabilir. Ancak bununla alakalı kayıtlarda herhangi bir bilgi mevcut değildir. Kayıtların dört tanesi cuma vaizi, iki tanesi müezzin ve bir tanesi de nâsıh atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.9.HAMAMCI AHMET ÇELEBİ CAMİİ

1.2.9.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hamamcı Ahmed Camii'nde kayyım Hüseyin tecdid buyruldu.¹¹⁰³(Rebiu'l-evvel 1103Kasım 1691)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Camii'nde vaiz Ahmed'e tecdid buyruldu.¹¹⁰⁴
(Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Camii'nde imam İbrahim fevt yerine oğlu Ahmed mahal deyu inayet.¹¹⁰⁵ (Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691)

Ankara'da İplik Pazarı nam mevziide Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde müezzin Hüseyin fevt yerine Mustafa inayet.¹¹⁰⁶ (Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691)

¹¹⁰² H.D. 1071, s. 47

¹¹⁰³ H.D. 1138, s. 4

¹¹⁰⁴ H.D. 1138, s. 4

¹¹⁰⁵ H.D. 1138, s. 4

Ankara'da der-suk-ı İplik Pazarı nam mevzide Hamamcı Ahmed Caminin nim akçe ile kayyımı olan Hüseyin Dede fevt yeri Mehmed'e inayet.¹¹⁰⁷(Şehri Rebiu'l-evvel 1115/Temmuz 1703)

Ankara'da İplik Pazarı'nda Hamamcı Ahmed Çelebi Camii Şerifi'nde yevmi cumada devirhan İsmail bi-berat olmağla inayet.¹¹⁰⁸ (1105/1693)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi merhumun medine-i mezburede İplik Pazarı'nda camiin mütevellisi Mehmed terk-i hizmet etmekle Davud'a Naibi Hacı Yusuf arzıyla.¹¹⁰⁹(Şehri Şevval 1105/Mayıs 1694)

Ankara'da İplik Pazarı'nda Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde iki akçe ile sermahfel ve iki akçe ile devirhan Musa fevtinden Ahmed Baba'ya inayet.¹¹¹⁰(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara'da İplik Pazarı nam mevzide Hamamcı Ahmed Camii'nde bir akçe ile devirhan Ali'ye tecdid.¹¹¹¹(Fi gurre-i Şaban 1117/Kasım 1705)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde yevmi sülesada bade'z-zuhur vaiz olan İsmail Halife'ye müdahale olunmağla üzere ibka.¹¹¹² (Şehri Rebiu'l-ahir 1128/Mart 1716)

¹¹⁰⁶ H.D. 1138, s. 4

¹¹⁰⁷ H.D. 1138, s. 9

¹¹⁰⁸ H.D. 1138, s. 11

¹¹⁰⁹ H.D. 1138, s. 11

¹¹¹⁰ H.D. 1067, s. 168

¹¹¹¹ H.D. 1067, s. 169

¹¹¹² H.D. 1138, s. 9

Ankara'da İplik Pazarında Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde bir akçe ile devirhan Mehmed ferağından Ahmed Halife'ye fariğın beratı mucibince inayet buyruldu.¹¹¹³(Rebiu'l-evvel Sene 1139/Ekim 1726)

Ankara'da İplik Pazarı kurbunda Hamamcı Ahmed Çelebi Camii Şerifi'nin kayyımı olmayub bir kayyım lazım olmağla yevmi nim akçe ile Yakub bin Yusuf Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.¹¹¹⁴ (Rebiul Evvel 1140/Ekim 1727)

Ankara'da İplik Pazarında Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'ndecuma müezzini olmayub İbrahim bir akçe ile inayet.¹¹¹⁵ (1140/1727)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde nim akçe ile yevmi sülesada bade'z-zuhur vaiz olan İsmail mahlûlünden Murad Halife'ye Naibi Seyyid Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.¹¹¹⁶(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Hamamcı Cami demekle maruf camiide nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed ibni İbrahim fevt sulbi kebir oğlu İbrahim Halife'ye Naibi Abdurrahim arzıyla inayet.¹¹¹⁷(Şehri Şaban 1148/Aralık 1735)

Ankara vaki Hamamcı Ahmed Çelebi Camii Şerifi'nde yevmi nim akçe vazife ile yevmi selasede ba'de'z-zuhur vaiz ve nâsîh olan Murad Halife fevt olmağla erbab-ı istihkakdan Halil Halife bin es-Seyyid Mehmed'e tevcih olunmak ricasına Naibi Hacı Abdulkirim Efendi arz etmeğın va'ziye-i mezkure İsmail mahlûlünden Murad üzerinde olduğu derkenar olundukda tevcih buyrulamak Şeyhü'l-islam ve Müfti'l-enam Mevlana es-Seyyid Mustafa Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince

¹¹¹³ H.D. 1143, s. 81

¹¹¹⁴ H.D. 1143, s. 84

¹¹¹⁵ H.D. 1143, s. 86

¹¹¹⁶ H.D. 1068, s. 131

¹¹¹⁷ H.D. 1068, s. 143

kaleminden tevcih oluna deyu 1155 Muharrem 15.günü tarihihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince buyruldu.¹¹¹⁸ (Mart 1742)

Medine-i Ankara'da İplik Pazarı'nda vakia Hamamcı Ahmed Çelebi Camii şerifi ba'de'l-fecr yevmi bir akçe vazife ile yevmi cumalık müezzini İbrahim fevt olmağla sulbi oğlu İsmail Halife'ye Naibi Hacı Abdulkerim Efendi arzıyla buyruldu.¹¹¹⁹(Muharrem 1155/Mart 1742)

Ankara İplik Pazarı Sükû'nda vaki es-Seyyid Mehmed Efendi müceddeden tamir eylediği Camii Cedid'in Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe yevmi cumada devirhan es-Seyyid Mustafa bin Ahmed rızasıyla Ahmed Halife bin Mehmed'e kasr-ı yed Naibi Abdulfettah arzıyla berat.¹¹²⁰(Ramazan 1156/Ekim 1743)

Ankara'da İplik Pazarı nam mahallinde mukaddema Hamamcı Ahmed Çelebi bina eylediği Seyyid Hacı Mehmed Emin Efendi tamir eylediği camiinde babası İbrahim mahlûlünden bir akçe ile cuma müezzini İsmail kasr-ı yedinden İhsan Halife'ye Naibi Ahmed'e fariğ buyruldu.¹¹²¹(Şehri Şevval 1158/Ekim 1745)

Ankara'da İplik Pazarı'nda vaki Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan İsmail bin Ahmed fevt mahlûlünden Hacı Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹¹²²(Şehri Zilhicce Sene 1160/Aralık 1747)

Ankara'da İplik Pazarı Sükû'nda vaki harikde muhterik olan Camii Cedid'iSeyyid Mehmed Emin Efendi müceddeden tamir edüb vâkıf-ı mezburun

¹¹¹⁸ H.D. 1061, s. 107

¹¹¹⁹ H.D. 1061, s. 107

¹¹²⁰ H.D. 1061, s. 110

¹¹²¹ H.D. 1061, s. 114

¹¹²² H.D. 1061, s. 123

vakfından almak üzere bir akçe ile sala müezzini olan Ali bin el-Hac İsa kasr-ı yedinden Ali bin Ramazan'a Naibi Yunus arzıyla tevcih.¹¹²³(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara'da İplik Pazarı Sükû'nda Camii Cedid'dees-Seyyid Mehmed Emin Efendi Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile sala müezzini olan Ali Halife fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Ahmed bin Ali'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹¹²⁴(Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi Vakfı'ndan olub İplik Pazarı Sükû'nda kâin camii şerifde nim akçe ile eyyam-ı cumada sala müezzini olan Mehmed Halife bila veled fevt mahlûlünden Hüseyin bin Ahmed'e Naibi Mevlana Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹¹²⁵(Şehri Muharremü'l-haram 1177/Temmuz 1763)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde yevmi nim akçe ile imam olan İbrahim bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye Naibi Tatarzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹¹²⁶(Şehri Şevval 1179/Mart 1766)

Ankara'da İplik Pazarında Hamamcı Ahmed Çelebi binası camiinde yevmi bir akçe ile eyyam-ı cumada devirhan olan Hacı Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹¹²⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara'da Hamamcı Ahmed Çelebi Camii demekle maruf camiide yevmi nim akçe ile imam olan Ali ferağından Halil bin Hacı Yusuf'a Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹¹²⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1192/Nisan 1778)

¹¹²³ H.D. 1061, s. 124

¹¹²⁴ H.D. 1063, s. 108

¹¹²⁵ H.D. 1057, s. 41

¹¹²⁶ H.D. 1057, s. 46

¹¹²⁷ H.D. 1071, s. 46

¹¹²⁸ H.D. 1071, s. 49

Ankara'da İplik Pazarı'nda Hamamcı Ahmed Çelebi Camii'nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Ali bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Ahmed'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹¹²⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1193/Mart 1779)

Ankara'da İplik Pazarı Sükû'nda Camii Cedid'de Seyyid Mehmed Emin Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe ile muarrifun olan Seyyid Ahmed ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde beratın teslim etmekle Seyyid Ahmed'in ferağından İbrahim bin Halil'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹¹³⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

1.2.9.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili toplam otuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691, sonuncusu ise Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779 tarihlidir. Kayıtların sekiz tanesi devirhanlık, altı tanesi cumada sala müezzini, dörder tanesi imam ve vaiz, üç tanesi kayyım ve birer tanesi de müezzini, muarrif, mütevellî ve nâsîh atamalarıyla alakalıdır. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.10.HASEKİ SULTAN CAMİİ

1.2.10.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde vaiz Mustafa fevt Mehmed'e Naibi Hacı Yusuf arzıyla.¹¹³¹ (1105/1693)

Ankara'da Haseki Sultan Evkafı'ndan olan camiide bir akçe ile devirhan Hüseyin fevt Ali'ye inayet.¹¹³² (Zilhicce 1110/Mayıs 1699)

¹¹²⁹ H.D. 1071, s. 52

¹¹³⁰ H.D. 1071, s. 52

¹¹³¹ H.D. 1138, s. 10

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde cüzhan Rıdvan fevt Fethullah'a bir akçe ile inayet.¹¹³³(Muharrem 1111/Haziran 1699)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde Osman Çavuş cüz'ine mutasarrıf Mehmed fevt.....¹¹³⁴(Muharrem 1111/Haziran 1699)

Ankara'da Haseki Camii'nde hamis günlerinde bade'l-asr vaiz Şeyh Veliyüddin rızasıyla Mustafa bin Mehmed'e fariğ olub bamuayyene inayet.¹¹³⁵ (1113/1701)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde bir akçe ile devirhan Musa rızasıyla Molla Ali'ye fariğ inayet.¹¹³⁶ (1115/1703)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde yevmi cumada devirhan Abdullatif fevt yeri bir akçe ile Ahmed'e inayet.¹¹³⁷ (1115/1703)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile devirhan Ebubekir rızasıyla hatib Mehmed'e inayet.¹¹³⁸ (1115/1703)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde Osman Çavuş eczasına iki akçe ile cüzhan Murad fevt Mustafa bin Hasan'a inayet.¹¹³⁹(Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1122/Mart 1710)

¹¹³² H.D. 1140, s. 60

¹¹³³ H.D. 1140, s. 60

¹¹³⁴ H.D. 1140, s. 60

¹¹³⁵ H.D. 1138, s. 7

¹¹³⁶ H.D. 1138, s. 8

¹¹³⁷ H.D. 1138, s. 8

¹¹³⁸ H.D. 1138, s. 8

¹¹³⁹ H.D. 1067, s. 172

Ankara’da Atik Haseki Sultan Camii’nin taşra mihrabında vakt-i zuhur ve asrda muayyene ile imam Mehmed fevt Musa’ya inayet.¹¹⁴⁰(Fi Gurre-i Şaban 1123/Eylül 1711)

Ankara’da Haseki Sultan Camii’nde Osman Çavuş Vakfı’ndan iki akçe ile cüzhan Mehmed fevt diğer Mehmed’e inayet.¹¹⁴¹(Fi Gurre-i Zilkade 1123/Aralık 1711)

Ankara’da Atik Haseki Sultan Camii’nde iki akçe ile vaiz Mehmed fevt yeri Hasan Halife’ye inayet.¹¹⁴²(Fi Gurre-i Muharremü’l-haram 1124/Şubat 1712)

Ankara’da Haseki Camii’nde bir akçe ile cüzhan Mehmed fevtinden Musa’ya inayet.¹¹⁴³(Fi Gurre-i Rebiu’l-evvel 1124/Nisan 1712)

Ankara’da Bayram Dede Evkafı’ndan Atik Haseki Sultan Camii Şerifi’nde bir akçe ile ber vechi mezbure mutasarrıfı Şaban üzerinden Musa alub müdahale etmekle beratı mucibince mezbur Şaban’a ibka inayet buyruldu.¹¹⁴⁴(Şehri Cemaziye’l-evvel 1136/Ocak 1724)

Ankara’da vaki Haseki Camii şerifi haricinde vakt-i zuhur ve asrda muayyene ile imam olan Musa fevt sulbi kebir oğlu var iken aherden ber takrile Mahmud alub gadri külli olağın mezbur Mehmed Naibi Abdulfettah arzıyla inayet.¹¹⁴⁵ (Zilhicce 1139/Ağustos 1724)

¹¹⁴⁰ H.D. 1067, s. 172

¹¹⁴¹ H.D. 1067, s. 172

¹¹⁴² H.D. 1067, s. 172

¹¹⁴³ H.D. 1067, s. 172

¹¹⁴⁴ H.D. 1137, s. 80

¹¹⁴⁵ H.D. 1143, s. 82

Ankara'da Hasekiye Camii Şerifi'nde yevmi hamisde ba'de'l-asr iki akçe ile vaiz Mustafa fevt Hüseyin'e inayet.¹¹⁴⁶ (Rebiu'l-evvel 1140/Ekim 1727)

Ankara'da medfun Bayram Dede Vakfı'ndan almak üzere medine-i mezburede vaki Atik Haseki Sultan Camii'nde bir akçe ile Musa Halife ref'inden bir cüz-i şerif tâlisi Şaban Halife'ye tecdid.¹¹⁴⁷ (Zilkade 1143/Mayıs 1731)

Ankara'da medfun Bayram Dede Vakfı'ndan almak üzere medine-i mezburda Atik Haseki Sultan Camii'nde bir akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden Molla Ahmed mahlûlünden Hüseyin Halife mutasarrıf olmağla kasr-ı yedinden Şaban'a ba-berat-ı fariğ inayet.¹¹⁴⁸ (Zilkade 1143/Mayıs 1731)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde ba-muayyene cuma vaizi olan Bülbül el-Hac Osman fevt Mehmed Halife ibni Ali'ye Naibi Abdurrahman arzetmekle mucibince tevcih buyrulmak mercuvdur deyu bi'l-fiil Şeyhu'l-islam Mevlana es-Seyyid Mustafa edamallahu teâla işaret etmeleriyle berat sadaka buyruldu.¹¹⁴⁹ (Şehri Rebiu'l-evvel 1154/Mayıs 1741)

Ankara'da Bayram Dede Vakfı'ndan Haseki Sultan Camii'nde bir akçe ile cüzhan ve bir akçe ile vakfının mütevellisi olan Hacı Şaban kasr-ı yedinden oğlu Hafız Seyyid Ahmed Efendiye Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.¹¹⁵⁰ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Bayram Dede Vakfı'ndan Haseki Sultan Camii'nde kıraat olunmak üzere bir akçe ile cüz ve bir akçe ile mütevellisi olan Hafız Ahmed babası Hacı Şaban

¹¹⁴⁶ H.D. 1143, s. 84

¹¹⁴⁷ H.D. 1068, s. 133

¹¹⁴⁸ H.D. 1068, s. 133

¹¹⁴⁹ H.D. 1068, s. 150

¹¹⁵⁰ H.D. 1061, s. 126

kasr-ı yedinden mutasarrıf iken fevtinden oğlu Seyyid Abdurrahman'a inayet buyruldu.¹¹⁵¹(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

Ankara'da Bayram Dede Evkafı'ndan bir akçe ile Haseki Sultan Camii'nde cüzhan ve bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Abdurrahman bin Seyyid Hafız Ahmed fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Abdullah bin Şaban'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹¹⁵²(Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara'da Haseki Camii'nde yevmi hamış bade'l-asr yevmi iki akçe ile vaiz olan Hüseyin fevt mahlûlünden Piri bin Ömer'e Naibi Mustafa Salim arz ve Şeyhu'l-İslam Dürriade Mustafa işaretleriyle tevcih buyruldu.¹¹⁵³ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1180/Kasım 1766)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nin taşrasında ba-muayyene vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mehmed bin Musa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid İbrahim bin Mustafa'ya Naibi İsmail arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁵⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1181/Ağustos 1767)

Ankara'da Haseki Camii'nin taşrasında ba muayyene vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid İbrahim bin Mustafa ferağından Hafız Seyyid İbrahim'e Naibi Nefeszade Şerif Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁵⁵(Şehri Şaban Sene 1183/Kasım 1769)

Ankara'da Haseki Camii'nin taşrasında ba-muayyene vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Hafız İbrahim ferağından Ali bin Ali'ye Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁵⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1185/Temmuz 1771)

¹¹⁵¹ H.D. 1061, s. 131

¹¹⁵² H.D. 1061, s. 132

¹¹⁵³ H.D. 1057, s. 48

¹¹⁵⁴ H.D. 1057, s. 49

¹¹⁵⁵ H.D. 1072, s. 94

Ankara'da Haseki Camii'nde ba-muayyene yevmi cumada vaiz ve nâsîh olan Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden fi'l-asıl babası nan parası olan Bûlbûl Efendizade Abdullah'a Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla ve Şeyhu'l-islam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹¹⁵⁷ (Şehri Ramazan 1185/Aralık 1771)

Ankara'da Haseki Camii taşrasında ba-muayyene vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hafız İbrahim'e inayet.¹¹⁵⁸ (Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Haseki Camii taşrasında vakt-i zuhur ve asrda ba-muayyene imam olan Seyyid Hafız İbrahim ferağından Seyyid Hafız Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹¹⁵⁹ (Şehri Zilkade 1188/Ocak 1775)

Ankara'da Haseki Camii'nde asr ve zuhurda ba-muayyene imam-ı sâni olan Ali bin Ali bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız İbrahim bin Seyyid hafız Mehmed'e tevcih ricasına arz olunub lakin cihet-i mezkure Ali mahlûlünden Seyyid Hafız İbrahim'e badehu anın dahi ferağından Seyyid Hafız Ahmed'e tevcih olduğu ba'de'd-derkenar ber-muceb-i arzı Seyyid Hafız Ahmed'in ref'inden ve müteveffanın mahlûlünden merkume Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁶⁰ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1190/Nisan 1776)

Ankara'da Haseki Camii taşrasında vakti zuhur ve asrda ba-muayyene imam olan Seyyid Hafız Ahmed mutasarrıfı iken ecanibden Seyyid Hafız İbrahim ber-takrible

¹¹⁵⁶ H.D. 1058, s. 10

¹¹⁵⁷ H.D. 1058, s. 11

¹¹⁵⁸ H.D. 1059, s. 28

¹¹⁵⁹ H.D. 1059, s. 28

¹¹⁶⁰ H.D. 1071, s. 46

berat etdirüb gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel merkume ibka inayet.¹¹⁶¹(Cemaziye'l-ula 1190/Haziran 1776)

Ankara'da Haseki Camii şerifi taşrasında vakti zuhur ve asrda vazife-i muayyene ile imam Seyyid Hafız Ahmed ferağından Seyyid Hafız İbrahim bin Seyyid Hacı Mehmed'e ba-berat fariğ tevcih buyruldu.¹¹⁶²(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1192/Nisan 1778)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde vazife-i muayyene ile yevmi cumada vaiz olan Bülbülzade Efendizade Abdullah ricasıyla Seyyid Osman bin Seyyid Ömer'e ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratını verüb Naibi Seyyid Ahmed arz ve Şeyhü'l-İslam Mehmed Şerif Efendi işaret-i aliyyeleriyle tevcih buyruldu.¹¹⁶³(Şehri Receb 1194/Temmuz 1780)

Ankara'da Hacı Bayram Evkafı'ndan Haseki Sultan Camii'nde tilavet olunmak üzere bir akçe ile cüzhan ve bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Hafız Abdullah bin Şaban fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail'e ba-berat tevcih buyruldu.¹¹⁶⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1200/Nisan 1786)

Ankara Kazası'nda Haseki Sultan Camii'nde ba-muayyene yevmi cumada vaiz ve nâsıh olan Seyyid Osman bin Seyyid Ömer fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı numayan olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman zide ilmuhuya Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık bade'l-arz ber-talik vâkıf camii mezkûrda vaaz ve nusuh etmek üzere bi'l-fiil Şeyhu'l-islam Mevlana Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret

¹¹⁶¹ H.D. 1071, s. 47

¹¹⁶² H.D. 1071, s. 49

¹¹⁶³ H.D. 1071, s. 54

¹¹⁶⁴ H.D. 1060, s. 162

etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹¹⁶⁵(Şehri Şevval 1217/Ocak 1803)

Ankara'da Haseki Camii Şerifi taşrasında vakt-i zuhur ve asrda ba-muayyene imam olan Seyyid İbrahim Hâfız bin Seyyid Hafız Mehmed ferağından akrabasından Seyyid Hâfız Mehmed bin Seyyid Hâfız Mehmed'e vaki ise ba-berat tevcih buyruldu.¹¹⁶⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1228/Mayıs 1813)

Ankara'da Haseki Sultan Camii'nde vazife-i muayyene ile yevmi cumada vaiz ve nâsıh olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman fevt mahlûlünden Mustafa bin Mahmud'a Naibi Seyyid Hasan Tahir ba'de'l-arz merkuma tevcih buyrulamak ricasıyla faziletli semahatlu Şeyhü'l-islam Mevlana Mekkizade Mustafa Asım Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 27 Rebiu'l-evvel sene 1249 tarihiyle müverraha ve musahhah sâdır olan fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹¹⁶⁷(Ağustos 1833)

1.2.10.2.DEĞERLENDİRME

Haseki Sultan Camii ile ilgili toplam kırk üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtların on biri cüzhan, onu imam, beşer tanesi cuma vaizi ve vaiz, dördü devirhan, üç tanesi nâsıh, bir tanesi de imam-ı sani görevlerine yapılan atamaları içerir. Mütevelli atamaları için dört kayıt tutulmuş olup bunlardan üçü cüzhanlık görevi için vakfedilen nukudun, bir tanesi de camiin vakfının mütevelli görevi içindir. Eserle alakalı ilk kayıt 1105/1693, son kayıtsa Rebiu'l-evvel 1249/Temmuz 1833 tarihlidir. Ulusta sebze halinin olduğu yerde bulunan eser önce yanmış daha sonra da hal yapılırken tamamen yıkılmıştır.¹¹⁶⁸

¹¹⁶⁵ H.D. 532, s. 158

¹¹⁶⁶ H.D. 534, s. 126

¹¹⁶⁷ H.D. 536, s. 79

¹¹⁶⁸ Konyalı, Ankara Camileri, s. 51

1.2.11.HATUNİYE CAMİİ

1.2.11.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Hatuniye Mahallesi Camii’nde çerağdar ve kayyım Ömer’e tecdid.¹¹⁶⁹ (1103/1691)

Ankara’da Hatuniye Mahallesi Camii’nde ba-muayyene imam Mehmed Halife’ye beratı tecdid.¹¹⁷⁰ (1104/1692)

Ankara mahallatından Hatuniye Mahallesi’nde vaki Hatuniye Camii’nde yevmi bir akçe ile müezzin olan Mehmed fevt Seyyid İbrahim’e Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzı inayet.¹¹⁷¹ (Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara’da Hatuni Mahallesi’nde vaki camii şerifde eyyam-ı cumada muayyene ile muarraf olan Musa fevt sulbi oğlu Mehmed var iken aherden ber takrile Mahmud alub gadri külli olmağın mezbur Mehmed Naibi Abdulfettah arzıyla inayet.¹¹⁷² (Zilhicce 1139/Temmuz 1727)

Ankara’da Hatun Mahallesi’nde Melike Hatun bina eylediği Kirişçiyan demekle maruf Bel Ömer Mezrası mahsulünden mütevellisi olanlar yedinden almak üzere senevi sekiz keyl hinta ile evkat-ı selasede imam Mehmed’e beratı mucibince tecdid inayet.¹¹⁷³ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

¹¹⁶⁹ H.D. 1138, s. 4

¹¹⁷⁰ H.D. 1138, s. 10

¹¹⁷¹ H.D. 1143, s. 82

¹¹⁷² H.D. 1143, s. 82

¹¹⁷³ H.D. 1068, s. 131

Ankara’da Hatuniye Mahallesi’nde camii şerifde evkat-ı selasede babası mahlûlünden bir akçe ile müezzin Salih’e tecdid.¹¹⁷⁴(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara’da Hatuniye Mahallesi’ndecamiinde yevmi cumada nim akçe ile müezzin olan es-Seyyid İbrahim fevt Molla Mehmed bin Mevlüd’e Naibi Mehmed arzıyla ba-berat inayet.¹¹⁷⁵(Şehri Rebiu’l-sani 1144/Ekim 1731)

Ankara’da Hatuniye Mahallesi’nde caminin ba-muayyene imamı Mehmed fevt damadı es-Seyyid Mahmud Halife’ye Naibi Sunullah berat arzıyla inayet.¹¹⁷⁶(Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

Ankara mahallatından Hatuni Mahallesi’ndecamiinde iki akçe ile hatib olan Salih Halife’ye tecdid berat ile mutasarrıf olub üzerinde olmağla ferağından Osman bin Mustafa’ya ba-berat-ı fariğ inayet.¹¹⁷⁷(Şehri Şevval 1146/Mart 1734)

Ankara’da Hatuni Mahallesi’nde camiide ba-muayyene evkat-ı selasede imam es-Seyyid Mahmud bila veled fevt Hafız es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Musa’ya Naibi eş-Şeyh Mehmed arzıyla buyruldu.¹¹⁷⁸(Şehri Safer 1148/Haziran 1735)

Ankara’da Hatuni Mahallesi’nde kâin camiinin ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzini olan Salih bin Mehmed kendi halinde olmayub eşkıya zümresinden olduğundan maada üç senedir terk-i vatan ve terk-i hizmet edüb ref’inden el-Hac

¹¹⁷⁴ H.D. 1068, s. 133

¹¹⁷⁵ H.D. 1068, s. 134

¹¹⁷⁶ H.D. 1068, s. 135

¹¹⁷⁷ H.D. 1068, s. 139

¹¹⁷⁸ H.D. 1068, s. 143

Mehmed bin Ömer'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹¹⁷⁹ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1149/Ekim 1736)

Ankara mahallatından Hatuni Mahallesi'nde camiide evkat-ı selasede bir akçe ile müezzini Salih Halife'nin mucib-i azli yoğiken hilaf-ı inha el-Hac Mehmed bin Ömer kendi üzerine berat etdirüb gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel merkur Salih Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹¹⁸⁰ (Şehri Şevval 1151/Ocak 1739)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle maruf Melike Hatun tamir eylediği camiide medine-i mezbure muzafatından Kasaba Nahiyesi'nde Bel Ömer Zaviyesi mahsulünden senevi sekiz keyl hinta ile imam olan es-Seyyid Mehmed ibni Seyyid Musa'ya vakfının mütevellisinin beratında sekiz keyl hinta tahrir olunmamışdır deyu müdahaleden hali olmamağla ibka ricasına Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.¹¹⁸¹ (Şehri Cemaziye'l-ahire 1153/Ağustos 1740)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde vaki camii şerifin yevmi cumada sala müezzini olan Mehmed'in üzerinden Seyyid İbrahim alub fevt oldukda aherden diğer Mehmed dahi üzerine berat etdirüb sahib-i evvel Mehmed dahi fevt olmağla sulbi oğlu dahi mevcud iken mezbur diğer Mehmed'in ref'inden sahib-i evvel Mehmed'in sulbi oğlu Salih Halife'ye Naibi Abdulfettah arzıyla berat.¹¹⁸² (Sene 1156/1743)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde vaki camii şerifin yevmi iki akçe ile hatib Salih Halife bin Mehmedin babası mahlûlünden üzerinde iken ecanibden Osman almağla ref'inden Naibi es-Seyyid Halil arzıyla ibka inayet.¹¹⁸³ (Şaban 1157/Eylül 1744)

¹¹⁷⁹ H.D. 1068, s. 144

¹¹⁸⁰ H.D. 1068, s. 146

¹¹⁸¹ H.D. 1068, s. 149

¹¹⁸² H.D. 1061, s. 110

¹¹⁸³ H.D. 1061, s. 112

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Melek Hatun bina eylediği Kirişciyan demekle maruf mescidden mübeddel camiide Bel Ömer Mezrası mahsulünden mütevellisi yedinden almak üzere senede dört keyl hinta ile evkat-ı selase müezzini ve yine vakfı mezbureden senede dört keyl hinta ile camii mezburede kayyım olan Mehmed ve Hasan fevt mahlûlünden Mehmedin oğlu Salih müezzinlik ve Hasan'ın mahlûlünden Mehmed bin Halil'e kayyımlık Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹¹⁸⁴(Şehri Zilkade Sene 1164/Eylül 1751)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde camii şerifin evkat-ı selasede imamı Hafız Seyyid Mehmed ba-muayyene mutasarrıf iken fevtinden oğlu ve muhtar-ı cemaatı diğer Hafız Seyyid Mehmed'e ba-muayyene Naibi Hasan arzıyla buyruldu.¹¹⁸⁵(Şehri Şaban Sene 1165/Haziran 1752)

Ankara'da Hatuni Mahallesi'nde Kirişciyan nam demekle Melike Hatun Camii'nde imam olanlara Kasaba-i merkuma Nahiyesine tabi Bel Ömer Mezrası mahsulünden on iki keyl mahsul ile imam Seyyid Mehmed bin Seyyid Musa'ya tecdid.¹¹⁸⁶(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Hatuni Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle maruf Melike Hatun Camii'nde ba-muayyene evkat-ı selase imamı Seyyid Mehmed bin Mehmed'e kasr-ı yedinden muhtar-ı cemaat Ali bin İbrahim'e Naibi Ömer Efendi arzıyla buyruldu.¹¹⁸⁷(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Kirişciyan nam-ı diğer Melike Hatun Camii'nde imam olanlara Kasaba Nahiyesi'nde Bel Ömer Mezrası mahsulünden senede

¹¹⁸⁴ H.D. 1061, s. 129

¹¹⁸⁵ H.D. 1061, s. 131

¹¹⁸⁶ H.D. 1063, s. 80

¹¹⁸⁷ H.D. 1063, s. 81

on iki keyl hinta şart ve tayin olmağla veçhi meşruh üzere imam olan Seyyid Mehmed bin Musa kasr-ı yedinden Ali bin İbrahim'e ba-berat buyruldu.¹¹⁸⁸(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Melike Hatun bina eylediği Kirişçiyan demekle maruf mescidinden mütebeddil camii şerif Bel Ömer Vakıf Mezrası mahsulünden almak üzere senede dört keyl hinta ile müezzin-i evkat-ı selase ve yine vakf-ı mezburdan dört keyl hinta ile kayyım olan Salih bin Mehmed ve Mehmed bin Halil'e ber-vechi iştirak tecdid buyruldu.¹¹⁸⁹(Şehri Şaban 1170/Nisan 1757)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi iki akçe ile hatib olan Salih Halife'ye ibka inayet.¹¹⁹⁰(Şehri Şaban 1170/Nisan 1757)

Ankara'da vaki Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii Şerifi'nde evkat-ı selasede müezzin olan Salih bin Mehmed kendi halinde olmayub menfur-ı cemaat ve terk-i hizmet olub ol-vecihle yeri hali ve mahlûl olmağla ref'inden Hafız es-Seyyid Ebubekir Halife ibni Ömer'e tevcih ricasına Naibi Mevlana es-Seyyid Osman Efendi arz etmeğin mucibince Salih ref'inden Hafız Seyyid Ebubekir Halife'ye tevcih ve berat ba-muayyene buyruldu.¹¹⁹¹ (1171/1757)

Ankara'da Hatuni Mahallesi'nde vaki Hatuniye Camii Şerifi'nde vazife-i muayyene ile hatib olan Salih bin Mehmed nam kimesne kendi halinde olmayub ve cemaati kendüden istikrah ve menfur-ı cemaat olub yeri hali ve muattal kalmağla ref'inden erbab-ı istihkakdan Hafız Seyyid Ebubekir Halife ibni Ömer her vecihle

¹¹⁸⁸ H.D. 1063, s. 82

¹¹⁸⁹ H.D. 1063, s. 93

¹¹⁹⁰ H.D. 1063, s. 92

¹¹⁹¹ H.D. 1063, s. 95

mahal ve müstehak olmağla tevcih ricasına Naibi Mevlana Hacı Osman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁹² (1171/1757)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii Şerifi'nde yevmi iki akçe ile hatib ve yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Salih Halife ibni Mehmed'in hakkında bundan akdem bazı ashab ağraz bi-vecih merkum Salih Halife menfur-ı cemaatdır deyu hilaf-ı vaki ecanibden es-Seyyid Ebubekir bin Ömer cihat-ı mezkûru kendüğe berat etdirüb külli gadr etmekle ahalisi meclis-i şer' de haber vermeleriyle Seyyid Ebubekir bin Ömer'in ref'inden sahib-i evvel Salih Halife ibni Mehmed'e tevcih ricasına Naibi Mevlana el-Hac Osman Efendi arz etmeğin mutemed adamların ihbarlarıyla tevcih ve bin yüz yetmiş bir senesi Cemaziye'l-evvelinin yirmi sekizinci günü tarihiyle tevcih.¹¹⁹³ (Şubat 1758)

Ankara'da Hatuniye Camii'nde yevmi nim akçe ile yevmi cumada müezzin-i sala Salih Halife bin Mehmed'e berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.¹¹⁹⁴ (1171/1758)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle maruf Melike Hatun tamir eylediği camii şerifde evkat-ı selasede muayyene ile imam Ali bin İbrahim Halife'ye tecdid.¹¹⁹⁵ (Şehri gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle maruf Melike Hatun tamir eylediği camii şerifde imam olanlara kaza-i mezkurede Kasaba Nahiyesi'nde Bel Ömer Mezrası mahlûlünden sekiz keyl hınta vazife ile imam olan Ali

¹¹⁹² H.D. 1063, s. 95

¹¹⁹³ H.D. 1063, s. 96

¹¹⁹⁴ H.D. 1063, s. 97

¹¹⁹⁵ H.D. 1063, s. 102

bin İbrahim Halife'ye beratı atik mucibince tecdid buyruldu.¹¹⁹⁶(Şehri gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Hatuni Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle arif Melike Hatun tamir eylediği camii şerifin cemaati kesir olmağla camii mezkurede ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Ali bin İbrahim Halife'ye ber-vechi hasbi evkat imam olmak üzere mezbure iki vakit imamet dahi Naibi Said Mehmed arzıyla.¹¹⁹⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii demekle arif camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Salih bin Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Salih Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁹⁸(Şehri Zilkade 1178/Nisan 1765)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde vaki Hatuniye Camii şerifi demekle arif camii şerifde yevmi iki akçe ile hatib olan Salih bin Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Ali Ömer Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹¹⁹⁹ (Şehri Zilkade 1178/Nisan 1765)

Ankara'da Hatuniye Camii demekle arif camii şerifde nim akçe vazifesiyle eyyam-ı cumada sala müezzini ve devirhan olan Salih bin Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Ahmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁰⁰ (Şehri Zilkade 1178/Nisan 1765)

¹¹⁹⁶ H.D. 1063, s. 103

¹¹⁹⁷ H.D. 1057, s. 40

¹¹⁹⁸ H.D. 1057, s. 45

¹¹⁹⁹ H.D. 1057, s. 45

¹²⁰⁰ H.D. 1057, s. 45

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde camiide yevmi cumada ba-muayyene muarrif olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁰¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1181/Ağustos 1767)

Ankara'da Hatuni Mahallesi'nde Kirişciyan Mescidi demekle maruf Melike Hatun binası camiinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam ve yine camii mezkûrda ber-vechi hasbi vakt-i zuhur ve asrda diğber berat ile imam olan Ali bin İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İbrahim'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁰²(Şehri Zilhicce 1187/Şubat 1774)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii'nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın Salih'e tecdid.¹²⁰³(Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii demekle maruf camide yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın olan Salih ferağından sulbi oğlu es-Seyyid Salih bin Salih'e ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁰⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1222/Haziran 1807)

Ankara'da Hatuniye Mahallesi'nde Hatuniye Camii demekle maruf camiinde yevmi bir akçe ile kayyım olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid el-Hac Mehmed Halife'ye.....mezkûrun müteveffayı mezburun mahlûlünden tevcih olunmak babında Naibi Cezbi Hasan arz etmeğın kayyımılık-ı mezkure yevmi bir akçe vazife ile bin yüz yirmi altı tarihinde Hasan üzerinde olduğı derkenar müsteban olmağla ber-mucebi derkenar merkuma tevcih buyruldu.¹²⁰⁵(Şehri Zilhicce 1224/Ocak 1810)

¹²⁰¹ H.D. 1057, s. 49

¹²⁰² H.D. 1059, s. 26

¹²⁰³ H.D. 1065, s. 16

¹²⁰⁴ H.D. 532, s. 164

¹²⁰⁵ H.D. 533, s. 63

Ankara’da Hatuniye Mahallesi’nde Hatuniye Camii demekle maruf camii şerifde yevmi iki akçe vazife ile hatib olan Ömer fevt mahlûlünden Ali bin Osman’a ba-berat tevcih buyruldu.¹²⁰⁶(Şehri Saferü’l-hayr 1225/Mart 1810)

1.2.11.2.DEĞERLENDİRME

Hatuniye Camii ile ilgili ilki 1103/Eylül 1691, sonuncusu Safer 1225/Mart 1810 tarihli olmak üzere toplam kırk dört bulunmaktadır. Kayıtlardan on dördü imam, on biri müezzin, yedisi hatip, dörder tanesi kayyım ve cuma müezzini, iki tanesi muarraf ve birer tanesi de çerağdar ve devirhan görevleri ile ilgili atamalardır.

Günümüzde mevcut olmayan eserle alakalı İ.H. Konyalı Ankara Camileri adlı kitabında şu bilgileri vermektedir: “ *Mabet, Ankara’da Doğanbey Mahallesi’nde Taşçılar Sokağındadır. Mahallenin eski adı da Hatuniye idi. Mabet duvarlarının alt kısmı taş, üst kısmı kerpiçtir. Sağ kısmında alttan üç, üstten dört penceresi vardır. Sağında son cemaat yerinden çıkılan kısa ve şerefesiz bir minaresi vardır. Son cemaat yerini ve antresini altı adi tahta sütunun ve iki yan duvarının tuttuğu bir saçak örter.*”¹²⁰⁷ Melike Hatun tamir ettirdikten sonra camiye çevrilen mescidin imamet görevini yürütenler ücretlerini Bel Ömer Mezrası’nın mahsulünden almaktadır. Kayıtların bazılarında eserin ismi Melike Hatun Camii olarak zikredilmektedir.

1.2.12.İĞNECİ MAHALLESİ CAMİİ

1.2.12.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da İğneci Mahallesi Camii’nde evkat-ı selasede bir akçe ile imam olan İsmail kasr-ı yedinden Mehmed’e Naibi Abdulfettah arzıyla.¹²⁰⁸ (Muharrem 1143/Temmuz 1730)

¹²⁰⁶ H.D. 533, s. 63

¹²⁰⁷ Konyalı, Ankara Camileri s. 52

¹²⁰⁸ H.D. 1144, s. 18

Ankara'da İğneci Mahallesi Camii'nde bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan Mehmed bin İvaz hizmet-i terk diğer Mehmed bin.....¹²⁰⁹(Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide nim akçe ile Mustafa mahlûlünden ferâş Yusuf'a tecdid.¹²¹⁰ (Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide bir akçe ile evkat-ı selasede İsmail bin İsa kasr-ı yedinden imam Mehmed bin Abdullah Halife'ye tecdid.¹²¹¹ (Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide nim akçe ile Mustafa mahlûlünden Hatib Mehmed bin İvaz'a tecdid.¹²¹² (Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da İğneci Camii'nde nim akçe ile müezzin olan Ahmed fevt Yusuf Halife ibni Abdullah'a Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.¹²¹³(Şehri Şaban 1147/Aralık 1734)

Ankara'da İğneci Mahallesi Camii'nde vaiz olmayub eyyam-ı cumada bir vaize muhtaç olmağla nim akçe ile Rıdvan Halife ibni Ali'ye Naibi Sunullah arzıyla inayet.¹²¹⁴(Şehri Muharrem 1151/Nisan 1738)

Ankara mahallatından İğneci Mahallesi'nde camiide nim akçe ile vaiz nasb olunan Rıdvan ibni Ahmed ferağından Mehmed ibni Abdullah'a Naibi Sunullah arzıyla ve ba-berat fariğ buyruldu.¹²¹⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1151/Ağustos 1738)

¹²⁰⁹ H.D. 1068, s. 131

¹²¹⁰ H.D. 1068, s. 131

¹²¹¹ H.D. 1068, s. 131

¹²¹² H.D. 1068, s. 132

¹²¹³ H.D. 1068, s. 141

¹²¹⁴ H.D. 1068, s. 145

Ankara'da İğneci Mahallesi'ndecamii şerifde eyyam-ı cumada iki akçe ile devirhan Derviş Halife bin Ebubekir bi-berat olmağla Naibi Sunullah arzıyla.¹²¹⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir 1151/Eylül 1738)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi iki akçe vazife ile yevmi cumada devirhan olan Molla Derviş bin Ebubekir mahlûlünden Hafız Abdurrahman bin Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹²¹⁷ (Şehri Şaban 1151/Kasım 1738)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide nim akçe ile müezzın olan Yusuf ibni Abdullah ferağından Mahmud Halife ibni el-Hac Süleyman'a Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.¹²¹⁸(Şehri Safer 1154/Nisan 1741)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imamı olan Mehmed bin Abdullah fevt İbrahim Halife ibni'l-hac Abdullah muhtar-ı cemaat olmağın Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹²¹⁹(Şehri Zilkade Sene 1159/Kasım 1746)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camiide ba-muayyene ferraş olan Yusuf bin Abdullah târik-i hizmet olmağla ref'inden Mahmud bin el-Hac Süleyman'a Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹²²⁰(Şehri Zilkade Sene 1159/Kasım 1746)

¹²¹⁵ H.D. 1068, s. 145

¹²¹⁶ H.D. 1068, s. 146

¹²¹⁷ H.D. 1068, s. 146

¹²¹⁸ H.D. 1068, s. 150

¹²¹⁹ H.D. 1061, s. 118

¹²²⁰ H.D. 1061, s. 118

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde ba-muayyene hatib olan Mehmed bin Abdullah fevt Hafız İbrahim bin el-hac Abdurrahman Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹²²¹(Şehri Zilkade Sene 1159/Kasım 1746)

Ankara'da İğneci Mahallesi Camii'nde nim akçe ile yevmi cumada vaiz olan Mehmed bin Abdullah mahlûlünden ulemadan İsmail Halife'ye Naibi Eminzade Mustafa arzıyla inayet.¹²²²(Şehri Zilhicce 1159/Aralık 1746)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki cami şerifde evkat-ı selasede imam olan İbrahim Halife ibni Hacı Abdullah ba-berat mutasarrıf olub bundan akdem imam olan İbrahim Halife hilaf-ı şart-ı vâkîf vakti zuhur ve asr imametini Murad Halife'ye kasr-ı yedinden Murad dahi Hacı Ali'ye ferağat ve vakfı olan nukudun bir mikdarını ifraz ve kendülere vazife olmak üzere ahz ve itlaf ve gadr etmekle refferlerinden evkat-ı hamsede imam olmak üzere vazife-i muayenesiyle merhum İbrahim Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla ibka buyruldu.¹²²³(Şehri Zilkade Sene 1160/Kasım 1747)

Ankara'da İğneci Mahallesi Camii mihrabına mevkufe nukudun tevliyeti camii mezbur imamı İbrahim Halife'ye hasbi müceddeden Naibi Abdalbaki arzıyla.¹²²⁴(Şehri Muharrem Sene 1163/Aralık 1749)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde caminin ba-muayyene hatibi Hafız İbrahim'e tecdid.¹²²⁵(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da İğneci Mahallesi'ndekâincamii şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imametine İbrahim Halife mutasarrıf iken camii mezkur vakt-i zuhur ve asrda

¹²²¹ H.D. 1061, s. 118

¹²²² H.D. 1061, s. 118

¹²²³ H.D. 1061, s. 121

¹²²⁴ H.D. 1061, s. 125

¹²²⁵ H.D. 1063, s. 81

imam Ali vakteyni mezkureteyn mutasarrıfı olduğu imameti dahi İbrahim Halife'ye ferağat edüb camii mezkurun evkat-ı hamsede müstakil edüb müciddü sai olmağla mahalle-i mezburun bir akçe ile evkat-ı selase imamı Ali fevt olmağla sulbi kebir oğlu Hüseyin Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹²²⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1169/Aralık 1755)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan İbrahim bin el-Hac Abdullah fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu erbab-ı istihkakdan İsmail Halife'ye Naibi Mevlana Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹²²⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde mihrabına mevkufe nukudun ber-vechi hasbi mütevellisi olan İbrahim fevt olmağla mahlûlünden İsmail Halife'ye Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹²²⁸ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde vaki camii şerifde vazife-i muayyene ile müezzin ve kayyım olan Mahmud Halife ibni Hacı Süleyman fevt olmağla mahlûlünden oğulları dahi rağbetetmeyüb evkat-ı selase müezzin ve kayyımlık cihetleri hali ve mahlûl olmağın işbu Hafız İbrahim Halife' ibni Hacı Abdurrahman'a tevcih ricasına Naibi Mevlana şeyh Mehmed Efendi arz etmeğın bin yüz yetmiş senesi Şaban'ının on dokuzuncu günü tevcih ve sadaka.¹²²⁹(Mayıs 1757)

¹²²⁶ H.D. 1063, s. 86

¹²²⁷ H.D. 1063, s. 87

¹²²⁸ H.D. 1063, s. 87

¹²²⁹ H.D. 1063, s. 93

Ankara'da İğneci Mahallesi derununda camiinde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan İsmail bin İbrahim ferağından karındaşı Salih'e Naibi Tatarzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹²³⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1180/Eylül 1766)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide ber-vechi hasbi vakt-i zuhur ve asrda imam ve yine camii mezkûrda yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Salih bin İbrahim ferağından karındaşı Mustafa'ya Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.¹²³¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde caminin mihrabına mevkufe nukudun ber-vechi hasbi mütevellisi olan İsmail fevt mahlûlünden caminin imamı Mustafa'ya Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.¹²³²(Şaban 1186/Ekim 1772)

Ankara'da İğneci Mahallesi Camii'nde ba-muayyene evkat-ı selasede müezzin ve kayyım olan Hafız İbrahim'e tecdid.¹²³³(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide ber-vechi hasbi vakt-i zuhur ve asrda imam ve yine camii mezkûrda yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa bin İbrahim ferağından İbrahim bin Abdurrahman'a Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.¹²³⁴(Şehri Receb 1188/Eylül 1774)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile cuma vaizi olan İsmail bin Musa fevt mahlûlünden Abdullah bin Mehmed'e berat tevcih buyruldu.¹²³⁵(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1190/Nisan 1776)

¹²³⁰ H.D. 1057, s. 48

¹²³¹ H.D. 1059, s. 20

¹²³² H.D. 1059, s. 22

¹²³³ H.D. 1065, s. 15

¹²³⁴ H.D. 1059, s. 28

¹²³⁵ H.D. 1071, s. 46

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile vakt-i asrda ve zuhurda müezzin olan Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Derviş Ahmed'e Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹²³⁶ (Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1192/Haziran 1778)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiinde hasbi vakti zuhur ve asrda imam ve ba-muayyene hatib ve nısif muayyene ile evkat-ı selasede kayyım olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Abdurrahman'a ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹²³⁷ (Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camiinde bir akçe ile evkat-ı selasede imam ve nısif muayyene ile evkat-ı selasede müezzin olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹²³⁸ (Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da İğneci Mahallesi'ndecamii şerifin mihrabına mevkufe nukudun hasbi mütevellisi olan imam oğlu fevt mahlûlünden camii mezburun imamı Abdurrahman'a inayet buyruldu.¹²³⁹ (Şehri Rebiu'l-ahir 1195/Mart 1781)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde camii şerifin rakabe için vaz olunan yüz yirmi kuruş nukud-ı mevkufenin mütevellisi olmayub nasb ve tayin camii mezbur imamı Ali ve Abdurrahman'a tevliyet-i mezbure hasbi tevcih buyruldu ba arzuhal.¹²⁴⁰ (Şehri Rebiu'l-ahir 1196/Mart 1782)

¹²³⁶ H.D. 1071, s. 50

¹²³⁷ H.D. 1071, s. 55

¹²³⁸ H.D. 1071, s. 55

¹²³⁹ H.D. 1071, s. 55

¹²⁴⁰ H.D. 1071, s. 64

1.2.12.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı ilk kayıt Muharrem 1143/Temmuz 1730, son kayıt Rebiu'l-ahir 1196/Mart 1782 tarihlidir. Toplamda otuz sekiz kaydın on biri imam, yedisi müezzin, beşi mütevellî, dörder tanesi hatip ve cuma vaizi, üçü kayyım, ikişer tanesi de ferraş ve devirhan atamalarıyla ilgilidir. Mütevellî atamalarının dördü imamet görevi için vakfedilen nukudun tevliyeti, geri kalan biriyse camiin rakabesi için vakfedilen yüz yirmi kuruş miktarındaki nukudun tevliyeti için yapılan atamalardır.

Camii 1925 yılında belediyenin yol çalışmaları sırasında istimlâk edilmiş ve yıktırılmıştır.¹²⁴¹

1.2.13.İPLİK PAZARI CAMİİ

1.2.13.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da İplik Pazarı Camii'nin mütevellîsi olan Davud fevt mahlûlünden Hacı İbrahim'e Naibi Abdurrahman arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁴²(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara'da İplik Pazarı Camii'nde eyyam-ı ramazanı'l-mübarekede bade'z-zuhur yevmi beş akçe ile vaiz ve nâsîh olan Feyzullah fevt mahlûlünden ulemadan Ömer'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁴³(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da İplik Pazarı Camii'nde eyyam-ı ramazanda bade'l-zuhur yevmi beş akçe ile vaiz Ömer'e tecdid.¹²⁴⁴(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

Ankara'da İplik Pazarı Camii Şerifi'nde eyyam-ı ramazanı'l-mübarekede bade'z-zuhur beş akçe ile vaiz olan Ömer bin Mehmed fevt mahlûlünden Kahırlioğlu

¹²⁴¹ Konyalı, Ankara Camileri, s. 57

¹²⁴² H.D. 1068, s. 149

¹²⁴³ H.D. 1059, s. 23

¹²⁴⁴ H.D. 1065, s. 19

Mehmed bin Abdurrahman’a Naibi feraizi Hafız Ali sade’l-arz Şeyhu’l-İslam faziletli semahatlu Seyyid Mehmed Arif Efendi Dürrizade Hazretleri işaretleriyle tevcih buyruldu.¹²⁴⁵(Şehri Receb 1207/Şubat 1793)

Ankara’da vaki İplik Pazarı’nda bundan akdem bi’l-küllîye muhtarik olub halen müceddeden binasına şuru’ olunan camii şerif evkafın vazife-i muayyene ile mütevellisi ve nazırı olan Seyyid el-Hac Mehmed bin Hasan bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hidayetullah bin Seyyid Salih’e Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁴⁶(Şehri Zilhicce şerife 1217/Mart 1803)

Ankara’da İplik Pazarı Camii’nde eyyam-ı ramazan-ı el-mübarekede bade’z-zuhur yevmi beş akçe ile vaiz ve nâsıh olan Şehirlioğlu Mehmed bin Abdurrahman fevt mahlûlünden es-Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman’a tevcih olunmak babında istid’ayı inayet etmeğin istid’ayı mucibince tevcih buyrulamak ricasına faziletli semahatlu Şeyhu’l-İslam Mevlana Ahmed Es’ad Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 10 Zilkade 1220 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkum Seyyid İsmail’e inayet ve tevcih buyruldu.¹²⁴⁷(Ocak 1806)

Ankara Kazası’nda İplik Pazarı Camii’nde eyyam-ı ramazan-ı mübarekede ba’de’z-zuhur yevmi beş akçe vazife ile vaiz ve nâsıh olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahma fevt mahlûlünden ve ulemadan Seyyid Yusuf bin Mehmed’e Naibi Seyyid Hasan Tahir ba’de’l-arz merkuma tevcih buyrulamak ricasına faziletli semahatlu Şeyhü’l-İslam Mevlana Mekkizade Mustafa Asım Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 27 Rebiu’l-evvel sene 1249 tarihiyle

¹²⁴⁵ H.D. 530, s. 187

¹²⁴⁶ H.D. 532, s. 158

¹²⁴⁷ H.D. 532, s. 162

müverraha ve musahhah sâdır olan fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹²⁴⁸(Ağustos 1833)

1.2.13.2.DEĞERLENDİRME

İplik Pazarı Camii ile ilgili toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların beşi ramazan ayında vaizlik görevi için, üçü ramazan ayında nâsıhlık görevi için, ikisi mütevellî görevi için ve biri de nazırlık görevi için yapılan atamaları içerir. İlk kayıt Zilhicce 1153/Şubat 1741, son kayıt Rebiu'l-evvel 1249/Ağustos 1833 tarihlidir. Cami günümüzde mevcut değildir.

1.2.14.İPLİKÇİ CAMİİ

1.2.14.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi sakinelerinden Rabia binti Ali Efendi nam Hatunun medine-i mezburda İplik Sükû'nda İplikçi Camii'nde haftada iki gün talebe-i uluma Kur'an-ı Azim tilavet olunmak şartıyla ba-muayyene Ali Efendi Şeyhü'l-kurra nasb ve tayin olunmak babında Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹²⁴⁹(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da İplik Pazarı Sükû'nda vaki İplikçi Camii'nde yevmi bir akçe ile ferraş olan İbrahim fevt mahlûlünden Mustafa bin Osman'a Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.¹²⁵⁰(Şehri Muharrem 1161/Ocak 1748)

Ankara'da İplikçi Camii'nde.... Hafız Ali Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene haftada iki gün Şeyhü'l-kurra olan hafız Ali bin Müstecab kasr-ı yedinden kebir oğlu

¹²⁴⁸ H.D. 536, s. 79

¹²⁴⁹ H.D. 1061, s. 113

¹²⁵⁰ H.D. 1061, s. 122

Hafız İbrahim'e Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹²⁵¹(Şehri Zilhicce 1165/Ekim 1752)

Ankara'da İplikçi Camii'nde Rabia Hatun Vakfı'ndan ba-muayyene haftada kurra olan Hafız İbrahim bin Ali'ye tecdid.¹²⁵²(Şehri Rebiu'l-ahir 1168/Ocak 1755)

Ankara'da vaki İplik Camii Şerifi'nde Rabia Hatun binti Hafız Ali Evkafı'ndan almak üzere vazife-i muayyene ile haftada iki gün talim-i Kur'an-ı Azimü's-şan etmek için Şeyhu'l-kurra Hafız İbrahim Halife'ye berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.¹²⁵³(Şehri Cemaziye'l-ahir 1171/Şubat 1758)

Ankara'da İplikçi Cami demekle arif camii şerifde eyyam-ı şehri ramazan-ı'l-mübarekde ba'de's-salatı'z-zuhur vaaz ve nâsihat esnasında beher yevm İbadullah'a nim cüz-i şerif tilavet eder kimesne olmayub bir kâri nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla müceddeden Hafız Osman Halife bin Ali Halife'ye vakf-ı mezkûrdan almak üzere nam-ı diğer ashab-ı hayratdan es-Seyyid İbrahim ibni Celil nam müteveffanın vakfindan almak üzere yevmi bir akçe ile merkum Osman Halife'ye Naibi Veliyüddin arzıyla tevcih.¹²⁵⁴(Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi sakinlerinden Terazücü demekle arif es-Seyyid İbrahim Çelebi nam kimesne medine-i mezburede İplikçi Camii Şerif'de eyyam-ı ramazan-ı şerifde Kur'an-ı azimü's-şan tilavet olunmak için vakıf eylediği nukudun mütevellisi olmayub lazım ve mühim olmağla müceddeden nim akçe vazifesiyle es-

¹²⁵¹ H.D. 1061, s. 131

¹²⁵² H.D. 1063, s. 79

¹²⁵³ H.D. 1063, s. 97

¹²⁵⁴ H.D. 1063, s. 108

Seyyid el-Hac İskender bin es-Seyyid el-hac Mehmed'e Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹²⁵⁵(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi sakinlerinden sahibü'l-hayrat Terazücü demekle arif es-Seyyid el-Hac İbrahim Çelebi medine-i mezburede kâin İplikci Camii Şerifi'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde yevmi üç akçe ile nısıf cüz-i şerif tilavet etmek üzere müceddeden es-SeyyidHafız Abdurrahman bin es-Seyyid Yahya'ya Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹²⁵⁶ (Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Hocendi Mahallesi sakinelerinden sahibetü'l-hayrat Fatma binti el-Hac Halil Efendi bin Halil nam hatun medine-i mezburede Pazar-ı Ganem Sükû'nda vaki malumu'l-hudud bir bab mülk bakkal dükkânını beher hafta yevmi erbaada medine-i merkumede kâin İplikçi Camii Şerifi'nde mevzi'i kürsi akib-i salat-ı zuhurda vaaz olunub dükkân-ı mezkûrun icaresi vaiz olan kimesnelere vazife olmak üzere vakf edüb ber-muceb-i şart-ı vâkıf vaiz nasb ve tayin olan Mustafa bin İbrahim'e Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyrulamak babında Şeyhu'l-İslam Mevlana Dürrizade Mustafa Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince barzuhal tevcih.¹²⁵⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara'da İplikçi Camii'nde yevmi bir akçe ile salahan ve yevmi üç akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan İbrahim fevt olub oğlu Mehmed üç seneden beru rağbet etmeyüb rızasıyla fariğ olmağla İbrahim mahlûlünden ve oğlu Mehmed'in ferağından Ahmed bin Mehmed'e Naibi Seyyid Hasan Behçet arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁵⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir 1187/Ağustos 1773)

¹²⁵⁵ H.D. 1063, s. 110

¹²⁵⁶ H.D. 1063, s. 110

¹²⁵⁷ H.D. 1057, s. 42

¹²⁵⁸ H.D. 1059, s. 24

Ankara'da İplikçi Camii'nde yevmi bir akçe ile salahan ve yevmi üç akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan Ahmed bin Mehmed'e tecdid.¹²⁵⁹ (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da İplikçi Camii'nde Rabia Hatun binti Hafız Ali Evkafı'ndan almak üzere ba-muayyene haftada iki gün talim-i Kur'an etmek için Şeyhu'l-kurra Hafız İbrahim'e tecdid.¹²⁶⁰ (Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da İplikçi Camii'nde eyyam-ı ramazan-ı şerifde nısıf cüz tilavet etmek üzere demekle maruf İbrahim Çelebi nukud-ı mevkufesinden almak üzere yevmi üç akçe ile cüzhan olan Seyyid Hafız Abdurrahman'a tecdid.¹²⁶¹ (Şehri Safer 1191/Mart 1777)

Ankara'da İplikçi Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Ahmed fevt mahlûlünden Hafız İsmail bin Musa'ya Naibi Hacı Osman arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁶² (Şehri Zilhicce 1196/Kasım 1782)

Ankara'da İplikçi Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile salahan ve yevmi üç akçe ile vakti zuhur ve asrda müezzin olan Ahmed bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden İbrahim bin Hacı Halil'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla inayet.¹²⁶³ (Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

Ankara'da İplikçi Camii'nde Rabia Hatun ibneti Hafız Ali Evkafı'ndan almak üzere ba-muayyene haftada iki gün talim-i Kur'an-ı Azimü's-Şan etmek üzere Şeyhü'l-kurra olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Hafız İsmail'e Naibi Ahmed Raşid

¹²⁵⁹ H.D. 1065, s. 14

¹²⁶⁰ H.D. 1065, s. 16

¹²⁶¹ H.D. 1065, s. 19

¹²⁶² H.D. 1071, s. 65

¹²⁶³ H.D. 1071, s. 67

bade'l-arz Şeyhu'l-islam faziletlu semahatlu Müftüzade Ahmed Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merhum Hafız İsmail zide ulmuhuya tevcih buyruldu.¹²⁶⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1201/Aralık 1786)

Ankara'da İplikçi Camii demekle maruf camiide bir akçe ile salahan ve üç akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.¹²⁶⁵(Şehri Şaban 1203/Nisan 1789)

Ankara'da İplikçi Camii Şerifi'nde beher sene ramazan-ı şerifde bade's-salatı'z-zuhur vaaz ve nushun esnasında Seyyid İbrahim Çelebi Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile nısıf cüz-i şerif tilavet etmek üzere cüzhan olan Hafız Osman bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Hafız Hüseyin'e Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁶⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1208/Aralık 1793)

Ankara'da İplikçi Camii Şerifi'nde Rabia Hatun binti Hafız Ali Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene haftada iki gün talîm-i Kur'an-ı Azimu'ş-Şan etmek üzere Şeyhu'l-kurra olan Hafız İsmail fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid İbrahim, zîde ilmuhu, Naibi es-Seyyid Mehmed Emin Kadızade bade'l-arz Şeyhu'l-islam Mevlana es-Seyyid Mehmed Arif Dürriyade Efendi Hazretleri'nin işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹²⁶⁷(Şehri Rebi'ul-evvel 1212/Ağustos 1797)

Ankara'da İplikçi Camii şerifde beher sene ramazan-ı şerifde bade'z-zuhur vaiz ve nâsihat eden es-Seyyid İbrahim Çelebi Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe ile nısf cüz-i şerif talisi olmak üzere cüzhan olan Hafız Hüseyin fevt mahlûlünden karındaşı

¹²⁶⁴ H.D. 1060, s. 163

¹²⁶⁵ H.D. 530, s. 181

¹²⁶⁶ H.D. 530, s. 189

¹²⁶⁷ H.D. 531, s. 111

Hafız Mehmed bin Hafız Osman’a ba-arzuhal bila veled fevti vaki ise merkuma tevcih buyruldu.¹²⁶⁸(Şehri Rebiu’l-ahir 1215/Ağustos 1800)

1.2.14.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili on dokuz kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt Cemaziye'l-ahir 1158/Temmuz 1745, son kayıt Rebiu’l-ahir 1215/Ağustos 1800 tarihlidir. Kayıtların altısı Kuran talimi için şeyhül kurralık görevi, beşi cüz-i şerif tâlisi, dörder tanesi salahan ve müezzin, birer tanesi de ferraş, mütevellî, vaiz ve devirhan ataması ile ilgilidir.

İplikçi Camii günümüzde var olmayan eserlerden biridir. Çıkrıkçılar yokuşunda Zağferan Hanı’nın önlerinde bulunmaktaydı.¹²⁶⁹ 1917 yılındaki yangında yanmış olan caminin kare planlı minare kaidesi Anadolu Medeniyetleri Müzesi bahçesinde durmaktadır.¹²⁷⁰

1.2.15.KARATAŞ KARYESİ CAMİİ

1.2.15.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara Muzafatından Kasaba Nahiyesi’ne tabi Karataş nam karye mescidine Ebubekir Halife minber bina etmek için izin ve hitabeti muhtar-ı ahali olan Mehmed Halife ibni Ahmed’e ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Abdullah Efendi arzıyla tevcih.¹²⁷¹(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

¹²⁶⁸ H.D. 531, s. 114

¹²⁶⁹ Konyalı, Ankara Camileri, s. 57

¹²⁷⁰ Ankara Vakıf Eserleri, s. 298

¹²⁷¹ H.D. 1061, s. 115

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala Nahiyesi'ne tabi Karataş nam karyede vaki camiide hasbi hatib olan Mehmed fevt Mustafa bin Ömer'e Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.¹²⁷²(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

Ankara'da Kasaba-i Bala'ya tabi Karataş nam karyede camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Mustafa bila veled fevt olub mahlûlünden Ali bin Yakub Halife'ye Naibi Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷³(Şehri Şabanı'l-muazzam 1175/Şubat 1762)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Karataş nam karyede camiide ber-vechi hasbi hatib olan Ali bin Yakub bila veled fevt mahlûlünden diğer Ali bin Mehmed'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁴(Şehri Safer 1186/Mayıs 1772)

Ankara'ya tabi Bala Nahiyesi'ne tabi Karataş Karyesi'nde camiinde hasbi hatib olan Ali fevt mahlûlünden Seyyid İbrahim'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁵(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Bala'ya Nahiyesi'nde Karataş Karyesi'nde camiinde hasbi hatib olan Seyyid İbrahim binasında Yusuf bin Ali'ye ferağat etmekle Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁶(Şehri Şevval 1202/Temmuz 1788)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Karataş Karyesi'nde camiide ber-vechi hasbi hatib olan Yusuf bin Ali ferağından es-Seyyid Mehmed bin Ahmed'e Naibi

¹²⁷² H.D. 1061, s. 127

¹²⁷³ H.D. 1057, s. 39

¹²⁷⁴ H.D. 1058, s. 12

¹²⁷⁵ H.D. 1071, s. 68

¹²⁷⁶ H.D. 1060, s. 166

Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁷ (Cemaziye'l-evvel 1223/Haziran 1808)

Ankara'da muzafa Kasaba-i Bala'da Karataş Karyesi'nde camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Mehmed bin Ahmed'in yedinde olan beratı zayı' olmağla kaydı mucibince zayı'den Naibi Seyyid Hilmi Hasan arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁸ (Şehri Receb 1227/Temmuz 1812)

Ankara'ya muzafe Kasaba-i Bala Nahiyesi kuralarından Karataş Karyesi'nde camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Mehmed bila veled fevt mahlûlünden karındaşı oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid Hasan Hilmi arzıyla tevcih buyruldu.¹²⁷⁹ (Şehri Şevval 1232/Ağustos 1817)

1.2.15.2.DEĞERLENDİRME

Karataş Mahallesi günümüzde Çankaya ilçesine bağlıdır. Mescide hayır sahibi Ebubekir Halife tarafından minber va'z edilerek camiye çevrilmiştir. Kayıtların ilki Safer 1159/Şubat 1746, sonuncusu Şevval 1232/Ağustos 1817 tarihlidir. Toplam dokuz kaydın tamamı camiye yapılan hatip atamasıyla ilgilidir.

1.2.16. KEDERZADE (EFENDİ) CAMİİ

1.2.16.1. HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kederzade Camii'nde nısıf akçe ile hatib olan Hüseyin fevt yerine Halil mahaldır deyu Naibi Abdullah arzıyla.¹²⁸⁰ (1110/1698)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Efendi Camii'nde müezzîn olmayub Seyyid İbrahim'e inayet.¹²⁸¹ (1113/1701)

¹²⁷⁷ H.D. 532, s. 166

¹²⁷⁸ H.D. 534, s. 125

¹²⁷⁹ H.D. 534, s. 131

¹²⁸⁰ H.D. 1138, s. 6

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde sala müezzini İbrahim'e tecdid.¹²⁸²(Şevval 1115/Şubat 1704)

Ankara'da Yeşil Ağa Medresesi ve Hacı Murad Mahallesi'nde vaki Kederzade Camii demekle maruf camiin vazife-i muayyene ile hatibi ve yevmi cumada vaiz olan Kara Mehmed fevtinden Şeyh Hüseyin Halife'ye inayet.¹²⁸³(Şehri Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Efendi bina eylediği camiide evkat-ı hamsede ba-muayyene müezzin olan es-Seyyid İbrahim Halife ibni es-Seyyid Süleyman fevt sulbi oğlu diğer es-Seyyid İbrahim Halife'ye Naibi Ahmed arzıyla inayet.¹²⁸⁴(Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde kâin Kederzade Efendi bina eylediği camiide bir akçe ile yevmi cumada sala müezzini es-Seyyid İbrahim Halife ibni es-Seyyid Süleyman fevt sulbi oğlu diğer es-Seyyid İbrahim Halife'ye Naibi Ahmed arzıyla inayet.¹²⁸⁵(Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde camiide eyyam-ı cumaat ve ayadda beş akçe ile hatib olan Hüseyin bin Abdulmuttalib fevt Hafız Mehmed Halife ibni Mehmed'e Naibi hacı Mehmed arzıyla Kederzade Camii demekle maruf camiide hitabeti inayet buyruldu.¹²⁸⁶(Şehri Saferü'l-hayr 1149/Haziran 1736)

¹²⁸¹ H.D. 1138, s. 7

¹²⁸² H.D. 1067, s. 168

¹²⁸³ H.D. 1137, s. 82

¹²⁸⁴ H.D. 1068, s. 138

¹²⁸⁵ H.D. 1068, s. 138

¹²⁸⁶ H.D. 1068, s. 144

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii demekle maruf camiide beş akçe ile vaizi olan Hüseyin bin Abdulmuttalib fevt hatibi Mehmed ibni Sofu Ömer'e Naibi Muvakiizade Sunullah arzıyla buyruldu.¹²⁸⁷(Şehri Saferü'l-hayr 1149/Haziran 1736)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde vaki Kederzade Camii demekle maruf caminin yevmi beş akçe ile yevmi cuma vaizi olan Tayyibi Mehmed bin Sofu Ömer kasr-ı yedinden İbrahim Halife ibni Ali'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla.¹²⁸⁸(Şehri Şevval Sene 1159/Ekim 1746)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade demekle maruf camiinin kayyımlığı Derviş fevtinden nim akçe ile Hafız Hüseyin bin Mehmed'e Naibi Ahmed arzıyla müceddeden buyruldu.¹²⁸⁹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde nim akçe ile kayyım Hafız Hüseyin bin Mehmed diyar-ı aherde olmağla ref'inden Mustafa bin Mehmed'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹²⁹⁰(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde Hatib Hafız Mehmed fevt Seyyid diğer Mehmed'e ba-arzuhal buyruldu.¹²⁹¹(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde nim akçe ile Kayyım Mustafa bin Mehmed'e tecdid.¹²⁹²(Şehri Cemaziye'l-evvel 1168/Şubat 1755)

¹²⁸⁷ H.D. 1068, s. 144

¹²⁸⁸ H.D. 1061, s. 118

¹²⁸⁹ H.D. 1061, s. 126

¹²⁹⁰ H.D. 1061, s. 128

¹²⁹¹ H.D. 1061, s. 130

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde beş akçe ile hatib Murtaza bin Hasan'a tecdid.¹²⁹³(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade bina eylediği camii şerifde nim akçe ile kayyım Mustafa bin Mehmed'in atik beratı tecdid.¹²⁹⁴(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii Şerifi'nde yevmi nim akçe ile Molla Mustafa bin Mehmed'e tecdid buyruldu.¹²⁹⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde yevmi beş akçe ile yevmi cumada ve ideynde hatib olan Mustafa bin Hasan'a beratı atik mucibince tecdid buyruldu.¹²⁹⁶(Şehri Safer 1173/Eylül 1759)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade nam kimesne binası camiinde nim akçe ile kayyım olan Molla Mustafa bin Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu Molla Ahmed Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹²⁹⁷(Şehri Gurre-i Rebiu'l-evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Kederzade Camii'nde yevmi beş akçe ile hatib olan Mustafa fevt mahlûlünden hafız Mehmed'e inayet buyruldu.¹²⁹⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1183/Eylül 1769)

¹²⁹² H.D. 1063, s. 79

¹²⁹³ H.D. 1063, s. 82

¹²⁹⁴ H.D. 1063, s. 83

¹²⁹⁵ H.D. 1063, s. 96

¹²⁹⁶ H.D. 1063, s. 106

¹²⁹⁷ H.D. 1063, s. 107

¹²⁹⁸ H.D. 1072, s. 94

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Camii’nde yevmi beş akçe ile yevmi cumada vaiz olan Seyyid Hasan fevt mahlûlünden Seyyid Halil’e kendi arzuhali ve Şeyhu’l-islam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri’nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹²⁹⁹(Şehri Ramazan 1186/Kasım 1772)

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Camii’nde yevmi beş akçe ile cuma vaizi olan Seyyid Halil ba işaret-i aliyye mutasarrıf olmayub tecdid.¹³⁰⁰(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camiinde ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan diğer Seyyid İbrahim’e tecdid.¹³⁰¹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1196/Nisan 1782)

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Camii’nde beş akçe ile yevmi cumada vaiz olan Seyyid Halil ferağından Ahmed bin Mustafa’ya Naibi Ahmed Raşid bade’l-arz Şeyhü’l-islam faziletlu semahatlu Müftüzade Ahmed Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkum Ahmed bin Mustafa zide ilmuhuya tevcih buyruldu.¹³⁰²(Şehri Muharrem 1201/Ekim 1786)

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camide ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Seyyid İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Memiş Mehmed’e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih.¹³⁰³(Şehri Rebiu’l-evvel 1210/Eylül 1795)

¹²⁹⁹ H.D. 1059, s. 22

¹³⁰⁰ H.D. 1065, s. 14

¹³⁰¹ H.D. 1065, s. 20

¹³⁰² H.D. 1060, s. 163

¹³⁰³ H.D. 531, s. 108

Ankara’da Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camiide bir akçe ile sala müezzini olan es-Seyyid İbrahim bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız Osman bin es-Seyyid el-Hac Mehmed’e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁰⁴(Şehri Rebiu’l-evvel 1210/Eylül 1795)

Ankara mahallatından Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camide vazife-i muayyene ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed bin Mehmed Memiş fevt mahlûlünden oğlu İbrahim’e ba-berat tevcih buyruldu.¹³⁰⁵(Şehri Şevval 1217/Ocak 1803)

Ankara mahallatından Ahi Hacı Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camiide yevmi bir akçe ile sala müezzini olan Seyyid Hâfız Osman bin Seyyid el-Hac Mehmed fevt, mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Hâfız Mehmed’e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁰⁶(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara Mahallatından Ahi Murad Mahallesi’nde Kederzade Efendi binası camii şerifinde vazife-i muayyene ile evkat-ı hamsede müezzin olan İbrahim bin Ahmed fevt mahlûlünden sulbi oğulları Ahmed ve Mehmed ibney el-müteveffa İbrahim nam karındaşlara Naibi es-Seyyid Hasan Tahir arzıyla merkumana ber vechi iştirak tevcih buyruldu.¹³⁰⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1247/Kasım 1831)

1.2.16.2.DEĞERLENDİRME

Hurufat kayıtlarında Ahi Hacı Murat Mahallesi’nde olduğu yazılan camii ile ilgili toplam yirmi dokuz kayıt bulunmaktadır. Mezkûr mahalle günümüzde Akalar Mahallesi olarak bilinmektedir. Kayıtlarda ilk tarih 1110/1698, son tarih Cemaziye'l-

¹³⁰⁴ H.D. 531, s. 108

¹³⁰⁵ H.D. 532, s. 158

¹³⁰⁶ H.D. 534, s. 128

¹³⁰⁷ H.D. 536, s. 77

ahir 1247/Kasım 1831 dir. Sekizi hatip, altısı müezzin, altısı kayyım, beşi cuma vaizi ve dördü de sala müezzini olmak üzere toplam yirmi dokuz kayıt mevcuttur. Camii günümüze ulaşamamıştır. Evliya Çelebi Seyehatnamesinde Kederzade isimli bir Nakibüleşraftan şu şekilde bahsetmektedir: “Şeyhül-islamı, Kederzade adında beş yüz akçe payesiyle nakibüleşrafi, altı yüz yüksek mansıplara mutasarrıf olmuş seçkin kadıları ve diğer büyük görevlilerden eşrafları hesapsızdır.”¹³⁰⁸ Caminin banisi de bu şahıs olmalıdır.

1.2.17.KETHÜDA MEHMET AĞA CAMİİ

1.2.17.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Kethüda Mahallesi’nde camiide minber va’z olunmağla hitabeti banii mezbur Hafız Mehmed’e müceddeden berat inayet.¹³⁰⁹ (Fi Gurre-i Saferu’l-hayr 1118/Mayıs 1706)

Ankara’da Kethüda Mahallesi’ndecamiide kayyım lazım olmağla bir akçe ile müceddeden Osman’a inayet.¹³¹⁰ (Fi Gurre-i Ramazan 1118/Aralık 1706)

Ankara’da Kethüda Mahallesi Camii’nde kayyım lazım olmağla bir akçe ile Osman’a inayet.¹³¹¹ (Fi Gurre-i Şaban 1119/Ekim 1707)

Ankara mahallatından Kethüda Mahallesi Camii’nde evkat-ı hamsede bir akçe ile imam olan Hafız Mehmed ferağından Mehmed Halife ibni Ömer’e Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.¹³¹² (Cemaziye’l-ahir 1139/Ocak 1727)

¹³⁰⁸ Abdülkerim Erdoğan, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde Ankara*, Ankara Büyükşehir Belediyesi

Yayınları, Ankara 2012, s. 69

¹³⁰⁹ H.D. 1067, s. 170

¹³¹⁰ H.D. 1067, s. 170

¹³¹¹ H.D. 1067, s. 170

¹³¹² H.D. 1143, s. 81

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde Mehmed Kethüda Camii’nde bir akçe ile hatib Mehmed ferağından mutasarrıf Süleyman’a beratı tecdid.¹³¹³ (Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Keyyalin Camii Şerifi’nde cuma müezzini olmayub ber-vech-i hasbi Mustafa Halife’ye Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹³¹⁴ (Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde Kethüda Mehmed Ağa Camii’nde bir akçe ile hatib Süleyman’a tecdid.¹³¹⁵ (Şehri Cemaziye’l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde Keyyalin Camii’nin cuma müezzini Mustafa bin Halil’e tecdid.¹³¹⁶ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde Kethüda Mehmed Ağa Camii’nde bir akçe ile hatib Süleyman Halife’ye beratı tecdid.¹³¹⁷ (Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde vaki Kethüda Mehmed Ağa Camii Şerifi’nde yevmi bir akçe ile hatib Süleyman Halife kendi hüsnü rızasıyla erbab-ı istihkakdan sulbi kebir oğlu Hafız Ali Halife’ye ferağat ve kasr-ı yed etmekle tevcih ricasına Naibi el-Hac Emrullah Efendi arzıyla merkum Hafız Ali’ye kasr-ı yed buyruldu.¹³¹⁸ (Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

¹³¹³ H.D. 1068, s. 135

¹³¹⁴ H.D. 1061, s. 108

¹³¹⁵ H.D. 1063, s. 80

¹³¹⁶ H.D. 1063, s. 81

¹³¹⁷ H.D. 1063, s. 100

¹³¹⁸ H.D. 1063, s. 100

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde Keyyalin Camii Şerifi'nde cuma müezzini olan Mustafa Halife bin Halil kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden sulbi oğlu Halil Halife'ye babası fariğ-i mezburun atik beratı mucibince tevcih buyruldu.¹³¹⁹(Şehri Muharremü'l-haram 1177/Temmuz 1763)

Ankara'da Hocendi Mahallesi ahalisinden olub ashab-ı hayratdan Hacı Süleyman bin Osman bundan akdem etyab-ı malından medine-i mezburede Pazar sükûndakâin bir bab mülk kasab dükkânından mübeddel tüfenkci dükkânını medine-i merkumede vaki Keyyalin Mahallesi'nde camii şerifde eyyam-ı cumada iki akçe devirhan nasb ve tayin olunmak üzere vakıf edüb ber- mucib-i şart-ı vâkıf iki adet devirhan lazım ve mühim olmağın müceddeden vâkıf-ı mezkûrun hafidleri es-Seyyid hafız Şeyh Mehmed Halife ve es-Seyyid Fazlullah bin Osman'a yevmi ikişer akçe ile mezburların ale'l-iştirak başka başka berat Naibi Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refî' arzıyla tevcih buyruldu.¹³²⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'ndecamii şerifin devirhanı olmayub Hacı Süleyman müceddeden vakıf eylediği bir bab tüfenkci dükkânı icaresinden almak üzere yevmi iki akçe ile Hafız Ali bin Hacı Süleyman'a Naibi Hacı Mustafa arzıyla tevcih.¹³²¹(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde Mehmed Ağa binası camiinde ber-vechi hasbi müezzini olan Halil bin Mustafa fevt mahlûlünden Ali bin Hasan'a bila veled fevti vaki ise inayet.¹³²²(Şehri Rebiu'l-ahir 1187/Haziran 1773)

¹³¹⁹ H.D. 1057, s. 41

¹³²⁰ H.D. 1057, s. 42

¹³²¹ H.D. 1072, s. 92

¹³²² H.D. 1059, s. 23

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde Kethüda Mehmed Ağa Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan Hafız Ali'ye tecdid.¹³²³(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde Mehmed Ağa binası camiinde hasbi cuma müezzini Ali'nin beratı tecdid.¹³²⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde ahalisinden Süleyman bin Osman medine-i mezburede Pazar-ı Ganem Sükû'nda bir bab mülk kasab dükkânından mübeddel tüfenkçi dükkânını medine-i merkumede Keyyalin Camii'nde eyyam-ı cumada iki adet devirhan tayin olunmak vakıf şart edüb ber-muceb-i şart-ı vâkıf dükkân-ı mezkureden almak üzere iki akçe ile bir adet devirhan olan Seyyid Hafız Şeyh Mehmed'e.¹³²⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Hacı Süleyman bin Osman medine-i mezburede Pazar-ı Ganem Sükû'nda bir bab mülk kasab dükkânından mübeddel tüfenkçi dükkânını medine-i merkumede Keyyalin Mahallesi'ndecamiinde eyyam-ı cumada iki adet devirhan tayin olunmak üzere vakıf ve şart edüb ber-mucebi vâkıf dükkân-ı mezburdan iki akçe ile bir adet devirhan Seyyid Feyzullah'a.¹³²⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Pazar-ı Ganem sükunda ceddin merhum Hacı Süleyman bin Osman bir bab mülk kahvehaneteyn vakfı medine-i mezburede Keyyalin Mahallesi'nde camii şerifin yevmi cumada devirhanına gallesini şart ve yine medine-i mezburede Çıkrıkcıyan Sükunda mülk dükkânını dahi vakıf ve gallesi medine-i mezbure civarında Okca çatığı demekle maruf mevziinde vâkıf-ı mezbur kendi malından hasbeten bina ve

¹³²³ H.D. 1065, s. 14

¹³²⁴ H.D. 1065, s. 15

¹³²⁵ H.D. 1065, s. 16

¹³²⁶ H.D. 1065, s. 17

ihdas eylediği pınara şart edüb kendi musakkafatın gerek pınarın tamirine ve ehli vazayifine vazifesin eda etmek için tevliyeti ber-vech-i meşruta evlad-ı vâkıfdan yevmi bir akçe ile Seyyid Şeyh Mehmed an evlad-ı vâkıfa inayet buyruldu.¹³²⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1196/Mart 1782)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde vaki Kethüda Mehmed Ağa Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan Hafız Ali ferağından sadır olan ferman-ı âlişana imtisalen a'lem-i belde ve me'zun bi'l-ifta hazır oldukları halde lede'l-ımtihan istihkakı numayan olan Seyyid Ahmed bin Osman'a Naibi Şefikzade Şerif Mehmed Sadullah arzıyla tevcih buyruldu.¹³²⁸(Şehri Saferü'l-hayr 1219/Mayıs 1804)

Ankara Kazası'nda Keyyalin Mahallesi'nde Kethüda Mehmed Ağa Camii'nde yevmi bir akçe vazife ile hatib olan es-Seyyid Ahmed bin Osman fevt olmağla mahlûlünden oğlu Seyyid Selahattin Halife'ye ba-arzuhal fevti ve oğlu olduğu vaki ise kaleminden ba-berat verilmek deyu 21 Rebiu'l-evvel sene 1223 tarihinde tevcih buyrulduğu beratından kayden anlaşılmıştır.¹³²⁹(Mayıs 1808)

1.2.17.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilki Safer 1118/Mayıs 1706, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1223/Mayıs 1808 tarihli olmak üzere toplam yirmi bir kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan sekizi hatip, beşi cuma müezzini, dördü devirhan, ikisi kayyım ve birer tanesi de imam ve mütevellî atamasını içerir. Mütevellî ataması devirhan olanların yevmiyesi karşılamak için vakfedilen dükkân ve hayır sahibinin yaptırdığı pınarın tamir ve termim hizmetlerinin yürütülmesi içindir. Keyyalin Mahallesi Atpazarının batısında

¹³²⁷ H.D. 1071, s. 64

¹³²⁸ H.D. 532, s. 159

¹³²⁹ H.D. 532, s. 166

bulunuyordu. Atpazarı o dönemin ticaret merkezi konumunda olan bir yerd. Günümüzde kalenin giriş kapısının önündeki alan olarak kabaca tarif edebiliriz.

1.2.18.KIZIL (ALİ) BEY CAMİİ

1.2.18.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii’nde ve müderrisine evkafın meşrutiyet üzere bir akçe ile mütevellisi Mahmud Pir olmağla ¹³³⁰ (1115/1703)

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii’nde nim akçe ile müezzin olan Ömer Halife’ye beratı tecdid buyruldu.¹³³¹ (1115/1703)

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii ve Medresesi tevliyeti evlada meşruta olmağla mutasarrıfı Derviş fevtinden Mahmud’a inayet.¹³³² (Fi Gurre-i Cemaziye’l-ahir 1116/Ekim 1704)

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii’nde kayyım Mehmed fevtinden Ahmed’e inayet.¹³³³ (Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii’nde yevmi cumada bir akçe ile devirhan Arif Mehmed fevt oğlu Hamdi’ye inayet.¹³³⁴ (Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

Ankara’da Kızıl Ali Mahallesi’nde vaki Kızıl Ali Camii demekle maruf camiide evkat-ı selasede ve eyyam-ı cumada yevmi bir akçe vazife ile müezzinlik cihetine

¹³³⁰ H.D. 1138, s. 8

¹³³¹ H.D. 1138, s. 10

¹³³² H.D. 1067, s. 168

¹³³³ H.D. 1067, s. 169

¹³³⁴ H.D. 1067, s. 171

mutasarrıf Seyyid Ömer Hasan rızasıyla İsmail Halife'ye ferağ ve kasr-ı yed etmekle Naibi Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.¹³³⁵(Şehri Receb 1137/Mart 1725)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii'nde cuma vaizi şeyh Osman ferağından beraberat-ı âtik Şaban'a inayet buyruldu.¹³³⁶(Rebiu'l-ahir 1139/Kasım 1726)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi Camii'nde evkat-ı selasede ve yevmi cumada bir akçe ile müezzin İsmail ferağından oğlu Ömer Halife'ye beratı mucibince inayet.¹³³⁷(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii'nde evkat-ı hamsede nim akçe ile müezzin Ömer Halife' fevt es-Seyyid Ali Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹³³⁸(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Evkafı'ndan camii şerif ve medresesinin tevliyeti evlada meşrutiyet olub ber-muceb-i şart-ı vâkif meşrutiyet üzere Mirza Derviş mahlûlünden aslah-i evladından Ali bin Mahmud ferağından sulbi oğulları Mehmed ve Mahmud'a iştirak fariğ-i mezbur babası beratı mucibince inayet.¹³³⁹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde Kızılbey Camii demekle arif camiide bir akçe ile evkat-ı selasede ve eyyam-ı cumada müezzinlik cihetine mutasarrıf olan Ömer fevt oldukda evladı olmamak za'miyle aherden Ali nam kimesne bir tarikke kendi üzerine berat etdirüb müteveffayı mezburun sulbi oğlu Ömer'e gadr etmekle merkum Ali

¹³³⁵ H.D. 1137, s. 82

¹³³⁶ H.D. 1143, s. 81

¹³³⁷ H.D. 1143, s. 82

¹³³⁸ H.D. 1068, s. 135

¹³³⁹ H.D. 1068, s. 135

ref'inden mezbur Ömer'e Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla buyruldu.¹³⁴⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1145/Ağustos 1732)

Ankara'da Kızılbaş Camii'nde nim akçe ile müezzin Ömer fevt es-Seyyid Ali Halife'ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.¹³⁴¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1145/Ekim 1732)

Ankara'da Kızılbaş Camii demekle maruf caminin müezzinine ve çerağ ve kandiline mevkuf nukudların mütevellisi olmayub lazım olmağla camii mezburun müezzini olan Seyyid Ali Halife'nin babası İbrahim Halife ibni Ali'ye bir akçe ile Naibi Ahmed arzıyla inayet.¹³⁴²(Şehri Receb 1146/Aralık 1733)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii ve Medresesi vakfı olan Murtazaabad Kazasına tabi Atranos nam karyenin öşrü şer'iyyesinin nısfı müderris olanlara vakıf ve şart olunmuşiyken Ali nam kimesne alub ba'dehu oğulları Mehmed Mahmud'a kasr-ı yed etmekle ref'lerinden müderresi Şeyh Mustafaya Murtazaabad Naibi Seyyid İbrahim arzıyla berat.¹³⁴³(Cemaziye'l-evvel Sene 1156/Haziran 1743)

Ankara'da Kızılbaş Camii Medresesi Vakfı'na mütevellî Mustafa Halife'nin kusuru mucib-i azli yoğiken Mahmud ve Mehmed meşrutamızdır deyu alub müceddeden etmeleriyle ref'lerinden merhum Mustafa Halife'ye ibka Naibi Abdulfettah arzıyla.¹³⁴⁴(Şaban 1157/Eylül 1744)

¹³⁴⁰ H.D. 1068, s. 137

¹³⁴¹ H.D. 1068, s. 137

¹³⁴² H.D. 1068, s. 139

¹³⁴³ H.D. 1061, s. 109

¹³⁴⁴ H.D. 1061, s. 111

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii'nde yevmi nim akçe ile kayyım Ahmed rızasıyla Ali bin Ahmed'e ba-berat kasr-ı yed eylediği kaydında.¹³⁴⁵ (Safer 1158/Mart 1745)

Ankara'da Kızılbey Camii ve Medresesi Evkafı'nın tevliyeti evlada meşruta olub bunların ecdadı iki yüz seneden mütecaviz vakfı mezkure bi'l-meşruta mütevellî ola gelmekle aslah-ı evlad-ı vâkıfdan Mehmed ve Mahmud Halife'ler dahi on beş seneden beru iştiraken mutasarrıflar olub azillerinin mucib-i halleri yoğiken medrese-i mezkûrun müderrisi Mustafa Halife tam-ı hamından naşi merkuman ecanibdendir ve vakfa hiyanetleri vardır deyu hilaf-ı inha bir defa kendüğe berat ettirmek merkuman dahi evladdan olduklarına binaen yine iştiraken ibka ettirmişler iken bu defa yine hileye salık ve sahib-i evvelin deyu tekraren yine berat ettirmeyin mahallinde şer ile murafalarından merkuman evladiyet ve meşrutiyet üzere mütevellî olduklarını ikrara hiyanetleri bir vecihle beyana kadir olmayub ol-vecihle mağduriyetleri zahir ve müderris-i mezkûrun hile ve tezviratı numayan olmağla mezbur müderris Mustafa Halife'nin ref'inden sahib-i evvel merkuman-ı evlada Naibi Abdullah Efendi arzıyla iştiraken ibka buyruldu.¹³⁴⁶(Şehri Şevval 1158/Ekim 1745)

Ankara'da vaki Kızılbey Camii ve Medresesi Vakfı'nın umurunu kadimden müderris olanlar ru'yet ede geldikleri defter-i hakanide mukayyed olub evlada meşruta olmak üzere tevliyet kaydı yoğiken ecanibden Ali nam kimesne zuhur ve vakf-ı mezburun tevliyetini evlada meşruta ve kadimü'l-eyyamda vakıfdanım deyu tevliyet beratı ibraz ve hilesine takvîyet için oğulları Mehmed ve Mahmud'a kasr-ı yed edüb muğayir-i defter-i hakani olduğuna binaen ref'lerinden medrese-i mezbure müderrisi Mustafa Efendiye Ankara Naibi Abdulfettah ve Murtazaabat Naibi Seyyid İbrahim arzıyla tevcih olunmuşiyken tekraren zuhur eden mezburan Mehmed ve Mahmud yine

¹³⁴⁵ H.D. 1061, s. 113

¹³⁴⁶ H.D. 1061, s. 114

üzerlerine etdirüb hilaf-ı şart-ı vâkıf olmağla refi'lerinden ber-muceb-i suret-i defter ve bâ-berat ber-vech-i muharrer ibka buyruldu.¹³⁴⁷ (1161/1748)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii'nde.....hasbi cuma vaizi olan Şaban kasr-ı yedinden oğlu Hafız Seyyid Ahmed Efendiye Naibi Ahmed arzıyla buyruldu.¹³⁴⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Mahallesi'nde Kızıl Ali Bey Camii'nin cuma vaizliği ber-vech-i hasbi Şaban kasr-ı yedinden Seyyid Hafız Ahmed üzerinde iken fevtinden oğlu Seyyid Abdurrahmana ba-berat buyruldu.¹³⁴⁹(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii'nde hasbi cuma vaizi Hafız Ahmed bin Şaban fevt Ahmed bin Ahmed'e inayet buyruldu.¹³⁵⁰(Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Mahallesi'nde Kızıl Ali Bey Camii'nde eyyam-ı cumada hasbi vaiz Seyyid Abdurrahman bin Seyyid Hafız Ahmed fevt Seyyid Hafız İsa Emin bin Şaban'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla.¹³⁵¹(Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara'da Kızıl Ali Bey Camii ve Medresesi Vakfı'nın ber-vechi meşruta mütevellileri olan Mehmed ve Mahmud mutasarrıflar iken medrese-i mezburun müderrisi Mustafa vakf-ı mezkûrda müderris olanlar ru'yet ede kılmışdır deyu üzerine berat etdirüb ref'inden mezburana Naibi Ömer arzıyla inayet.¹³⁵²(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

¹³⁴⁷ H.D. 1061, s. 125

¹³⁴⁸ H.D. 1061, s. 126

¹³⁴⁹ H.D. 1061, s. 131

¹³⁵⁰ H.D. 1061, s. 132

¹³⁵¹ H.D. 1061, s. 132

¹³⁵² H.D. 1063, s. 85

Ankara’da vaki Kızılıbey Mahallesi’nde Kızılıbey Camii Şerifi’nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Ali fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu muhtar-ı cemaat İbrahim Halife’ye tevcih buyrulmak ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arz etmeğın mucibince vaki ise deyu bin yüz yetmiş senesi Cemaziye’l-evvelinin altıncı günü tarihiyle tevcih buyruldu.¹³⁵³(Şehri Cemaziye’l-evvel 1170/Ocak 1757)

Ankara’da Kızılıbey Mahallesi’nde vaki Kızılıbey Camii şerifin rakabesine meşruta nukudun mütevellisi olan Mehmed fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu İbrahim Halife’ye tevcih buyrulmak ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arz etmekle mucibince bin yüz yetmiş senesi Cemaziye’l-evvelinin altıncı günü tarihiyle vaki ise deyu tevcih buyruldu.¹³⁵⁴ (Ocak 1757)

Ankara’da Kızılıbey Camii Şerifi’nde yevmi nim akçe ile müezzin olan Seyyid Ali fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu es-Seyyid Mehmed Halife’ye tevcih ricasına Naibi Mevlana Hacı Osman Efendi arzı mucibince bin yüz yetmiş bir senesi Rebiu’l-evvelinin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle tevcih.¹³⁵⁵(Aralık 1757)

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii Şerifi’nde eyyam-ı cumada ber-vechi hasbi vaiz olan es-Seyyid Abdullah Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden li-ebeveyn karındaşı es-Seyyid Mustafa bin Şaban’a Naib Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refi’ arzıyla tevcih buyruldu ricasına arz etmeğın mucibince Şeyhu’l-İslam Mevlana Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri’nin işaret-i aliyyelerinin mucibince ba-arzı tevcih buyruldu.¹³⁵⁶(Şehri Rebiu’l-ahir 1177/Ekim 1763)

¹³⁵³ H.D. 1063, s. 91

¹³⁵⁴ H.D. 1063, s. 91

¹³⁵⁵ H.D. 1063, s. 95

¹³⁵⁶ H.D. 1057, s. 42

Ankara’da Kızıl Ali Bey Camii’nde yevmi nim akçe ile kayyım olan Ali bin Ahmed fevt mahlûlünden Hüseyin’e inayet buyruldu.¹³⁵⁷(Şehri Şaban 1180/Ocak 1767)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi’nde Kızılbey Camii’nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan İbrahim bin Mehmed fevt mahlûlünden li-ebeveyn karındaşı Mehmed Said’e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁵⁸(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi’nde camiinin rekabesine meşruta nukud-ı mevkufenin ber-vech-i hasbi mütevellisi olan İbrahim bin Mehmed fevt mahlûlünden li-ebeveyn karındaşı Mehmed Said’e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁵⁹(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara’da Kızılbey Mahallesi’nde Kızılbey Camii’nde yevmi cumada yevmi bir akçe ile devirhan olan Hamdi bin Arif Mehmed fevt mahlûlünden Seyyid ahmed’e bila veled fevti vaki ise inayet.¹³⁶⁰ (Şehri Safer 1189/Nisan 1775)

Ankara’da Kızılbey Mahallesi’nde Camii’nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Hafız Seyyid Mehmed bin İbrahim’e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁶¹(Şehri Şaban 1189/Eylül 1775)

Ankara mahallatından Kızıl Bey Mahallesi’nde Kızıl Bey Camii’nde iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed Said’e.¹³⁶²(Şehri Şaban Sene 1189/Eylül 1775)

¹³⁵⁷ H.D. 1057, s. 48

¹³⁵⁸ H.D. 1072, s. 94

¹³⁵⁹ H.D. 1072, s. 94

¹³⁶⁰ H.D. 1071, s. 45

¹³⁶¹ H.D. 1071, s. 45

¹³⁶² H.D. 1065, s. 18

Ankara'da Kızılbey Camii'nde bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid Ahmed ferağından Mehmed ibni Seyyid Mehmed'e ba berat fariğa tevcih buyruldu.¹³⁶³(Şehri Zilkade 1192/Kasım 1778)

Ankara'da Kızılbey Camii'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ebubekir fevt mahlûlünden oğulları Halil ve İbrahim Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.¹³⁶⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1199/Nisan 1785)

Ankara'da Kızıl Bey Mahallesi'nde Kızıl Bey Camii'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed Said bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Hüseyin'e bila veled fevti vaki ise Naibi Yahya arzıyla tevcih.¹³⁶⁵(Şehri Zilkade 1204/Temmuz 1790)

Ankara'da Kızıl Bey caminin rakabesine meşruta nukud-ı mevkufenin ber-vechi hasbi mütevellisi olan Mehmed Said bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Hüseyin'e bila veled fevti vaki ise tevcih buyruldu.¹³⁶⁶(Şehri Zilkade 1204/Temmuz 1790)

Ankara'da vaki Kızıl Ali Bey Camii şerifi demekle marûf camii şerifde nim akçe ile kayyım olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid İbrahim bin Hüseyin'e Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁶⁷(Şehri Muharrem 1215/Mayıs 1800)

Ankara Kazası'nda Kızıl Ali Bey Camii şerifi demekle meşhur camiide yevmi nim akçe ile kayyım olan Seyyid İbrahim bin Hüseyin ferağından Ahmed bin Abbas'a

¹³⁶³ H.D. 1071, s. 51

¹³⁶⁴ H.D. 1060, s. 160

¹³⁶⁵ H.D. 530, s. 183

¹³⁶⁶ H.D. 530, s. 183

¹³⁶⁷ H.D. 531, s. 114

Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla merhum Ahmed bin Abbas'a tevcih buyruldu.¹³⁶⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1218/Temmuz 1803)

Ankara'da Kızıl Ali Bey binası camiinde yevmi nim akçe ile kayyım olan Ahmed bin Abbas bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed Emin bin Seyyid Abdurrahim'e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁶⁹(Şehri Zilhicce 1220/Şubat 1806)

Ankara'da Kızılbeş Mahallesi'nde Kızılbeş Camii Şerifi'nde iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa bin Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Hasan Halife'ye inayet buyruldu.¹³⁷⁰(Şehri Muharrem 1224/Şubat 1809)

Ankara'da Kızılbeş bina eylediği camii şerifin rekabesine meşruta nukud-ı mevkufenin ber-vechi hasbi mütevellisi olan Mustafa bin Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ömer istid'ayı inayet etmeğin fevti vaki ise mahlûlünden tevcih olunmak deyu 5 Safer sene 1224 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âlişan mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹³⁷¹(Mart 1809)

Ankara'da Kızılbeş Mahallesi'nde Kızılbeş Camii'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hasan Hilmi ferağından Hafız İbrahim bin Halife'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹³⁷²(Şehri Rebiu'l-ahir 1224/Mayıs 1809)

¹³⁶⁸ H.D. 532, s. 158

¹³⁶⁹ H.D. 532, s. 162

¹³⁷⁰ H.D. 533, s. 61

¹³⁷¹ H.D. 533, s. 61

¹³⁷² H.D. 533, s. 61

Ankara’da Kızılbaş Mahallesi’nde Kızılbaş Camii’nde yevmi iki akçe ile vazife ile evkat-ı selasede imam olan Hafız İbrahim bin Halil fevt mahlûlünden karındaşı Hasan bin Halil’e ba-berat tevcih buyruldu.¹³⁷³(Şehri Zilkade 1224/Aralık 1809)

Ankara’da Kızılbaş Camii’nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed’in yedinde olan beratı zayı’ olmağa zayı’dan kaydı mucibince ba-arzuhal vaki ise deyu tevcih buyruldu.¹³⁷⁴(Şehri Rebiu’l-evvel 1228/Mart 1813)

1.2.18.2.DEĞERLENDİRME

Cami ile ilgili yedişer tanesi imam ve cuma vaizi, altışar tanesi müezzin ve kayyım, dört tanesi devirhan, üç tanesi cuma müezzini ve on üç tanesi de müteveli atamasıyla ilgili olmak üzere toplam kırk altı kayıt bulunmaktadır. Müteveli atamalarının sekizi camii ve medrese vakfı için, dördü rakabesine meşruta nukud için ve biri de müezzin, چراغ ve kandile vakfedilen nukudların mütevellisi için yapılan atamalardır. Cami ile ilgili ilk kayıt 1115/1703, son kayıt Rebiu’l-evvel 1228/Mart 1813 tarihlidir.

Ulus, Doğanbey Mahallesi’nde, Ziraat Bankası ve Merkez Bankası’nın yerinde bulunan Selçuklu Dönemi’ne ait küçük bir külliye idi.¹³⁷⁵ 1931 yılında 8.801.75 TL’ye burasının satıldığına dair Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde kayıt vardır.¹³⁷⁶ Caminin ahşap kapısı ve minber parçaları Ankara Etnoğrafya Müzesi’nde sergilenmektedir.

¹³⁷³ H.D. 533, s. 63

¹³⁷⁴ H.D. 534, s. 125

¹³⁷⁵ Ankara Vakıf Eserleri, s. 299

¹³⁷⁶ Abdülkerim Erdoğan vd.,**Altındağ’ın Manevi Coğrafyası**, Altındağ Belediyesi Yayınları, Ankara 1998, s. 195

1.2.19.KOCABEYZADE ES-SEYYİD MEHMED ABDULHADİ EFENDİ CAMİİ

1.2.19.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hocendi Mahallesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat eden Hacı Halil Efendi nam sahibü'l-hayrın Medine-i Ankara'da Seyyid Abdulhadi bina eylediği camiide haftada iki gün talim-i Kur'an-ı azimüşşan ve hadis-i şerif nakil etmek üzere vakıf ve şart eylediği üç bab dekakinin tevliyeti evlad-ı evladına şart ve tayin etmekle vâkıf-ı mezburun sulbi kebir oğlu Hafız İbrahim Halife tevliyet mahal olmağla bir akçe ile Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹³⁷⁷(Şehri Muharrem 1140/Ağustos 1727)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'nde Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde yevmi bir akçe ile cuma vaizi Abulkasım fevt oğlu Hafız Mehmed'e babası beratı mucibince sadaka buyruldu.¹³⁷⁸(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde muayyene ile hatib olan Abulkasım fevt oğlu Hafız Mehmed'e babası beratı mucibince sadaka buyruldu.¹³⁷⁹(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde ba-muayyene hatib Ebu'l-Kasım mahlûlünden sulbi oğlu Hafız Mehmed fevt olup ba-berat-ı atik tecdid.¹³⁸⁰(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'nde es-Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile vaiz ebu'l-Kasım mahlûlünden Hafız Mehmed mutasarrıf olup ba-berat-ı atik tecdid.¹³⁸¹(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

¹³⁷⁷ H.D. 1143, s. 83

¹³⁷⁸ H.D. 1143, s. 83

¹³⁷⁹ H.D. 1143, s. 83

¹³⁸⁰ H.D. 1068, s. 131

¹³⁸¹ H.D. 1068, s. 132

Ankara’da es-Seyyid Abdulhadi Efendi bina eylediği Adliye ismiyle müsemma camiide isneyn ve hamış günlerinde nim akçe ile hadis-i şerif tedris eden Subendli Mustafa fevt zikir olunan dersiye-i merkuma ulemadan Abdulaziz’e Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.¹³⁸²(Şehri Rebiu’l-ahir 1145/Eylül 1732)

Ankara’da Pazar-ı Ganem kurbunda müceddeden es-Seyyid Abdulhadi bina eylediği camiide salat-ı zuhur ve asrda iki akçe ile müezzin Veli Halife’ye zayı’dan berat inayet.¹³⁸³(Şehri Ramazan 1146/Şubat 1734)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Mahallesi’nde Kocabeyzade es-Seyyid Abdulhadi bina eylediği camiide vakt-i zuhur ve asrda müezzin fevt bila veled fevti vaki ise Molla İbrahim’e bir akçe ile buyruldu.¹³⁸⁴(Şehri Rebiu’l-ahir 1151/Temmuz 1738)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Mahallesi’nde Kocabeyzade es-Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi’nin müceddeden bina eylediği Adliye ismiyle müsemma olan caminin taşrasında vakti zuhur ve asrda imam olmayub el-Hac Mehmed Halife ibni el-Hac Ebu Kasım’a bir akçe ile camii mezkûrun taşrasında evkat-ı saniyede imam olmak üzere müceddeden Naibi Seyyid Ali arzıyla buyruldu.¹³⁸⁵(Şehri Şevval 1149/Şubat 1737)

Ankara’da es-Seyyid Abdulhadi Efendi bina eylediği Adliye demekle maruf camiide yevmi isneyn ve hamisde nim akçe ile hadis-i şerif tedris eden Abdulaziz Susuzlu Mustafa mahlûlünden mutasarrıfıyken fevt olub Mustafa inayet taleb etmekle ba-muayyene kendi tedris edüb ve terk-i hizmet olub mahalle-i mezburede vermek şartıyla tevcih buyrulamak ricasına bi’l-fiil Şeyhu’l-islam Mevlana es-Seyyid Mustafa

¹³⁸² H.D. 1068, s. 137

¹³⁸³ H.D. 1068, s. 139

¹³⁸⁴ H.D. 1068, s. 145

¹³⁸⁵ H.D. 1068, s. 153

edamallahu teâla fazailehu işaret etmeleriyle işaretleri mucibince kaleminden tevcih olunmak 23 Receb 1150 tarihinde müverrah ferman-ı âli mucibince berat sadaka buyruldu.¹³⁸⁶ (Kasım 1737)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde vaki Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi bina eylediği camii şerifde vakti zuhur ve asrda cuma-i mezburede evkat-ı selasede iki kıta berat ile ba-muayyene müezzin olan Veli bin Osman fevt olmağla mahlûlünden Halil oğlu Mehmed Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla buyruldu.¹³⁸⁷ (Şehri Muharrem 1159/Ocak 1746)

Ankara'da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde ba-muayyene hatib Hafız Mehmed kasr-ı yedinden Hafız İbrahim'e Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹³⁸⁸ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1166/Ocak 1753)

Ankara'da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde ba-muayyene hatib Hafız İbrahim'e tecdid.¹³⁸⁹ (Şehri Rebiu'l-evvel 1168/Aralık 1754)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'nde Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde bir akçe ile cuma vaizi Hafız Mehmed'e tecdid.¹³⁹⁰ (Şehri Rebiu'l-evvel 1168/Aralık 1754)

Ankara'da Pazar-ı Ganem kurbunda Seyyid Mehmed Abdulhadi Camii'nde zuhur ve asrda ba-muayyene müezzin Mehmed'e tecdid.¹³⁹¹ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

¹³⁸⁶ H.D. 1068, s. 153

¹³⁸⁷ H.D. 1061, s. 114

¹³⁸⁸ H.D. 1061, s. 131

¹³⁸⁹ H.D. 1063, s. 79

¹³⁹⁰ H.D. 1063, s. 79

¹³⁹¹ H.D. 1063, s. 81

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii’nde muayyene ile hatib olan Hafız İbrahim Halife’ye berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.¹³⁹²(Şehri Cemaziye’l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde Seyyid Abdulhadi Efendi Camii Şerifi’nde yevmi cumada bir akçe ile vaiz Şeyh Hafız Mehmed’e berat mucibince tecdid buyruldu.¹³⁹³(Şehri Cemaziye’l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Sükû’nda Kocabeyzade es-Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi’nin binası Adliye Camii Şerifi’nde evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed bin Veli beratı zayi’ olmağla müceddeden zayi’dan Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.¹³⁹⁴(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara’da kâin Hacı İvaz Mahallesi’nde es-Seyyid Abdulhadi Efendi Camii Şerifi’nde yevmi cumada ba-muayyene vaiz olan Hafız Mehmed fevt olub mahlûlünden es-Seyyid Halil bin Mehmed’e Şeyhu’l-islam Veliyyüddin Efendi Hazretleri’nin işaret-i aliyyeleri mucibince tevcih ba-arzuhal buyruldu.¹³⁹⁵(Şehri Rebiu’l-evvel 1174/Ekim 1760)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde es-Seyyid Abdulhadi bina eylediği camii şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Mustafa bin Hasan fevt olub mahlûlünden sulbi kebir oğlu Hafız İbrahim Halife’ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹³⁹⁶(Şehri gurre-i Recebû’l-ferd 1174/Şubat 1761)

¹³⁹² H.D. 1063, s. 97

¹³⁹³ H.D. 1063, s. 97

¹³⁹⁴ H.D. 1063, s. 105

¹³⁹⁵ H.D. 1063, s. 109

¹³⁹⁶ H.D. 1063, s. 110

Ankara’da vaki Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye demekle maruf camii şerifde yevmi hamisde yevmi nim akçe ile hadis-i şerif tedris eden Mustafa bin Mustafa fevt mahlûlünden ulemadan Seyyid Hasan’a Naibi Seyyid Mehmed Emin arz ve Şeyhu’l-İslam Dürriyade Mustafa işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹³⁹⁷ (Şehri Cemaziye’l-ahir 1178/Kasım 1764)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Sükû’nda Kocabeyzade Seyyid Mehmed Abdulhadi binası Adliye ismiyle müsemma camiide yevmi dört akçe ile evkat-ı hamse ve cumaât ve a’yadda müezzin olan Mehmed bin Veli fevt mahlûlünden oğlu Abdullah’a Naibi Tatarzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹³⁹⁸ (Şehri Rebiu’l-ahir 1180/Eylül 1766)

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye Camii’nde yevmi hamisde yevmi nim akçe ile hadis-i şerif tedris eden es-Seyyid Hasan fevt mahlûlünden Halil bin Osman’a Naibi Hacı Mustafa arz ve Şeyhu’l-islam Veliyüddin Efendi işaretleriyle tevcih buyruldu.¹³⁹⁹ (Şehri Cemaziye’l-ahir 1181/Ekim 1767)

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye Camii’nde yevmi isneyn ve hamisde ba’de’l-asr ba muayyene hadis-i şerif kıraat eden Halil bin Osman fevt mahlûlünden ulemadan Abdulcelil’e Naibi Mehmed Emin arz ve Şeyhü’l-islam Pirizade Osman Efendi’nin işaretiyle tevcih buyruldu.¹⁴⁰⁰ (Şehri Muharrem Sene 1183/Mayıs 1769)

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye Camii’nde yevmi isneyn ve hamsde bade’l-asr ba-muayyene hadis-i şerif kıraat eden Abducelil ferağından Hafız

¹³⁹⁷ H.D. 1057, s. 44

¹³⁹⁸ H.D. 1057, s. 48

¹³⁹⁹ H.D. 1057, s. 49

¹⁴⁰⁰ H.D. 1072, s. 93

İbrahim bin Mustafa kendi arzuhali ve Şeyhü'l-islam Pirizade Osman Efendi işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁴⁰¹(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi binası Adliye ismiyle müsemma camiide Hacı Halil Efendi Vakfı'ndan almak üzere ba-muayyene yevmi isneyn ve hamisde Şeyhü'l-kurra olan Hacı Hafız İbrahim ferağından oğlu Seyyid Halile Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arz ve Şeyhü'l-islam Seyyid Mehmed Said Efendi işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁴⁰² (Şehri Safer 1184/Mayıs 1770)

Ankara'da medfun merhum Seyyid Mehmed Abdulhadi efendinin medine-i mezburede Koyun Pazarı'nda müceddeden binası Adliye ismiyle müsemma camiide yevmi isneyn ile hamis ve eyyam-ı ramazan-ı'l-mübarekde bade'z-zuhur vaiz lazım olduğunu evladiyaniden mütevellisi Seyyid Mahmud ihbar etmekle ber-vechi hasbi ulemadan Seyyid Süleyman bin Hacı Mehmed'e Naibi Ali İspiri arzıyla bade'l-arz Şeyhu'l-İslam Seyyid Mehmed Said Efendi'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁴⁰³(Şehri Muharrem 1187/Mart 1773)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Seyyid Mehmed Abdulhadi Camii taşrasında vakt-i zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile imam olan hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu İbrahim'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁴⁰⁴(Şehri Zilkade 1187/Ocak 1774)

Ankara'da Seyyid Abdulhadi Efendi Camii'nde ba-muayyene hatib olan hafız İbrahim'e tecdid.¹⁴⁰⁵(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

¹⁴⁰¹ H.D. 1072, s. 94

¹⁴⁰² H.D. 1072, s. 95

¹⁴⁰³ H.D. 1059, s. 22

¹⁴⁰⁴ H.D. 1059, s. 25

¹⁴⁰⁵ H.D. 1065, s. 14

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde Seyyid Abdulhadi Efendi binası camiide yevmi bir akçe ile imam olan hafız İbrahim’e tecdid.¹⁴⁰⁶(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye Camii’nde yevmi isneyn ve hamış bade’l-asr ba-muayyene hadis-i şerif kârîsi olan Hafız İbrahim bin Mustafa ba-işaret-i aliyye mutasarrıf olub tecdid.¹⁴⁰⁷(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Mahallesi’nde Koca Beyzade Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi binası Adliye ismiyle müsemma caminin taşrasında vakt-i zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile imam olan İbrahim’e tecdid.¹⁴⁰⁸(Şehri Rebiu’l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara’da Pazar-ı Ganem Sükû’nda Koca Beyzade Seyyid Mehmed Abdulhadi binası Adliye ismiyle müsemma camiide dört akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Abdullah Halife’ye tecdid.¹⁴⁰⁹(Şehri Rebiu’l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara’da Kocabeyoğlu Abdulhadi Efendi Camii ve Pazar-ı Ganem Camii demekle maruf camii şerifde kürsüde yevmi dört akçe ile Şeyh olan Sarı Halil fevt mahlûlünden İbrahim bin İsmail kendi arzuhali ve faziletlu Şeyhü’l-islam Dürriyade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri’nin işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu bin yüz doksan yedi senesi Şevval’inin yirmi altıncı günü tarihiyle müverraha ve musahhah sadır olan fermân-ı âli mucibince inayet.¹⁴¹⁰(Şehri Şevval 1197/Ağustos 1783)

¹⁴⁰⁶ H.D. 1065, s. 14

¹⁴⁰⁷ H.D. 1065, s. 14

¹⁴⁰⁸ H.D. 1065, s. 15

¹⁴⁰⁹ H.D. 1065, s. 18

¹⁴¹⁰ H.D. 1071, s. 67

Ankara’da Pazar-ı Ganem Sükû’nda Seyyid Mehmed Abdulhadi binası Adliye ismiyle müsemma camide Hacı Halil Efendi Vakfı’ndan almak üzere ba-muayyene yevm-i isneyn ve hamsde Şeyhu’l-kurra olan Seyyid Halil bin Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Arif bin Seyyid Halil’e Naibi Ahmed Raşid bade’l-arz Şeyhu’l-islâm Mevlana Seyyid Mehmed Arif Efendi Hazretleri’nin işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹⁴¹¹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1210/Kasım 1795)

Ankara’da es-Seyyid Abdulhadi Efendi Camii’nde ba-muayyene ile hatib olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu İbrahim bin Hafız İbrahim’e Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴¹²(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde es-Seyyid Abdulhadi Efendi bina eylediği camii Şerifi’nde bir akçe ile imam olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu İbrahim’e Naibi Sarı Fakihzade arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴¹³(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara’da vaki es-Seyyid Abdulhadi Efendi bina eylediği Adliye Camii Şerifi’nde yevm-i isneyn ve hamisde bade’l-asr ba-muayyene ile hadis-i şerif kıraat eden Hafız İbrahim bin Mustafa fevt mahlûlünden ve ulemadan Şehirlizade Mehmed zide ilmuhuya Naibi Sarı Fakihzade Ömer bade’l-arz Şeyhu’l-islam Mevlana Mustafa Aşır Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹⁴¹⁴(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara’da Seyyid Abdulhadi Efendi binası Adliye Camii’nde yevmi isneyn ve hamisde bade’l-asr ba-muayyene hadis-i şerif kıraat eden Şehirlizade Mehmed fevt mahlûlünden ve ulemadan es-Seyyid İsmail bin es-Seyyid Abdurrahman’a kendi

¹⁴¹¹ H.D. 531, s. 108

¹⁴¹² H.D. 531, s. 113

¹⁴¹³ H.D. 531, s. 113

¹⁴¹⁴ H.D. 531, s. 113

arzuhal mucibince ber-vechi istid'a buyrulmak ricasıyla faziletli semahatlu Şeyhu'l-İslam Mevlana Ahmed Es'ad Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 6 Zilkade 1220 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merhum Seyyid İsmail'e tevcih buyruldu.¹⁴¹⁵(Ocak 1806)

Ankara'da Kocabeyoğlu Abdulhadi Efendi Camii ve Pazar-ı Ganem demekle maruf caminin kürsüsünde yevmi dört akçe ile vaiz ve nâsıh olan İbrahim bin İsmail ferağından Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman'a tevcih ve yedine berat-ı âlişanım verilmek babında istid'ayı inayet etmeğin hamış-i arzuhalde derkenar mantukunca medine-i Ankara'da Kocabeyoğlu Abdulhadi Efendi Camii ve Pazar-ı Ganem demekle maruf caminin kürsüsünde yevmi dört akçe ile vaiz ve nâsıh olduğu medine-i mezbure ahalisinden İsmail Efendi bin İsa ve İbrahim Efendi bin Halil haberleriyle zahir ve numayan ve sahib-i arzuhal İbrahim bin İsmail hüsnü rızasıyla erbab-ı istihkakdan olduğu muhbiran-ı mezburan haberleriyle mütehakkık olan derun-ı arzuhalde mezkur isim Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman'a ferağ ve kasr-ı yed edüb nısıf fâriğ-i mezburun yedinde olan beratı zayı' olmağla zayı'inden beratı mutalebe olunmamak üzere cihet-i mezkure fâriğ-i mezburun kasr-ı yedinden merhum Seyyid İsmail Halife'ye tevcih ve yedine berat-ı âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak babında istid'ayı inayet eyledikleri bi'l-fiil evkaf müfettişi es-Seyyid Süleyman ilam etmeğin ilamı mucibince tevcih buyrulmak ricasına faziletli semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Ahmed Es'ad Efendi işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 16 Zilkade 1220 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.¹⁴¹⁶ (Şubat 1806)

¹⁴¹⁵ H.D. 532, s. 162

¹⁴¹⁶ H.D. 532, s. 162

Ankara’da Pazar-ı Ganem Sükû’nda Kocabeyzade es-Seyyid Mehmed Abdulhadi bina eylediği Adliye ismiyle müsemma camii Şerifi’nde yevmi dört akçe vazife ile evkat-ı hamsede ve cumada ve a’yadda müezzin olan Abdullah fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Veliyüddin bin Abdullah’a Naibi Cezbi Hasan arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴¹⁷(Şehri Şevval 1224/Kasım 1809)

Ankara Kazası’nda Kocabeyoğlu Abdulhadi Efendi Camii ve Pazar-ı Ganem demekle maruf camiinin kürsüsünde yevmi dört akçe ile vaiz ve nâsîh olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed bin Ali’ye Naibi Seyyid Hasan Tahir arzetmeğin işbu arz ve derkenara nazar olundukda Medine-i Ankara’da Kocabeyoğlu Abdulhadi Camii ve Pazar-ı Ganem demekle maruf camii şerif kürsüsünde yevmi dört akçe ile vaiz ve nâsîh olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman bundan akdem vefat etmekle yeri hali ve hizmet-i lazimesi mahlûl olmağla yerine erbab-ı istihkakdan olduğu Medine-i mezbure ahalilerinden Ahmed bin ahmed ve Hasan bin Murtaza haberleriyle zahîr ve mütehakkık olub derun-ı arzda ismi merkum Seyyid Mehmed bin Ali’ye tevcih buyrulmasını medine-i mezbur Naibi Seyyid Hasan Tahir efendinin mührü mutabık bir kıta arzı mucibince istid’ayı inâyet etmeğin ol vecihle cihet-i meskureyi mütevellisi mezburun mahlûlünden vazife-i mersumesiyle Seyyid Mehmede tevcih ve yedinde bir kıta berat-ı âlişan inayet ve ihsan buyrulmak babında evkaf müfettişi Mehmed Arif Efendi ilam etmeleriyle mucibince tevcih buyrulmak üzere faziletli semahatlu Şeyhü’l-İslam Mekkizade Mustafa Asım Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 27 Zilhicce sene 1249 tarihiyle müverraha ve musahhah fermân-ı âli sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁴¹⁸(Mayıs 1834)

¹⁴¹⁷ H.D. 533, s. 62

¹⁴¹⁸ H.D. 536, s. 79

1.2.19.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilki Muharrem 1140/Ağustos 1727, sonuncusu Zilhicce 1249/Mayıs 1834 tarihli olmak üzere toplam kırk yedi kayıt bulunmaktadır. Kayıtların dokuzar tanesi müezzin ve hadisi şerif karisi, yedisi hatip, altısı imam, beşi cuma vaizi, üçer tanesi vaiz ve nâsıh, birer tanesi de ramazan vaizi, kürsü şeyhi ve müteveli atamalarıyla ilgilidir. Müteveli ataması camide yapılacak Kuran talimi ve hadis nakli yapanların nukudu içindir.

Kayıtlarda Abdulhadi Camii, Adliye Camii, Pazar-ı Ganem Camii olarak geçen eser günümüzde ayakta değildir. Yıkılmadan önce Samanpazarı'nda Çarşı Sokak'ta yer alan camii 1941 yılında yol açmak için 5400 TL'ye istimlak edilerek yıkılmış, günümüzdeki Kurtuluş Camisi bu caminin parasıyla yapılmıştır.¹⁴¹⁹

1.2.20.KUTLUDÜĞÜN KARYESİ CAMİİ

1.2.20.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara kazası muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Kutludiğin nam karyede camii şerifde hatib Veli yeri Halil bin Yakub'a fariğ olub inayet.¹⁴²⁰ (1102/1690)

Ankara'da Kutludiğin nam karye camiinde imam olmayub Mehmed'e inayet.¹⁴²¹(Fi gurre-i Zilhicce 1119/Şubat 1708)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'nde Kutludiğin nam karyede camiide nim akçe ile hatib el-Hac Mehmed Halife rızasıyla Osman Halife bin Osman'a fâriğa olmağla Naibi Mehmed Sadık arzıyla inayet buyruldu. ¹⁴²² (Şehri Rebiu'l-evvel 1135/Aralık 1722)

¹⁴¹⁹Ankara Vakıf Eserleri, s. 292

¹⁴²⁰ H.D. 1138, s. 4

¹⁴²¹ H.D. 1067, s. 171

¹⁴²² H.D. 1137, s. 80

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Kutludiğin nam karyede camii şerife hatib lazım ve mühim olmağla bir akçe ile Ali Ali Halife ibni Beşe Bey'e Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.¹⁴²³(Fi gurre-i Rebiu'l-ahir 1142/Ekim 1729)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Kutludiğin nam karye camiinde nim akçe ile Hacı Mehmed kasr-ı yedinden hatib olan Osman ibni Osman'a beratı mucibince tecdid inayet.¹⁴²⁴(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Kutludiğin nam karye camiinde nim akçe ile hatib olan Osman ibni Osman nam kimesnenin iktidayı münafi sü-i hali olduğın meclis-i şer'e haber vermeleriyle ref'inden Hacı Mehmed bin Hasan'a Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.¹⁴²⁵ (Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da Kutludüğün nam karyenin imamı Mehmed fevt Osman'a inayet buyruldu.¹⁴²⁶(Şehri Şevval 1148/Şubat 1736)

Ankara'da Kutludiğin Karyesi'nde mescid-i şerife müceddeden minber va'zına izni hitabeti Hasan Halife'ye bir akçe ile inayet.¹⁴²⁷ (Receb 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Kutludiğin nam karyede vaki mescid-i şerifde imam olmayub es-Seyyid Ebubekir'e Naibi Yunus arzıyla tevcih berat.¹⁴²⁸(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara'da Kutludiğin Camii'nde nim akçe ile imamı Ali'ye tecdid.¹⁴²⁹(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

¹⁴²³ H.D. 1068, s. 131

¹⁴²⁴ H.D. 1068, s. 131

¹⁴²⁵ H.D. 1068, s. 131

¹⁴²⁶ H.D. 1068, s. 143

¹⁴²⁷ H.D. 1061, s. 114

¹⁴²⁸ H.D. 1061, s. 124

Ankara’da Kasaba Nahiyesi’nde Kutludiğin Karyesi Camii’nde hatib Hasan bin Mehmed kasr-ı yedinden İbrahim bin Abidin’e Naibi Ömer arzıyla buyruldu.¹⁴³⁰(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara’da Kutludiğin nam karyede vaki camii şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Osman fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed Halife’ye babası beratı mucibince bin yüz yetmiş senesi Şaban-ı şerifin yirmi yedinci günü tevcih ve sadaka buyruldu.¹⁴³¹(Mayıs 1757)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala’ya tabi Kutludiğin nam karyede camii şerifde bir akçe ile imam olan Mehmed bin Osman’ı kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid Hasan bin Osman Halife’ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹⁴³²(Şehri Şaban 1174/Mart 1761)

Ankara’da Kasaba-i Bala’ya tabi Kutlutekin nam karyede camiinde yevmi bir akçe ile imam olan Seyyid Hasan bin Osman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ömer’e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴³³(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara’da yine tabi-i Kasaba-i Bala’ya tabi Kutludiğin Karyesi’nde hasbi hatib olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu İdris’e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.¹⁴³⁴(Şehri Şaban 1198/Haziran 1784)

¹⁴²⁹ H.D. 1063, s. 80

¹⁴³⁰ H.D. 1063, s. 81

¹⁴³¹ H.D. 1063, s. 93

¹⁴³² H.D. 1063, s. 110

¹⁴³³ H.D. 1071, s. 45

¹⁴³⁴ H.D. 1071, s. 69

Ankara’da Kasaba-i Bala’da Kutludiğin Karyesi’nde camiinde ber-vech-i hasbi hatib olan İdris fevt mahlûlünden karındaşı Ömer bin İbrahim’e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁴³⁵(Şehri Şevval 1210/Nisan 1796)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla Nahiyesi’ne tabi Kutludiğin nam karye bundan akdem bazı mevânia mebni perişan ve bir kaç sene hâli olmak hasebiyle camii şerifesinde hatib olan na-bedid ve müddet-i vafireden beru ismi ve cismi na-malûm ve bu cihetle hizmet-i hitabet muattal ve el’ân karye-i mezbure camiine eda-i salat-ı cuma ve ideyn içün bir hatib nasbına eşeddi ihtiyac olmağla el-Hac Mustafa bin Osman nam kimesneye ber-vech-i hasbi tevcih olundu yedine berat-ı âlişân verilmek babında Naibi Mevlana Ahmed Yümni arz etmeğin kuyudata nazar olundukda hitabet-i mezkure müceddeden kayd ile ba-arz Naibi Ali’ye kırk üç senesi Rebiu’l-ahirinde tevcih olduğunu bade’-d-derkenar hatibi mevcut değil ise kaydı mucibince merkur Hacı Mustafa bin Osman’a tevcih buyruldu.¹⁴³⁶(Şehri Zilhicce 1212/Mayıs 1798)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla Nahiyesi’nde Kutludiğin nam karyede vakii camiide hasbi hatib olan el-Hac Mustafa ibni Osman fevt mahlûlünden oğlu Osman’a Naibi Sarı Fakihzade Osman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴³⁷(Şehri Receb 1214/Kasım 1799)

Ankara’ya muzafa Kasaba-i Bala’ya tabi Kutludiğin nam karyede camiide hasbi hatib olan İdris bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ömer bin Seyyid Hasan’a Naibi Şeyhzade Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴³⁸(Şehri Cemaziye’l-ahir 1234/Mart 1819)

¹⁴³⁵ H.D. 531, s. 109

¹⁴³⁶ H.D. 531, s. 112

¹⁴³⁷ H.D. 531, s. 113

¹⁴³⁸ H.D. 534, s. 132

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Kutludiğin Karyesi'nde camide yevmi bir akçe vazife ile imam olan Ömer bin es-Seyyid Hasan fevt mahlûlünden lede'l- imtihan istihkakı zahir ve numayan olan müteveffayı mezburun sulbi oğlu es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Ömer'e Naibi es-Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴³⁹(Selhi Muharremü'l-Haram 1239/Eylül 1823)

Ankara'ya muzafa Kasaba-i Bala'ya tabi Kutludiğin Karyesi'nde camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Seyyid Ömer bin Seyyid Hasan fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Hüseyin ibni Seyyid Ömer'e Naibi Seyyid Mehmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁴⁴⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1240/Ocak 1825)

Ankara muzafatından Bala'ya tabi Kutludiğin Karyesi'nde camiinde hasbi hatib olan Osman bin el-Hac Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Abdullah Hilmi arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁴⁴¹(Şehri Zilkade 1246/Nisan 1831)

Ankara'ya muzafa Bala'ya tabi Kutludiğin nam karyede camii şerifde hasbi hatib olan Seyyid Hüseyin bin Seyyid Ömer fevt mahlûlünden sulbi oğulları Seyyid Ömer ve Seyyid Ali nam karındaşlara Naibi Seyyid Hasan Tahir arzıyla iştiraken merkumana tevcih buyruldu.¹⁴⁴²(Şehri Zilkade 1247/Nisan 1832)

1.2.20.2.DEĞERLENDİRME

Cami ile ilgili ilki 1102/1690, sonuncusu Zilkade 1247/Nisan 1832 tarihli olmak üzere toplam yirmi üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on dördü hatip, sekizi imam atamasıyla ilgilidir. Bir kayıтта mescide yeniden minber va'z edilmek suretiyle camiye

¹⁴³⁹ H.D. 535, s. 93

¹⁴⁴⁰ H.D. 535, s. 98

¹⁴⁴¹ H.D. 536, s. 77

¹⁴⁴² H.D. 536, s. 77

çevrilmesini içermektedir. Kutludüğün Mahallesi günümüzde Mamak İlçesi'ne bağlıdır. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.21.MUSLU PAŞAZADE SALİH BEY CAMİİ

1.2.21.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Muslu Paşazade Salih Bey Müneccim Mahallesi'nde müceddeden bir camii şerif bina etmek için izni hümayun Naibi Abdulfettah arzıyla berat.¹⁴⁴³ (1156/1743)

Ankara'da Müneccim nam mevziide Muslu Paşazade Salih Bey müceddeden bina eylediği camii şerifin hitabeti Hüseyin Halife'ye bin Osman Halife'ye ba-muayyene Naibi Mustafa arzıyla berat.¹⁴⁴⁴(Şehri Şevval 1158/Ekim 1745)

Ankara'da Müneccim nam mevziide vaki merhum Muslu Paşazade Salih Bey nam sahibü'l-hayrın camii şerifinde ferraş olmayub lazım olmağla Hasan bin el-Hac Mehmed'e ber-vech-i hasbi müceddeden Naibi Abdullah Efendi arzıyla.¹⁴⁴⁵ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1159/Mart 1746)

Ankara'da Müneccim nam mevziide Muslu Paşazade Salih Bey bina eylediği camiinin ba-muayyene ile hatib ve evkat-ı zuhurda ve asırda imam olan Hüseyin bin Mustafa fevtinden kebir oğlu ve muhtar-ı cemaat Abdullah Halife'ye Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹⁴⁴⁶(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

¹⁴⁴³ H.D. 1061, s. 110

¹⁴⁴⁴ H.D. 1061, s. 114

¹⁴⁴⁵ H.D. 1061, s. 114

¹⁴⁴⁶ H.D. 1061, s. 128

Ankara'da Müneccim nam mevziide Muslu Paşazade Salih Bey Camii'nde evkat-ı mağrib ve işa ve fecr müezzinliği müceddeden bir akçe ile Osman bin Mustafa'ya inayet buyruldu.¹⁴⁴⁷(Şehri Zilkade Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankara'da Müneccim nam mevziide vaki Muslu Paşazade Salih Bey bina eylediği camii şerifde hatib ve vakt-i zuhur ve asrda ba-muayyene imam olan Abdullah Halife kendi hüsnü rızasıyla imamet ve hitabeti erbab-ı istihkakdan Osman Halife ibni cumaya kasr-ı yed etmeğin bin yüz yetmiş senesi Cemaziye'l-evvelinin altıncı günü tarihiyle Naibi Şeyh Mehmed Efendi etmeğin mucibince tevcih olunub ba-muayyene buyruldu.¹⁴⁴⁸(Ocak 1757)

Ankara'da Müneccim nam mevziide vaki Muslu Paşazade Salih Bey bina eylediği camii şerif vazife-i muayyenesiyle hatib vakit ve asrda dahi imam olan Osman Halife'nin atik beratı tecdid.¹⁴⁴⁹(Şehri Şevval 1171/Haziran 1758)

Ankara'da Müneccim nam karyede Muslu Paşazade Salih Bey Camii'nde vazife-i muayyene ile yevmi cumada vakt-i zuhur ve asrda müezzin Osman bin Mustafa fevt yerine oğlu Mehmed Halife'ye beratı atik mucibince tevcih buyruldu.¹⁴⁵⁰(Şehri Gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara Müneccim nam mevziide Muslu Paşazade Salih Bey binası camiinde ba-muayyene hatib ve vakt-i zuhur ve asrda dahi imam olan Osman bin Cuma'ya tecdid.¹⁴⁵¹(Şehri Muharrem 1190/Şubat 1776)

¹⁴⁴⁷ H.D. 1061, s. 132

¹⁴⁴⁸ H.D. 1063, s. 91

¹⁴⁴⁹ H.D. 1063, s. 99

¹⁴⁵⁰ H.D. 1063, s. 102

¹⁴⁵¹ H.D. 1065, s. 18

Ankara'da Müneccim nam mevziide Muslu Paşazade Salih Bey binası camiinde ba-muayyene hatib vakt-i zuhur ve asrda dahi imam olan Osman bin Cuma ferağından Mehmed bin Osman'a fâriğın beratı ve Naibi Seyyid Hasan Behceti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁵²(Cemaziye'l-ula 1190/Haziran 1776)

1.2.21.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilk kayıt 1156/1743, son kayıt Cemaziye'l-ula 1190/Haziran 1776 tarihlidir. Toplam on bir kaydın beşi imam, ikişer tanesi hatip ve müezzin ve bir tanesi de ferraş ataması içindir. 1156/1743 tarihli ilk kayıt Muslu Paşazade Salih Bey'e cami yaptırmak için izin verilmesiyle ilgilidir.

Muslu Paşazade ailesi Ankara'nın en tanınmış ailelerinden olup devlet ayanlarındandır.¹⁴⁵³

1.2.22.PUSAK(LAR) KARYESİ MESCİDİ-CAMİİ

1.2.22.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Pusak nam karyede mescidde hasbi imam Hüseyin fevt Mehmed Halife bin Halil'e Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.¹⁴⁵⁴(Şehri Zilhicce 1146/Mayıs 1734)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Pusaklar nam karyede mescid-i şerifin olmağla ahali-i karye ba-izni hümayun müceddeden minber vaz'eyledikleri camii şerife hatib nasb ve tayin olunmak lazım olmağla hitabet-i mezkure Seyyid Hasan bin

¹⁴⁵² H.D. 1071, s. 47

¹⁴⁵³ Mustafa Kaya, "Yerel Yönetici Olarak 18. Yüzyılda Ankara'lı Âyanlar", **Trakya Üniversitesi**

Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 5, Ocak-2013, s.141-162

¹⁴⁵⁴ H.D. 1068, s. 140

Ahmed'e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla ber-vechi hasbi tevcih buyruldu.¹⁴⁵⁵(Şehri Şaban 1219/Kasım 1804)

Ankara muzafatından Kasaba-i Süfla'ya tabi Pusaklar Karyesi'nde mescid-i şerifin cemaatı kesir olmağla ahali-i karye mescid-i mezbura ba-izn-i hümayun müceddeden minber vaz' eyledikleri camiide ber-vech-i hasbi hatib olan Seyyid Hasan fevt mahlûlünden sulbi oğlu Mustafa bin Seyyid.....yesinde olan babası beratı mucibince istid'a etmeğin merkuma tevcih buyruldu.¹⁴⁵⁶(Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

1.2.22.2.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Pursaklar İlçesi olarak bilinen, kayıtlarda Pusaklar Karyesi olarak geçen karyede bulunan eserle ilgili toplam üç kayıttan biri imam, ikisi hatip atamasıyla ilgilidir. Kayıtların ilk tarihi Zilhicce 1146/Mayıs 1734, son tarihse Muharrem 1229/Aralık 1813 dur. İlk kayıtta mescit olarak yazılan eser daha sonra karye halkı tarafından minber va'z edilerek camiye çevrilmiştir. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.23.SERBÖLÜK ALİ AĞA CAMİİ

1.2.23.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nin cemaati kesir olmağla mescid-i şerife Serbölük Ali Ağa müceddeden minber va'zına izni hümayun hitabeti Yunus Halife'ye bir akçe ile Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁴⁵⁷(Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki müceddeden bina olunan camii şerife bir müezzin lazım mühim olmağla yevmi iki akçe ile Hasan'a Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.¹⁴⁵⁸(Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

¹⁴⁵⁵ H.D. 532, s. 160

¹⁴⁵⁶ H.D. 534, s. 127

¹⁴⁵⁷ H.D. 1061, s. 108

Ankara'da Yenice Mahallesi'nde vaki camii şerifde yevmi birer akçe vazife ile imam ve hatib olan Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda mahlûlünden muhtarı cemaati Halil Halife' ibni Osman'a tevcih olunmak üzere Naibi Mustafa Efendi arzedüb berat olunmak üzere iken yine Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin hatibi olan Yunus Halife zikr olunan imamet ve hitabeti dahi müteveffayı merkumun mahlûlünden üzerinde berat eylediğinden gayri iki hitabeti bir kimesnede olmak maniatü'l-cem olmağla zikir olunan Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti merkum Yunus'un ref'inden kendüğe tevcih olunmak babında inayet taleb dahi derkenarına nazar olundukda Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti yevmi birer akçe vazife ile Cemaziye'l-evvel sene 1159 evailinde Hasan mahlûlünden barzuhal Yunus Halife'ye tevcih olunduğu ve Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi bir akçe ile hitabeti Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla Ramazan sene 1155 müceddeden Yunus Halife'ye tevcih olunduğu mukayyed olmağla mezbur Halil Halife muhtarı cemaati olduğunu ahali-i kazadan mazbutu'l-esami dört nefer kimesne haber vermeleriyle zikir olunan Yenice Mahallesi'nin camii imamet ve hitabeti mezbur Yunus'un ref'inden merkum Halil Halife'ye vechi meşruh üzere tevcih olundu Naibi mezbur Mustafa efendinin arzıyla.¹⁴⁵⁹ (Mayıs 1746)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki Serbölük Ali Ağa Camii'ne bir akçe ile bundan akdem hatib nasb olan Yunus kasr-ı yedinden İbrahim Halife'ye ba-berat tevcih.¹⁴⁶⁰(Evaili Şehri Receb Sene 1159/Temmuz 1746)

Ankara'da Yenice Mahallede vaki camiin yevmi birer akçe ile imam ve hatibi Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda kendi arzuhalı mucibince Yunus bin Salih'e Cemaziye'l-evvel sene 1159 ba'de't-tevcih camii mezburede birer akçe ile imam ve

¹⁴⁵⁸ H.D. 1061, s. 109

¹⁴⁵⁹ H.D. 1061, s. 116

¹⁴⁶⁰ H.D. 1061, s. 116

hatib olan Hasan bin Mustafa bila veled fevt oldukda mahlûlünden Halil bin Osman'a tevcih olunmak ricasına Naibi Mustafa Efendi arz ve tevcih buyrulmak imamet eylemek Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin hatibi Yunus zikir olunan imamet ve hitabeti dahi müteveffayı mezburun mahlûlünden kendüğe berat etdirüb iki hitabet bir kimesnede olmağla maniatü'l-cem' olmağla Yenice Mahallesi'nin imamet ve hitabeti merkum Yunus ref'inden tevcih olunmak babında inayet taleb etmeğin zikir olunan Yenice Mahallesi'nin yevmi birer akçe ile imamet ve hitabeti Hasan mahlûlünden Cemaziye'l-evvel sene 1159 ba-arzuhal Yunus'a tevcih olunduğu ve yine Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi yevmi bir akçe ile hitabeti Naibi Seyyid Abdullah arzıyla Ramazan sene 1155 müceddeden Yunus Halife'ye tevcih olunduğu ba'de'd-derkenar zikir olunan Yenice Mahallesi Camii'nin imamet ve hitabeti merkum Yunus'un ref'inden mezbur Halil'e Naibi mezbur Mustafa Efendi arzıyla tevcih olundukdan sonra sadır olan fermân-ı âliye imtisalen arzuhal ve derkenara nazar olundukda Ankara Yenice Mahallesi'nde camii şerifin yevmi birer akçe ile imam ve hatibi olan Hasan Halife fevt oldukda sahib-i arzuhal Yunus'a tevcih olundukdan sonra mezbur Yunus Medine-i mezburede Serbölük Ali Ağa Camii'nin dahi hatibi olub iki hitabeti maniatü'l-cem' dir deyu ciheteyndi mezbure Yunus ref'inden halen mutasarrıf olan Halil Halife'ye tevcih talebi mezbur Yunus mukaddema üzerinde olan Serbölük Camii'nin hitabeti İbrahim nam kimesneye ferağat etmekle maniatü'l-cem' olan iki hitabet olub imamet maniatü'l-cem' olmadığından merkum Yunus sıfru'l-yed ve sahib-i evvel olmağın hitabete müdahale eylemeyüb ancak imamet-i mezkure Yunus'a tevcih ve ibka buyrulmak ricasına istirham eylediğini Anadolu Kazaskeri Mevlana Mustafa Efendi Hazretleri ilam etmekle ilamları ve bin yüz altmış senesi Muharrem'inin yirmi birinci günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince ibka olundu.¹⁴⁶¹(Şubat 1747)

¹⁴⁶¹ H.D. 1061, s. 119

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki Serbölük Ali Ağa Camii'nde iki akçe ile cuma müezzini Hasan bin Abdullah kasr-ı yedinden Mustafa bin Abdullah'a Naibi Ahmed arzıyla buyruldu.¹⁴⁶²(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1163/Nisan 1750)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii Şerifi'nde bir akçe hatib İbrahim bin Yunus kasr-ı yedinden Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹⁴⁶³(Şehri Receb Sene 1166/Mayıs 1753)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki Araba Pazarı nam mevziide mescidden mübeddel camiide babası Ahmed mahlûlünden ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İbrahim fevt Ali bin el-Hac Süleyman'a Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.¹⁴⁶⁴(Şehri Receb Sene 1167/Nisan 1754)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiinin bir akçe ile hatibi Mehmed bin Mustafa'ya tecdid.¹⁴⁶⁵(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii demekle maruf camii şerifde iki akçe cuma müezzin olan Mustafa fevt mahlûlünden Ahmed bin Mustafa Halife'ye Naibi Hacı Emrullah arzıyla tevcih.¹⁴⁶⁶(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Öksüz Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nde bir akçe ile hatib Mehmed bin Mustafa Halife'ye tecdid.¹⁴⁶⁷(Şehri Şabanı'l-muazzam 1172/Mart 1759)

¹⁴⁶² H.D. 1061, s. 126

¹⁴⁶³ H.D. 1061, s. 131

¹⁴⁶⁴ H.D. 1061, s. 133

¹⁴⁶⁵ H.D. 1063, s. 80

¹⁴⁶⁶ H.D. 1063, s. 103

¹⁴⁶⁷ H.D. 1063, s. 104

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde kâin Araba pazarı nam mahalde kadimi mescid-i şerife minber va'z olmağla cami olub lakin salat-ı zuhur ve asriçün imam olmadığından cemaat-i kesiresi ve vakteyn-i mezkureteyni camii mezkûrun taşrasından eda olunmak için Mehmed bin Himmet Halife'ye Naibi Hayrullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁶⁸(Şehri Ramazan 1176/Mart 1763)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde vaki Serbölük Ali Ağa Camii'nde yevmi iki akçe ile yevmi cumada müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya müteveffa babası beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁴⁶⁹ (Şehri Şabanı'l-muazzam 1177/Şubat 1764)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı demekle maruf mahalde kâin mescidden mübeddel camiide ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Hacı Ali bin Musa bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ahmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁷⁰ (Şehri Muharrem Sene 1184/Nisan 1770)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Serbölük Ali Ağa Camii'nde yevmi iki akçe ile yevmi cumada müezzin olan Mustafa ferağından Osman bin Mehmed'e Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁷¹(Şehri Receb 1185/Ekim 1771)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı nam mahalde mescidden mübeddel camiine ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin Hacı Ali bin Musa bilaveled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ahmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁷²(Şehri Zilhicce Sene 1185/Mart 1772)

¹⁴⁶⁸ H.D. 1057, s. 41

¹⁴⁶⁹ H.D. 1057, s. 42

¹⁴⁷⁰ H.D. 1072, s. 95

¹⁴⁷¹ H.D. 1058, s. 11

¹⁴⁷² H.D. 1058, s. 9

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiide yevmi bir akçe ile hatib olan Mehmed bin Ali bilaveled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ahmed'e Naibi Ali İspiri arziyla tevcih buyruldu.¹⁴⁷³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'ndecamiide yevmi bir akçe ile hatib olan Mehmed bin Ahmed'etecdid.¹⁴⁷⁴ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı demekle maruf mahalde kâinmesciddenmübeddel camide ba-muayyene evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed bin Ahmed'etecdid.¹⁴⁷⁵(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camiinde bir akçe ile hatib olan Mehmed'etecdid.¹⁴⁷⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde camii şerifde yevmi bir akçe ile hatib olan Mehmed bilaveled fevt mahlûlünden Abdullah Halife'yeNaibi SemakovizadeAhmedNecib arziyla.¹⁴⁷⁷(Şehri Zilhicce 1198/Ekim 1784)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı demekle maruf mahalde mescidinden mübeddel camiide ba-muayyene ile evkat-ı hamsede müezzin olan Mehmed fevt mahlûlünden Mustafa Halife'yeNaibi SemakovizadeAhmedNecib arziyla tevcih buyruldu.¹⁴⁷⁸ (Şehri Zilhicce 1198/Ekim 1784)

¹⁴⁷³ H.D. 1059, s. 24

¹⁴⁷⁴ H.D. 1065, s. 15

¹⁴⁷⁵ H.D. 1065, s. 15

¹⁴⁷⁶ H.D. 1065, s. 15

¹⁴⁷⁷ H.D. 1071, s. 70

¹⁴⁷⁸ H.D. 1071, s. 70

1.2.23.2.DEĞERLENDİRME

Cami ile ilgili ilk kayıt Ramazan 1155/Ekim 1742, son kayıt Zilhicce 1198/Ekim 1784 tarihlidir. Toplam yirmi bir kayıttan sekizi hatip, altısı müezzin, dördü imam ve üçü de cuma müezzini atamalarıyla alakalıdır. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.24.SİNCAN KARYESİ CAMİİ

1.2.24.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'ya tabi Sincan nam karyede vaki camiinde nim akçe ile hatib ber-vechi hasbi mütevellî Ahmed fevt yerine İbrahim mahal deyu buyruldu.¹⁴⁷⁹ (Muharrem 1114/Mayıs 1702)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Sincan nam karyede camiide nim akçe ile hatib olan Ali mahlûlünden Mahmud Halife ibni Mustafa'ya Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁴⁸⁰ (Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

Ankara'da Aşağı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Sincan karyesinde camiin cihet-i hitabeti Mahmud'un fevtinden Mehmed'e Naibi Abdulfettah arzıyla berat.¹⁴⁸¹ (Rebiul-evvel 1158/Nisan 1745)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Sincan nam karyede vaki camii şerifde nim akçe ile hatib Mahmud bin Mustafa bila veled fevt olmağla mahlûlünden Abdunnebi ibni Abdulkerim Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁴⁸² (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1159/Nisan 1746)

Ankara'da Aşağı Kasabası'nda Sincan nam karyede camii şerifde ber-vechi hasbi hatib olan Mehmed bin Halife Hüseyin kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden sulbi

¹⁴⁷⁹ H.D. 1138, s. 7

¹⁴⁸⁰ H.D. 1068, s. 132

¹⁴⁸¹ H.D. 1061, s. 111

¹⁴⁸² H.D. 1061, s. 116

oğlu Mehmed Halife'ye ba-berat fariğa tevcih buyruldu.¹⁴⁸³ (Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara muzafatından Aşağı Kasabası'na tabi Sincan nam karyede camiinde hasbi hatib olan Mehmed fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı numayan olan Hasan Bali oğlu Hasan'a Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁸⁴ (Şehri Şevval 1219/Ocak 1805)

Ankara muzafatından Aşağı Kasabası'nda Sincan nam karyede camiide hasbi hatib olan Hasan ferağından Mustafa bin Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁴⁸⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1224/Mayıs 1809)

Ankara muzafatından Aşağı Kasabası'na tabi Sincan Karyesi'nde camiinde ber-vech-i hasbi hatib olan Mustafa bin Mehmed fevt mahlûlünden Seyyid Süleyman bin Seyyid Mehmed'e Naibi Mehmed Emin Efendizade Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁸⁶ (Şehri Ramazan 1236/Haziran 1821)

1.2.24.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili toplam sekiz kaydın tamamı hatip atamasıyla ilgilidir. Kayıtlarda ilk tarih Muharrem 1114/Mayıs 1702, son tarih Ramazan 1236/Haziran 1821'dir. Günümüzde mevcut olmayan camii Sincan ilçesinde bulunmaktaydı.

¹⁴⁸³ H.D. 1057, s. 39

¹⁴⁸⁴ H.D. 532, s. 160

¹⁴⁸⁵ H.D. 533, s. 61

¹⁴⁸⁶ H.D. 534, s. 134

1.2.25.SOLFASOL (SOLFASIL) KARYESİ MESCİDİ-CAMİİ

1.2.25.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Solfasıl Karyesi'nde mescidde hasbi imam Ali bî-berat olmağla Naibi Mehmed arzıyla berat inayet.¹⁴⁸⁷(Şehri Muharrem 1140)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Solfasıl Karyesi'nde vaki mescid-i şerifde nim akçe ile imam Ali fevt Hüseyin'e Naibi Hacı Abdulkерim arzıyla.¹⁴⁸⁸(Şevval 1154)

Ankara'da muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Solfasıl nam karyede vaki mescid-i şerifin hasbi imamı olan Ali fevt oldukda oğlu Yunus Halife müstehak iken ecanibden Hüseyin Halife kendüğe berat ettirmekle ahalisinden vukufu olanlardan istifsar gadr olub ve babası ciheti olduğunu haber verdiklerine binaen ref'inden ve babası mahlûlünden tevcih olunmak babında Naibi Seyyid Abdullah Efendi arz etmekle fi nefsi'l-emr ehliyeti var ise deyu tevcih buyruldu.¹⁴⁸⁹ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1161/Mayıs 1748)

Ankara'da Yukarı Kasaba'da Solfasıl nam karyede mescidde ber-vech-i hasbi imam olan Yunus fevt mahlûlünden Mustafa'ya inayet.¹⁴⁹⁰ (Şehri Şevval Sene 1190/Kasım 1776)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'da Solfasıl Karyesi'nde mescid-i şerifine ahali-i karye ba-izni hümayun minber vaz edüb hitabeti İsmail bin Mustafa'ya Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁹¹(Şehri Zilkade 1192/Kasım 1778)

¹⁴⁸⁷ H.D. 1143, s. 83

¹⁴⁸⁸ H.D. 1068, s. 152

¹⁴⁸⁹ H.D. 1061, s. 123

¹⁴⁹⁰ H.D. 1071, s. 47

¹⁴⁹¹ H.D. 1071, s. 51

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Solfasol nam karyede camiide hasbi hatib olan İsmail bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mustafa'ya Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu.¹⁴⁹²(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Solfasıl nam karyede vaki camide ber-vechi hasbi hatib olan Seyyid Mustafa ibni İsmail bila veled fevt mahlûlünden li-ebeveyn er karındaşı Seyyid Ebubekir ibni el-mezbur İsmail'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkum İsmail'e tevcih buyruldu.¹⁴⁹³(Şehri Cemaziye'l-ahir 1239/Şubat 1824)

1.2.25.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı ilki Muharrem 1140/Ağustos 1727, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1239/Şubat 1824 tarihli olmak üzere toplam yedi kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan dördü imam, üçü hatip atamasıyla ilgilidir. Zilkade 1192/Kasım 1778 kayıta karye ahalisinin mescide minber v'az ettirmek suretiyle camiye çevirdikleri yazılıdır.

Solfasol Altındağ İlçesi'ne bağlı bir mahalle olan Solfasol Köyü aynı zamanda Hacı Bayram-ı Velî'nin doğduğu ve irşat faaliyetlerine ilk başladığı yerdir. Hâlihazırda köyde var olan camii uzunlamasına dikdörtgen planlı taş kaideli, kerpiç duvarlı bir yapıdır. Hurufat kayıtlarında geçen caminin yirminci yüzyılda yenilenerek günümüze ulaşmış halidir.

¹⁴⁹² H.D. 531, s. 113

¹⁴⁹³ H.D. 535, s. 98

1.2.26.ŞEMSEDDİN MAHALLESİ MESCİDİ-CAMİİ

1.2.26.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Şemseddin Mescidi’nde muayyene ile imam Yusuf fevt yerine Mustafa mahaldır deyu inayet buyruldu.¹⁴⁹⁴ (1105/1693)

Ankara’da vaki sur içinde Şemseddin Mahallesi’nde kâin mescidinde bir akçe ile imam Mustafa rızasıyla Habib’e fariğ olub Naibi İsmail arzıyla buyruldu.¹⁴⁹⁵ (1113/1701)

Ankara’da Kangırı Kapısı kurbunda Şemseddin Mescidi’nde evkatda imam evkatda mütevellî Hasan fevt yerine Habib inayet buyruldu.¹⁴⁹⁶(Şevval 1113/Mart 1702)

Ankara’da Kangırı Kapısı kurbunda Şemseddin Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede imam ve mütevellî Habib’e bir akçe ile tecdid.¹⁴⁹⁷(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara’da Şemseddin Mahallesi Mescidi’nde müezzin Mehmed ferağından diğer Mehmed bin Abdullah’a inayet.¹⁴⁹⁸(Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara’da Kangırı Kapusu’nda Şemseddin Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede imam ve evkafının mütevellisi olan HabibHalife’ye bir akçe ile ba-berat-ı atik tecdid buyruldu.¹⁴⁹⁹(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

¹⁴⁹⁴ H.D. 1138, s. 6

¹⁴⁹⁵ H.D. 1138, s. 7

¹⁴⁹⁶ H.D. 1138, s. 7

¹⁴⁹⁷ H.D. 1067, s. 167

¹⁴⁹⁸ H.D. 1067, s. 171

¹⁴⁹⁹ H.D. 1068, s. 132

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed fevt karındaşı Mustafa bin Abdullah'a Naibi Abdulkерim arzıyla buyruldu.¹⁵⁰⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1147/Ağustos 1734)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerifdeevkat-ı selasede nim akçe ile müezzin Mustafa fevtinden sulbi oğlu Süleyman Halife'ye Naibi Şeyh Ahmed arzıyla buyruldu.¹⁵⁰¹(Şehri Ramazan 1153/Kasım 1740)

Ankara'da Şemseddin Mescidi iki olub biri dahil-i kal'ada ve biri varoşunda olmağla varoşunda olan Şemseddin Mahallesi'nde kâin mescide evkat-ı selasedeba-muayyene imam olan Habib fevt olmağlasulbi oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.¹⁵⁰²(Şehri Safer 1154/Nisan 1741)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki mescid-i şerife Mustafa Ağa müceddeden minber va'zına izni hümayun hitabeti Mehmed Halife'ye hüsnü rızasıyla arzıyla.¹⁵⁰³(Sene 1155/1742)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki Meydan Camii Şerifi'nde müezzin olmayıb lazım mühim olmağla ber-vech-i hasbi Hasan'a Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁵⁰⁴ (Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki camii şerifin kayyımı olmayub hasbi İbrahim'e Naibi es-Seyyid Ahmed arzıyla.¹⁵⁰⁵(Cemaziye'l-evvel Sene 1156/Haziran 1743)

¹⁵⁰⁰ H.D. 1068, s. 140

¹⁵⁰¹ H.D. 1068, s. 149

¹⁵⁰² H.D. 1068, s. 150

¹⁵⁰³ H.D. 1061, s. 108

¹⁵⁰⁴ H.D. 1061, s. 109

¹⁵⁰⁵ H.D. 1061, s. 109

Ankara'da Şemseddin Mahallesi caminin ferraşı olmayıb ber-vech-i hasbi Mahmud bin Ali'ye Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹⁵⁰⁶(Şehri Şevval Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi Mescidi'nde babası Mustafa mahlûlünden nim akçe ile evkat-ı selase müezzin Süleyman'a tecdid.¹⁵⁰⁷(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescidinde babası Habib mahlûlünden imam el-Hac Mehmed'e tecdid.¹⁵⁰⁸(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde Mustafa Ağa Camii'nde hasbi hatib Molla Ahmed'etecdid.¹⁵⁰⁹(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde Camii şerifde hasbi ferraşMahmud bin Ali'ye tecdid.¹⁵¹⁰(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerifdemübeddel camide vakt-i zuhur ve asrdaimam Rıdvan'atecdid.¹⁵¹¹ (Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki camii şerifdeber-vechi hasbi kayyım olan İbrahim Halife ibniAhmed'e inayet.¹⁵¹²(Şehri Şaban 1170/Nisan 1757)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki Mustafa Ağa bina eylediği camii şerifdeber-vechi hasbi hatib olan Rıdvan fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağla

¹⁵⁰⁶ H.D. 1061, s. 132

¹⁵⁰⁷ H.D. 1063, s. 80

¹⁵⁰⁸ H.D. 1063, s. 82

¹⁵⁰⁹ H.D. 1063, s. 83

¹⁵¹⁰ H.D. 1063, s. 83

¹⁵¹¹ H.D. 1063, s. 83

¹⁵¹² H.D. 1063, s. 92

mahlûlünden sulbi kebir oğlu Ali Halife'ye tevcih ricasına Naibi Mevlana el-Hac Emrullah Efendi arz.¹⁵¹³(Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifdevakt-i zuhur ve asrda ber-vechihasbi imam olan Rıdvan fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu Ali Halife'ye tevcih ricasına Naibi el-Hac Emrullah Efendi arzı mucibince tevcih buyruldu.¹⁵¹⁴ (Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mebni camii şerifdeber-vechi hasbi kayyım olan İbrahim bin Ahmed'in beratı tecdid.¹⁵¹⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Süleyman Halife'ye tecdid buyruldu.¹⁵¹⁶ (Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara'da varoşda vaki Şemseddin Mahallesi'nde kâinmescid-i şerifdeba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Ahmed fevt mahlûlünden sulbi oğulları Habib ve Abdullah Halife'lere ale'l-iştirak Naibi es-SeyyidMehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵¹⁷(Şehri Gurre-i Cemaziye'l-ahir 1179/Kasım 1765)

Ankara'da Kal'a varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerifdeba-muayyene imam olan Habib ve Abdullah nam karındaşlar iştirak mutasarrıflar iken Abdullah bilaveled fevt mahlûlünden hissese müştereki ve karındaşı Habib'e Naibi

¹⁵¹³ H.D. 1063, s. 101

¹⁵¹⁴ H.D. 1063, s. 101

¹⁵¹⁵ H.D. 1063, s. 109

¹⁵¹⁶ H.D. 1057, s. 40

¹⁵¹⁷ H.D. 1057, s. 45

Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵¹⁸(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde camiide evkat-ı zuhur ve asr ve a'yadda ve cumaatda müezzin olan Hasan bin Ali Cuma ve îdeyn müezzinliğini Süleyman'a fariğ olmağın Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵¹⁹(Şehri Şaban 1185/Kasım 1771)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Süleyman'a tecdid.¹⁵²⁰(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da varoşunda vaki Şemseddin Mahallesi'nde kâin mescid-i şerifdeba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Halil'in beratı tecdid buyruldu.¹⁵²¹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Süleyman bilaveled fevt mahlûlünden İbrahim bin Mehmed'e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵²²(Şehri Safer 1189/Nisan 1775)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidinde vakt-i zuhur ve asrda hasbi imam olan Ali ferağından oğlu Seyyid Hacı Hüseyin'e babası beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁵²³(Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

¹⁵¹⁸ H.D. 1072, s. 94

¹⁵¹⁹ H.D. 1058, s. 11

¹⁵²⁰ H.D. 1065, s. 14

¹⁵²¹ H.D. 1065, s. 15

¹⁵²² H.D. 1059, s. 28

¹⁵²³ H.D. 1071, s. 52

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerif vakfının nısıf muayyene ile mütevellisi olan Habib fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid diğêr Habibe ba-berat tevcih buyruldu.¹⁵²⁴(Şehri Şevval Sene 1194/Ağustos 1780)

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescide ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Habib fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Hacı Muallim-i Kur'an Hüseyin'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁵²⁵(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan İbrahim bin Mehmed ferağından Seyyid Mehmed bin Seyyid Halil'e ba-berat tevcih.¹⁵²⁶(Şehri Şevval 1204/Haziran 1790)

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescide ba-mu'ayyene evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Hacı Muallim-i Kur'an Hüseyin bilaveled fevt mahlûlünden li-ebeveyn karındaşı es-Seyyid Mehmed'e Naibi Zühdi es-Seyyid İsmail arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵²⁷(Şehri Safer 1210/Ağustos 1795)

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde mescide ba-muayyene evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid Mehmed bilaveled fevt mahlûlünden es-Seyyid İbrahim bin Ahmed'e Naibi Hafidzade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵²⁸(Rebi'ul-ahir 1211/Ekim 1796)

¹⁵²⁴ H.D. 1071, s. 54

¹⁵²⁵ H.D. 1071, s. 69

¹⁵²⁶ H.D. 530, s. 183

¹⁵²⁷ H.D. 531, s. 108

¹⁵²⁸ H.D. 531, s. 110

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Halil fevt mahlûlünden Mustafa bin Sunullah'a ba-berat.¹⁵²⁹ (Rebi'ul-ahir 1211/Ekim 1796)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile müezzin olan Mustafa ferağından es-Seyyid Ömer bin Hafız es-Seyyid Halil Halife'ye ferağı vaki ise merkuma ba-berat tevcih buyruldu.¹⁵³⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1215/Ekim 1800)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde Mustafa Ağa binası camiinde ber-vechi hasbi hatib olan Rıdvan oğlu Ali bilaveled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız İbrahim bin Ahmed'e derkenarı mucibince ber-vechi hasbi inayet buyruldu.¹⁵³¹(Şehri Safer 1222/Nisan 1807)

Ankara varoşunda Şemseddin Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid İbrahim bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız Eşref ve es-Seyyid Halil ibney es-Seyyid Ömer nam karındaşlara imamet-i mezkure ber-vechi iştirak Naibi es-Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkumana tevcih buyruldu.¹⁵³²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1243/Aralık 1827)

Ankara'da Şemseddin Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile müezzin olan es-Seyyid Ömer bin Hafız Halil fevt mahlûlünden sulbi oğulları es-Seyyid Hafız Eşref ve es-Seyyid Halil ibney es-Seyyid Ömer nam karındaşlara müezzinlik-i

¹⁵²⁹ H.D. 531, s. 110

¹⁵³⁰ H.D. 531, s. 115

¹⁵³¹ H.D. 532, s. 164

¹⁵³² H.D. 535, s. 96

mezkureber-vechi iştirak Naibi es-Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkumana tevcih buyruldu.¹⁵³³ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1243/Aralık 1827)

1.2.26.2.DEĞERLENDİRME

Şemseddin Mahallesi Mescidi ile ilgili ilki 1105/1693, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1243/Aralık 1827 tarihli olmak üzere toplam kırk kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on altısı imam, on biri müezzin, beşi vakıf mütevellisi, üçer tanesi kayyım ve hatip, ikişer tanesi cuma müezzini ve ferraş atamasıyla ilgilidir. 1155/1742 tarihli kayıta ise mescide Mustafa Ağa tarafından minber va'z edildiği yazılıdır. Ama kayıtlarda bundan sonraki tarihlerde de eserin bazen mescit olarak yazıldığı görülmektedir. Camii günümüze ulaşamamıştır.

1.2.27.YAKACIK KARYESİ CAMİİ

1.2.27.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Yakacık Karyesi Camii'nde nim akçe ile hatib himmet fevtinden Osman bin Hasan'a Naibi İbrahim arzıyla inayet.¹⁵³⁴ (Şehri Saferü'l-hayr 1141/Eylül 1728)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Yakacık nam karyede camiide nim akçe ile hatib olan Osman fevt olmağla sulbi kebir oğlu Mehmed Halife'ye Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.¹⁵³⁵ (Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'ne tabi Yakacık nam karyede camiide yevmi nim akçe ile hatib olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵³⁶ (Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

¹⁵³³ H.D. 535, s. 96

¹⁵³⁴ H.D. 1144, s. 17

¹⁵³⁵ H.D. 1068, s. 150

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Yakacık nam karyede camiide yevmi nim akçe ile imam olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵³⁷(Şevval 1184/Ocak 1771)

Ankara'da Kasaba Nahiyesi'nde Yakacık nam karyede camiide yevmi nim akçe ile hatib olan Seyyid Mustafa bila veled fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Hüseyin'e Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵³⁸(Şehri Şaban 1188/Ekim 1774)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Yakacık karyesinde camiinde nim akçe ile hatib olan Seyyid Hüseyin fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Ali'ye ba-berat-ı atik tevcih buyruldu.¹⁵³⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1204/Kasım 1789)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Yakacık Karyesi'nde camiide yevmi nim akçe vazife ile hatib olan Seyyid Ali fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹⁵⁴⁰(Şehri Şevval 1227/Ekim 1812)

1.2.27.2.DEĞERLENDİRME

Yakacık Mahallesi günümüzde Yenimahalle İlçesi sınırları içindedir. Kayıtların tutulduğu dönemde karye olan mahallenin camii ile ilgili altısı hatip, biri imam atamasını içeren toplam yedi kayıt mevcuttur. Kayıtlarda ilk tarih Safer 1141/Eylül 1728, son tarih Şevval 1227/Ekim 1812'dir. Cami günümüzde mevcut değildir.

¹⁵³⁶ H.D. 1072, s. 92

¹⁵³⁷ H.D. 1072, s. 95

¹⁵³⁸ H.D. 1059, s. 28

¹⁵³⁹ H.D. 530, s. 182

¹⁵⁴⁰ H.D. 534, s. 125

1.2.28.YAKUPABDAL KARYESİ CAMİİ

1.2.28.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Kazası’na tabi Yakub Abdal nam karyede camiin hatibi olmayub Osman’a hasbi inayet.¹⁵⁴¹(Ramazan 1109/Mart 1698)

Ankara’da Yakub Abdal Karyesi’nde camiide imam hatib Osman fevtinden oğlu Mustafa’ya inayet.¹⁵⁴²(Fi Gurre-i Saferü’l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara’da Yakub Abdal Camii’nde müezzin Osman fevt oğlu Mehmed’e inayet.¹⁵⁴³(Fi Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi’ndevaki Yakub Abdal nam karye camii Şerifi’nde kayyım olmayub lazım ve mühim olmağla nim akçe ile Ali Halife’ye inayet buyruldu.¹⁵⁴⁴(Şehri Receb 1137/Mart 1725)

Ankara’da Kasaba Nahiyesi’nde Yakub Abdal Karyesi Camii’nde nim akçe ile hatib Mustafa fevtinden kebir oğlu Hasan’a Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁵⁴⁵(Şehri Saferü’l-hayr 1141)

Ankara’da Kasaba Nahiyesine tabi Yakub Abdal Karyesi Camii’nde nim akçe ile hatib Hasan ferağından Nasuh Halife’ye ba-berat fariğ inayet.¹⁵⁴⁶(Şehri Ramazan 1143/Mart 1731)

¹⁵⁴¹ H.D. 1140, s. 59

¹⁵⁴² H.D. 1067, s. 168

¹⁵⁴³ H.D. 1067, s. 171

¹⁵⁴⁴ H.D. 1137, s. 82

¹⁵⁴⁵ H.D. 1144, s. 16

¹⁵⁴⁶ H.D. 1068, s. 132

Ankara muzafatından Kasaba Nahiyesi'ne tabi Yakub Abdal nam karyede camiide nim akçe ile kayyım olan Ali fevt Halil bin Abduşşekür'e Naibi Abdurrahim arzıyla buyruldu.¹⁵⁴⁷(Şehri Şevval 1148/Şubat 1736)

Ankara Ulya Kasabası'na tabi Yakub Abdal nam karyede vaki camii şerifin müezzini olmayub Cafer Halife Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.¹⁵⁴⁸(Cemaziye'l-ahir Sene 1155/Ağustos 1742)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal nam karye camiine bir akçe ile hatib olan Nasuh bin hasan fevt Hasan bin Himmet'e Naibi Abdullah Efendi arzıyla.¹⁵⁴⁹(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1159/Nisan 1746)

Ankara'da Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal Camii'nde evkat-ı hamsede imam olan Mehmed bin Osman bila veled fevt mahlûlünden Ebubekir bin Ömer'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁵⁰(Şehri Zilhicce Sene 1185/Mart 1772)

Ankara muzafa Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal nam karyede camiide ber-vechi hasbi hatib olan Hasan bila veled fevt mahlûlünden Halil bin Musa'ya Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁵¹(Şehri Safer 1186/Mayıs 1772)

Ankara'da Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal nam karyede camiinde ber-vechi hasbi hatib olan Halil bin Musa ferağından Mustafa bin Mustafa'ya Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁵²(Safer 1191/Mart 1777)

¹⁵⁴⁷ H.D. 1068, s. 143

¹⁵⁴⁸ H.D. 1061, s. 108

¹⁵⁴⁹ H.D. 1061, s. 116

¹⁵⁵⁰ H.D. 1058, s. 9

¹⁵⁵¹ H.D. 1058, s. 12

¹⁵⁵² H.D. 1071, s. 48

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya Yakub Abdal Karyesi'nde Camii Şerifi'nde ber-vech-i hasbi imam olan Ebubekir bila veled fevt mahlûlünden Salih bin Yusuf Naibi İ sazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁵³ (Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal Karyesi'nde camii şerifde hasbi hatib olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi İ smail Zühdü arzıyla tevcih.¹⁵⁵⁴ (Şehri Şaban 1198/Haziran 1784)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Yakub Abdal Karyesi'nde camiinde hasbi hatib olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Ahmed'e Naibi Abdullah Hilmi arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁵⁵⁵ (Şehri Zilkade 1246/Nisan 1831)

1.2.28.2.DEĞERLENDİRME

Camii ile ilgili ilki Ramazan 1109/Mart 1698, sonuncusu Zilkade 1246/Nisan 1831 tarihli olmak üzere toplam on beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan sekizi hatip, üçü imam, ikişer tanesi de müezzin ve kayyım atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

1.2.29.YEĞEN BEY CAMİİ

1.2.29.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Mehmed fevt oldukda hilaf-ı inha diğer Mehmed alub gadr etmekle ref'inden Mehmed'in oğlu Ahmed'e Naibi Rıdvan arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁵⁶ (Rebiu'l-ahir 1103/Aralık 1691)

¹⁵⁵³ H.D. 1071, s. 51

¹⁵⁵⁴ H.D. 1071, s. 69

¹⁵⁵⁵ H.D. 536, s. 77

¹⁵⁵⁶ H.D. 1138, s. 3

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde müezzın Mehmed fevt yerine Hafız Mustafa inayet.¹⁵⁵⁷(Sene 1103/1691)

Ankara’da Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey Camii’nde kayyım İbrahim üzerinden Mustafa almağa nim akçe ile inayet.¹⁵⁵⁸(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde devirhan Ali ferağat oğlu Hidayetullah’a.¹⁵⁵⁹(1105/1693)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde imam Abdullatif ferağından oğlu Seyyid Ahmed’e inayet.¹⁵⁶⁰(Şehri Rebiu’l-ahir 1105/Kasım 1693)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde bir buçuk akçe ile müezzın Hafız Mustafa’ya tecdid.¹⁵⁶¹(Şevval 1107/Mayıs 1696)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde ba-muayyene hatib Şeyh Veliyüddin ferağından İsa’ya kadısı Seyyid Abdulgani ¹⁵⁶²(Rebiu’l-sani 1109/Ekim 1697)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde yevmi cumada bir akçe ile devirhan Hidayetullah fevt Osman bin Ahmed’e ¹⁵⁶³(Rebiu’l-sani 1109/Ekim 1697)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde bir akçe ile ferraş Ahmed târik-i hizmet Mustafa’ya Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁵⁶⁴(Rebiu’l-evvel 1110/Eylül 1698)

¹⁵⁵⁷ H.D. 1138, s. 4

¹⁵⁵⁸ H.D. 1138, s. 5

¹⁵⁵⁹ H.D. 1138, s. 10

¹⁵⁶⁰ H.D. 1138, s. 11

¹⁵⁶¹ H.D. 1140, s. 56

¹⁵⁶² H.D. 1140, s. 58

¹⁵⁶³ H.D. 1140, s. 58

¹⁵⁶⁴ H.D. 1140, s. 60

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde bir akçe ile vaiz Veliyüddin oğlu İsmail’e ferağat olub Naibi Hacı Yusuf arzıyla.¹⁵⁶⁵(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara’da vaki Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey Camii’nde bir akçe ile ferraş Mustafa fevt yeri Seyyid Mehmed’e inayet buyruldu.¹⁵⁶⁶(Şehri Zilhicce 1114/Nisan 1703)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde evkat-ı hamsede nim akçe ile Abdullatif ferağından imam olan es-Seyyid Ahmed’e.¹⁵⁶⁷ (1115/1703)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde cuma günü iki akçe ile devirhan Osman’a tecdid.¹⁵⁶⁸(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde cumada vaiz İsmail’e tecdid.¹⁵⁶⁹(Fi Gurre-i Muharremü’l-haram 1116/Mayıs 1704)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde muayyene ile hatib İsa’ya tecdid.¹⁵⁷⁰(Fi Gurre-i Muharremü’l-haram 1116/Mayıs 1704)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde muarraf olmayub ve bir devirhana dahi muhtaç olmağla bir buçuk akçe ile Molla Ahmed’e ba-arzı inayet buyruldu.¹⁵⁷¹(Şehri Ramazan 1137/Mayıs 1725)

¹⁵⁶⁵ H.D. 1138, s. 7

¹⁵⁶⁶ H.D. 1138, s. 9

¹⁵⁶⁷ H.D. 1138, s. 9

¹⁵⁶⁸ H.D. 1067, s. 167

¹⁵⁶⁹ H.D. 1067, s. 168

¹⁵⁷⁰ H.D. 1067, s. 168

¹⁵⁷¹ H.D. 1137, s. 82

Ankara'da Yeğen Bey Camii Şerifi'nde yevmi bir buçuk akçe ile evkat-ı selase müezzini olan Hafız Mustafa fevt olub Abdullah bin Mahmud Naibi Abdulfettah arzıyla inayet.¹⁵⁷²(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Yeğen Bey Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile eyyam-ı cumada vaiz olan Ali fevt olub Eyübzade Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla.¹⁵⁷³(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nin bir akçe ile devirhan olan Hafız Mustafa fevtinden Mustafa ibni Ahmed'e inayet.¹⁵⁷⁴ (1140/1727)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi cumada bir akçe ile vaiz olan Mehmed mahlûlünden Seyyid Mehmed'e Naibi Abdulfettah arzıyla. ¹⁵⁷⁵ (Muharrem 1143/Temmuz 1730)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile hatib olan Mehmed mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Abdulfettah arzıyla.¹⁵⁷⁶(Muharrem 1143/Temmuz 1730)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile hatib Mehmed mahlûlünden mutasarrıf Seyyid Mehmed'e beratı mucibince tecdid inayet. ¹⁵⁷⁷ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde evkat-ı hamsede nim akçe ile imam olan Seyyid Ahmed babası Abdullatif ferağından mutasarrıf olub beratı tecdid.¹⁵⁷⁸(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

¹⁵⁷² H.D. 1143, s. 82

¹⁵⁷³ H.D. 1143, s. 83

¹⁵⁷⁴ H.D. 1143, s. 86

¹⁵⁷⁵ H.D. 1144, s. 18

¹⁵⁷⁶ H.D. 1144, s. 18

¹⁵⁷⁷ H.D. 1068, s. 131

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde Hafız Mustafa mahlûlünden bir buçuk akçe ile eyyam-ı cumaatda ve evkat-ı hamsede müezzin Abdullah bin Mahmud'a tecdid.¹⁵⁷⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1144/Eylül 1731)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir buçuk akçe ile muarrif ve devirhan olan Ahmed fevt sulbi oğlu Mustafa'ya Naibi Abdurrahim arzıyla buyruldu.¹⁵⁸⁰(Şehri Ramazan 1148/Ocak 1736)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile eyyam-ı cumaatda vaiz olan es-Seyyid Nasuh ibni Ali ferağından Halil ibni Yahya'ya Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.¹⁵⁸¹(Şehri Zilhicce 1149/Nisan 1737)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde vaki Yeğen Bey Camii Şerifi'nde nim akçe ile devirhan olan Osman bin Ahmed rızasıyla Molla Mustafa bin Ahmed'e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁵⁸²(Şehri Zilkade 1151/Şubat 1739)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde vaki Yeğen Bey Camii'nde iki akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Ahmed bin Abdullatif fevt olmağla sulbi oğlu Seyyid Abdullatif dahi istihkakı olmayub mezkurun mahlûlünden ve merkumun adem-i istihkakından muhtar cemaati olan hafız Seyyid Ömer bin Osman Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁵⁸³(Şaban Sene 1159/Ağustos 1746)

¹⁵⁷⁸ H.D. 1068, s. 133

¹⁵⁷⁹ H.D. 1068, s. 134

¹⁵⁸⁰ H.D. 1068, s. 134

¹⁵⁸¹ H.D. 1068, s. 153

¹⁵⁸² H.D. 1068, s. 146

¹⁵⁸³ H.D. 1061, s. 118

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile kayyım Ahmed fevt oğlu Ali'ye ba-berat buyruldu.¹⁵⁸⁴(Şehri Şaban Sene 1164/Haziran 1751)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir buçuk akçe ile evkat-ı hamse ve cuma müezzini olan Abdullah fevt oğlu Şerafeddin'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹⁵⁸⁵(Şehri Şevval Sene 1164/Ağustos 1751)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde Muarrifzade Vakfı'ndan bir akçe ile muarriflik müceddeden Mustafa'ya inayet buyruldu.¹⁵⁸⁶(Şehri Receb Sene 1166/Mayıs 1753)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile hatib Seyyid Mehmed kasr-ı yedinden Halil'e ba-berat buyruldu.¹⁵⁸⁷(Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1167/Mart 1754)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir buçuk akçe ile babası Ahmed mahlûlünden devirhan ve muarrif Mustafa'ya tecdid.¹⁵⁸⁸(Şehri Cemaziye'l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir buçuk akçe ile devirhan diğer Mustafa'ya tecdid.¹⁵⁸⁹(Şehri Cemaziye'l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile devirhan Mustafa'ya tecdid.¹⁵⁹⁰(Şehri Cemaziye'l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde hatib Halil'e tecdid.¹⁵⁹¹(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

¹⁵⁸⁴ H.D. 1061, s. 129

¹⁵⁸⁵ H.D. 1061, s. 129

¹⁵⁸⁶ H.D. 1061, s. 132

¹⁵⁸⁷ H.D. 1061, s. 133

¹⁵⁸⁸ H.D. 1063, s. 79

¹⁵⁸⁹ H.D. 1063, s. 79

¹⁵⁹⁰ H.D. 1063, s. 79

Ankara’da Yeğen Bey Camii Şerifi’nde yevmi bir akçe ile yevmi cuma vaiz olan Halil bin Yahya fevt olmağla mahlûlünden Osman bin Mehmed’e tevcih buyrulmak ricasına istid’ayı inayet etmeğin faziletli semahatlu Şeyhu’l-islam Mevlana Damadzade Mustafa edamallahu teala fazailehu işaret etmeğin işaretleri mucibince bin yüz yetmiş senesi Recebû’ş-şerifin yirmi dördüncü günü tarihiyle Osman bin Mehmed’e tevcih ve sadaka buyruldu.¹⁵⁹²(Nisan 1757)

Ankara’da Yeğen Bey Camii Şerifi’nde bir buçuk akçe ile evkat-ı hamsede ve eyyam-ı cumada müezzin Şerafeddin Halife kendi hüsnü rızasıyla ammisî Mahmud oğlu Numan Halife’ye ba-berat-ı atik fâriğ tevcih.¹⁵⁹³(Şehri Gurre Cemaziye’l-ahir 1172/Ocak 1759)

Ankara Yeğen Bey Camii’nde bir akçe ile hatib olan Halil Halife’nin beratı tecdid.¹⁵⁹⁴(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara’da Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey bina eylediği camii şerifinde bir akçe ile kayyım olan Ali bin Ahmed fevt olub mahlûlünden es-Seyyid Osman bin İsmail’e Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹⁵⁹⁵(Şehri Cemaziye’l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara’da vaki Yeğen Bey Camii şerifin evkafı nezareti bir akçe ile Abdalbaki mahlûlünden mutasarrıf olan İbrahim bin Ahmed’e beratı zayı’ olmağla müceddeden

¹⁵⁹¹ H.D. 1063, s. 82

¹⁵⁹² H.D. 1063, s. 92

¹⁵⁹³ H.D. 1063, s. 104

¹⁵⁹⁴ H.D. 1063, s. 105

¹⁵⁹⁵ H.D. 1063, s. 110

zayı'den Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁵⁹⁶(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe buçuk akçe ile evkat-ı hamse ve eyyam-ı cumada müezzin olan Seyyid Şerafeddin bin Abdullah cihet-i mezkûr mutasarrıf olub hizmetinde kusuru yoğ iken akrabasından Numan bin Mahmud bir tarikle müezzinliği mezburun ferağından olmak üzere kendüye berat etdirüb gadr etmekle ref'inden mezbur Şerafeddin ve karındaşı İbrahim'e Naibi es-Seyyid Mehmed Emin Efendi arzıyla inayet buyruldu.¹⁵⁹⁷(Şehri Şaban 1178/Ocak 1765)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile yevmi cumada vaiz olan Osman bin Mehmed ferağından ulemadan oğlu Derviş Mehmed'e kendi arzuhali ve Şeyhu'l-islam Dürriade Mustafa işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁵⁹⁸(Şehri Saferü'l-hayr 1179/Temmuz 1765)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde vaki Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile kayyım olan Seyyid Osman fevt mahlûlünden oğlu İbrahim'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁵⁹⁹(Şehri Şaban 1179/Ocak 1766)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile hatib olan Halil ferağından oğlu Seyyid Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶⁰⁰(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Ahmed fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Halil'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰¹(Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

¹⁵⁹⁶ H.D. 1063, s. 110

¹⁵⁹⁷ H.D. 1057, s. 44

¹⁵⁹⁸ H.D. 1057, s. 45

¹⁵⁹⁹ H.D. 1057, s. 46

¹⁶⁰⁰ H.D. 1072, s. 92

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Mustafa ferağından Seyyid Abdullah bin Halil'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰²(Şehri Şevval 1185/Ocak 1772)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile kayyım olan Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Osman'a Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰³(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde ba-muayyene hatib olan Seyyid Abdullah zayı'den inayet.¹⁶⁰⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1191/Nisan 1777)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir akçe ile kayyım olan Seyyid İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed bin Seyyid Ali'ye Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰⁵ (Şehri Zilkade 1192/Kasım 1778)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir buçuk akçe ile devirhan ve muarraf olan Mustafa rızasıyla Seyyid Mustafa'ya ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratını verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Semakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰⁶(Şehri Şevval 1195/Eylül 1781)

¹⁶⁰¹ H.D. 1058, s. 10

¹⁶⁰² H.D. 1058, s. 12

¹⁶⁰³ H.D. 1071, s. 45

¹⁶⁰⁴ H.D. 1071, s. 48

¹⁶⁰⁵ H.D. 1071, s. 50

¹⁶⁰⁶ H.D. 1071, s. 63

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile yevmi cumada devirhan olan Mustafa bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mustafa bin Feyzullaha Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih.¹⁶⁰⁷(Şehri Şevval 1195/Eylül 1781)

Ankara'da Yeğen Bey Camii Şerifi'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Mustafa bin Ahmed cihet-i merkume mutasarrıf iken bundan akdem Seyyid Abdullah bin Halil'e rızasıyla ferağat edüb fariğ-i mezburun kasr-ı yedinden Hafız Seyyid Abdurrahman'a tevcih ve yedine berat-ı âlişan ihsan buyrulduğu hinden beru hizmet-i mezkure edada kusuru yoğ iken mezbur Mustafa yedinde olan atik beratı şerifiyle tecdid ve ol vecihle müdaheleye fırsatçı iken bila veled fevt olub beratı cedid mezkure mucibince cihet-i mezbure müteveffayı mezburun mahlûlünden Seyyid Mustafa Feyzullah'a tevcih ve inayet buyrulmak ricasına arz ve tevcih merkuma tevcih buyrulmasına ve'l-haletu hezihi ciheteyni mezbure müteveffayı mezburun kasr-ı yedinden merhum Seyyid Abdullah'ın ba berat-ı şerif men'i olduğunu mahallinde meclis-i şerde cemmi gafır haber vermeleriyle cihet-i mezbure Seyyid Mustafa bin Feyzullah'ın ref'inden sahib-i evvel merhum Seyyid Abdullah bin Halil'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih.¹⁶⁰⁸(Şehri Muharrem 1196/Aralık 1781)

Ankara'da Yeğenbey Camii'nde vazife-i muayyene ile hatib olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Halil ve Seyyid Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁰⁹(Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

Ankara'da Yeğenbey Camii'nde yevmi bir akçe ile devirhan olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Halil ve Seyyid Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶¹⁰(Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

¹⁶⁰⁷ H.D. 1071, s. 63

¹⁶⁰⁸ H.D. 1071, s. 63

¹⁶⁰⁹ H.D. 1071, s. 70

Ankara’da merhum Yeğen Bey binası camiide bir akçe ile devirhan olan Seyyid Ahmed ferağından Hafız Ali’ye ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶¹¹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde bir buçuk akçe ile evkat-ı hamse ve eyyam-ı cumada müezzin olan Seyyid Şerafeddin ve karındaşı İbrahim ferağından Süleyman bin Ahmed’e Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih. ¹⁶¹² (Şehri Rebiu’l-evvel 1204/Kasım 1789)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde bir buçuk akçe ile evkat-ı hamsede ve eyyam-ı Cumada müezzin olan Süleyman bin Ahmed ferağından Mustafa bin Mustafa’ya ba-berat tevcih.¹⁶¹³(Şehri Receb 1205/Mart 1791)

Ankara’da Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey Camii’nde bir akçe ile kayyım olan Seyyid Ahmed bin Seyyid Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶¹⁴(Şehri Rebi’ul-evvel 1212/Ağustos 1797)

Ankara’da Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey Camii Şerifi’nde yevmi bir akçe ile kayyım olan Mehmed bin es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Abdulhamid bin Mustafa’ya Naibi Ahmed İsa arzıyla tevcih buyruldu. ¹⁶¹⁵ (Şehri Muharrem 1213/Haziran 1798)

Ankara’da vaki ashab-ı hayratdan Yeğen Bey binası camiide bir akçe ile yevm-i cumada vaiz ve nâsih olan Derviş Mehmed fevt mahlûlünden Mehmed ibni Ali’ye

¹⁶¹⁰ H.D. 1071, s. 70

¹⁶¹¹ H.D. 1060, s. 164

¹⁶¹² H.D. 530, s. 182

¹⁶¹³ H.D. 530, s. 184

¹⁶¹⁴ H.D. 531, s. 111

¹⁶¹⁵ H.D. 531, s. 112

kendi arzuhal etmeğin lede'l-ımtihan istihkakı zâhir olmağla bizzat eda-yı hizmet etmek üzere mucibince tevcih buyrulmak ricasına alem-i ulema ve'l-mütebahhirin bi'l-fiil Şeyhu'l-islam Molla Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 24 Muharrem 1216 günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âlide Maliye tarafından cihet-i sairesi olduğundan ruûs-i hümayun tarafından hıfz olunmağla ruûs-i hümayun tarafından verilen ilmuhaber kaimesi mucibince tevcih buyruldu.¹⁶¹⁶(Haziran 1801)

Ankara'da vaki Yeğen Bey binası camiinde yevmi bir akçe ile yevm-i cumada vaiz ve nâsıh olan Mehmed bin Ali ferağından lede'l-ımtihan istihkakı numayan olan Mehmed bin Abdullah Naibi Moravizade Hamid arz etmeğin tayîn-i vâkıf-ı va'ziyye-i mezburenin hizmeti eda etmek üzere mucibince tevcih ve ihsan buyrulmak ricasına bi'l-fiil Şeyhu'l-islâm Mevlana Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹⁶¹⁷(Şehri Zilhicce 1216/Nisan 1802)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile kayyım olan Abdulhamid bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶¹⁸(Şehri Receb 1217/Ekim 1802)

Ankara'da merhum Yeğen Bey binası camiide yevmi bir akçe ile devirhan olan Hafız Ali bin Hacı Salih fevt mahlûlünden sulbi oğlu Hüseyin bin Hafız Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶¹⁹(Şehri Zilhicce 1220/Şubat 1806)

¹⁶¹⁶ H.D. 531, s. 117

¹⁶¹⁷ H.D. 531, s. 118

¹⁶¹⁸ H.D. 532, s. 157

¹⁶¹⁹ H.D. 532, s. 162

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile kayyım olan Ali bin Abdulmecid ferağından es-Seyyid Hafız Ali bin es-Seyyid İbrahim'e Naibi Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶²⁰(Şehri Zilhicce 1222/Ocak 1808)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nin Şeyhu'l-kurralığına meşruta evkafından olub medine-i mezburede Suluhan kurbunda attarlar sükunda kâin etraf-ı selasesi Seyyid Abdulhadi Efendi ve Dede Çelebi ve Duhancı Hacı Dede oğlu mülkleri ve taraf-ı rabi'i tarik-i âm ile mahdud bir bab attar dükkânı icaresinden almak üzere ba-muayyene camii mezkurda haftada iki gün Şeyhu'l-kurralık cihetine bila berat mutasarrıf olan Mustafa bin Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden ve ulemadan Kara Hafız Mustafa bin Süleyman'a Naibi ... Hasan bade'l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriyade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹⁶²¹(Şehri Şaban 1224/Eylül 1809)

Ankara'da Yeğen Bey binası camiide yevmi bir akçe vazife ile yevmi cumada vaiz ve nâsîh olan Mehmed bin Abdullah ferağından lede'l-imtihan istihkakı numayan olan es-Seyyid Ali bin Veli'ye Naibi Mehmed Salih arzetmeğin edayı hizmet eylemek üzere mucibince tevcih buyrulamak ricasına faziletlu semahatlu bi'l-fiil Şeyhu'l-islam Mevlana Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.¹⁶²²(Şehri Saferü'l-hayr 1226/Şubat 1811)

Ankara'da Yeğen Bey Camii'nde yevmi bir buçuk akçe vazife ile devirhan ve muarraf olan Seyyid Mustafa bin Receb ferağından seyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶²³(Şehri Safer 1227/Şubat 1812)

¹⁶²⁰ H.D. 532, s. 166

¹⁶²¹ H.D. 533, s. 62

¹⁶²² H.D. 533, s. 65

¹⁶²³ H.D. 533, s. 67

Ankara’da Eşhor Mahallesi’nde Yeğen Bey Camii’nde yevmi bir akçe ile kayyım olan Seyyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim ferağından Seyyid Mustafa bin Feyzullah ba-berat tevcih buyruldu.¹⁶²⁴(Şehri Safer 1227/Şubat 1812)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı hamse ve eyyam-ı cumada müezzin olan Mustafa bin Mustafa ferağından es-Seyyid İsmail ve Seyyid Mehmed ibney Ahmed’e iştirak Naibi es-Seyyid Hilmi Hasan arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶²⁵(Şehri Safer 1227/Şubat 1812)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nin Şeyhu’l-kurralığına meşruta evkafdan olub medine-i mezburede Suluhan kurbunda Attarlar Sükû’nda kâin etraf-ı selasesi Seyyid Abdulhadi Efendi ve Dede Çelebi ve Duhancı Hacı Dedeoğlu mülkleri ve taraf-ı rabi’i tarik-i âmm ile mahdud bir bab attar dükkânı icaresinden almak üzere ba-muayyene camii mezkûrda haftada iki gün Şeyhu’l-kurralık cihetine mutasarrıf olan Kurra Hâfız Mustafa bin Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Hâfız Abdullah Naibi el-Hac Hüseyin ba’de’l-arz bi’l-fiil Şeyhu’l-islâm Mevlana faziletli semahatlu Dürrizade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkurum Hâfız Abdullah’a tevcih buyruldu.¹⁶²⁶(Şehri Cemaziye’l-ahir 1228/Haziran 1813)

Ankara’da Yeğen Bey Camii’nde yevmi nim akçe ile devirhan olan Hüseyin bin Hâfız Ali fevt mahlûlünden Seyyid Hâfız Ali bin Seyyid İbrahim Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶²⁷(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara’da Yeğen Bey binası camiide bir akçe ile devirhan olan Seyyid Halil ve Seyyid Mehmed ibney Seyyid Abdullah nam karındaşlar mutasarrıflar iken mezbur

¹⁶²⁴ H.D. 533, s. 67

¹⁶²⁵ H.D. 533, s. 67

¹⁶²⁶ H.D. 534, s. 126

¹⁶²⁷ H.D. 534, s. 128

Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden hissesi sulbi oğlu Seyyid Mehmed Naim'e Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁶²⁸(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da Yeğen Bey binası camiide bir akçe ile vaiz ve nâsıh olan Seyyid Ali bin Veliyyüddin bila veled fevt mahlûlünden ve ulemeden Ali Avni ibni Ali istid'ayı inayet etmeğin sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara nazar olundukda fi'l-hakika va'ziye cihetine mutasarrıf olan merkum Seyyid Ali Efendi bundan akdem bila veled fevt olduğunu udul-i müsliminden ve medine-i mezbure ahalisinden Molla Hüseyin bin Halil ve Seyyid Mehmed bin Memiş ve Seyyid Mehmed Ağa bin Mehmed ve Molla Halil bin Süleyman nam kimesneler haber vermeleriyle cihet-i mezkure müteveffayı mezburun mahlûlünden sahib-i arzuhal mezbur Ali Avni Efendi tevcihi hususu işaret-i hazret-i Şeyhu'l-islâm sellemehu's-selamiye menut idüğünü faziletli semahatlu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Halil Paşazade Mehmed Arif Efendi Hazretleri ilâm etmeleriyle mucibince tevcih buyrulmak ricasına faziletli semahatlu bi'l-fiil Şeyhu'l-islâm Mevlana Seyyid Mehmed Zeynelabidin Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 21 Ramazan 1232 tarihiyle muverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁶²⁹(Şehri Zilhicce 1232/Ekim 1817)

Ankara Kazası'nda Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey Camii'nde bir akçe ile kayyım olan Seyyid Mustafa bin Feyzullah bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hâfız Ali bin Seyyid İbrahim'e Naibi Mehmed Emin Efendizade Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶³⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1236/Mart 1821)

¹⁶²⁸ H.D. 534, s. 128

¹⁶²⁹ H.D. 534, s. 131

¹⁶³⁰ H.D. 534, s. 134

Ankara'da Yeğen Bey binası camide nısıf vazife-i muayyene ile nısıf hisse hitabet cihetine mutasarrıf olan Seyyid Halil ibni Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed Tevfik ibni Seyyid Halil'e Naibi Seyyid Mehmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁶³¹(Şehri Muharrem 1240/Ağustos 1824)

Ankara'da Yeğen Bey binası camide nim akçe ile nısıf hisse devirhan olan Seyyid Halil ibni Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden hissesi sulbi oğlu Seyyid Mehmed Tevfik ibni Seyyid Halil'e Naibi Seyyid Mehmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁶³²(Şehri Muharrem 1240/Ağustos 1824)

Ankara'da Yeğen Bey binası camiide yevmi bir buçuk akçe ile devirhan ve muarraf olan Seyyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Hafız Mehmed ve Seyyid Hafız İbrahim nam karındaşlara Naibi Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkumana ber-vechi iştirak tevcih buyruldu.¹⁶³³(Şehri Rebiu'l-ahir 1243/Ekim 1827)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey binası camide yevmi bir akçe ile kayyım olan Seyyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Hafız Mehmed ve Seyyid Hafız İbrahim nam karındaşlara Naibi Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkumana ber-vechi iştirak tevcih buyruldu.¹⁶³⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1243/Ekim 1827)

Ankara'da Yeğen Bey binası camide yevmi nim akçe ile devirhan olan Seyyid Hafız Ali bin Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Hafız Mehmed ve

¹⁶³¹ H.D. 535, s. 98

¹⁶³² H.D. 535, s. 98

¹⁶³³ H.D. 535, s. 96

¹⁶³⁴ H.D. 535, s. 96

Seyyid Hafız İbrahim nam karındaşlara Naibi Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkumana ber-vechi iştirak tevcih buyruldu.¹⁶³⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1243/Ekim 1827)

Ankara'da Yeğen Bey binası camii şerifinde nısıf hisse vazife-i muayyene ile nısıf hisse hitabet cihetine mutasarrıf olan seyyid Mehmed Tevfik ve Seyyid Halil bila veled fevt mahlûlünden li-üm karındaşı ve müşteriki Seyyid Mehmed Naim Halife bin Seyyid Mehmed'e Naibi seyyid el-Hac Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶³⁶(Şehri Muharremü'l-haram 1245/Temmuz 1829)

Ankara'da Yeğen Bey binası camiide yevmi nim akçe ile nısıf hisse devirhanlık cihetine mutasarrıf olan Seyyid Mehmed Tevfik ibni Seyyid Halil bila veled fevt mahlûlünden nısıf hissesi li-üm karındaşı ve müşteriki Seyyid Mehmed Naib bin Seyyid Mehmede Naibi Seyyid el-Hac Ahmed Necib arzıyla tevcih inayet.¹⁶³⁷ (Şehri Muharremü'l-haram 1245/Temmuz 1829)

Ankara'da Eşhor Mahallesi'nde Yeğen Bey binası camiide yevmi nim akçe vazife ile devirhanlık cihetine Seyyid Hafız Mehmed ve Seyyid Hafız İbrahim ibney Seyyid Hafız Ali nam karındaşlar iştiraken mutasarrıflar iken mezburandan merkum Seyyid Hafız Mehmed fevt mahlûlünden karındaşı ve müşteriki Seyyid Hafız İbrahim Naibi Abdullah Hilmi arzıyla kaydı mucibince tevcih.¹⁶³⁸(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1247/Ağustos 1831)

Ankara'da Yeğen Bey binası camiide yevmi bir akçe vazife ile kayyımlik cihetine Seyyid Hafız Mehmed ve Seyyid Hafız İbrahim ibney Seyyid Hafız Ali nam karındaşlar iştiraken mutasarrıflar iken mezburandan merkum Seyyid Hafız Mehmed

¹⁶³⁵ H.D. 535, s. 96

¹⁶³⁶ H.D. 536, s. 76

¹⁶³⁷ H.D. 536, s. 76

¹⁶³⁸ H.D. 536, s. 77

bila veled fevt mahlûlünden nısıf hissesi karındaşı müşteriki Seyyid Hafız İbrahim Naibi Abdullah Hilmi arzıyla kaydı mucibince tevcih.¹⁶³⁹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1247/Ağustos 1831)

1.2.29.2.DEĞERLENDİRME

Yeğen Bey Camii ile alakalı toplam seksen dört kayıta ilk tarih Rebiu'l-ahir 1103/Aralık 1691, son tarih Rebiu'l-evvel 1247/Ağustos 1831'dir. Kayıtlardan yirmi yedisi devirhan, on üçü kayyım, on ikisi hatip, on biri cuma vaizi, onu müezzini, yedişer tanesi muarriif ve cuma müezzini, dördü imam, ikişer tanesi ferraş ve şeyhül kurra ve bir tanesi de vakfın nazırı için yapılan atamalardır.

Yeğen Bey Camii Ankara'nın günümüze ulaşamayan değerlerinden biridir. Anafartalar Mahallesi'nde eski Adliye binasının arkasında yer alan camii 1917 yılında çıkan yangınla harap olmuştur.¹⁶⁴⁰ Caminin kitabesi ve minaresinden kalan çini parçalar Etnoğrafya Müzesi'ne kaldırılmıştır.¹⁶⁴¹ Kitabesine göre 1438 Yigen namıyla meşhur Hacı Ahmet bin Hızır tarafından yaptırılmıştır.

¹⁶³⁹ H.D. 536, s. 77

¹⁶⁴⁰ Ankara Vakıf Eserleri, s. 307

¹⁶⁴¹ Konyalı, Ankara Camileri s. 91

2.MESCİTLER

2.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN MESCİTLER

2.1.1.AHİ TURA (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.1.1.1. TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacı Bayram-ı Veli Camii'nin yaklaşık iki yüz metre güney doğusunda bulunan mescit küçük bir mahalle mescidi şeklindedir. 14. yüzyılın sonu 15. yüzyılın başına tarihlendirilmektedir.¹⁶⁴² Zaten hurufat kayıtlarında da Ahi Tura Mahallesi Mescidi olarak geçmektedir. Özgün halini kaybeden mescit en son 2008 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kapsamlı bir şekilde restore edilmiştir. Çok sade bir dış görünüşe sahip olan mescit şu an evlerle ve işyerleriyle çevrilmiş vaziyettedir. Çeşitli olaylardan özgün halini kaybetmiş olan yapı, taş kaide üzerine kerpiç örgülü, çatı ile örtülü küçük bir mahalle mescididir.¹⁶⁴³ Enine dikdörtgen planlı cami, alçı mihraplı ve ahşap minarelidir.¹⁶⁴⁴ Ahşap minare sonradan eklenmiştir. Eskiden var olan son cemaat mahalli şimdi kapatılmıştır.¹⁶⁴⁵

2.1.1.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde vaki mescidde bir akçe ile müezzin Mustafa fevt yeri Ali'ye Naibi Yusuf'un arzı ile buyruldu.¹⁶⁴⁶ (Şehri Muharremü'l-haram 1115/Mayıs 1703)

¹⁶⁴² Ankara Vakıf Eserleri, Ankara 2015, s. 16

¹⁶⁴³ Ankara Vakıf Eserleri, Ankara 2015, s. 16

¹⁶⁴⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 39-40, Konyalı, Ankara Camileri s. 9, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 28-29.

¹⁶⁴⁵ Osmanlıda Ankara, s. 146

¹⁶⁴⁶ H.D. 1138, s. 9

Ankara'da Tura Mahallesi mescidinde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın Ali fevtinden Mehmed'e inayet.¹⁶⁴⁷ (Fi Gurre-i Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede muayyene ile imam Mehmed'e tecdid.¹⁶⁴⁸(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Ahi Tura Mescidi'nde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzın Hüseyin fevt Hasan bin Hızır'a Naibi Mehmed arzıyla.¹⁶⁴⁹ (Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi Mescidi'nin kayyımı olmayub Hızır bin Hüseyin'e müceddeden Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁶⁵⁰ (Şehri Şevval Sene 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Ahi Duran Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede imam olan Derviş Mehmed bin Mustafa mahlûlünden Molla Salih ibni Mustafa'ya Naibi Ahmed arzıyla inayet.¹⁶⁵¹ (Muharrem 1142/Temmuz 1729)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Salih bin Mustafa kasr-ı yedinden diğer Salih bin Derviş Mehmed'e Naibi Yunus arzıyla tevcih.¹⁶⁵² (Şehri Zilhicce 1161/Ekim 1748)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescid-i şerifde hasbi kayyım olan Hızır bin Hasan fevt olub mahlûlünden Mustafa bin Hasan'a Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih.¹⁶⁵³ (Şehri Gurre-i Receb'ı-ferd 1174/Şubat 1761)

¹⁶⁴⁷ H.D. 1067, s. 167

¹⁶⁴⁸ H.D. 1067, s. 167

¹⁶⁴⁹ H.D. 1143, s. 84

¹⁶⁵⁰ H.D. 1144, s. 16

¹⁶⁵¹ H.D. 1144, s. 17

¹⁶⁵² H.D. 1061, s. 124

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hasan bin Hıdır fevt olub mahlûlünden sulbi kebir oğlu Mustafa bin Hasan'a Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih.¹⁶⁵⁴(Şehri Gurre-i Recebû'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile müezzin ve kayyım olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Hasan'a inayet.¹⁶⁵⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Salih bin Derviş Mehmed ferağından Haydar Baba bin Salih'e ba-berat tevcih.¹⁶⁵⁶ (Şehri Safer 1203/Kasım 1788)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Haydar Baba fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa Baba'ya ba-berat.¹⁶⁵⁷ (Şehri Şaban 1205/Nisan 1791)

Ankara mahallatından Ahi Turan Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile müezzin ve kayyım olan Hüseyin bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e babası beratı mucibince ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹⁶⁵⁸ (Şehri Saferû'l-hayr 1231/Ocak 1816)

Ankara'da Ahi Tura Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mustafa Baba bin Haydar Baba fevt mahlûlünden oğulları Seyyid

¹⁶⁵³ H.D. 1063, s. 111

¹⁶⁵⁴ H.D. 1063, s. 111

¹⁶⁵⁵ H.D. 1059, s. 27

¹⁶⁵⁶ H.D. 1060, s. 167

¹⁶⁵⁷ H.D. 530, s. 184

¹⁶⁵⁸ H.D. 534, s. 129

Salih Baba ve Seyyid İbrahim Baba ve Seyyid Ahmed Baba ebna-i Mustafa Baba nam karındaşlara babaları beratı mucibince vaki ise merkuruna ber-vechi iştirak tevcih buyruldu.¹⁶⁵⁹ (Şehri Recebü'l-mürecceb 1239/Mart 1824)

2.1.1.3.DEĞERLENDİRME

Eserle ilgili olarak Hurufat Defterleri'nde on dört kayıt bulunmaktadır. En erken kayıt Muharrem 1115/Mayıs 1703 tarihli en son kayıt ise hicri Recep 1239/Mart 1824 tarihlidir. Kayıtlardan altı tanesi mescide yapılan imam atamasıyla, altı tanesi müezzin atamasıyla ve dört tanesinde kayyım atamasıyla ilgilidir.

2.1.2.AHİ YAKUP (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.1.2.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Günümüzde Ahi Yakup Cami adıyla bilinen yapı hurufat kayıtlarında Ahi Yakup Mahallesi Mescidi olarak kayıt altına alınmıştır.¹⁶⁶⁰ Kitabesinden yola çıkarak on üçüncü yüzyıl sonlarına tarihlendirmek mümkündür. Hacı Bayram-ı Veli Sokak'ta bulunan camiye doğu tarafından basamaklarla çıkılır. Taş temel üzerine kerpiçle yapılmış üzeri sıvanmış kiremit çatılı sade dış görünüşlü bir yapıdır.¹⁶⁶¹ İlk yapıldığında açık olan daha sonra kapatılan son cemaat mahalli 2009 yılında yapılan restorasyonla aslına uygun hale getirilmiştir. Son cemaat mahallinin alçı mihrabı orijinaldir.¹⁶⁶² Mihrabın en dışındaki bordür ve niş köşelikleri iç içe geçen çokgenlerle ve çiçek motifleriyle bezenmiştir. Harim uzunlamasına dikdörtgen yapıdadır. Alçı mihrabı haricinde özgünlüğünü yitirmiştir. Alçı mihrap tavana kadar uzanmaktadır. mukarnaslı mihrap nişinin köşelikleri ve mihrabın etrafı tıpkı son cemaat mahallinde

¹⁶⁵⁹ H.D. 535, s. 98

¹⁶⁶⁰ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 40-42, Konyalı, Ankara Camileri s. 9-12, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 376-377, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 23-27

¹⁶⁶¹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 40

¹⁶⁶² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 40

olduğu gibi çokgenler ve çiçek motifleri ile bezenmiştir. Harimde bulunan alçı mihrabın köşeliğinin tam ortasında açık mavi ve lacivert desenli “Milet” (İznik) kâsesi olarak belirtilen 20 cm. çapındaki kâse¹⁶⁶³ dikkat çeken bir başka unsurdur.

2.1.2.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Yakub Mescidi müezzin Şaban ferağından Ebubekir’e ba-arzı naib inayet.¹⁶⁶⁴ (Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi’nde Arslan Çavuş Vakfı’ndan bir akçe ile cüzhan Şaban fevt Celil’e inayet.¹⁶⁶⁵ (Gurre-i Ramazan 1117/Aralık 1705)

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi’nde müezzin Şaban fevt oğlu Hacı Minnet’e inayet.¹⁶⁶⁶ (Gurre-i Ramazan 1117/Aralık 1705)

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi demekle maruf mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam ve imamet-i merkume meşruta olan evkaf mütevellî olan Mehmed Halife bin Musa tecdid-i berat edüb üzerinde olmağla kasr-ı yedinden Hüseyin bin Satılmış’a ba-berat-ı fariğ inayet.¹⁶⁶⁷ (Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi’nin ferraşı olmayıb hasbi olmak üzere müceddeden Seyyid Ali bin Mehmed’e inayet buyruldu.¹⁶⁶⁸ (Şehri Şaban 1166/Haziran 1753)

Ankara’da Yakub Mahallesi’nde mescidin üç akçe ile Ali ferağından imamı Salih’e tecdid.¹⁶⁶⁹ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

¹⁶⁶³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 18

¹⁶⁶⁴ H.D. 1067, s. 169

¹⁶⁶⁵ H.D. 1067, s. 169

¹⁶⁶⁶ H.D. 1067, s. 170

¹⁶⁶⁷ H.D. 1068, s. 138

¹⁶⁶⁸ H.D. 1061, s. 132

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi’nde evkat-ı selasede imam ve meşruta olan vakıf müteveli Hüseyin’e tecdid.¹⁶⁷⁰ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara Ahi Yakub Mahallesi’nde vaki mescidinde yevmi üç akçe vazife ile imam olan Hasan Halife’nin beratı inayet.¹⁶⁷¹ (Şehri Ramazan 1169/Mayıs 1756)

Ankara mahallatından Ahi Yakub Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi üç akçe vazife ile imam olan Hasan fevt olmağın mahlûlünden Abdurrahim Halife’ye müteveffanın atik beratı mucibince vaki ise sadaka buyruldu.¹⁶⁷² (Şehri Şaban 1170/Nisan 1757)

Ankara’da Ahi Yakub Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Süleyman fevt olub mahlûlünden müteveffayı mezburun babası merkum Süleyman Halife’ye Naibi el-Hac Emrullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁷³ (Şehri Gurre-i Rebiu’l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara’da Ahi Yakub Mescidi’nde bir akçe ile evkat-ı selase imam ve imamet-i merkuma meşruta olan evkafın yevmi iki akçe ile mütevellisi olan Hüseyin Halife’ye beratı tecdid.¹⁶⁷⁴ (Şehri Gurre-i Rebiu’l-evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara’da Ahi Yakub Mahallesi ahalisinden ashab-ı hayratdan Hacı Pirli bin Ebubekir nam kimesne bundan akdem medine-i mezburede Dibek Mahallesi’nde bir taraftan Hacı Mehmed nam kimesne vakfı ve bir taraftan Karabet nam zimmi mülkü ve tarafeyni tarik-i âm ile mahdud olub mahalle-i mezbure Ahi Yakub’da kâin bina

¹⁶⁶⁹ H.D. 1063, s. 80

¹⁶⁷⁰ H.D. 1063, s. 82

¹⁶⁷¹ H.D. 1063, s. 89

¹⁶⁷² H.D. 1063, s. 93

¹⁶⁷³ H.D. 1063, s. 102

¹⁶⁷⁴ H.D. 1063, s. 107

eylediği mescid-i şerifde bir چراغ ikad olunub fazlası rakabesine sarf ve sarf olunmak üzere vakıf ve şart ve tayin eylediği bir bab mülk keçeci dükkânının mütevellisi olmayub müceddeden bir müteveli nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla mescidin imamı olan Abdurrahman bin Velîyüddin Halife'ye ber-vechi hasbi Naib Şeyhzade es-Seyyid Mehmed Refî' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁷⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara'da Ahi Yakub Mescid-i şerifinde bir akçe ile evkat-ı selase imam ve imamet-i mezbure meşruta olan vakfın yevmi iki akçe mütevellisi olan Hüseyin Efendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden sulbi oğlu Mustafa'ya ba-berat fariğ tevcih buyruldu.¹⁶⁷⁶ (Şehri Şabanı'l-muazzam 1177/Şubat 1764)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifinin yevmi bir akçe vazife ile imam olan Hüseyin ibni Satılmış rızasıyla imamet-i mezkûru sulbi oğlu Mustafa'ya ferağat edüb merkumun ferağından mezbure tevcih olunub lakin mezbur Mustafa'nın imamete bir vecihle liyakat istihkak ve isti'dadı olmayub gayet cüheladan olub salat-ı mafzuza fesadından bi haber ve menfur-ı cemaat olduğundan kendüye iktida bir vecihle mümkün ve muhtar-ı cemaat olmadığını ahalisi meclis-i şer'e haber vermeleriyle mezbur Mustafa'nın ref'inden erbab-ı istihkakdan fariğ-ı merkumun diğer oğlu muhtar-ı cemaat Seyyid Ahmed'e Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refî' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁷⁷ (Şehri Rebiu'l-evvel 1178/Ağustos 1764)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin olan Süleyman Halife kasr-ı yedinden el-Hac Osman Halife ve Ali nam karındaşlara Naibi

¹⁶⁷⁵ H.D. 1057, s. 42

¹⁶⁷⁶ H.D. 1057, s. 42

¹⁶⁷⁷ H.D. 1057, s. 43

Seyyid Mehmed Emin arzıyla iştirak tevcih buyruldu.¹⁶⁷⁸ (Şehri Ramazan 1178/Şubat 1765)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'ndekâin mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Hafız Seyyid Ahmed bin Hüseyin bi'l-fiil mutasarrıf olub yevmi iki akçe ile tevliyeti dahi imamına meşruta olmağla sağır karındaşı Mustafa'nın ref'inden merkuma Naibi Hacı Mustafa arzıyla müceddeden tevcih buyruldu.¹⁶⁷⁹ (Şehri Rebiu'l-evvel 1182/Temmuz 1768)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescid-i şerifde babası Hüseyin bin Satılmış ferağından yevmi bir akçe evkat-ı selasede imam ve imamete meşruta vakfının yevmi iki akçe ile mütevellisi olan Mustafa mutasarrıfıyken li-ebeveyn karındaşı Seyyid Ahmed bir tarikle berat etdirüb merkuma gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel merkume ibka olunub mutasarrıfıyken tekrar berat etdirüb gadr etmekle ref'inden merkum Mustafa'ya Naibi Süleyman arzıyla tevcih ve ibka buyruldu.¹⁶⁸⁰ (Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile imam ve imamet-i mezkure vakfının yevmi iki akçe ile mütevellisi Seyyid Hafız Ahmed bin Hüseyin mutasarrıfı iken li-ebeveyn karındaşı Mustafa berat etdirüb gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel merkume Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁸¹ (Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam ve imamet-i mezkureye meşruta vakfı dahi yevmi iki akçe ile tevliyetine mutasarrıf olan

¹⁶⁷⁸ H.D. 1057, s. 44

¹⁶⁷⁹ H.D. 1057, s. 50

¹⁶⁸⁰ H.D. 1072, s. 92

¹⁶⁸¹ H.D. 1072, s. 92

Hüseyin bin Satılmış hayatında rızasıyla oğlu Mustafa'ya ferağat edüb mutasarrıf iken merkum Hüseyin fevt oldukda diğer oğlu Seyyid Ahmed merkum Mustafa'nın fevtinden ve babası mahlûlünden kendüye berat etdirüb merkum Mustafa'ya külli gadri etmekle mezburun ref'inden kendüğe tevcih buyrulmak ricasına inayet taleb etmeğin sadır olan ferman-ı âliye imtisalen arzuhal ve derkenara nazar olundukda sahib-i arzuhal Mustafa pederi Hüseyin kasr-ı yedinden mutasarrıf iken pederi vefatında karındaşı Ahmed hile ile üzerine berat etdirüb derkenar natık olduğu üzere birkaç defa birbiri üzerinden ref ettirmeleriyle yedinde olan arz ve derkenarları üzere mezbur Ahmed'in ref'inden sahib-i evvel merkum Mustafa'ya tevcih ve yedine berat-ı âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak babında bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri faziletlu Damadzade Mehmed Murad Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları mucibince ref'inden sahib-i evveli merkuma tevcih ve berat olunmak deyu bin yüz seksen dört senesi Rebiu'l-ahir'inin altıncı günü tarihiyle sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.¹⁶⁸²(Temmuz 1770)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile imam ve imam olanlara meşrutiyet mescid-i mezkûr vakfının dahi yevmi iki akçe ile mütevellisi olan Hüseyin bin Satılmış bundan akdem fevt oldukda muhtar-ı cemaat olan kebir oğlu Seyyid Hafız Ahmed mevcud ve müstehak iken müteveffanın diğer oğlu Mustafa babası mezbur Hüseyin bundan akdem hasta ve alil oldukda beratlarını ber-takrib hafiyyen serriaten ve babası Hüseyin'in ferağından olmak üzere hilaf-ı inha ve hilaf-ı kanun yalnız kendüğe berat etdirüb mezbur Hüseyin'in kebir oğlu Seyyid Ahmed'e gadri külli ve babası nam parasından mahrum etmekle na ehil ve na müstahak ve menfur-ı cemaat olan Mustafa'nın ref'inden ahali ve cemaatin muhtarı merkum Seyyid Hafız Ahmed'e tevcih olunub hizmetinde kusuru yoğiken cüheladan salat-ı mefruzayı edaya bir türlü iktidarı olmayub iktida kat'an sahih değil iken menfuru'l-cema'a Mustafa tekrar hilaf-ı

¹⁶⁸² H.D. 1058, s. 9

inha ber-takribiyle berat etdirüb Seyyid Hafız Ahmed'e gadri külli eyledüğünü ahali-i fukahadan âsitânede müsafiren mevcud bi-garaz-ı müsliminden cemmi gafır ve cemmi kesir meclis-i şer'de ala tariki's-şahade haber vermeleriyle imamet ve tevliyet Mustafa'nın ref'inden Seyyid Hafız Ahmed'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arz ve bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Seyyid İbrahim Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları ve bin yüz seksen altı senesi Cemaziye'l-ahirinin onuncu günü tarihiyle sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.¹⁶⁸³(Eylül 1772)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi ahalisinden Hacı Piri bin Ebubekir bundan akdem mahalle-i mezbur Ahi Yakub'da binası mescidde bir çerağ ikad olunub fazlası rakabesine harç ve sarf olunmak üzere vakıf ve şart ve eylediği bir bab mülk keçeci dükkânının mütevellisi olan mescidin imamı Abdurrahim bin Veliyüddin'in vazifesi kalil olmağla zevayidinden ba-muayyene tevcih ricasına Naibi Ali İspiri arz etmeğin mucibince tevcih buyruldu.¹⁶⁸⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1186//Eylül 1772)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile imam ve imamı olanlara meşruta mescid-i mezkûr evkafın dahi yevmi iki akçe ile mütevellisi olan Seyyid Hafız Ahmed bin Hüseyin rızasıyla nısfını li-ebeveyn karındaşı Mustafa'ya fariğ olub nısfı dahi kendüğe ibka Naibi Ali İspiri arzıyla başka başka tevcih buyruldu.¹⁶⁸⁵ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1187/Ağustos 1773)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Hacı Osman ve Ali ibni Satılmış'a tecdid buyruldu.¹⁶⁸⁶ (Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

¹⁶⁸³ H.D. 1059, s. 21

¹⁶⁸⁴ H.D. 1059, s. 21

¹⁶⁸⁵ H.D. 1059, s. 24

¹⁶⁸⁶ H.D. 1065, s. 16

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mustafa'ya Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁸⁷ (Şehri Şaban 1189/Eylül 1775)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile imamet ve imam olanlara meşruta mescid-i mezkur dahi yevmi iki akçe ile iştirak mütevellisi Hafız Seyyid Ahmed ve karındaşı Mustafa kasr-ı yed merkum Seyyid Ahmed'in nısıf imam ve nısıf tevliyet mahlûlünden Pir Mehmede Naibi el-Hac Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁸⁸ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1192/Mart 1778)

Ankara mahallatından Ahi Yakub Mahallesi'nde yevmi bir akçe ile imamet ile imam olanlara meşruta mescid-i mezkure vakfın dahi yevmi iki akçe ile tevliyetin nısıflarına mutassarıf olan Pir Mehmed meclis-i şer' de mutasarrıf olduğu nısıf ciheteyni ferağat ve yedinde beratını verüb Mehmed kasr-ı yedinden Seyyid Ahmed'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁸⁹ (Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1193/Haziran 1779)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidinde bir چراغ ikad olunub fazlası rakabesine harc ve sarf olunmak Hacı Pirli bin Ebubekir sahibü'l-hayrın vakıf eylediği bir bab keçeci dükkânına vazife-i muayyene ile mütevellisi olan Abdurrahim ferağından Seyyid Abdullah bin Velîyüddin'e kasr-ı yed ve beratı verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Hacı Osman arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁹⁰ (Şehri Zilhicce 1196/Kasım 1782)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Mustafa fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid

¹⁶⁸⁷ H.D. 1071, s. 45

¹⁶⁸⁸ H.D. 1071, s. 49

¹⁶⁸⁹ H.D. 1071, s. 53

¹⁶⁹⁰ H.D. 1071, s. 65

Abdurrahman'a Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁹¹ (Şehri Rebiu'l-ahir 1202/Ocak 1788)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Ali ve Hacı Osman bin Satılmış nam karındaşlar iştiraken mutasarrıflar iken fevt mahlûllerinden ve Hacı Osman'ın oğlu Mehmed'in keff-i yedinden Osman ibni Hacı Mehmed'e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁹² (Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

Ankara mahallatından Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile nısıf imamına ve imam olanlara meşruta mescid-i mezkûr vakfının dahi bir akçe ile nısıf tevliyetine mutasarrıf olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden nısıf-ı aherine mutasarrıf karındaşı ve müşteriki Seyyid Hafız Ahmed'e Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.¹⁶⁹³ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olanlara meşruta mescid-i mezkûr vakfın dahi yevmi iki akçe ile mütevellisi olan es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Numan bin Süleyman'a ba-arzuhal bila veled fevti vaki ve sahib-i arzuhal muhtar-ı ahali ve bi'l-imtihan müstehak eylediği mahallinde inde'ş-şer'i mütehakkık olur ise şartıyla deyu 15 Zilhicce 1215 günü tarihinde müverrah ve müsahhah ferman-ı âli sadır olmağla sadır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁶⁹⁴(Nisan 1801)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olanlara meşruta mescid-i mezkûr vakfın dahi yevmi iki akçe ile mütevellisi olan

¹⁶⁹¹ H.D. 1060, s. 166

¹⁶⁹² H.D. 531, s. 109

¹⁶⁹³ H.D. 531, s. 114

¹⁶⁹⁴ H.D. 531, s. 116

Seyyid Hafız Ahmed fevt bila veled mahlûlünden ve ulemadan Seyyid İshak bin Süleyman, zîde ilmu huya, imamet ma'a't-tevliye ba-emri veliyyü'n-niami lede'l- imtihan istihkakı numayan olmağla ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹⁶⁹⁵ (Şehri Zilhiceti'ş- şerife 1215/Nisan 1801)

Ankara mahallatından Ahi Yakub Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam ve imam olanlara meşruta mescid-i mezbur vakfının yevmi iki akçe ile dahi mütevellisi olan Seyyid İshak bin Süleyman fevtinden oğlu Seyyid İsmail'e babası beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁶⁹⁶ (Şehri Zilhicce 1237/Ağustos 1822)

2.1.2.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak otuz dört kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan on sekiz tanesi mescide yapılan imam, on dört tanesi imamlık görevini yerine getirenlerin ücretlerini aldıkları vakfın mütevellisi, yedi tanesi müezzin, bir tanesi cüzhan ve bir tanesi de ferraş atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Şevval 1116/Ocak 1705 son kayıtsa Zilhicce 1237/Ağustos 1822 tarihli dir.

2.1.3.ARABA PAZARI (KAĞNI PAZARI) MESCİDİ

2.1.3.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hurufat kayıtlarında Araba Pazarı Mescidi olarak adlandırılan mescit günümüzde Kağni Pazarı veya Kağniçioğlu Camii olarak bilinmektedir. Denizciler Caddesi üzerinde bulunan cami on yedinci yüzyıl sonu ve on sekizinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁶⁹⁷ Planı enlemesine dikdörtgendir. Caminin sade giriş kapısı kuzeybatı tarafındadır. Silindirik gövdeli ahşap minaresi de yine aynı yerde bulunmaktadır. Ahşap kadınlar mahfeli harimin yarısına kadar uzanmakta olup gerek

¹⁶⁹⁵ H.D. 531, s. 117

¹⁶⁹⁶ H.D. 534, s. 134

¹⁶⁹⁷ Ankara Vakıf Eserleri, s. 100

işçiliği gerekse süslemeleriyle herhangi bir kıymeti yoktur. Alçı mihrabın bordürlerinde ve mihrap nişinin süslemelerinde yazı kuşakları ve geometrik bezemeler dikkat çekmektedir.¹⁶⁹⁸

2.1.3.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı Mescidi'nde imam Mehmed fevt Ahmed'e inayet.¹⁶⁹⁹ (Fi Gurre-i Zilhicce 1122/Ocak 1711)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı demekle maruf mevzide mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed fevt sulbi oğlu İbrahim Halife''ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.¹⁷⁰⁰ (Şehri Ramazan 1147/Ocak 1735)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı'nda kâin mescidin ferraşı olmayub lazım olmağla Ahmed bin Mustafa'ya Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.¹⁷⁰¹ (Şehri Saferü'l-hayr 1152/Mayıs 1739)

Ankara'a Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı Mescidi'nde ba-muayyene imam olan Osman'a tecdid.¹⁷⁰² (Şehri Rebiu'l-evvel 1169/Aralık 1755)

Ankara'da Öksüzce Mahallesi'nde Araba Pazarı'nda mescid-i şerifde muayyenesiyle imam Osman'a ba-berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.¹⁷⁰³ (Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

¹⁶⁹⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 74, Konyalı, Ankara Camileri s. 58, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 154-157.

¹⁶⁹⁹ H.D. 1067, s. 172

¹⁷⁰⁰ H.D. 1068, s. 141

¹⁷⁰¹ H.D. 1068, s. 147

¹⁷⁰² H.D. 1063, s. 85

¹⁷⁰³ H.D. 1063, s. 100

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Araba Pazarı Mescidi’nde ba-muayyene imam olan Osman’a.¹⁷⁰⁴ (Şehri Rebiu’l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara mahallatından Öksüzce Mahallesi’nde Araba Pazarı Mescidi’nde vazife-i muayyene ile imam olan Osman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Şeyh Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁰⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1196/Mart 1782)

Ankara’da Öksüzce Mahallesi’nde Araba Pazarı’nda mescidde ba-muayyene imam olan Seyyid Şeyh Mehmed bin Osman ferağından Şeyh Süleyman’a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁰⁶ (Şehri Receb 1207/Şubat 1793)

2.1.3.3.DEĞERLENDİRME

Eserle alaklı ilki Zilhicce 1122/Ocak 1711, sonuncusu Recep 1207/Şubat 1793 tarihli olarak toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Bunlardan yedi tanesi imam, bir tanesi de ferraş atamasıyla ilgilidir.

2.1.4.BORYACI (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.1.4.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Poyracı Mescidi olarak ta anılan mescit hurufat kayıtlarında Boryacı Mahallesi Mescidi, Boryacı Mescidi olarak kayıt altına alınmıştır.¹⁷⁰⁷ Hacettepe Üniversitesi’nin sıhhiye yerleşkesi içinde kalan mescit, etrafındaki yüksek binalar sebebiyle çoğu kişinin dikkatinden kaçmaktadır. Boyuna dikdörtgen planlı mescidin son cemaat mahalli kapalıdır. Minaresi olmayan mescidin çatısı kiremit kaplıdır. Batıda bir alt ve üst, doğuda iki alt bir üst, güneyde iki alt ve kuzeyde bir alt ve üç üst penceresi vardır.

¹⁷⁰⁴ H.D. 1065, s. 16

¹⁷⁰⁵ H.D. 1071, s. 64

¹⁷⁰⁶ H.D. 530, s. 187

¹⁷⁰⁷ Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 37, Konyalı, Ankara Camileri s. 28-30, Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 442-443, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 62-65

Kadınlar mahfili ahşaptan yapılmış olup iki ahşap direk taşımaktadır. Mescidin ahşap tavanı doğrudan mescidin duvarlarına oturmaktadır. Tavana çıtalar çakılarak baklavalara ve üçgenler meydana getirilmiştir. Bu alanlar kalemişi bezelidir. Alçı mihrap tavana kadar uzanmaktadır. Mukarnaslı mihrap nişi köşelerde sütuncelerle sınırlandırılmıştır. Mihrabın etrafında dışta nesih yazı kuşağı, daha sonra çokgenlerden oluşan motifler vardır. Köşeliklerde yıldızlar oluşturacak şekilde geometrik bir kompozisyon, alınlıkta ise yazı kuşağı yer alır. Üniversite alanında kalması sebebiyle bir ara yıkılması düşünülen mescit 1975 yılında V.G.M. tarafından onarılarak eski hüviyetine kavuşmuştur.¹⁷⁰⁸

2.1.4.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Boryacı Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile el-Hac Mahmud bin Seyyid Hafız İlyas'a inayet.¹⁷⁰⁹(Şehri Saferü'l-hayr 1141/Eylül 1728)

Ankara'da Boryacı Mahallesi'nde mescid-i şerifin kayyımı olmayub hasbi Ahmed'e Naibi es-Seyyid Halil arzıyla berat.¹⁷¹⁰(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Boyra nam-ı diğer Mahalle-i Boryacı Mescidi'nin Vakfı'ndan almak üzere yevmi dört akçe vazife ile imam olan Seyyid Ahmed üzerinde iken fevt olub deyu Osman nam kimesne berat etdirüb gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel Seyyid Ahmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷¹¹(Şehri Ramazan 1198/Temmuz 1784)

¹⁷⁰⁸ Altındağ'ın Manevi Coğrafyası, s. 178

¹⁷⁰⁹ H.D. 1144, s. 17

¹⁷¹⁰ H.D. 1061, s. 112

¹⁷¹¹ H.D. 1071, s. 69

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde mescidinde bir akçe ile müezzin olan Ömer bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden İbrahim bin Ahmed’e Naibi feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷¹²(Şehri Cemaziye’l-ahir 1207/Ocak 1793)

Ankara’da Boyra nam-ı diğer Mahalle-i Boryacı Mescid-i Şerif’i Vakfı’ndan almak üzere dört akçe ile imam olan Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden mahallinde lede’l-imtihan istihkakı numayan olan İbrahim bin Ahmed’e Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷¹³(Şehri Cemaziye’l-evvel 1217/Ağustos 1802)

Ankara’da Boryacı Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile müezzin olan İbrahim bin Ahmed kaydı mucibince rızasıyla es-Seyyid Mehmed bin Mehmed’e feragat ve kasr-ı yed olunmak babında Naibi Mevlana Süleyman Muhyiddin arzetmeğin mucibince kasr-ı yedinden tevcih ve beratı vilayetinde kaldığını ifade etmekle bundan sonra kaleme teslim olmak şartıyla ve bundan sonra kasr-ı yedine itibar olunmamak şartıyla şimdilik beratı verilip atik beratı mutalebe olunmaya deyu 5 Cemaziye’l-evvel 1222 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince ferağından merkuma tevcih buyruldu.¹⁷¹⁴(Temmuz 1807)

Ankara’da Boyra nam-ı diğer Mahalle-i Boryacı Mescid-i Şerif’i Vakfı’ndan almak üzere dört akçe ile imam olan İbrahim bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Hasan bin Abdullah’a Naibi Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷¹⁵(Şehri Ramazan 1222/Kasım 1807)

¹⁷¹² H.D. 530, s. 187

¹⁷¹³ H.D. 532, s. 157

¹⁷¹⁴ H.D. 532, s. 165

¹⁷¹⁵ H.D. 532, s. 165

Ankara’da Boyra nam-ı diğer Boryacı Mescid-i Şerif Vakfı’ndan almak üzere yevmi dört akçe ile mescid-i mezkûrda imam olan Hasan bin Abdullah fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Halil’e Naibi Seyyid Mehmed Nafi arzıyla merkuma Molla Mehmed’e tevcih buyruldu.¹⁷¹⁶(Şehri Cemaziye'l-ula 1250/Eylül 1834)

2.1.4.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Safer 1141/Eylül 1728, sonuncusu Cemaziye'l-ula 1250/Eylül 1834tarihlidir. Kayıtlardan dördü imam, ikisi müezzin, ikisi de kayyım ataması ile ilgilidir.

2.1.5.BOYACI ALİ MAHALLESİ MESCİDİ (KOCABEYZADE MESCİDİ)

2.1.5.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Mescit Çıkırıçılar Yokuşu’nda Mazı Sokak’tadır. Özgün halinde kerpiç duvarlı ve çatı ile örtülü bir yapı iken, 1975 yılında cemaat tarafından yıkılarak, yerine betonarme ve kubbe ile örtülü bir yapı inşa edilmiştir.¹⁷¹⁷Mescitten günümüze orijinal haliyle sadece mihrabı kalmıştır. Mihrabına bakarak 14-15. yüzyıllara tarihlendirilmektedir.¹⁷¹⁸ Alçı mihrap diğer Ankara camilerinin birçoğunda olduğu gibi tavana kadar yükselmektedir. Mukarnas kavsaralı mihrabın en dış bordüründe nesih yazı kuşağı, daha sonra ise geometrik geçmelerin yer aldığı geniş bir bordür vardır. Mihrap nişinin iki yanında zar başlıklı sütunceler bulunmaktadır.¹⁷¹⁹

¹⁷¹⁶ H.D. 536, s. 80

¹⁷¹⁷Ankara Vakıf Eserleri, s. 32

¹⁷¹⁸ Ankara Vakıf Eserleri, s. 32

¹⁷¹⁹ Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 42-43, Konyalı, Ankara Camileri s.28, Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 441-442, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 204-206.

2.1.5.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Boyacı Mahallesi'nde Kocabeyzade bina eylediği mescidde bir akçe ile müezzin Ömer'e tecdid.¹⁷²⁰(Şehri Ramazanı'l-mübarek 1106/Nisan 1695)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde nim akçe ile imam ve hatib olan Halil üzerinden Resul alıb yerine ibka buyruldu.¹⁷²¹(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile imam olan Ömer bin Mahmud mahlûlünden sulbi kebir oğlu Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla inayet.¹⁷²²(Şehri Rebiu'l-evvel 1151/Haziran 1738)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde Kocabeyzade bina eylediği mescidde bir akçe ile müezzin olan Ömer fevtinden Mehmed Halife ibni Ahmed'e Naibi Seyyid Osman arzıyla berat buyruldu.¹⁷²³(Şehri Şaban 1152/Kasım 1739)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde kâin mescidin ferraşı olmayıb lazım olmağla Mehmed bin Ahmed'e nim akçe ile müceddeden Naibi Hasan arzıyla buyruldu.¹⁷²⁴(Şehri Muharrem 1153/Mart 1740)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe ile imam olan Mehmed fevtinden sulbi kebir oğlu Abdullah Halife'ye Naibi Hasan arzıyla.¹⁷²⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde vaki mescidde bir akçe ile imam olan Abdullah'a tecdid.¹⁷²⁶(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

¹⁷²⁰ H.D. 1138, s. 11

¹⁷²¹ H.D. 1138, s. 7

¹⁷²² H.D. 1068, s. 145

¹⁷²³ H.D. 1068, s. 147

¹⁷²⁴ H.D. 1068, s. 148

¹⁷²⁵ H.D. 1068, s. 149

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam olan Abdullah fevt mahlûlünden oğulları Mehmed ve Salih'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷²⁷(Şehri Zilkade 1199/Eylül 1785)

Ankara'da Boyacı Ali Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam olan Salih ve Mehmed mutasarrıflar iken mezbur Salih fevt mahlûlünden müşteriki ve karındaşı Mehmed'e ba-berat tevcih.¹⁷²⁸(Şehri Şevval 1206/Mayıs 1792)

2.1.5.3.DEĞERLENDİRME

Boyacı Ali Mahallesi'nde bulunan mescit kayıtlarda mahalle mescidi olarak veya Kocabeyzade Mescidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayıtlardan ilki Ramazan 1106/Nisan 1695, sonuncusu Şevval 1206/Mayıs 1762 tarihlidir. Kayıtlardan beş tanesi imam, iki tanesi müezzin ve bire tanesi de hatip ve ferraş atamasıyla alakalıdır.

2.1.6.DEBBAĞHANE (ABDULKADİR İSFEHANI) MESCİDİ

2.1.6.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hurufat kayıtlarında Debbağhane Mescidi veya Debbağhane Mahallesi mescidi ismiyle kayda geçen mescit kaynaklarda Abdulkadir İsfehani mescidi olarak bilinmektedir.¹⁷²⁹ Bentderesin'de Tabakhane Camiinin biraz ilerisinde bulunan caminin kitabesi yoktur. 1570 yılında Abdulkadir İsfehani tarafından yaptırıldığını yapının vakfiyesinden anlıyoruz. Küçük ebatlı mahalle mescidi hüviyetindeki eser boyuna dikdörtgen planlı ve çatısı kiremit kaplıdır. Minaresi olmayan eserin alt katında birde bodrumu vardır. Kuzey cephesi tamamen kesme taştan diğer cepheler yontulmuş moloz

¹⁷²⁶ H.D. 1063, s. 83

¹⁷²⁷ H.D. 1060, s. 161

¹⁷²⁸ H.D. 530, s. 186

¹⁷²⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 54-55, Konyalı, Ankara Camileri s. 87-88, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 395-396, Eskici, Ankara Mihrablari, s. 52-54.

taşla örülüdür. Taçkapısı ve iki penceresi simetrik olarak yerleştirilmiş olup bu haliyle diğer Ankara mescitlerinden farklı bir özellik arz etmektedir. Taç kapısı ve pencereler sivri kemerlidir. Sağ pencerenin üstünde sarı çiniyle “Mülk Allah’ındır” yazılı çini levha, taç kapının üstünde de firuze renkli çini parçası mevcuttur. Buradan yola çıkarak eserin ilk yapıldığı zaman ön cephesinde daha fazla çini süsleme olduğunu söyleyebiliriz. Eser bakanlar kurulu kararı ile 1945 yılında müze deposu olarak kullanılmış ve ibadete kapatılmıştır.¹⁷³⁰ Mescit halen ibadete kapalıdır.

Harimin üzerini örten ve 17-18. Yüzyıllarda yapıldığı tahmin edilen ahşap kirişlemeli tavan, aşı boyalı nakışlarla süslenmiştir.¹⁷³¹ İçine giremediğimiz eserin mihrabı hakkında Gönül Öney şu bilgileri vermektedir: “*Kalıplama tekniği ile yapılmış, stalaktit nişli alçı mihrab çokgenler meydana getiren geniş bir bordürle çevrilmiştir. Niş kaidelerini de çokgenler doldurur. Niş köşeliklerinde daha küçük desenli çokgenler yer alır. Sütuncelerin halat gibi düğümlü bir desen süsler. Zar tipi sütun başlıkları ve kaideleri ortada bir rozetle doldurulmuş, bir mukarnas şeridi ile çevrilmiştir. Alınlıktaki panoda Kuran suresi işlenmiştir.*”¹⁷³²

2.1.6.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Debbağhane Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Hacı Abdi fevt yerine Ebubekir mahaldır deyu Naibi Abdullah arzıyla.¹⁷³³(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara’da Debbağhane Mescidi’nde nim akçe ile iki vakitte imam Seyyid salih ferağından oğlu Seyyid Ahmed’e.....¹⁷³⁴(Şaban 1108/Şubat 1697)

¹⁷³⁰ Erdoğan, Unutulan Şehir Ankara, s. 131

¹⁷³¹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 10

¹⁷³² Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 55

¹⁷³³ H.D. 1138, s. 6

Ankara’da Debbaghane Mescidi’nde nim akçe ile müezzin Mehmed fevtinden Zülfikar’a Naibi Hasan arz etmekle müteveffanın beratı mucibince buyruldu.¹⁷³⁵(Şehri Rebiu’l-ahir 1153/Haziran 1740)

Ankara’da Debbaghane Mescid-i Şerifi’nde iki vakitte imam es-Seyyid Ahmed fevt sulbi oğlu es-Seyyid Lütfullah Halife’ye Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁷³⁶(Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara’da vaki Debbaghane Mescidi’nde iki vakitte imam olan Seyyid Lütfullah fevt Ömer Halife’ye vaki ise inayet.¹⁷³⁷(Şehri Muharrem 1161/Ocak 1748)

Ankara’da Debbaghane Mescidi’nde nim akçe ile vakfindan imam olan Ömer Halife’ye tecdid.¹⁷³⁸(Şehri Rebiu’l-evvel 1169/Aralık 1755)

2.1.6.3.DEĞERLENDİRME

Debbaghane Mescidi ile ilgili olarak altı kayıt bulunmaktadır. İlki Ramazan 1104/Mayıs 1693, sonuncusu Rebiu’l-evvel 1169/Aralık 1755 tarihli olan kayıtlardan dört tanesi imam, iki tanesinde müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.7.DEVİRAN (DEVDIRAN) MESCİDİ

2.1.7.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hurufat kayıtlarında Ankara Kal’ası derununda Deviran Mahallesi’nde bulunduğu kaydedilen mescit farklı kaynaklarda Devdiran Mescidi olarak

¹⁷³⁴ H.D. 1140, s. 57

¹⁷³⁵ H.D. 1068, s. 149

¹⁷³⁶ H.D. 1061, s. 108

¹⁷³⁷ H.D. 1061, s. 122

¹⁷³⁸ H.D. 1063, s. 86

anılmaktadır.¹⁷³⁹ Devdiran Sokak'ta yer alan eser küçük, sade, basit bir yapıdır. Dikdörtgen planlı eser mahalle mescidi mantığıyla yapıldığı için minaresi yoktur. İlk günkü şekli bozulmuş olan mescidin giriş kapısı kuzey cephesindedir. Duvarların altı taş üstü kerpiç örgülüdür.¹⁷⁴⁰ Harim duvarların üzerine oturan ahşap tavanla kapatılmıştır. Mihrabı alçı olup kalıplama tekniği ile yapılmıştır. Mihrabı mukarnas kavsaralı olup dışta tekrarlanan Kelime-i Tevhit yazısıyla kuşatılmıştır. Mihrap nişinin iki yanında iki sütünce bulunmaktadır. Yapım özelliği ile 17.-18. yüzyıl özellikleri taşımaktadır.¹⁷⁴¹ Eser 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

2.1.7.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'nın Hısnı mahallatından taşra Kal'ada Deviran Mahallesi Mescidi'nde bila berat imamı olan Nasrullahzade Mehmed Halife pir ve alil olmağla akrabasından Molla Ahmed'e kasr-ı yed etmekle Naibi Sunullah Efendi arzıyla inayet.¹⁷⁴²(Şehri Zilhicce 1150/Mart 1738)

Ankara'da Taşra Kal'ada Deviran Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede Ahmed Halife kendi hüsnü rızasıyla Molla Süleyman'a kasr-ı yed etmekle Naibi Hasan arzıyla buyruldu.¹⁷⁴³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

Ankara Kal'asında Deviran Mahallesi'nde vaki mescidde vazife-i muayyenesiyle evkat-ı selasede imam olan Süleyman Halife cahil ve târik-i hizmet ve

¹⁷³⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 64, Konyalı, Ankara Camileri s. 33, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 442, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 174-176.

¹⁷⁴⁰ Konyalı, Ankara Camileri, s.33

¹⁷⁴¹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 46

¹⁷⁴² H.D. 1068, s. 154

¹⁷⁴³ H.D. 1068, s. 149

menfur-ı cemaat olmağla ref'inden muhtar-ı cemaat olan Mehmed Halife ibni Hacı Musa'ya Naibi Mustafa Salim arzıyla tevcih.¹⁷⁴⁴(Şehri Ramazan 1160/Eylül 1747)

Ankara Kal'ası derununda vaki Deviran Mescidi'nde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Sahib-i evvel Süleyman Halife ibni Hacı Mehmed'in eda-i hizmetde kusuru olmayub muhtar-ı cemaat iken menfur-ı cemaat olan Mehmed bin el-Hac Musa hilaf-ı inha mezbur hakkında cahil ve târikdir deyu kendüğe berat ettirmekle mahallinde şer'ile bi'l-muvacehe terafu'larından cemaat ve ahalisinden ba'de'l-istifsar mezbur Mehmed nice kimesnelerin cihetlerini bi gayri vechin berat ettirmek ifade-i müstemirresi olub kendüden istikrah üzere oldukların ve gadr eyledüğü muvacesinde haber vermeleriyle ref'inden sahib-i evvel mezbure Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla ibka buyruldu.¹⁷⁴⁵(Şehri Zilkade Sene 1160/Kasım 1747)

Ankara'da Deviran Mahallesi Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hüseyin fevt hafız Ali bin Mustafa'ya Naibi Mehmed Efendi arzıyla buyruldu.¹⁷⁴⁶(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi'nde ba-muayyene evkat-ı selasede imamı Süleyman bin Mehmed'e tecdid.¹⁷⁴⁷(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Deviran Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede müezzin olan Hafız Ali'ye tecdid.¹⁷⁴⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1169/Aralık 1755)

¹⁷⁴⁴ H.D. 1061, s. 121

¹⁷⁴⁵ H.D. 1061, s. 121

¹⁷⁴⁶ H.D. 1061, s. 127

¹⁷⁴⁷ H.D. 1063, s. 80

¹⁷⁴⁸ H.D. 1063, s. 86

Ankara Kal'ası derununda vaki Deviran Mescidi demekle maruf mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Süleyman Halife ibni Hacı Mehmed'in atik beratı tecdid buyruldu.¹⁷⁴⁹(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi'nde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hafız Abdullah Halife'ye Naibi Mehmed Hasib Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁵⁰(Şehri Saferü'l-hayr 1195/Ocak 1781)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi demekle maruf mescidinde ba-muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hafız Abdullah rızasıyla Seyyid Mehmed'e ferağat ve yedinde olan beratı verüb kasr-ı etmekle Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.¹⁷⁵¹(Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi'nde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed Said bin Ahmed Seyfizadeye vaki ise deyu inayet.¹⁷⁵²(Şehri Zilhicce 1201/Eylül 1787)

Ankara'da Hısnı derununda Deviran Mescidi'nde iki akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hafız Ali bin Mustafa ferağından oğlu Ahmed'e Naibi Yahya arzıyla.¹⁷⁵³(Şehri Safer 1202/Kasım 1787)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi'nde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ahmed Said bin Ahmed Seyfizade ferağından Şerifzade Seyyid Hacı İsmail'e ba-berat tevcih.¹⁷⁵⁴(Şehri Zilhicce 1204/Ağustos 1790)

¹⁷⁴⁹ H.D. 1057, s. 42

¹⁷⁵⁰ H.D. 1071, s. 55

¹⁷⁵¹ H.D. 1071, s. 70

¹⁷⁵² H.D. 1060, s. 165

¹⁷⁵³ H.D. 1060, s. 165

Ankara Kal'ası derununda vaki Deviran Mescidi'nde vazife-i mu'ayyene ile evkat-ı selâsede imam olan Şerifzade es-Seyyid el-Hac İsmail fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ali'ye Naibi Kevakibzade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁷⁵⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara Kal'ası derununda vaki Deviran Mescid-i Şerifi'nde ba-muayyene ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Süleyman ferağından es-Seyyid Yahya bin es-Seyyid Hasan'a Naibi es-Seyyid Ebubekir arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁵⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1224/Mayıs 1809)

Ankara Kal'ası derununda Deviran Mescidi'nde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Yahya bin Seyyid Hasan bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed bin Süleyman'a Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁵⁷(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

Ankara'da Hısnı derununda Deviran Mescid-i Şerifi'nde yevmi iki akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed bin Hâfız Ali bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed Arif bin Seyyid Ahmed'e Naibi Şeyhzade Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁵⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1234/Aralık 1818)

2.1.7.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Zilhicce 1150/Mart 1738, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1234/Aralık 1818 tarihli olmak üzere toplam on yedi kayıt bulunmaktadır. Bu

¹⁷⁵⁴ H.D. 530, s. 184

¹⁷⁵⁵ H.D. 531, s. 114

¹⁷⁵⁶ H.D. 533, s. 61

¹⁷⁵⁷ H.D. 534, s. 128

¹⁷⁵⁸ H.D. 534, s. 132

kayıtlardan on ikisi mescide yapılan imam atamasıyla, beş tanesi müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.8.DİREKLİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.8.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Direkli Mahallesi'nde bulunan mescit hurufat defterlerine Direkli Mescidi veya Direkli Mahallesi Mescidi olarak kaydedilmiştir. Günümüzde Direkli Camii olarak bilinmektedir. Dikdörtgen planlı caminin temel duvarları taştan üst tarafı ise kerpiçtendir. Çatısı kiremit kaplı olup tavan ahşaptır. Caminin kitabesi olmadığı için tam olarak ne zaman yapıldığı bilinmemekle beraber, mihrabın stiline göre on beşinci yüzyıla tarihlendirmek mümkündür. Caminin doğu cephesinde önceden açıkken şimdi kapatılmış olan son cemaat mahalli bulunur. Ahşap silindirik minaresi kuzeydoğu köşesinde. Harime son cemaat mahallinden girilir. Kuzey tarafta kadınlar mahfili bulunmaktadır. Caminin içindeki ahşap kısımlar tamamen yenilenmiştir. Orijinal halde günümüze ulaşan alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. En dışta kurandan ayetlerin yer aldığı neshi yazı kuşağı yer alır. Bu yazı kuşağından sonra mukarnas serisi ve son olarak ta çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşan üçüncü bordür bulunur. Mihrap nişinin köşelikleri de yine bu şekilde tezyin edilmiştir. Nişin iki yanındaki sütuncelerin başlıkları zar tipindedir. Alınlıkta yine kurandan ayetlerin yazıldığı bir levha yer alır. Bu haliyle mihrap Ahi Elvan Camii'nin mihrabına benzer özellikler taşımaktadır.¹⁷⁵⁹

2.1.8.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Direkli Mescid'de üç akçe imam Ahmed üzerinden Mustafa almağla ibka inayet.¹⁷⁶⁰(Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

¹⁷⁵⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 43-44, Konyalı, Ankara Camileri s. 33-34, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 437, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 73-76

¹⁷⁶⁰ H.D. 1065, s. 170

Ankara'da Direkli Mahallesi Mescidi'nde üç akçe ile imam Mustafa üzerinden Ahmed almağla ibka inayet.¹⁷⁶¹(Fi Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara'da Direkli Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile imam Ahmed üzerinden Mustafa almağla ba-arzı Naib ibka.¹⁷⁶²(Fi gurre-i Rebiu'l-ahir 1120/Haziran 1708)

Ankara'da Direkli Mahallesi Mescidi'nde imam Mustafa'ya tecdid.¹⁷⁶³(Fi Gurre-i Ramazan 1122/Ekim 1710)

Ankara'da Direkli Mescid'de müezzin ve kayyım Dede Mehmed fevt İsmail'e inayet.¹⁷⁶⁴(Fi Gurre-i Ramazan 1122/Ekim 1710)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde vaki mescidde bir akçe ile kayyım Musa fevt Ali bin Halil'e Naibi el-Hac Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.¹⁷⁶⁵ (Şehri Şaban 1135/Mayıs 1723)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde kâin mescid-i şerifde bir akçe ile imam el-Hac Ahmed fevtinden sulbi oğlu Mehmed Halife'ye Naibi el-Hac Ahmed arzıyla sadaka buyruldu.¹⁷⁶⁶(Şehri Ramazan 1135/Haziran 1723)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescidde Hacı Ahmed mahlûlünden bir akçe ile imam Mehmed'e beratı mucibince tecdid inayet.¹⁷⁶⁷ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

¹⁷⁶¹ H.D. 1065, s. 171

¹⁷⁶² H.D. 1065, s. 171

¹⁷⁶³ H.D. 1065, s. 172

¹⁷⁶⁴ H.D. 1065, s. 172

¹⁷⁶⁵ H.D. 1137, s. 80

¹⁷⁶⁶ H.D. 1137, s. 80

¹⁷⁶⁷ H.D. 1068, s. 131

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescidin hasbi kayyım ve müezzini olan Molla İsmail bin Mustafa fevt sulbi kebur oğlu Yusuf Halife'ye Naibi Abdulkerim arzıyla inayet.¹⁷⁶⁸(Şehri Receb 1146/Aralık 1733)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin kayyımı olmayub işbu Mahmud bin Ali'ye Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.¹⁷⁶⁹ (Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara'da Direkli Mahallesi'ndemescidde evkat-ı selasede hasbi müezzini-i merkum Yusuf fevt oğlu İsmail Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.¹⁷⁷⁰ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1167/Aralık 1753)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde vaki mescidinde yevmi bir akçe ile imam olan Mehmed Halife'nin atik beratı tecdid buyruldu.¹⁷⁷¹ (Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde bir akçe ile imam olan Mehmed Halife'ye beratı tecdid.¹⁷⁷²(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde ber-vechi hasbi evkat-ı selasede müezzini ve kayyım olan İsmail bin Yusuf kendi hüsnü rızasıyla ferağ kasr-ı yedinden Hüseyin bin Mehmed Halife'ye Naibi el-Hac Osman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁷³(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

¹⁷⁶⁸ H.D. 1068, s. 139

¹⁷⁶⁹ H.D. 1061, s. 109

¹⁷⁷⁰ H.D. 1061, s. 132

¹⁷⁷¹ H.D. 1063, s. 90

¹⁷⁷² H.D. 1063, s. 98

¹⁷⁷³ H.D. 1063, s. 100

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescid-i şerifde ber-vechi hasbi müezzin olan Mehmed bin Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin Halil'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.¹⁷⁷⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Mehmed fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Hafız Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁷⁵(Şehri Receb 1187/Eylül 1773)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam Seyyid Hafız Ahmed'e tecdid.¹⁷⁷⁶(Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde bir akçe ile imam olan Seyyid Hafız Ahmed'e tecdid.¹⁷⁷⁷(Şehri Rebiu'l-evvel 1193/Mart 1779)

Ankara'da Direkli Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam olan Seyyid Hafız Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1200/Mart 1786)

2.1.8.3.DEĞERLENDİRME

Direkli Mahallesi Mescidi ile ilgili ilki Zilhicce 1118/Mart 1707, sonuncusu Cemaziye'l-evvel 1200/Mart 1786 tarihli olamk üzere on dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on üç tanesi imam atamasıyla, beşer tanesinde müezzin ve kayyım atamalarıyla ilgilidir.

¹⁷⁷⁴ H.D. 1059, s. 21

¹⁷⁷⁵ H.D. 1059, s. 24

¹⁷⁷⁶ H.D. 1065, s. 20

¹⁷⁷⁷ H.D. 1065, s. 20

¹⁷⁷⁸ H.D. 1060, s. 162

2.1.9.EYÜP MESCİDİ

2.1.9.2.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Eser günümüzde Akalar Mahallesi'nde Sarıca Sokak ve Kümbet Sokağı'nın kesişme noktasındadır. Mimari üslubuna bakarak eserin inşası 15. yüzyıla tarihlendirilebilir. Asimetrik dikdörtgen planlı yapının üzeri kiremit kaplı çatı ile örtülüdür.¹⁷⁷⁹ Minaresi yoktur. Son cemaat mahalli neredeyse harimle aynı büyüklüktedir. Harime son cemaat mahalline açılan sivri kemerli sade bir kapıyla girilir. Kapının her iki yanında sivri kemerle kuşatılmış birer pencere vardır. Harim ortasındaki ahşap direklerle kibleye paralel iki sahna ayrılmıştır. Ahşap direğin üzerine mihraba paralel yerleştirilen hatıl ve onun üzerinde de mihraba dik olarak ahşap kirişler tavanı taşır. Kirişlerin arasına çakılan çıtalarla üçgen kompozisyonlar elde edilmiştir. Ahşap direğin profilli yastıkların ve tavanın kalemişleri dikkat çekicidir. Alçı mihrabı tipik Ankara üslubunda olup mukarnas kavsaralıdır. Mihrap nişinin içi geometrik süslemelerle, köşelikleri yıldız ve altıgenlerden oluşan geometrik kompozisyonlarla bezelidir. Nişin her iki yanında zar başlıklı sütunceler vardır. Ahşap minberi yenidir.¹⁷⁸⁰

2.1.9.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescid-i Şerifi'nin imametinde mevkufe nukudun bir akçe ile mütevellisi Seyyid Yahya fevt yerine oğlu Seyyid Hacı Abdusselam mahaldir deyu Naibi Abdullah arzıyla.¹⁷⁸¹(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da El-Hac Murad Mahallesi'ndekâin Eyüb Mescidi'nin evkat-ı selasede bir akçe ile imam Seyyid Yahya fevt yerine sulbi oğlu Seyyid el-Hac Abdusselam mahaldir deyu Naibi Abdullah arzıyla.¹⁷⁸²(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

¹⁷⁷⁹ Ankara Vakıf eserleri, Ankara 2015, s. 58

¹⁷⁸⁰ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 29-30, Konyalı, Ankara Camileri s. 36,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 441, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 95-97

¹⁷⁸¹ H.D. 1138, s. 6

Ankara'da vaki Eyüb Mescidi'nde tilavet olunmak üzere Ziyade Hatun ecza-i şerifde bir akçe ile cüzhan Seyyid Yahya fevt yerine oğlu Seyyid Abdusselam mahaldır deyu inayet buyruldu.¹⁷⁸³(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde kâin Eyüb Mescidi demekle maruf mescidde evkat-ı selasede bir akçe ile babası Said Yahya mahlûlünden imam olan Seyyid Hacı Abdusselam'a tecdid.¹⁷⁸⁴(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi mevkufe nukudun bir akçe ile babası Seyyid Yahya mahlûlünden mütevellisi olan Seyyid Hacı Abdusselam Halife'ye tecdid.¹⁷⁸⁵(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde vaki Eyüb Mescidi'nde evkat-ı selasede babası Seyyid Hacı Abdusselam mahlûlünden bir akçe ile imam olan el-Hac Mehmed'e rızasıyla oğlu Seyyid Abdulcelil'e kasr-ı yed etmeğin ba-berat buyruldu.¹⁷⁸⁶(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde evkat-ı selase imamı olan Seyyid Hacı Abdusselam ihtiyar olduğundan rızasıyla oğlunun oğlu Seyyid Abdulcelil bin Seyyid Hacı Mehmed'e kasr-ı yed etmekle tevcih ricasına Naibi Hacı Mustafa ba'de'l-arz imamet-i mezbure aleyhisselam mahlûlünden oğlu Seyyid Hacı Mehmed üzerinde bulunduğu derkenar olunub merkumun kasr-ı yedinden Abdulcelil'e.¹⁷⁸⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1165/Nisan 1752)

¹⁷⁸² H.D. 1138, s. 6

¹⁷⁸³ H.D. 1138, s. 6

¹⁷⁸⁴ H.D. 1068, s. 135

¹⁷⁸⁵ H.D. 1068, s. 135

¹⁷⁸⁶ H.D. 1061, s. 126

¹⁷⁸⁷ H.D. 1061, s. 130

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nin imamete mevkuf nukudun bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Hacı Abdusselam kasr-ı yedinden oğlunun oğlu Seyyid Abdulcelil bin Seyyid Hacı Mehmed'e Naibi Hacı Mustafa arzıyla buyruldu.¹⁷⁸⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1165/Nisan 1752)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde imam Seyyid Abdulcelil'e tecdid.¹⁷⁸⁹(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde vaki Eyüb Mescid-i Şerifi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Abdulcelil bin es-Seyyid Mehmed Halife'ye ba-berat tecdid buyruldu.¹⁷⁹⁰(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara'da Eyüb Mescidi'nde Ziyade Hatun ecza-i şerifesinden yevmi bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Abdusselam fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hacı Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹¹(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Abdulcelil bin Seyyid Hacı Mehmed ferağından li-bebeveyn karındaşı Seyyid Mustafa'ya ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹² (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mustafa ferağından sahib-i evveli Seyyid Abdulcelil'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹³(Şehri Rebiu'l-evvel 1188/Mayıs 1774)

¹⁷⁸⁸ H.D. 1061, s. 131

¹⁷⁸⁹ H.D. 1063, s. 81

¹⁷⁹⁰ H.D. 1063, s. 100

¹⁷⁹¹ H.D. 1059, s. 26

¹⁷⁹² H.D. 1059, s. 26

¹⁷⁹³ H.D. 1059, s. 27

Ankara'da Ahi Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Seyyid Abdulcelil bin Seyyid Hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdullah ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1192/Haziran 1778)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden Seyyid Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹⁵(Şehri Şaban 1192/Ağustos 1778)

Ankara'da Eyüb Mescidi'nde Zübeyde Hatun ecza-i şerifesinden almak üzere bir akçe ile cüzhan olan Seyid İbrahim el-Hac Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa'ya berat tevcih.¹⁷⁹⁶(Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi demekle maruf mescidin vakfının nukud-ı mevkufenin yevmi nim akçe ile mütevellisi olan Seyyid Abdulcelil bin Seyyid el-Hac Mehmed fevt karındaşı Seyyid Mustafa'ya ba-berat tevcih buyruldu.¹⁷⁹⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde müteveffa Eyüb Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ahmed uhdesinde gelen hizmet lazimesi eda edüb bir dürlü kusuru yoğ iken ashab-ı alâmından Hafız Mahmud nam kimesne ister malem yekün ve yezel ve irtişa ile gıyabetinde Ankara Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla doksan iki senesi Zilhicce'sinde ref'inden berat etdirüb ber muceb-i hususiyle âsitâneye gelüb kaydım ihracı murur eylediğimde keyfiyedine vâkıf olub el-yevm hizmetinde mukim iken gadri sahib olduğundan Ankara mescidinde imam olub

¹⁷⁹⁴ H.D. 1071, s. 50

¹⁷⁹⁵ H.D. 1071, s. 50

¹⁷⁹⁶ H.D. 1071, s. 52

¹⁷⁹⁷ H.D. 1071, s. 52

hizmetinde kusuru yoğ iken hafız Mahmud'un ref'inden sahib-i evvel es-Seyyid Ahmed'e ibka buyrulmak ricasına istid'ayı inâyet etmeğın mucibince sadır olan fermân-ı âlişaniye imtisalen arzuhale ve derkenara nazar olundukda derun-ı arzuhalde mezbur imamet Seyyid Abdullah mahlûlünden Seyyid Ahmed'e doksın iki senesi Şaban'ında tevcih olunub ba'dehu ref'inden Hafız Mahmud'a Naibi arzıyla sene-i mezbure Zilkadesinde tevcih olduğı derkenarından müsteban olmağla bu suretde sahib-i arzuhal sahib-i evvel olub ref'i ancak Naib-i arza mebni olub gadri sahib olmağla imamet-i mezkure mezbur Mahmud'un ref'inden sahib-i evvel merkur Seyyid Ahmed'e ibka deyu sadrı ve tevcih ricasına Anadolu kazaskeri Mehmed Arif Efendi Hazretleri ilam etmeğın ilamı mucibince sahib-i evvel merkur tevcih olunmak deyu bin yüz doksın üç senesi Cemaziye'l-ahirenin on ikinci günü tarihiyle müverraha ve musahhah sadır olan âli mucibince tevcih.¹⁷⁹⁸(Haziran 1779)

Ankara'da Ahi Hacı Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi demekle arif mescidin vakfının nukud-ı mevkufenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Mustafa ferağından karındaşı Seyyid Mehmed Şakir'e ba-berat tevcih.¹⁷⁹⁹(Şehri Şaban 1195/Temmuz 1781)

Ankara'da Eyüb Mescidi'nde Ziyade Hatun ecza-i şerifesinden bir akçe ile cüzhan olan Seyyid Mustafa ferağından Seyyid Mehmed Şakir'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸⁰⁰(Şehri Şevval 1201/Temmuz 1787)

Ankara'da Ahi Murad Mahallesi'nde Eyüb Mescidi demekle marûf mescid-i şerifin imamına mevkufe nukud-i mevkufenin yevmi bir akçe ile mütevellisi olan es-

¹⁷⁹⁸ H.D. 1071, s. 53

¹⁷⁹⁹ H.D. 1071, s. 56

¹⁸⁰⁰ H.D. 1060, s. 165

Seyyid Mehmed Şakir fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed'e Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁰¹(Şehri Recebü'l-ferd 1215/Kasım 1800)

Ankara'da Eyüb Mescid-i Şerifi'nde Ziyade Hatun eczâ-i şerifesinden yevmi bir akçe ile cüzhan olan es-Seyyid Mehmed Şakir fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed'e Naibi Kevakibizâde Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁰²(Şehri Recebü'l-ferd 1215/Kasım 1800)

Ankara'da Hacı Murad Mahallesi'nde müteveffa Eyüb Mescid-i Şerifi'nde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede imamet cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Halil Halife ibni el-Hac Mustafa'ya tevcih olunmak babında Naibi es-Seyyid Hasan Tahir arzetmeğin arzı mucibince tevcih olunmak deyu fi 8 Zilkade sene 1249 tarihiyle müverraha ve musahhah fermân-ı âli sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı âli mucibince imamet-i mezkure merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁰³(Mart 1834)

2.1.9.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Ramazan 1104/Mayıs 1693, sonuncusu Zilkade 1249/Mart 1834 tarihli olmak üzere toplam yirmi üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on üç tanesi mescide yapılan imam atamasıyla, altı tanesi mescidi imamet için vakfedilen nukudun mütevellisi için yapılan atamayla ve dört tanesinde cüzhan atamasıyla ilgilidir.

2.1.10.GECİKLİ HATUN MESCİDİ

2.1.10.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Günümüzde Gecik Mescidi olarak bilinen mescit, Hurufat defterlerinde Gecikli Hatun Mescidi olarak kayıt altına alınmıştır. Ulucanlar Caddesi'nde yer alan mahalle

¹⁸⁰¹ H.D. 531, s. 115

¹⁸⁰² H.D. 531, s. 115

¹⁸⁰³ H.D. 536, s. 79

mescidi karakterinde küçük bir camidir ve bu sebeple yapıldığı dönemde Orta Anadolu'da keçik / gecik şeklinde de telaffuz edilen küçük / gicik “küçük” sıfatıyla tanınmış olmalıdır.¹⁸⁰⁴ Kitabesine göre 1443 yılında inşa edilen mescit, orijinal halini büyük ölçüde kaybetmiş durumdadır. Kareye yakın dikdörtgen planlı mescidin çatısı kiremit kaplıdır. Moloz taştan örülen temel duvarları üstünde aralarında ahşap hatılların olduğu kerpiç duvarlar yükselir. Mescidin çok küçük ve basit minaresi güneydoğu köşede yer alır. Harim dokuz pencereyle aydınlatılmakta olup bunlardan kadınlar mahfilindeki haricinde geri kalan sekizi yenilenmiştir. Ahşap tavan yenilenmiş olup tamirden önce diğer Ankara mescitlerinde olduğu gibi sarı zemin üzerine yeşil ve kırmızı bitkisel desenle dekore edilmiş ahşap kirişlere sahip olduğu bilinmektedir.¹⁸⁰⁵ Kuzey cephedeki kadınlar mahfilini dört ahşap direk taşımaktadır. Kadınlar mahfilinin ortasında dışarı çıkıntı yapan müezzin mahfili yer alır. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı mescidin orijinal haliyle günümüze ulaşan nadir parçalarındandır. Tavana kadar yükselen mihrap alçı kalıplama tekniğiyle yapılmıştır. Mihrabı çevreleyen iki bordürden ilkinde sülüs yazıyla Kelime-i Tevhit tekrarlanmıştır. İkinci bordürse geometrik desenlerle doldurulmuştur. Niş köşeliklerinde aynı desen devam eder. Nişin iki tarafındaki sütunceler zar başlıklıdır. Mihrabın alınlığında sülüs yazıyla kuran ayetlerinin yazıldığı tablalar yer alır.¹⁸⁰⁶

2.1.10.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescid-i Şerifi'nde evkat-ı selasede İmam Mehmed'e zayi'den berat.¹⁸⁰⁷(Şehri Ramazan 1105/Nisan 1694)

¹⁸⁰⁴ Özkan Ertuğrul, “Kıçık Mescidi”, **TDVİA**, c. 25, s. 563

¹⁸⁰⁵ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 44

¹⁸⁰⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 44-46, Konyalı, Ankara Camileri s. 37,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 399, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 49-51.

¹⁸⁰⁷ H.D. 1138, s. 11

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde mescidin ferraşı olmayub lazım olmağın İbrahim bin Ahmed'e nim akçe ile Naibi Abdulkерim arzıyla inayet.¹⁸⁰⁸(Şehri Şaban 1146/Ocak 1734)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun bina eylediği mescidde iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Oruç fevt Hasan Halife'ye Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.¹⁸⁰⁹(Şehri Saferü'l-hayr 1152/Mayıs 1739)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin yevmi nim akçe ile ferraşı İbrahim bin Ahmed fevt oğlu Hasan'a Naibi Mustafa arzıyla.¹⁸¹⁰(Safer1158/Mart 1745)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde vaki Gecikli Hatun Mescidi'nin yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam Hasan ferağından sulbi oğlu Mehmed Halife'ye fariğın beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁸¹¹(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1164/Nisan 1751)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde vaki Gecikli Hatun Mescidi'nde evkat-ı selasede iki akçe yevmiye ile babası Mehmed fevtinden imam olan Hasan rızasıyla oğlu Mehmed Halife'ye kasr-ı yed etmeğın vaki ise deyu ba-berat buyruldu.¹⁸¹²(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1164/Nisan 1751)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde vaki Gecikli Hatun Mescidi'nin mütevellisi olmamağla mescid-i mezbur imamı olan Mehmed bin Hasan Halife'ye ber-vech-i hasbi müceddeden deyu inayet buyruldu.¹⁸¹³(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1164/Nisan 1751)

¹⁸⁰⁸ H.D. 1068, s. 139

¹⁸⁰⁹ H.D. 1068, s. 147

¹⁸¹⁰ H.D. 1061, s. 113

¹⁸¹¹ H.D. 1061, s. 128

¹⁸¹² H.D. 1061, s. 128

¹⁸¹³ H.D. 1061, s. 128

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde vaki Gecikli Hatun Mescidi'nde iki akçe ile evkat-ı selase imamı ve mütevellisi olan Mehmed bin Hasan fevtinden Halil'e ba-arzuhal.¹⁸¹⁴(Şehri Şaban Sene 1164/Haziran 1751)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescidi'nin nim akçe ile evkat-ı selase müezzini Ahmed fevt Hasan bin Mehmed'e inayet buyruldu.¹⁸¹⁵(Şehri Ramazan 1164/Temmuz 1751)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescidi'nin nim akçe müezzini Hasan bin Mehmed fevt Ebubekir'e ba-berat buyruldu.¹⁸¹⁶(Şehri Muharrem Sene 1165/Kasım 1751)

Ankara'da Gecikli Hatun Mescidi'nde Mehmed fevtinden iki akçe ile evkat-ı selase imamı olan ve vakfına mütevellisi olan Halil rızasıyla Seyyid Hacı Mahmud bin Seyyid Hacı Mehmed'e kasr-ı yed etmekle ba-berat buyruldu.¹⁸¹⁷(Şehri Muharrem Sene 1167/Ekim 1753)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescidi'nde evkat-ı selasede imam ve vakfına Mevlana Seyyid Hacı Mahmud bin Seyyid Mehmed'e tecdid.¹⁸¹⁸(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Mescidi'nde babası İbrahim fevtinden ferraş Hüseyin'e tecdid.¹⁸¹⁹(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

¹⁸¹⁴ H.D. 1061, s. 129

¹⁸¹⁵ H.D. 1061, s. 129

¹⁸¹⁶ H.D. 1061, s. 130

¹⁸¹⁷ H.D. 1061, s. 132

¹⁸¹⁸ H.D. 1063, s. 82

¹⁸¹⁹ H.D. 1063, s. 82

Ankara’da Hacı Musa Mahallesi sakinlerinden Arslan Ağa nam vâkıfın vakfiye-i mamulün bihası natık olduğu üzere vakfindan almak üzere yevmi bir akçe vazifesiyle medine-i mezburede Gecikli Mescidi’nde küllü yevmin kıraat olunmak üzere vaz eylediği beşer adet ecza-i şerifeler nice zamandan beru kıraat olunmayub hâli olmağla müceddeden Hafız Ali bin Hacı Mehmed’e Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸²⁰(Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

Ankara’da Gecikli Mahallesi’nde vaki Gecikli Hatun Mescidi’nde iki akçe ile evkat-ı selase imam olan Seyyid Mahmud bin Seyyid Mehmed kendi rızasıyla kasr-ı yedinden İbrahim bin Hacı Mustafa Halife’ye ba-berat fariğ tevcih buyruldu.¹⁸²¹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara’da Gecikli Mahallesi’nde Gecikli Hatun bina eylediği mescid-i şerifde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzın olan Ebubekir kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-Seyyid Ahmed Halife’ bin es-Seyyid Mahmud Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih.¹⁸²²(Şehri Muharremü’l-haram 1175/Ağustos 1761)

Ankara’da Gecikli Mahallesi’nde Gecikli Hatun Mescid-i Şerifde iki akçe ile evkat-ı selase imam olan es-Seyyid Mahmud bin es-Seyyid Mehmed’e ba-berat-ı atik tecdid buyruldu.¹⁸²³(Şehri Gurre-i Recebü’l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara’da Gecikli Mahallesi’nde Gecikli Hatun Mescidi’nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ebubekir’e babası atik beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁸²⁴(Şehri Muharrem 1196/Aralık 1781)

¹⁸²⁰ H.D. 1063, s. 108

¹⁸²¹ H.D. 1057, s. 40

¹⁸²² H.D. 1063, s. 111

¹⁸²³ H.D. 1057, s. 39

¹⁸²⁴ H.D. 1071, s. 26

Ankara Mahallatından Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescidi'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ebubekir bin İbrahim ferağından İsmail bin Ahmed'e ba-berat tevcih.¹⁸²⁵(Şehri Receb 1202/Nisan 1788)

Ankara Mahallatından Gecikli Mahallesi'nde vaki Gecikli Hatun Mescidi'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan İsmail bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla merkur Ahmed'e tevcih buyruldu.¹⁸²⁶(Şehri Şabanı'l-muazzam 1218/Kasım 1803)

Ankara'da mahallatından Gecikli Mahallesi'nde Gecikli Hatun Mescidi'nde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed bin İsmail fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid İsmail bin Ahmed'e yedinde olan babası beratı mucibince merkmun oğlu olduğu vaki ise tevcih buyruldu.¹⁸²⁷(Şehri Şabanı'l-muazzam 1239/Nisan 1824)

2.1.10.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak ilki Ramazan 1105/Nisan 1694, sonuncusu Şaban 1239/Nisan 1824 tarihli olmak üzere toplam yirmi iki kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan on biri mescide yapılan imam atamasıyla, üçer tanesi ferraş ve mütevellî atamalarıyla, iki tanesi müezzin atamasıyla alakalıdır. Bir taneside her gün okunmak üzere vakfedilen ecza-i şeriflerin karisi için yapılan atamadır.

2.1.11.GENEGİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.11.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Eser günümüzde Ulucanlar Caddesi üzerinde bulunmaktadır. Kitabesi olmayan eseri yapım özelliklerine bakarak 15. yüzyıla tarihlendirmek mümkündür. Meyilli bir arazi üzerine inşa edilen mescit kiremit kaplı çatı ile örtülüdür. Uzunlamasına dikdörtgen

¹⁸²⁵ H.D. 1060, s. 166

¹⁸²⁶ H.D. 532, s. 159

¹⁸²⁷ H.D. 535, s. 98

planlı mescidin giriş kapısı batı cephesindedir. Yine bu cephede yazlık olarak ta kullanılan son cemaat mahalli vardır. Duvarların altı taş, üstü kerpiç örgülüdür. Eserin minaresi yoktur. Sade bir kapıyla harime girilir. Harim ahşap bir direğin taşıdığı kirişlerle kapatılmıştır. Ahşap sütun mukarnaslı sütun başlığına sahiptir. Kirişlerin arasında üzeri işlemeli, baklava deseni meydana getirecek çıtalar çakılmıştır. Kalemîşi süslemeler dikkat çekicidir. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı üç bordür çevreler. En dış bordürde sülüs yazı ile Kuran ayetleri, ikinci bordürde geometrik kompozisyonlar ve üçüncü bordürde de beşgenler ve yıldızlardan oluşan geometrik kompozisyonlar yer alır. Nişin her iki tarafında zar başlıklı sütunceler vardır.¹⁸²⁸

2.1.11.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Geneği Mahallesi Mescidi'nde iki akçe ile evkat-ı selasede imam Şaban mahlûlünden oğlu Ali'ye inayet buyruldu.¹⁸²⁹(1115/1703)

Ankara'da Genegi Mahallesi'nde mescidin iki akçe ile evkat-ı selasede mukaddema imam olan Şaban fevt mescid-i mezburda imam olan müteveffayı mezburun sulbi oğlu Ali Halife dahi bila veled vefat edüb yerine ulemadan Hafız Mehmed Halife ibni Ömer Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla inayet.¹⁸³⁰(Şehri Şevval 1144/Mart 1732)

Ankara'da Genegi Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede bir akçe ile imam Mehmed bin Ömer fevt muhtar-ı cemaat oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹⁸³¹(Şehri Rebiu'l-evvel 1164/Ocak 1751)

¹⁸²⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 30-31, Konyalı, Ankara Camileri s. 36-37,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 361-363, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 55-57

¹⁸²⁹ H.D. 1138, s. 8

¹⁸³⁰ H.D. 1068, s. 136

¹⁸³¹ H.D. 1061, s. 127

Ankara'da Genegi Mahallesi Mescidi'nin evkat-ı selase müezzini Ali fevt Musa bin İsa'ya Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.¹⁸³²(Şehri Şevval 1167/Temmuz 1754)

Ankara mahallatından Genegi Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde ber-vechi hasbi evkat-ı selasede müezzin olan Musa bin İsa'nın yedinde olan atik beratı tecdid buyruldu.¹⁸³³(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara'da Genegi Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed Halife bin Mehmed fevt olup mahlûlünden Abdullah Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹⁸³⁴(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Genegi Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede ber-vechi hasbi müezzin olan Musa Halife'nin atik beratı mucibince tecdid buyruldu.¹⁸³⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara mahallatından Genegi Mahallesi'nde mescidinde evkat-ı selasede hasbi müezzin olan Yusuf'a.¹⁸³⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir 1191/Temmuz 1777)

Ankara'da Genegi Mahallesi'nde mescidde yevmi iki akçe ile evkat-ı selasede imam olan Abdullah fevt mahlûlünden sulbi oğlu Ahmed bin Abdullah'a ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸³⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1222/Ağustos 1807)

¹⁸³² H.D. 1061, s. 134

¹⁸³³ H.D. 1063, s. 85

¹⁸³⁴ H.D. 1063, s. 109

¹⁸³⁵ H.D. 1057, s. 42

¹⁸³⁶ H.D. 1061, s. 19

¹⁸³⁷ H.D. 532, s. 165

2.1.11.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı dokuz kayıt mevcuttur. İlki 1115/1703, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1222/Ağustos 1807 tarihlidir. Kayıtlardan beş tanesi imam geri kalan dördüde müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.12.HACI ARAB MESCİDİ

2.1.12.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Samanpazarı'nda Asker Sokak'ta yer alan caminin adı 1530 tarihli Tahrir Defteri'nde ismi geçtiğinden, cami bu tarihten önce inşa edilmiş olmalıdır.¹⁸³⁸ Enine dikdörtgen planlı camii düz ahşap tavanlı basit bir yapıdır. Camiide iki mihrap bulunmaktadır. Sağ kanattaki mihrap duvarı soldaki mihraptan biraz daha önceye aittir ki böylece bölümlerden birinin daha önce yapıldığı, diğerinin ise sonradan ona ilave edildiği ortaya çıkar.¹⁸³⁹ Mihrapların her ikiside alçıdan yapılmış olup benzer bezeme özellikleri göstermektedir. Soldaki mihrap mukarnas kavsaralıdır. Mihrabın etrafını iki bordür çevreler. İlk bordürde Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı sülüs yazı, ikincisinde ise geometrik kompozisyonlar mevcuttur. Diğer mihrap ise tek bordürle kuşatılmış olup en üst kısmında bir sıra palmetle sonlanmaktadır. Mihrapları haricinde özgün halini kaybetmiş bir eserdir.¹⁸⁴⁰

2.1.12.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Arab Mescidi'nde mütevellî Seyyid Mehmed fevt karındaşı Seyyid Receb'e inayet.¹⁸⁴¹(Gurre-i Cemaziye'l-evvel 1117/Ağustos 1705)

¹⁸³⁸ Ankara Vakıf Eserleri, s. 68

¹⁸³⁹ Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 438

¹⁸⁴⁰ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 47, Konyalı, Ankara Camileri s. 38-39, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 438, Eskici, Ankara Mihrapları, s. 164-169

¹⁸⁴¹ H.D. 1067, s. 169

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Derviş Mehmed fevtinden Durmuş Halife’ye.¹⁸⁴²(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Durmuş ferağından İbrahim’e beratı mucibince inayet.¹⁸⁴³(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

Medine-i Ankara Hacı Arab Mahallesi’nde vaki Hacı Arab Mescid-i Şerifi’nde yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan İbrahim Halife bin Hacı Durmuş fevt olmağla sulbi kebir oğlu İsmail’e mahaldir deyu Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.¹⁸⁴⁴(Gurre-i Muharrem 1155/Mart 1742)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Hacı Arab Mescid-i Şerifi’nde bir akçe ile müezzin olan İsmail Halife fevt mahlûlünden sulbi kebir oğlu es-Seyyid el-Hac İbrahim Halife’ye Naibi el-Hac Emrullah arzıyla tevcih.¹⁸⁴⁵(Şehri Gurre Cemaziye’l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde tevliyeti imamete meşruta mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Abdulcelil ferağından karındaşı oğlu Seyyid Mehmed Said bin Hacı Abdulkerim’e Naibi Mehmed Refi’ arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁴⁶(Şehri Rebiu’l-evvel 1188/Mayıs 1774)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde tevliyet imama meşruta mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed Said bin hacı Abdulkerim

¹⁸⁴² H.D. 1143, s. 86

¹⁸⁴³ H.D. 1143, s. 86

¹⁸⁴⁴ H.D. 1061, s. 107

¹⁸⁴⁵ H.D. 1063, s. 103

¹⁸⁴⁶ H.D. 1059, s. 27

ferağından Dayızade es-Seyyid İbrahim bin Seyyid Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸⁴⁷(Şehri Zilhicce 1207/Temmuz 1793)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde vaki tevliyeti imama meşruta mescid-i şerifde ba-muayene evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid İbrahim bin es-Seyyid Halil ferağından es-Seyyid Abdurrahim bin es-Seyyid Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸⁴⁸(Şehri Safer 1214/Temmuz 1799)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Hacı Arab Mescid-i Şerifi'nde bir akçe ile müezzin olan Seyyid Hacı İbrahim fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Hafız Ali'ye inayet buyruldu.¹⁸⁴⁹(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Hacı Arab Mescidi'nde yevmi bir akçe ile müezzin olan es-Seyyid Hafız Ali bin Seyyid el-Hac İbrahim ferağından Adem karındaşı Seyyid İbrahim bin Memiş Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸⁵⁰(Şehri Şevval 1224/Kasım 1809)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Hacı Arab Mescidi'nde yevmi bir akçe ile müezzin olan Seyyid İbrahim ibni Memiş fevt mahlûlünden sulbi oğulları Memiş Mehmed ve Seyyid İbrahim ibney Seyyid İbrahim nam karındaşlara yedlerinde olan babaları atik beratı mucibince merkumana tevcih buyruldu.¹⁸⁵¹(Şehri Şabanı'l-muazzam 1239/Nisan 1824)

Ankara'da Hacı Arab Mahallesi'nde Hacı Arab Mescid-i Şerifi'nde evkat-ı selasede vazife-i muayyene ile imam ve evkafının dahi mütevellisi olan es-Seyyid

¹⁸⁴⁷ H.D. 530, s. 188

¹⁸⁴⁸ H.D. 531, s. 112

¹⁸⁴⁹ H.D. 531, s. 113

¹⁸⁵⁰ H.D. 533, s. 62

¹⁸⁵¹ H.D. 535, s. 98

Abdurrahim bin es-Seyyid Halil fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed Emin ibni el-müteveffa es-Seyyid Abdurrahim'e Naibi es-Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁵²(Şehri Rebiu'l-evvel 1243/Eylül 1827)

2.1.12.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Cemaziye'l-evvel 1117/Ağustos 1705, sonuncusu Şaban 1239/Nisan 1824 tarihli olmak üzere on iki kayıt bulunmaktadır. Bunlardan yedisi mescide yapılan müezzin atamasıyla, dördü imam atamasıyla ve iki tanesinde müteveli atamasıyla ilgilidir.

2.1.13.HACI SEYYİDİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.13.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacettepe'de Gazeller Sokak ve Göksu Sokağın kavşak noktasında bulunan mescit mihrabına bakarak on beşinci yüzyıla tarihlendirilebilir.¹⁸⁵³ Basit bir mahalle mescidi olan eserin kaidesi taş suvarları kerpiç örülüdür. Çatısı kiremit kaplıdır. Günümüzde kapatılmış olan küçük son cemaat mahalli kuzey cephesindedir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı mescidin minaresi yoktur. Harime son cemaat mahalline açılan basit bir kapıyla girilir. Harim ahşap tavanlıdır, duvarlarla taşını ve kenarlarda 14.-15. Asır mescitlerinde tipik olduğu gibi profilli bir konsol sırası yer alır.¹⁸⁵⁴ Kuzeyde ahşap kadınlar mahfili vardır. Alçı mihrabı tavan kadar yükselir. Mukarnas kavasralı mihrabı üç sıra borsür çevreler. En dıştaki bordürde nesih yazıyla Kelime-i Tevhid tekrarlanmıştır. İkinci bordürde mukarnas dizisi ve üçüncü bordürde geometrik süslemeler mevcuttur. Nişin iki yanında altları mukarnaslı zar başlıklı sütunceler vardır. Mescidin ahşap minberi yenidir.

¹⁸⁵² H.D. 535, s. 96

¹⁸⁵³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 49, Konyalı, Ankara Camileri s. 48, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 92-94

¹⁸⁵⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 48

2.1.13.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Hacı Seyyid Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile imam Mehmed aher diyara gidüb Ali’ye inayet.¹⁸⁵⁵(Şaban 1110/Şubat 1699)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi Mescidi’nde nim akçe ile imam Mehmed Celayi vatan etmekle Ali buyruldu.¹⁸⁵⁶(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi’nde mescidinde evkat-ı selasede imam Ali, Receb’e fariğ olub inayet.¹⁸⁵⁷(Fi Gurre-i Cemaziye’l-ahir 1118/Eylül 1706)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Mustafa fevtinden kebir oğlu Mehmed’e Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁸⁵⁸(Şehri Ramazan 1140/Nisan 1728)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam Receb bila veled fevt Halil Halife’ bin Himmet’e Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.¹⁸⁵⁹(Şehri Safer 1150/Mayıs 1737)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi’nde kâin mescidin vakt-i zuhur ve asr imamı olmayub Hacı Ali bin Mahmud’a nim akçe ile müceddeden Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.¹⁸⁶⁰(Şehri Zilkade Sene 1164/Eylül 1751)

Ankara’da Hacı Seyyidi Mahallesi’nde mescidin evkat-ı selase imamı Halil’e tecdid.¹⁸⁶¹(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

¹⁸⁵⁵ H.D. 1140, s. 60

¹⁸⁵⁶ H.D. 1138, s. 7

¹⁸⁵⁷ H.D. 1067, s. 170

¹⁸⁵⁸ H.D. 1144, s. 16

¹⁸⁵⁹ H.D. 1068, s. 153

¹⁸⁶⁰ H.D. 1061, s. 129

Ankara'da Hacı Seyyid Mahallesi Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda nim akçe ile imam olan Hacı Ali ibni Mahmud mahlûlünden Mehmed bin Ali'ye inayet.¹⁸⁶²(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Hacı Seyyidi Mahallesi'ndekâin mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam-ı sani olan Mehmed Halife ibni Ali kendi hüsnü rızasıyla el-Hac Eyüb Halife ibni İsmail Halife kasr-ı yed etmekle berat-ı fariğ tevcih buyruldu.¹⁸⁶³(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Hacı Seyyidi Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile imam Halil fevt mahlûlünden oğlu Mustafa Halife'ye ba-berat tevcih.¹⁸⁶⁴(Şehri gurre-i Rebiu'l-evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara'da Hacı Seyyidi Mahallesi'nde mescid-i şerifde ber-vechi hasbi müezzin olan Mehmed bin Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Molla Mustafa bin Hüseyin'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁶⁵(Şehri Zilkade 1186/Ocak 1773)

Ankara'da Hacı Seyyidi Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam-ı sani olan Hacı Eyüb ferağından damadı Ali bin Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹⁸⁶⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Hacı Seyyidi Mahallesi'nde mescidinde hasbi müezzin olan Mustafa'ya.¹⁸⁶⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775)

¹⁸⁶¹ H.D. 1063, s. 80

¹⁸⁶² H.D. 1063, s. 83

¹⁸⁶³ H.D. 1063, s. 90

¹⁸⁶⁴ H.D. 1063, s. 107

¹⁸⁶⁵ H.D. 1059, s. 22

¹⁸⁶⁶ H.D. 1059, s. 27

¹⁸⁶⁷ H.D. 1065, s. 17

2.1.13.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Şaban 1110/Şubat 1699, sonuncusu Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775 tarihli olmak üzere toplam on üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on tanesi imam, üç tanesi de müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.14.HELVAÎ MAHALLESİ (HACI İVAZ) MESCİDİ

2.1.14.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Samanpazarında Uzunyayla ve Tilkicik Sokak'larının kavşak noktasında bulunan eser on beşinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁸⁶⁸ Uzunlamasına dikdörtgen planlı mescit taş kaide üstüne kerpiç duvarlıdır. Çatısı kiremit kaplı mescidin kuzeybatı köşesinde bulunan ahşap minaresi sonradan inşa edilmiştir. Son cemaat mahallini tepesinde ahşap profilli yastıkların bulunduğu ahşap sütunlar taşımaktadır. Yastıkların üzerinde bir hatıl ve onun üzerinde de mihraba dik uzanan kirişler vardır. Kirişlerin arasında üçgenler meydana getirecek şekilde renkli çıtalar çakılmıştır. Giriş kapısının iki yanında geometrik ve bitkisel motiflerle bezeli iki mihrabiye bulunur. Ahşap tavanlı harim devşirme sütun başlıklı bir ahşap sütunla taşınır. Sütunun üzerinde profilli yastıklarla taşınan hatıl ve kibleye dik kirişler mevcuttur. Ahşap hatılın iki yanında bulunan konsolların üzerinde yaprak desenli kalemişi süslemeler yer alır. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı kible duvarından bir miktar dışa taşkın vaziyette tavana kadar yükselir. Mihrabın etrafını çeviren bordürlerde dıştan içe sırayla nesih yazı kuşağı, mukarnas frizi, geometrik ağ ve nihayetinde bir sıra halat bordür yer alır. Nişin köşeliklerinde ve içinde yıldızlardan müteşekkil geometrik süslemeler vardır. Mihrap

¹⁸⁶⁸ Mübarek Galib, *Anadolu Türk Âsar ve Mahkukatı Tettebbüatına Esas: Ankara*, C. I, İstanbul 1341, s. 37

alınlığında iki sıra yazı tablo halinde yerleştirilmiştir. Nişin kenarlarındaki sütunceler zar başlıklıdır. Mihrap bir sıra palmetle nihayetlenir.¹⁸⁶⁹

2.1.14.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Helvani Mescidi'nde imam Abdussabur'a tecdid.¹⁸⁷⁰ (Şaban 1110/Şubat 1699)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde müezzin olmayub ber-vech-i hasbi müceddeden Mustafa'ya inayet buyruldu.¹⁸⁷¹ (Rebiu'l-ahir 1139/Kasım 1726)

Ankara'da Helvacı Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam ve mütevellisi Mustafa mahlûlünden mutasarrıf olan Abdullah Halife'ye ba-berat-ı atik tecdid.¹⁸⁷² (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Helvacı Mahallesi'nde mescidinde nim akçe ile evkat-ı selasede imam Abdullah fevt Mustafa Halife bin Abdullah'a inayet.¹⁸⁷³ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1147/Ekim 1734)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescidin müezzini olmayub hasbi bir müezzin nasb olunmak lazım olmağla Osman Halife ibni Abdullah nam kimesneye Naibi Abdurrahim arzıyla müceddeden berat buyruldu.¹⁸⁷⁴ (Şehri Zilkade 1148/Mart 1736)

¹⁸⁶⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 31-33, Konyalı, Ankara Camileri s. 53-54, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 446, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 66-72

¹⁸⁷⁰ H.D. 1140, s. 60

¹⁸⁷¹ H.D. 1143, s. 81

¹⁸⁷² H.D. 1068, s. 132

¹⁸⁷³ H.D. 1068, s. 141

¹⁸⁷⁴ H.D. 1068, s. 143

Ankara'da Helvacı Mahallesi'nde mescidin müezzini olmayub lazım olmağla Mehmed Halife ibni Mustafa'ya hasbi Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.¹⁸⁷⁵(Şehri Saferü'l-hayr 1152/Mayıs 1739)

Ankara'da Helvani Mahallesi Mescidi'nde ber-vech-i hasbi müezzin olan Osman bin Abdullah fevt olmağla mahlûlünden Ahmed bin Mehmed Halife'ye Naibi Abdullah Efendi arzıyla buyruldu.¹⁸⁷⁶(Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede müezzin olmayub muhtac olmağla müceddeden Derviş bin Mehmed'e ber-vech-i hasbi Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁸⁷⁷(Şehri Receb 1160/Temmuz 1747)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile imam olan el-Hac Abdullah fevt mahlûlünden kebir oğlu Mustafa Halife'ye Naibi Yunus Efendi arzıyla ehil ise tevcih.¹⁸⁷⁸(Şehri Zilkade Sene 1161/Ekim 1748)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde vaki mescid vakfının nim akçe ile mütevellisi el-Hac Abdullah fevt Mustafa'ya ba-arzuhal buyruldu.¹⁸⁷⁹(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde vaki mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam Kalaycızade Hacı Abdullah fevt oldukda mahlûlünden sulbi sağır oğlu Osman'a intikal etmişiyken mahalle-i mezburede mebni mescid-i aherin imamı olan büyük karındaşı Mustafa imamet-i mezbureyi dahi babam cihetdir deyu üzerine berat ve iki

¹⁸⁷⁵ H.D. 1068, s. 147

¹⁸⁷⁶ H.D. 1061, s. 115

¹⁸⁷⁷ H.D. 1061, s. 121

¹⁸⁷⁸ H.D. 1061, s. 123

¹⁸⁷⁹ H.D. 1061, s. 124

imamet maniatü'l-cem' olmağla ref'inden ve babası mahlûlünden Osman'a inayet buyruldu.¹⁸⁸⁰(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Osman bin Abdullah fevt karındaşı Mustafa Halife muhtar-ı cemaat olmağın Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹⁸⁸¹(Şehri Şevval Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Mustafa kasr-ı yedinden oğlu Abdullah'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.¹⁸⁸²(Şehri Şevval Sene 1166/Ağustos 1753)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescid-i şerifde hasbi müezzin olan Mehmed bin Mustafa fevt olup sulbi kebir oğlu Hüseyin nam kimesne edayı hizmet iktidarı olmayub kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Ali bin Abdullah Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.¹⁸⁸³(Şehri gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selase imamı olan Abdullah bila veled fevt mahlûlünden Hasan'a Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁸⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1195/Mayıs 1781)

Ankara'da Helvani Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Mustafa bin Abdullah bila veled fevt mahlûlünden Abdurrahman bin Veliyyüddin'e Naibi Ahmed Hulusi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1206/Aralık 1791)

¹⁸⁸⁰ H.D. 1061, s. 127

¹⁸⁸¹ H.D. 1061, s. 132

¹⁸⁸² H.D. 1061, s. 132

¹⁸⁸³ H.D. 1063, s. 110

¹⁸⁸⁴ H.D. 1071, s. 56

¹⁸⁸⁵ H.D. 530, s. 186

Ankara’da Helvani Mahallesi’nde mescidi vakfının nim akçe ile mütevellisi olan Mustafa bila veled fevt olan mescidin imamı Abdurrahman’a Naibi Ahmed Hulusi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁸⁶(Şehri Receb 1206/Şubat 1792)

Ankara’da Helvacı Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hasan ferağından Hafız Mehmed bin Hafız Osman’a Naibi Zühdi es-Seyyid İsmail arzıyla tevcih buyruldu.¹⁸⁸⁷(Şehri Safer 1210/Ağustos 1795)

Ankara’da vaki Helvacı Mahallesi’nde mescid-i şerifde vazife-i mu’ayyene ile evkat-ı selâse de imam olan Abdurrahman bin Veliyyüddin bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid İbrahim bin es-Seyyid Abdullah Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁸⁸⁸(Şehri Rebiu’l-ahir 1215/Ağustos 1800)

2.1.14.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Şaban 1110/Şubat 1699, sonuncusu Rebiu’l-ahir 1215/Ağustos 1800 tarihli olmak üzere toplam yirmi kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan on biri imam, altısı müezzin ve üçü de müteveli atamasıyla ilgilidir.

2.1.15.HEMHEM (HEMHÜM) MESCİDİ

2.1.15.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Özbekler Mahallesi’nde Gelin Sokak’ta yer alan mescit kiremit çatılı küçük bir mahalle mescidi olan Hemhem Mescidi’nin yapılışı on beşinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁸⁸⁹ Yapılan tamiratlarla özgün halini kaybetmiş olan eser uzunlamasına dikdörtgen planlı, son cemaat yerli bir yapıdır. Beden duvarları taş üstü

¹⁸⁸⁶ H.D. 530, s. 186

¹⁸⁸⁷ H.D. 531, s. 108

¹⁸⁸⁸ H.D. 531, s. 114

¹⁸⁸⁹ Öney, Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 49, Konyalı, Ankara Camileri s. 54, Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 439.

kerpiçtir. Ahşap tavanı ve kadınlar mahfili yenidir. Harimin güney duvarındaki mihrabın üzerindeki mukarnasların, mescidin ilk yapılışına ait olduğu tahmin edilmektedir.¹⁸⁹⁰

2.1.15.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde kâin mescidinde Ziyade Hatun Vakfı'ndan bir akçe ile cüzhan Mehmed bi-berat olmağla müceddeden inayet.¹⁸⁹¹ (1115/1703)

Ankara'da Kattani Mahallesi Mescidi'nde müezzin Halil fevtinden Yahya'ya inayet.¹⁸⁹²(Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara'da Kattani Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde imam İbrahim fevt Bektaş'a inayet.¹⁸⁹³(Fi Gurre-i Cemaziye'l-ahir 1118/Eylül 1706)

Ankara'da Kattanin Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile cüzhan ve ferraş Halil'e beratı mucibince tecdid.¹⁸⁹⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1128/Mart 1716)

Ankara'da Hemhem Mescidi'nin imamı Bektaş fevtinden Hüseyin Halife'ye Naibi Ahmed Efendi arzıyla.¹⁸⁹⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725)

Ankara Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde bir akçe imam Hüseyin fevtinden Hasan Halife'ye inayet.¹⁸⁹⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

¹⁸⁹⁰Ankara Vakıf Eserleri, Ankara 2015, s. 88

¹⁸⁹¹ H.D. 1138, s. 8

¹⁸⁹² H.D. 1067, s. 169

¹⁸⁹³ H.D. 1067, s. 170

¹⁸⁹⁴ H.D. 1138, s. 9

¹⁸⁹⁵ H.D. 1137, s. 82

¹⁸⁹⁶ H.D. 1143, s. 84

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde bir akçe ile cüzhan ve ferraş olan Halil Dede mahlûlünden Naibi hacı Ahmed arzıyla Mehmed'e inayet.¹⁸⁹⁷(Receb 1142/Ocak 1730)

Ankara'da Kattani Mescidi'nde Ziyade Hatun Vakfi'ndan nim akçe ile cüzhan olan İsa'ya beratı mucibince tecdid inayet.¹⁸⁹⁸(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde mescidinde Halil Dede mahlûlünden evkat-ı selasede bir akçe ile müezzin olan Yahya'ya beratı mucibince tecdid inayet.¹⁸⁹⁹(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemşire Mescidi'nde beher yevm bir cüz-i şerif tilavet eden müezzin Yahya bir akçe ile mutasarrıf olan beratı mucibince tecdid.¹⁹⁰⁰(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi demekle maruf mescidde Halil Dede mahlûlünden bir akçe ile imam cüzhan ve ferraş Mehmed bin Yahya'ya tecdid.¹⁹⁰¹(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde kâin mescidde Ziyade Hatun Vakfi'ndan almak üzere bir akçe ile cüzhan Mehmed fevt diğer Mehmed Halife ibni Yahya'ya Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.¹⁹⁰²(Şehri Ramazan 1145/Şubat 1733)

¹⁸⁹⁷ H.D. 1144, s. 18

¹⁸⁹⁸ H.D. 1068, s. 131

¹⁸⁹⁹ H.D. 1068, s. 131

¹⁹⁰⁰ H.D. 1068, s. 131

¹⁹⁰¹ H.D. 1068, s. 134

¹⁹⁰² H.D. 1068, s. 138

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde vaki mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzini Yahya fevt oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Ahmed'e arzıyla buyruldu.¹⁹⁰³(Şehri Şaban Sene 1163/Temmuz 1750)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde bir akçe ile bir cüz tilavet eden Yahya fevt kebir oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla buyruldu.¹⁹⁰⁴(Şehri Safer Sene 1164/Aralık 1750)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde vaki Hemhem Mescidi'nin bir akçe ile imameti Hüseyin mahlûlünden Hasan'a kırk tarihinde tevcih ve üzerinde iken fevtinden Mahmud Halife'ye fevti vaki ise bi'n-nefs eda ve hizmet etmek üzere deyu inayet buyruldu.¹⁹⁰⁵(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde bir akçe ile cüzhan Mehmed'e tecdid.¹⁹⁰⁶(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde mescidin babası Yahya mahlûlünden evkat-ı selase müezzini Seyyid Mehmed'e tecdid.¹⁹⁰⁷(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Kattanin Mahallesi demekle maruf altı haneli mahallenin derununda Hemhem Mescidi demekle maruf mescid-i şerifde Hasan mahlûlünden sâbikan imam olan Mahmud Halife ibni Bektaş meclis-i şer'a varub medine-i mezburede kâin Celal Kattanin demekle maruf bir adet haneli mahalle vardır mescid-i şerifde dahi Hasan mahlûlünden İstanbul'da sakin Yahya nam kimesne imam olub biribirimizin imametine dahl ve taarruz olunmak icab etmez iken mezbur Yahya Halife cümlelerin isimlerini

¹⁹⁰³ H.D. 1061, s. 127

¹⁹⁰⁴ H.D. 1061, s. 127

¹⁹⁰⁵ H.D. 1061, s. 127

¹⁹⁰⁶ H.D. 1063, s. 80

¹⁹⁰⁷ H.D. 1063, s. 80

mütefadi olub ve sâbikan mescid-i mezkurlarda imam olanların isimleri bir olmak neferleri tahsili berat eyleyüb hile ve desiseye süluk edüb Mahmud Halife budur deyu bir aher kimesneyi huzur-ı şer'a getirüb hilaf-ı inha meramına muvafık takrir-i kelamı dahi dört nefer kimesneye dahi ikisi birdir deyu haber verdükle beratımın kaydını terkin ve ref'inden imameti ilam berat buyurub ve gadri külli eylemişdir deyu bade'd-da'va mescid-i mezkuru her biri başka başka mahallelerde başka başka mescidler olduğu her mescidin cemaatleri vesairleri haber verdiklerini Ankara Naibi Ömer zide ilmuhu arz ve kuyudatına nazar olundukda Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem mescid-i Şerifi'nin....silik) imameti Hasan mahlûlünden bin yüz altmış dört senesi Cemaziye'l-evvelinde Mahmud Halife'ye tevcih ve bin yüz altmış beş senesi Cemaziye'l-evvelinde Ankara Naibi Hacı Mustafa Efendi arzıyla mezbur Mahmud'a tekrar Hasan mahlûlünden berat vermekle askeriden ve yine Ankara'da Celal Kattanin Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile imam olan Hasan mahlûlünden bin yüz altmış üç senesi Zilkadesinin 7. günü kendi arzuhalı ve sâdır olan ruus-ı hümayun mucibince Yahya Halife ibni Mehmed'e tevcih ve bin yüz altmış sekiz senesi saferinin yirmi sekizinci günü vaki olan cülûs-i hümayun-ı saadet makrunda dahi tecdid-i berat eyleyüb üzerinde iken Ankara'da Celal Kattanin Mahallesi'nde mescid-i şerifin imamı olan Yahya Halife ibni Mehmed arzuhal sunub imamet-i mezkurenin bin yüz altmış üç tarihinde kendüye tevcih olunub aherden Mahmud nam kimesne imamet-i mezkuru askeride ehak kayıd bulub bin yüz altmış dört senesinde askeri berat etdirüb dahl ve taarruz edüb merkum Mahmud'un müdahalesini men' ve askeride kaydı ref' ve terkin olunmak babında istid'ayı inayet etmeğin Anadolu Muhasebesi Defterleri'ne nazar olundukda vakf-ı mezkurun yevmi bir akçe ile imameti bin yüz altmış üç tarihinde Hasan mahlûlünden ba-ruus-ı hümayun mezbur Yahya ibni Mehmed'e tevcih olunub üzerinde olduğu derkenar ve Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nin imameti yevmi bir akçe ile Hasan'ın mahlûlünden altmış dört tarihinde Mahmud

Halife'ye tevcih olunduğu askeri ruznamçesinden dahi derkenar olunub arz olundukda sadr-ı rum faziletlu Ahmed Efendi Hazretleri şer'ile göresiz deyu sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen medine-i Ankara'da Celal Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nin imamı olan sahib-i arzuhal Yahya Halife mahfel-i şer'de silik) arzuhalde mastur derkenarda masturu'l-isim Mahmud Halife muvacehesinde bin yüz altmış üç senesinde işbu berat-ı hümayunu mucibince imamet-i mezkure Hasan mahlûlünden bana tevcih olundu el-yevm mutasarrıf iken mezbur Mahmud Halife derkenarında zikir olunduğu vecih üzere imamet-i mezkurenin askeride olan atik ehak kaydı altmış dört senesi Cemaziye'l-evvelinde Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'dir deyu imamet-i mezkureyi merkum Hasan'ın fevtinden iki def'a etdirüb lakin Celal Kattanin Mescidi ve Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi iki isim ile müsemma bir mescid olub ve benim tevcihim mukaddem ve sahib-i evvel iken mezbur Mahmud Halife mücerred askeride beratım vardır deyu bi-vecih müdahale eder deyu dava ve mezbur Mahmud Halife dahi fi'l-vaki mescid-i mezkur iki isim ile müsemma bir mescid olub mahlul olmak üzere askeriden berat etdirüb müdahale etmişiydim deyu lakin ber-vechi muharrer mezbur Yahya Halife'nin ne vecihle mukaddem ve sahib-i evvel olduğu malum değildir ve bir kimesne mahalle-i mezbur ahalisinden ve talebe-i ulumdan olub mahfel-i şer'iyatda hazırın olan Seyyid Kasım Efendi'nin es-Seyyid Mehmed Efendi ve Sezadarzade es-Seyyid Şahabeddin Efendi ve Mütevellizade Molla Ahmed ve Molla Ali nam kimesneler dahi fi'l-hakika mahalle-i mezburede ancak Celal Kattanin Mescid'de ve hitabeti mahallesinde Hemhem Mescidi deyu iki isim ile müsemma bir mescid olub ve imamet-i mezkuresi dahi Hasan'ın fevtinden ber-vechi muharrer mukaddem tarih-i mezbur Yahya Halife'ye Maliye beratıyla tevcih olunmağla beratı mucibince el-yevm mescid-i mezkurda imam ve sahib-i evveldir deyu her biri muvacehesinde ala tariki'ş-şahade haber vermeleriyle merkum Mahmud bi-vecih muarazadan bade'l-men' mezbur Yahya Halife arzuhal mantukunca imamet-i mezkurenin askeride olan kaydı ref'i ve

terkin olunmak üzere mahalline şerh verilmek babında faziletlu Rumeli Kazaskeri şeriyatçı Mustafa Efendi ilam etmeğin ilamı mucibince askeri kaydı refi' olunmak için hüküm deyu fi 12 Safer sene 1168 tarihinde sâdır olan ferman-ı âli mucibince Yahya Halife ibni Mehmed'e emr-i şerif verilmek üzere bin yüz altmış senesi Safer'inin yirmi sekizinci günü vaki olan cülus-ı hümayun-ı saadet makrunda müceddeden emr-i şerif ve beratı Anadolu Muhasebesi'nden sadr-ı kitab olundukda Sadr-ı Rum faziletlu Efendi Hazretleri şer'ile görüb muktezasını ilam eyleyeler deyu sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen sahib-i arzuhal Mahmud Halife derunu arzı ismi halife hala bu tarafda mevcut imamı mukaddem terafu' mümkün olmayub lakin medine-i Ankara Naibi Ömer Efendi'nin işbu mührü mutabık arzına mezbur derkenara nazar olundukda fi'l-hakika mescid-i mezkurenin her biri başka ve mahalleleri dahi başka olub mezbur Yahya Halife kendi üzerinde olan Celal Kattanin Mahallesi imamına dava etmeyüb maniatü'l-cem' olan mezbur Mahmud hitabeti mahallesinde Hemhem Mescidi imametini ber-minval-ı muharrer aher kimesne muvacehesinde hilaf-ı vaki'a inha dosya ile ref'inden kendi üzerine tevcih etdirüb mezbur Mahmud halık ve gadr eyledüğünü sâbıkan medine-i mezbure Naibi Abdurrahim Efendi ve ahaliden ve Anadolu kuzatından Müderriszade Mustafa Efendi ve es-Seyyid Mehmed Efendi ve Kadı İlyas Camii Şeyhi Mehmed Efendi ve Hafizzade Hacı İbrahim Efendi ve es-Seyyid Hüseyin Ağa ve Yenice Mahallesi imamı Yunus Efendi ve Ahi Elvan İmamzade İsmail Efendi ve Hacı Müezzinoğlu Müezzın Halil ve Bağçeli Mehmed ve Seyyid Ahmed ve Molla Hasan ve Kürkçüoğlu Hüseyin Beşe nam kimesneler dahi mahfeli şer'iyatda haber vermeleriyle zikir olunan Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi imamı mezbur Yahya ref'inden sahib-i evvvel merkum Mahmud'a merhameten tevcih ve ibka buyrulmak iktiza eyledüğünü faziletlu Rumeli Kazaskeri Şer'iyatçısı İsmail Efendi ilam etmekle ilamı mucibince kaleminden ibka olunmak deyu bin yüz altmış sekiz Şevval'inin yirmi

üçüncü günü tarihiyle ferman-ı âli sâdır olmağla ilamı ve sâdır olan ferman-ı âli mucibince ibka inayet.¹⁹⁰⁸(Ağustos 1755)

Ankara'da Kattani Mahallesi'nde mescidde Ziyade Hatun Vakfı'ndan bir akçe ile cüzhan Mehmed mahlûlünden mutasarrıf diğer Mehmed ibni Yahya'ya tecdid.¹⁹⁰⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1169/Aralık 1755)

Ankara'da Kattanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın gallesinden almak üzere yevmi beş akçe ile mahalle-i mezburede Hemhem Mescid-i Şerifi'nde haftada iki gün ma'a't-tevliye tedris eden Seyyid Halil bin Seyyid Şerafeddin mutasarrıf olub lakin yedinde beratı olmamağla Naibi Ali İspiri bade'l-arz faziletlu Şeyhu'l-İslam Seyyid Mehmed Said Efendi Hazretleri'nin işaretleriyle müceddeden tevcih buyruldu.¹⁹¹⁰(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Mehmed ferağından kebir oğlu Seyyid Cemaleddin'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹¹¹(Şehri Zilkade 1187/Ocak 1774)

Ankara'da Kattanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın gallesinden almak üzere yevmi beş akçe ile mahalle-i mezburede Hemhem Mescidi'nde maa't-tevliye tedris eden Seyyid Halil bin Seyyid Şerafeddin ba-işaret-i aliyye mutasarrıf olub tecdid.¹⁹¹²(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Kattanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın gallesinden almak üzere beş akçe ile mahalle-i mezburede Hemhem Mescidi'nde

¹⁹⁰⁸ H.D. 1063, s. 84

¹⁹⁰⁹ H.D. 1063, s. 86

¹⁹¹⁰ H.D. 1059, s. 22

¹⁹¹¹ H.D. 1059, s. 25

¹⁹¹² H.D. 1065, s. 14

haftada iki gün maa't-tevliye tedris eden Seyyid Halil bin Seyyid Şerafeddin fevt mahlûlünden Seyyid Abdulhay bin Süleyman'a Naibi Mehmed Salih bade'l-arz Şeyhu'l-islam Seyyid Mehmed Arif Dürrizade Efendi Hazretleri işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁹¹³(Şehri Rebiu'l-ahir 1208/Kasım 1793)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nde bir akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Seyyid Mehmed bin Yahya'nın fevti kaza-i mezbur ahalisinden âsitânede misafiren sakin müderrisin-i kiramdan Mehmed bin Osman ve vaiz Mustafa bin Mehmed ihbarıyla mahlûlünden Ataullah bin Mehmed'e bila veled fevti vaki ise deyu inayet.¹⁹¹⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1209/Eylül 1794)

Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selâsede müezzin olan es-Seyyid Cemaleddin fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Abdullah bin Seyyid Cemaleddin'e ba-berat.¹⁹¹⁵(Şehri Şevval 1212/Mart 1798)

Ankara'da Kattanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın gallesinden almak üzere yevmi beş akçe ile mahalle-i mezburede Hemhem Mescidi'nde haftada iki gün ma'a't-tevliye tedris eden es-Seyyid Abdulhay fevt mahlûlünden lede'l- imtihan istihkakı numayan olan es-Seyyid Mehmed Emin bin Seyyid Abdullah'a Naibi İbrahim Edhemî bade'l-arz faziletli semahatlu Şeyhu'l-İslam Mevlana es-Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁹¹⁶(Şehri Zilhicce 1221/Şubat 1807)

Ankara'da Kettanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın gallesinden almak üzere yevmi beş akçe ile mahalle-i mezburede vaki Hemhem Mescid-

¹⁹¹³ H.D. 530, s. 189

¹⁹¹⁴ H.D. 530, s. 190

¹⁹¹⁵ H.D. 531, s. 111

¹⁹¹⁶ H.D. 532, s. 164

i Şerif’de haftada iki gün maa’t-tevliye eş-Şeyh Mehmed Emin bin es-Seyyid Abdullah’a ferağından lede’l-imtihan es-Seyyid Ahmed bin Ahmed’e Naibi es-Seyyid Ebubekir bade’l-arz Şeyhu’l-İslam Mevlana faziletlu semahatlu Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁹¹⁷(Şehri Zilkade 1223/Ocak 1809)

Ankara’da Kattanin Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı’nın gallesinden almak üzere yevmi beş akçe ile mahalle-i mezburda Hemhem Mescid-i Şerifi’nde haftada iki gün ma’a’t-tevliye tedris eden Seyyid Ahmed bin Ahmed fevt mahlûlünden istihkakı nümayan olan Mehmed bin İsmail’e Naibi Kadızade Mehmed Arif bade’l-arz mucibince tevcih buyrulamak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu’l-islâm Mevlana Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkum Mehmed bin İsmail’e tevcih buyruldu.¹⁹¹⁸(Şehri Zilkade 1229)

Ankara’da Kattanin Mahallesi’nde Hemhem Mescidi’nde yevmi bir akçe ile bir cüz-i şerif talisi olan Ataullah bin Mehmed fevt mahlûlünden Hâfız Mehmed bin Kasım Naibi Seyyid Derviş Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹¹⁹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1231/Mart 1816)

Ankara’da Kattanin Mahallesi’nde Hemhem Mescidi’nde yevmi bir akçe ile bir cüz-i şerif talisi olan Hâfız Mehmed bin Kasım fevt mahlûlünden oğlu Hâfız Kasım bin Hâfız Mehmed’e ba-berat ve ba-arzuhal tevcih buyruldu.¹⁹²⁰(Şehri Şaban 1234/Mayıs 1819)

¹⁹¹⁷ H.D. 533, s. 60

¹⁹¹⁸ H.D. 534, s. 128

¹⁹¹⁹ H.D. 534, s. 129

¹⁹²⁰ H.D. 534, s. 133

Ankara Kettani Mahallesi sakinelerinden Kezban Hatun Vakfı'nın galledinden almak üzere yevmi beş akçe vazife ile mahalle-i merkumede Hemhem Mescid-i Şerifi'nde haftada iki gün maa't-tevliye tedris eden Mehmed bin İsmail bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ali ibni Şehabeddin zide ilmuhuya Naibi Abdullah Hilmi arz etmeğin ber-muceb-i ilam tevcih buyrulmak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhü'l-islam Mevlana Nişcizade seyyid Abdulvahhab Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih.¹⁹²¹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1246/Ağustos 1830)

2.1.15.3.DEĞERLENDİRME

Hemhem Mescidi ile ilgili ilki 1115/1703, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1246/Ağustos 1830 tarihli olmak üzere toplam otuz dört kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on ikisi cüzhan, yedi tanesi müderris, altışar tanesi müezzin ve imam ve üçü de ferraş atamsıyla ilgilidir. Kayıtlarda Celal Kattani ve Kattanin Mahalleri'nin ayrı ayrı mahalleler olduğu belirtilmiş ve atamalar da ona göre yapılmıştır.

2.1.16.KAYABAŞI (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.1.16.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kale Mahallesi'nde kayalık bir arazi üzerine inşa edilen mescit ismini de buradan almaktadır. Basit bir mahalle mescidi olan yapı enine dikdörtgen planlıdır. Kitabesi olmayan yapının inşası on dokuzuncu yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁹²² Beden duvarlarının altı moloz taş üstü kerpiçtir. Harimin kuzeyinde ahşap kadınlar mahfili sonradan eklenmiştir. Sıvalı mihrabında herhangi bir süsleme yoktur.¹⁹²³

¹⁹²¹ H.D. 536, s. 76

¹⁹²² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 85

¹⁹²³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 85, Konyalı, Ankara Camileri s. 64, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 439-440.

2.1.16.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kayabaşı Mescidi'nde evkat-ı selasede imam Hasan'a Mustafa müdahale etmekle beratı mucibince ibka buyruldu.¹⁹²⁴(Receb 1139/Şubat 1727)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Mustafa ibni Receb berat-ı şerifle Kulakoğlu Veli Hasan ref'inden mutasarrıfıyken ref olunan merkum Veli'ye ber tarikiyle ref'inden ba-berat-ı inayet.¹⁹²⁵ (Zilhicce 1139/Temmuz 1727)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi Mescidi'nde imam olan Mustafa müşari.....ve gammaz ve mürteşi ve nice.....kimesnelere taarruz vesair bunun emsali ef'al-ı kabihası olub cemaati istikrah etmek ref'inden muhtar-ı cemaat Hasan Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.¹⁹²⁶ (Receb 1140/Şubat 1728)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede bir akçe ile imam olan Hasan ibni Mehmed kasr-ı yedinden Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed'e Naibi Abdulfettah el-Hüseyini arzıyla inayet.¹⁹²⁷(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi Mescidi'nde babası Mehmed mahlûlünden ve Mustafa ref'inden İmam olan Hasan'a mezbur Mustafa müdahale etmekle ibka.¹⁹²⁸(Zilkade 1142/Mayıs 1730)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin Mehmed Halife ibni Mustafa fevt sulbi kebir oğlu Mehmed Emin Halife'ye Naibi Seyyid Ali arzıyla vaki ise buyruldu.¹⁹²⁹(Şehri Muharrem 1152/Nisan 1739)

¹⁹²⁴ H.D. 1143, s. 81

¹⁹²⁵ H.D. 1143, s. 82

¹⁹²⁶ H.D. 1143, s. 86

¹⁹²⁷ H.D. 1068, s. 132

¹⁹²⁸ H.D. 1144, s. 18

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi Mescidi'nin evkat-ı selasede nim akçe ile müezzinliği Mehmed Emin kasr-ı yedinden Ömer'e Naibi Ahmed Efendi arzıyla buyruldu.¹⁹³⁰(Şehri Safer Sene 1164/Aralık 1750)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Ahmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹³¹(Şehri Zilkade 1178/Nisan 1765)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ömer bila veled fevt mahlûlünden Yusuf bin Mustafa'ya Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹³²(Şehri Muharrem Sene 1184/Nisan 1770)

Ankara'da Kayabaşı Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden İsmail bin Hacı Mehmed'e Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹³³(Şehri Muharrem 1188/Mart 1774)

Ankara mahallatından Kayabaşı Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan İsmail fevt mahlûlünden oğlu Mehmed bin İsmail'e babası atik beratı mucibince tevcih buyruldu.¹⁹³⁴(Şehri Zilkade Sene 1194/Ekim 1780)

¹⁹²⁹ H.D. 1068, s. 146

¹⁹³⁰ H.D. 1061, s. 127

¹⁹³¹ H.D. 1057, s. 45

¹⁹³² H.D. 1072, s. 95

¹⁹³³ H.D. 1059, s. 26

¹⁹³⁴ H.D. 1071, s. 55

Ankara’da Kayabaşı Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Yusuf bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Mustafa’ya ba-berat tevcih.¹⁹³⁵ (Şehri Rebiu’l-ahir 1208/Kasım 1793)

Ankara’da Kayabaşı Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin İsmail fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Celil ve Seyyid İbrahim nam karındaşlara iştiraken Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla merkumana tevcih buyruldu.¹⁹³⁶(Şehri Saferü’l-hayr 1218/Mayıs 1803)

2.1.16.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilk kayıt Recep 1139/Şubat 1727, son kayıt Safer 1218/Mayıs 1803 tarihlidir. Toplam on üç kayıttan dokuzu imam, dördü müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.17.KUBBELİ (HALLAC-I MAHMUD) MESCİD

2.1.17.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulus’ta sebze hali yakınlarında, Susam Sokak’ta bulunan mescit üzerindeki kitabeye göre 952/1545 tarihinde inşa edilmiştir. Kare planlı, kubbeli bir yapı olan mescidin doğu cephesi hariç diğer cepheleri betonarme bir ekle çevrelenir. Doğü cephesinin tamamında moloz taş kullnılmıştır. Minaresi olmayan mescidin kubbesi kurşun kaplıdır. Harim sekizgen kasnak üzerine oturan kubbeye kaplıdır. Kubbeye geçişler mukarnaslı tromplarla sağlanır. Kubbe içindeki süslemeler yenidir. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. Mihrabın etrafını kuşatan iki borürden en dıştakinde Kelime-i Tevhid’in tekrarlandığı yazı şeridi ikincisinde yıldızlardan oluşan geometrik bezeme yer alır. Ardından bitkisel kompozisyonlu ince bir silme vardır. Niş köşelikleri

¹⁹³⁵ H.D. 530, s. 189

¹⁹³⁶ H.D. 532, s. 158

yuvarlak şekillerle, içi geometrik kompozisyonla doldurulmuştur. Alınlıkta içinde altı köşeli yıldızların bulunduğu bir sıra çini yer alır.¹⁹³⁷

2.1.17.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hallac-ı Mahmud Mescidi'nde bir akçe ile imam Seyfullah Halife'ye beratı mucibince tecdid.¹⁹³⁸(Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Haziran 1704)

Ankara'da Hallac-ı Mahmud Mahallesi'nde vaki Kubbeli Mescid demekle maruf mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile imam es-Seyyid Ali ferağından İsmail Halife bin Ramazan'a Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.¹⁹³⁹(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Hallac Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid demekle maruf mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam İsmail bin Ramazan fevt sulbi kebir oğlu Ömer Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁹⁴⁰(Şehri Rebiu'l-sani 1144/Ekim 1731)

Ankara'da Hallac Mahmud Mahallesi'nde kâin Kubbeli Mescidi demekle maruf mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ömer Halife ferağından Ali Halife ibni el-Hac İsa'ya Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.¹⁹⁴¹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Hallac-ı Mahmud Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin yevmi bir akçe ile kayyımı Murtaza fevt Hasan bin Ali'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.¹⁹⁴²(Şehri Muharrem 1160/Ocak 1747)

¹⁹³⁷ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 58-59, Konyalı, Ankara Camileri s. 49-51,

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 435-436, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 113-115

¹⁹³⁸ H.D. 1067, s. 168

¹⁹³⁹ H.D. 1143, s. 82

¹⁹⁴⁰ H.D. 1068, s. 134

¹⁹⁴¹ H.D. 1068, s. 135

¹⁹⁴² H.D. 1061, s. 119

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescidi’nde evkat-ı selase imamı Ali bin İsa’ya tecdid.¹⁹⁴³(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Hallac Mahmud Mescidi’nde nim akçe ile müezzin Seyyid Ali’ye tecdid.¹⁹⁴⁴(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde vaki Kubbeli Mescidi demekle maruf mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Ali bin Hacı İsa kendi hüsnü rızasıyla Ahmed Halife ibni Mahmud’a kasr-ı yed etmekle Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzıyla bin yüz yetmiş senesi Zilhiccesinin yirmi üçüncü günü tarihiyle tevcih ve sadaka buyruldu.¹⁹⁴⁵(Eylül 1757)

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Hallac Mahmud Mescid-i Şerifi’nde nim akçe ile müezzin olan Seyyid Ali fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed’e müteveffa babası beratı atik mucibince tevcih.¹⁹⁴⁶ (Şehri Zilhicce 1177/Haziran 1764)

Ankara’da Hallac-ı Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescidi’nde ber-vech-i hasbi vakt-i zuhur ve asrda imam ve yine mescid-i mezkûrda yevmi nim akçe ile müezzin olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali’ye Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁴⁷(Şehri Muharrem Sene 1184/Nisan 1770)

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescid’de ber-vechi hasbi vakt-i zuhur ve asrda imam ve yine mescid-i mezkûrda yevmi nim akçe ile müezzin

¹⁹⁴³ H.D. 1063, s. 81

¹⁹⁴⁴ H.D. 1063, s. 83

¹⁹⁴⁵ H.D. 1063, s. 94

¹⁹⁴⁶ H.D. 1057, s. 43

¹⁹⁴⁷ H.D. 1072, s. 95

olan Seyyid Ali bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin İbrahim'e Naibi Seyyid Hasan Behçet arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁴⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara'da Hallac Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid'de yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Ahmed bin Mahmud'a tecdid.¹⁹⁴⁹ (Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Hallac Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid'de ber-vechi hasbi vakti zuhur ve asrda imam ve yine mescid-i mezkûrda yevmi nim akçe ile müezzîn olan Mehmed bin İbrahim'e tecdid.¹⁹⁵⁰(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Hallac-ı Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid demekle maruf mescidde hasbi vakti asrda imam ve nim akçe ile ferraş olan Mehmed bin İbrahim ferağından Hüseyin Halife'ye ba-berat tevcih buyruldu.¹⁹⁵¹(Şehri Şaban 1195/Temmuz 1781)

Ankara'da Hallac-ı Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid demekle maruf mescidinde hasbi vakti zuhur ve asrda imam ve yine mescid-i mezkûrda yevmi bir akçe ile müezzîn olan Hüseyin ferağından Hasana ba-berat tevcih.¹⁹⁵²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1197/Mayıs 1783)

Ankara'da Hallac Mahmud Mahallesi'nde Kubbeli Mescid demekle marûf mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Ahmed bin Mahmud fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed'e ba-berat.¹⁹⁵³ (Şehri Zilhicce 1211/Mayıs 1797)

¹⁹⁴⁸ H.D. 1059, s. 24

¹⁹⁴⁹ H.D. 1065, s. 14

¹⁹⁵⁰ H.D. 1065, s. 14

¹⁹⁵¹ H.D. 1071, s. 56

¹⁹⁵² H.D. 1071, s. 66

¹⁹⁵³ H.D. 531, s. 111

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescid demekle marûf mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede imam olan es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Musa’ya bila veled fevti vaki’ ise deyu inayet.¹⁹⁵⁴(Şehri Şevval 1212/Mart 1798)

Ankara Kazası’nda Hallac Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescid-i Şerif Vakfı’nın mütevellisi olmayub mescid-i mezburun tamir ve termim vesair iktiza eden umur ve hususunu ru’yet etmek için mütevellisi olmayub lazım olmağla tevliyet-i mezkure hasbi Seyyid Mehmed bin Seyyid el-Hac Abdullah’a Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla merkur Seyyid Mehmed’e tevcih buyruldu.¹⁹⁵⁵(Şehri Şabanı’l-muazzam 1218/Kasım 1803)

Ankara’da Hallac Mahmud Mahallesi’nde Kubbeli Mescid-i Şerifi Vakfı’nın ber-vech-i hasbi mütevellisi olan Seyyid Mehmed bin Hacı Seyyid Abdullah fevt, mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed Naim bin Seyyid Mehmed’e ba-berat tevcih ve inayet buyruldu.¹⁹⁵⁶(Şehri Şaban 1234/Mayıs 1819)

2.1.17.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı on üçü imam, altısı müezzin, ikisi müteveli, birer tanesi de kayyım ve ferraş atamasıyla ilgili olmak üzere toplam yirmi üç kayıt bulunmaktadır. Müteveli atamaları mescidin tamir ve termimi için vakfa yapılan atamalardır. İlk kayıt Safer 1116/Haziran 1704, son kayıtsa Şaban 1234/Mayıs 1819 tarihlidir.

¹⁹⁵⁴ H.D. 531, s. 111

¹⁹⁵⁵ H.D. 532, s. 159

¹⁹⁵⁶ H.D. 534, s. 133

2.1.18.MİSAFİR FAKİH MESCİDİ

2.1.18.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kaleiçinde Ali Taşı Sokak'ta yer alan mescit basit ve sade bir yapıdır. Kitabesi olmayan eser mimari stiline göre on dokuzuncu yüzyıla tarihlendirilmektedir.¹⁹⁵⁷ Uzunlamasına dikdörtgen planlı mescidin kuzey cephesinde şimdilerde kapatılmış son cemaat mahalli yer alır. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralı olup dışa taşkındır. Bir sıra bordürde Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı kuşağı yer alır. Mihrap bir sıra akantüs yaprağı şeklinde bitkisel motifle nihayetlenir.¹⁹⁵⁸

2.1.18.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede imam Seyyid Ali fevtinden kebir oğlu Seyyid Abdullah Halife'ye Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.¹⁹⁵⁹(Safer 1139/Eylül 1726)

Ankara Hısnı dâhilinde kâin Misafir Fakih demekle arif mescidde iki vakit imam-ı sani ve müezzin-i sani lazım olmağla Mehmed ibni Abdullah'a ve ba'de'l-asr Kur'an-ı Azimüşşan'dan Sure-i Nebe kıraat olunub sevabını hazreti fahri âlem ruh-ı şeriflerine ve ciheteyni mezkureteynin vâkıfı Sunullah Efendi ruhuna ihda etmek üzere Naibi Mehmed arzıyla berat inayet.¹⁹⁶⁰ (1140/1727)

Ankara Hısnı dahilinde kâin Misafir Fakih demekle arif mescidde iki vakit imam-ı sâni ve müezzin-i sâni lazım olmağla Mehmed bin Abdullah'a ve bade'l-asr Kur'an-ı Azimüşşandan Sure-i Nebe kıraat olunub sevabını Hazreti Fahri

¹⁹⁵⁷ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 87

¹⁹⁵⁸ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 87, Konyalı, Ankara Camileri s. 77-78, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 443.

¹⁹⁵⁹ H.D. 1143, s. 81

¹⁹⁶⁰ H.D. 1143, s. 86

Alem.....ruh-ı şeriflerine ve ciheteyni mezkureteynin vâkıfı Sunullah Efendi'nin.....ruhuna ihda etmek üzere Naibi Mehmed arzıyla berat inayet.¹⁹⁶¹
(1140/1727)

Ankara Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi demekle arif mescidin müezzini olmayub lazım olmağla Molla Ali bin Abdullah'a hasbi müceddeden Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.¹⁹⁶²(Şehri Zilkade 1148/Mart 1736)

Ankara'nın Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde babası Seyyid Ali mahlûlünden evkat-ı selasede nim akçe ile imam olan Seyyid Abdullah Halife'nin beratı tecdid buyruldu.¹⁹⁶³(Şehri Rebiu'l-ahir 1154/Haziran 1741)

Ankara'da Misafir Fakih Mescidi'nde müezzin olmayıb muhtac olmağın işbu hazırı Halife bin Veli ve mescid-i şerifin kayyımına Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.¹⁹⁶⁴(Cemaziye'l-evvel Sene 1155/Temmuz 1742)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı hamse imamı olan Seyyid Abdullah kasr-ı yedinden muhtar-ı cemaat İbrahim bin Eyüb'e fariğın beratı ve Naibi Hacı Mustafa'nın arzı mucibince buyruldu.¹⁹⁶⁵(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1165/Mart 1752)

Ankara hisarında Misafir Fakih Mescidi'nde hasbi müezzin Ali bin Abdullah fevt Seyyid Abdullah'a inayet buyruldu.¹⁹⁶⁶(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

¹⁹⁶¹ H.D. 1143, s. 86

¹⁹⁶² H.D. 1068, s. 143

¹⁹⁶³ H.D. 1068, s. 151

¹⁹⁶⁴ H.D. 1061, s. 108

¹⁹⁶⁵ H.D. 1061, s. 130

¹⁹⁶⁶ H.D. 1061, s. 131

Ankara dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selase imamı İbrahim'e tecdid.¹⁹⁶⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1168/Şubat 1755)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede imam İbrahim Halife'nin beratı tecdid.¹⁹⁶⁸(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara Hısnı derununda vaki Misafir Fakih Mescidi demekle arif mescid-i şerifde vakt-i zuhur ve asrda yevmi nim akçe ile bade'l-asr Kur'an-ı Kerimden Sure-i Nebe ve sevabını vâkıfın valideyni ruhuna ve Resul-ı Ekrem Hazretleri ruhu için tilavet etmek için imam-ı sani ve müezzin-i sani olan Mehmed Halife ibni Abdullah fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu es-Seyyid Mehmed Halife'ye Naibi es-seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁶⁹(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede imam İbrahim Halife'ye tecdid buyruldu.¹⁹⁷⁰(Şehri Recebül-ferd 1171/Mart 1758)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mescid-i Şerifi'nde yevmi isneyn ve hamisde fikh-ı şerif tedris etmek üzere sahibetü'l-hayratdan Şerife Fatma Hatun medine-i mezburda Pazar-ı Ganem Sükû'nda kâin bir mülk helvacı dükkânını vakıf ve icaresini müderris olanlara şart ve tayin etmekle vâkıfa-i mezburenin tayin eylediği ulemadan Mehmed'e müceddeden Naibi Ali İspiri badel-arz Şeyhu'l-İslam Seyyid

¹⁹⁶⁷ H.D. 1063, s. 79

¹⁹⁶⁸ H.D. 1063, s. 83

¹⁹⁶⁹ H.D. 1063, s. 89

¹⁹⁷⁰ H.D. 1063, s. 97

Mehmed Said Efendi'nin işaretleriyle tevcih buyruldu.¹⁹⁷¹(Şehri Şevval 1186/Aralık 1772)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mescidi'nde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda Sure-i Nebe kıraat ve sevabını vâkıfın valideyni ruhu ile Resul-ı Ekrem Hazretleri'nin ruh-ı şeriflerine ihda eylemek üzere imam-ı sani ve müezzin-i sâni olan Seyyed Mehmed ferağından Hacı Halil'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁷²(Şehri Rebiu'l-ahir 1187/Haziran 1773)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mescidi'nde yevmi nim akçe ile evkatı selasede müezzin olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Salih'e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁷³(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Hısn dâhilinde Misafir Fakih Mescidi'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede imam olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hafız Eyüb Halife'ye Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁷⁴(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1192/Mart 1778)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hafız Eyüb bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden İsmail bin Ali'ye Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.¹⁹⁷⁵(Şehri Safer 1204/Ekim 1789)

¹⁹⁷¹ H.D. 1059, s. 22

¹⁹⁷² H.D. 1059, s. 23

¹⁹⁷³ H.D. 1071, s. 45

¹⁹⁷⁴ H.D. 1071, s. 49

¹⁹⁷⁵ H.D. 530, s. 182

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede imam olan İsmail bin Ali ferağından Memduh bin Hacı Hüseyin'e Naibi feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁷⁶(Şehri Safer 1207/Eylül 1792)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Hacı Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Mustafa bin Mehmed Dedeye Naibi Ahmed Yümni arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁷⁷(Şehri Şaban 1212/Ocak 1798)

Ankara'da Hısnı derununda vaki Misafir Fakih Mescidi'nde yevm-i isneyn ve hamsde fikh-ı şerif tedris etmek üzere sahibi'l-hayratdan Şerife Fatıma Hatun medine-i mezkurede Pazar-ı Ganem Sûku'nda kâin bir mülk helvacı dükkânını vakıf ve icaresini müderris olanlara şart ve tayin edüb dükkân-ı mezkûr icaresiyle müderris olan Mehmed fevt mahlûlünden es-Seyyid Abdulhay'a kendi arzuhali lede'l-imtihan istihkakı zahir olmağla mucibince tevcih buyrulamak ricasıyla bi'l-fi'il Şeyhu'l-islâm Mevlana Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunur deyu Cemaziye'l-ahir 1216 günü tarihiyle müverrah ve musahhah fermân sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı âli mucibince tevcih buyruldu.¹⁹⁷⁸(Ekim 1801)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mescidi'nde yevmi isneyn ve hamsde fikhı şerif tedris etmek üzere Şerife Fatma Hatun medine-i mezburede Pazar-ı Ganem Sûkû'nda kâin bir mülk helvacı dükkânını vakıf ve icaresini müderris olanlara şart ve tayin edüb dükkân-ı mezbur icaresiyle müderris olan es-Seyyid Abdulhay fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı numayan olan Çenecizade es-Seyyid Ahmed'e Naibi İbrahim Edhemî bade'l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana es-Seyyid

¹⁹⁷⁶ H.D. 530, s. 186

¹⁹⁷⁷ H.D. 531, s. 111

¹⁹⁷⁸ H.D. 531, s. 118

Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁹⁷⁹(Şehri Zilhicce 1221/Şubat 1807)

Ankara Hısnı derununda Misafir Fakih Mescid-i Şerifi'nde yevm-i isneyn ve hamış fikh-ı şerif tedris etmek üzere Şerife Fatıma Hatun medine-i mezburede Pazar-ı Ganem Sükû'nda kâin bir mülk helvacı dükkânını vakf ve icaresini müderris olanlara şart ve tayin edüb dükkân-ı mezbur icaresiyle müderris olan Çenecizade Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Yahya bin Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid Ahmed Ataullah bade'l-arz Şeyhu'l-islam Mevlana faziletli Dürrizade Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁹⁸⁰(Şehri Receb 1228/Haziran 1813)

Ankara Kazası Hısnı derununda Misafir Fakih Mahallesi'nde mescidi şerifde yevmi nim akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa bin Mehmed ferağından lede'l-imtihan istihkakı zahir ve numayan olan li-ebeveyn er karındaşı Ahmed bin Mehmed'e ferağat ve kasr-ı yed edüb lakin yedinde olan beratı zayi olmağla teslimi mümkün olmamağla fariği mezburun kasr-ı yedinden atik beratı mutalebe olunmamak şartıyla Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkum Hafız Ahmed'e tevcih buyruldu.¹⁹⁸¹(Şehri Şabanı'l-muazzam 1238/Nisan 1823)

2.1.18.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı toplam yirmi üç kayıt vardır. İlk kayıt Safer 1139/Eylül 1726, son kayıt Şaban 1238/Nisan 1823 tarihlidir. Kayıtlardan on biri imam, dörder tanesi de imam-ı sani, müezzin-i sani, müezzin, Nebe-i Şerif karisi ve fikh-ı şerif müderrisi için yapılan atamalardır.

¹⁹⁷⁹ H.D. 535, s. 93

¹⁹⁸⁰ H.D. 534, s. 126

¹⁹⁸¹ H.D. 532, s. 164

2.1.19.MOLLABÜYÜK MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.19.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kale Mahallesi'nde yer alan mescit benzer örneklerine bakarak 14-15. yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Enine dikdörtgen planlıdır. Doğusunda bugün kapatılmış ve görevli odası olarak kullanılan son cemaat mahalli yer alır. Duvarların altı taş üstü kerpiçtir. Ahşap minaresi yenidir. Çatısı kiremit örtülüdür. Basit bir kapıyla girilen harimin tavanı ahşaptır. Tavanı biri harimin ortasında ikisi duvara gömülü vaziyette üç ahşap sütun taşır. Ahşap sütun başlığı ve profilli yastıkların üzerinde harimi enlemesine bölen hatıl vardır. Alçı mihrabı dikkate şayandır. Mukarnas kavsaralı mihrap tavana kadar uzanır. En dıştaki bordürde bitkisel motiflerin üzerine nesih yazıyla Kelime-i Tevhit kuşağı işlenmiştir. İkinci bordürde yıldızlardan oluşan geometrik motifler yer alır. Yıldızların ortasında çini kâseler yerleştirilmiştir. Kâselerin içi bitkisel ve geometrik motiflerle bezelidir. Etraflarında da yine aynı çinilerden dört parça yıldız kollarına yerleştirilmiştir. Daha sonra ince bir sarmaşık bordür ve halat şeridi vardır. Nişin kaidesi ve köşelikleri geometrik motiflerle bezelidir. Kavsaranın iki yanında birer tane daha çini kâse yer alır. Nişin iki yanındaki sütunceler zar başlıklıdır. Başlıkların içinde ve sütuncelerin kaidesinde arabesk motifler mevcuttur. Başlıkların altı bir sıra mukarnas frizi ile bezenmiştir.¹⁹⁸²

2.1.19.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi Mescidi'nde müezzin Bekir fevt Ahmed'e inayet.¹⁹⁸³(Şehri Rebiu'l-ahir 1105/Kasım 1693)

¹⁹⁸² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 34-35, Konyalı, Ankara Camileri s. 75-76, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 426-429, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 77-80

¹⁹⁸³ H.D. 1138, s. 11

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescidinde İmam Seyyid Ebubekir fevt Mahmud bin Şaban'a inayet.¹⁹⁸⁴(Fi gurre-i Saferü'l-hayr 1121/Nisan 1709)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi Mescidi'nde iki akçe ile müezzin Abdulmuttalib fevtinden oğlu Hamza'ya inayet.¹⁹⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1141/Aralık 1728)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi Mescidi'nde Mahmud ferağından ba-muayyene imam Veli Halife'ye beratı mucibince tecdid buyruldu.¹⁹⁸⁶(Muharremü'l-haram Sene 1156/Şubat 1743)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Veli bin İlyas fevt oğlu İsmail Halife muhtar-ı cemaat olmağla Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.¹⁹⁸⁷(Şehri Zilhicce Sene 1160/Aralık 1747)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi Mescidi'nde müezzinlik bila vazife olduğundan on beş seneden beru muattal Mehmed bin Osman nim akçe ile müceddeden Naibi Ömer arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁸⁸(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescidin kayyımı olmayub lazım olmağla nim akçe ile Mehmed bin Osman'a müceddeden Naibi Ömer arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁸⁹(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin Mehmed bin Osman'a tecdid.¹⁹⁹⁰(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

¹⁹⁸⁴ H.D. 1067, s. 171

¹⁹⁸⁵ H.D. 1144, s. 17

¹⁹⁸⁶ H.D. 1061, s. 108

¹⁹⁸⁷ H.D. 1061, s. 122

¹⁹⁸⁸ H.D. 1063, s. 82

¹⁹⁸⁹ H.D. 1063, s. 82

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile kayyım olan Mehmed bin Osman Halife'ye tecdid buyruldu.¹⁹⁹¹ (Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde vaki mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İsmail'e tecdid.¹⁹⁹²(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İsmail bila veled fevt mahlûlünden Seyyid İsmail bin Hasan'a Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁹³(Şehri Muharrem 1189/Mart 1775)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescidde ba-mu'ayyene evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid İsmail bin Hasan fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Hüseyin'e Naibi Zühdi es-Seyyid İsmail arzıyla tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁴ (Şehri Muharrem 1210/Temmuz 1795)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid Hüseyin fevt mahlûlünden es-Seyyid İshak bin Süleyman'a bila veled fevti vaki ise merkuma ba-berat tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁵(Şehri Recebü'l-ferd 1215/Kasım 1800)

Ankara'da vaki Mollabüyük Mahallesi'nde mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid İshak bin Süleyman ferağından Ahmed bin

¹⁹⁹⁰ H.D. 1063, s. 98

¹⁹⁹¹ H.D. 1057, s. 39

¹⁹⁹² H.D. 1057, s. 45

¹⁹⁹³ H.D. 1059, s. 28

¹⁹⁹⁴ H.D. 531, s. 108

¹⁹⁹⁵ H.D. 531, s. 115

Hasan'a vaki ise ba-berat tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁶(Şehri Zilhiccetî'ş-şerife 1215/Nisan 1801)

Ankara Kazası'nda Mollabüyük Mahallesi'nde mescidinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Ahmed bin Hasan bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mahmud bin Ahmed'e tevcih olunmak babında istid'a etmeğin bila veled fevti vaki ise şartıyla mahlûlünden tevcih olunmak deyu 21 Şaban sene 1224 müverrah ve musahhah sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁷(Ekim 1809)

Ankara'da Mollabüyük Mahallesi'nde kâin mescidde müezzin olmayub nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağla ber-vech-i hasbi Osman bin İbrahim Naibi el-Hac Hüseyin arz etmeğin ruznamçe-i askeriye nazar olundukda Mollabüyük Mahallesi mescidinde yevmi nim akçe ile müezzinlik ciheti Mehmed bin Osman'a Naibi Ömer arzıyla bin yüz altmış sekiz senesi Ramazan'ında tevcih olunduğu derkenardan müsteban olmağla ber-muceb-i derkenar merkum Osman bin İbrahim'e tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁸ (Şehri Rebiu'l-sani 1228/Nisan 1813)

Ankara Kazası'nda Mollabüyük Mahallesi'nde mescidde ba muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mahmud bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed bin Seyyid Osman'a Naibi Abdullah Hilmi arzıyla merkuma tevcih buyruldu.¹⁹⁹⁹(Şehri Şaban Sene 1246/Ocak 1831)

¹⁹⁹⁶ H.D. 531, s. 116

¹⁹⁹⁷ H.D. 533, s. 62

¹⁹⁹⁸ H.D. 534, s. 125

¹⁹⁹⁹ H.D. 536, s. 76

2.1.19.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı toplam on yedi kayıttan onu imam beşi müezzin ve ikisi de kayyım atamasını içerir. Kayıtlarda ilk tarih Rebiu'l-ahir 1105/Kasım 1693, son tarih Şaban 1246/Ocak 1831'dir.

2.1.20.NERDİBANLI (HOCA HUNDİ) MESCİDİ

2.1.20.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Akalar mahalesinde Kalyon Sokak'ta bulunan mescit mimari üslubuna bakarak on beşinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁰⁰⁰Kayıtlarda Hocendi Mahallesi'nde olduğu yazılan mescit günümüze gelene kadar isminin halk arasında değişmesinden dolayı Hoca Hundi Mescidi olarak bilinmektedir. Asimetrik dikdörtgen planlı mescidin temel duvarları taş üstü kerpiçtir. Çatısı kiremit kaplıdır. Ahşap küçük minaresi kuzeydoğu köşesinde yer alır. Son cemaat yeri yoktur. Doğu cephesinden basit bir ahşap kapıyla harime girilir. Harimde ahşap tavanı devşirme sütun başlıklı iki ahşap sütun üzerine oturan ahşap hatıllar taşır. Hatıllar profilli yastıkların üzerine oturur. Mihraba dik olarak yerleştirilen ahşap hatıllar harimi üç sahına böler. Ahşap hatılların üzerinde kibleye paralel ahşap kirişler mevcuttur. Orta sahında kirişler bir dizi konsol sırasıyla hatılların üzerine oturur. Bu sayede orta sahin diğerlerine göre daha yüksektir. Hatılların üzeri bitkisel ve geometrik motifli kalemişi süsülüdür. Kirişlerin ve konsolların arasına üçgenler meydana getirecek şekilde üzeri kalemişi süslü ahşap çıtalar çakılmıştır. Kirişlerin alt yüzünde her iki ucuna palmeti andıran kesimli ahşap lambiriler çakılmıştır. Bunların üzerinde bitkisel motifli kalemişleri vardır. Kible duvarından bir parça dışa taşkın olan alçı mihrabı tavana kadar uzanır. En üstünde bazılarının ucu kırılmış bir sıra palmet motifi vardır. Mihrabı üç sıra bordür çevreler. En dışakinde Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı kuşağı, ikincisinde bir sıra mukarnas frizi ve üçüncüsünde çokgenlerin birbirine geçmesiyle oluşturulan geometrik ağ mevcuttur. Niş köşelikleri

²⁰⁰⁰ Ankara Vakıf Eserleri, s. 90

yıldızlardan müteşekkil bir geometrik ağla doldurulmuştur. Köşeliklerde altı üstlü yerleştirilmiş çini kâselerden üsttekiler alttakiler göre daha büyüktür. Alınlıkta mukarnas frizi ile çevrili pano içinde Kuran'dan ayet yazılıdır. Ahşap minberi yenidir.²⁰⁰¹

2.1.20.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hocendi Mahallesi Mescidi'nde yevmi bir akçe vazife ile üç vaktin müezzini olan Ali bin Yusuf kendü halinde olmayub fidne ve fesada bais işlerde bulunub ve hizmet-i mezbureye dahi rağbet etmeyüb cemaati kendüden istikrah etmeleriyle ref olunub yerine sulahadan es-Seyyid Hafız Mehmed bin es-Seyyid Yusuf müstehak olmağla yevmi bi akçe vazife ile Naibi Ahmed arzıyla inayet buyruldu.²⁰⁰²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725)

Ankara'da Hocendi Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Seyyid Hafız Mehmed fevt İbrahim'e inayet.²⁰⁰³ (Safer 1157/Mart 1744)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'ndemescidinde evkat-ı selase müezzini Seyyid Şeyh Mehmed beratı zayi etmekle kaydı mucibince berat Naibi Abdulfettah arzıyla.²⁰⁰⁴(Safer 1157/Mart 1744)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede ba-muayyene müezzin olan es-Seyyid Mehmed Halife kendi hüsnü rızasıyla İbrahim

²⁰⁰¹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 35-37, Konyalı, Ankara Camileri s. 79-80, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 378-380, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 34-37

²⁰⁰² H.D. 1137, s. 81

²⁰⁰³ H.D. 1061, s. 111

²⁰⁰⁴ H.D. 1061, s. 111

Halifebin Hacı Süleyman'a kasr-ı yed Naibi Mustafa arzıyla.²⁰⁰⁵(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Nerdibanlı Mescidi'nde evkat-ı selase müezzini olmayub Ahmed'e Naibi Mustafa arzıyla.²⁰⁰⁶ (Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Nerdibanlı Mescidi Vakfı'nın müstakim el-Hac evkat-ı selase Süleyman bin Mehmed'e tecdid.²⁰⁰⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1168/Ocak 1755)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Nerdibanlı Mescidi'nde evkat-ı selasede hasbi müezzin olan Ahmed bin Abdurrahman Halife'ye tecdid.²⁰⁰⁸(Şehri Gurre-i Muharremü'l-haram 1174/Ağustos 1760)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Nerdibanlı Mescidi demekle arif mescid-i şerifde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Süleyman bin Mehmed fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Ebubekir Halife'ye Naibi Mevlana Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁰⁹(Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Hacı Hafız İbrahim bin Hacı Halil fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Halil'e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹⁰ (Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

²⁰⁰⁵ H.D. 1061, s. 114

²⁰⁰⁶ H.D. 1061, s. 114

²⁰⁰⁷ H.D. 1063, s. 79

²⁰⁰⁸ H.D. 1063, s. 108

²⁰⁰⁹ H.D. 1057, s. 40

²⁰¹⁰ H.D. 1059, s. 20

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde Nerdibanlı Mescidi'nde evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden Abdullah bin Hacı Veliyüddin'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹¹(Şehri Muharrem 1196/Aralık 1781)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescidinde vazife-i muayyene ile müezzin olan İbrahim ferağından oğlu Halil'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁰¹²(Şehri Ramazan 1196/Ağustos 1782)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescidin mihrabına ve rakabe ve müezzin ve çerağına mevkuşe nukudun mütevellisi olmayub lazım olmağla bir akçe ile mescid-i mezkûrun imamı Seyyid Halil bin Hacı Hafız İbrahim'e Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹³(Şehri Zilhicce 1207/Temmuz 1793)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescidin kayyımı olmayub lazım olmağla bir akçe ile Hüseyin bin Hüseyin'e Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹⁴(Şehri Zilhicce 1207/Temmuz 1793)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan es-Seyyid Halil bin Hacı Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğulları es-Seyyid Mehmed Arif ve es-Seyyid Mehmed Sa'id'e Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1210/Kasım 1795)

Ankara mahallatından Hocendi Mahallesi ahalileri cemm-i gafir meclis-i şer'a gelüb her birileri şöyle takrir-i kelâm eylediler ki mahalle-i mezburede vaki mescid-i

²⁰¹¹ H.D. 1071, s. 63

²⁰¹² H.D. 1071, s. 65

²⁰¹³ H.D. 530, s. 188

²⁰¹⁴ H.D. 530, s. 188

²⁰¹⁵ H.D. 531, s. 108

şerifin evkat-ı selâsede ba-mu’ayyene ile ba-berat-ı şerif müezzin olan Halil bin İbrahim nam kimesne daimen kendi arzıyla mukayyid olmayub fık u fücür kanunu sünnet veçhi üzere ezan ve ikamet-i şerif tilavetine bi’l-küllîye iktidarı ve liyakatı olamamağla kendüye ve mumaiyyetle izn-i şerif-i talim ile deyu tenbih olundukda bir dürlü mütenebbih olmamağın bundan akdem huzur-ı şer’e ihzar etdirüb hakimu’l-vakit efendi huzurlarından takririmiz sû-i halini bi’l-muvacehe haber verdiğimizde hakimu’l-vakt dahi ezan ve ikamet-i şerifi tilavete bir dürlü iktidarı olmadığından ilm-i kadı olduklarına binaen Molla Mehmed bin Hacı Halil’i ba-murasele-i şer’iyye müezzin nasb ve tayin buyurub der-i devlet medara merkumun ref’inden müezzinlik-i mezkûru ilâm olunmak esnasında efendi-i muma ileyh bi-emrillâhi te’âla fevt olub, müezzin-i merkum dahi Asitane-i Aliyyeye firar etmekle müezzinlik-i mezkûru merkum Halil bin İbrahim ref’inden merkum Molla Mehmed’e tevcih buyurulmak niyazıyla der-i devlet medara arz edilerek dediklerinde hal-i minval-i muharrer üzere olduğunu sıkat-ı muvahhidin ihbarlarıyla bi’t-tahkik olduktan sonra medine-i mezburede me’zun bi’l-ifta Efendi ve müderrisin ve sair mahalli meclis-i şerde hazır oldukları halde merkum Mehmed Molla’nın lede’l-imtihan isthkakı zahir ve numayan olub müezzinlik-i mezkûra vazife-i mersumesiyle merkum Halil’in ref’inden Naibi eş-Şeyh Mehmed arzıyla merkum Molla Mehmed bin Hacı Halil Halife’ye tevcih buyruldu.²⁰¹⁶(Şehri Şevval 1215/Şubat 1801)

Ankara Kazası’nda Hocendi Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede ba-berat-ı âlişan sâbikan müezzinlik cihetine mutasarrıf olan Halil bin İbrahim nam kimesne meclis-i şer’de Ve bastı ani’l-meram idüğüne bundan esbak vefat eden babam merkum İbrahim’in mahlûlünden mescid-i mezkurun müezzinliğine üzerine tevcih ve yedime sadaka ve ihsan buyrulan bir kıta beratı şerifimle mutasarrıf ve bi-kusur imamın hizmet üzere iken mahalle-i mezbure ahalilerinden olub ashab-ı ağrazdan kimesnelerini bi-gayri hakkın guna gun tekdir ve tecrim eyleyüb ben dahi

²⁰¹⁶ H.D. 531, s. 116

ahali-i mahalle-i mezburenin bu misillü etdikleri zulüm ve teaddilerini taraf-ı mevlaya havale etmişiyken yine ahali-i mahalle-i mezbure bu vecihle takdir ve tecrim kanaat etmeyüb hilafa inha ifki iftira bi-mantık isnad madde ile babam nan parasından olan müezzinlik mezkurumdan ref'imi mucibi oldukları ilam mucibince üzerimden bertakrib ref ve ecanibden Mehmed bin el-Hac Halil üzerine tevcih olunub bu vecih üzere bana gadri külli ve babam sından heder mahrum olduğumdan maada sadaka-i padişahı müezzinlik-i mezkureden gayri bir nesnem olmayub ancak erzağım ana mahsus olmağla halime merhameten müezzinlik-i mezkure işbu yedimde olan atik beratım mucibince merkum Mehmed'in ref'inden üzerime tevcih ve yedime berat-ı âli ricasına ahvalimizi der-devlet-i medare arz ve ilam ediyor deyu ilhah ve iltimas etmekle fi'l-hakika merkum dailerinin her biri nefsi'l-emre mutabık olduğuna kendünün dahi ilmi muhit olduğun Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arz-ı mucibince müezzinlik-i mezkure merkum Mehmed'in ref'inden mezbur Halil bin İbrahim'e tevcih buyruldu.²⁰¹⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1217/Ağustos 1802)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede müezzin olan Halil bin İbrahim ferağından li-ebeveyn karındaşı Yahya bin İbrahim'e Naibi Hafidi Keçecizade Abdulhalim arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1238/Kasım 1822)

Ankara'da Hocendi Mahallesi'nde mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede müezzin olan Yahya bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Mehmed ibni Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid İbrahim Zühtü zide ilmuhu arzıyla tevcih buyruldu.²⁰¹⁹(Şehri Zilkade 1243/Mayıs 1828)

²⁰¹⁷ H.D. 532, s. 156-157

²⁰¹⁸ H.D. 535, s. 93

²⁰¹⁹ H.D. 535, s. 97

2.1.20.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilk kayıt Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725, son kayıt Zilkade 1243/Mayıs 1828 tarihlidir. Toplam on sekiz kaydın on ikisi müezzin, üçü imam, ikisi mütevellî ve biri de kayyım atamasıyla ilgilidir. Mütevellî atamalarından biri imam, müezzin ve çerağına vakfedilen nukudun, diğeri de mescidin vakfı içindir.

2.1.21.OSMAN ÇAVUŞ MESCİDİ

2.1.21.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulus'ta Kutlu Sokak'ta bulunan mescidin kitabesi yoktur. Mihrabın stiline bakarak on dördüncü yüzyıla tarihlendirilebilir. Uzunlamasına dikdörtgen planlı mescidin temel duvarları taş, üstü kerpiçtir. Küçük ahşap bir minaresi vardır. Çatısı kiremit örtülüdür. Basit bir kapıyla girilen harimi yenilenmiş ahşap tavan kapatır. Kısmen yenilenmiş mukarnas kavsaralı alçı mihrabı tavana kadar uzanır. Mihrabı çevreleyen bordürlerden ilkinde sülüs hatla Kelime-i Tevhit yazılmıştır. İkinci bordürde yıldızlar meydana getirecek şekilde geometrik bir ağ vardır. Nişin köşeliklerinde ve kaidesinde de aynı motifler göze çarpar.²⁰²⁰

2.1.21.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde Osman Çavuş Mescidi'nde muayyene ile imam Arif Mehmed fevt oğlu İbrahim'e inayet.²⁰²¹(Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde Osman Çavuş bina eylediği mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İbrahim Halife bin Arif Mehmed Halife imamet-i mezbureyi hüsnü rızasıyla zümre-i ulemadan olub muhtar-ı cemaat olan Halil Halife bin

²⁰²⁰ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 42, Konyalı, Ankara Camileri s. 25, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 434, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 147-149.

²⁰²¹ H.D. 1067, s. 171

Yahya'ya fariğ olmağla Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.²⁰²² (Şehri Zilhicce 1146/Mayıs 1734)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde mescid-i mezburun yevmi bir akçe ile üç vakitte müezzin İbrahim fevt oğlu Hüseyin'e inayet.²⁰²³ (Şehri Şaban 1154/Ekim 1741)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde vaki Osman Çavuş Mescid-i Şerifi'nde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Halil Halife fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Ali Halife'ye tevcih ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzetmeğin bin yüz yetmiş senesi Receb-i şerifin yirmi dördüncü günü tarihiyle merkum Ali Halife'ye tevcih ve sadaka buyruldu.²⁰²⁴ (Şehri Receb 1170/Mart 1757)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde kâin mescid-i şerifde ferraş olmayub lazım ve mühim olmağla müceddeden ber-vechi hasbi Ali bin Abdullah'a Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih buyruldu.²⁰²⁵ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde ashab-ı hayr Ali bin Çavuş binası mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Ali Halife bila veled fevt olub mahlûlünden karındaşı diğer Ali Halife'ye ba-arzuhal tevcih buyruldu.²⁰²⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1176/Ekim 1762)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi

²⁰²² H.D. 1068, s. 140

²⁰²³ H.D. 1068, s. 151

²⁰²⁴ H.D. 1063, s. 92

²⁰²⁵ H.D. 1063, s. 109

²⁰²⁶ H.D. 1057, s. 40

Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁰²⁷(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın olan Seyyid Mehmed ferağından Hacı Abdullah bin Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁰²⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın olan Hacı Abdullah bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Abdurrahman'a Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.²⁰²⁹(Şehri Şevval 1192/Ekim 1778)

Ankara'da Balaban Mahallesi'nde mescidin kayyımı olmayub nasb ve tayin olunmak lazım olmağla Molla Hasan'a hasbi Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁰³⁰(Şehri Şaban 1198/Haziran 1784)

2.1.21.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Şaban 1121/Ekim 1709, sonuncusu Şaban 1198/Haziran 1784 tarihli olmak üzere toplam on kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan dörder tanesi imam ve müezzın, birer tanesi de kayyım ve ferraş atamalarıdır.

2.1.22.RÜSTEM BAKKAL (NAAL) MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.22.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Sakarya Mahallesi'nde bulunan mescit mihrabının stiline bakarak on dört veya on beşinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁰³¹ Enine dikdörtgen planlı mescidin temel

²⁰²⁷ H.D. 1072, s. 94

²⁰²⁸ H.D. 1059, s. 27

²⁰²⁹ H.D. 1071, s. 50

²⁰³⁰ H.D. 1071, s. 69

²⁰³¹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 50

duvarları kesme taş üzeri kerpiçtir. Son cemaat mahalli mescidin batısında olup günümüzde kapatılmıştır. Ahşap tavanı profilli yastıkları olan üç ahşap direk taşıyır. Son cemaat yerine sonrasın birde mihrap nişi açılmıştır. Harimi kapatan sade ahşap tavan doğrudan duvarlara oturur. Ahşap kadınlar mahfili üç direk taşıyır. Harimin doğu duvarında dolap vazifesi gören iki niş bulunur. Nişlerin etrafı sülû alçı çerçevesidir. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı tavana kadar uzanır. Hafif dışa taşkın mihrabı çevreleyen bordürlerden en dıştakinde sülûs yazıyla Kelime-i Tevhit tekrarlanmıştır. İkinci bordürde altıgenlerin birbirine geçmesiyle zincirek şeklinde bir süsleme vardır. Altıgenlerin ortasında üzeri bitkisel motiflerle doldurulmuş küçük kabaklar vardır. Daha sonra ince bir silme ve ardından yıldızlar meydana getiren geometrik ağla örülmüş geniş bir bordür vardır. Niş köşeliklerinde ve içinde geometrik kompozisyonu bezeme vardır. Nişin iki yanındaki zar başlıklı sütuncelerde başlık içlerinde bitkisel motifli rozetler, altında da mukarnas sırası mevcuttur. Alınlıkta sülûs hatla Kuran'dan ayet yazılı pano yer alır.²⁰³²

2.1.22.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Rüstem Bakkal Mescidi'nde bir akçe ile üç vakit imam Halil rızasıyla Seyyid Kasım fariğ olub inayet.²⁰³³ (1104/1692)

Ankara'da Rüstem Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imam hatib es-Seyyid Ebu'l-Kasım Halife'ye fariğ olub üzerine etdirüb gadr etmekle mezbur Halil ref' olub Seyyid Ebu'l-Kasım mahal deyu Naibi Mehmed arzıyla.²⁰³⁴(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

²⁰³² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 50, Konyalı, Ankara Camileri s. 34-35, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s.430, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 88-91

²⁰³³ H.D. 1138, s. 5

²⁰³⁴ H.D. 1138, s. 7

Ankara'da Rüstem Mahallesi Mescidi'nde üç vakitte imam Seyyid Kasım'a tecdid.²⁰³⁵(Fi Gurre-i Şevval 1115/Şubat 1704)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam Seyyid Kasım fevt oğlu Mehmed'e Naibi es-Seyyid Halil arzıyla berat.²⁰³⁶(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'ndemescidinde hasbi müezzini olan Hacı İsmail fevt Hasan Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.²⁰³⁷(Şehri Ramazan 1160/Eylül 1747)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde vaki mescidin hasbi müezzini Hasan fevt Hüseyin Halife'ye inayet buyruldu.²⁰³⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1165/Şubat 1752)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imamı Seyyid Mehmed'e tecdid.²⁰³⁹(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde mescidin hasbi müezzini Hüseyin'e tecdid.²⁰⁴⁰(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara mahallatından Rüstem Bakkal Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile üç vakitte imam olan Seyyid Kasım Halife'ye tecdid.²⁰⁴¹(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

²⁰³⁵ H.D. 1067, s. 168

²⁰³⁶ H.D. 1061, s. 112

²⁰³⁷ H.D. 1061, s. 121

²⁰³⁸ H.D. 1061, s. 130

²⁰³⁹ H.D. 1063, s. 80

²⁰⁴⁰ H.D. 1063, s. 80

²⁰⁴¹ H.D. 1063, s. 99

Ankara'da vaki Rüstem Bakkal Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile üç vakitte imam olan Seyyid Kasım Halife'ye berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.²⁰⁴²(Şehri Gurre-i Zilkade 1171/Temmuz 1758)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde mescid-i şerifte hasbi müezzin olan Hüseyin Halife'ye berat-ı atik mucibince tecdid.²⁰⁴³ (Şehri Gurre-i Recebül'l-ferd 1175/Ocak 1762)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde mescid-i şerifte kayyım olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Ali Halife bin Ali'ye Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refi' arzıyla inayet.²⁰⁴⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara'da Rüstem Naal Mahallesi'nde mescid-i şerifte ber-vech-i hasbi müezzin olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁴⁵(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

Ankara'da Rüstem Naal Mahallesi'nde mescid-i şerifte yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Süleyman'a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih.²⁰⁴⁶(Şehri Receb 1184/Ekim 1770)

Ankara'da Rüstem Naal Mahallesi'nde mescid-i şerifte hasbi kayyım olan Ali bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Veliyyüddin'e ba berat tevcih buyruldu.²⁰⁴⁷ (Şehri Rebiu'l-evvel 1196/Şubat 1782)

²⁰⁴² H.D. 1063, s. 100

²⁰⁴³ H.D. 1057, s. 39

²⁰⁴⁴ H.D. 1057, s. 42

²⁰⁴⁵ H.D. 1072, s. 94

²⁰⁴⁶ H.D. 1058, s. 9

²⁰⁴⁷ H.D. 1071, s. 64

Ankara’da Rüstem Bakkal Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Süleyman bin Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Mehmed ve Seyyid Osman ibni Seyyid Süleyman’a Naibi Hafız Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁴⁸(Şehri Ramazan 1209/Mart 1795)

Ankara’da Rüstem Bakkal Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Osman nam karındaşlar ber-vech-i iştirak mutasarrıflar iken bila veled fevt olub, mahlûllerinden Ankaravî Mustafa bin Hüseyin Halife’ye lede’l-imtihan istihkakı nümayan bi’n-nefs eda-i hizmet etmek şartıyla merkûm Mustafa’ya ba-arzuhal tevcih buyruldu.²⁰⁴⁹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara’da Rüstem Bakkal Mahallesi’nde mescid-i şerifde ber-vechi hasbi müezzin olan Ahmed bin Hüseyin ferağından Feyzullah bin Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.²⁰⁵⁰(Şehri Şaban 1222/Ekim 1807)

2.1.22.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilk kayıt 1104/Eylül 1692, son kayıt Şaban 1222/Ekim 1807 tarihlidir. On tanesi imam, altı tanesi müezzin ve iki tanesi kayyım atamasıyla ilgili olmak üzere toplam on sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların üçünde mescidin ismi Rüstem Naal, diğerlerinde Rüstem Bakkal olarak yazılmıştır. Kaynaklarda genel olarak Rüstem Naal ismi kabul görmektedir.

²⁰⁴⁸ H.D. 530, s. 191

²⁰⁴⁹ H.D. 531, s. 114

²⁰⁵⁰ H.D. 532, s. 166

2.1.23.SABUNİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.23.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulucanlarda Sakarya Mahallesi'nde bulunan, El-Hac Hasan tarafından yaptırılan mescit on dört veya on beşinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁰⁵¹ Kare planlı, son cemaatli, kiremit çatılı bir mescittir. Kare planlı mescidin duvarlarının altı taş üstü kerpiçtir. Kuzey cephesinde bulunan son cemaat mahallinin yanları kapalı önü açıktır. Ahşap tavanı dört kare destek ve bunların üzerinde profilli yastıklarla taşınır. Kibleye dik yerleştirilen ahşap kirişlerin arasında çıtalarla üçgenler oluşturulmuştur. Harim ahşap tavanlıdır. Ahşap tavan devşirme başlıklı iki sütunla taşınır. Ahşap sütunların üzerinde, profilli yastıklar üzerine oturan, mihraba dik yerleştirilmiş iki hatıl harimi üçe böler. Ortadaki diğerlerine göre biraz daha yüksektir. Hatılların üzerinde mihraba paralel kirişler yerleştirilmiştir. Kirişlerin arasında üzeri kalemiş süslemeli çıtalar üçgenler meydana getirecek şekilde yerleştirilmiştir. Kible duvarının ortasına yerleştirilen alçı mihrabı mukarnas kavsarlıdır. Mihrabı çevreleyen bir sıra ince bordürde baklava desenleri meydana getirecek şekilde geometrik bir ağ mevcuttur. Nişin köşeliklerinde var olan birbirine geçmiş altıgenlerden müteşekkil geometrik kompozisyon, nişin içinde de göze çarpar. Mihrap mazgal şeklinde bir sıra palmet dizisiyle nihayetlenir.²⁰⁵²

2.1.23.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde evkat-ı selasede imam Ali fevt Ahmed'e inayet.²⁰⁵³(Şehri Ramazan 1105/Nisan 1694)

²⁰⁵¹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 136

²⁰⁵² Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 38-39, Konyalı, Ankara Camileri s. 63-64, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 357-358, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 81-83.

²⁰⁵³ H.D. 1138, s. 11

Ankara'da Sabuni Mahallesi Mescidi'nde imam lazım olmağla bir akçe ile Seyyid Mustafa'ya inayet.²⁰⁵⁴(Fi Gurre-i Zilhicce 1118/Mart 1707)

Ankara'da Sabuni Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede imam Mustafa fevt Mehmed'e inayet.²⁰⁵⁵ (1140/1727)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescidin evkat-ı selasede nim akçe ile imamı Mehmed ibni Hüseyin fevt sulbi oğlu Abdurrahim Halife'ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.²⁰⁵⁶(Şehri Zilhicce 1147/Nisan 1735)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde vaki mescidi şerifde nim akçe ile müezzin olan Hasan fevt Abdullah Halife'ye Naibi Abdulkerim Efendi arzıyla.²⁰⁵⁷ (Şevval 1154/Aralık 1741)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescidin nim akçe ile müezzini Abdullah bin Musa'ya tecdid.²⁰⁵⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1168/Aralık 1754)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin Abdullah bin Musa berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.²⁰⁵⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1171/Şubat 1758)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Abdurrahim bin Mehmed kendi hüsnü rızasıyla Ahmed bin el-hac

²⁰⁵⁴ H.D. 1067, s. 170

²⁰⁵⁵ H.D. 1143, s. 86

²⁰⁵⁶ H.D. 1068, s. 142

²⁰⁵⁷ H.D. 1068, s. 152

²⁰⁵⁸ H.D. 1063, s. 79

²⁰⁵⁹ H.D. 1063, s. 97

Ahmed Halife'ye Naibi el-Hac Emrullah arzıyla tevcih.²⁰⁶⁰(Şehri Gurre-i Zilhicce Sene 1171/Ağustos 1758)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed bin Hacı Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁶¹(Şaban 1186/Ekim 1772)

Ankara Sabuni Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede yevmi nim akçe ile imam olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hafız Osman'a inayet.²⁰⁶²(Şehri Safer 1187/Nisan 1773)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin İbrahim'e tevcih olmak ricasına ilam olundukda kaydına nazar oldukda bin yüz seksen yedi tarihinde merkum Mustafa mahlûlünden Seyyid Osman üzerine beratlar tevcih bulunub ancak mutasarrıf-ı merkum tarih-i ilam senesi Receb'ine gelince hayatta olup hizmet olduğu eda üzere iken Seyyid Hafız Osman namında kimesne imamet-i merkumeye talib olub na malum ve na-mevcud olmağla müteveffayı merkum Mustafa fevtinden ve Seyyid Hafız Osman ref'inden Ahmed Halife'ye Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁶³(Şehri Zilkade 1192/Kasım 1778)

Ankara'da Sabuni Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed Fakih mahlûlünden Seyyid Ali ibni Osman'a Halife Naibi Semakovizade Ahmed Necib arzıyla.²⁰⁶⁴(Şehri Zilhicce 1198/Ekim 1784)

²⁰⁶⁰ H.D. 1063, s. 101

²⁰⁶¹ H.D. 1059, s. 22

²⁰⁶² H.D. 1059, s. 23

²⁰⁶³ H.D. 1071, s. 50

²⁰⁶⁴ H.D. 1071, s. 70

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ali bin Osman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Halil’e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁰⁶⁵(Şehri Muharrem 1203/Ekim 1788)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Abdullah bin Musa fevt mahlûlünden Seyyid Musa’ya Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁰⁶⁶(Şehri Rebiu’l-ahir 1203/Aralık 1788)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Ali bila veled fevt mahlûlünden Hüseyin bin Osman’a Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁰⁶⁷(Şehri Rebiu’l-ahir 1215/Ağustos 1800)

Ankara’da Sabuni Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkât-ı selasede imam olan Hüseyin bin Osman fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Osman bin Hüseyin’e Naibi arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁶⁸(Şehri Cemaziye’l-ahir 1233/Nisan 1818)

2.1.23.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Ramazan 1105/Nisan 1694, sonuncusu Cemaziye’l-ahir 1233/Nisan 1818 tarihli olmak üzere toplam on altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on ikisi imam, dördü müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.1.24.SARAÇ SİNAN MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.24.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Koyunpazarı Mahallesi, Saraçlar Çarşısı’nda bulunan mescit²⁰⁶⁹ mihrabına göre on yedinci veya on sekizinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁰⁷⁰ Uzunlamasına dikdörtgen

²⁰⁶⁵ H.D. 1060, s. 166

²⁰⁶⁶ H.D. 1060, s. 167

²⁰⁶⁷ H.D. 531, s. 114

²⁰⁶⁸ H.D. 534, s. 131

planlı mescidin üstü kiremit kaplıdır. Minaresi yoktur. Giriş kapısına batı cephesinden birkaç merdivenle çıkılarak ulaşılır. Harim ahşap tavanlıdır. Tavan yenidir. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabın etrafını çeviren bordürde Kelime-i Tevhit yazılıdır. Yazı kuşağından sonra ince halat şeklinde bir silme vardır. Niş köşelikleri ve içi geometrik motiflerle doldurulmuştur. Mihrap en tepede bir sıra palmet dizisi ve bunların altında da bir sıra mukarnas friziyle sonlanır. Zaman içerisinde farklı onarımlar geçiren mescit 1992 yılında rölövesine göre yeniden yapılmıştır.²⁰⁷¹

2.1.24.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Saraç Sinan Mahallesi Mescidi'nde kayyım olmayub lazım olmağla ber-vech-i hasbi Abdullah Halife'ye inayet buyruldu.²⁰⁷²(Cemaziye'l-ula 1139/Aralık 1726)

Ankara'da Saraç Sinan Mahallesi'nde mescidde müezzin olan Mustafa bi berat olmağla inayet.²⁰⁷³(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Saraç Sinan Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mustafa fevt Hafız Ali'ye Naibi Muvakizade Sunullah arzıyla buyruldu.²⁰⁷⁴(Şehri Receb 1149/Kasım 1736)

²⁰⁶⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 78-79, Konyalı, Ankara Camileri s. 82-85, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 341, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 215-216

²⁰⁷⁰ Ankara Vakıf Eserleri, s. 142

²⁰⁷¹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 142

²⁰⁷² H.D. 1143, s. 81

²⁰⁷³ H.D. 1143, s. 82

²⁰⁷⁴ H.D. 1068, s. 153

Ankara'da Saraç Sinan Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selase müezzini olan Hafız Ali bin Ahmed fevt sulbi oğlu Saadeddin Halife'ye Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²⁰⁷⁵(Şehri Safer 1163/Ocak 1750)

Ankara'da vaki Saraç Sinan Mahallesi'ndemescidinde evkat-ı selasede vazife-i muayyenesiyle müezzin olan Sadeddin Halife'nin beratı tecdid.²⁰⁷⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara'da Sinan Saraç Mahallesi'nde mescid-i şerifinde evkat-ı selase ba-muayyene müezzin olan Sadeddin Halife'ye tecdid.²⁰⁷⁷ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1175/Kasım 1761)

Ankara'da Sinan Saraç Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede müezzin olan Sadeddin Halife'ye tecdid.²⁰⁷⁸(Şehri Muharrem 1191/Şubat 1777)

2.1.24.3.DEĞERLENDİRME

Mescidle alakalı ilki Cemaziye'l-ula 1139/Aralık 1726, sonuncusu Muharrem 1191/Şubat 1777 tarihli olmak üzere toplam yedi kayıt ulunmaktadır. Kayıtlardan altısı müezzin, biri kayyım atamasıyla ilgilidir.

2.1.25.SULUHAN MESCİDİ

2.1.25.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Suluhan günümüzde Ulus'taki halin güneyinde İbadullah Camii'nin karşısında yer alır. 1511 tarihli vakfiyeden, II. Bayezid dönemi Beylerbeyi Hasan Paşa tarafından vakfedildiğini öğrendiğimiz yapı, 1676 tarihli Şer'i Sicil Kayıtlarına göre, harap durumdayken Rumeli Kazaskeri Ankaravî Mehmet Emin Efendi tarafındab yaptırılıp

²⁰⁷⁵ H.D. 1061, s. 126

²⁰⁷⁶ H.D. 1063, s. 87

²⁰⁷⁷ H.D. 1057, s. 40

²⁰⁷⁸ H.D. 1065, s. 19

Ankara'daki hayratına vakfedilmiştir.²⁰⁷⁹ Hanın ortasında bulunan köşk mescit kare planlıdır. Altı şadırvan olarak kullanılan mescit dört tane kare ayak üzerinde yükselmektedir. Ayakların devamında oluşturulan sathi sivri kemerler yapının cephesine hareketlilik kazandırmıştır. Sivri kemerlerin içine doğu ve batı cephelerinde dikdörtgen birer pencere açılmıştır. Mescit ve han geçirdikleri kapsamlı restorasyonlar sonucu ilk günkü halini kaybetmiştir.²⁰⁸⁰

2.1.25.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Suluhan Mescidi'nde iki akçe ile imam olan Hacı Ali'ye tecdid.²⁰⁸¹(Muharrem 1104/Eylül 1692)

Ankara'da Ankaravî Mehmed Efendi bina eyledikleri Suluhan Mescid'de dört akçe ile vakti zuhur ve asrda Ali Halife ibni Mehmed imam olub ferağından el-Hac Ali Halife'ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla berat inayet.²⁰⁸²(Şehri Rebiu'l-ahir 1145/Eylül 1732)

Ankara'da sâbık Şeyhu'l-islam Ankaravî Mehmed Efendi'nin evkafından Suluhan demekle maruf hanında mescidde dört akçe ile salat-ı zuhur ve asrda el-Hac Ali bila veled fevt Ahmed Halife'ye mütevellî vekili es-Seyyid Mehmed Emin arzıyla berat buyruldu.²⁰⁸³(Şehri Zilhicce 1147/Nisan 1735)

²⁰⁷⁹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 148

²⁰⁸⁰ Konyalı, Ankara Camileri s. 85

²⁰⁸¹ H.D. 1138, s. 10

²⁰⁸² H.D. 1068, s. 137

²⁰⁸³ H.D. 1068, s. 142

Ankara'da Suluhan derununda kâin mescidde iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam el-Hac Ali fevt sulbi oğlu Mehmed Halife'ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.²⁰⁸⁴(Şehri Safer 1148/Haziran 1735)

Ankara'da Suluhan derununda kâin Ankaravî Mehmed Efendi bina eylediği mescidde muma ileyh evkafından almak üzere iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan el-Hac Ali bundan akdem fevt olub sulbi oğlu Mehmed Halife'ye arz olunub aherden Şeyh Ahmed bir tarikile üzerine berat etdirüb gadr etmekle ref'inden ve babası mahlûlünden merkum Mehmed Halife'ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.²⁰⁸⁵(Şehri Şevval 1148/Şubat 1736)

Ankara'da Suluhanda mescidi şerifin yevmi dört akçe ile imam Hacı Ali fevt oldukda sehven yevmi iki akçe ile Mehmed'e tevcih olmağla yevmi dört akçe ile mutasarrıf olmak için ber-muceb-i berat ibka.²⁰⁸⁶(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Suluhan derununda mescid-i şerifde yevmi dört akçe vazife ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mehmed'e beratı tecdid.²⁰⁸⁷(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Suluhan derununda mescid-i şerifde dört akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Mehmed'e berat tecdid.²⁰⁸⁸(Şehri Receb 1171/Mart 1758)

Ankara'da Suluhan derununda mescid-i şerifde Ankaravî Mehmed Evkafı'ndan almak üzere dört akçe ile vakt-i zuhur ve asr imamı Mehmed bin Hacı Ali fevt

²⁰⁸⁴ H.D. 1068, s. 143

²⁰⁸⁵ H.D. 1068, s. 143

²⁰⁸⁶ H.D. 1061, s. 112

²⁰⁸⁷ H.D. 1063, s. 82

²⁰⁸⁸ H.D. 1063, s. 97

mahlûlünden İbrahim Halife bin Ahmed Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla inayet buyruldu.²⁰⁸⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1178/Kasım 1764)

Ankara'da Suluhan derununda mescid-i şerifde Ankaravî Mehmed Efendi Vakfî'ndan almak üzere yevmi dört akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan İbrahim bin Ahmed'e tecdid.²⁰⁹⁰(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Suluhan derununda mescidde Ankaravî Mehmed Efendi Vakfî'ndan almak üzere yevmi dört akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan İbrahim bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Salih'e Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁰⁹¹(Safer 1191/Mart 1777)

Ankara'da Suluhan derununda mescidindeAnkaravî Mehmed Efendi Vakfî'ndan almak üzere yevmi dört akçe vakti zuhur ve asrda imam olan Seyyid Salih ferağından İbrahim'e Naibi Hacı Osman arzıyla tevcih.²⁰⁹²(Şehri Muharrem 1197/Aralık 1782)

Ankara'da Suluhan derununda mescidde Ankaravî Mehmed Efendi Vakfî'ndan almak üzere yevmi dört akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan İbrahim bila veled fevt mahlûlünden Ömer'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla inayet.²⁰⁹³(Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

Ankara'da Suluhan derununda mescidinde Ankaravî Mehmed Efendi Vakfî'ndan almak üzere yevmi dört akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ömer bin

²⁰⁸⁹ H.D. 1057, s. 44

²⁰⁹⁰ H.D. 1065, s. 14

²⁰⁹¹ H.D. 1071, s. 47

²⁰⁹² H.D. 1071, s. 65

²⁰⁹³ H.D. 1071, s. 67

Mehmed ferağından İsmail bin Yunus'a ba-berat-ı atik tevcih buyruldu.²⁰⁹⁴ (Şehri Rebiu'l-evvel 1199/Ocak 1785)

Ankara'da Suluhan derununda mescidde Ankaravî Mehmed Efendi Vakfı'ndan almak üzere dört akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hacı İsmail bin Yunus ferağından oğlu İbrahim bin Hacı İsmail'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁰⁹⁵ (Şehri Zilhicce 1205/Ağustos 1791)

2.1.25.3.DEĞERLENDİRME

Suluhan içinde bulunan mescitle alakalı on beş kaydın tamamı öğle ve ikinci namazları için yapılan imam tamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Muharrem 1104/Eylül 1692, son kayıt Zilhicce 1205/Ağustos 1791 tarihlidir.

2.1.26.ŞEMSEDDİN RAMAZAN MESCİDİ

2.1.26.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Çukurhan'ın karşısındaki kale kapısından girince hemen ilerde solda yer alır. Uzunlamasına dikdörtgen planlı mescidin duvarları altta taş, üstte ahşap hatıllarla desteklenmiş tuğla ve kerpiçtir.²⁰⁹⁶ Küçük ahşap minaresi doğudadır. Çatısı kiremit kaplıdır. Ne zaman yapıldığına dair net bir bilgi olmayan mescit on yedinci yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁰⁹⁷ Harimi kapatan ahşap tavan yenidir. Ortasında bulunan altıgen göbeğin içi rozetlerle süslenmiştir. Doğu ve güney cephelerde yer alan pencerelerin pervazları kalemişi süslüdür. Alçı mihrabı ve ahşap minberi yenidir.

²⁰⁹⁴ H.D. 1060, s. 160

²⁰⁹⁵ H.D. 530, s. 185

²⁰⁹⁶ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 78, Konyalı, Ankara Camileri s. 58,

²⁰⁹⁷ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 78

2.1.26.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Şemseddin Ramazan Mescidi'nin imamı olmayub Ahmed'e tecdid buyruldu.²⁰⁹⁸(Sene 1103/1691)

Ankara'da Şemseddin Mescidi Vakfı'naber-vechi meşruta mütevellî Rabia nam Hatun'un atik beratı tecdid.²⁰⁹⁹(Fi Gurre-i Saferü'l-hayr 1116/Ağustos 1791)

Ankara'da Hısnı dâhilinde merhum Şemseddin Mescid-i Şerifin'emevkufeÇubukabad Kazası'na tabi Karacaviran Karyesi'nin evladiyet ve meşrutiyet imamet mütevellîyesi olan Rabia nam Hatun müteveffîyeolub mahlûlünden Sadriye kızı Saniye binti Hasan'a Naibi SeyyidAbdulfettah arzıyla inayet buyruldu.²¹⁰⁰(Fi Gurre-i Rebiu'l-ahir 1142/Ekim 1729)

Ankara'nın Hısnı dâhilinde vaki Şemseddin Ramazan Mescidi demekle maruf mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Ali kasr-ı yedinden İnayetullah bin Ramazan'a Naibi Mehmed Efendi arzıyla buyruldu.²¹⁰¹ (Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1164/Nisan 1751)

Ankara'da Şemseddin Ramazan Mescidi'nde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin İnayetullah fevt oğlu Seyyid Mehmede inayet.²¹⁰²(Şehri Receb 1164/Mayıs 1751)

Ankara Kal'asında vaki Şemseddin Mescidi'nde mevkufu Çubukabad Kazası'nda Karacaviran Karyesi'nde evladiyet üzere mütevellîyesi Sabit'e fevt Sadri

²⁰⁹⁸ H.D. 1138, s. 4

²⁰⁹⁹ H.D. 1067, s. 168

²¹⁰⁰ H.D. 1068, s. 131

²¹⁰¹ H.D. 1061, s. 128

²¹⁰² H.D. 1061, s. 128

oğulları Ahmed ve Mehmed ile kızı Havva nam hatuna iştirakenba-berat buyruldu.²¹⁰³(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1165/Şubat 1752)

Ankara'da Kal'a derununda Şemseddin Ramazan Mescidi'nin nim akçe evkat-ı selase müezzini İnayet Efendi bin Ramazan fevtinden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Mehmed Hamdi arzyledikde Anadolu ve Askeri tarafında bulunmadığı ba'de'd-derkenar arz mucibince tevcih buyruldu.²¹⁰⁴(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

Ankara Hısnı derununda Şemseddin binası mescid-i şerifemevkufemedine-i mezbure civarında kâinÇubukabad Kazası'na tabi Karacaviran nam karyenin evladiyet ve meşrutiyet üzere ale'l-iştirak mütevellileri olan Ahmed ve Mehmed ve Havva nam karındaşlar mutasarrıflar iken mezburAhmed fevt olub mahlûlünden sülüs hissesi karındaşları mezburanMehmed ve Havva nam karındaşlara Naibi Hacı Emrullah arzıyla tevcih.²¹⁰⁵(Şehri Şabanı'l-muazzam 1172/Mart 1759)

Ankara Hısnı derununda Şemseddin binası mescidindemevkufemedine-i mezburedekâinÇubukabad Karacaviran Karye'nin evladiyet üzere mütevellisi olan Mehmed ve Havva nam karındaşlara beratı tecdid buyruldu.²¹⁰⁶(Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Şemseddin Ramazan Mescidi'nde evkat-ı selasede yevmi üç akçe ile imam olan Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.²¹⁰⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1195/Mart 1781)

²¹⁰³ H.D. 1061, s. 130

²¹⁰⁴ H.D. 1061, s. 131

²¹⁰⁵ H.D. 1063, s. 104

²¹⁰⁶ H.D. 1065, s. 16

²¹⁰⁷ H.D. 1071, s. 55

Ankara'da hısın derununda merhum Şemseddin bina eylediği mescid-i şerife mevkuf medine-i mezburdakâin Çubukabad Kazası'nda Karacaviran nam karyenin evladiyet üzere nısıf tevliyetine mutasarrıf Havva fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Hüseyin ve Musa ve kızının kızları Fatma ve Rabia ve Şerife ve Han ve Emine ve diğer Şerife nam karındaşlara ba-berat tevcih.²¹⁰⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1197/Mart 1783)

Ankara Hısnı derununda Şemseddin Ramazan Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan seygid Ahmed bin Seyyid Hacı Şerif fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Salih'e Naibi Yahya arzıyla tevcih.²¹⁰⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara'da Hısnı dâhilinde Şemseddin Ramazan Mescidi'nde yevmi üç akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ahmed bin Halil bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız Süleyman bin Osman'a lede'l-imtihan istihkakı numayan olmağla Naibi Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.²¹¹⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1223/Nisan 1808)

Ankara Hısnı derununda Şemseddin Ramazan Mescidi'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Salih bin Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hâfız Abdullah bin Hacı Süleyman Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.²¹¹¹(Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

2.1.26.3.DEĞERLENDİRME

Ankara Kazası'nda var olan iki Şemseddin Mescidi'nden biri olan Şemseddin Ramazan Mescidi kale dâhilindedir. Mescitle alakalı ilk kayıt 1103/1691, son kayıt

²¹⁰⁸ H.D. 1071, s. 67

²¹⁰⁹ H.D. 1060, s. 164

²¹¹⁰ H.D. 532, s. 166

²¹¹¹ H.D. 534, s. 128

Zilkade 1229/Ekim 1814 tarihlidir. Altısı müteveli, beşi müezzin ve üçü de imam atamasıyla ilgili olmak üzere mescitle alakalı toplam on dört kayıt vardır.

2.1.27.ŞEYH İZZEDDİN MAHALLESİ MESCİDİ

2.1.27.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacı Bayram Mahallesi'nde bulunan mescit meyilli bir arazi üzerine inşa edilmiştir. Mimari üslubuna bakarak on dördüncü yüzyıla tarihlendirebileceğimiz²¹¹²yapı, küçük bir mahalle mescididir. Duvarlar temelde taş, üstü ahşap hatıllı kerpiçtir. Çatısı kiremit kaplıdır. Küçük ahşap minaresi kuzry doğu köşesinde. Kuzey cephesinde bulunan son cemaat mahalli köşedekiler duvara gömülü dört ahşap direğin taşıdığı çatıyla kapalıdır. Ahşap direklerin üstünde profilli yastıklar mevcuttur. Kadınlar mahfiline son cemaat yerinin solundan bir merdivenle çıkılır. Basit ahşap bir kapıdan geçerek harime girilir. Ahşap tavan dört tarafı profilli konsollarla çevrilmiş kalın kirişlerle taşınır. Kirişler ve konsollar süslemesizdir. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralı olup tavanda konsol sırasının altına kadar uzanır. Mihrabı çevreleyen iki sıra bordürden dıştakinde sülüs yazıyla Kelime-i Tevhit tekrarlanır. İçtekinde de Lâ ilahe illallahü melikül Hakkul Mübin Muhammedür resulullah sadıkul va'dül emin lafzının tekrarlandığı sülüs yazı kuşağı bulunur. Niş köşeliklerinde ve içinde yıldızlar meydana getiren geometrik desen mevcuttur. Nişin içinde mukarnas dizisinin altında yine Kelime-i Tevhit tekrarlanır. Mihrap en tepede bir sıra palmetle sonlanır. Ahşap minber yenidir.²¹¹³

²¹¹² Ankara Vakıf Eserleri, s. 154

²¹¹³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 51, Konyalı, Ankara Camileri s. 85-86, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 377-378, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 170-173

2.1.27.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi Mescidi’nde ferraş Satılmış nam kimesneye berat-ı atik mucibince tecdid-i inayet.²¹¹⁴ (1103/1691)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi Mescidi’nde kayyım Ahmed fevt diğer Ahmed’e inayet.²¹¹⁵(Fi Muharremü’l-haram 1118/Nisan 1706)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile imam Mehmed fevt oğlu İbrahim’e inayet.²¹¹⁶(Fi Gurre-i Rebiu’l-evvel Sene 1122/Nisan 1710)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin Hüseyin’e aherden müdahale olunmağla ibka.²¹¹⁷ (Şehri Rebiu’l-ahir 1128/Şubat 1716)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Ahmed fevt karındaşı Ebubekir Halife’ ibni İbrahime Naibi Mehmed arzıyla inayet.²¹¹⁸(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi Mescidi’nde ferraş olan Satılmış mahlûlünden Ali’ye Naibi İbrahim arzıyla inayet.²¹¹⁹(Rebiu’l-evvel 1142/Eylül 1729)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’ndemescidinde bir akçe ile müezzin Hüseyin fevtinden Mehmed ibni Mevlüd’e Naibi Seyyid Abdulfettah arzıyla inayet.²¹²⁰(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

²¹¹⁴ H.D. 1138, s. 6

²¹¹⁵ H.D. 1067, s. 170

²¹¹⁶ H.D. 1067, s. 172

²¹¹⁷ H.D. 1138, s. 9

²¹¹⁸ H.D. 1143, s. 83

²¹¹⁹ H.D. 1144, s. 18

²¹²⁰ H.D. 1068, s. 131

Ankara'da İzzeddin Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile kayyım Ahmed fevt Hacı Mehmed'e inayet buyruldu.²¹²¹(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da İzzeddin Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile kayyım olan Hacı Mehmed ferağından oğlu Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²¹²²(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da İzzeddin Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile müezzin olan Mehmed bin Mevlüd ferağından oğlu Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²¹²³(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Şeyh İzzeddin Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed bin Mehmed bila veled fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağla mahlûlünden erbab-ı istihkakdan Osman Halife ibni Halil'e tevcih buyrulmak ricasına Naibi Mevlana es-Seyyid Hasan Behçeti arz etmeğin mucibince bin yüz seksen yedi senesi Receb-i şerifin altıncı günü merkum Osman Halife'ye tevcih buyruldu.²¹²⁴(Eylül 1773)

Ankara'da Şeyh İzzeddin Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Osman bin Halil fevt mahlûlünden Hacı Ali bin Satılmış Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²¹²⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1192/Mayıs 1778)

²¹²¹ H.D. 1061, s. 133

²¹²² H.D. 1059, s. 20

²¹²³ H.D. 1059, s. 20

²¹²⁴ H.D. 1059, s. 25

²¹²⁵ H.D. 1071, s. 50

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescidde hasbi ferraş olan Abdi bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Ahmed’e ba-berat tevcih buyruldu.²¹²⁶(Şehri Receb 1198/Mayıs 1784)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hacı Ali bin Satılmış ferağından oğlu İsmail’e ba-berat tevcih buyruldu.²¹²⁷(Şehri Cemaziye’l-evvel 1200/Mart 1786)

Ankara’da İzzeddin Mahallesi’nde mebni mescidde evkat-ı selasede bir akçe ile imam olan Ebubekir bin İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Ahmed ve Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.²¹²⁸(Şehri Cemaziye’l-ahir 1207/Mayıs 1793)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan İsmail bin Hacı Ali bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Osman’a Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²¹²⁹(Şehri Zilkade Sene 1207/Haziran 1793)

Ankara’da Şeyh İzzeddin Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Osman fevt mahlûlünden Mustafa bin Osman’a bila veled fevt vaki ise ba-berat tevcih.²¹³⁰(Şehri Şevval 1215/Şubat 1801)

Ankara’da vaki İzzeddin Mahallesi’nde mebni mescidinde evkat-ı selâsede bir akçe ile imam olan Ahmed ve Mehmed nam karındaşlar müteakiben bila veled fevt olmağla sâdır olan emr-i şerifime imtisâlen alem-i belde ve me’zûnen bi’l-ifta hazır olduğu halde lede’l-imtihan istihkakı zahir ve numayan olan es-Seyyid Mehmed bin el-

²¹²⁶ H.D. 1071, s. 68

²¹²⁷ H.D. 1060, s. 162

²¹²⁸ H.D. 530, s. 187

²¹²⁹ H.D. 530, s. 188

²¹³⁰ H.D. 531, s. 116

Hac Ebubekir'e Naibi eş-Şeyh Mehmed'e tevcih buyruldu.²¹³¹(Şehri Muharremü'l-haram 1216/Mayıs 1801)

Ankara'da Şeyh İzzeddin Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan Mustafa bin Osman bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hafız Ebubekir bin es-Seyyid Mehmed'e Naibi Hafid Keçecizade Abdulhalim arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²¹³²(Selhi Muharremü'l-Haram 1239/Eylül 1823)

2.1.27.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki 1103/1691, sonuncusu Muharrem 1239/Eylül 1823 tarihli olmak üzere toplam on dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan dokuzu müezzin, dördü imam, üçer tanesi ferraş ve kayyım atamasıyla ilgilidir.

2.1.28.ŞEYHİ MEHMET ÇELEBİ MESCİDİ

2.1.28.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hacettepe Mahallesi Zülüflü Sokak'ta bulunan mescidin inşası mimari özelliklerine bakarak on dokuzuncu yüzyıla tarihlendirilmektedir.²¹³³ Uzunlamasına dikdörtgen planlı yapı ahşap minareli, kiremit çatılı basit bir mahalle mescididir. Duvarlar kaidesinde taş üst tarafında ahşap hatıllı kerpiç örülüdür. Son cemaat mahalli bulunmayan mescide batı cephesinden basit bir kapıyla girilir. Harimi kapatan ahşap tavan duvarlarla taşınır. Tavan ve kuzey cephede bulunan ahşap kadınlar mahfili yenidir. Alçı mihrabı mukarnas kavsaralıdır. Mihrap nişini çevreleyen üç sıra bordürden ortadaki Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı şeridi, diğerlerinde çiçek desenleriyle oluşturulan bezeme mevcuttur. Niş kaidesi ve köşelikleri geometrik motiflidir. Niin içinde mukarnas dizisinin altında yınır Kelime-i Tevhit yazılıdır. Mihrap en dışta bir sıra

²¹³¹ H.D. 531, s. 117

²¹³² H.D. 535, s. 93

²¹³³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 122

mukarnas friziyle sınırlandırılmıştır. Ahşap minberi yenidir. 2011 yılında restore edilmiştir.²¹³⁴

2.1.28.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi bina eylediği mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Abdullah fevt Seyyid Bünyamin bin Ahmed'e Naibi Mehmed arzıyla inayet.²¹³⁵(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi bina eylediği mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Abdullah mahlûlünden es-Seyyid Bünyamin bin Ahmed Halife' mutasarrıf olub üzerinde olmağla kasr-ı yedinden oğlu Seyyid Ahmed'e ba-berat-ı fariğ buyruldu.²¹³⁶(Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi Mescidi'nde Seyyid Bünyamin ferağından evkat-ı selase imamı olmağla Seyyid Ahmed'e tecdid.²¹³⁷(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Feyzullah'a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih.²¹³⁸ (Şehri Zilkade 1184/Şubat 1771)

²¹³⁴ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 86

²¹³⁵ H.D. 1143, s. 83

²¹³⁶ H.D. 1068, s. 154

²¹³⁷ H.D. 1063, s. 101

²¹³⁸ H.D. 1058, s. 9

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi Mescidi'nin kayyımı olmayub ber-vech-i hasbi Ebubekir bin Osman'a Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²¹³⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1191/Nisan 1777)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Feyzullah'a tecdid.²¹⁴⁰(Şehri Muharrem 1192/Ocak 1778)

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi binası mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Ahmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid İsmail bin es-Seyyid Abdurrahman istid'ayı inayet etmeğin sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara nazar olundukda Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi binası mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Feyzullah bila veled fevt olmağla sâhib-i arzuhal es-Seyyid İsmail kendüğe tevcih buyrulmak babında inayet rica ve fi'l-hakika imamet-i mezkure mutasarrıf olan Feyzullah bila veled fevt olub imamet-i mezkure mahlûl olduğu ve kaza-i mezbure ahalisinden bi-garaz-ı müsliminden Mehmed bin İbrahim ve İsmail bin İbrahim ala tariki's-şahade haber vermeleriyle imamet-i mezkure müteveffayı es-Seyyid Feyzi Efendi'nin mahlûlünden sâhib-i arzuhal mezbur es-Seyyid İsmail bin Abdurrahman'a tevcih ve berat-ı âlişan ita buyrulmak babında izzetlu faziletlu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Mehmed Emin Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamı mucibince tevcih olunmak deyu 1 Cemaziye'l-evvel 1225 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.²¹⁴¹(Haziran 1810)

²¹³⁹ H.D. 1071, s. 48

²¹⁴⁰ H.D. 1065, s. 20

²¹⁴¹ H.D. 533, s. 63

Ankara'da Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Mehmed Çelebi Mescid-i Şerif'inde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Ahmed bundan akdem bila veled fevt oldukda imamet-i mezkureyi layık ve mücevidü'l-Kur'an lede'l-imtihan istihkakı numayan olan muhtar-ı cemaatden Seyyid Hafız Ahmed bin es-Seyyid Ömer üzerine tevcih buyrulmak için bundan akdem ilam olunmuşuyken Ankara sükkanından imamet-i mezkureyi istihkakı olmayub menfur-ı cemaat olan Seyyid İsmail bin es-Seyyid Abdurrahman ber-takrib imamet-i mezkureyi kendüğe üzerine tevcih ve berat etdirdüb haberi vasıl oldukda bi-garaz-ı cemaat-ı müsliminden bi'l-cümle mahalle-i mezbur ahalileri mezbur Seyyid İsmail bin es-Seyyid Abdurrahman menfur-ı cemaat olduğu ve imamet-i mezkureye istihkakı ve ehliyeti olduğunu lede's-şer'i ihbar etmeleriyle imamet-i mezkure mezbur İsmail'in ref'inden ve müteveli-i mezburun mahlûlünden tevcih olunub yedine berat-ı âlişan verilmek babında Naibi Hamdullah Rafet arzetmeğin sâdır olan ferman-ı âlilerline imtisalen işbu arz ve derkenara nazar olundukda medine-i Ankara Erzurum Mahallesi'nde Şeyhi Çelebi Mescid-i Şerifi'nde yevmi bir akçe vazife ile oldukda cihet-i mezkure layık mücevidü'l-Kur'an muhtar-ı cemaat lede'l-imtihan istihkakı numayan olan es-Seyyid Hafız Ahmed bin es-Seyyid Ömer üzerine tevcih buyrulmak ricasına bundan akdem ilam olunmuşuyken Ankara sükkanından cihet-i mezkureyi istihkakı olmayub menfur-ı cemaat olan Seyyid İsmail bin Seyyid Abdurrahman ber-takrib üzerine tevcih etdirdiği haberi vasıl oldukda bi-garaz-ı cemaat-ı müsliminden bi'l-cümle mahalle-i mezbur ahalileri merkum Seyyid İsmail'in istihkakı ve ehliyeti olduğuna binaen üzerine tevcih buyurduğu suretde ref'inden ve bila tevcih ise müteveffayı mezburun mahlûlünden merkum Seyyid Hafız Ahmed bin Seyyid Ömer'e tevcih buyurması niyazında kaza-i mezbur Naibi Hamdullah Rafet mührü mutabık arz eder fi'l-hakika imamet-i mezbure müteveffayı mezburun mahlûlünden ref'i iltimas olunan merkum İsmail'e ba-arzuhal tevcih olunduğu derkenardan müsteban olunmağla ber-mucebi arz menfur cemaati olan

es-Seyyid İsa Ali'nin ref'inden muhtar-ı cemaat ve lede'l-imtihan istihkakı numayan olan mezbur es-Seyyid Hafız Ahmed bin Seyyid Ömer'e tevcih buyrulması babında faziletlu semahatlu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Mehmed Tahir Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları mucibince mezburun ref'inden merkuma tevcih olunmak deyu 14 Ramazan sene 1225 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.²¹⁴²(Ekim 1810)

2.1.28.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilk kayıt Safer 1140/Eylül 1727, son kayıt Ramazan 1225/Ekim 1810 tarihlidir. Yedisi imam, biri kayyım atamasıyla ilgili olmak üzere toplam sekiz bulunmaktadır.

2.1.29.TELLİ HACI HALİL MESCİDİ

2.1.29.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Ulucanlar'da Gebze Sokak'ta bulunan mescidin inşası mihrabındaki panoda yazan 1759 tarihi olarak kabul edilmektedir. Ancak hurufat defterlerinde eserle ilgili ilk kayıt 1103/1691 tarihlidir. Buradan yola çıkarak eserin bu tarihten (1691) daha önce inşa edilidini söyleyebiliriz. Batıdaki son cemaat mahalliyle beraber asimetrik enlemesine dikdörtgen planlıdır. Çatısı kiremit kaplıdır. Minaresi kuzeybatı köşesindedir. Altı tane ahşap direk taşıyan taşınan son cemaat mahalli ahşap tavanla kapatılmıştır. Kible duvarında bulunan mihrabiye'nin etrafı bordür şeklinde Kelime-i Tevhit yazısıyla çevrelenir. Orijinal halinde giriş kapısının üzerinde bulunan kitabesi bugün son cemaat mahallinde bir köşeye konmuştur. Harime son cemaat mahalline açılan basık kemerli basit bir kapıdan girilir. Ahşap tavan duvarlara oturur. Çitalarla şeritler halinde mihraba dik bölünen tavan yenidir. Mukarnas kavsaralı alçı mihrabı üç bordür çevreler. En dıştaki ve endiştan üçüncü bordürde sarmaşık yapraklarını andıran

²¹⁴² H.D. 533, s. 65

bitkisel motif, ikinci bordürde nesih yazıyla Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı kuşağı vardır. Niş köşeliklerinde ve içinde yıldızlar meydana getirecek şekilde geometrik bezeme, mukarnas dizisinin altında da yine Kelime-i Tevhid'in tekrarlandığı yazı kuşağı mevcuttur. Alınlıkta pano halinde Kuran ayetleri yazılıdır. Mescit 2006 yılında V.G.M. tarafından kapsamlı bir şekilde restore edilmiştir.²¹⁴³

2.1.29.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescid-i şerifte muayene ile evkat-ı selasede imam Ahmed fevt yerine oğlu Abdullah mahal deyu Naibi Osman arzıyla buyruldu.²¹⁴⁴(Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam Abdullah fevt sulbi kebir oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²¹⁴⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1151/Temmuz 1738)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescid-i şerifte vazife-i muayyenesiyle evkat-ı selasede imam olan Ahmed Halife kendi hüsnü rızasıyla ferağından sulbi oğlu Mustafa Halife'ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²¹⁴⁶(Şehri Gurre Cemaziye'l-ahir 1172/Ocak 1759)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde kâin Telli Mescidi demekle arif mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin Ali yirmi seneden mukaddem diyar-ı ahire zahibi hayat ve mematı na malum olmağla müceddeden es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid

²¹⁴³ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 80-81, Konyalı, Ankara Camileri s. 44, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 429, Eskici, Ankara Mihrabları, s. 191-193.

²¹⁴⁴ H.D. 1138, s. 4

²¹⁴⁵ H.D. 1068, s. 145

²¹⁴⁶ H.D. 1063, s. 104

Halil Halife'ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih.²¹⁴⁷(Şehri Gurre-i Şevval 1173/Mayıs 1760)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam Mustafa'nın beratı tecdid buyruldu.²¹⁴⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Süleyman'a ba-berat tevcih buyruldu.²¹⁴⁹(Şehri Zilhicce-i Şerife 1218/Mart 1804)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescid-i şerifinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Süleyman bin Mustafa bila veled fevt mahlûlünden mescid-i mezkûrda imam vekili Mehmed'e inayet buyruldu.²¹⁵⁰ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

Ankara'da Hacı Halil Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed'e Naibi Seyyid Hasan Tahir arzıyla merkumana tevcih buyruldu.²¹⁵¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1248/Ağustos 1832)

2.1.29.3.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Rebiu'l-evvel 1103/Kasım 1691, sonuncusu Rebiu'l-ahir 1248/Ağustos 1832 tarihli olmak üzere toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan yedisi imam, biri müezzin atamasıyla ilgilidir.

²¹⁴⁷ H.D. 1063, s. 107

²¹⁴⁸ H.D. 1065, s. 15

²¹⁴⁹ H.D. 532, s. 159

²¹⁵⁰ H.D. 532, s. 161

²¹⁵¹ H.D. 536, s. 78

2.2.GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN MESCİTLER

2.2.1.ABDULHALİM EFENDİ MESCİDİ

2.2.1.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara mahkemesi dâhilinde Abdulhalim Efendi binası mescidinde evkat-ı hamsede imam olan Mehmed Nureddin bin Mustafa bi'l-fiil imamet-i mezkûreye mutasarrıf olub lakin yedinde beratı olmayub bi-berat olmağla Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzetmeğin imamet-i mezkûre kimesne üzerinde olmadığı Anadolu Muhasebesi ve aklam-ı saireden bade'd-derkenar mucibince ber-vechi hasbi merkuma tevcih buyruldu.²¹⁵² (Şehri Rebiu'l-evvel 1239/Kasım 1823)

2.2.1.2.DEĞERLENDİRME

Abdulhalim Efendi Mescidi günümüzde ayakta olmayan eserlerden biridir. Hurufat kayıtlarında Rebiu'l-evvel 1239/Kasım 1823 yılında tutulan tek imam ataması ile ilgili kayıta karşımıza çıkmaktadır.

2.2.2.AĞAZADE HANİ MESCİDİ

2.2.2.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Ağazade Hanı derununda vaki mescidde yevmi üç akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Nasuh fevt Mustafa bin Mehmed Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla.²¹⁵³ (Şehri Safer Sene 1160/Şubat 1747)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Ağazade Hanı derununda mescidin vakt-i zuhur ve asrda üç akçe ile imamı Mustafa Halife bin Mehmed'e berat tecdid inayet.²¹⁵⁴ (Şehri Şevval 1169/Haziran 1756)

²¹⁵² H.D. 535, s. 93

²¹⁵³ H.D. 1061, s. 119

²¹⁵⁴ H.D. 1063, s. 87

2.2.2.2.DEĞERLENDİRME

Ağazade Hanı içinde bulunan mescitle alakalı iki kayıt bulunmaktadır. Biri Safer 1160/Şubat 1747 diğeri Şevval 1169/Hazairan 1756 tarihli dir. Kayıtlardan ilki ölen imamın yerine yapılan yeni imam atamasını ikincisi ise yeni imamın beratının uzatılmasıyla alakalıdır. Kayıtlardan anlaşıldığı kadarıyla mescid sadece öğle ve ikinci namazlarında açıktır. Yıkılmadan önce Ulucanlar Caddesi ile Koyunpazarı Meydanı'nın kesiştiği köşede yer alan han²¹⁵⁵ Arslan Ağa İbni Musli tarafından yaptırılmıştır.²¹⁵⁶

2.2.3.AHİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.3.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Mahallesi'nde mescidinde imam Mustafa'ya tecdid.²¹⁵⁷ (Zilkade 1108/Mayıs 1697)

Ankara'da Ahi Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Hacı Mehmed'e tecdid.²¹⁵⁸ (Muharrem 1109/Temmuz 1697)

Ankara'da Ahi Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin el-Hac Mehmed rızasıyla oğlu Osman'a fariğ olub Naibi Abdullah arzıyla buyruldu.²¹⁵⁹ (1113/1701)

Ankara'da Ahi Mahallesi Mescidi'nin müezzini ve چراغلارına vakıf olan akçeye müteveli lazım olmağla Ahmed'e müceddeden berat inayet.²¹⁶⁰ (Fi Gurre-i Safer 1124/Mart 1712)

²¹⁵⁵ Osmanlıda Ankara, s. 114

²¹⁵⁶ Konyalı, Ankara Camileri s. 5

²¹⁵⁷ H.D. 1140, s. 57

²¹⁵⁸ H.D. 1140, s. 58

²¹⁵⁹ H.D. 1138, s. 7

²¹⁶⁰ H.D. 1067, s. 172

Ankara'da Ahi Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede babası Mustafa kasr-ı yedinden imam olan Mehmed'e tecdid.²¹⁶¹ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Ahi Mahallesi Mescidi'nde ferraş olmamağla nim akçe ile İbrahim ibni Hüseyin'e Naibi Sunullah arzıyla inayet.²¹⁶² (Şehri Saferü'l-hayr 1151/Mayıs 1738)

Ankara'da Ahi Mahallesi'nde vaki mescidin evkat-ı selase imametine yevmi bir akçe ile mutasarrıf olan Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden muhtar-ı cemaat ve sulbi oğlu Mustafa Halife'ye Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²¹⁶³ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Ahi Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede imam Mustafa'ya tecdid.²¹⁶⁴ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Ahi Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hafız Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²¹⁶⁵ (Şehri Şevval 1187/Aralık 1773)

Ankara'da Ahi Mahallesi'nde kâin mescidinde hasbi kayyım olan İbrahim bin Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Abdulkерim bin ahmed Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²¹⁶⁶ (Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1191/Temmuz 1777)

²¹⁶¹ H.D. 1068, s. 132

²¹⁶² H.D. 1068, s. 145

²¹⁶³ H.D. 1061, s. 126

²¹⁶⁴ H.D. 1063, s. 81

²¹⁶⁵ H.D. 1059, s. 25

²¹⁶⁶ H.D. 1071, s. 48

Ankara’da Ahi Mahallesi’nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hafız Mehmed Halife’ye tecdid.²¹⁶⁷ (Şehri Rebiu’l-ahir 1192/Nisan 1778)

Ankara’da Ahi Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin bir akçe ile evkât-ı selasede imam olan Seyyid Hâfız Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğulları Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdurrahman nam karındaşlara iştiraken Naibi Kadızade Mehmed Arif arzıyla merkumane tevcih buyruldu.²¹⁶⁸ (Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

2.2.3.2.DEĞERLENDİRME

Ahi Mahallesi’nde bulunan mescidle alakalı on iki kayıt vardır. İlk kayıt Zilkade 1108/Haziran 1697 son kayıtsa Zilkade 1229/Kasım 1814 tarihlidir. Kayıtlardan yedisi imam, ikisi müezzin ve birer tanesi de kayyım, ferraş, son bir tanesi de müezzinlik ve çerağa vakıf olan akçe için mütevellî atamaları ile ilgilidir. Eser günümüzde ayakta değildir.

2.2.4.AKMAZ MESCİDİ

2.2.4.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde vaki Akmaz Mescid-i Şerifi’nde bir akçe ile müezzin Derviş’e tecdid.²¹⁶⁹(1115/1703)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Akmaz Mescidi demekle maruf mescidde nim akçe ile müezzin olan Derviş fevt Ali Halife ibni Abdullah’a Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.²¹⁷⁰ (Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

²¹⁶⁷ H.D. 1065, s. 19

²¹⁶⁸ H.D. 534, s. 128

²¹⁶⁹ H.D. 1138, s. 10

²¹⁷⁰ H.D. 1068, s. 135

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde vaki Akmaz Mescidi'nde nim akçe ile müezzin Ali bin Abdullah kasr-ı yedinden oğlu Abdulkadir'e Naibi Ahmed arzıyla buyruldu.²¹⁷¹ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Akmaz Mescidi'nde bir akçe müezzin Abdulkadir bin Ali fevtinden Mehmed'e inayet buyruldu.²¹⁷² (Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1165/Mart 1752)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Akmaz Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Bayram fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.²¹⁷³ (Şehri Receb 1186/Eylül 1772)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Hoca Akmaz Mescidi demekle maruf camiide Hacı Yusuf bin Kasım Vakfı'ndan almak üzere yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin ve yevmi bir akçe ile temcidhan ve yevmi bir akçe ile sala müezzini ve yevmi bir akçe ile ferraş ve yevmi bir akçe ile bevvab ve yevmi bir akçe ile sirâciolan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Hacı Hasan bin Abdullah'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²¹⁷⁴ (Şehri Şevval 1186/Aralık 1772)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Akmaz Mescidi'nde yevmi bir akçe ile müezzin olan Mehmed fevt mahlûlünden oğulları Mehmed ve Arif ve Hasan'a ba-berat tevcih.²¹⁷⁵ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785)

²¹⁷¹ H.D. 1061, s. 126

²¹⁷² H.D. 1061, s. 130

²¹⁷³ H.D. 1059, s. 21

²¹⁷⁴ H.D. 1059, s. 22

²¹⁷⁵ H.D. 1060, s. 160

2.2.4.2.DEĞERLENDİRME

Akmaz Mescidi ile alakalı yedi kayıt vardır. Bunlardan ilki 1115/1704 tarihli sonuncusu ise Cemaziye'l-evvel 1199/Mart 1785 tarihlidir. Kayıtların yediside müezzin atamasıyla alakalı olup bir kayıta müezzinlik görevini yürüten kişiye aynı zamanda temcidhanlık, ferraşlık, bevvablık, sirâcılık görevleride verilmiştir. Eser günümüzde ayakta değildir.

2.2.5.ALİ BEY (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.2.5.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ali Bey Mahallesi Mescidi'nde mütevellisi Mustafa fevt Halil'e inayet.²¹⁷⁶ (Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi Mescidi'nde imam İbrahim ref'inden Halil'e bir akçe ile ibka inayet.²¹⁷⁷ (Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidinde imam olan Abdullah ibni Halil terk-i hizmet olub cemaati kendüsünden istikrah etmeleriyle ref'inden ibni Seyyid İbrahim'e Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.²¹⁷⁸ (Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara'da Alibey Mahallesi'nde mescidinde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin olan ve nim akçe ile mütevellisi İbrahim mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed mutasarrıf tecdid.²¹⁷⁹ (Şehri Muharrem 1145/Haziran 1732)

²¹⁷⁶ H.D. 1067, s. 167

²¹⁷⁷ H.D. 1067, s. 167

²¹⁷⁸ H.D. 1068, s. 132

²¹⁷⁹ H.D. 1068, s. 137

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin ferraşı olmayub Hüseyin'e nim akçe ile Naibi Mustafa arzıyla.²¹⁸⁰(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da vaki Ali Bey Mahallesi'nde mescidinde ba-muayyene imam olan Seyyid Mehmed Halife ibni İbrahim kasr-ı yedinden muhtarı cemaati olan karındaşı oğlu Seyyid İbrahim Halife ibni Ahmed'e Naibi Mustafa Efendi arzıyla.²¹⁸¹ (Evahiri Şehri Cemaziye'l-ahir 1159/Haziran 1746)

Ankara'da vaki Ali Bey Mahallesi Mescidi'nin babası İbrahim mahlûlünden nim akçe ile müezzini Seyyid Ahmed berat zayi' etmekle zayi'den inayet buyruldu.²¹⁸² (Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde vaki mescidde babası İbrahim mahlûlünden nim akçe ile müezzin olan Seyyid Ahmed kasr-ı yedinden oğlu Seyyid Mustafa'ya ba-berat zayi' tevcih buyruldu.²¹⁸³(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde vaki mescidin mihrab ve müezzin ve rekabesine meşruta vakfın mütevellisi olmayub müezzin Seyyid Mustafa'ya hasbi Naibi Mehmed sadık arzıyla buyruldu.²¹⁸⁴ (Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde vaki Ali Bey Mescidi'nin kayyımı Hüseyin bin Abdullah dört seneden beru terk etmekle deyu ref'inden Halil bin Bekir'e tevcih babında Naibi Mehmed Sadık ba'de'l-arz mescid-i mezburun ferraşlığı müceddeden kayıd ve elli sekiz.....tarihiyle Hüseyin kayyımlığı Ahmed'e ferağından Ali

²¹⁸⁰ H.D. 1061, s. 113

²¹⁸¹ H.D. 1061, s. 116

²¹⁸² H.D. 1061, s. 128

²¹⁸³ H.D. 1061, s. 130

²¹⁸⁴ H.D. 1061, s. 133

üzerlerinde olduğu mukayyed olmağın arz mucibince buyruldu.²¹⁸⁵ (Şehri Şaban Sene 1167/Mayıs 1754)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi’nde mescidin mihrabına ve müezzin rekabesine meşruta nukudun hasbi mütevellisi Seyyid Mustafa’ya tecdid.²¹⁸⁶ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi’nde Mescidinde nim akçe müezzin Seyyid Mustafa’ya tecdid.²¹⁸⁷ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi Mescidi’nde ba-muayyene imam Seyyid İbrahim’e tecdid.²¹⁸⁸ (Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara Kasabası mahallatından Ali Bey Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin mihrabına ve rakabesine mevkufe nukudun tevliyeti ve mescid-i mezburun bir akçe ile müezzini olan es-Seyyid Mustafa bila veled fevt olmağla mahlûlünden sahib-i evvel es-Seyyid Ahmed Halife’ye bin yüz altmış dokuz senesi Zilhiccesinin yirmisekizinci tarihiyle merkum es-Seyyid Ahmed Halife’ye inayet buyruldu.²¹⁸⁹ (Eylül 1756)

Ankara’da Alibey Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin mihrabına ve müezzin rekabesine meşruta nukudun ber-vechi hasbi mütevellisi ve yevmi nim akçe ile müezzini olan Seyyid Ahmed kasr-ı yedinden sulbi oğlu Seyyid Ali Halife’ye beratı mucibince tevcih buyruldu.²¹⁹⁰ (Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

²¹⁸⁵ H.D. 1061, s. 133

²¹⁸⁶ H.D. 1063, s. 80

²¹⁸⁷ H.D. 1063, s. 80

²¹⁸⁸ H.D. 1063, s. 80

²¹⁸⁹ H.D. 1063, s. 90

²¹⁹⁰ H.D. 1063, s. 98

Ankara’da Alibey Mahallesi demekle maruf mahallede kâin mescid-i şerifde evkat-ı selase nim akçe ile müezzini mütevellisi cihetlerine mutasarrıf olub lakin beratı zayi’ olmağla müceddeden zayi’den Seyyid Ali bin Ahmed Halife’ye arzuhali mucibince tevcih.²¹⁹¹ (Şehri Safer 1173/Eylül 1759)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi’nde mescid-i şerifde ba-muayyene imam olan es-Seyyid İbrahim Halife’ye ba-berat-ı atik tecdid buyruldu.²¹⁹² (Şehri Rebiu’l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara’da Alibey Mahallesi’nde Ali Bey Mescidi’nde vakt-i selasede ber-vechi hasbi kayyım olan Halil fevt mahlûlünden Musa Halife’ye beratı müteveffa tevcih.²¹⁹³ (Şehri Rebiu’l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi’nde mescidin mihrabına meşruta nukud-ı mevkufenin hasbi mütevellisi ve yevmi nim akçe ile müezzini olan Seyyid Ali bin Seyyid Ahmed’e tecdid.²¹⁹⁴ (Şehri Rebiu’l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara’da Ali Bey Mahallesi’nde mescidin mihrabına maa müezzinine ve rekabesine meşruta olan nukud-ı mevkufenin ber-vech-i hasbi mütevellisi ve yevmi nim akçe ile mescid-i mezburda müezzini olan Seyyid Ali’nin Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mustafa’ya müezzinlik ve karındaşı Seyyid Ömer’e tevliyet ba-berat başka başka tevcih buyruldu.²¹⁹⁵ (Şehri Şevval 1189/Kasım 1775)

²¹⁹¹ H.D. 1063, s. 106

²¹⁹² H.D. 532, s. 162

²¹⁹³ H.D. 1057, s. 42

²¹⁹⁴ H.D. 1065, s. 14

²¹⁹⁵ H.D. 1071, s. 45

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde Ali Bey Mescidi'nde evkat-ı selasede ber-vech-i hasbi kayyım olan Musa ferağından karındaşı Mustafa'ya ba berat tevcih buyruldu.²¹⁹⁶ (Şehri Safer 1190/Mart 1776)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescid-i şerifte ba-muayyene imam olan Seyyid Abdurrahim'e tecdid.²¹⁹⁷ (Şehri Ramazan 1197/Temmuz 1783)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidin mihrabına ve müezzinine ve rakabe meşruta nukud-ı mevkufenin ber-vechi hasbi mütevellisi olan Seyyid Ömer fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Ali ve Seyyid Şahabeddin'e Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.²¹⁹⁸ (Şehri Zilhicce 1203/Ağustos 1789)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidin mihrabına ve müezzin ve rekabesine meşrut olan nukud-ı mevkufenin hasbi mütevellisi olan Seyyid Ali ve Seyyid Şahabeddin nam karındaşlar mutasarrıflar iken mezbur seyyid Şahabeddin bila veled fevt mahlûlünden karındaşı ve müşteriki seyyid Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.²¹⁹⁹ (Şehri Rebiu'l-ahir 1207/Kasım 1792)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene imam olan es-Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ahmed'e ba-berat-ı atik inayet.²²⁰⁰ (Şehri Muharrem 1212/Haziran 1797)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescid-i şerifin mihrabına ve müezzin ve rekabesine meşruta olan nukud-i mevkufenin hasbi mütevellisi olan es-Seyyid Ali bila

²¹⁹⁶ H.D. 1071, s. 46

²¹⁹⁷ H.D. 1065, s. 20

²¹⁹⁸ H.D. 530, s. 182

²¹⁹⁹ H.D. 530, s. 187

²²⁰⁰ H.D. 531, s. 111

veled fevt mahlûlünden karındaşı es-Seyyid Osman Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu.²²⁰¹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1214/Ekim 1799)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile müezzin olan Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid İbrahim bin Seyyid Mustafa'ya Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²²⁰² (Şehri Muharrem 1220/Nisan 1805)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile müezzin olan Seyyid İbrahim bin Seyyid Mustafa ferağından diğer Seyyid İbrahim bin Ahmed'e ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratın dahi teslim etmekle Naibi Mevlana Hafidi Keçecizade Abdulhalim arzıyla tevcih buyruldu.²²⁰³ (Şehri Saferü'l-hayr 1238/Ekim 1822)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde vaki mescidi şerifde vazife-i muayyene ile imam olan es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden sulbi oğulları es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid İbrahim ibney es-Seyyid Ahmed nam karındaşlara ber-vechi iştirak Naibi Celalzade İsmail arzıyla merkumana tevcih buyruldu.²²⁰⁴ (Şehri Saferü'l-hayr 1242/Eylül 1826)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene imamet cihetine Seyyid Mustafa ve Seyyid İbrahim ibney Seyyid Ahmed nam karındaşlar ber-vechi iştiraken mutasarrıflar iken merkum Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Kadri nısıf hisse-i imamet mezkureyi kendüğe tevcih buyrulamak babında istid'ayı inâyet etmeğin sâdır olan fermân-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara

²²⁰¹ H.D. 531, s. 113

²²⁰² H.D. 532, s. 160

²²⁰³ H.D. 535, s. 93

²²⁰⁴ H.D. 535, s. 95

nazar olundukda Vilayet-i Anadolu'da Ankara Kazası'nda Alibey Mahallesi Mescidi Şerifi'nin nısıf muayyene ile nısıf imamet cihetine mutasarrıf olan Seyyid İbrahim fevt olup yeri hali ve nısıf hissesi muattal kaldığından bahisle sahib-i arzuhal müteveffayı merkumun sulbi kebir oğlu Seyyid Mehmed Kadri daileri kendüğe tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlişan ita olunmasını işbu arzuhalla istid'a eder fi'l-hakika imamet-i mezkure merkum Seyyid İbrahim ve karındaşı Seyyid Mustafa ile bi'l-iştirak üzerlerinde olduğu derkenardan müsteban ve merkum Seyyid İbrahim'in fevti vaki ve sahib-i arzuhal Seyyid Mehmed Kadri sulbi oğlu olduğunu ve her vecihle erbab-ı istihkakdan idüğünü kaza-i mezbur ahalisinden der aliyyede misafireten sakinler Hacı Bayram Veli hatibi Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed ve Seyyid Saadeddin nam kimesne ala tariki'ş-şahade haber vermeleriyle zahir ve mütehakkık olmağın bu suretde nısıf imamet-i mezkure yeri müteveffayı mezburun mahlûlünden merkum Seyyid Mehmed Kadri bin Seyyid İbrahim üzerine tevcih ve yedine berât-ı şerif-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak iktiza eylediğini faziletlu semahatlu Anadolu Kazaskeri Melek Paşazade Abdulkadir Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları vechiyle tevcih olunmak deyu fi 2 Rebiu'l-evvel sene 1249 gün tarihiyle müverraha ve musahhah fermân-ı âli sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.²²⁰⁵ (Temmuz 1833)

Ankara'da Ali Bey Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzinlik ve mescid-i şerifin mihrabına ve müezzin ve rekabesine meşruta olan nukud-ı mevkufenin hasbi teviyetine iki kıta berat ile mutasarrıf olan Seyyid İbrahim bin Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Kadri kendüğe tevcih buyrulmak babında istid'ayı inâyet etmeğın sâdır olan fermân-ı âlilerine imtisalen işbu arzuhal ve derkenara nazar olundukda Vilayet-i Anadolu'da Ankara Kazası'nda Ali Bey Mahallesi Mescidi Şerifi'nde yevmi nim akçe vazife ile müezzinlik ve mescid-i şerifin mihrabına ve

²²⁰⁵ H.D. 536, s. 78

müezzin ve rekabesine meşruta olan nukud-ı mevkufenin ber-vech-i hasbi tevliyetine iki kıta berat ile mutasarrıf olan Seyyid İbrahim fevt olub yeri hali ve hizmet-i lazimeleri muattal ve tarafeynden bahisle sahib-i arzuhal müteveffayı merkumun sulbi kebir oğlu Seyyid Mehmed Kadri daileri kendüğe tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlişan ita olunmasını işbu arzuhalle istid'a eder fi'l-hakika müezzinlik ve tevliyet-i mezkure mezbur Seyyid İbrahim'in üzerinde olduğu derkenardan müsteban ve merkum Seyyid İbrahimin fevti vaki ve sahib-i arzuhal Seyyid Mehmed Kadri sulbi oğlu olduğundan ve her vecihle erbab-ı istihkakdan idüğünü kaza-i mezbur ahalisinden der aliyyede misafireten sakinler Hacı Bayram Veli hatibi Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed ve Seyyid Saadeddin nam kimesneler ala tariki's-şahade haber vermeleriyle bu suretde müezzinlik ve tevliyet-i mezkurenin müteveffayı merkumun mahlûlünden merkum Seyyid Mehmed Kadri bin Seyyid İbrahim üzerine tevcih ve yedine berât-ı şerif-i âlişan sadaka ve ihsan buyrulmak iktiza eylediğini faziletlu semahatlu Anadolu Kazaskeri Melek Paşazade Abdulkadir Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları vechiyle tevcih olunmak deyu fi 3 Cemaziye'l-ahir 1249 günü tarihiyle müverraha ve musahhah fermân-ı âli sâdır olmağla sâdır olan fermân-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.²²⁰⁶(Ekim 1833)

2.2.5.2.DEĞERLENDİRME

Ali Bey Mahallesi Mescidi ile alakalı toplamda otuz bir kayıt bulunmaktadır. Bunlardan işki Receb 1115/Kasım 1703 sonuncusu ise Rebiu'l-evvel 1249/Temmuz 1833 tarihlidir. Kayıtlardan on iki tanesi mescidin imam ve müezzin ücretlerinin ödenmesi için kurulan vakfin mütevellî, dokuz tanesi imam, on iki tanesi müezzin, iki tanesi kayyım ve bir taneside ferraş atamasıyla ilgilidir.

²²⁰⁶ H.D. 536, s. 78

Günümüzde Ulus Emek İş Hanı'nın olduğu yerde bulunan mescit, Milli Eğitim Bakanlığı'nın deposu olarak kullanılırken 1942 yılında yıktırılmış ve yerine dükkân yaptırılmıştır.²²⁰⁷ Mescit hakkında İ. H. Konyalı Ankara Camileri adlı eserinde şu bilgiyi vermektedir: “*Solunda altta iki, üstte üç, sağında üstte iki, kible tarafında altta ve üstte ikişer penceresi vardı. Tavanı çok güzel, üç sıra halinde renklerle yapılmış süslerle kaplı idi, müezzin mahfelini ayıran müselleslerdeki (üçgenlerdeki) tezyinat çok nefisti.*”²²⁰⁸

2.2.6.ARİF MESCİDİ

2.2.6.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kurşunlu Han derununda vaki mescid-i şerifin vakt-i zuhur ve asr müezzini olmamağla ber-vech-i hasbi müceddeden Ali bin Ali'ye Naibi Abdullah arzıyla.²²⁰⁹ (Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1159/Mayıs 1746)

Ankara'da Kurşunlu Han derununda vaki mescidin iki akçe ile vakt-i zuhur ve asr imamı Mehmed fevt muhtar-ı cemaat Hüseyin bin Abdullah Halife'ye Naibi Ahmed Efendi arzı mucibince deyu buyruldu.²²¹⁰ (Şehri Şaban Sene 1163/Temmuz 1750)

Ankara'da Kurşunlu Han derununda Arif Mescid-i Şerifi'nde yevmi iki akçe vazife ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hüseyin Halife'nin beratı tecdid.²²¹¹ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

²²⁰⁷ Osmanlıda Ankara, s. 221

²²⁰⁸ Konyalı, Ankara Camileri, s. 17

²²⁰⁹ H.D. 1061, s. 116

²²¹⁰ H.D. 1061, s. 127

²²¹¹ H.D. 1063, s. 86

Ankara'da Kurşunlu Han demekle maruf han derununda vaki mescidinde yevmi bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda müezzin olan Ali Halife ibni Ali'nin atik beratı tecdid buyruldu.²²¹² (Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Kurşunlu Hanı demekle maruf hanın derununda Arif Mescid-i Şerifi'nde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hüseyin bin Abdullah fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Ali Halife'ye babası beratı mucibince ve iki nefer kimesneler şahadetleriyle tevcih buyruldu.²²¹³ (Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Kurşunlu Han demekle maruf hanın derununda Arif Mescidi'nde yevmi iki akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Ali ferağından Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²²¹⁴ (Şehri Şaban 1194/Ağustos 1780)

Ankara'da Kurşunlu Han demekle maruf hanın derununda Arif Mescidi'nde iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ahmed ferağından oğlu Abdurrahman'a ba-berat tevcih.²²¹⁵ (Şehri Receb 1204/Mart 1790)

Ankara'da Kurşunlu han demekle marûf hanın derununda Arif Mescidi'nde iki akçe ile vakt-i zuhr ve asırda imam olan Abdurrahman ferağından oğlu Ahmed'e ba-berat.²²¹⁶ (Şehri Muharrem 1210/Temmuz 1795)

2.2.6.2.DEĞERLENDİRME

Kayıtlara göre Kurşunlu Han içinde bulunan mescitle alakalı sekiz kayıt bulunmaktadır. İlki Cemaziye'l-evvel 1159/Mayıs 1746, sonuncusu Muharrem

²²¹² H.D. 1063, s. 90

²²¹³ H.D. 1063, s. 101

²²¹⁴ H.D. 1071, s. 54

²²¹⁵ H.D. 530, s. 183

²²¹⁶ H.D. 531, s. 108

1210/Temmuz 1795 tarihli dir. Bunlardan altı tanesi imamlık, iki tanesi de müezzinlik görevine yapılan atamalardır. Gerek imamlık görevi gerekse müezzinlik görevi sadece zuhr ve asrda yapılmaktadır.

2.2.7.ARSLAN AĞA HANI MESCİDİ

2.2.7.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Arslan Ağa Mescidi'nde bir akçe ile imam Oruç fevtinden Ali'ye inayet. (Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1117/Nisan 1705)

Ankara'da Arslan Ağa Hanı Mescidi'nde imam olmayub bir akçe ile mütevellisi Seyyid Abdullah arzıyla inayet. (Zilkade 1142/Mayıs 1730)

Ankara'da Arslan Ağa Hanı derununda mescidde yevmi üç akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mehmed bin Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Hasan bin Mehmed'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla buyruldu. (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1190/Nisan 1776)

Ankara'da Arslan Ağa Hanı derununda mescidinde üç akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Hasan bin Mehmed ferağından Ali bin Mehmed'e Naibi Seyyid Ahmed arzıyla tevcih. (Şehri Ramazan 1193/Eylül 1779)

Ankara'da Arslan Ağa Hanı derununda mescidde üç akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ali fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih. (Şehri Rebiu'l-ahir 1204/Aralık 1789)

2.2.7.2.DEĞERLENDİRME

Mescit Arslan Ağa Hanı'nın içindedir. İlki Muharrem 1117/Nisan 1705, sonuncusu Rebiu'l-ahir 1204/Aralık 1789 tarihli olmak üzere toplam beş kaydın tamamı öğle ve ikinci namazları için mescide yapılan imam atamsıyla alakalıdır. Mescit günümüze ulaşamamıştır.

2.2.8.AŞAĞI MESCİD

2.2.8.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid'de müezzin Mustafa fevt diğer Mustafa'ya inayet.²²¹⁷(Fi Gurre-i Receb 1123/Ağustos 1711)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid'de bir akçe ile imam İbrahim fevtinden sulbi oğlu Ali'ye Naibi Ahmed arzıyla inayet.²²¹⁸ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1137/Şubat 1725)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid'de bi-berat bir akçe ile Mustafa bin İbrahim kayyım ve ferraş olub ba-berat tecdid.²²¹⁹ (Şehri Muharrem 1145/Haziran 1732)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde vaki Aşağı Mescid-i Şerif'de yevmi bir akçe ile imam olan Ali bin İbrahim fevt sulbi kebir oğlu muhtar-ı cemaat Hüseyin Halife'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²²²⁰ (Şehri Safer Sene 1161/Şubat 1748)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid demekle arif mescid-i şerifin kayyımı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Mehmed bin Mahmud Halife'ye Naibi el-Hac Emrullah arzıyla tevcih.²²²¹ (Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde vaki Aşağı Mescid demekle arif mescid-i şerifde bir akçe ile imam olan Hüseyin Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden es-

²²¹⁷ H.D. 1067, s. 172

²²¹⁸ H.D. 1137, s. 82

²²¹⁹ H.D. 1068, s. 136

²²²⁰ H.D. 1061, s. 122

²²²¹ H.D. 1063, s. 104

Seyyid Halil Halife bin es-Seyyid Hüseyn'e ba-berat-ı fariğ mucibince tevcih buyruldu.²²²² (Şehri Cemaziye'l-ahir 1175/Aralık 1761)

Ankara'da Kureyş Mahallesi derununda Aşağı Mescid'de yevmi bir akçe ile imam olan Seyyid Halil bin Seyyid Hüseyn ferağından Ahmed bin Ebubekir'e Naibi Hacı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²²²³ (Şehri Şaban 1181/Aralık 1767)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid'de bir akçe ile imam Ahmed bin Bekir'e tecdid.²²²⁴ (Şehri Ramazan 1188/Kasım 1774)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid'de yevmi bir akçe ile imam olan Ahmed bin Ebubekir bila veled fevt mahlûlünden İbrahim bin Yusuf'a Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²²²⁵ (Şehri Zilhicce 1191/Aralık 1777)

Ankara Kureyş Mahallesi'nde Aşağı Mescid demekle maruf mescidi şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olan İbrahim bin Yusuf fevt mahlûlünden sulbi oğlu Ali Halife ibni İbrahim'e Naibi Seyyid Mustafa Tefvik arzıyla tevcih buyruldu.²²²⁶ (Şehri Zilkade 1238/Temmuz 1823)

2.2.8.2.DEĞERLENDİRME

Kureyş Mahallesi'nde birden fazla mescit bulunduğu için diğerlerinden ayırmak maksadıyla Aşağı Mescit ismi verilen eserle alakalı on kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Recep 1123/Ağustos 1711 tarihli, sonuncusu ise Zilkade 1238/Temmuz 1823 tarihlidir. Kayıtlardan yedisi imam, ikisi kayyım, birer tanesi de müezzin ve ferraş atamalarıyla alakalıdır. Eser günümüzde mevcut değildir.

²²²² H.D. 1057, s. 39

²²²³ H.D. 1057, s. 49

²²²⁴ H.D. 1065, s. 15

²²²⁵ H.D. 1071, s. 49

²²²⁶ H.D. 535, s. 93

2.2.9.ATTARLAR SUKU (ŞAPÇI) MESCİDİ

2.2.9.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Attarlar Sükû'nda Şabcı demekle maruf mescidde Hüseyin bin Mustafa ferağından nim akçe ile müezzın Ali bin Muharreme tecdid.²²²⁷ (Şehri Muharrem 1144/Temuz 1731)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde vaki Attarlar Sükû'nda kâin Şapcı Mescidi'nde nim akçe ile imam olan Hafız Mustafa bin Hüseyin fevt olub oğlu ve muhtar-ı cemaat Seyyid Halil'e Naibi Hacı Mustafa arzıyla buyruldu.²²²⁸ (Şehri Zilhicce 1164/Ekim 1751)

Ankara'da Celal Kattani nam Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda mescidde nim akçe ile imam Seyyid Halil Halife'ye tecdid.²²²⁹ (Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda kâin mescidinde nim akçe ile imam olan es-Seyyid Halil fevt olmağla mahlûlünden akrabasından es-Seyyid el-Hac Ahmed Halife'ye ba- berat-ı müteveffa tevcih.²²³⁰ (Şehri Gurre-i Zilkade 1173/Haziran 1760)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda kâin mescidinde yevmi nim akçe ile imam olan es-Seyyid el-Hac Ahmed kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden diğér Hacı Ahmed Halife'ye fariğ berat-ı atik mucibince tevcih.²²³¹ (Şehri Gurre-i Muharremü'l-haram 1174/Ağustos 1760)

²²²⁷ H.D. 1068, s. 133

²²²⁸ H.D. 1061, s. 130

²²²⁹ H.D. 1063, s. 105

²²³⁰ H.D. 1063, s. 108

²²³¹ H.D. 1063, s. 108

Ankara’da Cellal Kattani Mahallesi’nde Attarlar Sükû derununda mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan el-Hac Ahmed bin İbrahim fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu Hafız Mehmed Halife’ye Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²²³²(Şehri Cemaziye’l-evvel 1178/Ekim 1764)

Ankara’da Celal Kattani Mahallesi’nde Attarlar Sükû’nda mebni mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hafız Mehmed bin Hacı ferağından Seyyid Şahabeddin bin Ahmed’e Naibi Mehmed Emin Tatarzade arzıyla tevcih buyruldu.²²³³(Şehri Muharrem 1180/Haziran 1766)

Ankara’da Attarlar Sükû’nda Sancı Mescidi’nde yevmi nim akçe ile müezzin olan Molla Ali bin Muharrem fevt kebir oğlu İbrahim cüheladan olub rağbet etmemekle mahlûlünden Molla Ahmed bin Mustafa’ya Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²²³⁴ (Şehri Rebiu’l-ahir 1185/Temmuz 1771)

Ankara’da Celal Kattani Mahallesi’nde Attarlar Sükû’nda mebni mescidde kayyım lazım olmağla ber-vechi hasbi Ahmed bin Ebubekir’e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²²³⁵ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1187/Temmuz 1773)

Ankara’da Celal Kattani Mahallesi’nde Attarlar Sükû’nda mebni mescidde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Şahabeddin bin Ahmed ferağından Hasan bin Ebubekir’e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²²³⁶(Şehri Cemaziye’l-evvel 1187/Temmuz 1773)

²²³²H.D. 1057, s. 43

²²³³H.D. 1057, s. 47

²²³⁴H.D. 1058, s. 10

²²³⁵ H.D. 1059, s. 24

²²³⁶ H.D. 1059, s. 24

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda mescidinde nim akçe ile vakt-i zuhur vakt-i asrda imam olan Hasan bin Ebubekir'e tecdid.²²³⁷ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda mebni mescidinde yevmi nim akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Hasan bin Ebubekir fevt mahlûlünden Hacı Osman'a ba-berat tevcih.²²³⁸ (Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hacı Osman bin Ali ferağından Mehmed bin Receb'e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²²³⁹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1202/Şubat 1788)

Ankara'da Attarlar Sükû'nda Sancı demekle marûf mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin olan Ahmed bin Mustafa ferağından Kasım bin Mehmed'e Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²²⁴⁰ (Şehri Saferü'l-hayr 1215/Haziran 1800)

Ankara'da Celal Kattanin Mahallesi'nde Attarlar Sükû'nda mebni mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asırda imam olan Mehmed bin Receb fevt mahlûlünden Seyyid Abidin bin Hasan'a Naibi Mustafa Şeyhzade arzıyla tevcih buyruldu.²²⁴¹ (Şehri Saferü'l-hayr 1234/Kasım 1818)

²²³⁷ H.D. 1065, s. 15

²²³⁸ H.D. 1071, s. 68

²²³⁹ H.D. 1060, s. 166

²²⁴⁰ H.D. 531, s. 114

²²⁴¹ H.D. 534, s. 132

2.2.9.2.DEĞERLENDİRME

Attarlar Suku'nda bulunan mescitle alakalı on beş kayıt bulunmaktadır. Bunlardan on bir tanesi imam, üç tanesi müezzin ve bir tanesi de kayyım ataması ile ilgilidir. İlk kayıt Muharrem 1144/Temmuz 1731, son kayıt ise Safer 1234/Kasım 1818 tarihli dir. Kayıtların bazılarında eser isim vermeden Attarlar Suku içinde mescit olarak yazılmış, bazılarında ise Şapçı veya Sancı Mescidi olarak yazılmıştır. Eser günümüzde ayakta değildir.

2.2.10.AYŞE HATUN MESCİDİ

2.2.10.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Behlül Mahallesi'nde Ayşe Hatun Mescidi'nde iki akçe ile müezzin olan Hüseyin mahlûlünden oğlu Ahmed'e Naibi Mehmed arzıyla inayet.²²⁴²(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Behlül Mahallesi'nde Ayşe Hatun bina eylediği mescidde iki akçe ile müezzin olan Ahmed Halife ferağından es-Seyyid Mehmed Halife ibni Şaban'a Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.²²⁴³(Şehri Şevval 1152/Ocak 1740)

Ankara'da Behlül Mahallesi'nde Ayşe Hatun Mescidi'nde iki akçe ile müezzin Seyyid Mehmed bin Şaban kasr-ı yedinden karındaşı Seyyid Abdullaha Naibi Ahmed münib arzıyla buyruldu.²²⁴⁴ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1163/Mart 1750)

Ankara'da Behlül Mahallesi'nde Ayşe Hatun Mescidi'nde iki akçe ile müezzin Seyyid Abdullah Halife'ye tecdid.²²⁴⁵(Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

²²⁴² H.D. 1068, s. 132

²²⁴³ H.D. 1068, s. 148

²²⁴⁴ H.D. 1061, s. 126

²²⁴⁵ H.D. 1063, s. 105

Ankara’da Behlül Mahallesi’ndemescidinde nim akçe ile imam olan Ali Halife’nin beratı tecdid.²²⁴⁶(Şehri Cemaziye’l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara’da Pehlivan Mahallesi’nde Ayşe Hatun Mescid-i Şerifin’de iki akçe ile müezzin olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İsmail’e ba-berat tevcih buyruldu.²²⁴⁷(Şehri Cemaziye’l-ahir 1200/Nisan 1786)

Ankara mahallatından Behlül Mahallesi’nde Ayşe Hatun binası mescidinde yevmi iki akçe ile cüzhan olan Seyyid İsmail ferağından Ali bin Mehmed’e ba-berat tevcih.²²⁴⁸ (Şehri Zilkade 1204/Temmuz 1790)

Ankara’da Behlül Mahallesi’nde Ayşe Hatun binası mescidinde iki akçe ile müezzin olan Ali bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed bin Ali’ye Naibi Yahya arzıyla tevcih.²²⁴⁹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1205/Ocak 1791)

Ankara’da Pehlivan Mahallesi’nde Ayşe Hatun binası mescidde iki akçe ile müezzin olan Mehmed bin Ali bila veled fevt Seyyid İsmail bin seyyid Hasan’a Naibi Ahmed Hulusi arzıyla tevcih buyruldu.²²⁵⁰(Şehri Cemaziye’l-ahir 1206/Ocak 1792)

Ankara’da Pehlivan Mahallesi’nde Ayşe Hatun binası mescidde iki akçe ile müezzin olan Seyyid İsmail bin Seyyid Hasan ferağından Osman bin Ömer’e Naibi Hafız Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.²²⁵¹(Şehri Cemaziye’l-ula 1209/Kasım 1794)

²²⁴⁶ H.D. 1065, s. 17

²²⁴⁷ H.D. 1060, s. 162

²²⁴⁸ H.D. 530, s. 183

²²⁴⁹ H.D. 530, s. 184

²²⁵⁰ H.D. 530, s. 186

²²⁵¹ H.D. 530, s. 190

Ankara’da Pehlivan Mahallesi’nde Ayşe Hatun Mescidi’nde yevmi iki akçe ile müezzin olan Osman bin Ömer ferağından İbrahim bin el-Hac Hüseyin’e ba-berat tevcih buyruldu.²²⁵²(Şehri Ramazan-ı Mübarek 1215/Ocak 1801)

Ankara’da Pehlivan Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile imam olan es-Seyyid Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed’e Naibi Mustafa Şeyhzade arzıyla tevcih buyruldu.²²⁵³(Şehri Ramazan 1233/Temmuz 1818)

2.2.10.2.DEĞERLENDİRME

Ayşe Hatun Mescidi 1200’den önce tutulan kayıtlarda Behlül Mahallesi’nde sonrasında tutulan kayıtlarda ise Pehlivan Mahallesi’nde gösterilmiştir. Günümüzde de olduğu gibi mahalle isminde değişiklik yapıldığını söyleyebiliriz. İlk kayıt Şevval 1142/Nisan 1730, son kayıt ise Ramazan 1233/Temmuz 1818 tarihlidir. Atamaların sekizi müezzin, ikisi imam ve son bir tanesi de cüzhan atamasıyla ilgilidir. Mescit günümüze ulaşamamıştır.

2.2.11.BADEMLİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.11.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Bademli Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile imam Numan fevtinden oğlu Mahmud’a inayet.²²⁵⁴(Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara’da Bademli Mahallesi’nde mescidinde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Mahmud fevt Seyyid Mehmed’e inayet.²²⁵⁵(Fi Muharremü’l-haram 1118/Nisan 1706)

²²⁵² H.D. 531, s. 116

²²⁵³ H.D. 534, s. 132

²²⁵⁴ H.D. 1067, s. 169

²²⁵⁵ H.D. 1067, s. 170

Ankara'da Bademli Mahallesi'nde vaki mescidin nim akçe ile evkat-ı selase müezzini Yusuf bin Ali fevt oğlu Feyzullaha Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.²²⁵⁶(Şehri Şaban Sene 1164/Haziran 1751)

Ankara'da Bademli Mahallesi'nde mescid-i şerifi vakfı mahsulünden almak üzere yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Numan ferağından Seyyid Musa bin Ali'ye Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²²⁵⁷(Şehri Şaban 1185/Kasım 1771)

Ankara'da Bademli Mahallesi Mescidi Vakfı mahsulünden almak üzere bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Musa bin Ali'ye beratı tecdid buyruldu.²²⁵⁸(Şehri Şevval 1188/Aralık 1774)

Ankara'da Bademli Mahallesi'nde mescid-i şerifinin evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin olan Feyzullah'a tecdid.²²⁵⁹(Şehri Şaban Sene 1189/Eylül 1775)

Ankara Bademli Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile kayyım olan Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Hasan'a ba-berat tevcih.²²⁶⁰ (Şehri Ramazan 1203/Mayıs 1789)

2.2.11.2.DEĞERLENDİRME

Bademli Mahallesi Mescidi ile ilgili toplam yedi kayıt bulunmaktadır. Bunlardan ilki Şevval 1116/Ocak 1705, sonuncusu Ramazan 1203/Mayıs 1789 tarihli. Yedi kayıttan dördü mescide yapılan imam tamasıyla, ikisi müezzin ve bir tanesinde kayyım atamasıyla ilgilidir. Eser günümüze ulaşamamıştır.

²²⁵⁶ H.D. 1061, s. 129

²²⁵⁷ H.D. 1058, s. 11

²²⁵⁸ H.D. 1065, s. 16

²²⁵⁹ H.D. 1065, s. 18

²²⁶⁰ H.D. 530, s. 181

2.2.12.BAKLACI MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.12.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde vaki mescidde bir akçe ile imam Mehmed fevt yerine oğlu Ali mahaldır deyu inayet buyruldu.²²⁶¹ (1103/1691)

Ankara’da Baklacı Mahallesi Mescidi’nin nim akçe ile evkat-ı selasede müezzini Mehmed fevt İbrahim’e inayet.²²⁶²(Şaban 1108/Şubat 1697)

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde mescidin nim akçe ile ferraşı Ahmed fevt Mustafa’ya kadısı Naibi Muhammed arzıyla.²²⁶³(Muharrem 1110/Temmuz 1698)

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede imam Abdurrahman üzerinden Ahmed almağla Naibi Süleyman arzıyla.²²⁶⁴ (1115/1703)

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde mescidinde müezzin lazım olmağla Seyyid Mehmed’e inayet.²²⁶⁵(Fi Gurre-i Cemaziye’l-ula 1115/Eylül 1703)

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde vaki mescidin ber-vech-i hasbi evkat-ı selase müezzini olan Seyyid Mehmed fevt Ahmed bin Satılmış’a Naibi Yunus arzıyla.²²⁶⁶(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara’da Baklacı Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede hasbi müezzin Ahmed’in beratı tecdid.²²⁶⁷(Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

²²⁶¹ H.D. 1138, s. 5

²²⁶² H.D. 1140, s. 57

²²⁶³ H.D. 1140, s. 59

²²⁶⁴ H.D. 1138, s. 8

²²⁶⁵ H.D. 1067, s. 167

²²⁶⁶ H.D. 1061, s. 124

²²⁶⁷ H.D. 1063, s. 105

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede ber-vechi hasbi müezzin olan Ahmed bin Satılmış'a tecdid.²²⁶⁸(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ali fevt mahlûlünden oğlu Abdurrahman'a Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²²⁶⁹(Şehri Ramazan 1188/Kasım 1774)

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Abdurrahman rızasıyla Salih bin Mehmed'e ferağat ve yedinde berat verüb Naibi İsazade Mehmed Arif tevcih.²²⁷⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Salih rızasıyla Mehmed bin Hızır'a ferağat ve kasr-ı yed yedinde olan beratı verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Seyyid Ahmed arzıyla.²²⁷¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Himmet fevt mahlûlünden ve oğlu Abdullah na-ehil olmağla keffi yedinden Osman bin Osman'a Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²²⁷²(Şehri Şaban 1210/Şubat 1796)

Ankara'da Baklacı Mahallesi'nde mescidde ber-vechi hasbi evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed bin Satılmış fevt mahlûlünden Mehmed bin Osman'a inayet buyruldu.²²⁷³(Şehri Cemaziye'l-ahir 1223/Temmuz 1808)

²²⁶⁸ H.D. 1065, s. 14

²²⁶⁹ H.D. 1059, s. 28

²²⁷⁰ H.D. 1071, s. 52

²²⁷¹ H.D. 1071, s. 66

²²⁷² H.D. 531, s. 109

²²⁷³ H.D. 533, s. 60

2.2.12.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı on üç kayıt vardır. Kayıtlardan ilki 1103/1692, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1223/Temmuz 1808 tarihlidir. Kayıtlardan altışar tanesi imam ve müezzin son bir tanesi ise ferraş atamasıyla alakalıdır.

Günümüzde var olmayan mescitlerden biridir. Baklacı Baba Camii veya Kavaklı Camii isimleriyle de bilinmektedir. Hayırlı Sokak'ta bulunan mescidin yerinde günümüzde sebze hali bulunmaktadır.²²⁷⁴ Ankara'nın en eski mabetlerinden biri olan mescit sade ve basit bir mimari ile inşa edilmiştir.²²⁷⁵ Mescit bir müddet Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün deposu olarak kullanılmış daha sonra 1940'lı yıllarda yıktırılmıştır.²²⁷⁶ Mescitten geriye sadece Ankara Etnografya Müzesi'nde sergilenen ahşap kapısı kalmıştır. Kapı özellikle mescidin tarihlendirmesi konusunda bize kaynak sağlamaktadır. Sivri kemerli olan ve taklit künde-kari tekniği ile yapılan kapının kitabesinde mescidin hicri 697 (M. 1297/98) yılında Yakup Bin Çoban tarafından yaptırıldığı yazmaktadır.²²⁷⁷

2.2.13.BÖREKÇİLER MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.13.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Börekçiler Mahallesi Mescidi'nde müezzin Mehmed fevtinden Mustafa'ya inayet.²²⁷⁸ (Fi Gurre-i Rebiu'l-ahir 1116/Ağustos 1704)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede muayyene ile imam olan Mustafa ibni Hacı Ahmed fevtinden Ahmed Halife müteveffanın berat-ı mucibince inayet buyruldu.²²⁷⁹ (Şehri Muharrem 1140/Ağustos 1727)

²²⁷⁴ Ankara Vakıf Eserleri, s. 308

²²⁷⁵ Konyalı, Ankara Camileri, s. 26

²²⁷⁶ Unutulan Şehir Ankara, s.135

²²⁷⁷ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 91

²²⁷⁸ H.D. 1067, s. 168

Ankara'da Börekçiler Mahallesi Mescidi'nde muayyene ile evkat-ı selasede imam Mustafa bin Ahmed fevtinden imam olan Ahmed ferağından Halil'e beratı mucibince inayet.²²⁸⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede Ahmed kasr-ı yedinden imam olan Halil Halife'ye tecdid.²²⁸¹(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede bir akçe ile müezzin olan Mustafa Halife'ye beratı mucibince tecdid.²²⁸² (Şehri Rebiu'l-ahir 1146/Eylül 1733)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Halil fevtinden sulbi oğlu Süleyman Halife'ye Naibi Hasan arzıyla arz-ı mucibince buyruldu.²²⁸³(Şehri Şevval 1152/Ocak 1740)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede müezzin olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Mehmed bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²²⁸⁴ (Şehri Rebiu'l-evvel 1184/Haziran 1770)

Ankara mahallatından Börekçiler Mahallesi'nde vaki mescidinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Şaban'a.²²⁸⁵(Şehri Muharrem 1190/Şubat 1776)

²²⁷⁹ H.D. 1143, s. 83

²²⁸⁰ H.D. 1143, s. 84

²²⁸¹ H.D. 1068, s. 133

²²⁸² H.D. 1068, s. 139

²²⁸³ H.D. 1068, s. 148

²²⁸⁴ H.D. 1058, s. 9

²²⁸⁵ H.D. 1065, s. 18

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescidinde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Süleyman fevt mahlûlünden oğlu Osman'a ba-berat tevcih buyruldu.²²⁸⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara mahallatından Börekçiler Mahallesi'nde mescidinde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Osman fevt mahlûlünden karındaşı Halil Halife'ye ba berat tevcih buyruldu.²²⁸⁷(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mustafa fevt oldukda kebir oğlu Hacı Gökmen mevcud iken ecanibden Mehmed bin Mehmed bila veled fevt oldu üzerine berat etdirüb mezbure gadr ve babası nanparasından mahrum etmekle Mehmed ref'inden ve babası Mustafa mahlûlünden Hacı Gökmen'e beratı mucibince tevcih.²²⁸⁸(Şehri Safer 1192/Mart 1778)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hacı Gökmen rızasıyla Mustafa bin İbrahim'e ferağat ve yedinde olan beratın verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.²²⁸⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1196/Şubat 1782)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde mescidin mihrabına ve rakabesine mevkufe nukudun ve چراغına mevkufe Temürçiler Sükû'nda bir bab vakıf Temürçi dükkânının mütevellisi olmayub lazım olmağla bir akçe ile mescidin imamı Hacı Halil bin Süleyman'a Naibi Yahya arzıyla tevcih.²²⁹⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1205/Aralık 1790)

²²⁸⁶ H.D. 1071, s. 46

²²⁸⁷ H.D. 1071, s. 49

²²⁸⁸ H.D. 1071, s. 49

²²⁸⁹ H.D. 1071, s. 64

²²⁹⁰ H.D. 530, s. 184

Ankara’da Börekçiler Mahallesi’nde mescidde ba-muayyene imam olan Halil fevt mahlûlünden evladı Hacı Bayram-ı Veli’den Seyyid Halil Baba bin Haydar’a müteveffanın beratı mucibince istid’a etmekle bila veled fevti vaki ise şartıyla tevcih buyruldu.²²⁹¹(Şehri Receb 1228/Haziran 1813)

Ankara'da Börekçiler Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imamet cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Halil Baba bin Haydar bila veled fevt mahlûlünden imamet-i mezkûre mahlûlünden müteveffayı mezburun er karındaşı oğulları es-Seyyid Salih ve es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Ahmed ebna-i es-Seyyid Mustafa nam karındaşlara ber-vechi iştirak ammileri mahlûlünden merkumana Naibi es-Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla tevcih buyruldu.²²⁹² (Şehri Recebü'l-ferd 1243/Ocak 1828)

2.2.13.2.DEĞERLENDİRME

Börekçiler Mahallesi’ndeki mescitle ilgili olarak on beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Rebiu’l-ahir 1116/Ağustos 1704, sonuncusu ise Recep 1243/Nisan 1819 tarihlidir. Kayıtlardan sekizi mescide yapılan imam, altısı müezzin ve bir tanesi de چراغی için vakf olunan bir dükkân ve mihrabı için vakf olunan nukudun mütevellî ataması ile ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.14.CELAL KADI MESCİDİ

2.2.14.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Celal Kadı Mescidi’nde nim akçe ile imam Ahmed Mustafa’ya fariğ ba-arzı Naib.²²⁹³(Zilhicce 1115/Nisan 1704)

²²⁹¹ H.D. 534, s. 126

²²⁹² H.D. 535, s. 96

²²⁹³ H.D. 1138, s. 8

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Celal Kadı Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Seyyid Receb fevt Mehmed’e inayet. ²²⁹⁴ (Fi Gurre-i Cemaziye’l-ahir 1120/Ağustos 1708)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Celal Kadı Mescidi’nde Şeyhu’l-kurra lazım olmağla Seyyid Receb nam vâkıfın nukudundan almak üzere Hafız Mehmed’e müceddeden inayet. ²²⁹⁵ (Fi Gurre-i Ramazan 1120/Kasım 1708)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Celal Kadı Mescidi’nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Ahmed ferağından Mustafa mutasarrıfı iken fevt olub mahlûlünden sulbi kebir oğulları Mehmed ve Abdurrahim ve Abdullah rağbet etmeyib rızalarıyla Mehmed’e kasr-ı yedinden eylemeleriyle müteveffa beratı mucibince berat inayet. ²²⁹⁶ (Şehri Şaban 1145/Ocak 1733)

Ankara’da Hacı Arab Mahallesi’nde Celal Kadı Mescidi demekle maruf mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mehmed fevt sulbi oğlu Ali Halife’ye Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu. ²²⁹⁷ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1152/Ağustos 1739)

2.2.14.2.DEĞERLENDİRME

Arslanhane Camii ile aynı muhitte, Hacı Arab Mahallesi’nde bulunan mescitle alakalı olarak ilki Zilhicce 1115/Nisan 1704, sonuncusu Cemaziye’l-evvel 1152/Ağustos 1739 olmak üzere toplam beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan üçü mescide yapılan imam atamasıyla, birer tanesinde müezzin ve şeyhu’l-kurra ataması ile ilgilidir. Mescit günümüzde mevcut değildir.

²²⁹⁴ H.D. 1067, s. 171

²²⁹⁵ H.D. 1067, s. 171

²²⁹⁶ H.D. 1068, s. 138

²²⁹⁷ H.D. 1068, s. 147

2.2.15.CELAL KATTANİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.15.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Kattanin Mahallesi demekle maruf altı haneli mahallenin derununda Hemhem Mescidi demekle maruf mescid-i şerifde Hasan mahlûlünden sâbikan imam olan Mahmud Halife’ ibni Bektaş meclis-i şer’a varub medine-i mezburede kâin Celal Kattanin demekle maruf bir adet haneli mahalle vardır mescid-i şerifde dahi Hasan mahlûlünden İstanbul’da sakin Yahya nam kimesne imam olub biribirimizin imametine dahl ve taarruz olunmak icab etmez iken mezbur Yahya Halife cümlelerin isimlerini mütefadi olub ve sâbikan mescid-i mezkurlarda imam olanların isimleri bir olmak neferleri tahsili berat eyleyüb hile ve desiseye süluk edüb Mahmud Halife budur deyu bir aher kimesneyi huzur-ı şer’a getirüb hilaf-ı inha meramına muvafık takrir-i kelamı dahi dört nefer kimesneye dahi ikisi birdir deyu haber verdükle beratımın kaydını terkin ve ref’inden imameti ilam berat buyurub ve gadri külli eylemişdir deyu bade’-da’va mescid-i mezkuru her biri başka başka mahallelerde başka başka mescidler olduğu her mescidin cemaatleri vesairleri haber verdiklerini Ankara Naibi Ömer zide ilmuhu arz ve kuyudatına nazar olundukda Ankara’da Kattanin Mahallesi’nde Hemhem Mescid-i Şerifi’nin..... imameti Hasan mahlûlünden bin yüz altmış dört senesi Cemaziye’l-evvel’inde Mahmud Halife’ye tevcih ve bin yüz altmış beş senesi Cemaziye’l-evvel’inde Ankara Naibi Hacı Mustafa Efendi arzıyla mezbur Mahmud’a tekrar Hasan mahlûlünden berat vermekle askeriden ve yine Ankara’da Celal Kattanin Mahallesi’nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile imam olan Hasan mahlûlünden bin yüz altmış üç senesi Zilkadesinin 7. günü kendi arzuhalı ve sâdır olan ruus-ı hümayun mucibince Yahya Halife ibni Mehmed’e tevcih ve bin yüz altmış sekiz senesi saferinin yirmi sekizinci günü vaki olan cülüs-i hümayun-ı saadet makrunda dahi tecdid-i berat eyleyüb üzerinde iken Ankara’da Celal Kattanin Mahallesi’ndemescid-i şerifin imamı olan Yahya Halife ibni Mehmed arzuhal sunub imamet-i mezkurenin bin

yüz altmış üç tarihinde kendüye tevcih olunub aherden Mahmud nam kimesne imamet-i mezkuru askeride ehak kayıd bulub bin yüz altmış dört senesinde askeri berat etdirüb dahl ve taarruz edüb merkur Mahmud'un müdahalesini men' ve askeride kaydı ref' ve terkin olunmak babında istid'ayı inayet etmeğin Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezkurun yevmi bir akçe ile imameti bin yüz altmış üç tarihinde Hasan mahlûlünden ba-ruus-ı hümayun mezbur Yahya ibni Mehmed'e tevcih olunub üzerinde olduğu derkenar ve Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nin imameti yevmi bir akçe ile Hasan'ın mahlûlünden altmış dört tarihinde Mahmud Halife'ye tevcih olunduğu askeri ruznamçesinden dahi derkenar olunub arz olundukda sadr-ı rum faziletlu Ahmed Efendi Hazretleri şer'ile göresiz deyu sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen medine-i Ankara'da Celal Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'nin imamı olan sahiib-i arzuhal Yahya Halife mahfel-i şer'de arzuhalde mastur derkenarda masturu'l-isim Mahmud Halife muvacehesinde bin yüz altmış üç senesinde işbu berat-ı hümayunu mucibince imamet-i mezkure Hasan mahlûlünden bana tevcih olundu el-yevm mutasarrıf iken mezbur Mahmud Halife derkenarında zikir olunduğu vecih üzere imamet-i mezkurenin askeride olan atik ehak kaydı altmış dört senesi Cemaziye'l-evvelinde Ankara'da Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi'dir deyu imamet-i mezkureyi merkur Hasan'ın fevtinden iki def'a etdirüb lakin Celal Kattanin Mescidi ve Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi iki isim ile müsemma bir mescid olub ve benim tevcihim mukaddem ve sahib-i evvel iken mezbur Mahmud Halife mücerred askeride beratım vardır deyu bi-vecih müdahale eder deyu dava ve mezbur Mahmud Halife dahi fi'l-vaki mescid-i mezkur iki isim ile müsemma bir mescid olub mahlul olmak üzere askeriden berat etdirüb müdahale etmişiydim deyu lakin ber-vechi muharrer mezbur Yahya Halife'nin ne vecihle mukaddem ve sahib-i evvel olduğu malum değildir ve bir kimesne mahalle-i mezbur ahalisinden ve talebe-i ulumdan olub mahfel-i şer'iyatda hazırın olan Seyyid Kasım Efendi'nin es-Seyyid Mehmed Efendi ve

Sezadarzade es-Seyyid Şahabeddin Efendi ve Mütevellizade Molla Ahmed ve Molla Ali nam kimesneler dahi fi'l-hakika mahalle-i mezburede ancak Celal Kattanin Mescidi'nde ve hitabeti Mahallesi'nde Hemhem Mescidi deyu iki isim ile müsemma bir mescid olub ve imamet-i mezkuresi dahi Hasan'ın fevtinden ber-vechi muharrer mukaddem tarih-i mezbur Yahya Halife'ye Maliye beratıyla tevcih olunmağla beratı mucibince el-yevm mescid-i mezkurda imam ve sahib-i evveldir deyu her biri muvacehesinde ala tariki'ş-şahade haber vermeleriyle merkum Mahmud bi-vecih muarazadan bade'l-men' mezbur Yahya Halife' arzuhal mantukunca imamet-i mezkurenin askeride olan kaydı ref'i ve terkin olunmak üzere mahalline şerh verilmek babında faziletlu Rumeli Kazaskeri şeriyatçı Mustafa Efendi ilam etmeğin ilamı mucibince askeri kaydı refi' olunmak için hüküm deyu fi 12 Safer sene 1168 tarihinde sâdır olan ferman-ı âli mucibince Yahya Halife ibni Mehmed'e emr-i şerif verilmek üzere bin yüz altmış senesi Safer'inin yirmi sekizinci günü vaki olan cülus-ı hümayun-ı saadet makrunda müceddeden emr-i şerif ve beratı Anadolu Muhasebesinden sadr-ı kitab olundukda Sadr-ı rum faziletlu Efendi Hazretleri şer'ile görüb muktezasını ilam eyleyeler deyu sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen sahib-i arzuhal Mahmud Halife derunu arzı ismi halife hala bu tarafda mevcut imamı mukaddem terafu mümkün olmayub lakin medine-i Ankara Naibi Ömer Efendi'nin işbu mührü mutabık arzına mezbur derkenara nazar olundukda fi'l-hakika mescid-i mezkurenin her biri başka ve mahalleleri dahi başka olub mezbur Yahya Halife' kendi üzerinde olan Celal Kattanin Mahallesi imamına dava etmeyüb maniatü'l-cem' olan mezbur Mahmud hitabeti Mahallesi'nde Hemhem Mescidi imametini ber-minval-ı muharrer aher kimesne muvacehesinde hilaf-ı vaki'a inha dosya ile ref'inden kendi üzerine tevcih etdirüb mezbur Mahmud halık ve gadr eyledüğünü sâbikan medine-i mezbure Naibi Abdurrahim Efendi ve ahaliden ve Anadolu kuzatından Müderriszade Mustafa Efendi ve es-Seyyid Mehmed Efendi ve Kadı İlyas Camii Şeyhi Mehmed Efendi ve Hafizzade Hacı İbrahim Efendi ve es-Seyyid Hüseyin Ağa ve

Yenice Mahallesi imamı Yunus Efendi ve Ahi Elvan İmamzade İsmail Efendi ve Hacı Müezzinoğlu Müezzini Halil ve Bağçeli Mehmed ve Seyyid Ahmed ve Molla Hasan ve Kürkçüoğlu Hüseyin Beşe nam kimesneler dahi mahfeli şer'iyatda haber vermeleriyle zikir olunan Kattanin Mahallesi'nde Hemhem Mescidi imamı mezbur Yahya ref'inden sahib-i evvvel merhum Mahmud'a merhameten tevcih ve ibka buyrulmak iktiza eyledüğünü faziletli Rumeli Kazaskeri Şer'iyatçısı İsmail Efendi ilam etmekle ilamı mucibince kaleminden ibka olunmak deyu bin yüz altmış sekiz Şevval'ının yirmi üçüncü günü tarihiyle ferman-ı âli sâdır olmağla ilamı ve sâdır olan ferman-ı âli mucibince ibka inayet.²²⁹⁸ (Ağustos 1755)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'ndekâin mescid-i şerifde ber-vechi hasbi evkat-ı selasede imam olan Ahmed bin Mehmed fevt olub mahlûlünden Hafız Abdullah bin Mehmed'e Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih.²²⁹⁹ (Şehri Gurre-i Recebû'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede müezzin olan Mustafa bin Mehmed Halife'yi ber-vechi hasbi müceddeden kayıd ile Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁰⁰ (Şehri Ramazan 1178/Şubat 1765)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde mescidinde hasbi evkat-ı selasede imam olan Hafız Abdullah meclis-i şer'de ferağ ve yedinde olan beratı teslim ferağından Hafız Ali bin Salih'e Naibi el-Hac Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²³⁰¹ (Şehri Safer 1192/Mart 1778)

²²⁹⁸ H.D. 1063, s. 84

²²⁹⁹ H.D. 1063, s. 111

²³⁰⁰ H.D. 1057, s. 44

²³⁰¹ H.D. 1071, s. 49

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde mescidinde evkat-ı selasede müezzin Mustafa bila veled fevt olub ve sinin-i kesireden beru mescid harab olmağla Seyyid Hacı Mustafa tamir eylediği mescidin bir müezzin muhtac olmağla hasbi müteveffa mahlûlünden Hüseyin bin Ömer'e Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²³⁰²(Şehri Safer 1192/Mart 1778)

Ankara'da Celal Kattani Mahallesi'nde mescid-i şerifinde hasbi evkat-ı selasede imam olan Hafız Ali rıcasıyla Mustafa bin İbrahim'e ferağat ve yedinde olan beratı verüb Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih.²³⁰³(Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

2.2.15.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı olarak ilki Muharrem 1169/Ekim 1755, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781 tarihli olmak üzere altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtların bir tanesinde Celal Kattani Mahallesi ile Kattanin Mahallesi'nin iki ayrı mahalle oldukları ve mescitlerinin de ayrı olması hasebiyle yapılan atamaların farklı kişiler olması gerektiği belirtilmiştir. Kayıtlardan dördü imam, ikisi müezzin atamasıyla ilgilidir.

Günümüze sadece adı kalmış mescitlerden biridir. Saraçlar Sokak'ta bulunan mescit çarşı esnafı tarafından yıktırılarak yerine betonarme bir cami yaptırılmıştır.²³⁰⁴Gönül Öney'in kitabında eserin yıktırılmadan önce alçı mihrabındaki tarihe göre hicri 1179 (1765-1766) tarihinde inşa edildiği ifade edilmiştir.²³⁰⁵ Lakin hurufat kayıtlarına göre mescidin yapım tarihini 1168/1755 tarihine kadar indirmek mümkündür.

²³⁰² H.D. 1071, s. 49

²³⁰³ H.D. 1071, s. 55

²³⁰⁴ Osmanlıda Ankara, s. 209

²³⁰⁵ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 62

2.2.16.ÇANAKÇILAR MESCİDİ

2.2.16.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Çıkırcılar Sükû'nda Çanakçılar Mescidi demekle maruf mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Mustafa fevt olub bunan akdem İbrahim Halife ibni Eyüb'e tevcih ricasıyla der-devlet ilam olundukda medine-i mezburda İğneci Mahallesi'nde mescidde imam olub hilaf-ı şer'de ilam olunub imamet-i ahire tevcih olunan Ali âsitânede bulunub mezbur İbrahim arz olunan imamet-i mezburu müteveffayı mezbur mahlûlünden ber-takrile üzerine berat etdirüb merkuma külli gadr etmekle merkum Ali ref'inden ve müteveffayı mezbur mahlûlünden mezbur İbrahim Halife'ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.²³⁰⁶(Şehri Receb 1145/Aralık 1732)

Ankara'da Çıkırcılar Sükû'nda vaki Çanakçılar Mescidi'nde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan İbrahim bin Eyüb fevt mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁰⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1178/Ekim 1764)

Ankara'da Çıkırcılar Sükû'nda Çanakçılar Mescidi'nde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Mustafa bin İbrahim ferağından Seyyid Mustafa bin Hacı Osman'a Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁰⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1180/Ağustos 1766)

Ankara Çıkırcılar Sükû'nda Çanakçılar Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Mustafa ibni Hacı Osman'a tecdid.²³⁰⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1189/Temmuz 1775)

²³⁰⁶ H.D. 1068, s. 138

²³⁰⁷ H.D. 1057, s. 43

²³⁰⁸ H.D. 1057, s. 47

²³⁰⁹ H.D. 1065, s. 18

Ankara'da Çıkırıkçılar Sükû'nda Çanakçılar Mescidi'nde yevmi nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid Mustafa bin Hacı Osman ferağından Hüseyin bin Mustafa Naibi Hacı Mustafa Mehmed Efendi arzıyla tevcih.²³¹⁰(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

2.2.16.2.DEĞERLENDİRME

Çıkırıkçılar Sükû'nda bulunan mescitle alakalı olarak ilki Receb 1145/Aralık 1732, sonuncusu Receb 1191/Ağustos 1777 tarihli olmak üzere toplam beş kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtların tamamı öğle ve ikindi namazlarına kıldırarak imam için yapılan atamalardır.

Hurufat kayıtlarında Çanakçılar Mescidi olarak geçen eser için farklı kaynaklarda Çıkırıkçılar Mescidi olarak bilgi verilmektedir. Günümüzde var olmayan mescitlerden biridir. Çıkan yangında yok olmuş ve enkazcıya satılmıştır.²³¹¹

2.2.17.ÇENGEL HANI MESCİDİ

2.2.17.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Çengel Hanı derununda mescidde iki akçe ile imam olan Hacı Ahmed mahlûlünden Hacı Hüseyin'e inayet.²³¹²(Cemaziye'l-evvel 1142/Kasım 1729)

Ankara'da Çengel Hanı derununda mescid-i şerifde iki akçe ile imam olan Hacı Hüseyin fevt sulbi kebir oğlu Mehmed'e Naibi Hasan arzıyla.²³¹³(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

²³¹⁰ H.D. 1071, s. 48

²³¹¹ Konyalı, Ankara Camileri, s.33

²³¹² H.D. 1144, s. 18

²³¹³ H.D. 1068, s. 149

Medine-i Ankara'da Çengel Hanı derununda vaki mescid-i şerifde yevmi iki akçe vazife ile imam olan Mehmed Halife'nin beratı tecdid buyruldu.²³¹⁴ (Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara'da Çengel Hanı derununda mescid-i şerifde iki akçe ile imam olan Mehmed Halife'ye atik beratı mucibince tecdid buyruldu.²³¹⁵ (Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara'da Rüstem Paşa Evkafı musakkafatından Çengel Hanı derununda kâin mescidin ber-vech-i hasbi imamı olan Mehmed bin Hacı Hüseyin fevt mahlûlünden Hacı Mehmed bin Hacı Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²³¹⁶ (Şevval 1184/Ocak 1771)

2.2.17.2. DEĞERLENDİRME

Çengel Han içinde bulunan mescitle alakalı olarak beş kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt Cemaziye'l-evvel 1142/Kasım 1729, son kayıtsa Şevval 1184/Ocak 1771 tarihlidir. Kayıtların tamamı mescide yapılan imam atamaları ile ilgilidir. Diğer han mescitlerinde imam atamalarının öğle ve ikindi namazları için yapıldığı belirtildiği halde Çengel Han Mescidi için yapılan imam atamalarında böyle bir ibare yoktur. Buradan yola çıkarak hanın içinde sabahdanakşama kadar hayat olduğunu ve kapanmadığını söyleyebiliriz.

Koyunpazarı Sokak'la Gözcü Sokağın kesiştiği köşede bulunan Çengel Han günümüzde müze olarak kullanılmaktadır. Mescidi giriş kapısının üstünde iken günümüzde orijinalliğini kaybetmiş ve farklı amaçlarla kullanılmaktadır. Hurufat kayıtlarında Çengel Han'ın Rüstem Paşa Evkafı'na kayıtlı olduğunu anlıyoruz.

²³¹⁴ H.D. 1063, s. 85

²³¹⁵ H.D. 1057, s. 40

²³¹⁶ H.D. 1072, s. 95

2.2.18.ÇEŞME MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.18.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Çeşme Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selsede yevmi nim akçe ile imam Himmet Halife fevtinden sulbi oğlu Mustafa’ya kadı Ahmed Seyyidi arzıyla sadaka buyruldu.²³¹⁷(Şehri Gurre-i Şaban Sene 1136/Nisan 1724)

Ankara’da Çeşme Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin müezzini olmayıb hali olmağla yevmi nim akçe ile Hüseyin Halife’ye inayet.²³¹⁸(Gurre-i Ramazan 1136/Mayıs 1724)

Ankara’da Çeşme Mahallesi mescid-i şerifi’nin kayyımı olmayub lazım olmağla ber-vech-i hasbi Halil Halife’ye inayet buyruldu.²³¹⁹(Cemaziye’l-ula 1139/Aralık 1726)

Ankara’da Çeşme Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede imam olan Mustafa’ya beratı mucibince tecdid inayet.²³²⁰(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

Ankara’da Çeşme Mahallesi’nde kâin mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile imam Mustafa Halife ibni Himmet Halife ferağından diğer Mustafa Halife ibni Musa’ya kadısı Naibi Sunullah arzıyla inayet.²³²¹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da Çeşme Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile müezzin Hüseyin fevt Molla Mustafa ibni Hüseyin’e Naibi Seyyid Osman arzıyla buyruldu.²³²² (Şehri Cemaziye’l-evvel 1152/Ağustos 1739)

²³¹⁷ H.D. 1136, s. 81

²³¹⁸ H.D. 1136, s. 81

²³¹⁹ H.D. 1143, s. 81

²³²⁰ H.D. 1068, s. 131

²³²¹ H.D. 1068, s. 135

²³²² H.D. 1068, s. 147

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde mescid-i şerifte nim akçe ile müezzin Mustafa fevt mahlûlünden sulbi oğlu Hüseyin Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla.²³²³(Şehri Muharrem 1160/Ocak 1747)

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifte kayyım olmayub ber-vech-i hasbi Süleyman bin Abdurrahman'a müceddeden Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²³²⁴(Şehri Safer Sene 1164/Aralık 1750)

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde derununda mescid-i şerifte yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mustafa Halife fevt olub mahlûlünden sulbi kebir oğlu Hüseyin Halife'ye Naibi Emrullah arzıyla tevcih.²³²⁵(Şehri Muharremü'l-haram 1172/Eylül 1758)

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifte yevmi nim akçe ile müezzin olan Hüseyin Halife'ye berat-ı atik mucibince tecdid.²³²⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Hüseyin'e tecdid.²³²⁷(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Çeşme Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e işbu berat tevcih.²³²⁸(Safer 1208/Eylül 1793)

Ankara'da Çeşme Mahallesi derununda mescid-i şerifinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hüseyin bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Hafız

²³²³ H.D. 1061, s. 119

²³²⁴ H.D. 1061, s. 127

²³²⁵ H.D. 1063, s. 102

²³²⁶ H.D. 1063, s. 110

²³²⁷ H.D. 1065, s. 14

²³²⁸ H.D. 530, s. 188

İbrahim bin Hüseyin'e ba-berat tevcih buyruldu.²³²⁹(Şehri Saferü'l-hayr 1219/Mayıs 1804)

Ankara mahallatından Çeşme Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Mehmed bin Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Mehmed Emin Halife'ye Naibi Abdullah Hilmi arzıyla merkume tevcih buyruldu.²³³⁰(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1246/Ağustos 1830)

2.2.18.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak toplam on dört kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki Şaban 1136/Nisan 1724, sonuncusu ise Rebiu'l-evvel 1246/Ağustos 1830 tarihlidir. Kayıtların yedisi müezzin, beş tanesi imam ve iki tanesi ise kayyım ataması ile ilgilidir.

Ulucanlar Hapishanesi civarında Çeşme Mahallesi'nde bulunan mescit günümüzde ayakta değildir.

2.2.19.DELLAL KARACA MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.19.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde mescidin içinde ecza-i şerifeden Kemal Hoca Oğulları Hoca Hasan ve Mehmed'e ecza-i şerifeden cüzhan Hidayet ferağından bir akçe ile Ahmed'e inayet.²³³¹(Safer 1109/Ağustos 1697)

Ankara mahallatından Dellal Karaca Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifte müezzini olmayub lazım ve mühim olmağla yevmi nim akçe ile Mehmed Halife'ye inayet buyruldu.²³³²(Şehri Şaban-ı Muazzam 1137/Nisan 1725)

²³²⁹ H.D. 532, s. 159

²³³⁰ H.D. 536, s. 76

²³³¹ H.D. 1140, s. 58

²³³² H.D. 1137, s. 82

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi Mescid’inde nim akçe ile imam el-Hac Ömer ferağından sulbi oğlu İbrahim’e Naibi İbrahim arzıyla inayet.²³³³(Şehri Receb 1141/Ocak 1729)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde tilavet etmek üç akçe ile cüz tilavet eden Mehmed bin Ömer fevt mahlûlünden Seyyid Mustafa’ya Naibi Mehmed arzıyla inayet.²³³⁴(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara mahallatından Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile imam olan el-Hac Ömer ferağından sulbi kebir oğlu İbrahim Halife mutasarrıf olub üzerinde olmağla ferağından karındaşı Mehmed Halife’ye ba-berat fariğ buyruldu.²³³⁵(Şehri Şevval 1148/Şubat 1736)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde tilavet etmek üzere üç akçe ile cüz-i şerif tilavet eden Mehmed bin Ömer fevt olmağla es-Seyyid Molla Mustafa bin Mehmed’e Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²³³⁶(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidinde nim akçe ile müezzin Mehmed’e beratı tecdid.²³³⁷(Şehri Safer 1154/Nisan 1741)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile imam olan Mehmed Halife ibni Ömer ferağından Ahmed ibni Mehmed’e Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.²³³⁸(Şehri Safer 1154/Nisan 1741)

²³³³ H.D. 1144, s. 17

²³³⁴ H.D. 1068, s. 133

²³³⁵ H.D. 1068, s. 143

²³³⁶ H.D. 1068, s. 150

²³³⁷ H.D. 1068, s. 150

²³³⁸ H.D. 1068, s. 150

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde vaki mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Ahmed Halife fevt Hasan Halife bin Mustafa'ya Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²³³⁹(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1163/Şubat 1750)

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde vaki mescidde nukud-ı mevkufesinin mütevellisi olmağın ber-vech-i hasbi müceddeden Hasan Halife'ye inayet buyruldu.²³⁴⁰(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1167/Aralık 1753)

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile müezzin olan Mehmed Halife'nin atik beratı tecdid.²³⁴¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı hamsede ba-muayyene imam olan Hasan bin Mustafa'ya tecdid.²³⁴²(Şehri Receb 1181/Kasım 1767)

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi'nde mescid-i şerifin kayyımı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Mustafa bin Abdullah'a Naibi Hacı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴³(Şehri Zilkade 1181/Mart 1768)

Ankara'da Dellal Karaca Mahallesi derununda mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı hamsede imam olan Hasan bin Mustafa fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Halil'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1186/Temmuz 1772)

²³³⁹ H.D. 1061, s. 126

²³⁴⁰ H.D. 1061, s. 132

²³⁴¹ H.D. 1063, s. 96

²³⁴² H.D. 1057, s. 49

²³⁴³ H.D. 1057, s. 49

²³⁴⁴ H.D. 1059, s. 20

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Hüseyin’e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴⁵(Şehri Safer 1189/Nisan 1775)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidinde tilavet olunmak üzere üç akçe ile cüzhan Seyyid Mustafa bin Mehmed’in beratı tecdid.²³⁴⁶(Şehri Muharrem 1190/Şubat 1776)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Seyyid Halil bin Hasan bila veled fevt mahlûlünden Salih bin Numan’a Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih.²³⁴⁷(Şehri Safer 1200/Aralık 1785)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde tilavet etmek üzere yevmi üç akçe ile cüz-i şerif talisi olan es-Seyyid Mustafa bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid İbrahim bin Seyyid Mustafa’ya Naibi Ahmed Yümni arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴⁸(Şehri Muharrem 1213/Haziran 1798)

Ankara’da Dellal Karaca Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Salih bin Numan bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Abdulkерim bin Ahmed’e Naibi Şeyhzade Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²³⁴⁹(Şehri Cemaziye’l-ahir 1234/Mart 1819)

Ankara mahallatından Dellal Karaca Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile müezzin olan Hüseyin bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden es-

²³⁴⁵ H.D. 1071, s. 45

²³⁴⁶ H.D. 1065, s. 18

²³⁴⁷ H.D. 1060, s. 161

²³⁴⁸ H.D. 531, s. 112

²³⁴⁹ H.D. 534, s. 132

Seyyid Ahmed bin es-Seyyid el-Hac Abdulkerim'e kaza-i mezbur Naibi Celalzade İsmail arzıyla tevcih buyruldu.²³⁵⁰(Şehri Zilkade 1240/Haziran 1825)

2.2.19.2.DEĞERLENDİRME

Dellal Karaca Mahallesi Mescidi ile ilgili sekizi imam, beşer tanesi cüzhan ve müezzin, birer taneside kayyım ve müteveli atamasıyla ilgili olmak üzere toplam yirmi kayıt mevcuttur. Kayıtlardan ilki Safer 1109/Ağustos 1697, sonuncusu Zilkade 1240/Haziran 1825 tarihlidir. Mescit günümüzde ayakta değildir.

2.2.20.DİBEK (KEBİR-İ DİBEK) MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.20.1HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Dibek Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile imam Mustafa fevtinden Mehmed'e inayet.²³⁵¹(Fi Gurre-i Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703)

Ankara'da Dibek Mahallesi Mescidi'nde hasbi müezzin olan Süleyman mahlûlünden Abdurrahman'a Naibi Mehmed arzıyla inayet.²³⁵² (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede Mustafa mahlûlünden bir akçe ile imam Mehmed'e tecdid.²³⁵³(Şehri Zilhicce 1143/Haziran 1731)

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede bir akçe ile imam olan Seyyid Ahmed ferağından eniştesi Mahmud Halife'ye ba-berat-ı fariğ buyruldu.²³⁵⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1154/Ağustos 1741)

²³⁵⁰ H.D. 535, s. 91

²³⁵¹ H.D. 1067, s. 167

²³⁵² H.D. 1068, s. 132

²³⁵³ H.D. 1068, s. 133

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde hasbi müezzin olan Abdurrahman fevt kebir oğlu Ahmed'e Naibi Mustafa arzıyla.²³⁵⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1160/Nisan 1747)

Ankara Kasabasında Dibek Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede yevmi bir akçe vazife ile imam olan Mahmud Halife'nin atik beratı tecdid.²³⁵⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1169/Ocak 1756)

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hacı Mahmud bin Hacı Mehmed fevt mahlûlünden sulbi kebir es-Seyyid Ahmed Halife'nin mescide vakti mezkûrda imameti olub maniatü'l-cem' olmağın erbab-ı istihkakdan Seyyid Hüseyin Halife'ye Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²³⁵⁷(Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hüseyin bin Mehmed ferağından Mehmed bin Ali'ye Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²³⁵⁸(Şehri Muharrem 1181/Mayıs 1767)

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Ali ferağından Hacı Mustafa bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²³⁵⁹(Şehri Receb Sene 1183/Ekim 1769)

²³⁵⁴ H.D. 1068, s. 151

²³⁵⁵ H.D. 1061, s. 120

²³⁵⁶ H.D. 1063, s. 86

²³⁵⁷ H.D. 1057, s. 42

²³⁵⁸ H.D. 1057, s. 48

²³⁵⁹ H.D. 1072, s. 94

Ankara'da Dibek Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hacı Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Hüseyin Ahmed'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²³⁶⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara'da Kebir-i Dibek Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile imam olan el-Hac Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Hafız Hüseyin Halife'ye Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²³⁶¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara'da Kebir-i Dibek Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile imam olan Hâfız Hüseyin ferağından Mehmed bin Osman'a Naibi Seyyid Derviş Ali arzıyla merkum Hâfız Mehmed bin Osman'a tevcih buyruldu.²³⁶² (Şehri Recep 1231/Mayıs 1816)

2.2.20.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak toplamda on üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtların ilki Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703, sonuncusu Recep 1231/Mayıs 1816 tarihli olup, bunlardan on biri imam atamasıyla, ikisi müezzin atamasıyla alakalıdır. Mahallenin ismi 1215 tarihindeki kayda kadar Dibek Mahallesi iken bu tarihten sonra Kebir-i Dibek olarak değişmiştir. Kebir arapça kökenli bir kelime olup büyük manasındadır. Mahallenin nüfusunun artışı ve büyümesi hasebiyle böyle bir isim verilmiş olabilir.

2.2.21.DİKMEN KARYESİ MESCİDİ

2.2.21.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara muzafatından Yukarı Kasaba Nahiyesi'ne tabi Dikmen nam karye mescidinin imamı olmamağla müceddeden muhtar-ı cemaati Ali Halife'ye Naibi Seyyid

²³⁶⁰ H.D. 1071, s. 46

²³⁶¹ H.D. 531, s. 114

²³⁶² H.D. 534, s. 130

Abdullah Efendi arzıyla ehliyeti olup muhtar-ı cemaat ise deyu tevcih.²³⁶³ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1161/Mayıs 1748)

Ankara muzafatından Kasaba-i Bala'ya tabi Dikmen Karyesi'nde mescidde evkat-ı hamsede imam olmayub lazım olmağla imamet-i mezkure Ali bin Nasuh'a Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²³⁶⁴ (Şehri Rebiu'l-ahir 1201/Ocak 1787)

2.2.21.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı iki kayıt bulunmaktadır. Birinde karye Yukarı Kasaba Nahiyesi'ne bağlıyken diğesinde Kasaba-i Bala'ya tabi olarak yazılmıştır. Günümüzde Dikmen semti Çankaya ilçesi sınırları içinde bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Cemaziye'l-ahir 1161/Mayıs 1748 tarihli olup imam atamasıyla alakalıdır. İkincisi ise yinen imam tamasıyla alakalı Rebiu'l-ahir 1201/Ocak 1787 tarihlidir. Eser günümüze ulaşamamıştır.

2.2.22.ENGÜRÜ MESCİDİ

2.2.22.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Bezzazistan Sükûkurbunda vaki Mahmud Paşayı Veli bina eylediği Engürü Mescidi demekle maruf mescidde bir akçe ile vakti zuhur ve asrda müezzin olan Ahmed fevt kızı oğlu İbrahim bin Mustafa'ya Naibi Abdalbaki arzıyla inayet.²³⁶⁵ (Şehri Şaban 1162/Temmuz 1749)

Ankara'da Bezzazistan kurbunda Engüri Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile imam olan Abdullah fevt kebir oğlu Ahmed dahi keffiyed etmekle

²³⁶³ H.D. 1061, s. 123

²³⁶⁴ H.D. 1060, s. 163

²³⁶⁵ H.D. 1061, s. 125

mahlûlünden Mustafa bin Ahmed'e Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²³⁶⁶(Şehri Muharrem Sene 1183/Mayıs 1769)

2.2.22.2.DEĞERLENDİRME

Bezzaz kelime manası olarak kumaş satan, manifaturacı anlamında bir sözcüktür. Bezzazistan Kurbunda bulunan yani manifaturacılar çarşısında bulunan mescitle alakalı iki kayıt mevcuttur. Bunlardan ilki Şaban 1162/Temmuz 1749 tarihli öğle ve ikindi vakti için yapılan müezzin atamasıdır. İkincisi ise Muharrem 1183/Mayıs 1769 tarihli öğle ikindi vakti için yapılan imam atamasıdır.

2.2.23.HACETTEPESİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.23.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescidde muayyene ile evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Süleyman bin Veli fevtinden Veli bin İshak ba-arz naibi inayet.²³⁶⁷(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi mescidde nim akçe ile oğlu Ali mahlûlünden müezzin olan el-Hac İsmail Halife beratı mucibince tecdid inayet.²³⁶⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene imam olan es-Seyyid Süleyman nam sağır fevt Veliyyüddin Halife ibni İshak'a Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²³⁶⁹(Şehri Saferü'l-hayr 1149/Haziran 1736)

²³⁶⁶ H.D. 1072, s. 93

²³⁶⁷ H.D. 1143, s. 84

²³⁶⁸ H.D. 1068, s. 131

²³⁶⁹ H.D. 1068, s. 144

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi Mescidi'nde müezzin Hacı İsmail mahlûlünden karındaşı oğlu Mustafa bin Mehmed'e ba-berat-ı müteveffa buyruldu.²³⁷⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1153/Mayıs 1740)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan el-Hac İsmail bila veled fevt olmağla kalrındaşı oğlu Mustafa Halife ibni Mehmed'e Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²³⁷¹(Şehri Rebiu'l-evvel 1153/Mayıs 1740)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi vaki mescidde ba-muayyene imam olan Veliyyüddin Halife'ye tecdid.²³⁷²(Cemaziyel-ula 1167/Şubat 1754)

Ankara mahallatından Hacettepesi Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile müezzin olan Mustafa Halife ibni Mehmed'in atik beratı tecdid buyruldu.²³⁷³(Şehri Rebiu'l-ahir 1169/Ocak 1756)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene imam olan Veliyyüddin Halife'nin beratı tecdid.²³⁷⁴(Şehri Gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara mahallatından Hacettepesi Mahallesi'nde mescidinde ba-muayyene ile imam olan Veliyyüddin'e tecdid.²³⁷⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Hacettepesi Mescidi'nde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin Mustafa bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzla tevcih.²³⁷⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

²³⁷⁰ H.D. 1068, s. 148

²³⁷¹ H.D. 1068, s. 148

²³⁷² H.D. 1063, s. 83

²³⁷³ H.D. 1063, s. 86

²³⁷⁴ H.D. 1063, s. 103

²³⁷⁵ H.D. 1065, s. 16

Ankara'da Hacettepe Mahallesi'nde mescidinde ba-muayyene imam olan Veliyüddin ricasıyla oğlu Hasan'a ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratı verüb Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.²³⁷⁷(Şehri Zilkade Sene 1194/Ekim 1780)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Mustafa ferağından Seyyid Mustafa bin Mehmed'e Naibi Yahya arzıyla tevcih buyruldu.²³⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene imam olan Hasan fevt mahlûlünden oğlu İsmail'e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²³⁷⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1203/Kasım 1788)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene imam olan İsmail bin Hasan ferağından Hafız Osman bin Mahmud'a Naibi Hafızade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²³⁸⁰(Şehri Receb 1211/Aralık 1796)

Ankara'da Hacettepesi Mahallesi Mescidi'nde ba-muayyene imam olan Hafız Osman bin Mahmud ferağından sulbi oğlu Hüseyin bin Hafız Osman'a ba-berat tevcih buyruldu.²³⁸¹(Şehri Saferü'l-hayr 1221/Nisan 1806)

2.2.23.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak ilki Cemaziye'l-evvel 1140/Aralık 1727, sonuncusu Safer 1221/Nisan 1806 tarihli olmak üzere on beş kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan dokuz

²³⁷⁶ H.D. 1071, s. 52

²³⁷⁷ H.D. 1071, s. 55

²³⁷⁸ H.D. 1060, s. 163

²³⁷⁹ H.D. 1060, s. 167

²³⁸⁰ H.D. 531, s. 110

²³⁸¹ H.D. 532, s. 162

tanesi imam atamasıyla geri kalan altı tanesi müezzin atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.24.HACI ABDULKERİM MESCİDİ

2.2.24.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Hacı Abdulkerim Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda imam Hüseyin ferağından Hacı Halil'e inayet.²³⁸² (Fi Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Hacı Abdulkerim Mescidi demekle maruf mescidde zuhur ve asr vakitlerinde nim akçe ile imam el-Hac Halil ibni el-Hac Hasan fevt sulbi kebir oğlu Hasan Halife'ye Naibi Abdulkerim arzıyla buyruldu.²³⁸³ (Şehri Şaban 1147/Aralık 1734)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Hacı Kerim Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda yevmi bir akçe ile imam Hüseyin fevt mahlûlünden Ali Halife'ye Naibi Abdulfettah arzıyla berat.²³⁸⁴ (Zilhicce 1156/Ocak 1744)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Hacı Abdulkerim Mescidi'nde yevmi bir akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan Ali ferağından Abdullah bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²³⁸⁵ (Şevval 1184/Ocak 1771)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda kâin Abdulkerim bina eylediği mescidinde vakt-i zuhur ve asrda hasbi müezzin olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Mehmed

²³⁸² H.D. 1067, s. 171

²³⁸³ H.D. 1068, s. 141

²³⁸⁴ H.D. 1061, s. 110

²³⁸⁵ H.D. 1072, s. 95

bin Mehmede Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²³⁸⁶ (Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1191/Haziran 1777)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Hacı Abdülkerim Mescidi'nde bir akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Abdullah bin Mehmed fevt oğlu Ali'ye Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²³⁸⁷ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1203/Ocak 1789)

2.2.24.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı ilki Ramazan 1119/Kasım 1707, sonuncusu Cemaziye'l-evvel 1203/Ocak 1789 tarihli olmak üzere toplam altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlar öğle ve ikindi namazları için yapılan beş imam ve bir müezzin atamalarını içermektedir.

2.2.25.HACI ALİ MESCİDİ

2.2.25.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kızılbaş Mahallesi'nde el-Hac Ali Mescidi'nde nim akçe ile müezzin olan Mehmed Halife ferağından İbrahim Halife bin Ali'ye fariğ olmağla Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.²³⁸⁸ (Şehri Receb 1144/Aralık 1731)

Ankara'da Kızılbaş Mahallesi'nde Hacı Ali Mescidi'nde nim akçe müezzin İbrahim fevt oldukda oğlu Seyyid Ali var iken Abdullah almağla oğlu olduğu vaki ise deyu ba-berat tevcih buyruldu.²³⁸⁹ (Şehri Zilkade Sene 1163/Ekim 1750)

Ankara'da Kızılbaş Mahallesi'nde Hacı Ali Mescidi'nde Abdullah ref'inden babası İbrahim yerine müezzin Seyyid Ali rızasıyla Abdullah'a kasr-ı yed etmeğin berat buyruldu.²³⁹⁰ (Receb 1168/Nisan 1755)

²³⁸⁶ H.D. 1071, s. 48

²³⁸⁷ H.D. 530, s. 181

²³⁸⁸ H.D. 1068, s. 135

²³⁸⁹ H.D. 1061, s. 127

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde Hacı Ali Mescidi'nde yevmi nim akçe ile müezzin olan Hasan bin Hasan'a tecdid.²³⁹¹(Şehri Rebiu'l-evvel 1186/Haziran 1772)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde Hacı Ali Mescidi'nde yevmi nim akçe ile müezzin olan Hasan bin Hüseyin'e tecdid.²³⁹²(Şehri Cemaziye'l-evvel 1191/Haziran 1777)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde Hacı Ali Mescidi'nde yevmi nim akçe ile müezzin hasan fevt mahlûlünden oğlu Hüseyin'e Naibi Hacı Mehmed'e arzla tevcih.²³⁹³(Şehri Safer 1192/Mart 1778)

2.2.25.2.DEĞERLENDİRME

İlk kaydı Recep 1144/Aralık 1731, son kaydı Safer 1192/Mart 1778 tarihinde olmak üzere mescitle alakalı toplam altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tamamı mescide yapılan müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.2.26.HACI ASHAB MAHALLESİ (ŞENGÜL) MESCİDİ

2.2.26.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde kâin mescidin müezzini olmayub evkat-ı selasede bir müezzin lazım olmağla Molla Ali bin Hüseyin'e hasbi Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²³⁹⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1150/Eylül 1737)

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin ba-muayyene evkat-ı selasede imam hafız Mustafa bin Bayram fevt mahlûlünden İbrahim bin Ahmed'e Naibi Abdulfettah arzıyla berat.²³⁹⁵(Zilkade 1156/Aralık 1743)

²³⁹⁰ H.D. 1063, s. 81

²³⁹¹ H.D. 1058, s. 12

²³⁹² H.D. 1065, s. 19

²³⁹³ H.D. 1071, s. 49

²³⁹⁴ H.D. 1068, s. 153

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde Şengül harkına mütevellî yine Şengül Mescidi'nde imam olmayub salât-ı fecri eda için Hüseyin'e bir akçe ile Naibi es-Seyyid Halil arzıyla inayet.²³⁹⁶(Muharrem 1158/Şubat 1745)

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İbrahim bin Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Tatarzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²³⁹⁷(Şehri Şevval 1179/Mart 1766)

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Veyis bin Seyyid Hacı Ali'ye Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²³⁹⁸(Şehri Şaban 1185/Kasım 1771)

Ankara'da Hacı Ashab Mahallesi'nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Veys bin Seyyid Hacı Süleyman'a tecdid.²³⁹⁹(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

2.2.26.1.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili toplam altı kayıt mevcuttur. Kayıtların ilki Cemaziye'l-ahir 1150/Eylül 1737, sonuncusu Rebiu'l-ahir 1188/Haziran 1774 tarihlidir. Yapılan atamalardan dört tanesi öğle, ikindi ve akşam namazları için yapılan imam atamasını, bir tanesi sabah namazı için yapılan imam atamasını ve bir tanesi de müezzin atamasını içermektedir. Sabah namazı için yapılan imam atamasının kaydında mescit Şengül

²³⁹⁵ H.D. 1061, s. 110

²³⁹⁶ H.D. 1061, s. 112

²³⁹⁷ H.D. 1057, s. 46

²³⁹⁸ H.D. 1058, s. 11

²³⁹⁹ H.D. 1065, s. 15

Hamamı'nın bir parçası olarak ve Şengül Mescidi olarak kayıt altına alınmıştır. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.27.HACI CUMA MESCİDİ

2.2.27.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Abdurrahman Halife'ye tecdid.²⁴⁰⁰ (1115/1703)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Murad Halife hüsnü rızasıyla erbab-ı istihkakdan Mehmed Halife bin Ali'ye fariğ ve kasr-ı yed eylediği Naibi Abdulfettah arz etmeğin mucibince berat sadaka ve inayet buyruldu.²⁴⁰¹(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma bina eylediği mescidinde evkat-ı selasede imam Mehmed fevt kebir oğlu Ali Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁴⁰²(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde babası Mehmed mahlûlünden bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ali'ye beratı tecdid.²⁴⁰³(Şehri Rebiu'l-ahir 1145/Eylül 1732)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde bir akçe ile babası Molla Mehmed mahlûlünden imam olan Ali Halife beratı şerifle mutasarrıf iken aherden Murad nam kimesne bir tarikle üzerinden alıb gadr etmekle ref'inden ibka olunmak ricasına istid'ayı inayet etmeğin husus-ı mezbur tefahhus ve ilam olunmak babında işaret-i aliyye mucibince sâdır olan ferman-ı âliye imtisalen keyfiyet-ı hale

²⁴⁰⁰ H.D. 1138, s. 10

²⁴⁰¹ H.D. 1143, s. 82

²⁴⁰² H.D. 1143, s. 84

²⁴⁰³ H.D. 1068, s. 137

vâkıf bi-garaz-ı müslüminden istihbar olundukda halâ ser-levha-i kuzad-ı Anadolu Ankara ayanından Abdulkerimzade Seyyid Mehmed Efendi ve Sâbık Ankara Müftüsü Abdurrahim Efendizade Ahmed Efendi ve Molla Halil ibni Ali ve Mehmed Beşe bin İbrahim ve Molla Mustafa bin İbrahim nam kimesneler daileri mezbur Ali Halife babası Mehmed mahlûlünden mutasarrıf ve muhtar-ı cemaatdır. Ve merkur Murad hilaf-ı vâki inha ile ref' ve gadr eylemişdir deyu inha ve ihbar etmeleriyle zikir olunan imamet-i merkur Murad ref'inden ve babası mahlûlünden sahib-i evvel muhtar-ı cemaat mezbur Ali Halife'ye tevcih buyrulmak ricasına sâbıkan Anadolu Kazaskeri Mevlana Pirizade Mehmed Efendi ilam etmekle sadaka buyruldu.²⁴⁰⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1147Ağustos 1734)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde bir akçe ile müezzin olan Abdurrahman mahlûlünden Mehmed bin Mehmed'e Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁴⁰⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir 1149/Ekim 1736)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde ferraş olmayıb lazım olmağla ber-vechi hasbi Mustafa bin Ahmed'e Naibi Sunullah arzıyla.²⁴⁰⁶(Şehri Saferü'l-hayr 1151/Mayıs 1738)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda hasbi müezzin Hacı Şaban fevtinden Hüseyin Halife'ye Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²⁴⁰⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

²⁴⁰⁴ H.D. 1068, s. 140

²⁴⁰⁵ H.D. 1068, s. 145

²⁴⁰⁶ H.D. 1068, s. 145

²⁴⁰⁷ H.D. 1068, s. 149

Medine-i Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma bina eylediği mescid-i şerifi mihrabına mevkufe nukudun mütevellisi olmayub Ali Halife'ye hasbi Naibi Hacı Abdulkerim Efendi arzıyla.²⁴⁰⁸ (Gurre-i Muharrem 1155/Mart 1742)

Medine-i Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma bina eylediği mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile müezzin Mehmed kendi hüsnü rızasıyla Mustafa Halife'ye kasr-ı yed ve Naibi Hacı Abdulkerim Efendi arzıyla.²⁴⁰⁹ (Gurre-i Muharrem 1155/Mart 1742)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde evkat-ı selasede hasbi ferraş olan Mustafa bin Ahmed kasr-ı yedinden Mehmed bin Veliye Naibi Abdalbaki arzıyla.²⁴¹⁰ (Şehri Şaban 1162/Temmuz 1749)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde ferraş Dede Mehmed'e tecdid.²⁴¹¹ (Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma nam sahibü'l-hayrın bina eylediği mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin olan Mustafa fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Abdurrahman Halife'ye Naibi es-Seyyid Mehmed arzıyla tevcih. ²⁴¹² (Şehri Muharremü'l-haram 1175/Ağustos 1761)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde evkat-ı selasede ber-vechi hasbi ferraş olan Dede Mehmed Halife' bila veled fevt olub mahlûlünden İsmail

²⁴⁰⁸ H.D. 1061, s. 107

²⁴⁰⁹ H.D. 1061, s. 107

²⁴¹⁰ H.D. 1061, s. 125

²⁴¹¹ H.D. 1063, s. 81

²⁴¹² H.D. 1063, s. 111

bin Yunus Halife'ye Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁴¹³ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1176/Kasım 1762)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hüseyin bin Ali ferağından Seyyid Mustafa bin Abdiye Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁴¹⁴ (Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma Mescidi'nde yevmi bir akçe ile müezzin olan Abdullah ferağından İsmail bin Yunus'a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁴¹⁵ (Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma binası mescidinde bir akçe ile müezzin olan İsmail bin Yunus'a.²⁴¹⁶ (Şehri Şaban Sene 1189/Eylül 1775)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma binası mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mustafa bin Abdi fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Seyyid Hasan Behceti arzıyla tevcih buyruldu.²⁴¹⁷ (Cemaziye'l-ula 1190/Haziran 1776)

Ankara'da İğneci Mahallesi'nde Hacı Cuma binası mescidinde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed ferağından Ömer bin Mustafa'ya ba-berat tevcih.²⁴¹⁸ (Şehri Ramazan 1203/Mayıs 1789)

²⁴¹³ H.D. 1057, s. 41

²⁴¹⁴ H.D. 1058, s. 10

²⁴¹⁵ H.D. 1058, s. 10

²⁴¹⁶ H.D. 1065, s. 18

²⁴¹⁷ H.D. 1071, s. 47

²⁴¹⁸ H.D. 530, s. 181

2.2.27.2.DEĞERLENDİRME

Banisi Hacı Cuma olan mescitle alakalı hurufat defterlerinde ilki 1115/1703, sonuncusu Ramazan 1203/Mayıs 1789 tarihli olmak üzere toplam on dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan yedişer tanesi mescide yapılan imam ve müezzin atamalarıyla, dört tanesi ferraş atamasıyla ve bir taneside imamet görevi için vakfedilen nukudun müteveli atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.28.HACI ÇAVUŞ MESCİDİ

2.2.28.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Çavuşlar Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Seyyid Salih rızasıyla Mehmed Halife'ye fariğ olub kadısı Naibi Mehmed arzıyla.²⁴¹⁹ (1105/1703)

Ankara'da Ahi Yakub Zaviyesi'nde Çavuşlar Mescidi'nde bir akçe ile imam ve evkafına mütevellisi Sa....fevt Seyyid Salih'e Naibi Seyyid Abdulgani arzıyla inayet.²⁴²⁰(Zilkade 1108/Mayıs 1697)

Ankara'da Çavuşlar Mescidi'nde bir akçe ile imam ve evkafına müteveli Seyyid Salih ferağından Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla.²⁴²¹(Safer 1111/Temmuz 1699)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde Hacı Çavuş Mescidi'nde müezzin Himmet ferağından Ali'ye inayet.²⁴²²(Fi Gurre-i Rebiu'l-ahir 1120/Haziran 1708)

Ankara'da Ahi Yakub Mahallesi'nde vaki Hacı Çavuş Mescidi'nin nim akçe ile müezzini Ali fevt olmağla mahlûlünden oğlu İsmail Halife'ye ba-berat tevcih.²⁴²³(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1159/Mayıs 1746)

²⁴¹⁹ H.D. 1138, s. 6

²⁴²⁰ H.D. 1140, s. 57

²⁴²¹ H.D. 1140, s. 61

²⁴²² H.D. 1067, s. 171

Ankara’da Ahi Yakub Mahallesi’nde vaki Çavuşlar Mescidi demekle maruf mescid-i şerifin yevmi nim akçe ile evkat-ı selase müezzini olan İsmail Halife’ kasr-ı yedinden Mehmed bin Süleyman Halife’ye ba-berat-ı atik mucibince tevcih buyruldu.²⁴²⁴(Şehri Şevval 1171/Haziran 1758)

2.2.28.2.DEĞERLENDİRME

İsmi banisinden alan mescitle alakalı sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardaki ilk tarih 1105/1694, son tarih Şevval 1171/Haziran 1758 dir. Kayıtların üçer tanesi imam ve müezzin, iki tanesinde müteveli atamasıyla ilgilidir.

2.2.29.HACI İSHAK MESCİDİ

2.2.29.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi’nde vaki Hacı İshak Mescidi demekle maruf mescidde yevmi bir akçe ile imam olan es-Seyyid Osman bin Çelebi’ye Naibi Mehmed arzıyla inayet buyruldu.²⁴²⁵ (1140/1727)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hacı İshak Mescidi demekle arif mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Bülbül Osman esna-i tarik-i hacc-ı şerifde fevt olmağla sulbi oğlu Abdullah Halife’ye Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.²⁴²⁶(Şehri Rebiu’l-evvel 1154/Mayıs 1741)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hacı İshak Mescidi’nde evkat-ı selase imamı Abdullah bin Osman’a tecdid.²⁴²⁷(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

²⁴²³ H.D. 1061, s. 116

²⁴²⁴ H.D. 1063, s. 99

²⁴²⁵ H.D. 1143, s. 84

²⁴²⁶ H.D. 1068, s. 150

²⁴²⁷ H.D. 1063, s. 82

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hacı İshak Mescidi’nde bir akçe ile imam Abdullah Halife’ye tecdid.²⁴²⁸(Şehri Şevval 1177/Nisan 1764)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Hacı İshak Mescidi demekle marûf mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Abdullah fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ali’ye ba-berat.²⁴²⁹(Şehri Cemaziye’l-ahir 1210/Aralık 1795)

2.2.29.2.DEĞERLENDİRME

İlki 1140/1727, sonuncusu Cemaziye’l-ahir 1210/Aralık 1795 tarihli olmak üzere eserle alakalı toplam beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tamamı mescide yapılan imam atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.30.HACI İVAZ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.30.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da el-Hac İvaz Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin Ali fevtinden sulbi oğlu Hüseyin Halife’ye Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.²⁴³⁰(Muharremü’l-haram 1139/Ağustos 1726)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescid-i şerifde bir buçuk akçe ile evkat-ı selasede müezzin Hüseyin mahlûlünden Mustafa bin İsmail’e Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²⁴³¹(Şehri Ramazan 1151/Aralık 1738)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi Mescidi’nin hasbi bila berat imamı Abdullah fevt Hüseyin bin Musa’ya inayet.²⁴³²(Şehri Ramazan 1164/Temmuz 1751)

²⁴²⁸ H.D. 1057, s. 43

²⁴²⁹ H.D. 531, s. 109

²⁴³⁰ H.D. 1143, s. 81

²⁴³¹ H.D. 1068, s. 146

²⁴³² H.D. 1061, s. 129

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selase imamı Hüseyin bin Süleyman fevt olmağla mahlûlünden Mehmed bin Hasan'a Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁴³³(Şehri Muharrem Sene 1166/Kasım 1752)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi Mescidi'nde Hüseyin mahlûlünden üç vakit imam Mehmed bin Hasan'a tecdid.²⁴³⁴(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da vaki Hacı İvaz Mahallesi'nde mescid-i şerifin imamına ve çerağına mevkufe olan nukudun mütevellisi olmayub lazım ve mühim olmağla yevmi bir akçe ile mescid-i mezburun imamı Mehmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla müceddeden tevcih buyruldu.²⁴³⁵(Şehri Recebü'l-ferd 1169/Nisan 1756)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Hacı Hasan Halife' beratı zayı' etmekle müceddeden zayı'den Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.²⁴³⁶(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'ndekâin mescidinde imamına ve çerağına mevkufe nukudun bir akçe ile mütevellisi olan Mehmed bin el-Hac Hasan berat-ı şerif mutasarrıflar beratı zayı' olmağla müceddeden zayı'den Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.²⁴³⁷ (Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara'da Hacı İvaz Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile imam olan Mehmed bin Hacı Hasan'a tecdid.²⁴³⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

²⁴³³ H.D. 1061, s. 131

²⁴³⁴ H.D. 1063, s. 81

²⁴³⁵ H.D. 1063, s. 88

²⁴³⁶ H.D. 1063, s. 105

²⁴³⁷ H.D. 1063, s. 105

²⁴³⁸ H.D. 1065, s. 14

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescidin imamına ve çerağına mevkufe nukudun yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Mehmed’e tecdid.²⁴³⁹(Şehri Rebiu’l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile imam olan Mehmed bin Hasan ferağından oğlu el-Hac Ahmed’e Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁴⁰(Şehri Safer 1207/Eylül 1792)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescidin imamına ve çerağına mevkufe nukudun bir akçe ile mütevellisi olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Hacı Ahmed’e Naibi Mehmed Salih arzıyla tevcih.²⁴⁴¹(Şehri Safer 1209/Ağustos 1794)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescidde bir buçuk akçe ile evkat-ı selâsede müezzin olan Mustafa bin İsmail fevt mahlûlünden oğlu İbrahim’e fevti vaki ise şartıyla ba-berat tevcih buyruldu.²⁴⁴²(Şehri Safer 1216/Haziran 1801)

Ankara’da vaki Hacı İvaz Mahallesi’nde mescid-i şerifde bir akçe ile evkat-ı selâsede müezzin olan İbrahim bin Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Abdullah bin Yusuf’a Naibi Süleyman Muhyiddin arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁴³(Şehri Rebiu’l-evvel 1223/Nisan 1808)

Ankara’da Hacı İvaz Mahallesi’nde mescidde yevmi bir akçe ile ve yine mescid-i mezburun imamet ve çerağına merkum nukudun yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Hacı Ahmed bin Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Hidayetullah bin Hacı

²⁴³⁹ H.D. 1065, s. 14

²⁴⁴⁰ H.D. 530, s. 186

²⁴⁴¹ H.D. 530, s. 190

²⁴⁴² H.D. 531, s. 117

²⁴⁴³ H.D. 532, s. 166

Ahmed'e Naibi Seyyid Derviş Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁴⁴(Şehri Cemaziye'l-ahir 1231/Nisan 1816)

2.2.30.2.DEĞERLENDİRME

Hacı İvaz Mahallesi'nde bulunan mescitle alakalı ilki Muharrem 1139/Ağustos 1726, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1231/Nisan 1816 tarihli olmak üzere toplam on beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan altı tanesi imam, dört tanesi müezzin atamasıyla ilgilidir. Geri kalan beş tanesi ise mescidin imamet ve çerağına vakfedilen nukudun mütevellisi için yapılan atama kayıdır. Eser günümüzde ayakta değildir.

2.2.31.HACI MANSUR MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.31.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da el-Hac Mansur Mescidi'nde imam Mehmed üzerinde tecdid.²⁴⁴⁵ (1105/1693)

Ankara'da Hacı Mansur Mahallesi'nde vaki mescidde ba-muayyene evkat-ı selase imamı olan Mustafa fevt mahlûlünden muhtarı cemaati olan Mehmed bin Ahmed Halife'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.²⁴⁴⁶(Şehri Şaban 1159/Ağustos 1746)

Ankara'da Hacı Mansur Mahallesi'nde vaki mescidinin evkat-ı selase müezzini Seyyid Halil bin Seyyid Mehmed bir akçe ile mutasarrıf iken fevt Ali bin Yusuf'a Naibi Ahmed Efendi arzıyla.²⁴⁴⁷(Şehri Zilhicce Sene 1162/Kasım 1749)

Ankara'da Hacı Mansur Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Ahmed'e tecdid.²⁴⁴⁸(Şehri Gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

²⁴⁴⁴ H.D. 534, s. 130

²⁴⁴⁵ H.D. 1138, s. 5

²⁴⁴⁶ H.D. 1061, s. 117

²⁴⁴⁷ H.D. 1061, s. 125

Ankara’da Hacı Mansur Mahallesi’nde mescid-i şerifde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Ömer Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Mustafa bin Mehmed Halife’ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²⁴⁴⁹ (Şehri Safer 1173/Eylül 1759)

Ankara’da Hacı Mansur Mahallesi’nde mescid-i şerifin kayyımı olmayub lazım ve mühim olmağla yevmi nim akçe ile Osman bin Mehmed’e Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁵⁰ (Şehri Rebiu’l-evvel 1182/Temmuz 1768)

Ankara’da Hacı Mansur Mahallesi’nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Osman’a Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁵¹ (Şehri Zilhicce 1187/Şubat 1774)

Ankara’da Hacı Mansur Mahallesi’nde mescidinde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Sunullah rızasıyla Seyyid Hafız Osman bin Seyyid Hasan’a ferağat ve yedinde olan beratı verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁵² (Şehri Zilkade 1195/Ekim 1781)

Ankara’da Hacı Mansur Mahallesi’nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Osman bin Mehmed ferağından Mustafa bin Ahmed’e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁴⁵³ (Şehri Receb 1202/Nisan 1788)

²⁴⁴⁸ H.D. 1063, s. 102

²⁴⁴⁹ H.D. 1063, s. 106

²⁴⁵⁰ H.D. 1057, s. 50

²⁴⁵¹ H.D. 1059, s. 26

²⁴⁵² H.D. 1071, s. 63

²⁴⁵³ H.D. 1060, s. 166

2.2.31.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı olarak dokuz kayıt mevcuttur. Bu kayıtlardan beş tanesi imam, üç tanesi müezzin ve bir tanesinde kayyım atamassıyla ilgilidir. İlk kayıt 1105/1693, son kayıt Receb 1202/Nisan 1788 tarihlidir. Eser günümüze ulaşamamıştır.

2.2.32.HACI SATILMIŞ MESCİDİ

2.2.32.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ganem Pazarında Hacı Satılmış Mescidi'nde kayyım olmayub hasbi Ahmed'e inayet buyruldu.²⁴⁵⁴(Sene 1155/1742)

Ankara'da Koyun Pazarı demekle maruf sükûnda Hacı Satılmış Mescid-i Şerifi'nde ber-vechi hasbi müezzin olan Ömer bin İsa fevt mahlûlünden Ahmed bin Mustafa'ya Naibi Tatarzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁵⁵ (Şehri Ramazan 1179/Şubat 1766)

Ankara'da Koyun Pazarı demekle maruf sükda Hacı Satılmış binası mescidde ber-vech-i hasbi müezzin olan Ahmed ferağından Seyyid Resul'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁵⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1190/Mayıs 1776)

Ankara'da Koyun Pazarı demekle maruf sükda Hacı Satılmış binası mescidinde ber-vechi hasbi müezzin olan es-Seyyid Resul bin Seyyid İsmail ferağından sulbi oğlu es-Seyyid Hacı Ahmed bin Seyyid Resul'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁴⁵⁷(Şehri Zilhicce 1220/Şubat 1806)

²⁴⁵⁴ H.D. 1061, s. 108

²⁴⁵⁵ H.D. 1057, s. 46

²⁴⁵⁶ H.D. 1071, s. 47

²⁴⁵⁷ H.D. 532, s. 162

2.2.32.2.DEĞERLENDİRME

Koyun Pazarı Çarşısı'nda bulunan mescitle alakalı toplam dört kayıt mevcuttur. İlki 1155/1742, sonuncusu Zilhicce 1220/Şubat 1806 tarihli olan kayıtlardan üçü müezzin atamasıyla bir tanesi de kayyım atmasıyla ilgilidir.

2.2.33.HACI ŞABAN MESCİDİ

2.2.33.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde müezzin Mehmed bin Cemaleddin bi-berat olmağla berat.²⁴⁵⁸(Şehri Şevval 1105/Mayıs 1694)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde imam Hasan fevt Ali'ye inayet.²⁴⁵⁹(Fi Gurre-i Şevval 1117/Ocak 1706)

Ankara'da Bostaniye Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde bir akçe ile kayyım olan Mehmed mahlûlünden Osman'a inayet.²⁴⁶⁰(Safer 1142/Ağustos 1729)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde bir akçe ile imam Osman ferağından mutasarrıfı diğer Osman'a beratı tecdid.²⁴⁶¹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde bir akçe ile imam olan Osman mahlûlünden sulbi oğlu Salih Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁴⁶²(Şehri Rebiu'l-evvel 1151/Haziran 1738)

²⁴⁵⁸ H.D. 1138, s. 11

²⁴⁵⁹ H.D. 1067, s. 170

²⁴⁶⁰ H.D. 1144, s. 18

²⁴⁶¹ H.D. 1068, s. 135

²⁴⁶² H.D. 1068, s. 145

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescid-i Şerifi'nde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin Hüseyin fevt Hafız Mustafa'ya inayet.²⁴⁶³(Şehri Şaban 1154/Ekim 1741)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde vaki Hacı Şaban Mescidi'nde kayyım olmayub müceddeden Osman'a hasbi Naibi el-Hac Abdulkerim arzıyla.²⁴⁶⁴ (Şehri Şaban 1154/Ekim 1741)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin hafız Mustafa rızasıyla Hacı Ahmed'e kasr-ı yed Naibi mezbur arzıyla.²⁴⁶⁵(Zilhicce Sene 1155/Ocak 1743)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde bir akçe ile imam Şaban bin Osman kasr-ı yedinden muhtar-ı cemaat Mehmed bin Ali'ye Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁴⁶⁶(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1166/Mart 1753)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde çerağına meşruta nukudunun mütevellisi olmayub ber-vechi hasbi Halil bin el-Hac Ahmed'e Naibi Ömer arzıyla buyruldu.²⁴⁶⁷(Şehri Cemaziye'l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescid-i şerifi'nde yevmi nim akçe ile müezzin olan Hacı Mehmed Halife'ye tecdid.²⁴⁶⁸(Şehri Şevval 1170/Haziran 1757)

²⁴⁶³ H.D. 1068, s. 151

²⁴⁶⁴ H.D. 1068, s. 151

²⁴⁶⁵ H.D. 1061, s. 109

²⁴⁶⁶ H.D. 1061, s. 131

²⁴⁶⁷ H.D. 1063, s. 80

²⁴⁶⁸ H.D. 1063, s. 93

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescid-i Şerifi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Habil fevt olub mahlûlünden sulbi oğlu Salih Halife'ye Naibi Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁶⁹(Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Mehmed bin Ali ferağından Yusuf bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁷⁰(Şehri Muharrem Sene 1184/Nisan 1770)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde evkat-ı selasede yevmi nim akçe ile müezzin olan Salih'e tecdid.²⁴⁷¹(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde bir akçe ile imam olan Yusuf bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Ebubekir'e ba berat tevcih buyruldu.²⁴⁷²(Rebiu'l-evvel 1194/Mart 1780)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Ebubekir bila veled fevt mahlûlünden karındaşı Hafız Ali'ye Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁷³(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Hacı Şaban Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan salih fevt mahlûlünden oğlu Ahmed bin Salih'e Naibi Hafız Ahmed arzıyla tevcih.²⁴⁷⁴(Şehri Şaban 1209/Şubat 1795)

²⁴⁶⁹ H.D. 1057, s. 40

²⁴⁷⁰ H.D. 1072, s. 95

²⁴⁷¹ H.D. 1065, s. 14

²⁴⁷² H.D. 1071, s. 54

²⁴⁷³ H.D. 1071, s. 68

²⁴⁷⁴ H.D. 530, s. 191

Ankara’da vaki Bostani Mahallesi’nde Hacı Şaban Mescid-i Şerifi’nde yevmi bir akçe ile imam olan Hafız Ali bila veled fevt mahlûlünden Hasan bin Abdullah’a barzuhal tevcih buyruldu.²⁴⁷⁵(Şehri Recebü’l-ferd 1215/Kasım 1800)

2.2.33.2.DEĞERLENDİRME

Hacı Şaban Mescidi’yle ilgili on sekiz kayıt bulunmaktadır. İlki Şevval 1105/Mayıs 1694, sonuncusu Recep 1215/Kasım 1800 tarihlidir. Kayıtların sekiz tanesi mescide yapılan imam, yedisi müezzin, ikisi kayyım atamasıyla ilgilidir. Bir tanesi de çerağ için vakfedilen nukudun mütevellisinin atama kaydıdır.

2.2.34.HAFFAFLAR SUKU (MEŞİHAT) MESCİDİ

2.2.34.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankar’da Haffaflar Sükû’nda Meşihat Mescidi’nde nim akçe ile imam Mustafa rızasıyla Mehmed’e ferağat Naibi Mehmed arzıyla buyruldu.²⁴⁷⁶(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

Ankara’da Haffaflar Sükû’nda vaki mescid-i şerifin ferraşı olmayub lazım olmağla nim akçe ile Mehmed bin Halil’e Naibi İbrahim arzıyla inayet buyruldu.²⁴⁷⁷(Safer 1139/Eylül 1726)

Ankara’da Haffaflar Sükû’nda mescidin nim akçe ile müezzini el-Hac Abdulkadir ferağından sulbi kebir oğlu el-Hac Ali’ye Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.²⁴⁷⁸(Safer 1140/Eylül 1727)

²⁴⁷⁵ H.D. 531, s. 115

²⁴⁷⁶ H.D. 1138, s. 7

²⁴⁷⁷ H.D. 1143, s. 81

²⁴⁷⁸ H.D. 1143, s. 83

Ankara'da Haffaflar Sükû'nda vaki mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin Hacı Ali bila veled fevt olmağla mahlûlünden Mehmed bin Mustafa'ya Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.²⁴⁷⁹(Receb Sene 1159/Temmuz 1746)

Ankara'da Haffaflar Sükû'nda mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin olan Mehmed kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Hüseyin Halife ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²⁴⁸⁰(Şehri Muharremü'l-haram 1177/Temmuz 1763)

Ankara'da Haffaflar Sükû'nda mescidde nim akçe ile müezzin olan Hüseyin bin Abdullah ferağından Seyyid Musa'ya Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁸¹(Şehri Şaban 1207/Mart 1793)

Ankara'da Haffaflar Sükû'nda vaki mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin olan es-Seyyid Musa bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Ahmed'e Naibi Sarı Fakihzade Ömer arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁸²(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

2.2.34.2.DEĞERLENDİRME

Haffaf ayakkabı, terlik vs. gibi kullanım eşyalarını yapan, satan manasında bir kelimedir. Haffalar Sûku günümüzün ayakkabıcılar çarşısı gibi bir mekân olup mescit bu çarşının içindedir. Eserle ilgili ilk kayıt Muharrem 1114/Mayıs 1702 tarihli olup bu kayıta ismi Meşîhat Mescidi olarak zikredilmiştir. Zilkade 1214/Mart 1800 tarihli son kayda kadar toplam altı kayıt daha mevcut olup bu kayıtlarda Meşîhat ismi kullanılmamış sadece çarşı içinde bir mescit olarak kayıt altına alınmıştır. Atamaların beşi müezzinlik görevi, birer tanesi de imamlık ve ferraşlık görevleri içindir. Eser günümüzde mevcut değildir.

²⁴⁷⁹ H.D. 1061, s. 117

²⁴⁸⁰ H.D. 1057, s. 41

²⁴⁸¹ H.D. 530, s. 188

²⁴⁸² H.D. 531, s. 113

2.2.35.HALİFE BAYEZİD MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.35.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescidde üç akçe ile imam olan Seyyid Ali mahlûlünden karındaşı Seyyid.....inayet.²⁴⁸³(Fi gurre-i Cemaziye'l-evvel Sene 1123/Haziran 1711)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed Şehzade Mehmed fevtinden mutasarrıfı iken yedinde olan beratı tecdid.²⁴⁸⁴ (Şehri Muharrem 1149/Mayıs 1736)

Ankara'da vaki Halife Bayezid Mescidi'nde yevmi üç akçe ile imam Seyyid Ahmed fevt oğlu Seyyid Ali'ye ba-berat vaki ise deyu buyruldu.²⁴⁸⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1164/Şubat 1751)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed'in beratı tecdid.²⁴⁸⁶ (Şaban 1169/Mayıs 1756)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescid-i şerif vakfının mütevellisi olmayub lazım ve mühim olmağla yevmi nim akçe ile Hacı Mustafa bin Abdullah'a Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁸⁷(Şehri Safer 1183/Haziran 1769)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescidinde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan..... Ahmed otuz seneden beru rağbet etmeyüb gaib olub

²⁴⁸³ H.D. 1067, s. 172

²⁴⁸⁴ H.D. 1068, s. 144

²⁴⁸⁵ H.D. 1061, s. 127

²⁴⁸⁶ H.D. 1063, s. 87

²⁴⁸⁷ H.D. 1072, s. 93

hizmeti muattal olmağla gaib-i mezburun ref'inden hafız Mehmed'e Naibi İsa zade Mehmed Arif arzıyla tevcih.²⁴⁸⁸(Şehri Receb Sene 1193/Temmuz 1779)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescidinde sinin-i kesireden beru müezzin olmayub ber-vech-i hasbi müezzinlik Hafız İsmail bin Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁸⁹(Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden diğer Ahmed'e inayet buyruldu.²⁴⁹⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1195/Mart 1781)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifinin nim akçe ile mütevellisi olan Hacı Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Ali bin Hacı Mustafa'ya Naibi Sarı Fakihzade arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁹¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1214/Eylül 1799)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Hafız Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mehmed bin Hafız Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁴⁹² (Şehri Rebiu'l-ahir 1224/Mayıs 1809)

Ankara'da Halife Bayezid Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifinde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Hafız Mehmed mutasarrıf olduğu imamet-i mezkureyi ferağından Hafız Salih bin Mustafa'ya

²⁴⁸⁸ H.D. 1071, s. 53

²⁴⁸⁹ H.D. 1071, s. 55

²⁴⁹⁰ H.D. 1071, s. 55

²⁴⁹¹ H.D. 531, s. 112

²⁴⁹² H.D. 533, s. 61

yedinde olan beratın verüb ferağat ve kasr-ı yed etmekle Naibi Celalzade İsmail arzıyla tevcih buyruldu.²⁴⁹³(Recebü'l-ferd 1241/Şubat 1826)

2.2.35.2.DEĞERLENDİRME

Günümüze sadece ismi kalan eserlerden biride Halife Bayezid Mahallesi Mescidi'dir. Mescitle alakalı on bir kayıt vardır. Kayıtlardan beş tanesi imam, dört tanesi müezzin ve iki tanesi de mecidin vakfına yapılan mütevellî atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Cemaziye'l-evvel 1123/Haziran 1711, son kayıtsa Recep 1241/Şubat 1826 tarihlidir.

2.2.36.HANGÂH MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.36.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hangâh Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Hamza fevt Yusuf'a inayet.²⁴⁹⁴ (Fi Muharremü'l-haram 1118/Nisan 1706)

Ankara'da Hangâh Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Hamza fevt Şaban bin Mustafa'ya inayet.²⁴⁹⁵ (Fi Gurre-i Saferu'l-hayr 1118/Mayıs 1706)

Ankara'da Hangâh Mahallesi'nde mescidde imam Şaban ferağından oğlu Ahmed'e inayet.²⁴⁹⁶(Fi Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara'da Hangâh Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile müezzin olan Şaban mahlûlünden oğlu Mustafa'ya Naibi hacı Ahmed arzıyla inayet.²⁴⁹⁷(Şaban 1142/Şubat 1730)

²⁴⁹³ H.D. 535, s. 94

²⁴⁹⁴ H.D. 1067, s. 170

²⁴⁹⁵ H.D. 1067, s. 170

²⁴⁹⁶ H.D. 1067, s. 171

²⁴⁹⁷ H.D. 1144, s. 18

Ankara’da Hangâh Mahallesi’nde kâin mescidin bir akçe ile evkat-ı selasede imamı olan Ahmed ibni Mehmed fevt sulbi kebir oğlu Mehmed Halife’ye Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²⁴⁹⁸(Şehri Muharrem 1149/Mayıs 1736)

Ankara’da Hangâh Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile müezzin Mustafa bin Şaban fevt Molla Ali bin Ahmed’e Naibi Seyyid Ali arzıyla buyruldu.²⁴⁹⁹(Şehri Şaban Sene 1149/Aralık 1736)

Ankara’da Hangâh Mahallesi Mescidi’nde Mustafa mahlûlünden müezzin Ali bin Ahmed’e tecdid.²⁵⁰⁰ (Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da Hangâh Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile müezzin olan Ali bin Ahmed ferağından torunu Seyyid Ali bin Seyyid Yusuf’a Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁰¹(Şehri Safer 1183/Haziran 1769)

Ankara’da Hangâh Mahallesi’nde mescidinde bir akçe ile müezzin olan Seyyid Ali bin Seyyid Yusuf’a.²⁵⁰²(Şehri Cemaziye’l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

2.2.36.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Muharrem 1118/Nisan 1706, sonuncusu Cemaziye’l-evvel 1189/Haziran 1775 tarihli olmak üzere toplam dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların yedisi müezzin, iki tanesi de imam atamasıyla ilgilidir. Günümüzde mevcut olmayan mescit Hacı Bayram-ı Velî Camii ile aynı mahallede kayıt altına alınmıştır.

²⁴⁹⁸ H.D. 1068, s. 143

²⁴⁹⁹ H.D. 1068, s. 153

²⁵⁰⁰ H.D. 1063, s. 82

²⁵⁰¹ H.D. 1072, s. 93

²⁵⁰² H.D. 1065, s. 18

2.2.37.HIDIRLIK MESCİDİ

2.2.37.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hıdırlık'da mescidin iki akçe ile imamı Arif Mehmed fevt oğlu Hamdi'ye inayet.²⁵⁰³(Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

Ankara fenasından Hıdırlık nam mevziide mescidde bir akçe ile imam Hamdi fevt bila veled olmağla Hüseyin Halife ibni el-Hac Mehmed'e Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.²⁵⁰⁴(Şehri Ramazan 1145/Şubat 1733)

Ankara'da Hıdırlık nam mevziide mescidde bir akçe ile imam Hüseyin bin Mehmed'e tecdid.²⁵⁰⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1168/Ocak 1755)

Ankara'da vaki Hıdırlık Mescidi'nde bir akçe ile müezzın İsmail bin Mehmed'e tecdid.²⁵⁰⁶(Cemaziye'l-evvel 1168/Şubat 1755)

Ankara Hıdırlık nam karyede vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Hüseyin Halife'nin atik beratı tecdid.²⁵⁰⁷ (1171/1757)

Ankara haricinde Hıdırlık Mescidi'nde nim akçe ile müezzın olan İsmail bin Mehmed'e tecdid buyruldu.²⁵⁰⁸(Şehri Gurre-i Recebü'l-ferd 1174/Şubat 1761)

Ankara'da Hıdırlık nam mevziide mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Hüseyin bin Hacı fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Mustafa'ya Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁰⁹(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

²⁵⁰³ H.D. 1067, s. 171

²⁵⁰⁴ H.D. 1068, s. 138

²⁵⁰⁵ H.D. 1063, s. 79

²⁵⁰⁶ H.D. 1063, s. 83

²⁵⁰⁷ H.D. 1063, s. 96

²⁵⁰⁸ H.D. 1063, s. 110

Ankara taşrasında Hıdırlık nam mevziide kâin mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan es-Seyyid Mustafa ferağından Lütfullah bin Osman'a Naibi Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁵¹⁰(Şehri Receb 1185/Ekim 1771)

Ankara taşrasında Hıdırlık nam mevziide kâin mescidde yevmi bir akçe ile imam olan Lütfullah Halife'ye tecdid.²⁵¹¹(Şehri Safer 1191/Mart 1777)

2.2.37.2.DEĞERLENDİRME

Günümüzde Hıdırlıktepe olarak bilinen semtte olması muhtemel mescitle ilgili yedisi imam, biri müezzin atamasıyla alaklı toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki Şaban 1121/Ekim 1709, sonuncusu Safer 1191/Mart 1777 tarihlidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.38.HOCA PAŞA (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.2.38.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hoca Paşa Camii'nde çerağdar oğlu üzerinden Mustafa almağla ibka inayet.²⁵¹²(Şehri Rebiu'l-ahir 1105/Kasım 1693)

Ankara'da Hoca paşa Mahallesi Mescidi'nde Hüseyin ferraş Mehmed bî berat olmağla inayet.²⁵¹³(Muharrem 1114/Mayıs 1702)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi'nde ferraş Mahmud'a beratı mucibince tecdid.²⁵¹⁴(Fi Gurre-i Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703)

²⁵⁰⁹ H.D. 1071, s. 92

²⁵¹⁰ H.D. 1058, s. 11

²⁵¹¹ H.D. 1065, s. 19

²⁵¹² H.D. 1138, s. 11

²⁵¹³ H.D. 1138, s. 7

²⁵¹⁴ H.D. 1067, s. 167

Ankara’da Hoca Paşa Mahallesi’nde vaki mescidde evkat-ı hamsede yevmi bir akçe ile müezzın Hüseyin terk-i hizmet etmekle Hafız Abdurrahime Naibi Mehmed Sadık arzıyla inayet buyruldu.²⁵¹⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1136/Kasım 1723)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi’nde haftada iki gün ta’lim-ı kıraat etmek üzere Ayşe Hatun Vakfı’ndan bir akçe ile Şeyhü’l-kurralık Naibi Mehmed arzıyla müceddeden Seyyid Abdurrahim Halife bin Seyyid Mehmed’e tevcih buyruldu.²⁵¹⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara’da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Mehmed mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed’e Naibi Abdulfettah arzıyla.²⁵¹⁷(Muharrem 1143/Temmuz 1730)

Ankara’da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi’nde isneyn günü bade’l-asr vaiz olan Mehmed mahlûlünden Selim Osman’a inayet.²⁵¹⁸ (Muharrem 1143/Temmuz 1730)

Ankara’da Hoca PaşaMahallesi’nde mescidde yevmi isneyde bade salâtı’l-asr bir akçe ile vaiz olan Mehmed fevtinden Şeyh Mehmed’e Naibi Seyyid Abdulfettah arzıyla inayet.²⁵¹⁹(Şehri Cemaziye’l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara mahallatından Hoca PaşaMahallesi’ndeMescidi’nde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam Mehmed mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed beratı mucibince tecdid inayet.²⁵²⁰(Şehri Receb 1143/Ocak 1731)

²⁵¹⁵ H.D. 1137, s. 80

²⁵¹⁶ H.D. 1143, s. 84

²⁵¹⁷ H.D. 1144, s. 18

²⁵¹⁸ H.D. 1144, s. 18

²⁵¹⁹ H.D. 1068, s. 131

²⁵²⁰ H.D. 1068, s. 131

Ankara’da Ayşe Hatun Evkafı’ndan almak üzere iki akçe ile Hoca Paşa Mescidi’nde haftada iki gün talim-i Kur’an için Şeyhu’l-kurra cihetine mutasarrıf olan es-Seyyid Abdurrahim Halife ibni es-Seyyid Mehmed ferağından Hafız Ali Halife ibni Müstecab’a Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla buyruldu.²⁵²¹(Şehri Safer 1145/Temmuz 1732)

Ankara’da Hoca Paşa Mahallesi’nde Hoca Paşa bina eylediği mescid Karaoğlan Sükû demekle maruf sukda olub salât-ı zuhur mescid-i mezburun derununda cemaat ile eda olunduktan sonra mescidin taşra haremide vakt-i asra değin cemaatı münkati’ olmayub salât-ı zuhur ve asrı münferiden eda etmeleriyle mescidin taşra haremide vakt-i zuhur ve asrda bir imam lazım olmağın Musa Halife ibni Ali’ye mescidin taşra haremine hasbi imam Naibi el-Hac Mustafa arzıyla berat buyruldu.²⁵²²(Şehri Zilkade 1147/Mart 1735)

Ankara’da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi’nde isneyn günü bade’l-asr vaiz olan Şeyh Osman Mehmed mahlûlünden mutasarrıfıyken fevt olmağla Hüseyin’e tevcih buyrulamak mercuvdur deyu bi’l-fiil Şeyhu’l-islam Mevlana es-Seyyid Mustafa edamallahu teâla fazailehu işaret etmeleriyle sadaka buyruldu.²⁵²³(Şehri Rebiu’l-evvel 1154/Mayıs 1741)

Ankara’da Hoca Paşa Mescidi’nde haftada iki gün yevmi iki akçe ile Ayşe Hatun Vakfı olub Şeyhü’l-kurra olan Hafız Ali bin Müstecab kasr-ı yedinden kebir oğlu Hafız İbrahim’e Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁵²⁴(Şehri Zilhicce 1165/Ekim 1752)

²⁵²¹ H.D. 1068, s. 137

²⁵²² H.D. 1068, s. 142

²⁵²³ H.D. 1068, s. 150

²⁵²⁴ H.D. 1061, s. 131

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde mescidde evkat-ı hamse imameti bir akçe ile Seyyid Mehmed kasr-ı yedinden Halil'e ba-berat buyruldu.²⁵²⁵(Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1167/Mart 1754)

Ankara'da Hoca PaşaMescidi'nde Ayşe Hatun Vakfı'ndan iki akçe ile haftada iki gün ta'lim-i Kur'an eden Hafız İbrahim'e tecdid.²⁵²⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1168/Ocak 1755)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı hamse imamı Halil'e tecdid.²⁵²⁷ (Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Hoca PaşaMescidi'nde haftada iki gün talim-i Kur'an-ı Azimü's-şan içün Ayşe Hatun Vakfı'ndan iki akçe ile Şeyhu'l-kurra Hafız İbrahim Halife berat mucibince tecdid buyruldu.²⁵²⁸ (Şehri Cemaziyelahir 1171/Şubat 1758)

Ankara'da Hoca PaşaMescidi'nde nim akçe ile müezzin Hafız Abdurrahman bin Mehmed mahlûlünden Ahmed Halife bin Mehmed'e Naibi Mevlana el-Hac Emrullah Halife beratı mucibince tevcih buyruldu.²⁵²⁹ (Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

Ankara'da Hoca PaşaMahallesi'nde mescid-i şerifde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Halil Halife'ye tecdid.²⁵³⁰(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara'da Hoca PaşaMahallesi'nde merhum Hoca Paşa binası mescid-i şerifde vakt-i fecr ve vakt-i zuhur ve asrda ber-vechi hasbi imam olan Musa bin Ali fevt

²⁵²⁵ H.D. 1061, s. 133

²⁵²⁶ H.D. 1063, s. 79

²⁵²⁷ H.D. 1063, s. 82

²⁵²⁸ H.D. 1063, s. 97

²⁵²⁹ H.D. 1063, s. 98

²⁵³⁰ H.D. 1063, s. 105

mahlûlünden sulbi kebir oğlu Ali Halife'ye Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.²⁵³¹
(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Halil ferağından oğlu Seyyid Abdullah'a ba-berat tevcih.²⁵³²(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi'nde isneyn günü ba'de'l-asr ber-vechi hasbi vaiz olan Hüseyin fevt mahlûlünden Halil'e kendi arzuhali ve Şeyhü'l-İslam Pirizade Osman Efendi Hazretleri'nin işaretleri ve bin yüz seksen iki senesi Receb'inin yirmi dördüncü tarihli sadır olan fermân-ı âli mucibince tevcih buyruldu.²⁵³³ (Aralık 1768)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Hoca Paşa binası mescidde vakt-i zuhur ve asrda ber-vechi hasbi imam olan Ali fevt mahlûlünden Seyyid İsmail'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁵³⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1187/Haziran 1773)

Ankara'da Hoca Paşa Mescidi'nde haftada iki gün talim-i Kur'an için Ayşe Hatun Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Şeyhü'l-kurrra Hafız İbrahim'e.²⁵³⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Hoca Paşa binası mescidin hareminde hasbi vakt-i zuhur ve asrda imam olan Seyyid İsmail fevt mahlûlünden oğlu Hafız Seyyid

²⁵³¹ H.D. 1063, s. 105

²⁵³² H.D. 1072, s. 92

²⁵³³ H.D. 1072, s. 92

²⁵³⁴ H.D. 1059, s. 24

²⁵³⁵ H.D. 1065, s. 16

Hüseyin Halife'ye Naibi İ sazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.²⁵³⁶ (Şehri Ramazan 1192/Eylül 1778)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde mescidinde isneyn günü ba'de'l-asırda vaiz olan Halil bila veled fevt mahlûlünden Hafız Ali bin Hacı Süleyman'a Naibi Seyyid Ahmed arzıyla ve Şeyhü'l-islam Mevlana Seyyid İbrahim Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu bin yüz doksan yedi senesi Rebiu'l-evvelinin ondördüncü günü tarihiyle müverraha ve musahhah sadır olan fermân-ı âli inayet.²⁵³⁷ (Şubat 1783)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Halil ve Seyyid Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla.²⁵³⁸ (Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Hoca Paşa binası mescid-i şerifi hareminde vakt-i zuhur ve asrda hasbi imam olan Seyyid Hüseyin ve Seyyid İsmail fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdullah bin Seyyid Hüseyin'e Naibi Şefikzade Şerif Mehmed Sadullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁵³⁹ (Şehri Saferü'l-hayr 1219/Mayıs 1804)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi Mescidi'nde ber-vechi hasbi yevmi isneyn günü bade'l-asr vaiz ve nâsıh olan Hafız Ali bin Süleyman bila veled fevt mahlûlünden lede'l-imtihan istihkakı numayan olan Seyyid Yahya bin Seyyid Hasan'a Naibi Hacı Mehmed Emin bade'l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Ahmed Esad

²⁵³⁶ H.D. 1071, s. 50

²⁵³⁷ H.D. 1071, s. 66

²⁵³⁸ H.D. 1071, s. 70

²⁵³⁹ H.D. 532, s. 159

Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merhum Seyyid Yahya bin Seyyid Hasan'a tevcih buyruldu.²⁵⁴⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1220/Ağustos 1805)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı hamsede nısıf hisse hitabet cihetine mutasarrıf olan Seyyid Halil ibni Seyyid Abdullah fevt mahlûlünden hissesi sulbi oğlu Seyyid Mehmed Tevfik ibni Seyyid Halil'e Naibi Seyyid Mehmed arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁵⁴¹(Şehri Muharrem 1240/Ağustos 1824)

2.2.38.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili toplam otuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların on ikisi mescide yapılan imam, altısı şeyhü'l-kurra, beşi vaiz, ikişer tanesi ferraş ve müezzin, birer tanesi de çerağdar, nâsıh ve hatip atamalarıyla ilgilidir.

Hoca Paşa Mescidi günümüze sadece adı kalan eserlerden biridir. Ahşap kapısı Etnğrafya Müzesi'nde sergilenmektedir. Mescit Hükümet Caddesi açılırken yıkılmıştır.²⁵⁴²

2.2.39.İBNİ GÖKÇE (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.2.39.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Gökçe Mahallesi'nde mescidde imam Ahmed fevt yerine Resul inayet.²⁵⁴³ (Sene 1103/1691)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi Mescidi'nde imam olan Mehmed fevt Seyyid Seyfullah'a inayet.²⁵⁴⁴(Fi Gurre-i Şaban 1123/Eylül 1711)

²⁵⁴⁰ H.D. 532, s. 161

²⁵⁴¹ H.D. 535, s. 98

²⁵⁴² Konyalı, Ankara Camileri, s. 54

²⁵⁴³ H.D. 1138, s. 4

Ankara İbni Gökçe Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde muayyene ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid Seyfullah üzerinden fevt oldu deyu Abdullah kimesne alub gadr etmekle ref'inden mezbur es-Seyyid Seyfullah bin Mustafa Halife inayet buyruldu.²⁵⁴⁵(Cemaziye'l-ahir 1139/Ocak 1727)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi Mescid-i Şerifi'nde muayyene ile Abdullah ref'inden imam olan sahib-i evvel es-Seyyid Seyfullah bin es-Seyyid Mustafa ferağından Şaban Halife ibni Ali'ye ba-berat-ı atik inayet buyruldu.²⁵⁴⁶(Cemaziye'l-ahir 1139/Ocak 1727)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi Mescidi Vakfı'nın mütevellisi Mehmed fevtinden bir akçe ile Şaban bin Aliye inayet buyruldu.²⁵⁴⁷ (Cemaziye'l-ahir 1139/Ocak 1727)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi Mescidi Şerifi'nde muayyene ile Abdullah ref'inden imam olan Seyyid Seyfullah ferağından Şaban mutasarrıf iken mezbur Abdullah müdahale edüb gadr etmekle kemakân mezkûr Şaban'a ibka inayet.²⁵⁴⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile müezzin olan Molla Ali bin Ali fevt sulbi oğlu es-Seyyid Molla İsmail'e Naibi es-Seyyid Ali arzıyla buyruldu.²⁵⁴⁹(Şehri Muharrem 1150/Mayıs 1737)

²⁵⁴⁴ H.D. 1067, s. 172

²⁵⁴⁵ H.D. 1143, s. 81

²⁵⁴⁶ H.D. 1143, s. 81

²⁵⁴⁷ H.D. 1143, s. 81

²⁵⁴⁸ H.D. 1143, s. 84

²⁵⁴⁹ H.D. 1068, s. 153

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin bir akçe ile mütevellisi olan Hacı Şaban bin Ali kasr-ı yedinden kebir oğlu Seyyid Hafız Ahmed'e Naibi Mustafa Efendi arzıyla tevcih.²⁵⁵⁰(Şehri Muharrem 1160/Ocak 1747)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile müezzin Seyyid İsmail bin Ali kasr-ı yedinden Seyyid Mustafa bin Şaban'a Naibi Abdalbaki arzıyla.²⁵⁵¹(Şehri Şaban 1162/Temmuz 1749)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde vaki mescidin vakt-i zuhur ve asrda müezzin olmayub müceddeden Yusuf bin Ali'ye Naibi Mehmed Aziz arzıyla hasbi buyruldu.²⁵⁵²(Şehri Ramazan 1164/Temmuz 1751)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile müezzin Seyyid Mustafa'nın beratı tecdid.²⁵⁵³(Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

Ankara'da İbni Gökçe Mahallesi'nde mescid-i şerifin vakfının bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Hafız Ahmed fevt mahlûlünden babası Hacı Şaban Halife'nin yedinde olan müteveffa oğlunun beratı mucibince tevcih.²⁵⁵⁴ (Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

Ankara İbni Gökçe Mahallesi'nde İbni Gökçe Mescid-i Şerifi'nin tevliyeti bir akçe ile mutasarrıf olan Şaban bin Ali fevt olub mahlûlünden Halil oğlu es-Seyyid Mustafa Halife'ye kendi arzuhal mucibince tevcih buyruldu.²⁵⁵⁵ (Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

²⁵⁵⁰ H.D. 1061, s. 119

²⁵⁵¹ H.D. 1061, s. 125

²⁵⁵² H.D. 1061, s. 125

²⁵⁵³ H.D. 1063, s. 105

²⁵⁵⁴ H.D. 1063, s. 105

²⁵⁵⁵ H.D. 1057, s. 40

Ankara’da İbni Gökçe Mahallesi’nde kâin mescid-i şerifin kayyımı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vechi hasbi Mustafa bin Ali’ye Naibi Şeyhzade Seyyid Mehmed Refi’ arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁵⁶(Şehri Cemaziye’l-ahir 1178/Kasım 1764)

Ankara’da İbni Gökçe Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile müezzin olan Seyyid Mustafa bin Şaban ferağından karındaşı oğlu Abdurrahman’a ba-berat tevcih buyruldu.²⁵⁵⁷(Şehri Muharrem 1181/Mayıs 1767)

Ankara’da İbni Gökçe Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile müezzin olan Abdurrahman fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid İsmail’e ba-berat tevcih buyruldu.²⁵⁵⁸(Şehri Cemaziye’l-ahir 1200/Nisan 1786)

2.2.39.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı olarak ilki 1103/1691, sonuncusu Cemaziye’l-ahir 1200/Nisan 1786 tarihli olmak üzere toplam on altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan altısı müezzin, beşi imam, dördü mütevellî ve bir tanesi de kayyım atamasıyla ilgilidir.

Anafartalar Mahallesi’nde Posta Caddesi ile Sanayi Caddesi’nin kesiştiği yerde bulunan mescit, kadro dışı bırakılarak 1941 yılında depo ve dükkân olarak kiraya verilmiş, 1947 yılında 21.302 TL’ye satılmıştır.²⁵⁵⁹

2.2.40.İMAM YUSUF MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.40.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da İmam Yusuf Mahallesi Mescidi’nde müezzin Musa ferağından oğlu Mahmud’a.²⁵⁶⁰(Şehri Şevval 1105/Mayıs 1694)

²⁵⁵⁶ H.D. 1057, s. 44

²⁵⁵⁷ H.D. 1057, s. 49

²⁵⁵⁸ H.D. 1060, s. 162

²⁵⁵⁹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 309

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'ndemescidinde ba-muayyene imam Musa üzerinden Mehmed almağla Musa'ya ibka.²⁵⁶¹(Fi Gurre-i Şaban 1119/Ekim 1707)

Ankara'da İmam Yusuf Mescidi'nde bir akçe ile imam Musa'nın ref'inden Mehmed'e ba-arzı Naib inayet.²⁵⁶²(Fi Gurre-i Şaban 1119/Ekim 1707)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin ve medine-i mezbure hısn-ı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile devirhan ve Hacı Bayram Türbesi'nde Hemşire Kadın Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi Mehmed fevt sulbi oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁵⁶³(Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescidine bir ferraş lazım olmağla mahalle-i mezkûrun mal-ı avarız vakfından almak üzere üç akçe ile Derviş İsa bin Salih'e Naibi Sunullah arzıyla müceddeden berat buyruldu.²⁵⁶⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1149/Ağustos 1736)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi Mescid-i Şerif'inde mal-ı avarız vakıfıdan yevmi üç ile ferraş olan Derviş İsa bin Salih fevt olmağla oğlu Salih Halife'ye babası beratı mucibince yetmiş senesi Şaban'ı yirmi yedinci günü tevcih ve sadaka buyruldu.²⁵⁶⁵(Nisan 1757)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescid-i şerifde mahalle-i merkume evkafı mahsulünden almak üzere ba-muayyene imam olan Musa fevt mahlûlünden oğlu

²⁵⁶⁰ H.D. 1138, s. 11

²⁵⁶¹ H.D. 1067, s. 170

²⁵⁶² H.D. 1067, s. 171

²⁵⁶³ H.D. 1068, s. 133

²⁵⁶⁴ H.D. 1068, s. 144

²⁵⁶⁵ H.D. 1063, s. 93

İsmail'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁶⁶ (Şehri Şaban 1185/Kasım 1771)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescidde mahalle-i mezbure evkafından almak üzere ba-muayyene imam ve yine mescid-i mezkûrda nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hafız İsmail bin Musa bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Feyzullah bin Ahmed'e Naibi Hafidzade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁶⁷ (Cemaziye'l-ahir 1211/Aralık 1796)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescid-i şerifde mahalle-i mezbur evkâfından almak üzere vazife-i muayyene ile imam ve yine mescid-i mezkûrda yevmi nim akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan es-Seyyid Feyzullah bin Ahmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid eş-Şeyh Mustafa bin Seyyid Feyzullah Naibi Hafid Keçecizade Abdulhalim arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁶⁸ (Şehri Zilkade 1237/Temmuz 1822)

2.2.40.2 DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Şevval 1105/Mayıs 1694, sonuncusu Zilkade 1237/Temmuz 1822 tarihli olmak üzere toplam on bir kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan beşi imam, dördü müezzin ve ikisi ferraş atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.41.KAFİRKÖY MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.41.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da KafirköyMahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin Seyyid.... Fevt yeri Mustafa'ya Naibi Yusuf'un arzı ile.²⁵⁶⁹ (Şehri Zilhicce 1114/Nisan 1703)

²⁵⁶⁶ H.D. 1058, s. 11

²⁵⁶⁷ H.D. 531, s. 110

²⁵⁶⁸ H.D. 534, s. 134

²⁵⁶⁹ H.D. 138, s. 9

Ankara'da Kafirköy Mahallesi'nde vaki mescid-i şerife nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin Mustafa fevtinden Ali Halife bin Mehmed'e Naibi Mehmed Sadık arzıyla sadaka buyruldu.²⁵⁷⁰(Şehri Saferü'l-hayr 1136/Ekim 1723)

Ankara'da Kafirköy Mahallesi demekle maruf mahallede mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan el-Hac Ahmed bin Ahmed fevt sulbi oğlu Mustafa Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla buyruldu.²⁵⁷¹(Şehri Saferü'l-hayr 1149/Haziran 1736)

Ankara'da Kafirköy Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin olan Ali bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Ahmed'e ba-berat vaki ise.²⁵⁷²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1160/Haziran 1747)

Ankara'da Kafirköy Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed bin Ali'ye tecdid.²⁵⁷³(Şehri Receb Sene 1183/Ekim 1769)

2.2.41.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Zilhicce 1114/Nisan 1703, sonuncusu Recep 1183/Ekim 1769 tarihli olmak üzere toplam beş kayıt mevcuttur. Kayıtlardan dördü müezzin, biri imam atamasıyla ilgilidir.

Kafirköy Mahallesi günümüzde Anafartalar Caddesi üzerinde Altındağ Belediyesi'nin karşısında kalan alanı kapsıyordu.

²⁵⁷⁰ H.D. 1137, s. 80

²⁵⁷¹ H.D. 1068, s. 144

²⁵⁷² H.D. 1061, s. 120

²⁵⁷³ H.D. 1072, s. 94

2.2.42.KARAMANLILAR HANI MESCİDİ

2.2.42.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'nın At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde vaki mescidde hasbi imam olan Hüseyin fevt Osman bin Ahmed'e müceddeden deyu Naibi Mehmed Aziz Efendi arzıyla buyruldu.²⁵⁷⁴(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da At Pazarı'nda vaki Karamanlılar Hanı demekle maruf hanın fevkinde mebnî mescidin evkat-ı selase imamı olmayub müceddeden hasbi Halil bin İsmail'e Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.²⁵⁷⁵(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescidde ber-vechi hasbi imam olan Osman bin Ahmed bila veled fevt mahlûlünden li-ebeveyn karındaşı Mustafa'ya Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁷⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescidde ber-vech-i hasbi imam olan Mustafa fevt mahlûlünden İbrahim bin Hasan'a ba-berat tevcih buyruldu.²⁵⁷⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karaman Hanı derununda mescidde ber-vech-i hasbi imam olan Mustafa bila veled fevt oldukd mahlûlünden mücevidü'l-Kur'an ve muhtaru'l-cemaa Seyyid Mehmed bin Mehmed'e tevcih ricasına bundan akdem ba-ahbar-ı ahali arz olunmuş iken ecanibden echel ve esnaf zümresinden imamete na-ehil olub tekâlif-i beldeden halas olmak ferağıyla Seyyid İbrahim bin Hasan nam ber-

²⁵⁷⁴ H.D. 1061, s. 128

²⁵⁷⁵ H.D. 1061, s. 133

²⁵⁷⁶ H.D. 1059, s. 20

²⁵⁷⁷ H.D. 1071, s. 45

takrile berat ettirmekle ref'inden merhum Seyyid Mehmed bin Mehmed'e Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescidde ber-vech-i hasbi imam olan Mustafa fevt oldukda mahlûlünden İbrahim bin Hasan'a tevcih olunub berat-ı şerifimle mutasarrıflar iken ecanibden Seyyid Mehmed bin Seyyid Mehmed ber takrile berat ettirüb sahib-i evvel merkume külli gadr ve nan parasından mahrum etmekle ref'inden sahib-i evvel merkume ba-berat ibka buyruldu.²⁵⁷⁹(Şehri Zilkade 1189/Aralık 1775)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescidinde ber-vech-i hasbi imam olan İbrahim ferağından Seyyid Osman bin Mehmed'e Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁸⁰(Şehri Zilkade 1192/Kasım 1778)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescidde hasbi imam olan Seyyid Osman bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Hafız Mehmed bin İsmail'e Naibi Yahya arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁸¹(Şehri Zilkade 1205/Temmuz 1791)

Ankara'da At Pazarı kurbunda Karamanlılar Hanı fevkinde mescid-i şerifde hasbi imam olan hafız Mehmed bin İsmail ferağından mukayyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁵⁸²(Şehri Receb 1225/Ağustos 1810)

²⁵⁷⁸ H.D. 1071, s. 45

²⁵⁷⁹ H.D. 1071, s. 45

²⁵⁸⁰ H.D. 1071, s. 50

²⁵⁸¹ H.D. 530, s. 185

²⁵⁸² H.D. 533, s. 63

2.2.42.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751, sonuncusu Recep 1225/Ağustos 1810 tarihli olmak üzere toplam dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tamamı mescide yapılan imam atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.43.KARAOĞLAN MESCİDİ

2.2.43.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Karaoğlan Mescidi'nde nim akçe ile isneyn gününde vaiz Şeyh Veliyüddin Ali oğlu İsmail'e ferağat olub inayet buyruldu.²⁵⁸³(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde kâin Karaoğlan Mescidi'nde bir akçe ile imam Veliyüddin oğlu İsmail'e fariğ olub Naibi Hacı Yusuf arzıyla.²⁵⁸⁴ (Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Karaoğlan Mescidi'nde evkat-ı selasede imam İsmail'e tecdid.²⁵⁸⁵(Şevval 1115/Şubat 1704)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde vaki Karaoğlan Mescidi demekle arif mescidin kayyımı olmayıb lazım ve mühim olmağla Ahmed Dede ibni Hasan nam kimesneye Naibi Ahmed arzıyla ber vechi hasbi sadaka buyruldu.²⁵⁸⁶(Cemaziye'l-ahir 1135/Mart 1723)

²⁵⁸³ H.D. 1138, s. 7

²⁵⁸⁴ H.D. 1138, s. 7

²⁵⁸⁵ H.D. 1067, s. 168

²⁵⁸⁶ H.D. 1137, s. 80

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Karaoğlan Mescidi demekle arif mescidde bir akçe ile evkat-ı hamsede imam Ali fevt Eyübzade Mehmed'e Kadısı Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁵⁸⁷(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Karaoğlan Mescidi demekle arif mescidde nim akçe ile isneyn günlerinde ba'de'l-asr vaiz Ali fevt ulemadan Eyübzade Mehmed'e Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁵⁸⁸(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Karaoğlan Mescidi demekle maruf mescidin hasbi kayyımı olan Ahmed Dede fevt sulbi kebir oğlu Hasan Dede'ye Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.²⁵⁸⁹(Şehri Safer 1148/Haziran 1735)

Ankara'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Karaoğlan Mescidi'nde kayyım Hasan Dede fevtinden kebir oğlu Hüseyin Dede'ye Naibi Hasan arzıyla.²⁵⁹⁰(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

2.2.43.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı üçü imam, üçü kayyım ve ikisi vaiz atamasıyla ilgili toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların ilki Şeval 1113/Mart 1702, sonuncusu Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740 tarihlidir. Mescidin isminden yola çıkarak Karaoğlan Çarşısı'nın içinde bir mescit olduğunu söyleyebiliriz. Çarşı Anafartalar Caddesini sağında kalan bölgeyi kapsıyordu.

²⁵⁸⁷ H.D. 1143, s. 83

²⁵⁸⁸ H.D. 1143, s. 83

²⁵⁸⁹ H.D. 1067, s. 143

²⁵⁹⁰ H.D. 1067, s. 149

2.2.44.KASABOĞLU MESCİDİ

2.2.44.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Kasaboğlu Mescidi’nde iki akçe ile imam Ali ferağından Mustafa’ya inayet.²⁵⁹¹(Fi Gurre-i Saferü’l-hayr 1121/Nisan 1709)

Ankara’da Bostancı Mahallesi’nde Kasaboğlu Mescidi’nin bir akçe ile evkat-ı selasede müezzini Oruç Bey Ömer fevt yerine sulbi kebir oğlu Molla İbrahim müstehak olmağla Kadı’sı Naibi Sunullah arzıyla inayet buyruldu. ²⁵⁹² (Gurre-i Ramazan 1136/Mayıs 1724)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Kasaboğlu Mescidi demekle arif mescidde bir akçe ile imam Mustafa fevt sulbi kebir oğlu Balım Veli Halife’ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁵⁹³(Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde vaki Kasaboğlu Mescidi’nde ber-vech-i hasbi kayyım olan Mehmed fevt mahlûlünden Abdurrahman bin el-Hac Osman’a Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.²⁵⁹⁴(Şehri Cemaziye’l-ahir 1161/Mayıs 1748)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Kasaboğlu Mescidi’nde imam Bali Dede’ye tecdid.²⁵⁹⁵(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Kasaboğlu Mescidi’nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan İbrahim bin Oruç ferağından Seyyid Ahmed bin Mustafa’ya mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan

²⁵⁹¹ H.D. 1067, s. 171

²⁵⁹² H.D. 1137, s. 81

²⁵⁹³ H.D. 1143, s. 83

²⁵⁹⁴ H.D. 1061, s. 123

²⁵⁹⁵ H.D. 1063, s. 81

Abdurrahman bin Ömer ferağından Mehmed bin Ahmed'e Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁹⁶(Şehri Muharrem 1181/Mayıs 1767)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Kasaboğlu Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hacı Habil fevt mahlûlünden oğlu Ali'ye Naibi Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁹⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Kasaboğlu Mescidi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Habil bin Hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁹⁸(Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Kasaboğlu Mescidi'nde yevmi nim akçe ile imam Mehmed bin Habil ferağından Abdullah bin Ali'ye Naibi el-Hac Mehmed Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁵⁹⁹(Şehri Muharrem 1192/Ocak 1778)

Ankara'da Bostani Mahallesi'nde Kasaboğlu Mescidi'nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ali bin Hacı Habil bila veled fevt mahlûlünden Hasan bin Abdullah Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih.²⁶⁰⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1210/Aralık 1795)

2.2.44.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili toplam on kayıttan beşi imam, dördü müezzin ve biri de kayyım atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Safer 1121/Nisan 1709, son kayıt Cemaziye'l-ahir 1210/Aralık 1795 tarihlidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

²⁵⁹⁶ H.D. 1057, s. 48

²⁵⁹⁷ H.D. 1059, s. 21

²⁵⁹⁸ H.D. 1059, s. 21

²⁵⁹⁹ H.D. 1071, s. 49

²⁶⁰⁰ H.D. 531, s. 108

2.2.45.KAYAŞ MESCİDİ

2.2.45.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da mahallatından Kayaş Mahallesi'nde vaki mescidinin müezzini olan Mehmed bi berat olmağla hasbi müceddeden berat.²⁶⁰¹(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara kurbunda Kayaş Bağçesi nam mevziide vaki mescid-i şerifin imamı olmayub ber-vech-i hasbi İsmail Halife'ye Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.²⁶⁰²(Cemaziye'l-evvel Sene 1155/Temmuz 1742)

Ankara finâsında Kayaş nam mevziide vaki mescid-i şerifin evkat-ı hamse müezzini olmayub Mustafa'ya nim akçe ile Naibi es-Seyyid Ahmed arzıyla.²⁶⁰³(Rebiu'l-evvel Sene 1156/Nisan 1743)

Ankara'da Kayaş Bağçesi nam mevziide mescidin hasbi imamı İsmail fevt kebir oğlu Seyyid Salih'e Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.²⁶⁰⁴(Şehri Receb Sene 1167/Nisan 1754)

Ankara'da Kayaş Bağçesi demekle maruf mescidde hasbi imam olan Seyyid İbrahim ferağından oğlu Seyyid Ahmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁶⁰⁵(Şehri Zilkade 1206/Haziran 1792)

2.2.45.2.DEĞERLENDİRME

Kayıtlarda Kayaş Bağçesi olarak geçen yer günümüzde Mamak ilçesine bağlı Kayaş semtidir. Mescitle alakalı toplam beş kayıt mevcuttur. İlk kayıt Ramazan

²⁶⁰¹ H.D. 1143, s. 82

²⁶⁰² H.D. 1061, s. 108

²⁶⁰³ H.D. 1061, s. 109

²⁶⁰⁴ H.D. 1061, s. 133

²⁶⁰⁵ H.D. 530, s. 186

1139/Nisan 1727, son kayıt Zilkade 1206/Haziran 1792 tarihli dir. Kayıtlardan üçü imam, ikisi müezzin atamasıyla ilgilidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.46.KAZGANCILAR SUKU MESCİDİ

2.2.46.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kazgancılar Sükû'nda mescidde imam Halil ferağından Resul'e inayet.²⁶⁰⁶(Şehri Ramazan 1105/Nisan 1694)

Ankara'da Kazgancılar Sükû'nda mescidde imam olmayub İbrahim'e Naibi Abdulfettah arzıyla hasbi inayet.²⁶⁰⁷ (1140/1727)

Ankara'da Kazgancılar Sükû'nda vaki mescidde hasbi imam olan hacı İbrahim kasr-ı yedinden hacı Abdulvahhab Halife ibni Veli'ye Naibi Mustafa Efendi arzıyla.²⁶⁰⁸(Şehri Receb 1160/Temmuz 1747)

Ankara'da Kazgancılar Sükû'nda vaki mescid-i şerifde ber-vechi hasbi imam olan Abdulvahhab Halife'nin beratı tecdid.²⁶⁰⁹(Şehri Şevval 1169/Haziran 1756)

2.2.46.2.DEĞERLENDİRME

Kazancılar Çarşısı içinde bulunan mescitle alakalı hepsi imam atamasıyla ilgili toplam dört kayıt bulunmaktadır. Kayıtların ilki Ramazan 1105/Nisan 1694, sonuncusu Şevval 1169/Haziran 1756 tarihli dir.

²⁶⁰⁶ H.D. 1138, s. 11

²⁶⁰⁷ H.D. 1143, s. 86

²⁶⁰⁸ H.D. 1061, s. 120

²⁶⁰⁹ H.D. 1063, s. 86

2.2.47.KAZUR ALİ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.47.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi Mescidi’nde müezzin lazım olmağla Mehmed mahaldır deyu nim akçe ile inayet.²⁶¹⁰(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Mehmed fevtinden Ahmed bin Hasan’a Naibi Mehmed arzıyla.²⁶¹¹ (1140/1727)

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi Mescidi’nde müezzin olmayub lazım olmağla Halil bin Abdurrahman Halife’ye nim akçe ile Naibi Sunullah arzıyla.²⁶¹²(Şehri Saferü’l-hayr 1151/Mayıs 1738)

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi Mescidi’nde müezzin Halil’e tecdid.²⁶¹³(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ömer bin Abdurrahman fevt mahlûlünden oğlu Abdurrahman’a Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁶¹⁴(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Abdurrahman bin Ömer ferağından Mehmed bin Ahmed’e Naibi Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁶¹⁵(Şehri Zilhicce 1180/Nisan 1767)

²⁶¹⁰ H.D. 1138, s. 5

²⁶¹¹ H.D. 1143, s. 86

²⁶¹² H.D. 1068, s. 145

²⁶¹³ H.D. 1063, s. 82

²⁶¹⁴ H.D. 1057, s. 45

²⁶¹⁵ H.D. 1057, s. 48

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile müezzin olan Halil'e tecdid.²⁶¹⁶(Şehri Zilhicce 1180/Nisan 1767)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde kâin mescid-i şerifin kayyımı olmayub lazım ve mühim olmağla ber-vech-i hasbi Hacı Mehmed bin Abdullah'a Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁶¹⁷(Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde mescidinde imam olan Mehmed bin Ahmed'in yedinde olan beratı zayi olmağla vâki ise zayi'den inayet buyruldu.²⁶¹⁸(Şehri Receb 1184/Ekim 1770)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Mehmed bin Ahmed ferağından Ahmed bin Mehmed'e Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁶¹⁹(Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede ba-muayyene imam olan Ahmed bin Mehmed'e tecdid.²⁶²⁰(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin olan Halil'e tecdid.²⁶²¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1188/Temmuz 1774)

Ankara'da Kazur Ali Mahallesi'nde mescidinde hasbi kayyım olan Hacı Mehmed fevt mahlûlünden Hasan Halife'Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih.²⁶²²(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1192/Nisan 1778)

²⁶¹⁶ H.D. 1057, s. 48

²⁶¹⁷ H.D. 1072, s. 92

²⁶¹⁸ H.D. 1058, s. 9

²⁶¹⁹ H.D. 1058, s. 10

²⁶²⁰ H.D. 1065, s. 14

²⁶²¹ H.D. 1065, s. 15

Ankara’da Kazur Ali Mahallesi’nde mescidinde yevmi nim akçe ile müezzin olan Halil fevt mahlûlünden oğlu İbrahim’e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁶²³(Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

2.2.47.2.DEĞERLENDİRME

Hurufat defterlerinde mescitle alakalı toplam on dört kayıt vardır. Kayıtların yedisi müezzin, beşi imam ve dördü de kayyım atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Ramazan 1104/Mayıs 1693, son kayıt Zilkade 1197/Eylül 1783 tarihlidir. Eser günümüzde mevcut değildir. Mahalle ismini bir meslek erbabından almıştır. Kazur çamaşırcı demektir.

2.2.48.KEYYALİN MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.48.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da KeyyalinMahallesi’nde abdesthane nam mevzide müceddeden bina olunan mescidde müezzin Mehmed fevt yerine Hacı Ali nim akçe ile inayet buyruldu.²⁶²⁴(Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara’da KeyyalinMahallesi’nde Zal Paşa mülhakatından abdesthane nam mevzide vaki mescidde bir akçe ile imam Mehmed fevt yerine Ali inayet.²⁶²⁵(Şevval 1113/Mart 1702)

Ankara’da Keyyalin Mahallesi’nde mescidde bir akçe ile zuhur ve asrda imam Ali fevt yeri Ebubekir’e Naibi Yahya arzıyla.²⁶²⁶ (1115/1703)

²⁶²² H.D. 1071, s. 49

²⁶²³ H.D. 1071, s. 68

²⁶²⁴ H.D. 1138, s. 7

²⁶²⁵ H.D. 1138, s. 7

²⁶²⁶ H.D. 1138, s. 8

Ankara'da Keyyalin Mahallesi Mescidi'nde imam olmamağla Hafız Mehmed'e inayet.²⁶²⁷(Fi gurre-i Cemaziye'l-ula 1116/Eylül 1704)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde Zal Paşa mülhakatından abdesthane nam mevzide mescidin bir akçe ile imamı Ali fevtinden Salih bin Ahmed'e inayet.²⁶²⁸(Şaban 1140/Mart 1728)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde vaki abdesthane ittisalinde kâin mescid-i şerifin imamı olmamağla müceddeden Hasan bin Hüseyin Halife'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²⁶²⁹(Şehri Rebiu'l-ahir 1161/Mart 1748)

Ankara'da Keyyalin Mahallesi'nde abdesthane kurbunda kâin mescidde hasbi imam Hasan bin Hüseyin beratı tecdid buyruldu.²⁶³⁰ (Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

2.2.48.2.DEĞERLENDİRME

Mescit Keyyalin Mahallesi'nde abdesthanenin yanındadır. İlk kayıt Şevval 1113/Mart 1702, son kayıt Muharrem 1169/Ekim 1755 tarihlidir. Toplamda altı kayıttan beşi imam, biri müezzin atamasıyla ilgilidir.

2.2.49.KIZIL BEY MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.49.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kızılbeş Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede bir akçe ile imam Hacı Ahmed fevt Hasan bin İlyas'a Naibi Mehmed arzıyla sadaka.²⁶³¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

²⁶²⁷ H.D. 1067, s. 168

²⁶²⁸ H.D. 1144, s. 16

²⁶²⁹ H.D. 1061, s. 122

²⁶³⁰ H.D. 1063, s. 85

Ankara'da Kızılbey Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede imam Hacı Ahmed bin Hacı Rıdvan medine-i mezburede Konurca Mahallesi'nde kâin Aşağı Mescid demekle maruf mescid-i şerifde dahi müezzin maniatü'l-mücma' olmağla yalnız müezzinlik Hacı Ahmed'in ref'inden Naibi Mehmed arzıyla İsmail bin Halil'e sadaka buyruldu.²⁶³²(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile imam olan Seyyid Hafız İlyas ferağından Seyyid İbrahim'e.²⁶³³ (1140/1727)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede imam olan el-Hac Ahmed bin Rıdvan yine medine-i mezkûrda Konurca Mahallesi'nde Aşağı Mescid demekle maruf mescidde müezzin olup maniatü'l-cem' olmağla müezzinlik-i mezkûr merkum el-Hac Ahmed bin Rıdvan üzerinden ref' olunub İsmail Halife bin Halil bir akçe ile mutasarrıf olup üzerinde olmağla ba-berat-ı atik tecdid.²⁶³⁴(Şehri Zilkade Sene 1144/Nisan 1732)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile müezzin olan İsmail bin Halil fevt oğlu Mehmed'e oğlu ise deyu Naibi Abdalbaki Efendi arzıyla buyruldu.²⁶³⁵(Şehri Muharrem Sene 1163/Aralık 1749)

Ankara'da Kızılbey Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile imam Seyyid İbrahim'e zayi'den berat inayet buyruldu.²⁶³⁶(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1163/Mayıs 1750)

²⁶³¹ H.D. 1143, s. 84

²⁶³² H.D. 1143, s. 84

²⁶³³ H.D. 1143, s. 86

²⁶³⁴ H.D. 1068, s. 136

²⁶³⁵ H.D. 1061, s. 126

²⁶³⁶ H.D. 1061, s. 126

Ankara'da Kızılıbey Mahallesi'nde vaki mescidinin bir akçe ile imamı Seyyid İbrahim kasr-ı yedinden oğlu Seyyid Mehmed Halife'ye ba-berat tevcih buyruldu.²⁶³⁷(Şehri Rebiu'l-evvel 1164/Ocak 1751)

Ankara'da Kızılıbey Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Seyyid Mehmed bin Seyyid İbrahim ferağından Ali bin Mehmed'e Naibi Seyyid Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁶³⁸(Şehri Receb 1179/Aralık 1765)

Ankara'da Kızılıbey Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile imam olan Ali bin Mehmed'e tecdid.²⁶³⁹(Şehri Şaban Sene 1189/Eylül 1775)

Ankara'da Kızılıbey Mahallesi'nde mescidinde bir akçe ile imam olan Ali bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden el-Hac Mehmed'e vaki ise deyu ba-arzuhal tevcih.²⁶⁴⁰(Şehri Muharrem 1193/Ocak 1779)

Ankara Kızılıbey Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Hacı Mehmed bila veled fevt mahlûlünden sâdır olan fermân-ı âlişanıma imtisalen alem-i belde ve me'zun bi'l-ifta hazır olduğu olduğu halde led'l-imtihan istihkakı numayan Hasan bin Hasan'a Naibi Şeyh Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁴¹(Şehri Zilkade 1215/Mart 1801)

2.2.49.2.DEĞERLENDİRME

Kızılıbey Mahallesi'nde bulunan mescitle alakalı ilki Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727, sonuncusu Zilkade 1215/Mart 1801 tarihli olmak üzere toplam on bir kayıt bulunmaktadır. Kayıtların onu imam, biri de müezzin atamasıyla ilgilidir.

²⁶³⁷ H.D. 1061, s. 127

²⁶³⁸ H.D. 1057, s. 46

²⁶³⁹ H.D. 1065, s. 18

²⁶⁴⁰ H.D. 1071, s. 52

²⁶⁴¹ H.D. 531, s. 116

2.2.50.KOÇHİSAR (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.2.50.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Koçhisar Mahallesi’nde kâin mescidde nim akçe ile imam Rıdvan fevt Fethullah’a inayet.²⁶⁴²(Şaban 1110/Şubat 1699)

Ankara’da Koçhisar Mahallesi’nde mescidin kayyımı olmayub lazım olmağla nim akçe ile Hüseyin’e müceddeden berat inayet.²⁶⁴³(Şehri Şevval 1145/Mart 1733)

Ankara’da Koçhisar Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede bir akçe ile müezzin İbrahim fevt sulbi oğlu Yusuf Halife’ye Naibi Abdulkерim arzıyla inayet.²⁶⁴⁴(Şehri Zilhicce 1146/Mayıs 1734)

Ankara’da Koçhisar Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin yevmi bir akçe ile evkat-ı selase imam İbrahim fevt sulbi oğlu Ali Halife’ye Naibi es-Seyyid Abdullah Efendi arzıyla.²⁶⁴⁵ (Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara’da Koçhisar Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifin vazife-i muayyene ile evkat-ı selase imam Ali fevt İsmail’e Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.²⁶⁴⁶(Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi’nde mescidin kayyımlığı müceddeden Hacı Ahmed bin Abdullah bin Hüseyin Naibi Seyyid Abdullah arzıyla.²⁶⁴⁷(Şehri Muharrem Sene 1162/Aralık 1748)

²⁶⁴² H.D. 1140, s. 60

²⁶⁴³ H.D. 1068, s. 138

²⁶⁴⁴ H.D. 1068, s. 140

²⁶⁴⁵ H.D. 1061, s. 108

²⁶⁴⁶ H.D. 1061, s. 108

²⁶⁴⁷ H.D. 1061, s. 124

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde mescidin ba-muayyene evkat-ı selase imamı İsmail fevt oğlu Salih Halife'ye Naibi Hacı Mustafa arzıyla buyruldu.²⁶⁴⁸(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1165/Şubat 1752)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde Koçhisar Mescidi'nde bir akçe ile müezzin Yunus mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Hacı Emrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁴⁹(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Salih bin İsmail Halife'ye kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden İbrahim bin Hüseyin Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵⁰(Şehri Recebü'l-ferd 1173/Şubat 1760)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde mescid-i şerifde hasbi kayyım olan Hacı Ahmed bin Abdullah mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed Halife'ye beratı mucibince tecdid.²⁶⁵¹(Şehri Şabanı'l-muazzam 1175/Şubat 1762)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi Mescidi vakfın nâzırı olmayub nasb ve tayin olunmak lazım ve mühim olmağın ber-vechi hasbi es-Seyyid Halil Halife'ye Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵²(Şehri Muharremü'l-haram 1177/Temmuz 1763)

²⁶⁴⁸ H.D. 1061, s. 130

²⁶⁴⁹ H.D. 1063, s. 98

²⁶⁵⁰ H.D. 1063, s. 107

²⁶⁵¹ H.D. 1057, s. 39

²⁶⁵² H.D. 1057, s. 41

Ankara'da Koçhisar Mahallesi mescid-i şerifi tamir ve termime muhtaç olub mütevellî lazım olmağla ber-vechi hasbi Hacı Halil'e inayet.²⁶⁵³ (Şehri Zilkade 1181/Mart 1768)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde Koçhisar Mescidi'nde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Hasan'a Naibi Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵⁴ (Cemaziye'l-ahir 1182/Ekim 1768)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi derununda mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Hüseyin bin Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Yusuf ve karındaşı Ali'ye Naibi Nefeszade Şerif Hacı Abdullah arzıyla tevcih.²⁶⁵⁵ (Şehri Receb Sene 1183/Ekim 1769)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde derununda mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Yusuf bin Hüseyin ve Ali bin Mehmed mutasarrıflarıyken Ali fevt mahlûlünden hissesi müşteriki Yusuf'a Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵⁶ (Şehri Safer 1186/Mayıs 1772)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan İbrahim bin Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵⁷ (Şehri Safer 1186/Mayıs 1772)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde kâin mescid-i şerifde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed bin İbrahim bila veled fevt mahlûlünden karındaşı

²⁶⁵³ H.D. 1057, s. 49

²⁶⁵⁴ H.D. 1072, s. 92

²⁶⁵⁵ H.D. 1072, s. 94

²⁶⁵⁶ H.D. 1058, s. 12

²⁶⁵⁷ H.D. 1058, s. 12

Ali'ye Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁵⁸(Şehri Şaban 1187/Ekim 1773)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi Mescidi'nde ashab-ı hayratın vakıf eylediği nukud-ı mevkufenin hasbi nazır olan Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Seyyid Ahmed arzıyla buyruldu.²⁶⁵⁹ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1197/Nisan 1783)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi derununda mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Yusuf ferağından Seyyid Osman bin Seyyid Ahmed'e Naibi Hacı Mahmud arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁶⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1200/Nisan 1786)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi'nde kâin mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Seyyid Süleyman bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Abdurrahman'a ba-berat tevcih buyruldu.²⁶⁶¹(Şehri Rebiu'l-ahir 1208/Kasım 1793)

Ankara'da Koçhisar Mahallesi derununda mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Osman bin Seyyid Ahmed'in yedinde olan berati zayi' olmağla kaydı mucibince merkum Seyyid Osman'a zayi'den inayet buyruldu.²⁶⁶²(Şehri Rebiu'l-ahir 1220/Haziran 1805)

Ankara Kazası'nda Koçhisar Mahallesi derununda vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede müezzin olan es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed mutasarrıf olduğu müezzinlik-i mezkûreyi ferağından Hasan ibni İbrahim'e

²⁶⁵⁸ H.D. 1059, s. 25

²⁶⁵⁹ H.D. 1071, s. 66

²⁶⁶⁰ H.D. 1060, s. 162

²⁶⁶¹ H.D. 530, s. 189

²⁶⁶² H.D. 532, s. 161

ferağat ve kasr-ı yed etmekle fariği mezburun atik beratı mucibince kasr-ı yedi rızasıyla idüğü vaki ise şartıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁶⁶³(Şehri Zilkade 1240/Haziran 1825)

2.2.50.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı toplam yirmi iki kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan sekizer tanesi imam ve müezzin, üç tanesi kayyım, iki tanesi nazır ve bir tanesi de mütevellî atamasıyla ilgilidir. Nazır ataması mescidin vakfı ve hayır sahiplerinin vakfettiği nukud için, mütevellî ataması da mescidin tamir ve termim ihtiyacına binaen yapılmıştır. Kayıtlardaki ilk tarih Şaban 1110/Şubat 1699, son tarih Zilkade 1240/Haziran 1825'dir.

2.2.51.KONURCA MAHALLESİ (KÜÇÜK MESCİT) MESCİDİ

2.2.51.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara Mahallatından Konurca Mahallesi'nde mescide imam ve müezzine vakıf olan akçelerinin ber-vechi hasbi mütevellisi Hüseyin fevt yeri İsa'ya berat inayet.²⁶⁶⁴(Şehri Rebiu'l-evvel 1115/Temmuz 1703)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı selasede vazife-i muayyene ile müezzin Ahmed müceddeden berat.²⁶⁶⁵ (1115/1703)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede ba-muayyene müezzin es-Seyyid İbrahim Halife ibni Abdullah Halife ferağından Osman Halife ibni Mustafa'ya Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁶⁶⁶(Şehri Rebiu'l-evvel 1145/Ağustos 1732)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde mescidin bir akçe ile imamı olan Ahmed fevt sulbi oğlu Mehmed nam sağıre Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁶⁶⁷(Şehri Rebiu'l-evvel 1145/Ağustos 1732)

²⁶⁶³ H.D. 535, s. 94

²⁶⁶⁴ H.D. 1138, s. 9

²⁶⁶⁵ H.D. 1138, s. 10

²⁶⁶⁶ H.D. 1068, s. 137

Ankara’da Konurca Mahallesi’nde Küçük Mescidi’nde bir akçe ile babası Mehmed mahlûlünden müezzin Mehmed’e tecdid.²⁶⁶⁸ (Şehri Cemaziye’l-ahire 1168/Mart 1755)

Ankara’da Konurca Mahallesi’nde Küçük Mescid demekle arif mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin olan Mehmed’e beratı tecdid.²⁶⁶⁹ (Şehri Gurre-i Rebiu’l-evvel 1173/Ekim 1759)

Ankara’da Konurca Mahallesi’nde mescid-i şerifde bir akçe ile imam olan Mehmed bin Ahmed fevt olub mahlûlünden Hafız es-Seyyid Ali Halife bin es-Seyyid Mehmed’e Naibi Veliyüddin arzıyla tevcih.²⁶⁷⁰ (Şehri Rebiu’l-evvel 1174/Ekim 1760)

Ankara’da Konurca Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan hafız es-Seyyid Ali tasarruf üzere iken beratı zayı’ olmağla müceddeden zayı’dan Hafız Seyyid Ali Halife’ye arzuhal mucibince tevcih buyruldu.²⁶⁷¹ (Şehri Şabanı’l-muazzam 1175/Şubat 1762)

Ankara’da Konurca Mahallesi Mescid-i Şerifi’nde bir akçe ile imam olan Seyyid Ali ve kıraat-ı Kur’an ve talim-i mesail-i salavatdan âri olmağın nısfı vakıf olub yerine pederi es-Seyyid Mehmed Halife’ye kadısı Mevlana Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁷² (Şehri Şevval 1176/Nisan 1763)

²⁶⁶⁷ H.D. 1068, s. 137

²⁶⁶⁸ H.D. 1063, s. 80

²⁶⁶⁹ H.D. 1063, s. 107

²⁶⁷⁰ H.D. 1063, s. 109

²⁶⁷¹ H.D. 1057, s. 39

²⁶⁷² H.D. 1057, s. 41

Ankara'da Konurca Mahallesi Mescidi'nde yevmi nim akçe ile nısıf imam olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid Abdullah'a Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁷³(Şehri Rebiu'l-ahir 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde mescidde yevmi bir akçe ile müezzin olan Mehmed fevt mahlûlünden oğlu İsmail'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁶⁷⁴(Şehri Şevval Sene 1194/Eylül 1780)

Ankara mahallatından Konurca Mahallesi'nde Küçük Mescid demekle maruf mescidinde bir akçe ile müezzin olan İsmail fevt mahlûlünden Seyyid Abdullah bin Seyyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁶⁷⁵(Şehri Ramazan 1196/Ekim 1776)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde Küçük Mescidi'nde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile müezzin olan Seyyid Abdullah bin Seyyid Mehmed rızasıyla Ahmed bin Halil'e ferağat ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratı verüb kasr-ı yed etmekle Naibi Seyyid Ahmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁷⁶(Rebiu'l-evvel Sene 1197/Şubat 1783)

Ankara Konurca Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile nısıf imam olan Seyyid Abdullah bin Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Feyzullah'a Naibi Yahya arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁷⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel 1201/Şubat 1787)

Ankara'da Konurca Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile imam olan es-Seyyid Feyzullah bin es-Seyyid Abdullah ferağından es-Seyyid Osman bin Abdullah Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁷⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1211/Eylül 1796)

²⁶⁷³ H.D. 1059, s. 27

²⁶⁷⁴ H.D. 1071, s. 54

²⁶⁷⁵ H.D. 1071, s. 65

²⁶⁷⁶ H.D. 1071, s. 66

²⁶⁷⁷ H.D. 1060, s. 163

²⁶⁷⁸ H.D. 531, s. 110

2.2.51.2.DEĞERLENDİRME

Konurca Mahallesi Mescidi ve Küçük Mescit olarak iki farklı isimle kayıt altına alınan eserle ilgili ilki Rebiu'l-evvel 1115/Temmuz 1703, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1211/Eylül 1796 tarihli olmak üzere toplam on beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtların yedişer tanesi imam ve müezzin, bir tanesi de imamlık ve müezzinlik görevleri için vakfedilen akçelerin mütevellisi için yapılan atamalardır.

2.2.52.KOYUN BABA MESCİDİ

2.2.52.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi'nde Koyun Baba Mescidi'nde imam Halil Halife'ye tecdid.²⁶⁷⁹(Fi Gurre-i Zilhicce 1116/Mart 1705)

Ankara'da Koyun Pazarında Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ahmed ferağından İbrahim ibni Seydi'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁶⁸⁰ (1140/1727)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda Abdulkerim ibni Hasan ferağından imam olan İbrahim bin Seyyidi beratı mucibince tecdid inayet.²⁶⁸¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda kâin Koyun Baba bina eylediği mescidde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan İbrahim ibni Seyyidi fevt sulbi kebir oğlu İbrahim rağbet etmeyüb imamet-i mezbureden hüsnü rızasıyla meclis-i şer'de kasr-ı yed etmeğin imamet-i mezbure müteveffayı mezbur mahlûlünden el-hac İbrahim bin Abdullah'a Naibi Abdulkerim arzıyla inayet.²⁶⁸²(Şehri Zilkade 1146/Nisan 1734)

²⁶⁷⁹ H.D. 1067, s. 169

²⁶⁸⁰ H.D. 1143, s. 86

²⁶⁸¹ H.D. 1068, s. 131

²⁶⁸² H.D. 1068, s. 140

Ankara'da Koyun Pazarı'nda vaki Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakti zuhur ve asrda imam olan İbrahim bin Abdullah fevt oğlu Ali Halife' muhtarı cemaat olmağla Naibi Mustafa Efendi arzı mucibince tevcih.²⁶⁸³(Şehri Şaban 1160/Ağustos 1747)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda vaki Koyun Mescidi'nin vakt-i zuhur ve asr müezzini olmayub deyu Hüseyin bin İbrahim'e nim akçe ile müceddeden Naibi Mehmed Aziz arzı mucibince buyruldu.²⁶⁸⁴(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam Ali'ye tecdid.²⁶⁸⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1168/Şubat 1755)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda İbrahim mahlûlünden imam Ali'ye tecdid buyruldu.²⁶⁸⁶(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Pazar-ı Ganem Sükû'nda Koyun Baba maruf mescidinde vakt-i zuhur ve asrda müezzini Hüseyin Halife'ye tecdid.²⁶⁸⁷(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Koyun Pazarında Koyun Baba Mescid-i Şerifi'nde yevmi nim akçe ile imam olan Ali Halife'ye tecdid.²⁶⁸⁸(Şehri Gurre-i Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

²⁶⁸³ H.D. 1061, s. 121

²⁶⁸⁴ H.D. 1061, s. 130

²⁶⁸⁵ H.D. 1063, s. 79

²⁶⁸⁶ H.D. 1063, s. 83

²⁶⁸⁷ H.D. 1063, s. 83

²⁶⁸⁸ H.D. 1063, s. 103

Ankara'da Pazar-ı Ganem Mahallesi Koyun Baba Mescid-i Şerifi demekle maruf mescid-i şerifde vakt-i zuhur ve asr müezzini olan Hüseyin Halife'ye beratı atık mucibince tecdid buyruldu.²⁶⁸⁹(Şehri Gurre-i Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara Koyun Pazarı'nda Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ali'ye.²⁶⁹⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Ali fevt mahlûlünden oğlu Halil Halife'ye Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁶⁹¹(Şehri Receb 1207/Şubat 1793)

Ankara'da Koyun Pazarı'nda Koyun Baba Mescidi'nde nim akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Halil bin Ali fevt mahlûlünden oğlu Abdurrahman'a Naibi Hafız Mehmed Sadık arzıyla tevcih.²⁶⁹²(Şehri Şaban 1211/Ocak 1797)

2.2.52.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı toplam on dört kaydın on biri imam, üçü müezzin atamasıyla ilgilidir. Kayıtların ilk tarihi Zilhicce 1116/Mart 1705, son tarihi ise Şaban 1211/Ocak 1797 dir. Günümüzde var olmayan eser eskiden Hacı İvaz Mahallesi'nde Yalın Sokağındaydı.²⁶⁹³ Mescit yanmış enkazı da 1940 yılında 108 TL'ye satılmıştır.²⁶⁹⁴

²⁶⁸⁹ H.D. 1063, s. 103

²⁶⁹⁰ H.D. 1065, s. 17

²⁶⁹¹ H.D. 530, s. 187

²⁶⁹² H.D. 531, s. 110

²⁶⁹³Konyalı, Ankara Camileri s. 72

²⁶⁹⁴ Osmanlıda Ankara, s. 146

2.2.53.KULDERVİŞ MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.53.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kulderviş Mahallesi Mescidi'nde imam Ali mahlûlünden Ahmed'e inayet.²⁶⁹⁵ (1103/1691)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile imam Ahmed'e tecdid.²⁶⁹⁶(Safer 1109/Ağustos 1697)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi Mescid-i Şerifi'nde kayyım olmayub lazım olmağla yevmi nim akçe ile müceddeden.....²⁶⁹⁷(Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede müezzini Abdalbaki fevt oğla Ahmed'e inayet.²⁶⁹⁸(Recebü'l-ferd 1156/Ağustos 1743)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin kayyımı olmayub ber-vech-i hasbi İbrahim'e inayet.²⁶⁹⁹(Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selase müezzini olan Ahmed fevt Mustafa'ya inayet buyruldu.²⁷⁰⁰(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1167/Şubat 1754)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidinde evkat-ı hamsede müezzini Ahmed mahlûlünden Mustafa'ya Naibi Mehmed Sadık arzıyla.²⁷⁰¹(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

²⁶⁹⁵ H.D. 1138, s. 5

²⁶⁹⁶ H.D. 1140, s. 58

²⁶⁹⁷ H.D. 1143, s. 82

²⁶⁹⁸ H.D. 1061, s. 110

²⁶⁹⁹ H.D. 1061, s. 112

²⁷⁰⁰ H.D. 1061, s. 133

Ankara’da Kulderviş Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olan Ali Halife’nin beratı tecdid.²⁷⁰²(Şehri Şevval 1169/Haziran 1756)

Ankara’da Kulderviş Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde bir akçe ile imam olan Ali fevt olmağla mahlûlünden Yunus Halife’ye müteveffanın atik beratı mucibince bin yüz yetmiş senesi Cemaziye’l-ahirinin on sekizinci günü tarihiyle merkum Yunus Halife’ye sadaka buyruldu.²⁷⁰³(Şehri Cemaziye’l-ahir 1170/Şubat 1757)

Ankara’da vaki Kulderviş Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Yusuf Halife kendi hüsnü rızasıyla erbab-ı istihkakdan Hafız Halil Halife’ye kasr-ı yed etmekle tevcih buyrulamak ricasına Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzetmeğin bin yüz yetmiş senesi Receb-i şerifin yirmi birinci günü tarihiyle merkum Hafız Halil Halife’ ibni Abdurrahman’a tevcih buyruldu.²⁷⁰⁴(Nisan 1757)

Ankara’da vaki Kulderviş Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı hamsede imam olan Yunus Halife ibni Ali bundan akdem Ali mahlûlünden ba-berat-ı şerif mutasarrıf iken aherden Hafız Halil nam kimesne hilaf-ı inha bana kasr-ı yed eyledim deyu bir tarikle mezbur Yunus Halife’nin ve kasr-ı yedinden gayri vaki olduğu Naibi Mevlana Şeyh Mehmed Efendi arzı mucibince bin yüz yetmiş senesi Zilhiccesinin yirmi ikinci günü tarihiyle merkum Hafız Halil nam kimesnenin ref’inden mezbur Yunus Halife ibni Ali’ye ibka tevcih buyruldu.²⁷⁰⁵(Eylül 1757)

²⁷⁰¹ H.D. 1063, s. 85

²⁷⁰² H.D. 1063, s. 86

²⁷⁰³ H.D. 1063, s. 92

²⁷⁰⁴ H.D. 1063, s. 92

²⁷⁰⁵ H.D. 1063, s. 94

Ankara’da vaki Kulderviş Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı hamsede imam olan sahib-i evvel Yunus Halife’nin atik beratı tecdid buyruldu.²⁷⁰⁶(Şehri Muharrem 1171/Eylül 1757)

Ankara’da Kulderviş Mahallesi Mescid-i Şerifi’nde yevmi bir akçe vazife ile bundan akdem bin yüz yetmiş senesi Cemaziye’l-ahir’inde Ali mahlûlünden Yunus Halife’ye müteveffanın atik beratı mucibince tevcih olunub üzerinde iken imamet-i mezkûrun Anadolu Muhasebesi’nde kaydı yoğ iken bin yüz on tarihinde Ali bin Eyüb nam kimesneye berat verilip badehu mezbur Ali bin Eyüb mahlûlünden olmak üzere bin yüz yetmiş bir senesi Şevval’inin yirmi dokuzuncu günü tarihiyle cismi na malum olan Mustafa nam kimesneye tevcih ve berat verilmesi yolunda olmadığına binaen hilaf-ı vaki-i merkum Yunus Halife’nin ref’ine taarruz olunmaksızın mezbur Mustafa’nın muahher tarihiyle berat verilmesi Anadolu Muhasebesi’nde bade’d-derkenar ve sâdır olan ferman-ı âlişana imtisalen bi’l-fiil Reisü’l-küttâb Mehmed Emin Efendi dame mecduhunun in’am verilmesi için askeriden müceddeden merkum Yunus Halife’ye ibka ve Anadolu Muhasebesi’nde muahher tarihli berat eserinin mezbur Mustafa’nın kaydı ref’ ve terkin olunmak deyu muma ileyhın ilamı mucibince kaleminden ibka ve berat ve Anadolu Muhasebesi’ne ilmühaber kaimesi verilmek deyu bin yüz yetmiş bir senesi Zilhicce’sinin on birinci günü tarihli ferman-ı âlişanın sâdır olmağla ber-mucebi ferman-ı âli merkum Yunus Halife’ye ibka ve berat buyruldu.²⁷⁰⁷(Ağustos 1758)

Ankara’da Kulderviş Mahallesi’nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazifesiyle evkat-ı hamsede imam olan Yunus cihet-i mezkureyi kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Hafız Halil Halife’ye ferağat ve atik beratı dahi teslim etmeğın cihet-i mezkureye vazife-i mersumesiyle mezbur Hafız Halil Halife’ye tevcih ve yedine berat-ı şerif ita olunub üzerinde iken merkum Yunus hileye süluk ve ber-takribiyle ferağım

²⁷⁰⁶ H.D. 1063, s. 96

²⁷⁰⁷ H.D. 1063, s. 101

gayri vakidir deyu imamet-i mezkureyi tekrar üzerine berat etdirüb husus-ı mezkure sâdır olan ferman-ı âlişanıma imtisalen mahallinde vukuf-ı tâmmı olan bi-garaz-ı müsliminden istihbar olundukda merkum Yunus Halife imamet-i mezkureyi tarih-i ilamdan altı sene mukaddem kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden mezbur hafız Halil Halife'ye ferağat ve yedinde olan atik beratı dahi teslim edüb ferağ-ı mezkûrun vuku'u ve sıhhatine şahitleriz deyu cemaatden mukayyedü'l-esami mu'temedün aleyh dokuz nefer kimesneler ala tariki'ş-şahade haber verdiklerinden gayri bundan esbak ferağını huzur-ı şer'de bizzat kendüsü ikrar ve i'tiraf eylediğine müş'ir hüccet-i şer'iyye dahi olmağla cihet-i mezkûr merkum Yunus Halife'nin ref'inden mezbur hafız Halil Halife'ye kemakân ibka ve mukadder kılınmak babında Naibi Mevlana Hayrullah zide ilmuhu arz etmeğin arzı mucibince tevcih buyruldu.²⁷⁰⁸(Şehri Zilkade 1175/Mayıs 1762)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı hamsede müezzin olan Mustafa'ya tecdid.²⁷⁰⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1180/Ekim 1766)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Yunus'un Ali bin Ali mahlûlünden üzerinde olub kusuru yoğ iken aherden Hafız Halil nam anın hile ve desiseye süluk ve ferağından berat etdirüb gadr etmekle Naibi Şeyh Mehmed arzıyla kasr-ı yedi gayri vaki olduğundan ref'inden tekrar ibka olunub mutasarrıfı iken mezbur hafız Halil ber takrile tekrar berat etdirüb gadr etmekle ref'inden sahib-i evvel merkum Yunus'a Naibi Nefeszade Şerif Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹⁰(Şehri Şevval Sene 1183/Ocak 1770)

²⁷⁰⁸ H.D. 1057, s. 40

²⁷⁰⁹ H.D. 1057, s. 48

²⁷¹⁰ H.D. 1072, s. 94

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam olan Yunus nısfını Hafız Hacı Halil'e fariğ olub nısfı üzerinde kalmağla Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹¹ (Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1184/Haziran 1770)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde evkat-ı hamsede ba-muayyene müezzin olan Mustafa bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hüseyin'e Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹² (Şehri Zilhicce 1188/Şubat 1775)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde nısf imam olan Yunus'a tecdid.²⁷¹³ (Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile nısf imam olan Hafız Halil'e.²⁷¹⁴ (Şehri Rebiu'l-evvel 1189/Mayıs 1775)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile nısf imamete muvafık olan Yunus fevt mahlûlünden kebir oğlu İbrahim'e Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla.²⁷¹⁵ (Şehri Receb 1199/Mayıs 1785)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı hamsede ba-muayyene ile müezzin es-Seyyid Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁷¹⁶ (Şehri Ramazan 1214/Ocak 1800)

Ankara Kazası'nda Kulderviş Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde evkat-ı hamsede ba-muayyene müezzin olan Seyyid Mehmed ferağından lede'l-imtihan

²⁷¹¹ H.D. 1072, s. 95

²⁷¹² H.D. 1059, s. 28

²⁷¹³ H.D. 1065, s. 17

²⁷¹⁴ H.D. 1065, s. 17

²⁷¹⁵ H.D. 1060, s. 161

²⁷¹⁶ H.D. 531, s. 113

istihkakı numayan olan İbrahim bin Yunus'a Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹⁷(Şehri Rebiu evvel 1218/Haziran 1803)

Ankara Kazası'nda Kulderviş Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile nısıf imamet cihetine mutasarrıf olan Hafız Hacı Halil fevt mahlûlünden oğlu İbrahim bin Hafız Hacı Halil'e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹⁸(Şehri Zilhicce 1219/Mart 1805)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile nısıf imamet cihetine mutasarrıf olan İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Mehmed Nezir bin İbrahim Naibi Seyyid Ahmed Ataullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁷¹⁹(Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mesicidde ba-muayyene evkaf-ı hamsede müezzin olan İbrahim bin Yunus fevt mahlûlünden oğlu Ali bin İbrahim'e Naibi Seyyid Ahmed Ataullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁷²⁰(Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

Ankara'da Kulderviş Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile nısıf hisse imamet cihetine mutasarrıf olan İbrahim bin Yunus bila veled fevt mahlûlünden nısf-ı aherine mutasarrıf Mehmed Nezir bin İbrahim'e Naibi Hüseyin Hıfzı arzıyla tevcih buyruldu.²⁷²¹(Şehri Şaban 1234/Mayıs 1819)

2.2.53.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilki 1103/1692, sonuncusu Şaban 1234/Mayıs 1819 tarihli olmak üzere toplam yirmi yedi kayıt bulunmaktadır. Kayıtların on yedisi imam, sekizi müezzin

²⁷¹⁷ H.D. 532, s. 158

²⁷¹⁸ H.D. 532, s. 160

²⁷¹⁹ H.D. 534, s. 126

²⁷²⁰ H.D. 534, s. 126

²⁷²¹ H.D. 534, s. 133

ve ikisi de kayyım atamasıyla ilgilidir. Eski adı Kul Derviş olan mescit Ankara hükümet merkezi olduktan ve imar faaliyeti başladıktan sonra Kurtuluş ismini almıştır.²⁷²² Hacettepe Mahallesi'nde yer alan mescit Hacettepe Üniversitesi yapılırken yıkılmış olup günümüzde yerinde rektörlük binası bulunmaktadır.²⁷²³

2.2.54.KUREYŞ MAHALLESİ (YUKARI MESCİD) MESCİDİ

2.2.54.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kureyş Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede nim akçe ile imam Hasan fevt yerine oğlu Mehmed inayet.²⁷²⁴(Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescidin evkat-ı selase müezzin İbrahim fevt Mustafa'ya inayet.²⁷²⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir 1105/Ocak 1694)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Yukarı Mescid'de imam Mehmed üzerinden Hüseyin almağla ref'inden inayet.²⁷²⁶(Gurre-i Cemaziye'l-evvel 1117/Ağustos 1705)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Yukarı Mescid'de müezzin Mustafa'ya müceddeden berat inayet.²⁷²⁷(Gurre-i Cemaziye'l-evvel 1117/Ağustos 1705)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Yukarı Mescid'de imam olan Mehmed ref'inden ba-arzı kadı Hüseyin'e inayet.²⁷²⁸(Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1123/Şubat 1711)

²⁷²² Konyalı, Ankara Camileri s. 67

²⁷²³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 301

²⁷²⁴ H.D. 1138, s. 5

²⁷²⁵ H.D. 1138, s. 11

²⁷²⁶ H.D. 1067, s. 169

²⁷²⁷ H.D. 1067, s. 169

²⁷²⁸ H.D. 1067, s. 172

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Yukarı Mescid'de imam Mehmed'in üzerinden Hüseyin almağla merkuma ibka.²⁷²⁹(Fi Gurre-i Receb 1123/Ağustos 1711)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde kurbunda Yukarı Mahalle Mescidi'nde kayyım olmayub ber-vech-i hasbi Mustafa bin Hasan'a inayet.²⁷³⁰(Şaban 1139/Mart 1727)

Ankara'da Kureyş Mahallesi Mescidi'nde evkat-ı selasede nim akçe ile babası Mustafa mahlûlünden diğer Mustafa ref'inden müezzîn olan Ahmed beratı mucibince tecdid.²⁷³¹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde Yukarı Mescid'de nim akçe ile imam olan Hasan ibni Mehmed diyar-ı ahire gidüb hayat ve memat nâ malum ref'inden muhtar-ı cemaat Ahmed ibni Mehmed'e Kadısı Sunullah Efendi arzıyla inayet.²⁷³² (Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin yevmi bir akçe ile imam Hasan Halife'nin babası cihet-i mezbure kusuru yoğiken aherden Ahmed alıb gadr etmekle reflerinden merkum Hasan'a ibka Naibi Abdulfettah arzıyla.²⁷³³ (Safer 1157/Mart 1744)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde vaki mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede babası Mehmed mahlûlünden imam Hasan kasr-ı yedinden Mehmed Said Halife'ye Naibi Mustafa Efendi'nin arzı imam İsanın beratı mucibince buyruldu.²⁷³⁴ (Ramazan 1158/Eylül 1745)

²⁷²⁹ H.D. 1067, s. 172

²⁷³⁰ H.D. 1143, s. 82

²⁷³¹ H.D. 1068, s. 131

²⁷³² H.D. 1068, s. 154

²⁷³³ H.D. 1061, s. 111

²⁷³⁴ H.D. 1061, s. 114

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde vaki mescidin bir akçe ile evkat-ı selase imamı olan Mehmed Said fevt kebir oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁷³⁵(Şehri Muharrem Sene 1166/Kasım 1752)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescidinde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Mehmed bin Mahmud Halife'ye ferağından Naibi Mehmed Nazım arzıyla tevcih.²⁷³⁶(Şehri Şevval 1172/Mayıs 1759)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bin Mahmud bila veled fevt mahlûlünden Molla Salih bin Hasan'a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁷³⁷(Şehri Safer 1185/Mayıs 1771)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescidinde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Salih'e.²⁷³⁸(Şehri Receb 1189/Ağustos 1775)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Salih fevt mahlûlünden Ali bin Hüseyin'e ba-berat tevcih.²⁷³⁹(Şehri Şevval 1202/Temmuz 1788)

Ankara'da Kureyş Mahallesi'nde mescidinde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Ali bin Hüseyin fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁷⁴⁰(Şehri Cemaziye'l-evvel 1207/Aralık 1792)

²⁷³⁵ H.D. 1061, s. 131

²⁷³⁶ H.D. 1063, s. 105

²⁷³⁷ H.D. 1058, s. 10

²⁷³⁸ H.D. 1065, s. 18

²⁷³⁹ H.D. 1060, s. 166

²⁷⁴⁰ H.D. 530, s. 187

Ankara’da Kureyş Mahallesi’nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Seyyid Mehmed bin Ali fevt mahlûlünden Hasan bin Mehmed’e ba-berat vaki ise tevcih buyruldu.²⁷⁴¹(Şehri Şaban 1207/Mart 1793)

Ankara’da Kureyş Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin olan Hasan Mehmed ferağından Osman bin Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.²⁷⁴²(Şehri Şaban 1208/Mart 1794)

Ankara’da Kureyş Mahallesi’nde mescidinde bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed fevt mahlûlünden lede’l-imtihan es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Mahmud’a Naibi Kilizmanizade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁴³(Şehri Cemaziye’l-evvel 1218/Ağustos 1803)

Ankara’da Kureyş Mahallesi’nde mescidde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Mahmud fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid diğer Mehmed bin Seyyid Mehmed’e ba-berat tevcih buyruldu.²⁷⁴⁴(Şehri Şaban 1222/Ekim 1807)

Ankara Kazası’nda Kureyş Mahallesi’nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan es-Seyyid diğer Mehmed bin es-Seyyid Mehmed mutasarrıf olduğu imamet-i mezkûreyi ferağından Mustafa bin Hüseyin’e yedinde olan atik beratı mahallinde huzur-ı şer’de teslim birle merkuma ferağat ve kasr-ı yed etmekle Naibi Celalzade İsmail arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁷⁴⁵(Rebiu’l-ahir 1242/Kasım 1826)

²⁷⁴¹ H.D. 530, s. 187

²⁷⁴² H.D. 530, s. 189

²⁷⁴³ H.D. 532, s. 158

²⁷⁴⁴ H.D. 532, s. 165

²⁷⁴⁵ H.D. 535, s. 95

2.2.54.2.DEĞERLENDİRME

Eserle alakalı onu müezzin, on biri imam ve biri de kayyım atamasıyla ilgili olmak üzere toplam yirmi iki kayıt bulunmaktadır. Kayıtların ilk tarihi Ramazan 1104/Mayıs 1693, son tarihi Rebiu'l-ahir 1242/Kasım 1826 dir. İsmetpaşa civarında bulunan mescit ve meşrutası 1939 yılında 1150 TL'ye satılmıştır.²⁷⁴⁶

2.2.55.KUYUMCİYAN SUKU MESCİDİ

2.2.55.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Mahmud Paşayı Veli Evkafı'ndan Kuyumcular Sükû Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda iki akçe ile müezzin Hacı Halil fevtinden Ahmed'e inayet.²⁷⁴⁷ (1140/1727)

Ankara'da Mahmud Paşayı Veli Evkafı'ndan Kuyumcular Sükû Mescidi'nde vakt-i zuhur ve asrda iki akçe ile müezzin Hacı Çelebi fevtinden Ahmed'e inayet.²⁷⁴⁸(Receb 1140/Şubat 1728)

Ankara'da Kuyumciyan Sükû'nda mescid-i şerifde Mahmud Paşayı Veli Vakfı'ndan vakt-i zuhur ve asrda iki akçe ile müezzin olan Ahmed ve kasr-ı yedinden Mehmed'e Naibi Ahmed arzıyla inayet.²⁷⁴⁹(Zilhicce 1141/Haziran 1729)

İstanbul'da merhum Mahmud Paşayı Veli Evkafı mülhakatından Ankara'da Kuyumcular Sükû'nda mescidde iki akçe ile imam-ı sani es-Seyyid Abdullah fevt sulbi oğlu es-Seyyid Mustafa'ya Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁷⁵⁰ (Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

²⁷⁴⁶ Altındağ'ın Manevi Coğrafyası, s. 197

²⁷⁴⁷ H.D. 1143, s. 86

²⁷⁴⁸ H.D. 1143, s. 86

²⁷⁴⁹ H.D. 1144, s. 17

²⁷⁵⁰ H.D. 1068, s. 133

Ankara'da Mahmud Paşayı Veli Evkafı'ndan almak üzere Kuyumciyan Sükû'nda mescidde bir akçe ile Ahmed ferağından müezzin olan Mehmed'e tecdid.²⁷⁵¹(Şehri Muharrem 1145/Haziran 1732)

Ankara'da Kuyumciyan Sükû'nda Mahmud Paşayı Veli Vakfı'ndan almak üzere mescid-i şerifin yevmi iki akçe ile cihet-i müezzinliği Mehmed bin Receb mahlûlünden sulbi kebir oğlu Ahmed'e Naibi es-Seyyid Ahmed arzıyla buyruldu.²⁷⁵²(Saferü'l-hayr Sene 1156/Mart 1743)

Ankara'da Kuyumcular Sükû'ndavaki merhum Mahmud Paşayı Veli Vakfı'ndan mescidde iki akçe ile imam-ı sani Seyyid Mustafa bin Abdullah kasr-ı yedinden Hacı Ahmed bin Niyazi Halife'ye Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²⁷⁵³ (Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1163/Nisan 1750)

Ankara'da Kuyumcular Sükû'nda kâin Mahmud Paşayı Veli Evkafı mülhakatından mescidde iki akçe ile imam-ı sâni el-Hac Ahmed bin Niyazi fevt olmağla Ali Halife'ye Naibi Mehmed Hamdi arzıyla buyruldu.²⁷⁵⁴(Şehri Cemaziye'l-ahire Sene 1166/Nisan 1753)

Ankara'da Mahmud Paşa Evkafı'ndan iki akçe ile Kuyumciyan Sükû'nda mescidin babası Mehmed mahlûlünden zuhur ve asr müezzini Ahmed'e tecdid.²⁷⁵⁵(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

²⁷⁵¹ H.D. 1068, s. 136

²⁷⁵² H.D. 1061, s. 109

²⁷⁵³ H.D. 1061, s. 126

²⁷⁵⁴ H.D. 1061, s. 131

²⁷⁵⁵ H.D. 1063, s. 80

Ankara'da Mahmud Paşa Veli Vakfı'ndan almak üzere Kuyumciyan Sükû'nda vaki mescid-i şerifde vakt-i zuhur ve asrda iki akçe ile müezzin olan Ahmed Halife'ye ba-berat-ı atik tecdid.²⁷⁵⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760)

2.2.55.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı yedisi müezzin, üçü imam-ı sani atamasıyla ilgili toplam on kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt 1140/1727, son kayıt Cemaziye'l-evvel 1174/Aralık 1760 tarihlidir. Günümüzde de aynı isimle anılan yerde olması muhtemel Kuyumcular Çarşısı ve mescit günümüzde mevcut değildir.

2.2.56.KÜÇÜK MESCİD

2.2.56.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde kâin mescidinde bir akçe ile evkat-ı selase müezzini olan Hacı Ahmed bin Abdurrahman ferağından mutasarrıf olan İbrahim bin Mehmed'e tecdid.²⁷⁵⁷(Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile müezzin İbrahim fevt sulbi oğlu Hüseyin Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁷⁵⁸ (Şehri Zilhicce 1143/Haziran 1731)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde vaki Mescid-i Kebir ve Mescid-i Sağır ismiyle müsemma iki adet mescid olup Mescid-i Sağır'da yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed bundan akdem rızasıyla Hafız Mehmed Halife'ye kasr-ı yedinden etmekle tevcih ricasına bundan akdem kaza-i mezbur Naibi Mustafa Efendi arz eyledikde mescid-i mezburlarda olan imamet beratlarında Mescid-i Kebir ve Sağır kaydı olmadığına binaen mescid-i kebirde imam iken bin yüz kırk yedi tarihinde vefat eden

²⁷⁵⁶ H.D. 1063, s. 110

²⁷⁵⁷ H.D. 1068, s. 132

²⁷⁵⁸ H.D. 1068, s. 133

diğer Ahmed Mescid-i Sağırde imam olan Ahmed Halife müteveffayı merhum diğer Ahmed'in mahlûlünden berat ettiren İsmail bin Ebubekir'in kaydı derkenar ve salifüzzikr Mescid-i Sağır imameti Ahmed kasr-ı yedinden ve İsmail ref'inden mezbur Mehmed Halife'ye tevcih olunub merhum İsmail'e gadr olmağın Mescid-i Kebir imameti merhum İsmail'in kasr-ı yedinden ber-muceb-i arz Seyyid Hacı Ali'ye tevcih ve başka berat verilip Mescid-i Sağır imameti dahi bundan akdem arz olduğu minval üzere Ahmed'in kasr-ı yedinden mezbur Hafız Mehmed'e tevcih ve kema filevvel mukarrer kılınmak üzere Naibi Mehmed Aziz Efendi arz etmekle ber-muceb-i arz mescid-i sağırin evkat-ı selasede imameti buyruldu.²⁷⁵⁹(Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Sağır'de nim akçe ile evkat-ı selasede imam Hafız Mehmed tecdid.²⁷⁶⁰(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescid-i şerifde nim akçe ile müezzin Hüseyin'e tecdid buyruldu.²⁷⁶¹(Şehri Şevval 1168/Temmuz 1755)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Sağır demekle maruf mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Hafız Mehmed Halife berat-ı atik mucibince tecdid buyruldu.²⁷⁶² (Receb 1172/Şubat 1759)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile müezzin olan Hüseyin'e tecdid buyruldu.²⁷⁶³(Şehri Zilhicce 1181/Nisan 1768)

²⁷⁵⁹ H.D. 1061, s. 128

²⁷⁶⁰ H.D. 1063, s. 83

²⁷⁶¹ H.D. 1063, s. 83

²⁷⁶² H.D. 1063, s. 104

²⁷⁶³ H.D. 1057, s. 49

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde kâin Küçük Mescid’de ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Hafız Mehmed bin Receb bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Ebubekir bin Seyyid Ali’ye Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁶⁴ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde kâin Küçük Mescid demekle maruf mescidinde ba-muayyene imam olan Seyyid Ebubekir bin Seyyid Ali’nin beratı tecdid.²⁷⁶⁵ (Şehri Receb 1189/Ağustos 1775)

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde Küçük Mescid demekle marûf mescidde ba-muayyene imam olan es-Seyyid Ebubekir bin es-Seyyid Ali fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ebubekir’e Naibi Hafızade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁶⁶ (Şehri Cemaziye’l-evvel 1211/Kasım 1796)

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde vaki Küçük Mescid demekle maruf mescid-i şerifde ba-muayyene ile imam olan Osman bin es-Seyyid Ebubekir fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Osman’a ba-berat tevcih buyruldu.²⁷⁶⁷ (Şehri Cemaziye’l-ahir 1222/Ağustos 1807)

2.2.56.2.DEĞERLENDİRME

Belkıs Mahallesi’nde bulunan mescitle alakalı on bir kayıt bulunmaktadır. Yedisi imam, dördü müezzin atamasıyla ilgili olan kayıtlarda ilk tarih Şevval 1142/Nisan 1730, son tarih Cemaziye’l-ahir 1222/Ağustos 1807 dir. Mescit günümüze ulaşamamıştır. Mahallede yer alan ve halk arasında “Belkıs Sütunu” olarak anılan

²⁷⁶⁴ H.D. 1059, s. 21

²⁷⁶⁵ H.D. 1065, s. 18

²⁷⁶⁶ H.D. 531, s. 110

²⁷⁶⁷ H.D. 532, s. 165

“Julian Sütunu”na atfen ²⁷⁶⁸ Belkıs Mahallesi olarak bilinen mahallede, biri Küçük Mescit, diğeri Büyük Mescit olmak üzere iki mescit bulunmaktadır.

2.2.57.MESCİD-İ KEBİR

2.2.57.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Belkıs Hatun Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Mehmed fevtinden oğlu Mustafa’ya inayet.²⁷⁶⁹(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde mescidinde bir akçe ile imam Seyyid Ahmed fevt Hasan’a inayet.²⁷⁷⁰(Fi Gurre-i Saferü’l-hayr 1121/Nisan 1709)

Ankara’da Belkıs Mahallesi Mescidi’nde bir akçe ile imam Hasan beratın zayi’ etmekle inayet.²⁷⁷¹(Fi Gurre Receb 1122/Ağustos 1710)

Ankara’da Belkıs Mahallesi Mescidi’nde müezzin Mustafa ferağından Ali’ye inayet.²⁷⁷²(Fi Gurre-i Zilhicce 1122/Ocak 1711)

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin Hacı Ali fevtinden Abdullaha Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet.²⁷⁷³(Zilhicce 1139/Temmuz 1727)

Ankara’da Belkıs Mahallesi Mescidi’nde nim akçe ile müezzin Abdullah fevtinden oğlu Ahmed’e ba-arzı Naibi inayet.²⁷⁷⁴(Şehri Cemaziye'l-ula 1140/Aralık 1727)

²⁷⁶⁸ Erman Tamur, “Ankara’da Mahal İsimlerine Yansıyan Tarih – I”, **Kebikeç Dergisi**, S. 29, 2010, s. 68

²⁷⁶⁹ H.D. 1067, s. 168

²⁷⁷⁰ H.D. 1067, s. 171

²⁷⁷¹ H.D. 1067, s. 172

²⁷⁷² H.D. 1067, s. 172

²⁷⁷³ H.D. 1143, s. 82

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam Ali Halife ferağından Ahmed Halife'ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.²⁷⁷⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1145/Eylül 1732)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede imam Ahmed fevt İsmail Halife ibni Ebubekir'e Naibi Abdulkерim arzıyla buyruldu.²⁷⁷⁶(Şehri Şaban 1147/Aralık 1734)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin olan Ahmed Halife babası Abdullah mahlûlünden mutasarrıf olub beratı mucibince tecdid buyruldu.²⁷⁷⁷(Şehri Şevval 1154/Aralık 1741)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde vaki mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Ahmed bin Mahmud kasr-ı yedinden Hafız Mehmed bin Receb Halife'ye tevcih rızasıyla Naibi Mustafa Efendi arzetmekle ve beratlarında yevmi bir akçe ile Ahmed mahlûlünden İsmail üzerinde mukayyed bulunmağın İsmail ref'inden deyu mezbure tevcih buyruldu. (Şehri Receb 1160/Temmuz 1747)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Kebir ve Mescid-i Sağır ismiyle müsemma iki adet mescid olub Mescid-i Kebir'de yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede imam olan İsmail bin Ebubekir Ahmed mahlûlünden mutasarrıf iken kasr-ı yedinden Seyyid Hacı Ali Halife'ye tevcih olunmak ricasına Naibi Mehmed Aziz Efendi arzetmekle arzı mucibince tevcih buyruldu. (Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Kebir'de bir akçe ile evkat-ı selase imamı Seyyid Hacı Ali'ye tecdid.²⁷⁷⁸(Şehri Rebiu'l-ahir 1168/Ocak 1755)

²⁷⁷⁴ H.D. 1143, s. 84

²⁷⁷⁵ H.D. 1068, s. 137

²⁷⁷⁶ H.D. 1068, s. 141

²⁷⁷⁷ H.D. 1068, s. 153

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde nim akçe ile evkat-ı selase müezzini Ahmed beratı tecdid buyruldu.²⁷⁷⁹(Şehri Recebü'l-ferd 1169/Nisan 1756)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı hamsede nim akçe ile müezzin olan Ahmed Halife'ye berat tecdid.²⁷⁸⁰(Şehri Cemaziye'l-evvel 1171/Ocak 1758)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Kebir'de bir akçe ile evkat-ı selasede imam Seyyid Hacı Ali Halife'ye tecdid.²⁷⁸¹(Şehri Şaban 1171/Nisan 1758)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescid-i şerifde evkat-ı selasede müezzin olan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Mehmed'e Naibi Süleyman arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁸²(Şehri Rebiu'l-evvel 1182/Temmuz 1768)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde Mescid-i Kebir'de yevmi bir akçe ile evkat-ı selase imam olan Seyyid Hacı Ali ferağından kebir oğlu Seyyid Mehmed'e Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁸³(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed'e tecdid.²⁷⁸⁴(Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1188/Haziran 1774)

Ankara'da Belkıs Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed bila veled fevt mahlûlünden Abdullah bin Hüseyin'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁸⁵(Şehri Zilkade 1197/Eylül 1783)

²⁷⁷⁸ H.D. 1063, s. 79

²⁷⁷⁹ H.D. 1063, s. 88

²⁷⁸⁰ H.D. 1063, s. 97

²⁷⁸¹ H.D. 1063, s. 97

²⁷⁸² H.D. 1057, s. 50

²⁷⁸³ H.D. 1059, s. 27

²⁷⁸⁴ H.D. 1065, s. 15

Ankara’da Belkıs Mahallesi’nde Mescid-i Kebir’de yevmi bir akçe ile evkat-ı selâsede imam olan es-Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ali’ye Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²⁷⁸⁶(Şehri Muharrem 1211/Temmuz 1796)

2.2.57.2.DEĞERLENDİRME

Belkıs Mahallesi’nde bulunan diğer bir mescitte Mescid-i Kebir’dir. Mescitle alakalı toplam on dokuz kayıttan onu imam, dokuzu müezzin atamasıyla ilgilidir. İlk kayıt Şaban 1116/Kasım 1707, son kayıt Muharrem 1211/Temmuz 1796 tarihlidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.58.MURURİ (MAHALLESİ) MESCİDİ

2.2.58.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da MururiMescidi’nde bir akçe ile imam Mehmed fevt oğlu Ahmed’e Naibi Ahmed arzıyla.²⁷⁸⁷ (1104/1692)

Ankara’da Mururi Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede nim akçe ile imam Seyyidi fevt Hacı Ahmed’e inayet.²⁷⁸⁸(Rebiu’l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara’da Mururi Mescidi’nde nukud-ı mevkufesine hasbi müteveli ve nazır Seyyidi fevt Hacı Ahmed’e inayet.²⁷⁸⁹(Rebiu’l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara’da Mururi Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzin Mehmed fevt Mustafa’ya inayet.²⁷⁹⁰(Rebiu’l-sani 1108/Ekim 1696)

²⁷⁸⁵ H.D. 1071, s. 67

²⁷⁸⁶ H.D. 531, s. 110

²⁷⁸⁷ H.D. 1138, s. 10

²⁷⁸⁸ H.D. 1140, s. 56

²⁷⁸⁹ H.D. 1140, s. 56

²⁷⁹⁰ H.D. 1140, s. 56

Ankara’da Mururi Mahallesi Mescidi’nde evkat-ı selasede nim akçe ile müezzın olan Halil on beş seneden beru diyar-ı aceme gidib hizmeti hali ve muattal kalmağla ref’inden Hüseyin ibni Mustafa’ya Naibi Sunullah Efendi arzıyla inayet.²⁷⁹¹(Şehri Zilhicce 1150/Mart 1738)

Ankara’da Mururi Mahallesi Mescidi’nde babası Hacı Ahmed mahlûlünden nim akçe ile evkat-ı selasede imam Mustafa’ya tecdid buyruldu.²⁷⁹²(Şehri Cemaziye’l-evvel 1151/Ağustos 1738)

Ankara’da Mururi Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede Ahmed kasr-ı yedinden bila berat müezzın olan Seyyid Ahmed Halife cemaatinin muhtarı olub edayı hizmet üzere iken ecanibden Hüseyin ibni Mustafa hilaf-ı inha bir tarikle Halil ref’inden olmak üzere cihet-i mezkureyi kendi üzerine berat etdirüb külli gadr eylediğini cemaati meclis-i şer’de haber vermeleriyle merkum Hüseyin ibni Mustafa’nın ref’inden mezbur es-Seyyid Ahmed Halife’ye Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²⁷⁹³(Şehri Rebiu’l-ahir 1153/Haziran 1740)

Ankara’da Mururi Mahallesi’nde mescidde nim akçe ile Halil ref’inden sâbıkan müezzın olan Hüseyin Halife ibni Mustafa’nın hizmetinde kusuru ve azli mucib-i hali yoğ iken ecanibden Seyyid Ahmed üzerine berat etdirmekle ref’inden sahib-i evvel mezbur Hüseyin’e ibka ricasına Naibi Abdurrahman arz etmeğın derun-ı arzda zikir olunan cihet Hüseyin Halife sahib-i evveli olduğı askeri ruznamçesinde mastur olan kaydı atikde zahir ve mezburun yedinde olan arz mucibince müstehak olduğı bi’l-fiil Anadolu Kazaskeri olan Mevlana Abdullah Efendi ilam etmekle ilamları mucibince

²⁷⁹¹ H.D. 1068, s. 154

²⁷⁹² H.D. 1068, s. 145

²⁷⁹³ H.D. 1068, s. 149

kaleminden tevcih olunmak 1 Cemaziye'l-ahir 1154 tarihli müverrah sâdır olan ferman-ı âli mucibince buyruldu.²⁷⁹⁴ (Ağustos 1741)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde vakia mescid-i şerifde yevmi nim akçe vazife ile evkat-ı selase imamı Mustafa bin Ahmed fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Ahmed Halife'ye babasın beratı mucibince buyruldu.²⁷⁹⁵(Gurre-i Muharrem 1155/Mart 1742)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifin kayyımı olmayıb Seyyid Ahmed'e hasbi Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.²⁷⁹⁶ (Cemaziye'l-ahir Sene 1155/Ağustos 1742)

Ankara'da Mururi Mahallesi Mescidi'nde bila berat kurra olan Mustafa fevt bir akçe ile Şeyh Abdullah Halife'ye vaki ise deyu inayet.²⁷⁹⁷ (Şehri Cemaziye'l-ula 1160/Mayıs 1747)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidin nim akçe ile müezzini Hüseyin bin Mustafa fevt kebir oğlu Abdullah'a Naibi Mehmed arzıyla buyruldu.²⁷⁹⁸ (Şehri Cemaziye'l-ula 1164/Mart 1751)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde vaki mescidde üç vakit namaz kılınıb evkat-ı zuhur ve asra dahi imam lazım olduğu ecilden ber-vech-i hasbi Osman bin el-Hac Halil'e müceddeden Naibi Mustafa arzıyla buyruldu.²⁷⁹⁹(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

²⁷⁹⁴ H.D. 1068, s. 151

²⁷⁹⁵ H.D. 1061, s. 107

²⁷⁹⁶ H.D. 1061, s. 108

²⁷⁹⁷ H.D. 1061, s. 120

²⁷⁹⁸ H.D. 1061, s. 128

²⁷⁹⁹ H.D. 1061, s. 130

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde vaki mescidin nim akçe ile müezzini Abdullah bin Hüseyin kasr-ı yedinden Seyyid Ahmed bin Hacı Mehmed'e Naibi Hacı Mustafa arzıyla buyruldu.²⁸⁰⁰(Şehri Cemaziye'l-ula Sene 1165/Mart 1752)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde vaki mescidde evkat-ı selasede babası Mustafa mahlûlünden nim akçe ile imam olan Ahmed kasr-ı yedinden Seyyid Hüseyin bin Seyyid Osman'a ba-berat buyruldu.²⁸⁰¹(Şehri Zilhicce 1165/Ekim 1752)

Ankara'da Mururi Mahallesi Mescidi'nde müezzin Seyyid Ahmed'e tecdid.²⁸⁰²(Şehri Cemaziye'l-evvel 1168/Şubat 1755)

Ankara'da Mururi Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selase imamı Seyyid Hüseyin Halife'ye tecdid.²⁸⁰³(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara'da Mururi Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile müezzin Abdullah ferağından mutasarrıf Seyyid Ahmed'e tecdid.²⁸⁰⁴(Şehri Zilkade 1168/Ağustos 1755)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Seyyid Ahmed bin Hacı Mehmed'e tecdid.²⁸⁰⁵(Şehri Muharrem 1181/Mayıs 1767)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Hüseyin bin Seyyid Osman fevt mahlûlünden oğlu Seyyid

²⁸⁰⁰ H.D. 1061, s. 130

²⁸⁰¹ H.D. 1061, s. 131

²⁸⁰² H.D. 1063, s. 79

²⁸⁰³ H.D. 1063, s. 80

²⁸⁰⁴ H.D. 1063, s. 83

²⁸⁰⁵ H.D. 1057, s. 48

Mehmed Sadık'a Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁰⁶(Şehri Cemaziye'l-evvel 1186/Temmuz 1772)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidinde yevmi nim akçe vazife ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Mehmed Sadık ferağından Mehmed bin el-Hac İbrahim Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁰⁷(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1191/Haziran 1777)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile müezzin olan Seyyid Ahmed bin Hacı Mehmed'e tecdid.²⁸⁰⁸(Şehri Şaban 1191/Eylül 1777)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidinde nim akçe ile müezzin Seyyid Ahmed bin Hacı Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Şahabeddin Halife'ye babası beratı mucibince tevcih.²⁸⁰⁹(Şehri Safer 1192/Mart 1778)

Ankara'da Mururi Mahallesi'nde mescidde yevmi nim akçe ile evkat-ı selâsedde imam olan Mehmed bin Hacı İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Şehabeddin Mehmed'e Naibi Hafidzade Mehmed Sadık arzıyla tevcih buyruldu.²⁸¹⁰(Şehri Zilhicce 1211/Mayıs 1797)

Ankara'da Mururi Mahallesi sükkanından Seyyid Mehmed ve Seyyid Salih ve Seyyid Abdullah nam karındaşlar meclis-i şer'e gelüb her biri takrir-i kelim ederler ki mahalle-i mezburede vaki mescid-i şerifde yevmi nim akçe ile evkat-ı selasede imam olan babamız Şehabeddin bin Mehmed bundan akdem vefat imamet-i mezküreyi hayatından hüsn- i rızasıyla hazır-ı bi'l-meclis olan ulemadan dersiam

²⁸⁰⁶ H.D. 1059, s. 21

²⁸⁰⁷ H.D. 1071, s. 48

²⁸⁰⁸ H.D. 1065, s. 19

²⁸⁰⁹ H.D. 1071, s. 49

²⁸¹⁰ H.D. 531, s. 111

Mehmed Efendi bin Cafer'e ferağ ve kasr-ı yed ve yedinde olan beratının teslim edüb mumaileyh dahi hizmet-i lazimesini eda üzere olub lakin imamet-i mezküreyi kendüye tevcih ettürmeyib halen babamız müteveffa-yı mezbur üzerinde olduğundan bizlerin dahi iktidarlarımız olmadıklarından babalarımız müteveffanın beratını verüb hizmet-i mezküreden keff-i yed etmeleriyle merhum Mehmed bin Cafer'e mezburun mahlûlünden ve oğullarının keff-i yedlerinden kaza-i mezbur Naibi Seyyid Mehmed arzıyla merhum Mehmed ibni Cafer'e tevcih buyruldu.²⁸¹¹ (Şehri Rebiu'l-evvel 1240/Ekim 1824)

2.2.58.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki 1104/1692, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1240/Ekim 1824 tarihli olmak üzere toplam yirmi altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan on ikisi imam, onu müezzin ve birer tanesi de müteveli, nazır, kayyım ve kurra atamasıyla ilgilidir.

İnönü Mahallesi Evkadını Sokağı'nda olan mescit eve çevrilmiştir.²⁸¹²

2.2.59.MÜJDECİ HACI HÜSEYİN MESCİDİ

2.2.59.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Kızılbaş Mahallesi'nde Müjdecî el-Hac Hüseyin bina eylediği mescidde hasbi kayyım olan Molla Ali fevt diğer Molla Ali'ye Naibi Ahmed arzıyla inayet.²⁸¹³(Şehri Muharrem 1146/Haziran 1733)

Ankara Kızılbaş Mahallesi'nde Müjdecî Mescidi demekle maruf mescid-i şerifin yevmi nim akçe ile evkat-ı selase müezzini Hacı İbrahim fevt Abdullah'a Naibi Abdulfettah arzıyla berat.²⁸¹⁴ (1156/1743)

²⁸¹¹ H.D. 535, s. 98

²⁸¹² Konyalı, Ankara Camileri s. 76

²⁸¹³ H.D. 1068, s. 138

Ankara'da Kızılıbey Mahallesi'nde Müjdecî Hacı Hüseyin Mescidi'nde hasbî kayyım Ali fevt vaki ise deyu İbrahim'e inayet buyruldu.²⁸¹⁵(Şehri Cemaziye'l-ahir Sene 1163/Mayıs 1750)

Ankara'da Kızıl Bey Mahallesi'nde Müjdecî Hacı Hüseyin Mescidi'nde hasbî kayyım İbrahim fevt Mustafa'ya ba-berat buyruldu.²⁸¹⁶(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1167/Aralık 1753)

2.2.59.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Muharrem 1146/Haziran 1733, sonuncusu Rebiu'l-evvel 1167/Aralık 1753 tarihli olmak üzere toplam dört kayıt bulunmaktadır. Kayıtların üçü kayyım, biri de müezzin atamasıyla ilgilidir.

Hacı kaflesi ile sürrenin (Hac vesilesiyle Mekke-Medine'ye gönderilen hediyeler) Hicaz'a gidiş-dönüşünün güvenli bir şekilde gerçekleştirildiğini padişaha bildirmekle görevli Peykân-ı Hassa görevlisi müjdecî olarak adlandırılmaktadır.²⁸¹⁷ Belgelerde Ankara, Bolu, Kırşehir ve tevabii (civar) kazalara gelen hacıların haberlerini getirmek için müjdecî olarak atanan Abdullah veled-i Hüseyin²⁸¹⁸ olarak geçen şahsın babası Hüseyin bu mescidi yaptıran şahıs olabilir.

²⁸¹⁴ H.D. 1061, s. 110

²⁸¹⁵ H.D. 1061, s. 126

²⁸¹⁶ H.D. 1061, s. 132

²⁸¹⁷ Zeynel Özlü, "Osmanlılarda Haberleşme ve Tören Ocağı: Peykân-ı Hassa", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Arştırma Dergisi**, sy. 65, 2013, s. 151

²⁸¹⁸ Özlü, Osmanlılarda Haberleşme ve Tören Ocağı, s. 149

2.2.60.ORTA MESCİD

2.2.60.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Orta Mescid demekle arif mescidde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Hüseyin fevt Mehmed Halife ibni Hüseyin’e Naibi el-Hac Mustafa arzıyla buyruldu.²⁸¹⁹(Şehri Zilhicce 1147/Nisan 1735)

Ankara mahallatından Bostani Mahallesi’nde Orta Mescidi’nde bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin olan Mehmed ibni Hüseyin fevtinden mutasarrıf olub üzerinde olmağla ferağından Molla Ahmed ibni İbrahim’e berat-ı fariğ buyruldu.²⁸²⁰(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Orta mescid demekle arif mescidde bir akçe ile ferraş olan Ali bin İbrahim bî-berat olmağla Naibi Abdurrahman arzıyla buyruldu.²⁸²¹(Şehri Zilhicce 1153/Şubat 1741)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Orta Mescid’in mihrab ve çerağa ve rekabesine mevkufe nukudun mütevellisi olmayub deyu hasbi Seyyid Ahmed bin Mustafa’ya Naibi arzıyla buyruldu.²⁸²²(Şehri Receb 1168/Nisan 1755)

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde Orta Mescidi’nde evkat-ı selase müezzin olan Ahmed bin İbrahim’e tecdid.²⁸²³(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara'da Bostani Mahallesi’nde Orta Mescidi’nde evkat-ı selasede yevmi bir akçe ile müezzin olan Ahmed bin İbrahim ferağından oğlu İbrahime ba-berat tevcih buyruldu.²⁸²⁴(Şehri Receb 1195/Haziran 1781)

²⁸¹⁹ H.D. 1068, s. 142

²⁸²⁰ H.D. 1068, s. 149

²⁸²¹ H.D. 1068, s. 150

²⁸²² H.D. 1063, s. 80

²⁸²³ H.D. 1063, s. 81

Ankara’da Bostani Mahallesi’nde vaki Orta Mescid-i Şerif’de evkat-ı selasede yevmi bir akçe vazife ile müezzin olan İbrahim fevt mahlûlünden karındaşı Mehmed’e bila veled fevti vaki ise ba-berat-ı atik tevcih buyruldu.²⁸²⁵(Şehri Şaban 1215/Aralık 1800)

2.2.60.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı beşi müezzin, birer tanesi de ferraş ve mütevellî atamasını içeren toplam yedi kayıt bulunmaktadır. Mütevellî ataması mescidin mihrap, çerağ ve rakabesine mevkufe nukud içindir. Kayıtlarda ilki Zilhicce 1147/Nisan 1735, sonuncusu Şaban 1215/Aralık 1800 tarihlidir. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.2.61.ORTA MESCİD

2.2.61.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da el-Hac Doğan Mahallesi’nde Orta Mescidi’nde evkat-ı selasede babası Bayram fevtinden imameti olan Abdullah’a karındaşı İsmail’e kasr-ı yed etmiştir.²⁸²⁶(Şehri Rebiu’l-evvel 1115/Temmuz 1703)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Orta Mescid-i Şerif demekle maruf mescidin bir akçe ile evkat-ı selasede imamı Abdullah fevt sulbi oğlu Salih Halife’ye Naibi Hıfzı Mehmed arzıyla inayet.²⁸²⁷(Şehri Ramazan 1145/Şubat 1733)

Ankara’da Hacı Doğan Mahallesi’nde Orta Mescid’de bir akçe ile evkat-ı selasede müezzin Mehmed fevt olub sulbi oğlu Ali nam kimesne meclis-i şer’de cihet-i mezkûreye rağbet etmeyüb hüsnü rızasıyla Bayram Halife bin Abdullah’a fariğ olub cihet-i mezkûre müteveffayı mezbur mahlûlünden oğlu mezbur Ali’nin ferağından

²⁸²⁴ H.D. 1071, s. 56

²⁸²⁵ H.D. 531, s. 116

²⁸²⁶ H.D. 1138, s. 9

²⁸²⁷ H.D. 1068, s. 138

merkum Bayram Halife'ye Naibi Abdulkerim arzıyla berat inayet.²⁸²⁸(Şehri Zilkade 1146/Nisan 1734)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi sakinlerinden Orta Mescid-i Şerif'de yevmi bir akçe ile imam olan Salih bin Abdullah fevt olmağla yerine sulbi oğlu işbu Abdurrahman Halife'ye kendi arzuhal mucibince bin yüz yetmiş bir senesi Muharremü'l-haramın on dördüncü günü tarihli tevcih ve sadaka buyruldu.²⁸²⁹(Eylül 1757)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Orta Mescidi Şerifi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Abdurrahman fevt mahlûlünden oğlu Salih'e Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.²⁸³⁰(Şehri Rebiu'l-evvel 1195/Şubat 1781)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Orta Mescidi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Salih bin Abdurrahman fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Abdurrahman bin Salih'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁸³¹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1222/Ağustos 1807)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Orta Mescid demekle maruf mescidinde yevmi bir akçe ile evkat-ı selasede müezzın olan Ali bin Bayram fevt mahlûlünden sulbi oğlu İsmail bin Ali'ye ba-berat tevcih buyruldu.²⁸³²(Şehri Şaban 1222/Ekim 1807)

Ankara'da Hacı Doğan Mahallesi'nde Orta Mescidi'nde yevmi bir akçe ile imam olan Seyyid Abdurrahman bin Salih bila veled fevt mahlûlünden İsmail Halife bin

²⁸²⁸ H.D. 1068, s. 140

²⁸²⁹ H.D. 1063, s. 94

²⁸³⁰ H.D. 1071, s. 55

²⁸³¹ H.D. 532, s. 165

²⁸³² H.D. 532, s. 165

Mustafa Naibi Derviş Seyyid Ali arzıyla tevcih buyruldu.²⁸³³(Şehri Şevval 1230/Eylül 1815)

2.2.61.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilk kayıt Rebiu'l-evvel 1115/Temmuz 1703, son kayıt Şevval 1230/Eylül 1815 tarihlidir. Altısı imam, ikisi müezzin atamasıyla alakalı toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Eser günümüze ulaşamamıştır.

2.2.62.PAPANI MAHALLESİ MESCİDİ

2.2.62.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Papani Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile müezzin Ramazan aher camiide İmamoğlu Seyyid Lütfullah'a inayet.²⁸³⁴(Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696)

Ankara'da Papani Mahallesi Mescidi'nde müezzin İbrahim mutasarrıfırken aherden es-seyyid Lütfullah almağla mezbur İbrahim'e ibka inayet. ²⁸³⁵ (Safer 1111/Temmuz 1699)

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile imam es-Seyyid Salih fevtinden Sunullah oğlu es-Seyyid Ahmed'e Naibi Ahmed arzıyla inayet.²⁸³⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1136/Aralık 1723)

Ankara'da Papani Mahallesi Mescidi'nde bir akçe ile babası Seyyid Salih mahlûlünden imam olan Seyyid Ahmed'e tecdid.²⁸³⁷(Şehri Şaban 1143/Şubat 1731)

²⁸³³ H.D. 534, s. 129

²⁸³⁴ H.D. 1140, s. 56

²⁸³⁵ H.D. 1140, s. 61

²⁸³⁶ H.D. 1137, s. 80

²⁸³⁷ H.D. 1068, s. 132

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe vazife ile imam olan es-Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Lütfullah Halife'ye Naibi es-Seyyid Abdullah arzıyla.²⁸³⁸(Ramazan Sene 1155/Ekim 1742)

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde yevmi bir akçe ile evkat-ı selase müezzini İbrahim fevt Mustafa Halife'ye Naibi es-Seyyid Ahmed arzıyla.²⁸³⁹(Saferü'l-hayr Sene 1156/Mart 1743)

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Seyyid Lütfullah bin Seyyid Ahmed fevt mahlûlünden Osman bin Osman Halife'ye Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.²⁸⁴⁰(Şehri Muharrem 1161/Ocak 1748)

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescidin bir akçe ile evkat-ı selase müezzini olan Mustafa bin Hüseyin fevt kebir oğlu Seyyid İbrahim'e Naibi Mehmed Aziz arzıyla buyruldu.²⁸⁴¹(Şehri Receb 1164/Mayıs 1751)

Ankara'da Papani Mahallesi'nde vaki mescidde mihrabına mevkufe nukudun mütevellisi olan imam Osman Efendi bi-berat olmağla müceddeden inayet buyruldu.²⁸⁴²(Şehri Şaban Sene 1164/Haziran 1751)

Ankara'da Papani Mahallesi Mescidi'nin kayyımı olmayub ber-vech-i hasbi Mustafa'ya inayet buyruldu.²⁸⁴³(Şehri Rebiu'l-evvel Sene 1165/Ocak 1752)

²⁸³⁸ H.D. 1061, s. 108

²⁸³⁹ H.D. 1061, s. 109

²⁸⁴⁰ H.D. 1061, s. 122

²⁸⁴¹ H.D. 1061, s. 129

²⁸⁴² H.D. 1061, s. 129

²⁸⁴³ H.D. 1061, s. 129

Ankara’da Papani Mahallesi’nde mescidin üç vakitte müezzini Seyyid İbrahim’e tecdid.²⁸⁴⁴(Şehri Şaban 1168/Mayıs 1755)

Ankara’da Papani Mahallesi’ndemescidinde ba-muayyene evkat-ı selase imamı Osman bin Osman’a tecdid.²⁸⁴⁵(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da Papani Mahallesi Mescidi’nde mihrabına vakfı nukudun mütevellisi Osman’a tecdid.²⁸⁴⁶(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara’da vaki Papani Mahallesi’nde mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Osman bin Osman fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu Feyzullah Halife’ye tevcih ricasına Naibi Mevlana el-Hac Osman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁴⁷ (Şehri Rebiül-ahir 1171/Aralık 1757)

Ankara’da Papani Mahallesi’nde mescid-i şerifinin mihrabına mevkufe nukudun mütevellisi olan Osman fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Feyzullah Halife’ye babası beratı mucibince tevcih ve sadaka buyruldu.²⁸⁴⁸(Şehri Rebiül-ahir 1171/Aralık 1757)

Ankara’da Papani Mahallesi’nde mescid-i şerifin ber-vechi hasbi kayyım olan Mustafa Halife kendi hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Mehmed bin Ali’ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²⁸⁴⁹(Şehri Cemaziye’l-ahir 1175/Aralık 1761)

Ankara’da Papani Mahallesi’nde mescidde ba-muayyene evkat-ı selasede imam olan Feyzullah Halife’ye tecdid.²⁸⁵⁰(Şehri Safer 1191/Mart 1777)

²⁸⁴⁴ H.D. 1063, s. 81

²⁸⁴⁵ H.D. 1063, s. 82

²⁸⁴⁶ H.D. 1063, s. 82

²⁸⁴⁷ H.D. 1063, s. 96

²⁸⁴⁸ H.D. 1063, s. 96

²⁸⁴⁹ H.D. 1057, s. 39

Ankara'da vaki Papani Mahallesi'nde mescid-i şerifde vazife-i muayyene ile evkat-ı selasede imam olan Feyzullah bin Osman bila veled fevt mahlûlünden Ahmed bin Mehmed Memiş'e Naibi Celalzade İsmail arzıyla merkuma tevcih buyruldu.²⁸⁵¹(Şehri Saferü'l-hayr 1242/Eylül 1826)

2.2.62.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle ilgili ilki Rebiu'l-sani 1108/Ekim 1696, sonuncusu Safer 1242/Eylül 1826 tarihli olmak üzere toplam on sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtların sekizi imam beşi müezzin, üçü müteveli ve ikisi de kayyım atamasıyla ilgilidir. Müteveli atamaları mescidin mihrabına mevkufe nukud için yapılmıştır.

Anfartalar Mahallesi Kızılbey Sokak'ta bulunan eser mimari ve tarihi bir kıymet taşımadığı için önce kadro dışı bırakılmış sonrada yıkılmıştır.²⁸⁵² Yerine iş hanı yapılan eserin ismi hanın bodrum katındaki mescitte yaşatılmaktadır.²⁸⁵³

2.2.63.PENBE HANI MESCİDİ

2.2.63.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da vaki Penbe Hanı demekle maruf hanın derununda mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin olan Yusuf fevtinden Molla Ömer'e müteveffanın atık beratı mucibince buyruldu.²⁸⁵⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1128/Mart 1716)

Ankara'da merhum Mahmud Paşayı Veli Evkafı'ndan almak üzere Penbe Hanı'nda vaki mescid-i şerifin bir akçe vazife ile müezzini Mehmed Halife pir ve ihtiyar olmağla kendi hüsnü rızasıyla Ömer Halife....nam kimesneye fariğ olduğunu

²⁸⁵⁰ H.D. 1065, s. 19

²⁸⁵¹ H.D. 535, s. 95

²⁸⁵² Konyalı, Ankara Camileri s. 80

²⁸⁵³ Ankara Vakıf Eserleri, s. 311

²⁸⁵⁴ H.D. 1138, s. 9

Naibi Abdulfettah el-Hüseyini arz etmeğin mucibince berat-ı inayet.²⁸⁵⁵ (Ramazan 1139/Nisan 1727)

Ankara'da Penbe Hanı derununda mescidde bir akçe ile müezzini olan Ömer mahlûlünden Hacı Hüseyin'e Naibi hacı Ahmed arzıyla inayet.²⁸⁵⁶ (Ramazan 1142/Mart 1730)

Ankara'da Penbe Hanı demekle maruf han derununda mescidin Ömer mahlûlünden bir akçe ile müezzini Osman bin Hacı Seyyid Hüseyin'e tecdid.²⁸⁵⁷ (Şehri Rebiu'l-evvel 1144/Eylül 1731)

Ankara'da Penbe Hanı Mescidi'nde iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda Mehmed ferağından imam olan Osman bin Hacı Hüseyin'e tecdid.²⁸⁵⁸ (Şehri Rebiu'l-evvel 1144/Eylül 1731)

Ankara'da Penbe Hanı demekle maruf hanın derununda mescidin bir akçe ile müezzini olan Osman bin el-Hac Hüseyin ferağından Hüseyin Halife' bin İbrahim'e ba-berat-ı fariğ vaki ise buyruldu.²⁸⁵⁹ (Şehri Receb 1152/Ekim 1739)

Ankara'da Penbe Hanı derununda vaki mescid-i şerifin bir akçe ile müezzini Hüseyin fevt oğlu Ömere Naibi Mustafa Efendi arzıyla berat.²⁸⁶⁰ (Cemaziyel-evvel 1158/Haziran 1745)

²⁸⁵⁵ H.D. 1143, s. 82

²⁸⁵⁶ H.D. 1144, s. 18

²⁸⁵⁷ H.D. 1068, s. 134

²⁸⁵⁸ H.D. 1068, s. 134

²⁸⁵⁹ H.D. 1068, s. 147

²⁸⁶⁰ H.D. 1061, s. 19

Ankara'da Penbe Hanı demekle maruf hanın derununda mescid-i şerifde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Osman Halife ibni Hacı Hüseyin'e tecdid buyruldu.²⁸⁶¹(Şehri Muharremü'l-haram 1170/Eylül 1756)

Ankara'da Penbe Hanı demekle maruf hanın derununda mebnî mescid-i şerifde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Osman fevt olub yeri hali olmağın mahlûlünden sulbî oğlu Abdullah Halife' istid'ayı inayet etmeğın evladı olduğı vaki ise bin yüz yetmiş senesi Cemaziye'l-ahir'inin yirmi sekizinci günü tarihiyle babası mahlûlünden merhum Abdurrahman Halife'ye sadaka buyruldu.²⁸⁶²(Mart 1757)

Ankara'da vaki Penbe Hanı demekle maruf hanın derununda mebnî mescidinde yevmi iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan hacı Abdullah fevt olmağla oğlu Abdurrahman Halife'ye Naibi Şeyh Mehmed Efendi arzı mucibince bin yüz yetmiş senesi Zilhicce'sinin beşinci günü tarihiyle tevcih buyruldu.²⁸⁶³(Ağustos 1757)

Ankara'da Penbe Hanı derununda kâin mescid-i şerifde bir akçe ile müezzin olan Hüseyin Halife'nin kebir oğlu Ömer Halife mutasarrıf olub hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden karındaşı Abdullah Halife'ye ba-berat-ı fariğ tevcih buyruldu.²⁸⁶⁴(Şehri Gurre Cemaziye'l-evvel 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Penbe Hanı demekle şehîr han derununda kâin mescidinde Mahmud Paşayı Veli Evkafı'ndan almak üzere iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Abdurrahman bin Hacı Abdullah fevt olub mahlûlünden Hacı Eyüb bin İsmail Halife'ye Naibi Veliyüddin arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁶⁵(Şehri Gurre-i Şevval 1173/Mayıs 1760)

²⁸⁶¹ H.D. 1063, s. 90

²⁸⁶² H.D. 1063, s. 92

²⁸⁶³ H.D. 1063, s. 94

²⁸⁶⁴ H.D. 1063, s. 103

²⁸⁶⁵ H.D. 1063, s. 106

Ankara’da Penbe Hanı demekle meşhur şehirhanı derununda mescidde Mahmud Paşayı Veli Vakfı’ndan almak üzere iki akçe ile vakt-i zuhur ve asrda imam olan Hacı Eyüb bin İsmail’in beratı tecdid.²⁸⁶⁶(Şehri Cemaziye’l-evvel 1188/Temmuz 1774)

2.2.63.2.DEĞERLENDİRME

Penbe Hanı Mescidi ile ilgili ilkiRebiu’l-ahir 1128/Mart 1716 sonuncusu Cemaziye’l-evvel 1188/Temmuz 1774 tarihli olmak üzere toplam on üç kayıt bulunmaktadır. Kayıtların yedisi müezzin, altısı imam atamasıyla ilgilidir. İmam atamaları sadece öğle ve ikindi namazları için yapılmıştır. Penbe Hanı Mahmud Paşa tarafından Atpazarında yaptırılan yirmi sekiz odalı bir handır.²⁸⁶⁷ Han günümüzde mevcut değildir.

2.2.64.PİRİNÇ HANI MESCİDİ

2.2.64.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara sükkanından eşraf-ı kuzad ve ashab-ı hayratdan es-Seyyid el-Hac Mehmed Efendi medine-i mezburede kâin Pirinç Hanı demekle arif mülk hanı derununda müceddeden bina ve vakıf eylediği mescidde han-ı merkum icaresinden iki akçe ile el-Hac Ali Halifeibni Hüseyin’e imamet-i merkumaNaibi Sunullah arzıyla müceddeden buyruldu.²⁸⁶⁸(Şehri Rebiu’l-ahir 1151/Temmuz 1738)

Ankara sakinlerinden eşraf-ı kuzat ashab-ı hayratdan el-Hac Mehmed Emin Efendi Pirinç Hanı demekle maruf mülk hanı derununda müceddeden bina ve vakıf eylediği mescidi şerifde han icaresinden almak üzere yevmi iki akçe ile imam olan Hacı

²⁸⁶⁶ H.D. 1065, s. 15

²⁸⁶⁷ Özer Ergenç, “XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara'nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler”,

Osmanlı Araştırmaları I, İstanbul 1980, s. 89

²⁸⁶⁸ H.D. 1068, s. 145

Ali Halife'nin yedinde olan atik beratı tecdid buyruldu.²⁸⁶⁹(Şehri Muharremü'l-haram 1169/Ekim 1755)

Ankara sükkanından eşraf-ı kuzat ve ashab-ı hayratdan Seyyid Hacı Mehmed Emin Efendi medine-i mezburede kâin Piriñç hanı demekle arif mülk hanı derununda müceddeden bina eylediği mescid-i şerifde han-ı merkum icaresinden yevmi iki akçe ile imam olan Hacı Ali bin Hüseyin fevt mahlûlünden kebir oğlu Halil'e Naibi Hatibzade Ali Sedid arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁷⁰(Şehri Şevval 1185/Ocak 1772)

Ankara'da eşraf-ı kuzatdan Seyyid Hacı Mehmed Efendi medine-i mezburede kâin Piriñç Hanı demekle maruf mülk hanı derununda müceddeden bina ve vakıf mescidde han-ı mezkûr icaresinden almak üzere yevmi iki akçe ile imam olan Halil ferağından Ahmed bin Ebubekir'e Naibi Mehmed Refi' arzıyla tevcih buyruldu.²⁸⁷¹(Şehri Safer 1188/Nisan 1774)

2.2.64.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Rebiu'l-ahir 1151/Temmuz 1738, sonuncusu Safer 1188/Nisan 1774 tarihli olmak üzere toplam dört kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tamamı mescide yapılan imam atamasıyla ilgilidir.

Zamanında Kasaplar Çarşısı içinde bulunan kırk sekiz odası, mescidi, mahzeni, ahır, kenefi ile müştemilatı tam bir handı.²⁸⁷² Han yıkılmış ve yerine okul yapılmıştır.²⁸⁷³

²⁸⁶⁹ H.D. 1063, s. 85

²⁸⁷⁰ H.D. 1058, s. 12

²⁸⁷¹ H.D. 1059, s. 27

²⁸⁷² Rifat Özdemir, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986, s. 34

²⁸⁷³ Konyalı, Ankara Camileri s. 81

2.2.65.ŞAHABEDDİN MESCİDİ

2.2.65.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara Kal'ası'nda Şahabeddin Mescidi'nde müezzin nim akçe ile Osman'a inayet.²⁸⁷⁴(Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara Kal'ası'nda Şahabeddin Mescidi Evkafı'na ve müezzin ve çerağ akçesine müteveli lazım olmağla imamı İbrahim'e inayet.²⁸⁷⁵(Fi Gurre-i Zilhicce 1116/Mart 1705)

Ankara Kal'ası'nda vaki Şahabeddin Mescidi'nin nukud-ı mevkufesine müezzin ve çerağına ve rekabe akçesine yevmi nim akçe ile müteveli olan İbrahim fevt olmağla mahlûlünden Ahmed'e ba-berat-ı müteveffa buyruldu.²⁸⁷⁶(Zilhicce Sene 1158/Aralık 1745)

Ankara Kal'ası'nda Şahabeddin Mescidi nukud-ı mevkufesine ve müezzin ve çerağ ve rakabe akçesinin nim akçe ile müteveli olan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed'e ba-berat tevcih buyruldu.²⁸⁷⁷(Şehri Şevval 1207/Mayıs 1793)

Ankara Kal'ası'nda vaki Şahabeddin Mescid-i Şerifi'nin nukud-ı mevkufesine ve müezzin ve çerağ ve rakabe akçesinin yevmi nim akçe ile mütevellisi olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden Hafız Seyyid Ali bin Seyyid Hüseyin'e ba-berat bila veled fevti vaki ise merkuma tevcih buyruldu.²⁸⁷⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir 1218/Eylül 1803)

²⁸⁷⁴ H.D. 1067, s. 169

²⁸⁷⁵ H.D. 1067, s. 169

²⁸⁷⁶ H.D. 1061, s. 114

²⁸⁷⁷ H.D. 530, s. 188

²⁸⁷⁸ H.D. 532, s. 159

2.2.65.2.DEĞERLENDİRME

Mescitle alakalı ilki Şevval 1116/Ocak 1705, sonuncusu Cemaziye'l-ahir 1218/Eylül 1803 tarihli olmak üzere toplam beş kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan biri müezzin atamasıyla geri kalan dördü de mescide vakfedilen nukud ve müezzin, çerağ ve rakabesine vakfedilen akçenin müteveli atamasıyla ilgilidir. Mescit günümüze ulaşamamıştır.

II. BÖLÜM

TÜRBELER, ZAVİYELER VE TEKKELER

1.TÜRBELER

1.1.GÜNÜMÜZDE VAR OLAN TÜRBELER

1.1.1.HACI BAYRAM-I VELİ TÜRBESİ

1.1.1.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Kare planlı türbe caminin güney cephesine bitişik vaziyettedir.²⁸⁷⁹ 15. yüzyıla tarihlendirilmektedir.²⁸⁸⁰ Ön cephesi mermer kaplı diğer cepheleri kesme taştandır. Giriş kapısı batı cephesinde bir miktar dışa taşkın vaziyettedir. Kubbe kasnağı sekizgen ve beyaz taştan yapılmış olup kubbe kurşun kaplıdır. Kare plandan kubbe kasnağına geçişlerde mukarnaslı tromplar, kubbe kasnağında Türk üçgenleri kullanılmıştır. Türbenin derin oyma tekniği ile yapılmış ahşap kapı kanatları Etnografya Müzesi'ne götürülmüş, mevcut kapı sonradan takılmıştır.²⁸⁸¹

²⁸⁷⁹ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 114-116, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 369-370, Başkan, Hacı Bayram-ı Veli, s. 41-56

²⁸⁸⁰ Ankara Vakıf Eserleri, s. 72

²⁸⁸¹ Ankara Vakıf Eserleri, s. 72

1.1.1.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Ayşe Hatun eczasından meşrutiyet üzere iki akçe ile cüz ve bir akçe ile Yasin-i Şerif tilavet eden Şeyh Mehmed fevt yerine Ali oğlu Mustafa mahaldır deyu Naibi İbrahim arzıyla buyruldu.²⁸⁸² (1104/1692)

Ankara’da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan Hacı Bayram Türbesi’nde bir akçe ile bir cüz tilavet eden Mehmed rızasıyla oğlu Abdi’ye fariğ olub inayet.²⁸⁸³ (1105/1693)

Ankara’da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan Hacı Bayram Türbesi’nde vakfının kâtibi Mehmed rızasıyla oğlu Hasan’a fariğ olub bir akçe ile inayet.²⁸⁸⁴ (1105/1693)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde iki akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden Şeyh Mehmed’e tecdid.²⁸⁸⁵ (Safer 1110/Ağustos 1698)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde türbedar Mehmed bi-berat olmağla iki akçe ile inayet.²⁸⁸⁶ (Rebiu’l-sani 1110/Ekim 1698)

Ankara’da Hacı Bayram türbedarı ve zaviyedarı Seyyid Mehmed’e tecdid.²⁸⁸⁷ (Safer 1111/Temmuz 1699)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli türbedarlığı ve zaviyedarlığı ve noktacılık üzerinde olan Mehmed’den Ahmed alub ibka buyruldu.²⁸⁸⁸ (Şevval 1113/Mart 1702)

²⁸⁸² H.D. 1138, s. 4

²⁸⁸³ H.D. 1138, s. 6

²⁸⁸⁴ H.D. 1138, s. 6

²⁸⁸⁵ H.D. 1140, s. 59

²⁸⁸⁶ H.D. 1140, s. 60

²⁸⁸⁷ H.D. 1140, s. 61

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde tilavet olunmak üzere Muarrifzade vakıf ettiği eczanın yevmi iki akçe ile cüzhan olan Mustafa fevt yeri Hasan bin Hüseyin Halife’ye Naibi İsmail arzıyla tevcih.²⁸⁸⁹ (1115/1703)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri’nin türbesinde cüzhan Hüseyin fevt yeri oğlu Hasana inayet.²⁸⁹⁰ (1115/1703)

Ankara’da Hemşire Hatun Vakfı’ndan iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde bir cüz-i şerif tilavet eden Musa fevtinden Ahmed Baba’ya inayet.²⁸⁹¹(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Ayşe Hatun Vakfı’ndan iki akçe ile cüzhan Hüseyin fevtinden Mustafa’ya inayet.²⁸⁹²(Fi Gurre-i Şevval 1116/Ocak 1705)

Ankara’da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan altı akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Şeyhu’l-kurra olan Hasan ferağından Hafız Ali’ye inayet.²⁸⁹³(Fi Gurre-i Ramazan 1119/Kasım 1707)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde noktacı ve türbedar Seyyid Mehmed’e tecdid.²⁸⁹⁴(Fi Gurre-i Rebiu’l-ahir 1120/Haziran 1708)

Ankara’da Hacı Bayram Veli Türbesi’nde Muarrifzade eczasından iki akçe ile cüzhan Arif Mehmed fevt oğlu Mehmed Emin’e inayet.²⁸⁹⁵(Fi Gurre-i Şaban 1121/Ekim 1709)

²⁸⁸⁸ H.D. 1138, s. 7

²⁸⁸⁹ H.D. 1138, s. 7

²⁸⁹⁰ H.D. 1138, s. 7

²⁸⁹¹ H.D. 1067, s. 168

²⁸⁹² H.D. 1067, s. 169

²⁸⁹³ H.D. 1067, s. 171

²⁸⁹⁴ H.D. 1067, s. 171

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Muarrifzade eczasından iki akçe ile cüzhan Mehmed fevt oğlu İbrahim’e inayet.²⁸⁹⁶ (Fi Gurre-i Rebiu’l-evvel Sene 1122/Nisan 1710)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Hemşire Kadın Vakfı’ndan iki akçe ile cüzhan Mehmed fevt Şeyh Salih’e inayet.²⁸⁹⁷ (Fi Gurre-i Muharremü’l-haram 1123/Şubat 1711)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Merkadları’nda Muarrifzade Vakfı’ndan iki akçe ile cüzhan olan Seyyid Mahmud’a tecdid.²⁸⁹⁸ (Şehri Rebiu’l-ahir 1128/Mart 1716)

Ankara’da Hacı Bayram Veli Türbe-i Şerifi’nde ba’de salati’l-fecr bir cüz-i şerif tilavet etmek için Muarrifzade Vakfı’ndan yevmi iki akçe ile mutasarrıf olan Seyyid Salih fevtinden İbrahim Halife’ye inayet.²⁸⁹⁹ (Şehri Rebiu’l-ahir 1136/Aralık 1723)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi’nde tilavet olunmak üzere Muarrifzade Evkafı’ndan iki akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden Mehmed fevt karındaşı Ebubekir Halife’ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁹⁰⁰ (Safer 1140/Eylül 1727)

Ankara’da Muarrifzade Evkafı’ndan yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi’nde cüzhan olan Seyyid Mahmud mahlûlünden Mehmed bin Abdullah’a Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁹⁰¹ (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

²⁸⁹⁵ H.D. 1067, s. 171

²⁸⁹⁶ H.D. 1067, s. 172

²⁸⁹⁷ H.D. 1067, s. 172

²⁸⁹⁸ H.D. 1138, s. 9

²⁸⁹⁹ H.D. 1137, s. 80

²⁹⁰⁰ H.D. 1143, s. 83

²⁹⁰¹ H.D. 1068, s. 132

Ankara'da Merhum Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin türbesinde Mahmud Paşa Vakfı'ndan iki akçe ile cüzhan olan Şeyh Mehmed Baba mahlûlünden Kasım Baba'ya Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁹⁰² (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde iki akçe ile türbedar olan Şeyh Mehmed Baba mahlûlünden Şeyh Ahmed'e inayet.²⁹⁰³ (Şehri Şevval 1142/Nisan 1730)

Ankara'da İmam Yusuf Mahallesi'nde mescidde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin ve medine-i mezbure hısn-ı dâhilinde Sultan Alaeddin Camii'nde bir akçe ile devirhan ve Hacı Bayram Türbesi'nde Hemşire Kadın Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi Mehmed fevt sulbi oğlu Ahmed Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla inayet.²⁹⁰⁴ (Şehri Muharrem 1144/Temmuz 1731)

Ankara'da Hemşire Kadın Evkafından almak üzere beher yevm iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde bir cüz-i şerif tilavet eden Ali fevt Carullah Halil Halife'ye Naibi Mehmed Hıfzı arzıyla inayet.²⁹⁰⁵ (Şehri Safer 1145/Temmuz 1732)

Ankara'da Muarrihzade Vakfı'ndan alub medine-i mezburede medfun Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i muattaralarında tilavet olunmak üzere iki akçe ile bila berat mutasarrıf olan Şeyh Mehmed Baba bila veled fevt Mehmed bin Hasan Halife'ye Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁹⁰⁶ (Şehri Rebiu'l-evvel 1145/Ağustos 1732)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde iki akçe ile türbedar Mehmed babası mahlûlünden Şeyh Ahmed mutasarrıf olub üzerinde olmağla fevt olub mahlûlünden

²⁹⁰² H.D. 1068, s. 132

²⁹⁰³ H.D. 1068, s. 132

²⁹⁰⁴ H.D. 1068, s. 133

²⁹⁰⁵ H.D. 1068, s. 137

²⁹⁰⁶ H.D. 1068, s. 137

sulbi oğlu Kasım Dede'ye müteveffa beratı mucibince inayet buyruldu.²⁹⁰⁷ (Şehri Zilkade 1145/Nisan 1733)

Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde hasbi türbedar olan el-Hac Ahmed Baba mahlûlünden zaviyedar ve müteveli olan Kasım Baba türbedarlık hizmetini görmeyüb celbi kail için memluk-ı acem gulamlarını terbiyeye tayin edüb rical ve nisadan terbiye-i şerifeyi bila atıyye ziyaret kast edenleri men' etmeleriyle mezkûr Kasım Baba ref' Mehmed Halife'ye Naibi Ahmed arzıyla hasbi inayet.²⁹⁰⁸ (Cemaziye'l-ahire 1146/Kasım 1733)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu hazretlerinin türbedarı Kasım Baba Hacı Bayram-ı Veli sülalesinden olup hilaf-ı inha arzuhal bazı kimesneler türbeye ziyaret eden kimesnelere akçe ile ihbar deyu türbedarlığı üzerinden gayri adama arz ettirmekle keyfiyet-ı ahvali bi-garaz-ı kimesnelerden sual olunmağın faziletlu Anadolu Kazaskeri Efendi Hazretleri'ne hitabet ferman-ı âli iltimas etmekle sadrı Anadolu izzetlu faziletlu Efendi Hazretleri yedinde olan arzuhale nazar ve keyfiyetini tefahhus ve iktizası ilam eyleyeler deyu ferman-ı âli sâdır olmağın ferman-ı âlilerine imtisalen derkenar ve arzuhale nazar ve tefahhus olundukda Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde iki akçe ile türbedar olan Şeyh Kasım Baba hakkında hilaf-ı vaki bazı mevad isnadiyla ref' olunub lakin mezbur Şeyh Kasım hususu mezburda mağdur ve mezbur türbedarlık her vecihle müstehak olduğunu tarikat-ı bidayet müntesiblerden şeyh Abdulhalim Efendi ve Derviş Hüseyin ve Halil Bey bin Abdullah ve Derviş Mehmed bin Ali ihbar etmekle zikir olunan türbedarlık halen mutasarrıfı Mehmed Halife ref'inden sahib-i arzuhal şeyh Kasım Baba'ya tevcih olunduğunu rica eylediklerini bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Mehmed Efendi ilam etmekle ilamları

²⁹⁰⁷ H.D. 1068, s. 138

²⁹⁰⁸ H.D. 1068, s. 139

mucibince ref'inden berat vereler deyu 8 Ramazan 1146 sâdır olan ferman-ı âli mucibince berat buyruldu.²⁹⁰⁹ (Şubat 1734)

Ankara'da kavsı'l-vâsılın Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i muattaralarında tilavet olunmak üzere medine-i mezburede Hemşire Hatun Evkafı'ndan almak üzere bir akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden İbrahim Halife ibni Arif ferağından Ali Halife ibni Ali'ye Naibi Abdulkerim arzıyla inayet.²⁹¹⁰(Şehri Zilkade 1146/Nisan 1734)

Ankara'da Hemşire Kadın Vakfı'ndan almak üzere beher yevm iki akçe ile medine-i mezburede medfun Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-aziz hazretlerinin türbe-i şeriflerinde beher yevm bir cüz-i şerif tilavet eden Carullah bila veled fevt Mehmed Halife ibni Ali'ye Naibi Şeyh Mehmed arzıyla buyruldu.²⁹¹¹ (Şehri Cemaziye'l-ahir 1148/Ekim 1735)

Ankara'da Mahmud Paşa Evkafı'ndan almak üzere iki akçe ile medine-i mezburede Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde bir cüz-i şerif tilavet eden Şeyh Mehmed Baba fevtinden Kasım Baba mutasarrıf olub üzerinde olmağla kasr-ı yedinden Mehmed bin Ali'ye ba-berat arzıyla buyruldu.²⁹¹²(Şehri Cemaziye'l-ahir 1148/Ekim 1735)

Ankara'da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı'ndan almak üzere hazreti Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde tilavet etmek üzere iki akçe ile cüzhan Hasan fevt bila veled fevti vaki ise Mehmed bin Ali'ye buyruldu.²⁹¹³ (Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

²⁹⁰⁹ H.D. 1068, s. 139

²⁹¹⁰ H.D. 1068, s. 140

²⁹¹¹ H.D. 1068, s. 143

²⁹¹² H.D. 1068, s. 143

²⁹¹³ H.D. 1068, s. 154

Ankara’da Muarrifzade Vakfı’ndan almak üzere Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde iki akçe ile cüzhan Mehmed bin Hasan fevt mahlûlünden müezzın Hasan’a müteveffanın beratı mucibince sadaka buyruldu.²⁹¹⁴ (Şehri Ramazan 1150/Aralık 1737)

Ankara’da Hemşire Hatun Evkafı’ndan almak üzere iki akçe ile on beş seneden mütecaviz Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde kıraat etmek üzere bir cüz-i şerife mutasarrıf İbrahim Halife ibni el-Hac Abdullah zayı’dan berat buyruldu.²⁹¹⁵ (Şehri Muharrem 1151/Nisan 1738)

Ankara’da medfun Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi’nde iki akçe ile cüzhan olan Ömer bin Mahmud mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed’e Naibi Sunullah arzıyla inayet.²⁹¹⁶ (Şehri Rebiu’l-evvel 1151/Haziran 1738)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli nam azizin türbe-i muattaralarında Muarrifzade Evkafı’ndan iki akçe ile cüzhan olan Mehmed bin Abdullah fevt olmağla Resul Halife ibni Ali’ye ba-berat-ı atik inayet buyruldu.²⁹¹⁷ (Şehri Rebiu’l-ahir 1153/Haziran 1740)

Ankara’da Hemşire Hatun Vakfı’ndan Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde iki akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden Mehmed mahlûlünden Molla Abdurrahman bin Mustafa’ya Naibi Hasan arz etmekle müteveffanın beratı mucibince buyruldu.²⁹¹⁸ (Şehri Rebiu’l-ahir 1153/Haziran 1740)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde iki akçe vazife ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Molla Mehmed bin Ömer fevtinden sulbi kebir oğlu Molla Abdullah mahaldır

²⁹¹⁴ H.D. 1068, s. 154

²⁹¹⁵ H.D. 1068, s. 145

²⁹¹⁶ H.D. 1068, s. 145

²⁹¹⁷ H.D. 1068, s. 148

²⁹¹⁸ H.D. 1068, s. 149

deyu Naibi Hasan Efendi arzıyla buyruldu.²⁹¹⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1153/Temmuz 1740)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Mahmud Paşa Vakfı'ndan bir akçe ile cüzhan Ahmed fevt Abd bin Halife'ye ber-muceb-i berat müteveffa berat buyruldu.²⁹²⁰(Cemaziye'l-evvel Sene 1156/Haziran 1743)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Maruf Efendi Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan müezzın Hüsnü rızasıyla Ali'ye kasr-ı yedinden inayet.²⁹²¹(Cemaziye'l-evvel Sene 1156/Haziran 1743)

Ankara'da Muarrifzade Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram Türbesi'nde cüzhan Ebubekir rızasıyla İbrahim'e kasr-ı yed etmekle Naibi Mustafa arzıyla.²⁹²²(Cemaziye'l-ahire Sene 1158/Temmuz 1745)

Ankara'da vaki Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Merkadı'nda yine vakfından almak üzere yevmi iki akçe ile beher yevm bir cüz tilavet eden Seyyid Hasan bin Mehmed fevt mahlûlünden baba Halil bin Kasım'a Naibi Mustafa Efendi arzıyla.²⁹²³(Şehri Rebiu'l-evvel 1160/Mart 1747)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde kıraat olunan Hemşire Hatun Vakfı'ndan iki akçe ile bir cüz tilavet eden Abdurrahman bin Mustafa fevt Mehmed bin Ahmed'e Naibi Ahmed Efendi arzıyla buyruldu.²⁹²⁴(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

²⁹¹⁹ H.D. 1068, s. 149

²⁹²⁰ H.D. 1061, s. 109

²⁹²¹ H.D. 1061, s. 109

²⁹²² H.D. 1061, s. 113

²⁹²³ H.D. 1061, s. 120

²⁹²⁴ H.D. 1061, s. 127

Ankara'da vaki Mahmud Paşayı Veli Evkafı mahlûlünden almak üzere Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde birer akçe ile iki cüz kıraat eden Abdurrahman bin Mustafa fevt Osman bin Yusuf'a müceddeden deyu Naibi Ahmed Münib arzıyla buyruldu.²⁹²⁵(Şehri Receb 1163/Haziran 1750)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde iki akçe ile Şeyh Ahmed mahlûlünden türbedarı Halil Baba mutasarrıf iken kasr-ı yedinden Mehmed Baba'ya Naibi işaret buyruldu.²⁹²⁶(Şehri Ramazan 1164/Temmuz 1751)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Vakfı'ndan yevmi beş akçe ile ba'de'l-fecr bir cüz tilavet eden Seyyid Abdurrahim fevt oğlu Seyyid İsmail'e Naibi Hasan Efendi ba'de'l-arz aklamında kaydı bulunmadığı derkenar olunmağın arz mucibince buyruldu.²⁹²⁷(Şehri Şaban Sene 1165/Haziran 1752)

Ankara'da Hemşire Hatun Vakfı'ndan Hacı Bayram Türbesi'nde beş akçe ile ba'de'l-fecr cüzhan olan Seyyid İsmail kasr-ı yedinden Hafız Hacı Mehmed ve Kasım Halife'lere iştiraken Naibi Mehmed Sadık arzıyla buyruldu.²⁹²⁸(Şehri Şaban Sene 1167/Mayıs 1754)

Medine-i Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin türbesinde bade salatı'l-fecr bir cüz-i şerif tâlisi olan Muarrifzade Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe vazife ile cüzhan olan İbrahim fevt olmağla sulbi kebir oğlu Salih Halife'ye Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁹²⁹(Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

²⁹²⁵ H.D. 1061, s. 127

²⁹²⁶ H.D. 1061, s. 129

²⁹²⁷ H.D. 1061, s. 131

²⁹²⁸ H.D. 1061, s. 133

²⁹²⁹ H.D. 1063, s. 87

Ankara'da medfun Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerif'inde Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan İbrahim bin Hacı Abdullah fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Salih Halife'ye Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³⁰(Şehri Cemaziye'l-ahir 1169/Mart 1756)

Ankara'da vaki Ayşe Hatun Vakfı'ndan almak üzere merhum Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizi türbesinde yevmi iki akçe ile bir adet eczahan olan el-Hac Mustafa fevt olmağla mahlûlünden Mehmed Halife'ye Naibi es-Seyyid Süleyman Efendi arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³¹(Zihicce 1169/Ağustos 1756)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin türbe-i şerifinde Hemşire Hatun Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i tâlisi olan Mehmed bin Ahmed beratı tecdid buyruldu.²⁹³²(Şehri Gurre-i Rebiu'l-ahir Sene 1172/Aralık 1758)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde Muarrifzade Vakfı'ndan almak üzere iki akçe ile cüzhan Resul Halife'ye tecdid.²⁹³³(Şehri Ramazan 1172/Nisan 1759)

Ankara'da Mahmud Paşayı Veli Vakfı'ndan almak üzere iki akçe ile medine-i mezburda medfun Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin türbe-i latiflerinde cüzhan olan Abdurrahman Halife fevt olub mahlûlünden Ahmed bin Mehmed Halife'ye Naibi Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³⁴(Şehri Gurre-i Rebiu'l-evvel 1173/Ekim 1759)

²⁹³⁰ H.D. 1063, s. 87

²⁹³¹ H.D. 1063, s. 90

²⁹³² H.D. 1063, s. 102

²⁹³³ H.D. 1063, s. 105

²⁹³⁴ H.D. 1063, s. 106

Ankara’da Hacı Bayram Türbe-i Şerifi’nde tilavet olunmak üzere Muarrifzade Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan molla Ali bin Hacı İsa hüsnü rızasıyla kasr-ı yedinden Hafız Ebubekir bin Yusuf Halife’ye Naibi Veliyyüddin arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³⁵(Şehri Rebiu’l-evvel 1174/Ekim 1760)

Ankara’da Hemşire Hatun Vakfı’ndan almak üzere Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu’l-azizin türbe-i şerifinde bade salatı’l-fecr yevmi beş akçe ile ber-vechi iştirak cüzhan olan hafız el-Hac Mehmed ve Kasım Halife’lere ber-vechi iştirak ba-berat-ı atik tecdid buyruldu.²⁹³⁶(Şehri Gurre-i Rebiu’l-evvel 1177/Eylül 1763)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde Hemşire Hatun Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Ali fevt mahlûlünden Hacı Bayram-ı Veli evladından Zahid Baba’ya inayet buyruldu.²⁹³⁷(Şehri Rebiu’l-ahir 1180/Eylül 1766)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde ba’de salatı’l-fecr tilavet etmek için Marufzade Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Salih bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin İbrahim’e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³⁸(Şehri Receb 1186/Eylül 1772)

Ankara’da Hemşire Hatun Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde cüzhan Salih bila veled fevt mahlûlünden Mustafa bin İbrahim’e Naibi Ali İspiri arzıyla tevcih buyruldu.²⁹³⁹ (Şehri Receb 1186/Eylül 1772)

Ankara’da Hacı Bayram Veli Türbesi’nde Hemşire Hatun Evkafı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Mehmed bin ahmed fevt mahlûlünden

²⁹³⁵ H.D. 1063, s. 108

²⁹³⁶ H.D. 1057, s. 41

²⁹³⁷ H.D. 1057, s. 48

²⁹³⁸ H.D. 1059, s. 21

²⁹³⁹ H.D. 1059, s. 21

oğlu Osman'a ba-berat tevcih buyruldu.²⁹⁴⁰(Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Seyyid Hüseyin bila veled fevt mahlûlünden Hafız Ahmed'e Naibi Sıdkı Mustafa arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁴¹(Cemaziye'l-ula 1190/Haziran 1776)

Ankara'da Kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde dört ecza-i şerife için Bayındır nam karye ve gayriden vakıf ettiği rubu mahsulu zabt eylemek için yevmi bir akçe ile mütevellî olan Süleyman fevt mahlûlünden evladı hazreti müşarun ileyhden Edhem Baba bin Kasım Baba'ya Naibi Seyyid Hasan Behçeti arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁴²(Şehri Rebiu'l-evvel 1191/Nisan 1777)

Ankara'da kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şerifinde dört adet ecza-i şerif için Bayındar nam karye ve gayride vakıf ettiği rubu' mahsulü ber-muceb-i defter-i hakani vakıf ve şart olub lakin ecza-i mezkûrlar beratla kimesne üzerinde olmayubhali olmağla ber muceb-i defter-i hakani iki adedi Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramlarından Edhem Baba bin Kasım Baba'ya vakf-ı mezburun mütevellisi Zahid Baba arzıyla tevcih.²⁹⁴³(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbesinde dört adet ecza-i şerif için Bayındır nam karye ve gayride vakıf eylediği rubu' mahsulü ber-muceb-i defter-i hakani vakıf ve şart olub lakin ecza-i mezkûrlar beratla kimesne üzerinde olmayubhali olmağla ber muceb-i defter-i hakani iki adedi Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramlarından

²⁹⁴⁰ H.D. 1071, s. 45

²⁹⁴¹ H.D. 1071, s. 47

²⁹⁴² H.D. 1071, s. 48

²⁹⁴³ H.D. 1071, s. 48

Edhem Baba bin Kasım Baba'ya vakf-ı mezburun mütevellisi Zahid Baba arzıyla tevcih.²⁹⁴⁴(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şerifeden ba'de salati'l-fecr tilavet olunmak üzere Muarrifzade Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Feyzullah Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla.²⁹⁴⁵(Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

Ankara'da Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbesinde devirhan Mustafa fevt mahlûlünden oğlu Feyzullah'a Naibi İsazade Mehmed Arif arzıyla tevcih.²⁹⁴⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1193/Nisan 1779)

Ankara'da merhum Mahmud Paşa bin Veli Evkafı'ndan almak üzere ve medine-i merkumede medfun kutbu'l-arifin merhum Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şerifinde yevmi iki akçe ile cüzhan Ahmed fevt mahlûlünden oğlu Abdullah babası beratı mucibince tevcih buyruldu.²⁹⁴⁷(Şehri Şaban 1194/Ağustos 1780)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizin türbesinde Hemşire Hatun Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Seyyid İbrahim fevt mahlûlünden Mehmed Said bin Derviş Mehmed'e Naibi Mehmed Hasib arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁴⁸(Şehri Cemaziye'l-ahir 1195/Mayıs 1781)

Ankara'da medfun kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin camii ve türbe-i şerifinin hatibi ve imamı ve ehli mürtezikası meclis-i şer'a gelüb şöyle istirham

²⁹⁴⁴ H.D. 1071, s. 48

²⁹⁴⁵ H.D. 1071, s. 52

²⁹⁴⁶ H.D. 1071, s. 52

²⁹⁴⁷ H.D. 1071, s. 54

²⁹⁴⁸ H.D. 1071, s. 56

ederler ki aziz-i müşarun ileyhın türbe-i şerifinde dört adet ecza tilavetine mezburda Bayındır nam karye ve gayride vakıf olunan rey' mahsul vazife ile ber-muceb-i defter-i hakani iki adet hazine-i Haydar Baba bin Salih Baba mutasarrıf olub lakin hizmet-i lazimesini ve eda edemeyüb iki cüz tilavet mümkün olmayub hilaf-ı vâkıf ve muğayir-i şart-ı vâkıf mania mücmiadır bir cüz'ine tefrik edüb müşarun ileyhın evlad-ı kiramlarından Seyyid Ahmed Baba bin Seyyid Halil Baba'ya Haydar Baba bin Salih Baba ref'inden vakfı mezbur mütevellisi Zahid Baba arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁴⁹(Şehri Ramazan 1195/Ağustos 1781)

Ankara'da İmam Yunus Mahallesi Mescidi'nde nim akçe ile evkat-ı selasede müezzin ve Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Ahmed'e tecdid.²⁹⁵⁰ (Şehri Receb 1196/Haziran 1782)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i şerif tilavet eden Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Seyyid Hacı Hafız Hüseyin bin Seyyid Halil'eNaibi Hacı Osman arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵¹(Şehri Zilhicce 1196/Kasım 1782)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde Muarrifzade Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Resul bin Ali fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed Saadeddin Şeyh Tayyib Baba'ya ba-berat tevcih.²⁹⁵²(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da merhum Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde tilavet olunmak üzere Muarrifzade Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Hafız Ebubekir bila

²⁹⁴⁹ H.D. 1071, s. 63

²⁹⁵⁰ H.D. 1065, s. 20

²⁹⁵¹ H.D. 1071, s. 65

²⁹⁵² H.D. 1071, s. 68

veled fevt mahlûlünden karındaşı Hafız Ali'ye Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵³(Şehri Safer 1198/Aralık 1783)

Ankara'da Hemşire Kadın Evkafı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde bir cüz-i şerif tâlisi olan Seyyid Abdurrahman fevt mahlûlünden Seyyid Mehmed bin Seyyid Mustafa'ya Naibi Samakovizade Ahmed Necib arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵⁴(Şehri Safer 1199/Aralık 1784)

Ankara'da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı'ndan almak üzere iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Merkad-ı Şerifi'nde cüzhan olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Mustafa bila veled fevt mahlûlünden babası Seyyid Mustafa bin Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵⁵ (Şehri Rebiu'l-ahir 1200/Şubat 1786)

Ankara'da Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde bir cüz-i şerif tilavetine mutasarrıf olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Mustafa bila veled fevt mahlûlünden babası merhum Seyyid Mustafa bin Mehmed'e Naibi İsmail Zühdü arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵⁶ (Şehri Rebiu'l-ahir 1200/Şubat 1786)

Ankara'da Ayşe Hatun Vakfı'ndan almak üzere Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Mehmed ferağından Osman'a ba-berat tevcih buyruldu.²⁹⁵⁷(Şehri Cemaziye'l-ahir 1200/Nisan 1786)

Ankara Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Mehmed Said bin Derviş Mehmed ferağından İbrahim bin İbrahim'e ba-berat.²⁹⁵⁸(Şehri Rebiu'l-evvel 1202/Aralık 1787)

²⁹⁵³ H.D. 1071, s. 68

²⁹⁵⁴ H.D. 1060, s. 160

²⁹⁵⁵ H.D. 1060, s. 162

²⁹⁵⁶ H.D. 1060, s. 162

²⁹⁵⁷ H.D. 1060, s. 162

Ankara’da Muarrifzade Mehmed Efendi Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Merkad-ıŞerifi’nde cüzhan olan Seyyid Mustafa fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Mehmed Tahir’e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁵⁹(Şehri Rebiu’l-ahir 1202/Aralık 1787)

Ankara’da Hemşire Kadın Evkafı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi’nde bir cüz-i şerif tâlisi olan Seyyid Mustafa bin Mehmed fevt mahlûlünden sulbi oğlu Seyyid Abdurrahman’a Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁶⁰(Şehri Rebiu’l-ahir 1202/Aralık 1787)

Ankara’da Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi’nde Hemşire Hatun Evkafı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüzhan Seyyid Hacı Hafız Hüseyin ferağından Musa’ya arz tevcih.²⁹⁶¹(Şehri Ramazan Sene 1202/Haziran 1788)

Ankara’da Muarrif Efendizade Mehmed Efendi Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Merkad-ı Şerifleri’nde cüzhan olan Seyyid Mehmed Tahir bila veled fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Abdurrahman’a Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁹⁶²(Şehri Rebiu’l-evvel 1203/Kasım 1788)

Ankara’da medfun kutbu’l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri’nin türbe-i şerifinde Hemşire Hatun Vakfı’ndan almak üzere yevmi iki akçe ile cüzhan olan Hafız Ahmed bila veled fevt mahlûlünden Abdullah bin Ahmed’e Naibi Şeyhzade Mehmed Emin arzıyla tevcih.²⁹⁶³ (Şehri Rebiu’l-evvel 1203/Kasım 1788)

²⁹⁵⁸ H.D. 1060, s. 165

²⁹⁵⁹ H.D. 1060, s. 166

²⁹⁶⁰ H.D. 1060, s. 166

²⁹⁶¹ H.D. 1060, s. 166

²⁹⁶² H.D. 1060, s. 167

²⁹⁶³ H.D. 1060, s. 167

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde medfun Hemşire Hatun Merkadı'nda beher yevm bir cüz tilavet olunmak üzere vakfından almak üzere iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Tayyib Baba ferağından Derviş Said bin Derviş Mehmed'e ba-berat tevcih.²⁹⁶⁴(Şehri Muharrem 1204/Eylül 1789)

Ankara'da Muarrifzade Evkafı'ndan almak üzere iki akçe ile Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde bir cüz tâlisi olan Hafız İbrahim fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Osman'a Naibi Yahya arzıyla tevcih.²⁹⁶⁵(Şehri Cemaziye'l-evvel 1205/Ocak 1791)

Ankara Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde Hemşire Hatun Evkafı'ndan almak üzere iki akçe ile bir cüz-i şerif tâlisi olan Musa bin Abdullah fevt mahlûlünden karındaşı Halil'e ba-berat tevcih.²⁹⁶⁶(Şehri Ramazan 1205/Mayıs 1791)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde medfûn Hemşire Hatun Merkadı'nda beher yevm bir cüz-i şerif tilavetine vakfından almak üzere iki akçe ile bir cüz-i şerife mutasarrıf olan Derviş Said bin Derviş Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Derviş Ali'ye Naibi Ahmed Raşid arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁶⁷ (Şehri Zilkade 1210/Mayıs 1796)

Ankara'da kutbu'l-arifîn Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şerifinde tilavet olunmak üzere dört aded ecza-i şerife için Bayındır nam karye ve gayride vakıf eylediği rubu' mahsul ber-muceb-i defter-i hakani vakf ve şart olunub rubu' mahsulün rub'ıyla bir aded cüzhanlık cihetine mutasarrıf olan Haydar Baba bin Salih ve rubu' mahsulün nısfıyla iki aded cüzhanlık cihetine mutasarrıf olan Edhem Baba bin Kasım Baba fevt mahlûlünden evlad-ı Hacı Bayram-ı Veli Mescid-i Şerifi eş-Şeyh Tayyib

²⁹⁶⁴ H.D. 530, s. 182

²⁹⁶⁵ H.D. 530, s. 184

²⁹⁶⁶ H.D. 530, s. 185

²⁹⁶⁷ H.D. 531, s. 109

Baba an evlad-ı Hacı Bayram-ı Veli'ye vaki ise deyu inayet.²⁹⁶⁸ (Cemaziye'l-ahir 1211/Aralık 1796)

Ankara'da kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şeriflerinde dört aded eczâ-i şerife için Bayındır nam karye ve gayriden vakıf ettiği rubu' mahsulü zabt eylemek için yevmi bir akçe ile mütevellisi olan Zahid Baba bin Kasım Baba fevt mahlûlünden karındaşı Şeyh Tayyib Baba bin Kasım Baba Hangâh-ı Hacı Bayram-ı Veli'ye inayet.²⁹⁶⁹ (Cemaziye'l-ahir 1211/Aralık 1796)

Ankara'da merhum Hacı Bayram-ı Veli Türbe-i Şerifi'nde tilavet olunmak üzere Muarrifzade Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe vazife ile cüzhan olan Hafız Ali bin Yusuf fevt mahlûlünden Hafız Mehmed Emin Halife'ye ba-berat bila veled fevti vaki ise merkuma tevcih.²⁹⁷⁰ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1215/Eylül 1800)

Ankara'da vaki kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbesinde tilavet olunmak üzere dört aded ecza-yı şerife için Bayındır nam karye ve gayride vakf eylediği rub'u mahsul ber-muceb-i defter-i hakani vakf ve şart olunub rub'u mahsulün ber muayyene bir aded cüz-i şerif ve yine rub'u mahsulün nısfıyla iki aded cüzhanlık cihetlerine mutasarrıf olan Hacı Bayram-ı Veli seccadenişin eş-Şeyh Tayyib Baba fevt mahlûlünden oğlu es-Seyyid Mehmed Said Baba bin eş-Şeyh Tayyib an-evlâd-ı Hacı Bayram-ı Veli'ye ba-berat tevcih buyruldu.²⁹⁷¹ (Şehri Zilhicce 1216/Nisan 1802)

Ankara'da vaki kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şeriflerinde dört aded ecza-i şerif için Bayındır nam karyede ve gayriden vakıf eylediği rubu' mahsulü zabt etmek için bir akçe ile mütevellisi olan Tayyib Baba fevt

²⁹⁶⁸ H.D. 531, s. 110

²⁹⁶⁹ H.D. 531, s. 110

²⁹⁷⁰ H.D. 531, s. 114

²⁹⁷¹ H.D. 531, s. 118

mahlûlünden oğlu Seyyid Mehmed Said Baba bin Şeyh Tayyib Baba'ya ba-berat tevcih buyruldu.²⁹⁷²(Şehri Zilhicce 1216/Nisan 1802)

Ankara'da vaki kutbu'l-arifin Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-âziz hazretlerinin türbe-i şeriflerinde dört adet ecza-i şerif için medine-i mezkûrda Bayındır nam karyede ve gayride vakıf eyledikleri rubu' mahsul ber-muceb-i defter-i hakani vakıf ve şart olub rubu mahsulünün rub'iyle bir adet cüz-i şerif ve yine rubu' mahsulün nısfıyla iki adet cüzhanlık cihatlarına mutasarrıf olan es-Seyyid Mehmed Said Baba ferağından es-Seyyid Kasım Baba bin Halil an sülale-i Hacı Bayram-ı Veli'ye barzuhal kasr-ı yedi rızasıyla idüğüne vaki ise şartıyla beratı taleb olunmayub kaleminden beratı verilmek deyu fi 10 Rebiu'l-ahir 1217 günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.²⁹⁷³(Ağustos 1802)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu'l-azizinin türbe-i şerifinde Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe ile bir cüz-i şerif talisi olan Osman bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Sadullah bin Kasım'a Naibi İbrahim Edhemi arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁷⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1221/Haziran 1806)

Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin türbe-i şeriflerinde dört adet ecza-i şerif için medine-i mezburede Bayındır Nahiye'si ve gayriden vakıf eylediği rey'i mahsul ber-muceb-i defter-i hakani vakıf ve şart olub rey'i mahsulünün rub'uyla bir adet cüz-i şerif ve yine rey'i mahsulün nısfıyla iki adet cüzhanlık cihetlerine mutasarrıf olan Seyyid Kasım Baba bin Halil Baba fevt mahlûlünden sülale-i hazreti Hacı Bayram-

²⁹⁷² H.D. 531, s. 119

²⁹⁷³ H.D. 532, s. 156

²⁹⁷⁴ H.D. 532, s. 163

1 Veli den sulbi oğlu Seyyid Mustafa Baba bin Seyyid Kasım Baba'ya Naibi Seyyid Mehmed Haşim arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁷⁵(Şehri Rebiu'l-evvel 1232/Ocak 1817)

Ankara'da Hemşire Hatun Vakfı'ndan almak üzere yevmi iki akçe vazife ile Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde cüzhan olan Feyzullah bin Mustafa fevt mahlûlünden oğlu İbrahim bin Feyzullah'a ba-arzuhal tevcih buyruldu.²⁹⁷⁶(Şehri Şaban 1236/Mayıs 1821)

1.1.1.3.DEĞERLENDİRME

Hacı Bayram-ı Velî Türbesi ile ilgili toplamda doksan dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan ilki 1104/1692, sonuncusu Şaban 1236/Mayıs 1821 tarihlidir. Atamalardan seksen iki tanesi cüzhan, sekiz tanesi türbedar, ikişer tanesi zaviyedar ve noktacı, birer taneside kâtip, şeyhül kurra, mütevellî ve devirhan görevleri ile ilgilidir.

1.1.2.KARACA PAŞA TÜRBESİ

1.1.2.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Türbe Karacabey Camii'nin avlusunda, kuzey batıda yer alır. Duvarlar kesme taş tuğla örgüsüyle yapılmıştır. Kitabesinden 1445 tarihinde inşa edildiğini ve mimarının Ahmet Ağa olduğunu anlarız. Türbeye giriş doğu cephesinde, türbenin ana gövdesinden dışa taşkın, bursa kemerli ve beşik tonozlu bir eyvan girintisi ile sağlanır. Eyvanın iki yanında yine bursa kemerli iki mihrabiye yer alır. Sekizgen planlı ana gövdeden sonra kurşun kaplı kubbeye geçiş sekizgen kasnakla olur. Türbeyi altta yedi üstte sekiz pencere aydınlatır. Alttaki pencereler dışta tuğla ve taş almasıklıkla ile örülmüş iki sivri

²⁹⁷⁵ H.D. 534, s. 130

²⁹⁷⁶ H.D. 534, s. 134

kemerle çevrelenmiştir. Türbenin içi gayet sadedir. Üç sanduka bulunur. Kubbe kasnağında pencerelerin arasına sağır nişler yerleştirilmiştir.²⁹⁷⁷

1.1.2.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Karaca Paşa Türbesi'nde Ahmed bir akçe ile cüzhan ve evkafına müteveli olan Seyyid Musa karındaşı Seyyid Mehmed fariğ berat mucibince.²⁹⁷⁸(Zilhicce 1115/Nisan 1704)

Ankara'da Karaca Paşa Türbesi'nde merhum Ahmed Çelebi Vakfı'ndan almak üzere cüzhan ve ecza-i merkume mevkufe ve meşruta akarata müteveli Mehmed rızasıyla Halil Halife'ye ferağat ve kasr-ı yed etmekle beratı mucibince bir akçe ile inayet buyruldu.²⁹⁷⁹(Şehri Şevval 1135/Temmuz 1723)

Ankara'da Karaca Paşa Türbesi'nde Ahmed Çelebi Evkafı'ndan almak üzere bir akçe ile cüzhan ve ecza-i mezkure-i mevkufe ve meşruta akarına müteveli olan Mehmed ferağından Halil mutasarrıfyken fevt olmağla mahlûlünden sulbi oğlu Mehmed'e babası beratı mucibince inayet.²⁹⁸⁰(Şehri Rebiu'l-ahir 1147/Ağustos 1734)

Ankara'da Karaca Paşa Türbesi'nde Ahmed Çelebi Vakfı'ndan almak üzere bir akçe ile cüzhan ve ecza-i şerife mevkufe meşruta akarına dahi müteveli olan Mehmed Halife'nin beratı tecdid.²⁹⁸¹(Şehri Zilhicce 1174/Temmuz 1761)

²⁹⁷⁷ Öney, Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapılar, s. 116-117, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, C.I, s. 390-392.

²⁹⁷⁸ H.D. 1138, s. 8

²⁹⁷⁹ H.D. 1137, s. 80

²⁹⁸⁰ H.D. 1068, s. 140

²⁹⁸¹ H.D. 1063, s. 111

1.1.2.3.DEĞERLENDİRME

Türbeyle ilgili ilki Zilhicce 1115/Nisan 1704, sonuncusu Zilhicce 1174/Temmuz 1761 tarihli olmak üzere toplam dört kayıt bulunmaktadır. Kayıtlarda cüzhan ve mütevellî kayıtları beraber tutulmuş olup dört cüzhan ve dört mütevellî atamasını içerir. Mütevellî atamalarından biri türbenin evkafına diğerleri cüzhanlık için vakfedilen mallara yapılmıştır.

1.1.3.MELİKE HATUN TÜRBESİ

1.1.3.1.TARİHÇESİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Türbe günümüzde Anafartalar Mahallesi, Taşçılar Sokak'ta bulunmaktadır. Harap durumda olan türbe için sivil toplum kuruluşları harekete geçmiş ve restorasyon çalışmalarına başlanmıştır.

1.1.3.2.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Melike Hatun Türbesi'nde şart-ı vâkıf üzere ecza tilavet etmeğin şartıyla medine-i mezbur nahiyesinde.....bir akçe ile zaviyedar ve hasbi mütevellisi Şeyh Musa'ya tecdid.²⁹⁸²(Receb 1109/Ocak 1698)

Ankara'da Melike Hatun Türbesi'nde ecza-i şerif tilavet etmek şartıyla Bel Ömer Mezrası'na iştirak mutasarrıf Seyyid.....²⁹⁸³(Şevval 1109/Nisan 1698)

Ankara'da Melike Hatun Türbesi'nde ecza-i şerife tilavet etmek şartıyla Bel Ömer Mezra'sı mahsulünden olmak üzere bir akçe ile ale'l-iştirak türbe-i mezburede eczahan olan Mehmed Dede ve Abdulkadir mezburan Mehmed Dede ve Ali müteakiben fevt müteveffayı mezbure.....²⁹⁸⁴(Şehri Ramazan 1152/Aralık 1739)

²⁹⁸² H.D. 1140, s. 58

²⁹⁸³ H.D. 1140, s. 59

²⁹⁸⁴ H.D. 1068, s. 147

1.1.3.3.DEĞERLENDİRME

Türbeyle alakalı toplam üç kayıt mevcuttur. İlk kayıt Receb 1109/Ocak 1698, son kayıt Ramazan 1152/Aralık 1739 tarihli dir. İlk kayı tta zaviyedar ve mütevell i, ikinci kayı tta mütvell i, üçüncü kayı tta eczahan atamasıyla ilgilidir. Kayı tlar tam olarak okunamadığından ataması yapılan görevler ve kişiler anlaşılamamıştır.

1.2.GÜNÜMÜZDE VAR OLMAYAN TÜRBELER

1.2.1.AYNIŞAH HATUN TÜRBESİ

1.2.1.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da merhum Aynışah Türbesi'nde bir cüz-i şerif tilavet eden Ömer Halife'ye tecdid buyruldu.²⁹⁸⁵(1115/1703)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde medfune Aynışah nam Hatun Türbesi'nde ber vechi vâkıfa-i mezbure evkafından bir akçe ile cüzhan es-Seyyid Seyfullah fevtinden Osman Halife ibni Mustafa'ya Naibi Abdulfettah el-Hüseyni arzıyla inayet buyruldu.²⁹⁸⁶(Receb 1139/Şubat 1727)

Ankara'da Aynışah Türbesi'nde bir akçe cüzhan el-Hac Ahmed fevtinden İsmail Halife'ye inayet.²⁹⁸⁷(Şehri Rebiu'l-ahir 1140/Kasım 1727)

Ankara'da Konurca Mahallesi'nde Aynışah vâkıfanın türbesinde beher subuh kıraat olunmak üzere vâkıfa-i mezkûrun vakıf eylediği ecza-i şerifeden bir cüz-i şerif talisi Osman bin Mustafa ferağından bir akçe ile Şaban Halife'ye ba-berat-ı atik inayet.²⁹⁸⁸(Şehri Receb 1141/Ocak 1729)

²⁹⁸⁵ H.D. 1138, s. 10

²⁹⁸⁶ H.D. 1143, s. 81

²⁹⁸⁷ H.D. 1143, s. 84

²⁹⁸⁸ H.D. 1144, s. 17

Ankara’da Aynışah Türbesi’nde cüzhan olan Ömer’e müceddeden Naibi İbrahim arzıyla inayet.²⁹⁸⁹(Şehri Receb 1141/Ocak 1729)

Ankara mahallatından Konurca Mahallesi’nde Aynışah nam vâkıfın türbesinde bir akçe ile bevvab ve eczahan el-Hac Ahmed mahlûlünden İsmail Halife’ye ibni el-Hac Mehmed’e beratı mucibince tecdid inayet.²⁹⁹⁰(Şehri Cemaziye’l-evvel 1143/Kasım 1730)

Ankara’da Aynışah Kadın Türbesi’nde bir cüz-i şerif tilavet eylemek üzere mezburenin vakfından bir akçeye mutasarrıf olan Ömer fevt es-Seyyid İbrahim Halife ibni Abdullah’a Naibi Sunullah arzıyla berat inayet.²⁹⁹¹(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara’da vaki Aynışah Hatun Türbesi’nde cüzhan İsmail fevt Molla Ömer’e inayet buyruldu.²⁹⁹²(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

1.2.1.2.DEĞERLENDİRME

Aynışah Hatun Türbesi’yle alakalı olarak hurufat defterlerinde sekiz kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtlardan ilki 1115/1704, son kayıt Safer 1165/Aralık 1751 tarihlidir. Yapılan atamalardan yedisi cüzhan, birer tanesi ise bevvab ve eczahan ataması ile ilgilidir. Türbe günümüzde ayakta değildir.

²⁹⁸⁹ H.D. 1144, s. 17

²⁹⁹⁰ H.D. 1068, s. 131

²⁹⁹¹ H.D. 1068, s. 135

²⁹⁹² H.D. 1061, s. 130

1.2.2.NAKŞİBENDİ TÜRBEŞİ

1.2.2.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da medfun Nakşibendi Türbesi’nin türbedarı olmayub lazım olmağla ber-vech-i hasbi Mustafa bin Osman’a Naibi Hacı Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.²⁹⁹³(Şehri Şaban 1189/Eylül 1775)

Ankara’da medfun Nakşibendi Türbesi’nin hasbi türbedarı olan Mustafa bin Osman bila veled fevt mahlûlünden Derviş Mehmed bin Mustafa’ya Hacı Mehmed Hamdi arzıyla tevcih.²⁹⁹⁴(Şehri Zilkade 1203/Temmuz 1789)

Ankara’da medfun Nakşibendi Türbesi’nde ber-vechi hasbi türbedar olan Derviş Mehmed bin Mustafa fevt mahlûlünden Emir Sultan Sûlalesinden Seyyid Şeyh Osman bin Seyyid şeyh Mehmed’e inayet buyruldu.²⁹⁹⁵(Şehri Şaban 1219/Kasım 1804)

1.2.2.2.DEĞERLENDİRME

Türbeyle ilgili ilki Şaban 1189/Eylül 1775 sonuncusu Şaban 1219/Kasım 1804 tarihli olmak üzere toplam üç kaydın tamamı türbeye yapılan türbedar atamasıyla ilgilidir.

1.2.3.SEYYİD ABDULLAH EFENDİ TÜRBEŞİ

1.2.3.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da es-Seyyid el-Hac Abdullah Rüstem Bakkal Mahallesi’nde türbesinde iki akçe ile ba’de salâtı’l-fecr babası Seyyid Hacı Abdurrahman ferağından cüzhan olan Seyyid Mehmed’e tecdid.²⁹⁹⁶(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

²⁹⁹³ H.D. 1071, s. 45

²⁹⁹⁴ H.D. 530, s. 182

²⁹⁹⁵ H.D. 532, s. 160

²⁹⁹⁶ H.D. 1068, s. 135

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde Seyyid Abdullah Efendi Türbe ve Muallimhane Evkafı'na iki akçe ile es-Seyyid İbrahim mahlûlünden mütevellisi olan Seyyid Hacı Abdusselam'a tecdid.²⁹⁹⁷(Şehri Şaban 1144/Ocak 1732)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde Seyyid Abdullah Türbesi'nde bade'l-fecr iki akçe ile cüzhan Seyyid Mehmed fevt diğer Seyyid Mehmed'e ba-arzuhal buyruldu.²⁹⁹⁸(Şehri Safer Sene 1165/Aralık 1751)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde Seyyid Hacı Abdullah Efendi Türbesi'nde ba'de'l-fecr iki akçe ile bir cüz tilavet eden Mahmud bin Hüseyin fevt kebir oğlu Abdurrahman Halife'ye Naibi Hasan arzıyla buyruldu.²⁹⁹⁹(Şehri Receb Sene 1165/Mayıs 1752)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde Seyyid Abdullah Türbesi'nde cüzhan Mahmud bin Hüseyin salat-ı fecrde tilavet edüb tecdid.³⁰⁰⁰(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Rüstem Bakkal Mahallesi'nde vaki Seyyid Abdullah Efendi Türbesi'nde ba'de's- salatı'l-fecr iki akçe vazife ile cüzhan olan Abdurrahman Halife'nin beratı tecdid.³⁰⁰¹(Şehri Şevval 1169/Haziran 1756)

1.2.3.2.DEĞERLENDİRME

İlki Şaban 1144/Ocak 1732, sonuncusu Şevval 1169/Haziran 1756 tarihli olmak üzere türbeyle alakalı toplam altı kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan beşi cüzhan, biri de

²⁹⁹⁷ H.D. 1068, s. 135

²⁹⁹⁸ H.D. 1061, s. 130

²⁹⁹⁹ H.D. 1061, s. 131

³⁰⁰⁰ H.D. 1063, s. 82

³⁰⁰¹ H.D. 1063, s. 86

mütevelli atamasıyla ilgilidir. Mütevelli ataması hem türbe hem de Seyyid Abdullah Efendi Muallimhanesi Vakfı içindir. Türbe günümüzde mevcut değildir.

2.TEKKE VE ZAVİYELER

2.1.AHİ ELVAN ZAVİYESİ

2.1.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi zaviyedarı Sunullah'a tecdid ve ibka buyruldu.³⁰⁰² (1105/1693)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin bir akçe ile zaviyedarı Sunullah beratı mucibince tecdid.³⁰⁰³ (Fi Gurre-i Cemaziye'l-ula 1115/Eylül 1703)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'ne bir akçe ile mutasarrıf Mustafa kasr-ı yedinden Sunullah Efendiye Naibi Seyyid Halil arzıyla.³⁰⁰⁴ (Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin bir akçe ile zaviyedarı Sunullah rızasıyla sulbi kebir oğlu Mustafa Halife'ye kasr-ı yedi Naibi Mustafa arzıyla berat.³⁰⁰⁵ (Şaban 1157/Eylül 1744)

Ankara'da vaki Ahi Elvan Zaviyesi'nin bir akçe ile babası Sunullah kasr-ı yedinden zaviyedarı olan Mustafa kasr-ı yed etmekle yeri Seyyid Halil Halife'ye vaki ise deyu ba-berat tevcih.³⁰⁰⁶ (Şehri Zilkade Sene 1159/Kasım 1746)

³⁰⁰² H.D. 1138, s. 10

³⁰⁰³ H.D. 1067, s. 167

³⁰⁰⁴ H.D. 1061, s. 112

³⁰⁰⁵ H.D. 1061, s. 113

³⁰⁰⁶ H.D. 1061, s. 118

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin Mustafa ferağından bir akçe ile zaviyedarı Seyyid Halil kasr-ı yedinden Abdullah aba-berat buyruldu.³⁰⁰⁷ (Şehri Zilkade Sene 1165/Eylül 1752)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin bir akçe ile zaviyedarı olan Şeyh Avnullah fevt olub mahlûlünden karındaşı Tayyib Baba nam halifeye Naibi Hayrullah Efendi arzıyla tevcih buyruldu.³⁰⁰⁸ (Şehri Rebiu'l-ahir 1176/Ekim 1762)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin yevmi bir akçe ile zaviyedarı olan Tayyib Baba ferağından karındaşı Edhem Baba'ya ba-berat tevcih buyruldu.³⁰⁰⁹ (Şehri Rebiu'l-evvel 1188/Mayıs 1774)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin ba-muayyene zaviyedarı olan Edhem Baba bin Kasım Baba fevt mahlûlünden Seyyid Kasım Baba bin Seyyid Halil Baba'ya Naibi Feraizi Hafız Ali arzıyla tevcih buyruldu.³⁰¹⁰ (Şehri Cemaziye'l-evvel 1207/Aralık 1792)

Ankara'da Ahi Elvan Zaviyesi'nin ba-muayyene zaviyedarı olan Seyyid Kasım Baba bin Seyyid Halil Baba ferağından Seyyid Halil baba bin Haydar Baba'ya ba-berat tevcih buyruldu.³⁰¹¹ (Şehri Receb 1224/Ağustos 1809)

Ankara Kazası'nda Ahi Elvan Zaviyesi'nin vazife-i muayyene ile zaviyedarlığına ba-berat-ı âli mutasarrıf olan Seyyid Halil Baba bin Haydar Baba bila veled fevt mahlûlünden karındaşı oğulları Seyyid Salih ve Seyyid İbrahim ve Seyyid

³⁰⁰⁷ H.D. 1061, s. 131

³⁰⁰⁸ H.D. 1057, s. 40

³⁰⁰⁹ H.D. 1059, s. 27

³⁰¹⁰ H.D. 530, s. 187

³⁰¹¹ H.D. 533, s. 62

Ahmed ibnu Seyyid Mustafa nam karındaşlara iştirak Naibi Seyyid İbrahim Zühtü arzıyla merkuruna tevcih buyruldu.³⁰¹²(Şehri Recebü'l-ferd 1243/Ocak 1828)

2.1.2.DEĞERLENDİRME

Ahi Elvan Zaviyesi ile ilgili on bir adet kayıt bulunmaktadır. Kayıtların tamamı zaviyedar ataması ile ilgilidir. Kayıtların ilki 1103/1691,sonuncusu Recep 1243/Ocak 1828 tarihlidir. Zaviye günümüzde ayakta değildir.

2.2.AHİ MESUD ZAVİYESİ

2.2.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi'nde zaviyedarı Mustafa üzerinden Abdulhadi alub ibka ricasıyla inayet.³⁰¹³ (Ramazan 1104/Mayıs 1693)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi'nin zaviyedarı olan Mustafa üzerinden Mehmed alub yedine ibka buyruldu.³⁰¹⁴ (Şeval 1113/Mart 1702)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviye Vakfı'nın ba-muayyene ile nısıf tevliyet ve nısıf meşihata evladiyet ve meşrutiyet üzere mutasarrıf olan Ali'nin beratı tecdid.³⁰¹⁵ (Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviye Vakfı'nın evladiyet üzere nısıf tevliyete ve nısıf meşihata mutasarrıf olan Derviş Ali'ye tecdid.³⁰¹⁶ (Şehri Cemaziye'l-evvel Sene 1189/Haziran 1775)

³⁰¹² H.D. 535, s. 96

³⁰¹³ H.D. 1138, s. 5

³⁰¹⁴ H.D. 1138, s. 7

³⁰¹⁵ H.D. 1065, s. 18

³⁰¹⁶ H.D. 1065, s. 18

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi'nin nısfına zaviyedar olan Ali Dede bila veled fevt mahlûlünden Hacı Bayram-ı Veli evladından Tayyib Baba'ya fevti vaki ise inayet.³⁰¹⁷ (Şehri Zilhicce 1189/Ocak 1776)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi Vakfı'nın nısf vazife-i muayyene ile nısf hisse-i tevliyet ve meşihat evladiyet üzere mutasarrıf olan Derviş Ali fevt mahlûlünden oğlu Ali Baba'ya Naibi el-Hac Mehmed arzıyla tevcih buyruldu.³⁰¹⁸ (Şehri Rebiu'l-ahir Sene 1192/Nisan 1778)

Ankara'da vaki Ahi Mesud Zaviyesi'nin nısf zaviyedarlığına be-berat-ı askeri mutasarrıf olduğu olan Hacı Bayram-ı Veli evlad-ı kiramlarından Tayyib Baba meclis-i şer'de li-ebeveyn karındaşı erbab-ı istihkakdan Edhem Baba muvacehesinde ikrar ve takrir-i kelam edüb mutasarrıf olduğu nısf zaviyedarlığı mezkure Hasan rıza ve ihtiyarım ve ferağ muteber-i kat'i ile karındaşı mezbur Edhem Baba'ya ferağat ve kasr-ı yed ve bi berat meclis-i şer'de kabul eylediğinde olduğu ve teslim ve kabul etmekle salifü'z-zikr nısf zaviyedarlık fariği mezbur Şeyh Tayyib Baba'nın ferağ ve kasr-ı yedinden karındaşı mezbur Edhem Baba'ya tevcih ve yedine berat-ı âlişan ihsan buyrulamak babında Rumeli Kazaskeri Dürrizade faziletlu es-Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri'nin ilam ve mucibince tevcih buyrulamak üzere faziletlu semahatlu Şeyhü'l-İslam Mevlana Mehmed Şerif Efendi Hazretleri'nin işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu 7 Cemaziye'l-evvel sene 1193 tarihinde sadır olan fermân-ı âli maliye tarafından cihat-ı saire olduğundan ruus-ı hümayun tarafından hıfz olunmağla vechi meşruh üzere nısf zaviyedarlık merkum Tayyib Baba'nın kasr-ı yedinden karındaşı mezbur Edhem Baba'ya tevcih ve beratı verilmek için işbu askeri

³⁰¹⁷ H.D. 1071, s. 45

³⁰¹⁸ H.D. 1071, s. 49

ruzmancesine işbu ilmuhaber kaimesi mucibince tevcih buyruldu.³⁰¹⁹(Şehri Cemaziye'l-evvel 1193/Mayıs 1779)

Ankara'da merhum Hacı Bayram-ı Veli kuddise sırrıhu azize hazretlerinin evladından olub medine-i mezburda Ahi Mesud Zaviyesi'nin nısıf zaviyedarlığına mutasarrıf olan Edhem Baba ibni Şeyh Kasım Baba rızasıyla karındaşı Zahid Baba'ya ferağat ve yedinde olan beratını verüb kasr-ı yed etmekle kendi arzuhalı faziletlu semahatlu Şeyhü'l-İslam Dürrizade Seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretlerin işaret-i aliyyeleriyle.³⁰²⁰ (Şehri Şevval 1198/Ağustos 1784)

Ankara Ahi Mesud Zaviyesi'nin nısıf muayyene ile nısıf zaviyedarı olan Zahid Baba evladı hazreti Hacı Bayram-ı Veli bila veled fevt mahlûlünden karındaşı evladı müşarun ileyhden Seyyid Mehmed Said Baba ibni Tayyib Baba'yaNaibi Hacı Mehmed Hamdi bade'l-arz Şeyhu'l-İslam faziletlu semahatlu Mehmed Şerif Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 4 Muharrem sene 1204 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih.³⁰²¹(Eylül 1789)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi Vakfı'nın nısıf vazife-i muayyene nısıf hisse-i tevliyet ve meşihatına evladiyet ve meşrutiyet üzere mutasarrıf olan Ali Baba bila veled fevt mahlûlünden nısıfı aherine mutasarrıf es-seyyid Mehmed Said Baba bin Şeyh Tayyib Baba'yaNaibi Zühü es-Seyyid İsmail arz etmeğin derkenarda mastur Ali Baba'nın bila veled fevti vaki ise ve maruz-ı es-Seyyid Mehmed belde-i mezkure sükkanından olub ehliyeti olduğu vaki ise şartıyla tevcih buyruldu.³⁰²² (Şehri Zilhicce 1209/Haziran 1795)

³⁰¹⁹ H.D. 1071, s. 52-53

³⁰²⁰ H.D. 1071, s. 70

³⁰²¹ H.D. 530, s. 182

³⁰²² H.D. 530, s. 191

Ankara’da Ahi Mesud Zaviyesi’nin nısıf zaviyedarlık ve tevliyet ve meşihatına vâkıf-ı merkumun evladından Ali bin Ali’nin ammizadesi Ali bin İbrahim evladiyet ve meşrutiyet üzere mutasarrıf iken fevt oldukda ecanibden olub bila veled fevt oldu deyu ber takrib kendi üzerlerine tevcih ve berat ettirenlerden ref’lerinden nısıf aher hisse-i zaviyedarlık ve tevliyet meşihatına mutasarrıf Ali bin Ali üzerine berat ettirmek üzere iken ol dahi fevt oldukda nısıf aherine mutasarrıf olan ecanibden Seyyid Mehmed Said Baba hilaf-ı inha bila veled fevt oldu deyu anı dahi kendi üzerine tevcih ve berat etdirüb müteveffa Ali bin Ali’nin oğlu Ali zide kadruhuya gadri külli ve merkum sağır olmağla vasisi İbrahim âsitâneye vürud ve hilaf-ı şart-ı vâkıf berat etdirüb Seyyid Mehmed Said Baba ile terafu’ olmak üzere iken âsitânedan firar etmekle âsitâne-i aliyyede misafiren mukim ehli vukufdan sağır-i mezkûr evlad-ı vâkıfdan olub sâlifü’z-zikr zaviyedarlık ve tevliyet ve meşihat ancak Ahi Mesud evladına meşruta olduğu bi’t-taharri ba’de’t-tahkik iktizasını ilam eylemeleriyçün Anadolu Kazaskeri Efendi Hazretlerine havale ve ilamı mucibince ecanibden olan Seyyid Mehmed Said Baba’nın ref’inden sağır-i mezbure evladiyet ve meşrutiyet üzere tevcih ve yedine berat verilmek ricasına. Sağır-i mezburun vasisi İbrahim istid’ayı inayet etmeğin sâdır olan ferman-ı âlişane imtisalen derun-ı arzuhalde mezkûr zaviyenin nısıf hisse-i tevliyet ve meşihatına mutasarrıf olan sahib-i arzuhal Ali’nin babası Ali bin Ali’nin ammizadesi Ali bin İbrahim ber-vechi meşruta mutasarrıf iken fevt oldukda bila veled fevt oldu deyu ber-takrib ecanib üzerlerine berat etdirüb ref’lerinden nısıf aher mutasarrıf sahib-i arzuhalin babası üzerine ettirmek üzere iken ol dahi fevt oldukda nısıf ahere mutasarrıf ecanibden Seyyid Mehmed Said hilaf-ı inha bila veled fevt oldu divani dahi kendüğe hilaf-ı şart-ı vâkıf berat ettirmekle ref’inden ve babası ve ammisi mahlûllerinden kendüğe tevcih ricasına inayet taleb etmeğin kuyudatına nazar olundukda tevliyet ve meşihat Ali bin İbrahim ve Ali bin Ali mahlûlünden ahere tevcih ve tedavül-i eyadi ile tevcih olunarak nısıf bila işaret-i aliyye ve nısıf ba işaret-i aliyye Seyyid Mehmed Said üzerinde olduğu kuyudatdan müsteban

ve hasmı dahi âsitânede mevcut olmadığından terafu'ı şer'i mümkün olmayub lakin tevliyet ve meşihat ber-vechi meşruta sahib-i arzuhalin eben an ceddin nan parası olub madur olduğunu fi'l-asl Ankara ahalisinden olub âsitâne-i aliyyede misafiren sakin es-Seyyid Mehmed Efendi bin el-Hac Ahmed ve Mustafa Efendi bin Halil ve Seyyid İshak Efendi bin Süleyman ve Seyyid Mehmed Efendi bin Seyyid Mahmud ve Seyyid İbrahim Efendi bin Seyyid Halil ve Seyyid Hasan Efendi bin Mehmed ve es-Seyyid Ahmed Efendi bin Mehmed ve Seyyid Mustafa Ağa bin Seyyid Hüseyin ve Şeyh İbrahim Efendi bin Mustafa ve Ali Ağa bin İbrahim ve Şeyh Ali Dede bin Ali ve el-Hac Abdullah bin el-Hac Derviş ve İbrahim bin İbrahim ve Feyzullah bin Halil nam kimesneler ihbar etmeleriyle tevcihi hususu işaret-i veliyyü'n-niamiye menut idüğünü bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri faziletli Ömer İzzet Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ber mucib-i ilam ecanibden olan es-Seyyid Mehmed Said'in ref'inden evlad-ı vâkıfdan sahib-i arzuhal Ali bin Ali'ye tevcih buyrulmak ricasına bi'l-fiil Şeyhu'l-islam Mevlana faziletli semahatlu Ömer Hulusi Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince es-Seyyid Mehmed Said'in ref'inden merkuma tevcih olunmak deyu 1217 senesi mah-ı Saferü'l-hayrın 7. Günü tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince merkuma tevcih buyruldu.³⁰²³(Haziran 1802)

Ankara Kazası'nda Ahi Mesud Zaviyesi'nin evladiyet ve meşrutiyet üzere yevmi on akçe ile nezaret cihetine mutasarrıf olan Ali ve diğer Derviş Ali fevt mahlûlünden Ali'nin oğlu ve diğer Ali'nin oğlunun oğlu Ali bin Ali'ye vakia ise ba-berat tevcih buyruldu.³⁰²⁴(Şehru Saferü'l-hayr 1217/Haziran 1802)

Ankara'da Ahi Mesud Zaviyesi'nin ba-muayyene zaviyedâr ve tevliyet ve meşihat cihetlerine mutasarrıf olan Ali bin Ali bila veled fevt mahlûlünden Hâfız Hayreddin zide salahuya tevcih olunmak babında istid'ayı inayet etmeğin tevcih

³⁰²³ H.D. 532, s. 156

³⁰²⁴ H.D. 532, s. 156

buyrulmak ricasına faziletli semahatlu Şeyhu'l-islâm Mevlana el-Hac Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkum Hâfız Hayreddin'e tevcih buyruldu.³⁰²⁵ (Şehri Muharrem 1229/Aralık 1813)

2.2.2.DEĞERLENDİRME

Ahi Mesud Zaviyesi ile ilgili toplamda on üç kayıt bulunmaktadır. İlk kayıt hicri 1104 miladi 1693 senesinde son kayıt ise, hicri 1229 miladi 1814 tarihindedir. Tutulan atama kayıtlarından yedi tanesi zaviyedarlık, altı tanesi müteveli, altı tanesi meşihat, bir tanesi de nezaret görevi içindir. Zaviye günümüzde ayakta olmayıp isminden yola çıkarak günümüzde Etimesgut ilçesi sınırları içinde olması muhtemeldir.

2.3.DOĞAN BEY ZAVİYESİ

2.3.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Doğan Bey Evkafı'na iki akçe ile ve senede beş müd galle ile cabisi Seyyid İbrahim yerine evlâd-ı vâkıfdan Ahmed'e inayet.³⁰²⁶(Gurre-i Receb 1115/Kasım 1703)

Ankara'da Doğan Bey Zaviyesi Mescidi'nde bir akçe ile imam Mehmed fevtinden Hüseyin'e inayet.³⁰²⁷(Fi Gurre-i Muharremü'l-haram 1116/Mayıs 1704)

Ankara'da Doğan Bey Mescidi'nde birer akçe ile müezzin ve cüzhan olan Osman'a müceddeden berat inayet.³⁰²⁸(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara'da Doğan Bey Camii'nde bir akçe ile imam Hüseyin ferağından Ömer'e inayet.³⁰²⁹(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

³⁰²⁵ H.D. 534, s. 127

³⁰²⁶ H.D. 1067, s. 167

³⁰²⁷ H.D. 1067, s. 168

³⁰²⁸ H.D. 1067, s. 168

Ankara’da Doğan Bey Mescidi’nde bir akçe ile müezzin Şaban fevtinden Ali’ye inayet.³⁰³⁰(Fi Gurre-i Şaban 1116/Kasım 1704)

Ankara’da merhum Doğan Bey binası camiinde yevmi bir akçe ile devirhan olan Seyyid Halil fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Ahmed’e Naibi Samakozade Ahmed Necib arzıyla tevcih.³⁰³¹(Şehri Rebiu’l-ahir 1199/Şubat 1785)

2.3.2.DEĞERLENDİRME

Abdülkerim Erdoğan’ın Unutulan Şehir Ankara isimli eserinde şehir surlarının kapılarını sayarken Doğan Bey Zaviyesi Kapısı’ndan bahsetmektedir.³⁰³² Bu bilgiden yola çıkarak zaviyenin mezkûr kapının yakınlarında olduğunu ve ismini buradan aldığını söyleyebiliriz. Yine aynı eserde Öksüzce Sokağı’nda bulunan ve halk arasında “Yürüyen Dede” türbesi olarak bilinen kümbetin Doğan Bey’e ait olduğu, Vakıf ve Tapu kayıtlarında Doğan Bey Zaviyesi’nin kaydının bulunduğunu belirtmektedir.³⁰³³ Hurufat kayıtlarında Doğan Bey Zaviyesi’nin yanı sıra Doğan Bey Camii ve Doğan Bey Mescidi olarak geçen kayıtlarda mevcuttur. Zaviyenin bir parçası olarak yapılmış olma ihtimali yüksektir. Aynı zamanda Doğan Bey Evkafı adı ile anılan bir vakfın kaydı da mevcuttur. Kayıtlardan ilki Receb 1115/Kasım 1703 tarihli, sonuncusu Rebiu’l-ahir 1199/Şubat 1785 tarihlidir. Kayıtlardan ikişer tanesi imam ve müezzin, birer tanesi cüzhan ve devirhan, son bir tanesinde vakfın cabisi ile ilgili atamalardır.

³⁰²⁹ H.D. 1067, s. 168

³⁰³⁰ H.D. 1067, s. 168

³⁰³¹ H.D. 1060, s. 160

³⁰³² Erdoğan, Unutulan Şehir Ankara, s. 61

³⁰³³ Erdoğan, Unutulan Şehir Ankara, s. 203

2.4.EBU İSHAK ZAVİYESİ

2.4.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ebu İshak Vakıf Zaviyesi'nin ba-muayyene ile evladiyet ve meşrutiyet üzere zaviyedarı olan Fatıma ve Saime Hatunlara tecdid.³⁰³⁴(Şehri Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775)

Ankara'da Ebu İshak Vakfı Zaviyesi'nin ba-muayyene ile evladiyet ve meşrutiyet üzere zaviyedarlığına Fatma ve Saime ibneti Seyyid Mehmed nam hatunlar iştiraken mutasarrıflar iken mezbure Fatma müteveffiye olup mahlûlünden nısıf hissesi mezbure Saime Hatunun kızı Selime Hatuna tevcih buyruldu.³⁰³⁵(Şehri Recebü'l-ferd 1242/Ocak 1827)

2.4.2.DEĞERLENDİRME

Ebu İshak Zaviyesi ile ilgili iki kayıt bulunmaktadır. Bunlardan ilki Rebiu'l-ahir 1189/Haziran 1775, diğeri ise Recep 1242/Ocak 1827 tarihli olup her ikiside zaviyedarlık ataması ile ilgilidir.

Ulucanlar'da Mermerli Sokak'ta Ebu İshak Türbesi bulunmaktadır. Zaviye yapısı günümüze kadar ulaşamamıştır ama türbenin de içinde bulunduğu bir yapı olması hasebiyle zaviyenin türbenin bulunduğu yerde olma ihtimali yüksektir. Bu kayıtlarda dikkat çeken nokta zaviyedarlık görevini kadınların yürütüyor olmasıdır.

³⁰³⁴ H.D. 1065, s. 17

³⁰³⁵ H.D. 535, s. 95

2.5.GÜLPÜR HON TEKKESİ

2.5.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın bir akçe ile kâtibi ve nazırı Seyyid Mahmud fevt karındaşı Kasım’a inayet.³⁰³⁶(Fi Gurre-i Ramazan 1122/Ekim 1710)

Ankara Kasabası’nda vaki Pürhor Tekyesi Vakfı’nın vazife-i muayyenesiyle kâtibi ve nazırı olan es-Seyyid Kasım fevt olmağla mahlûlünden sulbi kebir oğlu es-Seyyid Mehmed Halife’ye tevcih buyrulmak ricasına Naibi Mevlana es-Seyyid Süleyman Efendi arzetmeğin mucibince bin yüz yetmiş senesi Rebiu’l-evvelinin yirminci günü tarihiyle merkum es-Seyyid Mehmed Halife’ye tevcih buyruldu.³⁰³⁷(Aralık 1756)

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın muayyene ile kâtibi ve nazırı olan es-Seyyid Mehmed’e tecdid.³⁰³⁸(Şehri Ramazan 1171/Mayıs 1758)

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın ba-muayyene kâtibi ve nazırı olan Seyyid Mehmed fevt mahlûlünden oğlu Seyyid Süleyman’a Naibi Nefeszade Şerif Abdullah arzıyla tevcih buyruldu.³⁰³⁹(Şehri Receb 1184/Ekim 1770)

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın ba-muayyene kâtibi ve nazırı olan es-Seyyid Süleyman bin es-seyyid Mehmed fevt mahlûlünden Çelebizade Seyyid Mustafa bin Mustafa’ya istid’ayı inayet etmeğin arzuhalde mezkûr Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın ba-muayyene kâtibi ve nazırı olan seyyid Süleyman bin seyyid Mehmed’in bila veled fevti vaki ise ve sahib-i arzuhal Çelebizade es-Seyyid Mustafa bin Mustafa belde-i

³⁰³⁶ H.D. 1058, s. 9

³⁰³⁷ H.D. 1063, s. 91

³⁰³⁸ H.D. 1063, s. 99

³⁰³⁹ H.D. 1067, s. 172

mezkûrda sakın olduğu vaki ise kitabet nezaretlerinin hizmetlerini şart-ı vâkıf üzere idareye kâdir ise şartıyla tevcih buyruldu.³⁰⁴⁰(Şehri Zilkade 1209/Mayıs 1795)

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın vazife-i muayyene ile kâtibi ve nazırı olan Çelebizade es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Mustafa fevt mahlûlünden sulbi oğlu es-Seyyid Lütfullah bin es-Seyyid Mustafa’ya ba-arzuhal tevcih buyruldu.³⁰⁴¹(Şehri Şevval 1224/Kasım 1809)

Ankara’da Gülpürhon Tekyesi Vakfı’nın ba-muayyene kâtibi ve nâzırı olan Seyyid Lutfullah bin Seyyid Mustafa bila veled fevt mahlûlünden karındaşı Seyyid Hamid bin Seyyid Mustafa’ya Naibi Hacı Hasan arzıyla tevcih buyruldu.³⁰⁴²(Şehri Rebiu’l-sani 1228/Nisan 1813)

2.5.2.DEĞERLENDİRME

Tekkeyle alakalı olarak hurufat defterlerinde ilki Ramazan 1122/Ekim 1710, sonuncusu Rebiu’l-sani 1228/Nisan 1813 tarihli olmak üzere toplam dokuz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlarda kâtiplik ve nazırlık görevi birlikte ve aynı kişiye verilmiştir. Yedişer tane kâtip ve nazır ataması yapılmıştır. Eser günümüzde mevcut değildir.

2.6.MEVLEVİHANE TEKKESİ VE MESCİDİ

2.6.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara’da Mevlevihane Tekkesi’nde meydancılık hizmetinde Derviş Receb fevt Derviş Abdulkadir’e inayet.³⁰⁴³(Fi Muharremü’l-haram 1118/Nisan 1706)

³⁰⁴⁰ H.D. 530, s. 191

³⁰⁴¹ H.D. 533, s. 62

³⁰⁴² H.D. 534, s. 125

³⁰⁴³ H.D. 1067, s. 170

Ankara’da Mevlevihane ferraşı Derviş Kasım fevt derviş Mustafa’ya inayet.³⁰⁴⁴(Fi Muharremü’l-haram 1118/Nisan 1706)

Ankara’da Mevlevihane Tekyesi Mescidi’nde imam Derviş Mahmud fevt Derviş Muharrem’e inayet.³⁰⁴⁵(Fi Gurre-i Ramazan 1123/Ekim 1711)

Ankara’da Mahmud Bey bina eylediği Mevlevihane’nin taamiye ve meşihati için nukud-ı mevkufesinden bin kuruş vakıf ve şart edüb mütevellisi olmayub vazife-i muayene Şeyh Mehmed Mevleviye inayet.³⁰⁴⁶(Şehri Saferü’l-hayr 1141/Eylül 1728)

Ankara’da Mahmud Bey bina eylediği Mevlevihane’nin şeyhi ve nukud-ı mevkufesine müteveli olan Şeyh Mehmed kasr-ı yedinden Derviş Yusuf’a Naibi Ahmed arzıyla inayet.³⁰⁴⁷(Muharrem 1142/Temmuz 1729)

2.6.2.DEĞERLENDİRME

Tekkeyle alakalı ilk kayıt Muharrem 1118/Nisan 1706, son kayıt Muharrem 1142/Temmuz 1729 tarihlidir. Toplam beş kayıttan ikisi müteveli, birer tanesi meydancılık, ferraş ve tekkenin mescidine yapılan imam atamasıyla ilgilidir.

Günümüze ulaşamayan Mevlevihane³⁰⁴⁸ 2017 yılında eski yerinde, Cenabi Ahmet Paşa Camii’nin yanında yeniden inşa edilmiştir. Safer 1141/Eylül 1728 ve Muharrem 1142/Temmuz 1729 tarihli kayıtlarda Mevlevihane’nin Mahmut Bey isimli bir zat tarafından bina edildiği yazılmaktadır.

³⁰⁴⁴ H.D. 1067, s. 170

³⁰⁴⁵ H.D. 1067, s. 172

³⁰⁴⁶ H.D. 1144, s. 17

³⁰⁴⁷ H.D. 1144, s. 17

³⁰⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Köç, “Mevleviler ve Devlet: Ankara Mevlevihanesi Örneği(Ekonomik Statü, Vakıflar ve Yönetim)”, **Belleten**, sy. 76, 2012, s. 527-552

2.7.ŞEYH ALİ VE HATİP AHMET İSFEHANİ ZAVİYESİ

2.7.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Hatib Ahmed ve Şeyh Ali İsfehani Zaviyesi'nin evladiyet üzere mutasarrıfı Şerife Ümmühani müteveffıye evlad-ı vâkıfdan Seyyid Abdullatif'e inayet.³⁰⁴⁹(Fi Gurre-i Zilhicce 1119/Şubat 1708)

Ankara'da vaki Hatib Ahmed İsfehani Vakfı'nın tevliyet ve meşihatı evladiyet ve meşrutiyet üzere Ayşe ve Fatma ve Mehmed ve Mustafa ber-vechi iştirak mutasarrıf iken fevt olduklarında mezbure mutasarrıf şart-ı vâkıf üzere Abdullah ve İbrahim ve Şerife Rabia'ya intikal etmişiyken Şerife Rabia ve Hüseyin üzerlerine berat edüb lakin vakf-ı mezbur batn-ı evvele meşruta olub ve mezburun Abdullah ve İbrahim ve mezbur Rabia batn-ı evvelden ve es-Seyyid Hüseyin batn-ı sânidin olmağla sadır olan fermân-ı âliye imtisalen arz olundukda ahali-i fakirden olub yedinde mezburun mazbutu'l-esami on altı nefer kimesneler minval-ı muharrer üzere ala vechi şahade karar vermeleriyle vakf-ı mezburun tevliyet ve meşihatı evlad-ı inasdan merhum Seyyid Hüseyin'in ref'inden batn-ı evvel mezburana Abdullah bin İbrahim ve Şerife Rabia dört nefer kimesnelere tevcih olunub yedlerine berat-ı şerif vermek ricasına semahatlu Anadolu kazaskeri Mevlana es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle müşarun ileyhin ilamlarıyla ve bin yüz elli yedi senesi Cemaziye'l-ahiresinin on altıncı günü sadır olan fermân-ı âli mucibince berat.³⁰⁵⁰(Temmuz 1744)

Ankara'da merhum Hatib Ahmed İsfehani Vakfı Zaviye'nin tevliyet ve meşihat evlad-ı evlada meşruta olub şart-ı vâkıf üzere evlad-ı vâkıfdan es-Seyyid Hasan bin Seyyid Mustafa bin Seyyid'de sair derecede müsavi olan evlad-ı vâkıf murafaa şer olduklarında evlad-ı vâkıfdan olduğu lede's-şer'i numayan olduğundan yedinde olan

³⁰⁴⁹ H.D. 1067, s. 171

³⁰⁵⁰ H.D. 1061, s. 111

hüccet-i şer'iyeye mucibince Seyyid Hasan hissesine berat.³⁰⁵¹ (Safer 1158/Mart 1745)

Ankara'da vaki merhum Hatib Ahmed İsfehane nam vâkıfın evladından Abdullah ve İbrahim ve es-Seyyid Hasan ve Şerife ve Rabia namun kimesneler meclis-i şer'de şöyle tezallum-ı hal eylediler ki vakfı mezburun tevliyet ve meşihatı vakfiye-i mamulün bihasında batn-ı evvelde olanlara meşruta olub ber-muceb-i şart-ı vâkıf her biri derecede müsavi olub gallesi tevliyet ve meşihata ale'l-iştiraki's-sevi taksim olunmak üzere yedlerimizde iki berat-ı şerif-i âlişan sadaka ve ita olunub lakin işbu hazır-ı bi'l-meclis es-Seyyid Hüseyin ve Seyyid Yusuf dahi evlad-ı vâkıf-ı mezburdan olub ve bizim ile derecede müsavi olmalarıyla derun-ı berat-ı şerifde isimleri mastur olmayub ve vakfı mezburun umurunu ru'yete kanaatımızda tenazu' vukuuna inaen cümlemiz ma'rifet ve ittifakiyla mezbur Seyyid Hasan mütevellî nasb ve tayin olunub galle-i tevliyet ve meşihata bizim ile mezburan Seyyid Hüseyin ve es-Seyyid Yusuf beynlerinde ale'l-iştirak mutasarrıf olmak babında yedimize bir kıta berat-ı şerif verilmek babında ahvalimizi der devlet medare arz ilam eder deyu agâh etmeleriyle ve vakf-ı mezburun Abdullah ve İbrahim ve Seyyid Hasan ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid Yusuf ve Şerife ve Rabia ber-vechi iştirak mutasarrıflar olmak üzere yedlerine berat Naibi Mustafa arzıyla verildi.³⁰⁵²(Cemaziyel-evvel 1158/Haziran 1745)

Ankara'da vaki Hatib İsfehane Vakfı'nın evladiyet ve meşrutiyet üzere yedi nefer kimesneler galle ve tevliyet ve meşihata mutasarrıflar olub cümle ittifakiyle vakf-ı mezburun mütevellisi olan Seyyid Hasan fevt olmağla mahlûlünden yine evlad-ı vâkıfdan batn-ı evvelde aslah ve erşed Abdullah bin Mehmed'e tevcih olunmak babında evlad-ı sair arzuhal etmeleriyle mezbur Abdullah mahal ve müstehak olduğunu galleye müşterik olanlardan Seyyid Yusuf bin Mustafa ve Seyyid Hüseyin bin Mustafa ve

³⁰⁵¹ H.D. 1061, s. 113

³⁰⁵² H.D. 1061, s. 113

İbrahim bin İsa haber vermeleriyle mezbure tevcih buyruldu.³⁰⁵³ (Şehri Safer 1159/Şubat 1746)

Ankara'da vaki Hatib Ahmed Zaviyesi'nin tevliyet ve meşihatı evlad-ı evlada meşruta olub ber muceb-i şart-ı vâkıf ber-vech-i iştiraken mutasarrıf olanlardan Seyyid Yusuf Halife an-evlad-ı vâkıfın dahl olunmak icab eder hali yoğiken yine zaviye-i mezkure hissedarlarından Şerife Rabia binti Seyyid Abdullatif Hatunun zevci ve tarafından vekil-i şer'isi olan Mustafa bi-vecih müdahaleden hali olmadığından ba-ferman-ı âli mezbur Mustafa ihzar ve halen âsitânede mevcut olmağla vekil-i merkum ile şer'ile murafaa ve evladdan olduğunu ba'de's-subut kendi hissesi için yedine başka müceddeden berat verilmek babında inayet taleb zaviye-i mezburun tevliyet ve meşihatı evlad-ı evlada meşruta olmağla meşihat-ı mezbur evladiyet ve meşrutiyet üzere İbrahim ve Abdullah ve Şerife Rabia ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid Yusuf nam kimesnelerin iştiraken üzerlerinde ve tevliyet dahi yalnız mezbur Abdullah'ın üzerinde olduğu askeri ruznamcesinden derkenar olunmağla ba-işaret-i aliyye sadır olan fermâna imtisalen merkum Şerife Rabia'nın vekil-i şer'isi olub ba-ferman ihzar olunan Mustafa bin Receb ile medine-i mezbure ahlisinden olub İstanbul'da Azab Kapusu Mahallesi'nde es-Seyyid Yusuf bin Seyyid Mustafa nam kimesne tayin olunan Salih Çavuş mubaşeretiyle hin-i terafu'larında mezbur Seyyid Yusuf vekil-i merkum Mustafa muvacehesinde ben dahi yalnız Hatib Ahmed'in evlad-ı evladından olub vâkıf-ı mezbur vakıf eylediği zaviyenin tevliyet ve zaviyedarlığını mutlaka evladına şart edüb ben dahi evlad-ı vâkıfdan olub babam ismi Seyyid Mustafa ve ceddin ismi Seyyid Dede ve Seyyid Dede'nin validesi ismi Bula Hatun ben Mehmed ibni Abdulvasi ve Abdulvasi dahi vâkıf-ı mezbur Hatib Ahmed'in sulbu oğlu olub bir vecihle evlad-ı vâkıfdan olduğunu ba'de'd-dava müddeasına mutabık beyyine taleb olundukda ahali-i kazadan İstanbul'da Nakib Hanı'nda sakin udul-ı ahrar-ı rical-ı müsliminden Mehmed bin Mehmed ve Ali

³⁰⁵³ H.D. 1061, s. 115

bin Mehmed nam kimesneler şer'i meclisinde vekil-i merkum Mustafa muvacehesinde minval-ı muharrer üzere vasaiti zikir ve beyan ederek her biri eda-i şahadet etmeleriyle ba'de't-tadil ve tezkiye şahadetleri makbule olamağın mucibince ba'de'l-hüküm zaviye-i mezburun tevliyeti ve zaviyedarlığına mezbur Seyyid Yusuf merkuma Şerife Rabia Hatun ile iştiraken mutasarrıf olmak iktiza eylediğini bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri faziletlu Abdurrahman Efendi ilam eylemeleriyle ilamları ve fi 14 Receb sene 1159 günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince mezbur Seyyid Yusuf zikir olunan zaviyenin tevliyet ve meşihatından kema fi'levvel merkuma Şerife Rabia Hatun ile hisseye mutasarrıf olmak üzere tevcih buyruldu.³⁰⁵⁴(Ağustos 1746)

Ankara'da Hatib Ahmed Vakfına evladiyet ve meşrutiyet üzere Seyyid Yusuf vesayir müşterikleriyle yine evladdan İbrahim ve Abdullah nam kimesneler ale'l-iştirak mutasarrıflar olub dahl olunmak icab eder halleri yoğiken mezbur Seyyid Yusuf merkumanın evladdan olduklarını ba'de'l-inkâr şer'ile murafta ve kendi hisseleri için yedlerine başka berat ihsan buyrulamak babında istid'a etmeleriyle sadır olan fermâna imtisalen sahib-i arzuhal İbrahim ve Abdullah nam karındaşlar mahfel-i şer'iyatda Ankara'da vaki Hatib Ahmed Vakfı'nın zaviyedarlık ve meşihatına kadimden bu ana gelince evlad-ı vâkıf ale'l-iştirak mutasarrıf ola geldiklerine binaen vâkıfın evlad-ı evladından olub vakfı mezburun zaviyedarlık ve meşihatına isimleri cai kimesneler ile evladiyet ve meşrutiyet üzere ale'l-iştirak mutasarrıf olan mezkûr Seyyid Yusuf muvacehesinde biz dahi vâkıf-ı mezburun sulbi oğlu Abdulvasi'in sulbi oğlu Mehmed'in sulbiye kızı Bula Hatun'un sadriye kızı Saliha'nın sadriye kızı Ayşe'nin Sadri oğulları olub merkum Seyyid Yusuf ve gaiban-ı ani'l-beled şerikleri es-Seyyid Hüseyin ve Şerife Rabia ile derecede müsavi olmamız ile vakf-ı mezkûrun zaviyedarlık ve meşihatına mezburan ile ale'l-iştirak mutasarrıf murad eylediğimizde merkum Seyyid Yusuf mumania eder deyu dava etdiklerinde mezbur Seyyid Yusuf cevabında

³⁰⁵⁴ H.D. 1061, s. 116-117

vakf-ı mezkurun zaviyedarlık ve meşihatına şerikleri gaiban-ı mezburan ile evladiyet meşrutiyet üzere ba-berat-ı âli mutasarrıfını ikrar ve müddeiyan-ı mezburanın evladiyetlerini ba'de'l-inkar müddeiyan-ı mezburan İbrahim ve Abdullah ber-vechi muharrer müddealarını Ankara ahalisinden Bayraktar İbrahim bin Kasım ve el-Hac Mehmed bin el-Hac Ali ve es-Seyyid Mustafa bin Seyyid Mehmed şahadetleriyle ber-minval-ı muharrer muvacehesinde vechi şer'i üzere isbat etmeleriyle mucibiyle ba'del-hüküm mezburan dahi zaviyedarlık ve meşihatına merkum Seyyid Yusuf ve şerikleri gaiban-ı mezburan ile ber-vechi iştiraken mutasarrıf iktiza eyledüğünü bi'l-fiil Rumeli Kazaskeri Şeriyatcısı İbrahim Efendi ilam etmekle ilamı Şaban sene 1159 üçüncü günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince ber-vech-i iştiraken tevcih ve inayet buyruldu.³⁰⁵⁵(Ağustos 1746)

Ankara'da Hatib Ahmed İsfehane Vakfı'nın sülüs hisse-i tevliyetine ve rubu' hissedarlığına mutasarrıf olan Abdullah fevt evlad-ı vâkıfdan Seyyid Hüseyin bin Seyyid Osman'a Naibi Seyyid Abdullah Efendi arzıyla tevcih.³⁰⁵⁶(Şehri Rebiu'l-ahir 1161/Mart 1748)

Ankara'da Hatib Ahmed İsfehane Vakfı'nın tevliyet ve galle ve meşihati evlada meşruta olub evladiyet ve meşrutiyet üzere iştiraken mutasarrıf olan meyanlarında vakf-ı mezburu ruyet niza'a vukuuna binaen cümle marifetiyle bundan akdem mütevellî nasb olunan Seyyid Hasan fevt oldukda cümlelerin aslahı olub yine müşteriklerinden muhtarları Abdullah Halife'yi nasb ve tayin eylediklerinde mezbur Abdullah dahi mutasarrıf iken fevt olub yerine müşteriken an-evlâd-ı vâkıf karındaşı İbrahim mevcut iken aherden Seyyid Hüseyin bin Osman nam kimesne hilaf-ı inha sülüs hisse-i tevliyet ve rubu' hissedarlı deyu kendi üzerine berat etdirüb hilaf-ı şart-ı

³⁰⁵⁵ H.D. 1061, s. 117-118

³⁰⁵⁶ H.D. 1061, s. 122

vâkıf olmağla ref'inden merkur İbrahim yedinde olan müteveffa karındaşı beratı mucibince tevcih buyruldu.³⁰⁵⁷(Şehri Zilhicce 1161/Kasım 1748)

Ankara'da Hatib Ahmed İsfehani Vakfı'na evladiyet meşrutiyet üzere mütevellî İbrahim ba-berat mutasarrıf iken zaviye hissedarlığına mutasarrıfa olan Rabia Hatun müdahale etmekle yedinde olan beratı mucibince vaki ise deyu ibka buyruldu.³⁰⁵⁸(Şehri Muharrem Sene 1163/Aralık 1749)

Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi'nin tevliyet ve meşihatına evladiyet meşrutiyet üzere mutasarrıf olan Şerife binti Seyyid Mehmed şart üzere mutasarrıfa olub kendüsi ile hissedar olanlardan bazıları evladdan değilsin deyu inkâr etmeleriyle vâkıfdan olduğı ba'de's-subut vakf-ı mezbure müşterikleri ile maan hissedar olmak üzere yedine başka berat verilmek inayet taleb ve sadır olan fermân mucibince mezbure Şerife'nin zevci ve tarafından davayı mezbure vekil sabitü'l-vekale Halil bin Ali medine-i mezburede Cebel-i Arab Toprağı'nda Hatib Ahmed Zaviyesi'nin zaviyedarlığına vâkıf-ı mezbur Hatib evlad-ı evladından olduklarına hükmü şer'i lahık olan Abdullah ve İbrahim ve es-Seyyid Yusuf mutlaka evladiyet ve meşrutiyet üzere mutasarrıf olub müvekkile-i mezbure Şerifenin babası ismi es-Seyyid Mehmed ve Seyyid Mehmed'in babası Seyyid Ahmed ve Seyyid Ahmed'in Bula Hatun'un babası Mehmed ve Mehmed'in babası Abdulvasia ve Abdulvasi'in babası vâkıf-ı mezbur Hatib Ahmed olub bu tarik ile evladı evladından iken zaviyedarlığa mezbureyi tasarrufundan men ederler deyu dava ve müddeasını vechi şer'i üzere şahidinleriyle isbat eyledüğünden maada mezburun dahi vechi muharrer üzere mezbure şart-ı vâkıf mezbur Hatib Ahmed'in evlad-ı evladından olduğı ikrar ve itiraf etmeleriyle mezbure Şerife Hatun mezbur Hatib Ahmed'in evlad-ı evladından olub subut nesebine hükmü şer'i lahık olduğunu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri faziletli Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri ilam

³⁰⁵⁷ H.D. 1061, s. 124

³⁰⁵⁸ H.D. 1061, s. 125

etmeğin müşarun ileyhın ilamları ve 1166 Rebiu'l-evvel inin 15.günü tarihiyle sadır olan fermân-ı âli mucibince mezbureye dahi sadaka buyruldu.³⁰⁵⁹(Ocak 1753)

Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi evladının ekberine meşruta olub şart-ı vâkif üzere hissedar olan amcam Seyyid Yusuf babam mahlûlünden tasarruf üzere olub lakın fevt olmağla mahlûlünden ekber-i evladdan Seyyid İsmail bin Seyyid Hasan'a Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade Mustafa Efendi Hazretleri'nin işaret-i aliyyeleri mucibince mezbure ba-arzuhal tevcih buyruldu.³⁰⁶⁰ (Şehri Rebiu'l-ahir 1177/Ekim 1763)

Ankara haricinde Cebel-i Arab Toprağı'nda vaki Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfihani bina eylediği zaviyenin evladiyet ve meşrutiyet üzere ba-berât-ı âli müteveli ve zaviyedarı olan Şerife binti Seyyid Mehmed fevt olub zaviyedarlığı mahlul olmağla evlad-ı vâkıfan-ı müşarun ileyhima yedlerinde olan vakfiye-i mamulün bihasına nazar olundukda ve ceale'l-vâkıfu el-mezkur tevliyet-i evkaf-ı el-mezbure ve meşihatına bi nefsihi madame kaydu'l-hayat sümme ibnetihi'l-.....hatun sümme ibni bintihi....el-abid el-müteverri' eş-Şeyh Abdulvasi bin Şeyh Ahmed sümme alâ aslahi evlad-ı evlad-ı evlada batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin fe-in inkaraza el iyazü billahi teâlâ felem yebka ahadün minhum fe-hakimü'l-vakt ve şarate'l-vâkıfu'l-mezkur rey'i ve hasula mine'l-evkaf li't-tevliyeti ve selase li'l-meşihati ve nısfı li'l-fukarai mine'l-âbirin ve'l-vâridin fiha ve yusrafu min yedi'l-müteveli deyu mastur ve musarrah olub el-yevm evlad-ı vâkıfan-ı mezburandan Abdul vasiin çelebi Seyyid Ali'nin sulbiye kızı Ayşe'nin sadrı oğlu Seyyid Mehmed'in sulbi oğlu Seyyid Abdullatif'in sulbiye kızı şerife Rabia'nın derece-i sabıada sadrı oğlu Seyyid Lütfullah ile kızı şerife Afife mevcut olub kezalik Abdulvasiın sulbi oğlu Seyyid Mehmed'in sulbiye kızı Bula Hatun'un sadriye kızı Hatice'nin sadriye kızı Ayşe'nin sadri oğlu İbrahim'in sulbiye kızı Fatma mevcut olub kezalik derece-i sabıada yine Abdulvasiın aher oğlu Seyyid Mehmed'in sulbiye

³⁰⁵⁹ H.D. 1061, s. 120

³⁰⁶⁰ H.D. 1057, s. 42

kızı BulaHatunun sadrı oğlu Seyyid Dedenin oğlu Seyyid Mustafa'nın sulbi oğlu Seyyid Yusuf'un oğlu Seyyid Mehmed ile kızları Şerife Havva ve Şerife Rahime ve Şerife Ayşe ve Şerife Emine mevlüd olub sükna adedi evladı cemi olub alel-iştirak mutasarrıf ehak iktiza etmekle evlad-ı vâkıfdan Seyyid Mehmed ve Şerife Havva ve Şerife Rahime ve Şerife Ayşe ve Şerife Emine müteveffiye-i mezburenin mahlûlünden evladiyet ve meşrutiyet üzere zaviyedarlık ve tevliyet hissesine dokuz sehimden beş sehim hissesi dahi iştiraken Naibi Hacı Mehmed arzıyla tevcih.³⁰⁶¹(Şehri Receb 1191/Ağustos 1777)

Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi evladının ekberine meşruta olub şart-ı vâkıf üzere evladiyet ve meşrutiyet üzere hissedarı olan es-Seyyid İsmail bin es-Seyyid Hasan ferağından evlad-ı vâkıfdan kızkarındaşı oğlu es-Seyyid Halil'e kendi arzuhali ve Şeyhu'l-islam Dürrizade es-Seyyid Mehmed Arif Efendi Hazretleri'nin işaretleri mucibince tevcih buyruldu.³⁰⁶² (Şehri Zilkade 1208/Mayıs 1794)

Ankara haricinde Cebel-i Arab Toprağı'nda Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfehani bina vakf eylediği zaviyesinin evladiyet ve meşrutiyet üzere dokuz sehimden beş sehim zaviyedarlık ve tevliyet hisselerine mutasarrıflar olan evlâd-ı vâkıfdan es-Seyyid Lütfullah ve Şerife Fatıma ve es-Seyyid Mehmed ve Şerife Havva ve Şerife Rahime ve Şerife Ayşe ve Şerife Emine an-evlâdı vâkıf bi'l-fi'il berat-ı şerifle iştiraken mutasarrıflar iken yedlerinde olan beratı zayi' olmağla kayıdları mucibince zayi'den tevcih buyruldu.³⁰⁶³(Şehri Rebiu'l-evvel 1214/Ağustos 1799)

Ankara'da vaki Hatib Ahmed ve Şeyh Ali İsfehani Zaviyesi Vakfı'nın tevliyet ve meşihatı vakfin evlad-ı evlad-ı evladının batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin aslahına ve zaviye-i mezkure evkafından hasıla olan mahsulatın rub'u tevliyetine ve

³⁰⁶¹ H.D. 1071, s. 48

³⁰⁶² H.D. 530, s. 190

³⁰⁶³ H.D. 531, s. 112

rub'u meşihatine ve nısfı ayende ve revendeye it'âm-ı ta'âm için meşruta olduğu vakfiyye-i ma'mûlün bihası natık olduğu üzere zaviye-i mezkurenin evladiyet ve meşrutiyet üzere mukaddema zaviyedar mütevelliyesi olan Şerife binti es-Seyyid Mehmed mahlûlünden derece-i vahidede cem' olan sekiz nefer evlâdın ibkalarıyla zaviye-i mezkure evkâfından hasıl olan mahsulün tevliyet ve meşihati için meşrûta nısfı dokuz sehim itibariyle dokuz sehimden iki sehim ile tevliyet ve meşihat ve zaviyedar hissedarlığına mutasarrıf olan evlâd-ı vâkıfdan es-Seyyid Lütfullah fevt mahlûlünden ve aslah-ı evlâd-ı vâkıfdan müteveffa-yı mezbûrun kız karındaşı ve hissedarı Şerife Afife nam hatuna Naibi Sarı Fakihzade arzıyla tevcih buyruldu.³⁰⁶⁴(Şehri Zilkade 1214/Mart 1800)

Ankara'da vaki Hatib Ahmed ve Şeyh Ali İsfehani Zaviyesi Vakfı'nın tevliyet ve meşihat-ı vâkıfdan evlad-ı evladının batnen ba'de batnin ve karnen ba'de karnin aslahına ve zaviye-i mezkure evkâfından hâsıla olan mahsulatının rub'u tevliyetine ve rub'u meşihatine ve nısfı ayende ve revendeye it'am-ı ta'âm için meşruta olduğu vakfiyye-i mamûlün bihası natıka ve zaviye-i mezkure evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere tevliyet ve meşihat ve zaviyedarlık hissesine derece-i vâhidede cem' olan sekiz nefer evlad-ı vâkıfın ittifaklarıyla zaviye-i mezkure evkâfından hâsıl olan mahsulün tevliyet ve meşihat için meşruta nısfı dokuz sehim itibariyle dokuz sehimden iki sehim ile tevliyet ve meşihat ve zaviyedarlığına mutasarrıf olan evlâd-ı vâkıfdan es-Seyyid Lütfullah bundan akdem fevt oldukda mahlûlünden müteveffa-yı mezbûrun kız karındaşı Şerife Afife nam hatuna tevcih olunub mutasarrıfa iken müteveffa-yı olup evlâd-ı vâkıf-ı mezbûrdan batn-ı evvel ve derece-i vahidede zikir olunan sekiz neferden hayatda mevcut olan Şerife Rahime ve Şerife Havva ibnu es-Seyyid Yusuf ve sairleri hizmet-i mezkureyi kendilerinin adem-i iktidarilerinden nâşi aslah-ı evlâd-ı vâkıfdan umur-i tevliyet ve meşihat ve zaviyedarlığı ru'yetine muktedir es-Seyyid Ahmed ibni es-Seyyid

³⁰⁶⁴ H.D. 531, s. 113

el-Hac Hüseyin'e Naibi Kevakibizade Mustafa arzıyla merkuma tevcih buyruldu.³⁰⁶⁵(Şehri Recebü'l-ferd 1215/Kasım 1800)

Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi evladının ekberine meşruta olub şart-ı vâkîf üzere evladiyet ve meşrutiyet üzere hissedarlığına mutasarrıf olan evlad-ı vâkîfdan es-Seyyid Halil bi'l-fiil mutasarrıf olub lakin yedinde olan beratı zayi' olmağla kaydı mucibince merkume es-Seyyid Halil kendi arzuhalı zayı'inden beratı ita olunmak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Dürriade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince merkume kemakân tevcih buyruldu.³⁰⁶⁶ (Şehri Receb 1225/Ağustos 1810)

Ankara haricinde Cebel-i Arab Toprağı'nda Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfehani bina ve vakıf eylediği zaviyesinin evladiyet ve meşrutiyet üzere zaviyedarlık ve tevliyet hissedarlıklarına mutasarrıflar olan Şerife Fatma ve Seyyid Mehmed ve Şerife Havva ve Şerife Rahime ve Şerife Ayşe ve Şerife Emine an evlad-ı vâkîf ber-vechi iştirak mutasarrıfalar iken mezburdan Şerife Fatma ve Seyyid Mehmed ve Şerife Havva ve Şerife Rahime ve Şerife Ayşe fevt mahlûllerinden hisseleri evlad-ı vâkîfdan müşterikleri Şerife Emine an evlad-ı vâkîfa ba-berat tevcih buyruldu.³⁰⁶⁷(Şehri Şevvali'l-Muazzam 1225/Ekim 1810)

Ankara Kazası'nda Hatib Ahmed Zaviyesi'nin zaviyedarlık hissesine evladiyet ve meşrutiyet üzere bundan akdem mutasarrıf olan es-Seyyid Hasan'ın ba-berat üzerinde iken fevt oldukda hisse-i mezkure oğlu es-Seyyid İsmail'e tevcih olunmak bermuceb-i şurutdan iken merkum es-seyyid İsmail diyar-ı aherde bulunduğundan es-Seyyid Yusuf ben evladiyım deyu ba-işaret-i aliyye berat etdirüb badehu fevt oldukda

³⁰⁶⁵ H.D. 531, s. 115

³⁰⁶⁶ H.D. 533, s. 63

³⁰⁶⁷ H.D. 533, s. 64

oğlu Mehmed pederimden müntakıl olmağla ben zabt ederim deyu bila berat müdahale eylediğinden merkumun iddiası hilaf-ı şartı olduğundan merkum Seyyid Yusuf'un fevtinden müteveffayı ol Seyyid Hasan'ın oğlu es-Seyyid İsmail'e bin yüz yetmiş yedi senesinde ba-işareti aliyye tevcih olunub badehu yetmiş sekiz senesinde zabtı için bir kıt'a ferman-ı âlişan isdar olmuş olub mezkur es-Seyyid İsmail mutasarrıf olduğu hissesini evlad-ı vâkıfıdan kızkarındaşı oğlu es-Seyyid Halil'e ferağat ve kasr-ı yed ve yedine berat-ı âlişan verilüb mucibince tekrar zabtını havi bin iki yüz on iki senesinde bir kıt'a ferman-ı âlişan ita olunub aherden bir güne müdahale olunmak icab etmez iken İstanbul sakinelerinden ecanibden olan müteveffa es-Seyyid Yusuf'un kızı ve mezbur Mehmed'in kızkarındaşı Emine zuhura gelüb diğer bir hisse zaviyedarlığına müdahaleden hali olmayub gadr sevdasından olmağla ecanibden olduğuna binaen mezbure ile sadrı Anadolu izzetlu faziletlu efendi huzurunda şer'ile mürafa'a ve bi-vecih vaki olan müdahalesi men ve def olunmak babında mezbur es-Seyyid Halil arzuhal eder Ankara haricinde Cebel-i Arab Toprağı'nda Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfehani bina ve vakıf eylediği zaviyesinin evladiyet ve meşrutiyet üzere hissedarlığına mutasarrıf olan Şerife Emine bi'l-fiil berat-ı şerifle mutasarrıf olub hisse-i ahere mutasarrıf olan es-Seyyid Halil nam kimesne zaviye-i mezkureden kendi hissesine kanaat etmeyüb mezbure Şerife Emine'nin hissesini dahi zabt ve sen evlad-ı vâkıfıdan değilsin deyu türlü türlü bahane ve ait olan mahsulü vermede mümanaat ve külliye evladından olduğunu inkar etmekle merkum ile terafu'u şer' olunmak babında mezbure şerife Emine arzuhal eder sâdır olan ferman-ı âlilerine imtisalen sahibi-i arzuhal Emine Hatun meclis-i şer'i enverde derun-ı arzuhalde meskuru'l-isim es-Seyyid Halil muvacehesinde üzerine dava ve takrir-i kelam edüb Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi'ne evladiyet ve meşrutiyet üzere işbu es-Seyyid Halil mutasarrıf olub lakin ben dahi yedimde olan berat mucibince evlad-ı vâkıfıdan olduğum hasebiyle ben dahi zaviye-i mezkurede hissem olmağla merkum es-Seyyid Halil hissemi keyfen zabt

etdirmeyüb taallül ve muhalefet etmekle sual olunub hisseme aliverilmesi matlubumdur dedikde gıbbe's-sual merkum es-Seyyid Halil cevabında işbu yedimde olan arzuhal ve derkenarlarından defter-i hakani ve aklam-ı saire muciblerince ebnayı vakıfdan bizler olan berat-ı alışan ile ber-vechi meşrutiyet mutasarrıf olub işbu Emine ecanibden olub evlâd-ı vakıfdan değildir deyu def' ile cevap ve mezbure Emine'den davayı meşruhasına mutabık beyyine taleb olundukda ityan-ı beyyineden izhar-ı acz edüb merkum es-Seyyid Halil'e tahlife talib olmağla merkum es-Seyyid Halil dahi mezbure Emine Hatun evlad-ı vâkıfdan olduğu malumu olduğuna halefen billahi'l-aliyyi'l-a'la etmeğin ecanibden olan Emine Hatun'un ref'inden hisse-i mezkure evlad-ı vâkıfdan olan hisse-i aherine mutasarrıf merkum es-Seyyid Halil'e tevcih buyrulmak iktiza eylediğini faziletli semahatlu bi'l-fiil Anadolu Kazaskeri Mevlana Şehzade Mehmed Efendi Hazretleri ilam etmeleriyle ilamları mucibince Emine'nin ref'inden es-Seyyid Halil'e tevcih olunmak deyu 11 Cemaziye'l-ahir 1226 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sâdır olmağla sâdır olan ferman-ı âli mucibince tevcih buyruldu.³⁰⁶⁸ (Temmuz 1811)

Ankara'da Hatib Ahmed Zaviyesi Vakfı'nın evladiyet ve meşrutiyet üzere beraberat-ı âlişan hissedarlığına mutasarrıf olub sahib-i berat idüğü erbab-ı vakıfdan Ahmed bin Mehmed ve Seyyid Mustafa bin Seyyid Ali ve Seyyid Süleyman Alemdar bin Seyyid Süleyman ve Seyyid Mustafa bin İbrahim nam kimesneler haberleriyle zahir olan Seyyid Halil bin Seyyid Mustafa Halife.....evlâd-ı vakıfdan ammizadesi Seyyid Mustafa bin Hüseyin muvacehesinde takrir-i kelim edüb ben âsitâne-i aliyyede mütevattın olmamla zaviye-i mezkurenin umur-ı lazimesi olub ve ammim merkum medine-i mezburede sakin olmağla umur-ı merkumeyi kema yenbaği eda edecek olduğuna binaen ben ber-vechi muharrer mutasarrıf olduğum hisse-i zaviyedarlık merkuma sarfi keffiyed ve hüsnü rıza ve tayyibi ihtiyarımla merkum Seyyid Mustafa

³⁰⁶⁸ H.D. 533, s. 66

Halife'ye ferağat ve kasrıyed ve yedinde olan beratımı teslim eylediğimde ol dahi tefevvuz kabul eyledi bade'l-ikrar ve't-tasdik hisse-i zaviyedarlık-ı mezkure fariğa-i merkumun fariğa ve kasrıyedinden merkum Seyyid Mustafa'ya tevcih buyrulmasını Rumeli Kazaskeri Şeriyatçı Mehmed Tahir Efendi ilam etmeğin mucibince tevcih buyrulamak ricasına faziletlu semahatlu Şeyhu'l-islam Mevlana Zeynizade es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince hissedarlık-ı mezkure merkum Seyyid Halil'in ferağından ammizade merkum Seyyid Mustafa'ya tevcih buyruldu.³⁰⁶⁹ (Şehri Zilkade 1229/Ekim 1814)

2.7.2.DEĞERLENDİRME

Zaviye ile ilgili ilki Zilhicce 1119/Şubat 1708, sonuncusu Zilkade 1229/Ekim 1814 tarihli olmak üzere toplam yirmi bir kayıt bulunmaktadır. Kayıtların on dördü mütevellî, onu meşihat ve yedisi zaviyedarlık görevi için yapılan atamaları içerir.

Günümüze ulaşamayan zaviyenin Cebel-i Arap Toprağı'nda olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Cebel-i Arap Toprağı denilen yer günümüzde Hıdırlıktepe olarak bilinen semtin adıdır.³⁰⁷⁰

2.8.ŞEYH PAŞA ZAVİYESİ

2.8.1.HURUFAT DEFTERLERİNDEKİ KAYITLAR

Ankara'da Ahmed Mahallesi'nde vaki Şeyh Paşa Zaviyesi'nde Üsküdari Seyyid Mahmud Efendi hülefasından Taceddinzade Mustafa Efendi'nin bina eylediği camii şerif zaviyesinde şeyh olan ser tarik Piri Mehmed Dede bî berat olduğunu vakf-ı mezbur

³⁰⁶⁹ H.D. 534, s. 128

³⁰⁷⁰ Abdülkerim Erdoğan, **Mamak Kültür ve Tarih Atlası**, Mamak Belediyesi Yayınları, Ankara 2015, C. 1, s. 401

mütevellisi Seyyid Mustafa arz etmekle müceddeden tevcih buyruldu.³⁰⁷¹(Şehri Zilkade Sene 1161/Ekim 1748)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde vaki Üsküdari Seyyid Mahmud Efendi hülefasından Taceddinzade Mustafa Efendi'nin mahale-i mezburede Şeyh Paşa Zaviyesi'nde vaki bina eylediği camii şerif zaviyesinde bila berat şeyh olan Seyyid Şeyh Mehmed Efendi fevt olub mahlûl oldukda öteden beru vâkıf-ı merkumun türbesinde türbedar olanlara şeyh ola gelmeleriyle halen türbe-i mezburede türbedar olub ve zaviyenin ser tariki olan sulahadan Piri Mehmed Dede mahalle ma'rifetiyle şeyh nasb olunub yedinde beratı olmamağla mütevellisi Seyyid Mustafa arzıyla müceddeden tevcih buyruldu.³⁰⁷²(Şehri Zilkade Sene 1161/Ekim 1748)

Ankara'da Teke Ahmed Mahallesi'nde Şeyh Paşa Zaviyesi'nde Taceddinzade Mustafa Camii Zaviyesi'nin meşihatı türbesinde türbedar olanlara tayin olmağın Piri Mehmed mutasarrıf tecdid.³⁰⁷³(Şehri Ramazan 1168/Haziran 1755)

Ankara'da Üsküdari Aziz Seyyid Mahmud Efendi'nin hülafasından merhum Taceddinzade Mustafa Efendi Teke Ahmed Mahallesi'nde Şeyh Paşa Zaviyesi'nde bina eylediği camii şerif zaviyesinin meşihatı kendi türbesinde türbedar olanlara tayin ve öteden beru türbe-i mezkurede türbedar olanlar şeyh olagelmeleriyle meşihat-ı mezkure merhumun türbedar ve zaviyesinin dahi bir tarik olmağın ba-muayyene camii şerif zaviyesinin şeyhi ve türbe-i mezkurede türbedar olan Şeyh Osman bin Mehmed bila veled fevt mahlûlünden ve meşayihinden Seyyid Şeyh Mustafa bin Hacı Osman'a Naibi Hafız Ahmed bade'l-arz Şeyhu'l-islam Mevlana es-Seyyid Mehmed Arif Dürriade

³⁰⁷¹ H.D. 1061, s. 123

³⁰⁷² H.D. 1061, s. 123-124

³⁰⁷³ H.D. 1063, s. 82

edamallahu teâla fazailehu işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.³⁰⁷⁴(Şehri Şaban 1209/Şubat 1795)

Ankara’da Üsküdari Aziz Seyyid Mahmud Efendi’nin hülafalarından Taceddin Efendizade Mustafa Efendi Teke Ahmed Mahallesi’nde Şeyh Paşa Zaviyesi’nin binası camii şerif zaviyesi ve kendi türbe-i latifi evkafı ve nukud-ı mevkufesinin mütevellisi olmayub lazım olmağla tevliyet-i mezkure ber-vechi hasbi Seyyid Şeyh Mehmed bin Hacı Ahmed’e Naibi Hacı Mehmed Emin arzıyla tevcih buyruldu.³⁰⁷⁵(Şehri Saferü’l-hayr 1220/Mayıs 1805)

Ankara’da Üsküdari Aziz Seyyid Mahmud Efendi’nin hulefasından merhum Taceddinzade Mustafa Efendi Teke Ahmed Mahallesi’nde Şeyh Paşa Zaviyesi’nde bina eylediği camii zaviyesinin meşihatı kendi türbesinde türbedar olanlara tayin etmeleriyle merhumun türbedarı ve vazife-i muayyene ile camii şerif zaviyesinin Şeyhi olan Seyyid Şeyh Mustafa bin Hacı Osman bila veled fevt mahlûlünden ve meşayihden karındaşı oğlu Seyyid Şeyh Ahmed bin Seyyid Şeyh Mehmed’e Naibi Hacı Mehmed Emin bade’l-arz faziletlu semahatlu Şeyhu’l-İslam Mevlana Ahmed Esad Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih buyruldu.³⁰⁷⁶ (Şehri Rebiu’l-ahir 1220/Haziran 1805)

Ankara Kazası’nda Üsküdari Aziz Seyyid Mahmud Efendi’nin hulefalarından Taceddin Efendizade Mustafa Efendi Teke Ahmed Mahallesi’nde Şeyh Paşa Zaviyesi’nde bina eylediği camii şerif zaviyesi ve kendi türbe-i latifi evkafı nukud-u mevkufesinin ber-vechi hasbi mütevellisi olan Seyyid Şeyh Mehmed bin el-Hac Ahmed fevt mahlûlünden aziz-i müşarun ileyh Mustafa Efendi Hazretleri’ninhangâh-ı

³⁰⁷⁴ H.D. 530, s. 190

³⁰⁷⁵ H.D. 532, s. 160

³⁰⁷⁶ H.D. 532, s. 161

şeriflerinde postnişin olan Seyyid Şeyh Ahmed bin Seyyid Şeyh Mehmed'e Naibi Seyyid Mustafa Tevfik arzıyla merkuma tevcih buyruldu.³⁰⁷⁷ (Şehri Rebiu'l-evvel 1239/Kasım 1823)

Ankara'da Üsküdari Aziz Seyyid Mahmud Efendi'nin hulefasından merhum Taceddinzade Mustafa Efendi Teke Ahmed Mahallesi'nde Şeyh Paşa Zaviyesi'nde bina eylediği camii zaviyesinin meşihatı kendi türbesinin türbedarı ve bâ-muayyene camii şerif zaviyesinin şeyhi olan Seyyid Şeyh Ahmed bin Seyyid Şeyh Mehmed fevt mahlûlünden karındaşı es-Seyyid eş-Şeyh Osman bin es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed'e Naibi Mehmed Besim bade'l-arz ber-vechi i'lam karındaşına tevcih buyrulamak üzere faziletli semahatli Şeyhü'l-İslam Mevlana Kadızade Mehmed Tahir Efendi Hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak deyu fi 21 Muharrem 1243 tarihiyle müverrah ve musahhah ferman-ı âli sadır olmağla sadır olan ferman-ı âli mucibince merkum Seyyid Şeyh Osman'a tevcih buyruldu.³⁰⁷⁸ (Ağustos 1827)

2.8.2.DEĞERLENDİRME

Şeyh Paşa Zaviyesi Taceddin Camii, türbesi ve dergâhını da içine alan yapılar topluluğudur. Zaviyeden günümüze sadece camii ve türbe kalmıştır. Zaviye ile alakalı hurufat defterlerinde ilki Zilkade 1161/Ekim 1748, sonuncusu Muharrem 1243/Ağustos 1827 tarihli olmak üzere toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Kayıtlardan altısı zaviye için yapılan şeyh, ikisi zaviye ve türbe için vakfedilen nukudun mütevellisi, beşide türbedar atamasıyla ilgilidir. Şeyh atamaları belli bir kurala bağlanmış ve türbede türbedar olanlar atanmıştır.

³⁰⁷⁷ H.D. 535, s. 93

³⁰⁷⁸ H.D. 535, s. 95

SONUÇ

Osmanlı dönemi arşivciliğinin bir çeşidi olarak Hurufat Defterleri, bulunduğu dönem içerisinde cami, mescit, türbe, zaviye gibi kurumlara yapılan atama kayıtlarını barındırmaktadır. Çalışmamızda Hurufat Defterlerinde Ankara ile ilgili kayıtlardan yola çıkarak il merkezindeki dini mimari eserlerin tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Ankara Hurufat Defterleri'nde karşımıza çıkan ilk kayıt 1138 numaralı defterde 1102/1690 tarihli, son kayıtsa 536 numaralı defterde 1250/1835 tarihlidir. Hurufat Defterlerini temel alarak Ankara il merkezindeki dini mimari eserleri tespit etmeye çalıştığımız tezimizde 25 tanesi günümüze ulaşmayı başarmış toplam 54 cami, 29 tanesi günümüzde var olan toplam 94 mescit, 3 tanesi ayakta olan 6 türbe ve maalesef hiçbiri günümüze ulaşamayan 7 tane tekke ve zaviye karşımıza çıkmıştır. Kayıtlarda mescit olarak yazılan birçok eser günümüzde camii olarak anılmaktadır. Çalışmamızda, kayıtlarda eserler hangi isimle geçiyorsa tasnifi de o şekilde yapılmıştır.

Hurufat Defterlerindeki kayıtlarda vakıf eserlerinin bulunduğu 72 mahalle ve günümüzde Ankara il sınırları içinde kalan ama kayıtların tutulduğu tarihlerde nahiyeler bağlı birer köy/karye olan 16 karye/köy tespit edilmiştir. Tespit edilen bu mahalle ve karyelerle, buralarda bulunan dini mimari eserler tablo halinde çalışmanın sonunda verilmiştir. Yine bu tabloda kayıtlarda geçtiği kadarıyla eserlerin banilerinin, tamir ettiren kişilerin ve mescit olarak kullanılırken minber va'z ederek mescidin camiye çevrilmesini salayan şahısların isimleri de verilmiştir. Tabloda ayrıca eserlerin günümüzdeki durumu ile ilgilide ayrı bir başlık açılmış ve günümüzde var olup olmadığı, ibadete açık olup olmadığı ile ilgili bilgi verilmiştir.

Günümüze kadar Ankara'daki dini mimariye ait eserlerle ilgili Hurufat Defterlerine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmayla Ankara il merkezindeki dini mimari ile ilgili Hurufat Defterlerindeki kayıtlar tespit edilerek

serbest çevirileri yapılmıştır. Bu çeviriler, eserlerin hemen altlarında kayıtlarda geçtiği şekli ile aynen verilmiştir. Buradaki amacımız bundan sonra Ankara il merkezindeki dini mimari eserlerle ilgili yapılacak çalışmalara kaynaklık teşkil etmesidir. Ayrıca her eserin altında Hurufat Defterlerindeki kayıtların kısa bir değerlendirmesini yaparak bu kayıtlarda geçen bilgilere dikkat çektik. Şimdiye kadar Ankara il merkezindeki dini mimari yapılarla ilgili yapılan çalışmalarda mevcut olmayan 20 camii, 50 mescit, 2 türbe, 5 tekke ve zaviye tespit edilmiştir. Tespit edilen eserlerin isimleri sırayla verilmiştir. Tespit edilen camiler şunlardır: Ahi Mesud Karyesi Camii, Alacaatlı Karyesi Camii, Balıkuyumcu Karyesi Camii, Bavlum Karyesi Camii, Dodurga Karyesi Camii, Elvan Karyesi Camii, Hacı Yusuf Camii, Hamamcı Ahmet Çelebi Camii, İplik Pazarı Camii, Karataş Karyesi Camii, Kethüda Mehmet Ağa Camii, Kutludüğün Karyesi Camii, Muslu Paşazade Salih Bey Camii, Pusaklar Karyesi Camii, Serbölük Ali Ağa Camii, Sincan Karyesi Camii, Solfasıl Karyesi Camii, Şemseddin Mahallesi Camii, Yakacık Karyesi Camii, Yakupabdal Karyesi Camii.

Tespit edilen mescitler: Abdulhalim Efendi Mescidi, Ağazade Hanı Mescidi, Ahi Mahallesi Mescidi, Akmaz Mescidi, Arif Mescidi, Arslan Ağa Hanı Mescidi, Aşağı Mescit, Attarlar Suku Mescidi, Ayşe Hatun Mescidi, Bademli Mahallesi Mescidi, Börekçiler Mahallesi Mescidi, Celal Kadı Mescidi, Dellal Karaca Mahallesi Mescidi, Dibek Mahallesi Mescidi, Dikmen Karyesi Mescidi, Engürü Mescidi, Hacettepesi Mahallesi Mescidi, Hacı Abdulkerim Mescidi, Hacı Ali Mescidi, Hacı Ashab Mahallesi Mescidi, Hacı Cuma Mescidi, Hacı Çavuş Mescidi, Hacı İshak Mescidi, Hacı İvaz Mahallesi Mescidi, Hacı Mansur Mahallesi Mescidi, Hacı Satılmış Mescidi, Hacı Şaban Mescidi, Haffaflar Suku Mescidi, Hangâh Mahallesi Mescidi, Hıdırlık Mescidi, İmam Yusuf Mahallesi Mescidi, Kafırköy Mahallesi Mescidi, Karamanlılar Hanı Mescidi, Karaoğlan Mescidi, Kasaboğlu Mescidi, Kayaş Mescidi, Kazgancılar Suku Mescidi, Kazur Ali Mahallesi Mescidi, Keyyalin Mahallesi Mescidi, Kızılbey Mahallesi Mescidi,

Koçhisar Mahallesi Mescidi, Konurca Mahallesi Mescidi, Kuyumciyan Suku Mescidi, Küçük Mescit, Mescid-i Kebir, Müjdeci Hacı Hüseyin Mescidi, Orta Mescit, Orta Mescit, Şahabeddin Mescidi.

Tespit edilen türbeler: Aynışah Hatun Türbesi, Seyyid Abdullah Efendi Türbesi. Tespit edilen tekke ve zaviyeler: Ahi Elvan Zaviyesi, Ahi Mesud Zaviyesi, Ebu İshak Zaviyesi, Gülpürhon Tekkesi, Şeyh Ali ve Hatip Ahmet İsfehani Zaviyesi.

1102/1690 tarihinden 1250/1835 tarihleri arasında yaklaşık 150 yıllık bir zamanı kapsayan kayıtlarda dini mimari yapıların durumları, ibadete açık olup olmadığı, geçirdikleri tamiratlar, mescitlerin camiye çevrilmeleri gibi birçok hususta çalışmamız kaynaklık teşkil etmektedir. Bu sayede Ankara kültür ve şehir tarihi araştırmaları için bundan sonra yapılacak çalışmalarda yol açıcı bir katkı sunacağı kanaatindeyiz.

Çalışmamızda incelemeye çalıştığımız dini mimari yapılar aynı zamanda vakıf eserlerdir. Bu yüzden tezimiz Ankara il merkezindeki vakıf araştırmalarına yönelik çalışmalarda; vakıfların işleyişlerinin, vakıfların isimlerinin, kurucularının ve vakfa ait ekonomik verilerin tespiti açısından önemli bir katkı sunmaktadır. Çalışmamızda Ankara il merkezinde ve karyelerinde 54 tane vakıf tespit ettik. Bu vakıflar kayıtlarda ismi açıkça yazılan vakıflardır. Bunların yanı sıra kişilerin nakit para olarak veya bir taşınmazı vakfettiği kayıtlarda mevcuttur. Tezimizde ismi açıkça yazılan vakıfları da son bölümde tablo halinde verdik.

Ayrıca tezimiz vakıflardaki görevlilerle alakalı çok önemli ipuçları vermektedir. Çünkü Hurufat Defterlerinde vakıf olan esere yapılan imam, müezzin, zaviyedar, türbedar gibi görevli atamalarının yanısıra, eserlerin vakıflarına yönelik yapılan müteveli, nazır vb. atamaları da bulmak mümkündür. Görevlilerin aldıkları günlük ücretler kayıt altına alındığı için o dönemin sosyal ve ekonomik verilerinin incelenmesi açısından önemli bir kaynaktır. Kayıtlarda ismi geçen görevlilerin görev tanımları ve

kayıtlardaki bazı kavramlarla ilgili özellikle alan dışından araştırmacıların istifade edebilmesi açısından tablo halinde bir terimler sözlüğü hazırladık.

Günümüze ulaşan camilerden Sultan Alaeddin Camii ve Ahi Şerafeddin Camii Selçuklu zamanından kalan camilerdir. Osmanlı zamanından kalan camilerden Cenabı Ahmet Paşa Camii Mimar Sinan'ın Ankara'daki tek eseridir. Günümüze ulaşamayan camilere baktığımızda birçoğunun cumhuriyetin ilk yıllarında var olduğunu ama daha sonraki yıllarda yol açma, istimlak gibi nedenlerle yıktırıldığını görmekteyiz. Hürrem Sultan tarafından yaptırılan Haseki Sultan Camii, Yeğen Bey Camii, İplikçi Camii gibi camilerde yangınlar nedeniyle yıkılmış arsaları farklı amaçlar için kullanılmıştır.

Hurufat Defterlerindeki kayıtlarda adı geçen ve günümüze ulaşan mescitlerin genel olarak o dönemin yoğun yerleşim bölgesi olan kalede olduğunu görmekteyiz. Neredeyse tamamı kerpiç duvarlı, ahşap tavanlı olan mescitlerin mihrablarında alçıdır.

Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Ankara'da da var olan çarpık kentleşme, özellikle mahalle mescidi hüviyetindeki birçok mescidin günümüze ulaşamamasındaki en temel faktördür. Çünkü birçok mescit bu sorunun sonucunda önce eve çevrilmiş, sonra yıkılmış ve yerine tekrardan evler yapılmıştır. Hurufat Defterelerindeki kayıtlardaki bilgilerde mevcut olan bazı mescitlerin günümüze ulaşmamasının bir diğer sebebi de kadro dışı bırakılmasıdır. Harap durumda olan birçok mescit restore edilmek yerine önce depo vs. amaçlarla kullanılmış daha sonra da kadro dışı bırakılmış ve satılmıştır.

Geçiş yollarının güzergâhında bir şehir olan Ankara tarihin her döneminde bir ticaret merkezi konumundaydı. Osmanlı zamanında da hem yerli hem yabancı tüccarların uğrak noktası olan kentte birçok şehir içi hanın var olduğunu kaynaklardan öğrenmekteyiz. Yukarda daha önce bahsettiğimiz nedenlerden ötürü hanların birçoğu günümüze ulaşamamıştır. Günümüze ulaşan hanlardan biri hariç diğerleri asli amacı

dışında varlığını sürdürmektedir. Kurşunlu Han Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Çukur Han Divan Otel, Çengel Han Rahmi Koç Müzesi, Safran Han Rahmi Koç Müzesi ek binası olarak hizmet vermektedir. Sulu Han ise hala asli amacına uygun olarak bir ticaret merkezi olarak varlığını sürdürmektedir. Hanların içinde bulunan mescitlerde yine hanlarla aynı akibeti yaşamıştır. Sulu Han içinde bulunan köşk mescit haricinde diğerleri mescit hüviyetini kaybetmiştir.

Ankara'daki tekke ve zaviyelerden maalesef hiçbiri günümüze ulaşamamıştır. Ahi Şerafeddin Camii'nin de içinde bulunduğu Ahi Şerafeddin Zaviyesi, Taceddin Camii'nin de bir parçası olduğu Şeyh Paşa Zaviyesi gibi şehir içinde bulunan zaviyelerden günümüze sadece camileri kalmış olup, Ahi Mesud Zaviyesi, Şeyh Ali Ve Hatip Ahmet İsfehane Zaviyesi gibi şehir dışında kalan zaviyelerden günümüze hiçbir şey kalmamıştır.

Sonuç olarak tarih öncesi çağlardan beri yoğun bir kentleşmenin görüldüğü Ankara şehrinde, Selçuklu ve Osmanlı zamanında yapılan imar ve ıslah faaliyetleri ile birçok dini mimari eser inşa edilmiş lakin Türkiye'nin her kentinde olduğu gibi burada da yanlış politikalar yüzünden inşa edilen eserlerin birçoğu günümüze ulaşamamıştır.

KAYNAKÇA

Komisyon, **Ankara Vakıf Eserleri**, Ankara, Ankara Kalkınma Ajansı Yayınları, 2015

Komisyon, **Türkiye’de Vakıf Abideler ve Eski Eserler**, Ankara, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, C. 1, 1983

Komisyon, **Cumhuriyetin Ellinci Yılında Ankara**, Ankara, 1973

Akgül, Kafiye Özlem, **Ankara Arslanhane ve Ankara Alâeddin Camii Minber Süslemeleri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1992.

Akıncı, Halis, **Hurufat Defterleri ‘ne Göre Kır-İli Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.

Alkan, Mustafa, “Türk Tarihi Araştırmaları Açısından Vakıf Kayıtlar Arşivi”, **Vakıflar Dergisi**, XXX, Ankara, 2007, s.1-33.

_____ Türk Vakıf Tarihi Araştırmaları Açısından Hurufat Defterleri: Adana Örneği, XV. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11- 15 Eylül 2006), **Kongreye SunulanBildiriler, C. IV, I. Kısım, Osmanlı Tarihi-A**, (Ankara 2010), s. 831- 842.

Arslan, Muhammet, **Anadolu’da Selçuklu Çağı Cami ve Mescit Mimarisi (Plan-Mimari-Süsleme)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum, 2017.

Bayezıt, Yasemin, “Hurufat Defterleri’nin Şehir Tarihi Araştırmalarındaki Yeri”, **History Studies**, Volume 5, Issue 1, Ocak 2013, s. 39-69.

Baykara, Tuncer, **Osmanlı Taşra Teşkilatında XVIII. Yüzyılda Görev ve Görevliler (Anadolu)**, Ankara, Kişisel Yayınları, 1990.

Bozer, Rüstem, “Ahşap Sanatı”, **Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı**, C.2, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2006, s. 533-541

Bozkurt, Nebi, “Medrese”, **TDVİA**, C.28, Ankara, 2003, s. 323- 327.

Buluç, Sevim, “İlkçağda Ankara”, **Ankara Ankara**, Y.K.Y., İstanbul, 1994, s. 21-33

Ceyhan, Özlem, **Hurufat Defterleri Işığında Göci-yi Kebir Kazası**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011.

Çakar, Enver – Celalettin, Uzun, **Hurufat Defterlerinde Harput (1690-1812)**, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, No. 3, Elazığ, 2017.

Çal, Halit , “1192 Numaralı 1697 - 1716 Tarihli Hurûfât Defteri’ne Göre Yunanistan’daki Türk Mimarisi”, Ankara, 2011, **Erdem Dergisi**, S. 58, s. 93-242.

_____ “1192 Numaralı 1697 - 1716 Tarihli Hurufat Defterine Göre Bulgaristan’daki Türk Mimarisi”. **Balkanlar’da Kültürel Etkileşim Ve Türk Mimarisi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri** (17-19 Mayıs 2000, Şumnu-Bulgaristan). C.1, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Ankara, s. 221-288.

_____ “Hurufat Defterlerine Gore 19. Yüzyılda Küre Kazası”, **Prof. Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı Sanat Yazıları**, Kayseri, 2001, s.125-166.

_____ “Tapu, Tahrir ve Hurufat Defterlerine göre Ahlat’ta Türk Mimarisi”, **Prof. Dr. Haluk Karamağaralı’ya Armağan**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, s. 71-86

_____ **Boyovası/Boyabat Kazasında Türk Mimarisi**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2014.

Çam, Nusret, Ersay, Ayşe, “Ankara Muhyiddin Mesud (Alâeddin Camii)nin İlk Şekli ve Türk Mimarisindeki Yeri”, **Vakıflar Dergisi**, Aralık 2012, Sayı: 38, s. 9-42

Çerkez, Murat, “Ankara Susuz Köyü Camii”, **Ekev Akademi Dergisi**, Yıl:11, sayı: 32, Yaz 2007, s. 209-224

Çınar, Zehra, **Hurufat Defterleri'ne Göre Seferihisar-ı Günyüzü Kazası**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009.

Dündar, Abdulkadir, “Beş Hurufat Defterindeki Kayıtlara Göre Mudurnu”, **Uluslararası Mudurnu Araştırmaları Ahilik Ve Halk Kültürü Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınlar No: 20, Ankara, 2018, s. 74-98

Erdem, Sargon, “Ankara”, **TDVİA**, C.3, İstanbul, 1991, s.201-203

Erdoğan, Abdülkerim, **Ankara Ahileri ve Eserleri**, Ankara, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2011

_____**Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Ankara**, Ankara, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara, 2012

_____**Mamak Tarih ve Kültür Atlası, C.1-2**, Ankara, Mamak Belediyesi Yayınları, 2015

_____, **Unutulan Şehir Ankara**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

Erdoğan, Abdülkerim vd.,**Tarih İçinde Ankara, C. 2, Osmanlı'da Ankara**, Ankara, Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2007

Erdoğan, Abdülkerim vd, **Altındağ'ın Manevi Coğrafyası**, Ankara, Altındağ Belediyesi Yayınları, 1998

Ergenç, Özer, **Osmanlı Klasik Dönemi Kent Tarihçiliğine Katkı: XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya**, Ankara, Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, 1995

_____**XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.

“XVII. Yüzyılın Başlarında Ankara’nın Yerleşim Durumu Üzerine Bazı Bilgiler”, **Osmanlı Araştırmaları**, C. 1, İstanbul, 1980, s. 85-108

Eroğlu Memiş, Şerife, “ Osmanlı Toplumsal Tarihi Kaynaklarından Hurûfât ya da Askerî Rûzname Defterleri ve Önemi: Kazâ-i Kudüs-i Şerif Örneği”, **Vakıflar Dergisi**, Sayı: 39, Haziran, 2013, s. 115-146

Erzen, Afif, **İlkçağda Ankara**, T.T.K. Yayınları, Ankara, 1946.

Eser, Mevlüt, **Hurufat Defterleri ‘ne Göre Ermenek**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011.

Eskici, Bekir, **Ankara Mihrablari**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Eyice, Semavi, "İlk Osmanlı Devrinin Dini ve İctimai bir Müessesesi: Zaviyeler ve Zaviyeli Camiler", **İktisat Fakültesi Mecmuası**, Cilt 23, Sayı 1-2, 1963, s.3-80.

Göde, Kemal, “Eretnaoğulları”, **TDVİA**, İstanbul, 1995, C. 11, s. 295-296

Gökmen, Ertan, “Hurûfât Kayıtlarına Göre Turgutlu Kasabasındaki Dini-Sosyal Yapılar İle Görevlileri (1690-1835), **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 14, Sayı: 3, Eylül, 2016, s. 355-394.

Gülalp, Sevgi, “Frigler Zamanında Ankara”, **Cumhuriyetin Ütopyası Ankara**, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara, 2012, s.17-32

Gülekli, Nurettin Can, **Ankara Tarih-Arkeoloji**, Ankara, Doğu Matbaası, 1948.

Günel Gökçe, Kılıcı Ali, “Ankara Şehri 1924 Haritası: Eski Bir Haritada Ankara’yı Tanımak”, **Ankara Araştırmaları Dergisi**, Haziran-Temmuz 2015, s. 78-104

Hosanlı Avcı, Deniz, Altınöz Bilgin, A. Güliz, “Ankara İstiklal (Yahudi) Mahallesi: Tarihi, Dokusu ve Konutları”, **Tüba-Ked**, S. 14, Ankara, 2016, s. 71-104.

Karakaya, Derya, **Hurufat Defterleri Işığında Eski-İl Kazası**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011.

Kaya, Mustafa, “Yerel Yönetici Olarak 18. Yüzyılda Ankara’lı Âyanlar”, **Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 5, Ocak-2013, s.141-162.

Kılıcı, Ali, “Hurufat Kayıtlarında Develi Vakıfları ve Vakıftaki Görevlilerin Ücretleri”, **Bütün Yönleri Develi I. Bilgi Şöleni 26-28 Ekim 2002** , Develi, Develi, 2003,s. 641-669.

Konyalı, İbrahim Hakkı, **Ankara Camileri**, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1978, s. 51

Koşay, Hamit Zübeyir, **Ankara Budun Bilgisi**, Ankara, Ankara Halk Evi Neşriyatı, 1935.

Köç, Ahmet, “Mevleviler ve Devlet: Ankara Mevlevihanesi Örneği(Ekonomik Statü, Vakıflar ve Yönetim)”, **Belleten**, Cilt: LXXVI, Sayı: 276, Ağustos2012, s. 527-552

Kuran, Aptullah, **Anadolu Medreseleri**, C. 1, Ankara, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları 1969.

Nurdan, Semiha, **XV ve XVI. Yüzyıllarda Ankara Şehir Vakıfları**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2012.

Orat, Jülide Akyüz, “Avarız Vergisi Üzerine Bir Çalışma: 18. Yüzyıl Başlarında Ankara Uygulamaları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 5, Sayı 22, Yaz 2012, s.219-232.

Öge, Ahmet, **Hurufat Defterlerinde Niğde–Bor**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010.

Ögel, Bahaeddin, "Selçuklu Devri Anadolu Ağaç İşçiliği Hakkında Notlar", A.Ü. İlahiyat Fakültesi, Türk ve İslam Sanatları Tarihi Enstitüsü, Yıllık Araştırmalar Dergisi, I (1956), Ankara, 1957, s. 199-236.

Öney, Gönül, **Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları**, Ankara, İş Bankası Kültür Yayınları, 1978.

_____, **Ankara'da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapıları**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1971.

Öntuğ, Mustafa Murat, "Hurûfât Defterlerine Göre Uşak'taki Eğitim Müesseseleri (1702-1824)", **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1999, Sayı: 3, s. 149-171.

Özaydın, Abdülkerim, "Ankara", **TDVİA**, C.3, İstanbul, 1991, s. 203-204.

Özcan, Tahsin, "Mehmed Emin Efendi, Ankaravî", **TDVİA**, Ankara 2003, c. 28, s. 461-462.

Özdemir, Gazi, **Hurufat Defterleri Işığında Ilgın**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2005.

Özdemir, Rifat, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara**, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1986.

_____, "Ankara", **TDVİA**, İstanbul, 1991, C.3, s. 204-209.

Özlü, Zeynel, "Osmanlılarda Haberleşme Ve Tören Ocağı: Peykân-ı Hassa", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi**, Mayıs 2013, S. 65, s. 135-168.

Pakalın, Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C.1-2 Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1993.

Parlak, Muharrem, **Hurufat Defterleri Işığında Seydişehir**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009.

Peker, Ali Uzay, “Ankara Cenabi Ahmet Paşa Külliyesi”, **Tasarım Merkezi Dergisi**, Nisan 2007, s. 22.

Samettin Başol ve Adnan Tüzen, “Hurufat Defterleri Kayıtlarına Göre Halep Vakıfları, Halep Vakıflarına Toplu Bir Bakış”, Yayınlanmamış Sempozyum Bildirisi, Halep, 2009

Sami, Şemseddin, **Kamusu'l-A'lâm**, İstanbul, 1899.

Şanlı, Ahmet, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Ayıntab Kazasındaki Vakıfların İşleyişi ve Yönetimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2010.

Taç, Hadi, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Kosova Vilayeti**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2012.

Tamur, Erman, “Ankara’da Mahal İsimlerine Yansıyan Tarih – I”, **Kebikeç Dergisi**, S. 29, 2010, s. 57-71

Taş, Hülya, **XVII. Yüzyılda Ankara**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2006.

Taş, Kibar, “Kureyşan Aşireti'nin/Ocağı'nın 16. Asırdaki Kureyş Cemaati ile Tarihsel Bağlamdaki Yakınlığı”, **OTAM**, S.43, Bahar 2018, s. 229-246

Taşdemirci, Ersoy, “Osmanlı İmparatorluğunda Medreseler”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.3, Kayseri, 1989, s. 519-532

Temel, Eşref, **Hurufat Defterlerine Göre Aksaray Kenti Klasik Eğitim Kurumları (XVIII- XIX Yüzyıllar Arası)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.

Yıldız, Pakize, **Hurufat Defterleri 'ne Göre Maraş Kazası**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2010.

<http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/>

<https://emlakkulisi.com/ankara-zeynel-abidin-camiinin-duvari-yikildi/412579>

<https://www.haberler.com/tarihi-tabakhane-camii-nde-cikan-yangin-korkuttu-4195827-haberi/>

<https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-kay%C4%B1tlar%C4%B1-ar%C5%9Fivi/vak%C4%B1f-deyimleri-ve-terimleri-s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC#D>

<http://www.lugatim.com/s/tarifhan>

Tablo 2: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Ankara İl Merkezindeki Mahalleler, Karyeler ve Buralardaki Dini Mimari Eserler.

NAHIYE	MAHALLE/KÖY	ESER ADI	BANİSİ	DURUMU
Merkez		Ahi Elvan Cami	Ahi Elvan	Sağlam. İbadete açık.
Merkez		Cenabi Ahmet Paşa Camii	Cenabi Ahmet Paşa	Sağlam. İbadete açık.
Merkez		Haseki Sultan Camii	Haseki Hürrem Sultan	Mevcut değil.
Merkez		Karaca Paşa Türbesi		Sağlam. Ziyarete açık.
Merkez		Melike Hatun Türbesi		Harap. Ziyarete açık.
Merkez		Nakşibendi Türbesi		Mevcut değil.
Merkez		Ahi Elvan Zaviyesi		Mevcut değil.
Merkez		Doğan Bey Zaviyesi		Mevcut değil.
		Ebu İshak Zaviyesi		Mevcut değil.
		Gülpürhon Tekkesi		Mevcut değil.
		Mevlevihane Tekkesi	Mahmud Bey	Yeniden inşa edildi.
Merkez	Ahi Hacı Murad Mahallesi	Yeşil Ahi Camii		Sağlam. İbadete açık.
		Kederzade Efendi Camii	Kederzade Efendi	Mevcut değil.
		Eyüp Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Ahi Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi	Ahi Mesud Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
		Ahi Mesud Zaviyesi		Mevcut değil.
Merkez	Ahi Tura Mahallesi	Ahi Tura Mescidi	Ahi Tura (Duran)	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Ahi Yakup Mahallesi	Ahi Yakup Mescidi	Ahi Yakup	Sağlam. İbadete açık.
		Hacı Çavuş Mescidi		Mevcut değil.
Aşağı Kasaba	Alacaatlı Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Merkez	Ali Bey Mahallesi	Ali Bey Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Arslan Ağa Hanı derunu	Arslan Ağa Hanı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	At Pazarında Karamanlılar Hanı derununda	Han Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Bademli Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Baklacı Mahallesi	Mahalle Mescidi	Yakup bin Çoban	Mevcut değil.
Merkez	Balaban Mahallesi	Osman Çavuş Mescidi	Osman Çavuş	Sağlam. İbadete açık.
Aşağı Kasaba Kasaba Nahiyesi	Balıkuyumcu Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi	Bavlum Karyesi	Karye Mescidi-Camii		Mevcut değil.

Merkez	Behlül Mahallesi Pehlivan Mahallesi	Ayşe Hatun Mescidi	Ayşe Hatun	Mevcut değil.
Merkez	Belkıs Mahallesi	Küçük Mescid		Mevcut değil.
		Mescid-i Kebir		Mevcut değil.
Merkez	Bezzazistan Sükûnda	Engürü Mescidi	Mahmud Paşayı Veli	Mevcut değil.
Merkez	Boryacı Mahallesi	Hacı İlyas Camii	Hacı İlyas	Sağlam. İbadete açık.
		Boryacı Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Bostani Mahallesi	Orta Mescid		Mevcut değil.
		Hacı Şaban Mescidi		Mevcut değil.
		Kasaboğlu Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Boyacı Ali Mahallesi	Mahalle Mescidi	Kocabeyzade	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Börekçiler Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
	Cebel-i Arap Toprağında	Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfehani Zaviyesi	Şeyh Ali ve Hatib Ahmed İsfehani	Mevcut değil.
Merkez	Celal Kattani Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Celal Kattani Mahallesi Attarlar Sükû	Şapçı/Sancı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Çengel Hanı derunu	Çengel Hanı Mescidi		Ayakta. Farklı amaçla kullanımda.
Merkez	Çeşme Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Çıkrıkçılar Sükûnda	Çanakçılar Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Debbağhane Mahallesi	Kadı Ahmed Necmeddin Camii	Kadı Ahmed Necmeddin	Sağlam. İbadete açık.
		Debbağhane Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Dellal Karaca Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Deviran (Devdiran) Mahallesi/Kal'a Derunu	Deviran (Devdiran) Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Dibek/Kebir-i Dibek Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Yukarı Kasaba Kasaba-i Bala	Dikmen Karyesi	Karye Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Direkli Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Süfla	Dodurga Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Süfla	Elvan Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.

Merkez	Emrekli-Emregölü Mahallesi	Şeyhü'l-İslam Ankaravî Mehmed Efendi Camii	Şeyhü'l-İslam Ankaravî Mehmed Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Erzurum Mahallesi	Hacı Yusuf Mescidi-Camii	Hacı Yusuf	Mevcut değil.
		Şeyhi Mehmet Çelebi Mescidi	Şeyhi Mehmet Çelebi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Eşhor (Eşenhor) Mahallesi	Yeğen Bey Camii	Hacı Ahmet bin Hızır	Mevcut değil.
Merkez	Gecikli Mahallesi	Gecikli Hatun Mescidi	Gecikli Hatun	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Genegi Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Hacettepesi Mahallesi	Mahalle Mescidi-Camii	Minber va'z eden: Şerife Havva Hatun	Sağlam. İbadete açık.
		Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Arab Mahallesi	Arslanhane Camii	Ahi Şerafeddin	Sağlam. İbadete açık.
		Hacı Arab Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
		Celal Kadı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Ashab Mahallesi	Mahalle/Şengül Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Doğan Mahallesi	Hoca İbadullah Mescidi-Camii	Mehmed Hoca İbadullah Yeniden inşa ederek minber va'z eden: Hacı Yusuf	Sağlam. İbadete açık.
		Akmaz Mescidi		Mevcut değil.
		Hacı İshak Mescidi		Mevcut değil.
		Orta Mescid		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Halil Mahallesi	Telli Hacı Halil Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Hacı İvaz Mahallesi Pazar-1 Ganem Mahallesi	Koca Beyzade Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi (Adliye) Camii	Seyyid Mehmed Abdulhadi Efendi	Mevcut değil.
Merkez	Hacı İvaz Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Mansur Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hacı Musa Mahallesi	Hacı Musa Camii	Hacı Musa	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Hacı Seyyidi Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Haffaflar Sükûnda	Meşihat Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Halife Bayezid Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.

Merkez	Hallac-ı Mahmud Mahallesi	Kubbeli Mescid (Hallac Mahmud Mescidi)	Hallac Mahmud	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Hangâh Mahallesi	Hacı Bayram-ı Veli Camii	Hacı Bayram-ı Veli	Sağlam. İbadete açık.
		Mahalle Mescidi		
		Hacı Bayram-ı Veli Türbesi		Sağlam. Ziyarete açık.
Merkez	Hatuniye Mahallesi	Hatuniye Camii	Melike Hatun	Mevcut değil.
Merkez	Helvai/Helvani/Helvaci Mahallesi	Helvai/Helvani/Helvaci Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Hıdırlık Mevzii	Hıdırlık Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Hoca Paşa Mahallesi	Karaoğlan Mescidi		Mevcut değil.
		Hoca Paşa Mescidi	Hoca Paşa	Mevcut değil.
Merkez	Hocendi Mahallesi	Nerdibanlı (Hoca Hundi) Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	İbni Gökçe Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	İğneci Mahallesi	Mahalle Camii		Mevcut değil.
		Hacı Cuma Mescidi	Hacı Cuma	Mevcut değil.
Merkez	İmam Yusuf Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	İmaret Mahallesi	Karaca Paşa (İmaret) Camii	Karaca Paşa	Sağlam. İbadete açık.
		Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi Camii	Mimarzade es-Seyyid Mehmed Şakir Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	İplik Pazarı	Hamamcı Ahmet Çelebi Camii	Hamamcı Ahmet Çelebi Tamir ettiren: Seyyid Hacı Mehmed Emin Efendi	Mevcut değil.
		İplik Pazarı Camii		Mevcut değil.
		İplikçi Camii		Mevcut değil.
Merkez	Kafirköy Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kal'a Dahilinde	Sultan Alaeddin Camii	Sultan Alaeddin Keykubat	Sağlam. İbadete açık.
		Misafir Fakih Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
		Şemseddin Ramazan Mescidi	Şemseddin Ramazan	Sağlam. İbadete açık.
		Şahabeddin Mescidi		Mevcut değil.
Kasaba-i Bala	Karapürçek Karyesi	Karye Camii	Müceddeden bina eyleyen: Ahali-i karye	Sağlam. İbadete açık.

Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Bala	Karataş Karyesi	Karye Mescidi-Camii	Minber va'z eden: Ebubekir Halife	Mevcut değil.
Merkez	Kattanin Mahallesi	Hemhem Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Kayabaşı Mahallesi	Kayabaşı (Mahallesi) Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez Ankara Finâsında	Kayaş Mahallesi/Bağçesi	Kayaş Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kazgancılar Sükûnda	Çarşı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kazur Ali Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kethüda Mahallesi Keyyalin Mahallesi	Kethüda Mehmet Ağa (Keyyalin) Camii	Kethüda Mehmet Ağa	Mevcut değil.
Merkez	Keyyalin Mahallesi Abdesthane kurbunda	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kızıl Bey Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
		Kızıl Ali Bey Camii	Kızıl Ali Bey	Mevcut değil.
		Hacı Ali Mescidi		Mevcut değil.
		Müjdecî Hacı Hüseyin Mescidi	Müjdecî Hacı Hüseyin	Mevcut değil.
Merkez	Koçhisar Mahallesi	Koçhisar Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Konurca Mahallesi	Küçük Mescid		Mevcut değil.
		Aynışah Hatun Türbesi		Mevcut değil.
Merkez	Kulderviş Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Kureyş Mahallesi	Aşağı Mescid		Mevcut değil.
		Yukarı Mescid		Mevcut değil.
Merkez	Kurşunlu Han derunu	Arif Mescidi		Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Süfla Kasaba-i Bala	Kutludüğün Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Merkez	Kuyumciyan Sükûnda	Çarşı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Leblebici Mahallesi, Mahkeme Kurbunda	Leblebici Camii	Mustafa Kantarzade ve Oğulları Yeniden bina ve tamir eden: Hafızade	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Mahkeme dahilinde	Abdulhalim Efendi Mescidi	Abdulhalim Efendi	Mevcut değil.

Merkez	Mevcut Mahallesi	Resul Efendi (İki Şerefeli) Camii	Resul Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Molla Büyük Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Mukaddem Mahallesi	Camii Cedid		Mevcut değil.
Merkez	Mururi Mahallesi	Mururi Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Müneccim Mahallesi/Mevzii	Muslu Paşazade Salih Bey Camii	Muslu Paşazade Salih Bey	Mevcut değil.
Merkez	Öksüzce Mahallesi	Eskicizade Camii	Tamir ettiren: Seyyid Hacı Emin Efendi	Sağlam. İbadete açık.
		Araba Pazarı Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
		Serbölük Ali Ağa Mescidi-Camii	Minber va'z eden: Serbölük Ali Ağa	Mevcut değil.
Merkez	Papani Mahallesi	Mahalle Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Pazar-1 Ganem	Koyun Baba Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Pazar-1 Ganem Mahallesi	Kurşunlu Camii		Sağlam. İbadete açık.
		Ağazade Hanı Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Pazar-1 Ganem Sükûnda	Hacı Abdülkerim Mescidi	Hacı Abdülkerim	Mevcut değil.
		Hacı Satılmış Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Penbe Hanı derununda	Han Mescidi		Mevcut değil.
Merkez	Pirinç Hanı derununda	Han Mescidi	es-Seyyid el-Hac Mehmed Efendi	Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Süfla	Pusak(lar) Karyesi	Karye Mescidi-Camii	Minber va'z eden: Ahali-i Karye	Mevcut değil.
Merkez	Rüstem Bakkal/Naal Mahallesi	Seyyid Abdullah Efendi Türbesi		Mevcut değil.
		Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Sabuni Mahallesi Ahi Hacı Murat Mahallesi	Şeyh Zeynelabidin (Zeyneddin) Camii	Şeyh es-Seyyid Zeynelabidin Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Sabuni Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Saraç Sinan Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Kasaba Nahiyesi	Sincan Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.

Kasaba Nahiyesi Yukarı Kasaba Kasaba-i Bala	Solfasol (Sofasıl) Karyesi	Karye Mescidi-Camii	Minber va'z eden: Ahali-i Karye	Mevcut değil.
Merkez	Suluhan içinde	Suluhan Mescidi	Ankaravî Mehmed Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Aşağı Kasaba Kasaba-i Süfla	Susuz Karyesi	Karye Camii	Şeyh Ahmed	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Şemseddin Mahallesi	Mahalle Mescidi- Camii	Minber va'z eden: Mustafa Ağa	Mevcut değil.
Merkez	Şeyh İzzeddin Mahallesi	Mahalle Mescidi		Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Teke Ahmed Mahallesi	Şeyh Taceddinzade Mustafa Efendi (Taceddin) Camii	Taceddinzade Mustafa Efendi	Sağlam. İbadete açık.
		Şeyh Paşa Zaviyesi		Mevcut değil.
Kasaba Nahiyesi	Yakacık Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Merkez	Yakup Harrat Mahallesi	Mahalle Mescidi- Camii (Çiçeklioğlu Camii)	Yakup Harrat Minber va'z eden: el-Hac Mehmed bin Ali	Sağlam. İbadete açık.
Kasaba Nahiyesi Kasaba-i Bala	Yakupabdal Karyesi	Karye Camii		Mevcut değil.
Merkez	Yenice Mahallesi	Pirizade Camii	Pirizade Seyyid Mustafa Efendi	Sağlam. İbadete açık.
Merkez	Yusuf Habbaz Mahallesi	Ağaçayakzade Mehmed Efendi Camii	Ağaçayakzade Mehmed Emin Efendi	Sağlam. İbadete açık.

Tablo 3: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Camilerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler

CAMİLERDEKİ GÖREVLİLER	BELGELERDE GEÇEN ATAMA SAYISI	ORTALAMA ALDIKLARI ÜCRETLER
İmam	246	3 Akçe
Müezzin	188	3 Akçe
Kayyım	90	4 Akçe
Hatip	294	4 Akçe
Devirhan	151	2,5 Akçe
Cuma Müezzini	84	3 Akçe
Mütevelli	89	4 Akçe
Muarrif	33	2 Akçe
Cuma Vaizi	57	3 Akçe
Sala Müezzini	33	2,5 Akçe
Ferraş	50	1,5 Akçe
Müsebbih	1	1 Akçe
Sermahfel	20	3 Akçe
Cüzhan	36	3 Akçe
Vaiz	41	3 Akçe
Ramazan Vaizi	21	3 Akçe
Nâsîh	14	3 Akçe
Şeyhül-kurra	31	5 Akçe
Musalla Hatibi	11	3 Akçe
İmam-ı Sâni	8	2 Akçe
İhlaşan	4	2 Akçe
Yasinhan	1	2 Akçe
Çerağdar	14	2 Akçe
Hadis-i Şerif Kârîsi	14	3 Akçe
Tefsir Müderrisi	7	3 Akçe
Tarifhan	6	2 Akçe
Temcidhan	16	2 Akçe
Bevvab	1	1 Akçe
Duacı	4	2 Akçe
İdeyn Vaizi	3	3 Akçe
Nazır	4	3 Akçe
Cüz-i Şerif Talisi	8	3 Akçe
Aşırhan	1	1,5 Akçe
Türbedar	3	2 Akçe
Müremmim	2	2 Akçe
Üç Aylar Vaizi	2	3 Akçe
Kürsü Şeyhi	1	4 Akçe

Tablo 4: Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Mescitlerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler

MESCİTLERDEKİ GÖREVLİLER	BELGELERDE GEÇEN ATAMA SAYISI	ORTALAMA ALDIKLARI ÜCRETLER
İmam	589	1,5 Akçe
Müezzin	366	1 Akçe
Kayyım	58	1,5 Akçe
Mütevelli	79	2,5 Akçe
Cüzhan	24	1,5 Akçe
Ferraş	29	1 Akçe
Hatip	2	2 Akçe
Müderris	7	2,5 Akçe
İmam-ı Sâni	7	1,5 Akçe
Müezzin-i Sâni	4	1,5 Akçe
Nebe-i Şerif Karisi	4	1,5 Akçe
Fıkh-ı Şerif Müderrisi	4	2 Akçe
Temcidhan	1	1 Akçe
Bevvab	1	1Akçe
Sirâcî	1	1 Akçe
Şeyhül-kurra	8	2,5 Akçe
Vaiz	7	2,5 Akçe
Çerağdar	1	1Akçe
Nâsıh	1	2 Akçe
Nazır	3	1,5 Akçe

Tablo 5 : Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Türbelerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler

TÜRBELERDEKİ GÖREVLİLER	BELGELERDE GEÇEN ATAMA SAYISI	ORTALAMA ALDIKLARI ÜCRETLER
Cüzhan	100	2 Akçe
Türbedar	11	3 Akçe
Zaviyedar	3	3 Akçe
Noktacı	2	2 Akçe
Kâtip	1	3 Akçe
Şeyhül kurra	1	3 Akçe
Mütevelli	8	3 Akçe
Devirhan	1	2 Akçe
Bevvab	1	2 Akçe

Tablo 6 : *Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Tekke ve Zaviyelerdeki Görevliler, Atanma Sayıları ve Ortalama Aldıkları Günlük Ücretler*

TEKKE VE ZAVİYELERDEKİ GÖREVLİLER	BELGELERDE GEÇEN ATAMA SAYISI	ORTALAMA ALDIKLARI ÜCRETLER
Zaviyedar	27	3 Akçe
Mütevelli	24	3 Akçe
Şeyh	22	4 Akçe
Nazır	8	3 Akçe
İmam	3	2 Akçe
Müezzin	2	2 Akçe
Cüzhan	1	2 Akçe
Devirhan	1	2 Akçe
Cabi	1	2 Akçe
Kâtip	7	3 Akçe
Meydancı	1	2 Akçe
Ferraş	1	2 Akçe
Türbedar	5	2,5 Akçe

Tablo 7: Hurufat Defterlerinde Geçen Bazı Kavramlarla Alakalı Sözlük

Aşırhan	Kuran'daki on ayetlik bölümlere aşır ismi verilir. Cami ve mescitlerde bu bölümleri okumakla görevli kişi.
Bevvab	Kapıcı.
Câbi	Vakıf gelirlerini toplayan kişi.
Cüzhan	Cami, mescit, türbe gibi yerlerde Kuran-ı Kerimden bir cüz okumakla görevli kişi.
Çerağdar	Cami, mescit, tekke gibi yerlerde aydınlatma işiyle görevli kişi.
Devirhan	Vakfın şartı gereği Cuma veya belirlenen herhangi bir gün öğle namazlarından evvel Mülk sûresi veya başka bir sûre-i şerife okuyan zattır. Devir ve teselsül suretiyle okunmak mülahazasıyla buna devirhânlık denmiştir. ³⁰⁷⁹
Duacı	Tekyelerde ayin ve zikir sonunda dua okuyanlara duâ-hân denir, duacı demektir. ³⁰⁸⁰
Evâil	Hicri ayların ilk on günü için kullanılan kelime.
Ferraş	İmaret, cami, mescid benzeri müesseselerin temizlik hizmetlerini sağlama, hasır gibi mefruşatını sağlamakla görevli kimsedir. ³⁰⁸¹
Fıkıh-ı Şerif Müderrisi	Cami, mescit gibi yerlerde haftanın belli günlerinde fıkıh derleri veren kimse.
Gurre	Hicri ayların ilk günü için kullanılan kelime.
Hadis-i Şerif Karisi	Cami, mescit gibi yerlerde haftanın belli günlerinde hadisi şerif kıraat eden kimse.
Hatip	Cuma ve Bayram namazlarında cemaate hutbe veren ve bu namazlarda namaz kıldıran zattır.
Hinta	Buğday.
Hurufat	Vakıf görevlilerinin tevcihatlarının kayıt altına alındığı defter.
İdeyn vaizi	Dini bayramlarda namazdan önce cemaate vaaz veren görevli.
İhlashan	Cami, mescitlerde namazdan önce veya sonra İhlas Suresi okumakla görevli kimse.
İmam-ı sâni	İkinci imam.
Katip	Zaviye, imaret, tekke gibi kurumlara giren, çıkan eşya, erzak vb. kayıt altına alan görevli.
Kayyım	Vakıf malını görüp gözetmek ve hıfz etmek üzere tayin olunan kimsedir. Caminin temizlik işlerini yapan görevlisine denir. Müteveliye de kayyım denilmiştir. ³⁰⁸²

³⁰⁷⁹ <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-kay%C4%B1tlar%C4%B1-ar%C5%9Fivi/vak%C4%B1f-deyimleri-ve-terimleri-s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC#D>

³⁰⁸⁰ <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-kay%C4%B1tlar%C4%B1-ar%C5%9Fivi/vak%C4%B1f-deyimleri-ve-terimleri-s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC#D>

³⁰⁸¹ <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-kay%C4%B1tlar%C4%B1-ar%C5%9Fivi/vak%C4%B1f-deyimleri-ve-terimleri-s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC#D>

Meydancı	Tekkelerde şeyhin emri altında ayinleri ve tekkenin işlerini organize eden kimse. ³⁰⁸³
Muarrif	Camilerde tekkelerde hayır sahiplerinin adlarını hayır ile anan müezzin ve derviş hakkında kullanılır bir tabir. Cami ve tekkelerde bu işi yapan aylıklı adamlar. ³⁰⁸⁴
Musalla	Üstü açık, mihrabı ve minberi olan namaz kılınan yer. Cenaze namazı kılınan yer.
Mutasarrıf	Görevli olma hali. yevmi iki akçe ile devirhanlık cihetine mutasarrıf olan.....
Müdd	Ağırlık ölçülerinden birinin adıdır. İki avuç dolusu zahire bir müdd sayılmıştır. ³⁰⁸⁵
Müderriş	Medreselerde ders vermekle görevli kimse.
Müezzin- Sâni	İkinci müezzin.
Müremmim	Vakıf binalarının tamir ve onarımıyla görevli kimse.
Müsebbih	Tesbihat yapmakla görevli kimse.
Mütevelli	Vakıf işlerini vakfedenin şartlarına göre yürüten görevli.
Nâsih	Nasihât eden anlamındadır. Cami, mescit gibi yerlerde insanlar nasihat etmekle görevli kimse.
Nazır	Vakıf ıstılâhında, mütevelli manâsında kullanıldığı gibi mütevelli'nin tasarrufatına nezâret etmek üzere, vakıf tarafından veya hakim tarafından tâyin olunan zattır. ³⁰⁸⁶
Nebe-i Şerif Karisi	Nebe Suresi okumakla görevli kimse.
Noktacı	Hazret-i Aliy-yül-Mürtaza (R. A.) ın akvâl-i kutsiyyelerini cami' bulanan «Nokta-tül-beyan» ismindeki risale-i mahsusayı tedris ve tefsir buyurmuş, türbe ve tekkelerde bunu okuyan kimse. ³⁰⁸⁷
Nukud	Nakit para
Selh	Hicri ayları son günü.
Sermahfel	Müezzin başının yardımcısına denir. ³⁰⁸⁸
Sirâcî	Kandilleri yakmak ve temizlemekle görevli kimse.
Şeyhül-kurra	Kuran okuyanların şeyhi.
Tarifhan	Eskiden câmilerde ve tekkelerde namazdan önce cemâate Hz. Peygamberin, din büyüklerinin, tarikat ulularının

³⁰⁸² Halit Çal, Boyovası/Boyabat Kazasında Türk Mimarisi, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları,

2014, Ankara, s. 496

³⁰⁸³ Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı

Yayınları, İstanbul, 1993, C.2, s. 526

³⁰⁸⁴ Çal, a.g.e., s. 496

³⁰⁸⁵ Çal, a.g.e., s.496

³⁰⁸⁶ <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i-%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-kay%C4%B1tlar%C4%B1-ar%C5%9Fivi/vak%C4%B1f-deyimleri-ve-terimleri-s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC#D>

³⁰⁸⁷ Pakalın, a.g.e., s. 705

³⁰⁸⁸ Çal, a.g.e., s. 496

	niteliklerini anlatmakla görevli kimse. ³⁰⁸⁹
Temcidhan	Cami, mescit, tekke gibi yerlerde ezandan ve saladan ayrı olarak Allah'ın yüceliğini anlatan kasideler okuyan kimse.
Türbedar	Türbe görevlisi.
Üç Aylar Vaizi	Üç aylarda vaaz eden kimse.
Yasinhan	Cami, mescitlerde Yasin Suresini okumakla görevli kimse.
Zaviyedar	Zaviyelerin iş ve işleyişlerini düzenleyen, takip eden görevli.

³⁰⁸⁹ <http://www.lugatim.com/s/tarifhan>

Tablo 8: *Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Ankara İl Merkezindeki Vakıflar ve Faaliyetleri*

Hurufat Defterlerindeki Kayıtlarda Adı Geçen Vakıflar	Hurufat Defterlerindeki Kayıtlara Göre Faaliyetleri
Ahi Elvan Camii Evkafı	Ahi Elvan Camii'nde müezzinlik yapanların ücretlerinin karşılanması.
Ahi Mesud Zaviye Vakfı	Zaviyenin nısf meşihatlık ücretinin karşılanması.
Ahi Şerafeddin Evkafı	Ahi Şerafeddin Camii'nde görevli devirhanların ücretlerinin karşılanması. Vakfın nazırlık görevini yürütenlerin ücretlerinin ödenmesi.
Ahi Yakup Mescidi Vakfı	Vakfın mütevellisinin ücretinin karşılanması.
Ahmet Çelebi Vakfı	Karaca Paşa Türbesinde görevli cüzhanların ücretlerinin karşılanması.
Ankaravî Mehmed Efendi Evkafı	Suluhan içindeki mescitte görevli imamların ücretlerinin karşılanması. Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde görevli şeyhül kurraların ücretinin karşılanması. Ankaravî Mehmed Efendi Camii'nde görevli muarriflerin ücretinin karşılanması.
Arslan Ağa Vakfı	Gecikli Mescidi'nde bütün gün okunmak üzere cüz okuyanların ücretlerinin karşılanması.
Arslan Çavuş Vakfı	Ahi Yakup Mescidi'nde görevli cüzhanların ücretlerinin karşılanması.
Aynışah Hatun Evkafı	Kendi türbesinde görevli cüzhan ve bevvabların ücretlerinin karşılanması.
Ayşe Hatun Vakfı	Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde görevli cüzhan ve yasinhan ücretinin karşılanması. Hoca Paşa Mahallesi Mescidi'nde görevli şeyhül kurraların ücretlerinin karşılanması.
Bademli Mahallesi Mescidi Vakfı	Mescitte görevli imamların ücretlerinin karşılanması.
Bayram Dede Evkafı	Haseki Sultan Camii'nde görevli cüzhanın ve mütevellinin ücretinin karşılanması.
Boryacı Mahallesi Mescidi Vakfı	Mescitte görevli olan imamın ücretinin karşılanması.
Derviş Ağa Vakfı	Leblebici Camii'nde görevli cüzhanın ücretinin karşılanması.
Doğan Bey Evkafı	Vakfın cabisinin ücretinin karşılanması.
Ebu İshak Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Es-Seyyid Mehmed Emin Efendi Vakfı	Hamamcı Ahmet Çelebi Camii'nde görevli sala müezzinlerinin ücretlerinin karşılanması.
Fatma Binti Mehmet Vakfı	Hacı Musa Camii'nde görevli hadis-i şerif karilerinin ücretlerinin karşılanması.
Gülpürhon Tekkesi Vakfı	Vakfın kâtip ve nazırının ücretlerinin karşılanması.
Hacı Hamza Vakfı	Ahi Elvan Camii'nde müezzinlik yapanların ücretlerinin karşılanması.

Hacı Ramazan Evkafı	Eskicizade Camii'nde Ramazan ayında görevli cüzhana verilen ücretin karşılanması.
Hacı Yusuf bin Kasım Vakfı	Hoca İbadullah Camii'nde haftada iki gün tefsir dersi verenlerin ücretlerinin karşılanması. Hoca İbadullah Camii'nde görevli Cuma müezzini, tarıfhan ve devirhanın ücretinin karşılanması. Hoca Akmaz Mescidi'nde görevli müezzin, temcidhan, sala müezzini, ferraş, bevab ve sirâcın ücretinin karşılanması.
Hamamcı Ahmet Çelebi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Haseki Sultan Evkafı	Camiide görevli bir devirhanın ücretinin karşılanması.
HatibAhmedİsfehaniVakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Helvai Mahallesi Mescidi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Hemşire Kadın/Hatun Vakfı	Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde görevli bir cüzhanın ücretinin karşılanması.
Hıdırlık Zaviyesi Vakfı	Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde görevli bir muarrihin ücretinin karşılanması.
Hoca İbadullah Mescidi Vakfı	Mescitte görevli ferraş ve şeyhülkurranın ücretinin karşılanması.
İbni Gökçe Mahallesi Mescidi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
İmam Yusuf Mahallesi Vakfı	Mahalle mescidinde görevli imam, müezzin ve ferraşın ücretinin karşılanması.
İplik Pazarı Camii Evkafı	Defterlerde sadece müteveli ve nazır ataması kayıt altına alınmıştır.
Kadı Ahmed Necmeddin Camii Vakfı	Camide Cuma günü devirhanlık görevini yürütenin ücretinin karşılanması.
Karaca Paşa Camii Evkafı	Camide görevli bir çerağdarın ücretinin karşılanması.
Kezban Hatun Vakfı	Hemhem Mescidi'nde haftada iki gün ders veren hocanın ücretinin karşılanması.
Kılıçcı Ali Ağa bin Mustafa Vakfı	Şeyh Zeynelabidin Camii'nde görevli müezzinin ücretinin karşılanması.
Kızıl Ali Bey Evkafı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Koçhisar Mahallesi Mescidi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ve nazır ataması kayıt altına alınmıştır.
Kubbeli Mescidi Şerifi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Mahmud Paşayı Veli Evkafı	Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde görevli imam-ı sâninin ücretinin karşılanması. Kuyumcular Sükû Mescidinde görevli imam-ı sâni ve müezzinin ücretinin karşılanması. Penbe Hanı derunundaki mescitte görevli imam ve müezzinin ücretinin karşılanması. Hacı Bayram-ı Veli Türbesi'nde görevli bir cüzhanın ücretinin karşılanması.

Muarrifzade Mehmed Emin Efendi Vakfı	Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde görevli şeyhülkurranın, cüzhanın, ihlashanın, Cuma vaizinin ücretinin karşılanması. Hacı Bayram-ı Veli Türnesi'nde görevli cüzhanın, şeyhülkurranın ücretinin karşılanması. Yeğen Bey Camii'nde görevli muarrifin ücretinin karşılanması.
Muslu Paşazade Mehmed Bey Vakfı	Hacı Bayram-ı Veli Camii'nde Cuma günü görevli devirhanın ücretinin karşılanması.
Osman Çavuş Vakfı	Haseki Sultan Camii'nde görevli bir cüzhanın ücretinin karşılanması.
Öksüzce Camii (Eskicizade) Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Rabia Hatun Binti Hafız Ali Vakfı	İplikçi Camii'nde talebelere haftada iki gün Kuran öğretmekle görevli şeyhülkurranın ücretinin karşılanması.
Seyyidİbrahim Çelebi Vakfı	Ramazan ayında öğle namazından sonra yarım hisse ile cüzhanlık görevini yürütenlere verilen ücretin karşılanması.
Sultan Alaeddin Camii Evkafı	Camide görevli imamın ücretinin karşılanması.
Şahabeddin Mescidi Evkafı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Şemseddin Mescidi Vakfı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Şerife Havva Hatun Vakfı	Hacettepesi mahallesi mescidine minber va'z ettikten sonra burada görevli hatip ve Cuma müezzininin ücretlerinin karşılanması.
Şeyh Ahmed Vakfı	Leblebici Camii'nde görevli devirhanın ücretinin karşılanması.
Yeğen Bey Camii Evkafı	Defterlerde sadece müteveli ataması kayıt altına alınmıştır.
Zeyneb Hatun Vakfı	Sultan Alaeddin Camii'nde Cuma, ramazan ve bayramlarda görevli vaizin ücretinin karşılanması.
Ziyade Hatun Vakfı	Eyüp Mescidi'nde görevli cüzhanın ücretinin karşılanması. Hemhem mescidinde görevli cüzhanın ücretinin karşılanması.

EKLER

Ek 1: 1138 Numaralı Hurufat Defteri İçindekiler Sayfası

در لواء افتره بر بفرقه الله فخره بن اولوز			
افتره	جفر جوق	مزرک افتره	ایکشی
۱۰	۶	۸	۱۲
			بیان دیگر
			۱۴
			۱۶
			۱۸
			۲۰
کافتره بر بفرقه الله فخره بن اولوز			
کافتره	شعبان روزی	فاری بزاربی	فوجت
۴۴	۴۶	۴۸	۵۰
			۵۲
			۵۴
			۵۶
			۵۸
			۶۰
			۶۲
			۶۴
			۶۶
			۶۸
			۷۰
			۷۲
			۷۴
			۷۶
			۷۸
			۸۰
			۸۲
			۸۴
			۸۶
			۸۸
			۹۰
			۹۲
			۹۴
			۹۶
			۹۸
			۱۰۰
			۱۰۲
			۱۰۴
			۱۰۶
			۱۰۸
			۱۱۰
			۱۱۲
			۱۱۴
			۱۱۶
			۱۱۸
			۱۲۰
			۱۲۲
			۱۲۴
			۱۲۶
			۱۲۸
			۱۳۰
			۱۳۲
			۱۳۴
			۱۳۶
			۱۳۸
			۱۴۰
			۱۴۲
			۱۴۴
			۱۴۶
			۱۴۸
			۱۵۰
			۱۵۲
			۱۵۴
			۱۵۶
			۱۵۸
			۱۶۰
			۱۶۲
			۱۶۴
			۱۶۶
			۱۶۸
			۱۷۰
			۱۷۲
			۱۷۴
			۱۷۶
			۱۷۸
			۱۸۰
			۱۸۲
			۱۸۴
			۱۸۶
			۱۸۸
			۱۹۰
			۱۹۲
			۱۹۴
			۱۹۶
			۱۹۸
			۲۰۰
			۲۰۲
			۲۰۴
			۲۰۶
			۲۰۸
			۲۱۰
			۲۱۲
			۲۱۴
			۲۱۶
			۲۱۸
			۲۲۰
			۲۲۲
			۲۲۴
			۲۲۶
			۲۲۸
			۲۳۰
			۲۳۲
			۲۳۴
			۲۳۶
			۲۳۸
			۲۴۰
			۲۴۲
			۲۴۴
			۲۴۶
			۲۴۸
			۲۵۰
			۲۵۲
			۲۵۴
			۲۵۶
			۲۵۸
			۲۶۰
			۲۶۲
			۲۶۴
			۲۶۶
			۲۶۸
			۲۷۰
			۲۷۲
			۲۷۴
			۲۷۶
			۲۷۸
			۲۸۰
			۲۸۲
			۲۸۴
			۲۸۶
			۲۸۸
			۲۹۰
			۲۹۲
			۲۹۴
			۲۹۶
			۲۹۸
			۳۰۰
			۳۰۲
			۳۰۴
			۳۰۶
			۳۰۸
			۳۱۰
			۳۱۲
			۳۱۴
			۳۱۶
			۳۱۸
			۳۲۰
			۳۲۲
			۳۲۴
			۳۲۶
			۳۲۸
			۳۳۰
			۳۳۲
			۳۳۴
			۳۳۶
			۳۳۸
			۳۴۰
			۳۴۲
			۳۴۴
			۳۴۶
			۳۴۸
			۳۵۰
			۳۵۲
			۳۵۴
			۳۵۶
			۳۵۸
			۳۶۰
			۳۶۲
			۳۶۴
			۳۶۶
			۳۶۸
			۳۷۰
			۳۷۲
			۳۷۴
			۳۷۶
			۳۷۸
			۳۸۰
			۳۸۲
			۳۸۴
			۳۸۶
			۳۸۸
			۳۹۰
			۳۹۲
			۳۹۴
			۳۹۶
			۳۹۸
			۴۰۰
			۴۰۲
			۴۰۴
			۴۰۶
			۴۰۸
			۴۱۰
			۴۱۲
			۴۱۴
			۴۱۶
			۴۱۸
			۴۲۰
			۴۲۲
			۴۲۴
			۴۲۶
			۴۲۸
			۴۳۰
			۴۳۲
			۴۳۴
			۴۳۶
			۴۳۸
			۴۴۰
			۴۴۲
			۴۴۴
			۴۴۶
			۴۴۸
			۴۵۰
			۴۵۲
			۴۵۴
			۴۵۶
			۴۵۸
			۴۶۰
			۴۶۲
			۴۶۴
			۴۶۶
			۴۶۸
			۴۷۰
			۴۷۲
			۴۷۴
			۴۷۶
			۴۷۸
			۴۸۰
			۴۸۲
			۴۸۴
			۴۸۶
			۴۸۸
			۴۹۰
			۴۹۲
			۴۹۴
			۴۹۶
			۴۹۸
			۵۰۰
			۵۰۲
			۵۰۴
			۵۰۶
			۵۰۸
			۵۱۰
			۵۱۲
			۵۱۴
			۵۱۶
			۵۱۸
			۵۲۰
			۵۲۲
			۵۲۴
			۵۲۶
			۵۲۸
			۵۳۰
			۵۳۲
			۵۳۴
			۵۳۶
			۵۳۸
			۵۴۰
			۵۴۲
			۵۴۴
			۵۴۶
			۵۴۸
			۵۵۰
			۵۵۲
			۵۵۴
			۵۵۶
			۵۵۸
			۵۶۰
			۵۶۲
			۵۶۴
			۵۶۶
			۵۶۸
			۵۷۰
			۵۷۲
			۵۷۴
			۵۷۶
			۵۷۸
			۵۸۰
			۵۸۲
			۵۸۴
			۵۸۶
			۵۸۸
			۵۹۰
			۵۹۲
			۵۹۴
			۵۹۶
			۵۹۸
			۶۰۰
			۶۰۲
			۶۰۴
			۶۰۶
			۶۰۸
			۶۱۰
			۶۱۲
			۶۱۴
			۶۱۶
			۶۱۸
			۶۲۰
			۶۲۲
			۶۲۴
			۶۲۶
			۶۲۸
			۶۳۰
			۶۳۲
			۶۳۴
			۶۳۶
			۶۳۸
			۶۴۰
			۶۴۲
			۶۴۴
			۶۴۶
			۶۴۸
			۶۵۰
			۶۵۲
			۶۵۴
			۶۵۶
			۶۵۸
			۶۶۰
			۶۶۲
			۶۶۴
			۶۶۶
			۶۶۸
			۶۷۰
			۶۷۲
			۶۷۴
			۶۷۶
			۶۷۸
			۶۸۰
			۶۸۲
			۶۸۴
			۶۸۶
			۶۸۸
			۶۹۰
			۶۹۲
			۶۹۴
			۶۹۶
			۶۹۸
			۷۰۰
			۷۰۲
			۷۰۴
			۷۰۶
			۷۰۸
			۷۱۰
			۷۱۲
			۷۱۴
			۷۱۶
			۷۱۸
			۷۲۰
			۷۲۲
			۷۲۴
			۷۲۶
			۷۲۸
			۷۳۰
			۷۳۲
			۷۳۴
			۷۳۶
			۷۳۸
			۷۴۰
			۷۴۲
			۷۴۴
			۷۴۶
			۷۴۸
			۷۵۰
			۷۵۲
			۷۵۴
			۷۵۶
			۷۵۸
			۷۶۰
			۷۶۲
			۷۶۴
			۷۶۶
			۷۶۸
			۷۷۰
			۷۷۲
			۷۷۴
			۷۷۶
			۷۷۸
			۷۸۰
			۷۸۲
			۷۸۴
			۷۸۶
			۷۸۸
			۷۹۰
			۷۹۲
			۷۹۴
			۷۹۶
			۷۹۸
			۸۰۰
			۸۰۲
			۸۰۴
			۸۰۶
			۸۰۸
			۸۱۰
			۸۱۲
			۸۱۴
			۸۱۶
			۸۱۸
			۸۲۰
			۸۲۲
			۸۲۴
			۸۲۶
			۸۲۸
			۸۳۰
			۸۳۲
			۸۳۴
			۸۳۶
			۸۳۸
			۸۴۰
			۸۴۲
			۸۴۴
			۸۴۶
			۸۴۸
			۸۵۰
			۸۵۲
			۸۵۴
			۸۵۶
			۸۵۸
			۸۶۰
			۸۶۲
			۸۶۴
			۸۶۶
			۸۶۸

ÖZET

Hurufat Defterleri Osmanlı'nın son dönemlerinde (1101/1690-1255/1840) vakıf olan eserlere yapılan görevli atamalarının kayıt altına alındığı arşiv belgeleridir. Bu kayıtlarda, atamanın yapıldığı eserin ismi, yeri, hangi göreve atama yapıldığı, neden atama yapıldığı, görevlilerin isimleri, günlük alacakları ücretler ve atamanın tarihi yazılıdır. Verdiği bilgilerle bu defterler şehir tarihi ve vakıf araştırmalarına, sosyolojik ve ekonomik incelemelere kaynak teşkil etmektedir. Sanat tarihi araştırmaları içinse mezkûr tarihler içinde var olan eserlerin günümüzdeki durumlarının tespiti ve yerlerinin belirlenmesi adına yardımcı olmaktadır. Hurufat Defterlerini temel alarak hazırladığımız çalışmamızda Ankara ile ilgili yirmi beş defter içinde yaklaşık altı yüz sayfalık belge incelenmiş olup, bu belgelerde tespit edilen camiler, mescitler, tekkeler, türbeler ve zaviyeler kendi içinde iki ana başlık altında günümüze ulaşanlar ve ulaşmayanlar olarak tasnif edilmiştir. Günümüze ulaşan eserlerin tarihçesi ve günümüzdeki durumu hakkında bilgi verilmiş, günümüze ulaşamayan eserler içinse kayıtlardan yola çıkarak yer tespiti yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında günümüze ulaşan ve ulaşmayan dini mimari yapılar ve ataması yapılan görevlilerle, ortalama aldıkları ücretler tablo halinde verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hurufat Defteri, Ankara, Cami, Mescit, Dini Mimari, Vakıf

ABSTRACT

Hurufat Books are the archive documents of the official assignments to the endowed artifacts which were recorded during the last periods (1101/1690-1255/1840) of the Ottoman Empire. In these records: the name and the place of endowed artifacts, the reason and the date of the assignment, the name of the person who assigned, the position that assigned and the daily fee that will be paid. These books are used as a source for the history of the city and waqf researches, and sociological and economic studies. For the research of art history; these books also help to determine the contemporary situation and places of artifacts which were existed in aforementioned years. In our study, we have examined Hurufat Books which are about six hundred pages in twenty-five books about Ankara. We have classified the mosques under two headings as extant artifacts and non-extant artifacts and we have used same method for masjids, tombs, lodges and zawiyahs which identified in these documents. We have given information about the history of the extant artifacts and their contemporary situation. For the non-extant artifacts, we have determined the location by using records. In the light of the result of the study we have tabulated extant and non-extant religious architectures and assigned officers and average daily fees paid to them.

Keywords: Hurufat Book, Ankara, Mosque, Masjid, Religious Architecture, Waqf